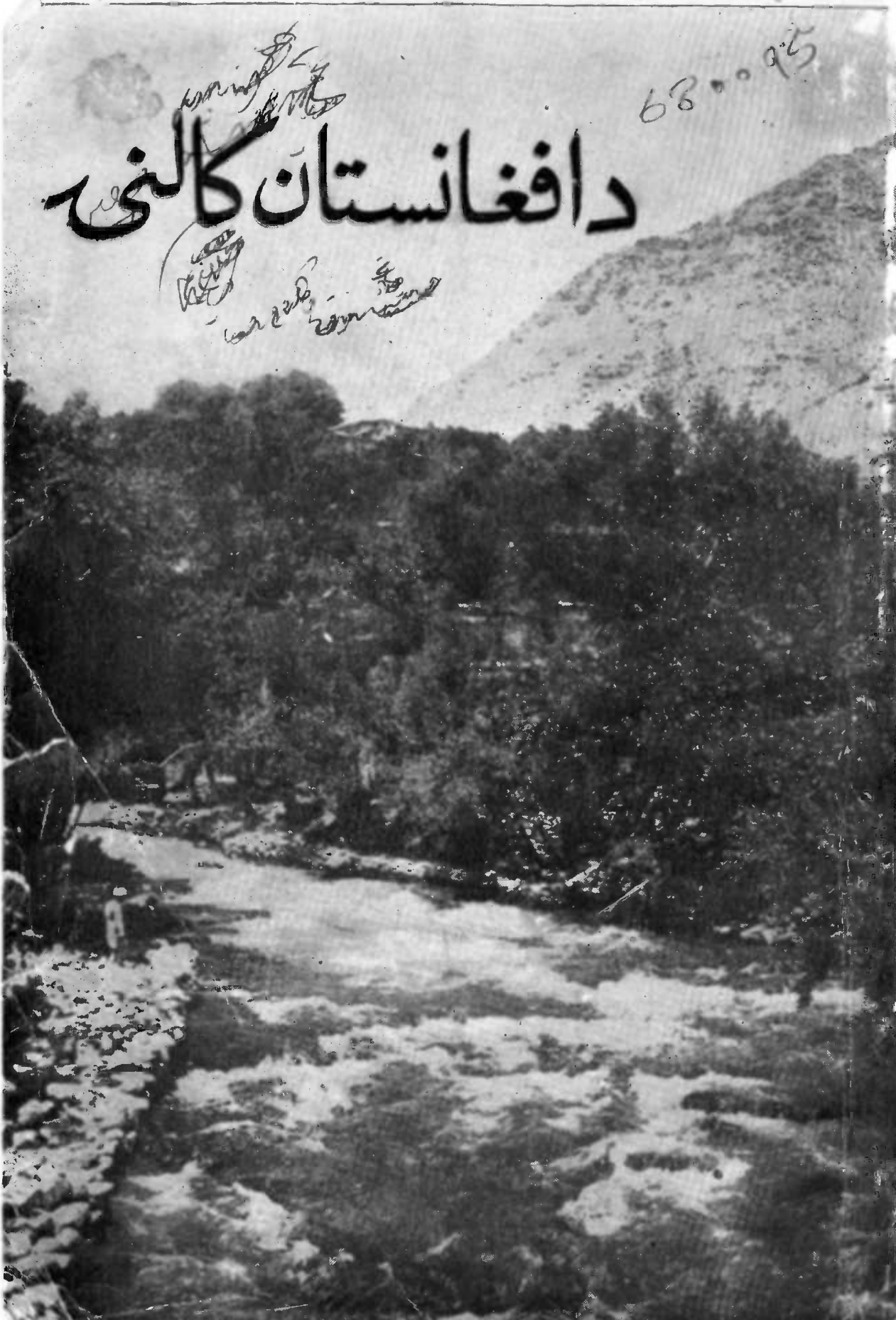

680095

د افغانستان کالني

د افغانستان کالني
د افغانستان کالني

ع. ۱۰۴

د افغانستان کالنی

۱۳۲۱

دمطبوعاتو مستقل ریاست

د داخلې نشریاتو د لومړۍ څانګې له خوا

مهتم محمد ابراهیم عباسی

د ا د ا ن ی (۲۱) کال

د پاک اولوی خدای په مقدس نوم

د افغانستان کالنۍ ددی کښې په خپرو لوخیل (۲۱) مطبوعاتی کال پای ته رسوی. مونږ په دې کارخیل پخوان دېر نیکمرغه کڼو چه دا شایسته شکلې او آبرومنده نشر په مو چه دېر شه او ښکلې صحافت او دېر کټور او تازه خوازمه مضامین لری علاقمندانو ته وړاندې کوو. دا نشر په چه د لومړۍ ورځې څخه تاسیس شوې ده تر نن ورځې پوری دخپلو نشریاتی خدمتونو په ترڅ کښې کله د کابل سالنامې په نوم او کله د کابل د کالنۍ په نوم خپره شوی ده له دې کبله چه سالنامه هغه یو اخیښی نشر په ده چه په گران هېواد افغانستان پورې مربوط مهم او عمده مطالب لری، او د مملکت په کالنیو جریاناتو او تحولاتو حاوی وی، نو د اداری دیش نهاد او د مطبوعاتو د مستقل ریاست د مسلکی مجلس د فیصلی سره سم ددی نشریې نوم د کابل کالنۍ له نوم څخه د افغانستان کالنۍ په نوم تبدیل شو. که څه هم اداری ددی نشریې د موا دو په تدوین او د مضامینو په ترتیب کښې د هېڅ ډول زیار او کوښښ څخه غاړه نه ده غړولې، لیکن سره ددې هم د هغو عواملو له کبله چه مونږ ئې په مخ کښې لرو دا کارونه کړی شو چه دخپلی هیلې او آرزو سره سم دا د افغانستان کالنۍ په دېر ښه شکل او صورت چاپ کړو، لېکن مونږ داهيله لرو چه ددی کالنۍ راتلونکی کڼی به له دې څخه دېرې ښې شی.

سږ کال مو دخپل توان په دائره کښې دننه دننه ددې کار دپاره دېر کوښښ کړی دی چه په گران هېواد افغانستان او دولتی ادارو پوری مربوط فعالیتونه خپلو گرانو علاقه مندانو ته تقدیم کړو.

داهيله او انتظار لرو چه دولت د کارکوونکو لویو دستگاه به په راتلونکو کلونو کښې دېر وښو او دېرو زیاتو خدمتونو مصدر وگرځی او مونږ به ددوی دغه خدمتونه دنورو خوږو او گټورو او مهمو مطالبو په لړ کښې گرانو لوستونکو ته وړاندی کړو او په دی لپار کښې به یو څو قلمونه مخ په وړاندی ولاړ شو. ومن الله التوفیق.

اداره

د افغانستان پادشاه

د افغانستان معظم پادشاه اوزلمی توالک اعلیٰ حضرت محمد ظاهر شاه خلد الله
ملکه و اطال الله عمره و دولته د ۱۲۹۳ هجری کال شمسی د میزان په ۲۲
په کابل کښې خیز بدای دی همایونی ذات خپل تعلیمات د کابل په عالی بنو ته
کښې پای ته ورسول کله چه دده شهید پلار اعلیٰ حضرت محمد نادر شاه کبیر
د افغانستان په سفارت پاریس ته و لار . همایونی ذات هم د هغه فقید
شهر پاریس سره دعالم تحصیلاتو د پاره فرانس ته
تشریف فرما شو د فرانسې او علومو تحصیل ئی د هغه مملکت په مختلفو
لړو او عالی بنو ته و لار کورنیو کښې پای ته ورساوه او د وطن د داخلی
مسائلو په شاوخوا کښې خصوصی روزنه له خپل بزگوار پلار څخه وشاوه ملی
اخلاق او د وطن په نسبت ئی دلزمه مطالبو ادراک او خصایص هم له هغه نومیالی
پلار څخه زده کړه .

د افغانستان د لوی شورش نریښی وروسته (چه د هغه نجات د همایونی ذات
د شهید پلار په حق پالونکی لاس څرگند شو) زلمی اعلیٰ حضرت چه په فرانسه
کښې ؤ او دده تعلیمات پای ته رسیدلی ؤ او د وطن خدمت د پاره مستعد ؤ
د ۱۳۰۹ شمسی کال د میزان په ۲۰ کابل ته تشریف راوړ او محض د هغه عشق
په اثر چه افغانستان دعالم سره ئی درلود او د بزگوار پلار د قدمونو

په تعقيب د کابل د نظامي عالي تعليم گاه په عسکري خانگه کښي شامل شو
 په ۱۳۱۰ شمسي کال کي د مرحوم والا حضرت سردار احمد شاه خان د دربار وزير
 د شهيد اعلي حضرت دا کازوي د معظمي لور سره ازدواج و فرمايه او د همدغه کال
 په آخر کښي خوموده د ملي دفاع د جليله وزارت په و کالت او بيا د پوهني د وزارت په
 و کالت مؤظف و بيه دي دواړو وزارتو کښي د همايونني ذات فطري استعداد او فاني
 قابليت د وظيفي دا جرا که لو اوښي اداري له کبله ښه شهر گمند شو. په ۱۳۱۲ کال
 يعني د شهيد د ښار تر شهادت وروسته د عقرب په ۱۶ د ملت د لويو و کيلانو او د نولو
 عسکري او کتوري افرادو په غوښتنه او اتفاق د افغانستان پاچاشو سبز کال
 د دي زلمي شهر بار د جلوس (۲۰) کال دي .

د همايونني اعلي حضرت اولاد :

- ۱- شهزاده بيگم بلقيس د خيبر بدو نيته د حمل ۲۸ سنه ۱۳۱۱ ش
- ۲- والا حضرت شهزاده احمد شاه خان د خيبر بدو نيته د سنه ۲۱ سنه ۱۳۱۳ ش
- ۳- شهزاده بيگم مريم د خيبر بدو نيته د عقرب ۱۰ سنه ۱۳۱۵ ش
- ۴- والا حضرت شهزاده محمد نادر خان د خيبر بدو نيته د جوزا ۳۱ سنه ۱۳۲۰ ش
- ۵- شاه محمود خان د خيبر بدو نيته د ميزان ۱۲ سنه ۱۳۲۵ ش
- ۶- محمد داؤد خان ملقب به پښتون بار د حمل ۲۵ سنه ۱۳۲۸ ش

مختصر سوانح و الاحضرت

سپه سالار غازی صدراعظم

والاحضرت شاه محمود خان غازی سپه سالار و صدراعظم در سال (۱۸۹۰) ع در (منصوری) تولد شده و اکنون (۶۳) سال دارند .

زعیم بزرگ ملی تعلیمات ابتدائیه خود را در مکتب خانه کی آغاز و بعداً در مکتب حبیبیه شامل شده و تعلیمات خود را در آن مکتب ا کمال نمودند در ۱۲۲۴ ق بر تبه سر خان اسپور فائز و در دوره های مسافرت اعلیحضرت امیر حبیب الله خان شهید در داخل و خارج مملکت شرف معیت شان را داشتند. در سنه ۱۳۳۵ ق بر تبه سر سراسر اوس ترفیع و در عین زمان يك مکتب را برای تعلیم مخایره بنام ستاره دولت و يك يك درس خانه عسکری را برای تعلیم سراسر و سها و قطعه پروانه تاسیس نمودند در اوایل دوره پادشاهی امان الله خان با اعلیحضرت محمد نادر شاه شهید بعزم جهاد استقلال حرکت و بقوماندانی معاذ جاجی مقرر شدند و الاحضرت غازی درین مجاذ خدمات محوله را بدرستی انجام داده و در موقع متار که هجوم های شدید قوای انگلیس را که بعزم استر داد تندی سر مینمود با متانت و مردانگی رد کردند و در برابر این خدمات از طرف حکومت بر تبه جرنیل نظامی ارتقاء و باخذ نشان (سردار اعلی) و نشان (حمیت) موفق شدند متعاقباً بصفت جنرال نظامی و حاکم اعلی جنوبی برای تنظیم و اصلاح امور عسکری و کشوری آنولایت عز تقرر حاصل و درین وظیفه بر علاوه اجرات خوب دیگر جریدهی را بنام (غازی) در خوست و مکاتب متعددی در جاجی، خوست، گردیز و دیگر نقاط آنجا تاسیس نمودند چنانچه در موقع فراغ از آن ماموریت باخذ نشان حسن خدمت و تحسین و آفرین وهم چنان نظریه خدمات عرفانی به اخذ نشان درجه اول معارف نایل شدند در سنه ۱۳۲۹ ش بصفت معاون ریاست تنظیمه قطغن و بدخشان هم رکاب برادر بزرگ خود اعلیحضرت شهید سعید بودند و پس از مراجعت اعلیحضرت محمد نادر شاه شهید از آنولایت بحیث قوماندان فرقه قطغن و بدخشان مقرر شدند در سنه ۱۳۰۴ در رفع بغاوت شغنان مظهر خدمت بزرگی گردیدند در همان سال بحکومت اعلی مشرفی تعیین و نظریه علمی از رفتن بانجا

معطل ماندند و بالاخره در اثر پریشانی امور حکومت اعلمی مشرفی در سنه ۱۳۰۵ به آن وظیفه مقرر و عازم آن سمت شدند در سنه ۱۳۰۶ به تنظیم و اصلاح امور کنرها و اسما ر که خالی از اشکال نبود موفق واقوام مهمند مسکونه شالی، ولی، سرگند و صافی دره (شنگری) واقوام ماموند و باجوری چغه سرای اسما ر، حصار مرور دره شلتن را که از پرداخت مالیه انکار داشتند با وسایل معقول به نظم و نسق مطیع و مالیات چندین ساله را تحصیل کردند و بعداً بحیث معین دوم وزارت داخله موظف شدند بعد از سقوط حکومت اممانی و استیلائی حکومت سقوی عازم سمت جنونی گردیده و در عین بدنظمی و اختلال امنیت و شیوع خانه جنگی و شدت سرما و برف باری مصروف مجاهدات ملی شده و برای تأمین وحدت ملی و حکومت سقوی تبلیغات میگردند در موقع ورود اعلیحضرت شهید در پاره چهار شر ملاقات شانرا حاصل و در جنگ علیه عساکر سقوی بکمال رشادت و مردانگی جنگیده موفقیت شایانی بدست آوردند و در سنه ۱۳۰۸ بحیث سپه سالار و وزیر حربیه مقرر شدند و امور این وزارت را در ۱۷ سال بوجه احسن اداره و در ضمن آن برقع بعضی شرارت ها و اغتشاشات داخلی از قبیل شرارت ابراهیم بیگلرلی در شمال و بغاوت قوم دری خیل جدران در جنوب مملکت و وزیرهای مداخلیل موفق شدند و الاحضرت در سال ۱۲۹۹ با محترمه قمرالبنات دختر اعلیحضرت امیر حبیب الله خان شهید از دواج پنج پسر و ۸ دختر دارند ایشان در داخل مملکت به تمام مناطق افغانستان گردش و در خارج، انگلستان، فرانسه، سویس، جرمنی، پولیند، روسیه، جبل الطارق ترکیه، عراق، اضلاع متحده امریکا، هند و پاکستان سفر کرده اند.

مشرفی در (۱۳۲۵) با مخرج خدمت و محبوبیتی که در بین ملت داشتند از طرف اعلیحضرت معظم همایونی به تشکیل کابینه مامور شدند و تاکنون بحیث سپه سالار و صدراعظم ایفای وظیفه مینمایند سپه سالار غازی در دوره صدارت مصدر خدمات خبلی قابل قدری گردیده مخصوصاً در همین دوره در تعمیم دیموکراسی، تقوی و وحدت ملی، برآوردن آرزوهای عمومی، تعمیم معارف، تأیید، حمایه و پشتیبانی از حق آزادی پشونستانیها، انکشاف وضع اقتصادی و اجتماعی کشور و آزادی مطبوعات بسیار کوشیده و باین ترتیب بیشتر از پیشتر در بین ملت کسب محبوبیت نموده اند و اکنون (اضافه از هفت) سال است که باین وظیفه طاقت فرسا با عشق و علاقه خاصی ادامه میدهند و الاحضرت غازی از طرف کافه ملت بحیث زعیم بزرگ ملی شناخته شده و پیشقدم اصلاحات اجتماعی میباشند. حتی در دوره تبه از طرف کلیه طبقات در اثر وثایق شرعی بحیث وکیل چندین طبقات ملت برگزیده شدند.

سید اعلیٰ محمد خان

صدارت عظمیٰ

صدر اعظم ج، ع، ج، ل، ا، نشان والا حضرت سپہ سالار سردار شاہ محمود خان غازی
 معاون ج، ع، س، ا، اعلیٰ محمد خان
 ددولت وزیر ج، ع، بن، ا، میرزا محمد خان
 دغازی والا حضرت سپہ سالار صدر اعظم
 دحضور مصاحب ج، ش، پیر محمد خان لمړی
 قرقہ مشر

سریاور ج، ش، غلام سمیع خان قرقہ مشر
 یاور ج، شیر یاز خان لمړی غندہ مشر
 » ج، محمد آصف خان لمړی «
 » ج، غلام دستگیر خان دوهم «
 » ج، محمد عمر خان «

دمجا کما توریاست

عمومی رئیس ج، ص یار محمد خان
 معاون ج، ص محمد شفیع خان

دتمیز عالی محکمہ

لوی مدیر ج، محمد شریف خان

دتمیز دمحکمہ غری ص عبدالله خان
 » » » » ص فیض محمد خان
 » » » » ص حبیب اللہ خان
 » » » » ص فضل احمد خان

ج، ع، س، اعلیٰ محمد خان معاون صدارت عظمیٰ
 جلا لکنا ب معاون صدارت عظمیٰ الی
 ۲۵ خوت ۱۳۳۱ بجیت وزیر لموز خارجه و معاون
 صدارت عظمیٰ و بعد ازاں باین وظیفه مهم مامور شده اند.

د مرافعی محکمې

ع میر محمد شاه خان
ص محمد عمر خان
ص عبد العزيز خان
ص محمد صادق خان

د مرافعی د محکمې رئیس
» غړی
»
»

د ابتدائی محکمې

ص محمد عمر خان تاتا
ص عبدالعلی خان
ص محمد رشید خان

د ابتدائی د محکمې کفیل
د ابتدائی د محکمې غړی
» » » »

قانونی مشاور
» »

د صدارت عظمی د پلټنې ریاست

ع، ص غلام مجتبی خان
ع، ص پاینده محمد خان

رئیس
معاون

غړی په دریمه رتبه
ع . محمد ابراهیم خان
ع . عبدالسلام خان
ع . محمد امین خان
ع . صالح محمد خان
ع . غلام دستگیر خان

غړی په څلورمه رتبه
ص . محمد مهدی خان
ص . دین محمد خان
ص . عبدالرشید خان
ص . سید محبوب خان
ص . پیر محمد خان

غړی په پنځمه رتبه
ص . گل احمد خان
ص . محمد حسین خان
د تحریر او نومویر

	دضبط احوالاتو ریاست			
ع.ص نصرالله خان	دصدارت عظمی دضبط احوالاتو رئیس			
ع. محمد رفیق خان	د ریاست	»	»	»
ع. محمد عثمان خان	۳رتبه مامور	»	»	»
ص. حاجی عبدالقادر خان	»	»	»	»
ص. عبدالروف خان	»	»	»	»
ص. محمد ابراهیم خان	»	»	»	»
ص. حبیب الله خان	»	»	»	»
ص. عبداللطیف خان	»	»	»	»
ص. عبدالله خان	»	»	»	»
ص. عبدالسلام خان	»	»	»	»
ص. میر محمد عباس خان	»	»	»	»
ص. شیر احمد خان	»	»	»	»
ص. عبدالستار خان	دضبط احوالاتو ریاست د اجراء نیی مدیر			
ص. غلام محمد خان	داورافو مدیر			

	دصدارت عظمی دتحریراتو مدیرتونه			
ع. عبدالله خان	دصدارت عظمی دتحریراتو دلہری خانگی مدیر			
ع. محمد قاسم خان	»	»	»	»
ص. صالح محمد خان	دتحریراتو د دوہمی خانگی غری			
ص. حشمت الله خان	»	»	»	»
ص. محمد صالح خان	»	»	»	»
ص. غلام جیلانی خان	دتحریراتو ددریمی خانگی د مدیریت کفیل			

ع.ص. عبدالخالق خان	دمامورینو اوی مدیریت
ص. میر عبدالخالق خان	دمامورینو لوی مدیر
ص. محمد انور خان	دسوانج اودسجلو مدیر
ص. محمد ایوب خان	دمامورینو اداری مدیر
	دمویر خانی مدیر

	دوزیرانو دعالی مجلس دارالانشاء			
ج. استاد خلیل الله خان خلیلی	دوزیرانو دعالی مجلس ددارالانشاء منشی			
ص. محمد حسن خان	مدیر	»	»	»
ص. حاجی عبدالله خان رمق	دمدیریت غری	»	»	»

ع. میر عبدالله خان	دعرا یضو لوی مدیریت
ص. نظام الدین خان	دعرا یضو مدیر
	دعرا یضو مدیر

د اوراقو لوی مدیریت

د اوراقو لوی مدیر

د نشریاتو مدیریت

د نشریاتو د مدیریت کفیل

د نشریاتو د اجرایی مدیر

» د کنترول مدیر

د سپورت مدیریت

د سپورت مدیر

د تعبهراتو نقشه جوړونکی

د المپیک ریاست

د المپیک ریاست اداري رئیس

د المپیک ریاست اداري مدیر

» د اجرایی مدیر

» د کنترول مدیر

ع. محمد ابراهیم خان

ص. محمد علی خان

ص. فضل الحق خان

ص. سیف الدین خان

ص. سید علی با با خان

ص. محمد عوض خان

ع. ص. محمد فروق خان سراج

ص. محمد عمر خان

ص. عبدالمجید خان

ص. عبدالحسین خان

دخارجی چارو وزارت

دخارجہ چارو وزیر: ع.ج. س. سلطان احمد خان
 سیاسی معین: ع. ص. عبدالحمید خان عزیز
 اداری معین: ع. ص. محمد عثمان خان امین

دسیاسی لوی مدیریت
 لوی مدیر: ع. ص. عبدالرزاق خان
 دسیاسی دلومی: خاننگی مدیر
 « دوہمی خاننگی مدیر »
 بناغلی عبدالقیوم خان عطانی
 « دریہی خاننگی مدیر »
 دسیاسی د خلو ر می خاننگی مدیر
 بی فضل احمد خان شیرزاد
 داقتصادی لوی مدیریت
 لوی مدیر: بی فضل احمد خان شیرزاد
 داقتصادی دلوی: بی فضل احمد خان شیرزاد
 بناغلی ابو بکر خان علومی

ع.ج. س. سلطان احمد خان وزیر امور خارجہ
 از ۲۵ جوت بہ بعد با این وظیفہ بزرگ مقرر شدہ اند.

د بین المللی چارو ریاست
 رئیس: بی فضل احمد خان شیرزاد
 دیونو لوی مدیریت
 دیونو لوی مدیر: بی فضل احمد خان شیرزاد
 دیونو دلوی مدیریت
 دیونو دلوی مدیر: بی فضل احمد خان شیرزاد
 د کار او کار گونگولوی مدیریت
 لوی مدیر: ع. عبدالباقر خان لطیفی
 لیکنی او کتبی مدیر
 د احصائی مدیر: بناغلی فخر الدین خان
 د پلٹنی مدیر: « محمد شریف خان »
 غری بہ خلو رمہ رتبہ
 « »
 « »

د کنفرانسو لوی مدیریت

ع. غلام احمد خان نوید
بناغلی عبدالغنی خان

د کنفرانسو لوی مدیر
د کنفرانسو د لوی مدیریت معاون

د ترجمانی لوی مدیریت

لوی مدیر
بناغلی محمد ایوب خان عزیز
بناغلی فتح محمد خان

د ترجمانی د لوی مدیریت معاون
د حقوقو خانگی
معاون

د تشریفاتو ریاست

رئیس
ع. ص. عبدالروف خان ضیائی
ص. علی محمد خان لوی نواب

د تشریفاتو د ریاست معاون
د شفر او د مخصوص قلم مدیریت

مدیر
ع. محمد سلیمان خان
بناغلی محمد ابراهیم خان
بناغلی محمد یوسف خان

د مخصوص قلم د خانگی معاون
د شفر د خانگی معاون

د قونسلگری لوی مدیریت

لوی مدیر
ع. محمد شعیب خان
بناغلی محمد اختر خان
بناغلی محمد یحیی خان
بناغلی عبدالغفور خان

د قونسلگری د لوی خانگی مدیر
» » » »
د قونسلگری د دوهمی خانگی معاون
دویزی خانگی

ص. عبدالستار خان

دویزی خانگی معاون

د مامورینو مدیریت

د مامورینو د مدیریت کفیل
بناغلی محمد طاهر خان
» فقیر محمد خان

» » »
معاون

د اوراقو لوی مدیریت

لوی مدیر
ع. ص. عبدالغفار خان

د اوراقو د مدیریت د اجرائی خانگی معاون
ص. محمد انور خان
» » » »
حفظی خانگی معاون ص. غلام صدیق خان

افغانی نما یندگان په دبانندی هیوادو کښی

په لندن کښی دافغانستان لوی سفارت
لوی سفیر ع، ج، ل، ا نشان والا حضرت مارشال شاه ولیخان
دلوی سفارت مستشار ع، ص میرمحمد صدیق خان
سرکاتب ښاغلی سید مسعود خان پوهنښار

په واشنگتن کښی دافغانستان لوی سفارت

لوی سفیر ع، ج، ل، ع سردار محمدنعیم خان
دلوی سفارت مستشار ج. محمد هاشم خان میوند وال
سرکاتب « » نورا احمد خان اعتمادی

په انقره کښی دافغانستان لوی سفارت

لوی سفیر ع، ج، س، ا جنرال اسدالله خان سراج
دلوی سفارت سرکاتب ص نثار احمد خان شیرزی

په پاریس کښی دافغانستان لوی سفارت

لوی سفیر ع، ج، س، ع جنرال محمدعمر خان
دلوی سفارت سرکاتب ښاغلی محمدنعیم خان

په ماسکو کښی دافغانستان لوی سفارت

لوی سفیر . . .
دلوی سفارت سرکاتب ص محمد اشرف خان مجددی

په طهران کښی دافغانستان لوی سفارت

لوی سفیر ع، ج، س، ا عبدالحسین خان عزیز
دلوی سفارت سرکاتب ښاغلی محمدیونس خان

په قاهره کښی دافغانستان لوی سفارت

لوی سفیر ع، ج عبدالهادی خان داوی
دلوی سفارت سرکاتب ښاغلی غلام محمد خان نیکزاد

په نوی دهلی کښی دافغانستان لوی سفارت

لوی سفیر ع، ج، دکتور نجیب الله خان
دلوی سفارت سرکاتب ښاغلی عبدالحمید خان مخمور

په کراچۍ کېښې د افغانستان لوی سفارت

لوی سفير

د عبدالروف خان

د لوی سفارت سرکاتب

په بونو کېښې د افغانستان دایمي نومیاندگي

د افغانستان دایمي نومیانده په بونو کېښې ع، ج محمد کبیر خان لودین

معاون په دوهمه رتبه

سرکاتب په پنځمه رتبه

په عراق کېښې د افغانستان وزارت مختاری

مختار وزیر

ع، ج عبدالسمد خان
ښاغلی میرامان الله خان رحیمی

د مختار وزارت سرکاتب

په روما کېښې د افغانستان وزارت مختاری

مختار وزیر

ع، ج غلام محمد خان شیرزاد
ښاغلی گلاب شاه خان

د وزارت مختاری سرکاتب

په پراگ کېښې د افغانستان وزارت مختاری

مختار وزیر

ع، ج غلام محمد خان سلمان
ښاغلی عبدالباقي خان

د وزارت مختاری سرکاتب

په برن کېښې د افغانستان وزارت مختاری

مختار وزیر

سرکاتب

په مشهد کېښې د افغانستان جنرال قونسلگری

ع، ص محمد قسیم خان نعیم

جنرال قنسل

په نیویارک کېښې د افغانستان قنسلگری

قنسل

ع، عبدالرزاق خان ضیائی

په بمبئی کېښې د افغانستان قنسلگری

قنسل

ع سید تاج الدین خان

په پشاور کېښې د افغانستان قنسلگری

قنسل

ښاغلی محمد قیوم خان

په کویت کېښې د افغانستان قنسلگری

قنسل

ښاغلی محمد اکبر خان پروانی

د داخلي چارو وزارت

وزیر: ع، ج، س، ا محمد نوروز خان
 معین اواداری رئیس: ع، ص عبدالوهاب خان

ع، ج، س، ا محمد نوروز خان وزیر داخله

مخصوص قلم مدیر: ع، ج، س، ا محمد نوروز خان
 اطلاعاتو د اخیستلو مدیر: ص عبدالباقي خان
 د مامورينو مدیر: ع، ج، س، ا محمد نوروز خان

د پلټني رياست
 رئیس په لومړي رتبه: ع، ج، س، ا محمد نوروز خان
 اداري مدير: ص محمد طاهر خان
 دولایاتو او نا اعلیٰ حکمو متو د ا حصاصي
 د پلټني مدير: ص محمد ابراهيم خان

د پلټني درياست غړي

ع محمد صديق خان

ع محمد حسن خان

ع محمد صديق خان

ص عبدالوکیل خان

ص غلام دستگیر خان

ص میر عثمان خان

ص خواجہ محمد خان

ص شاه جان خان

ص حاجی علی محمد خان

ص عبدالقدوس خان

ص عبدالرحیم خان

ص مہر عبدالرحیم خان

ص مولوی یار محمد خان

ص حافظ عبدالله خان

ص قاری عبدالخالق خان

ص سید محمد خان

ص عبدالشکور خان

ص محمد اسلم خان

ص حاجی دین محمد خان

د نفوسو او د سچلو د ثبتو او د ا حصاصي لوی مدیر بیت

د لوی مدیر کفیل: ص فقیر محمد خان

د ا حصاصي مدیر: ص نظر محمد خان

د سچلو د ثبتو لوی مدیر: ص علی محمد خان

د ناقلمینو لوی مدیر بیت

لوی مدیر: ع خدا داد خان

د اوراقو مدیر: ص عبدالستار خان

دهو تلو لوی مدیر بیت:

د لوی مدیر کفیل: ص عبدالغفار خان

دعدلیبی وزارت

وزیر ع، ج میرسید قاسم خان

اومری معین ع، ص محمد قاسم خان

دما مودینو اوی مدیر ع فضل محمد خان
دبخصوص قلم مدیر ص موز ظحمد سعید خان

دیپتشی مدیریت

مدیر فی امو لوی فضل الرحمن خان

غری « خمار الدین خان

غری « غلام رسول خان

د قضا نو د گورس مدیر ص موز اوی

عبدالقدیر خان شهاب

د اہمیز عالی ریاست

رئیس ع، ص موز اوی عبد الجلیل خان

غری ع موز اوی عبد البصیر خان

ص موز اوی محمد صدیق خان

ص موز اوی عبد القاسم خان

ص عبد القیوم خان

ع، ج میرسید قاسم خان وزیر عدلیہ

د جمعیۃ العلماء ریاست

رئیس

د جمعیۃ العلماء در ریاست غری

ف موز اوی حفیظ اللہ خان خاور مہر تہ ما مور

»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»

د مالی وزارت

وزیر: ع، ج، س، ع غلام یحییٰ خان طرزی
 د مخصوص قلم مدیر: ص میر غلام حامد خان بہار

د محاسبہ اتو ریاست

رئیس: ع، ص میر عزیز اللہ خان
 د قروضو اوی مدیر: ع محمد طاہر خان
 د کنٹرول داوی مدیر: ع کفیل ص حبیب اللہ خان
 د مرکزی کنٹرول مدیر: ع محمد میر خان
 د مملکتی کنٹرول مدیر: ع غلام سرور خان
 د تجارتی مدیر: ع محمد مہدی خان
 د خزانو اوی مدیر: ع عبداللطیف خان
 د بودجی اوی مدیر: ع عزیز احمد خان
 د بودجی دلو مری خانگی مدیر: ع محمد نسیم خان
 د بودجی ددو مری خانگی مدیر: ع محمد اسماعیل خان

ع، ج، س، ع غلام یحییٰ خان طرزی وزیر مالیہ

ع، ص عزیز اللہ خان
 ع مصطفیٰ خان
 ع محمد آصف خان
 ع غلام محی الدین خان
 ص صالح محمد خان
 ع جلال الدین خان
 ص میر بابا خان
 ص عبد الخالق خان
 ع، ص محمد حسن خان دوہمہ رتبہ
 ع، ص محمد حسن خان
 ص ذکریا خان
 ع حافظ عبدالرحیم خان
 ص لعل محمد خان

د اداری ریاست

د رئیس کفیل
 د مامورینو اوی مدیر
 د مالیاتو او محصولاتو مدیر
 د احصائی اوی مدیر
 د مساحت مدیر
 د گدامو اوی مدیر
 د گدامو د اجرائی مدیر
 د گدامو د کنٹرول مدیر
 د تصفی اوی مدیر
 د بقایا د تصفی مدیر
 د مبیعاتو د تصفی مدیر
 د اوراقو اوی مدیر
 د ترجمانی د مدیریت کفیل

	د پلټنې ریاست
ع. ص. قطب الدین خان	رئیس
ع. مېر ضیاء الدین خان	معاون
ص. محمد امین خان	د مرکز ادارې مدیر
ص. عبدالغنی خان	د ولایاتو ادارې مدیر
شل تن	غړی د مدیر په رتبه
	د مالیاتو پر عایداتو ریاست
ع. ص. عزیز الله خان	رئیس
ص. مختار لوی	معاون
ص. عبدالغفور خان	د کنترول د لوی مدیریت کفیل
ص. عبدالغفور خان	د تشخیصی د لومړی خانګی مدیر
ص. محمد انور خان	د تشخیصی د دوهمی خانګی مدیر
ص. علیچانخان	د تشخیصی د دریمی خانګی مدیر
	د مالیاتو پر عایداتو پلټنې
ص. فضل احمد خان	پلټونګی د مدیر په درجه
ص. محمد انور خان	» » » »
ص. حفیظ الله خان	» » » »
ص. میر محمد کاظم خان	» » » »
	د تقاعد لوی مدیریت
ع. نور الدین خان	لوی مدیر

دپوهنی وزارت

وزیر
اداری معین
ع، ج دکتور عبدالمجید خان
ع، ص عبدالاحمد خان

ع، ج دکتور عبدالمجید خان

د تدریسی معین کفیل

ع، ص دکتور علی احمد خان (پوئل)
دمخصوص قلم مدیر
ع امیرالدین خان
دمخصوص قلم دمدیریت معاون
ص عبدالله خان

دعمومی تدریساتو ریاست

درئیس کفیل
ع، ص دکتور علی احمد خان (پوئل)
معاون
ص حمیدالله خان (ع سراج)

د ثانوی تدریساتو مدیریت

مدیر
ص دکتور محمد اکرم خان
غری
ع، ص محمد اسماعیل خان

ص محمد اعظم خان

د مسلکي تدریساتو مدیریت

مدیر
ص دکتور محمد حیدر خان
غری
ص عبدالغفار خان
ص دین محمد خان

د ابتدایي تدریساتو مدیریت

مدیر
ع محمد آصف خان مایل
غری
ص محمد علم خان

د مامورینو او پوښوونکو د مدیریت کفیل

د یونسکو د مدیر کفیل
ص دکتور عبدالرحیم خان
د احصائی مدیر
ص محمد یونس خان

د دارالتالیف ریاست

رئیس
ع، ص دکتور میرانجم الدین خان (انصاری)

د دارالتالیف د ریاست معاون
ع محمد هاشم خان (مجددی)

د دارالتالیف او ترجمی لوی مدیر
ع پاینده محمد خان (زهیر)

د نشریاتو لوی مدیر
ع محمد کریم خان صمیمی

د کتابخانې د مدیریت کفیل
د عرفان دمجلې مدیر
ص عبدالباقي خان طاوع
ص عبدالطيف خان آريان

غړي :

ع، ص غلام سرور خان گويانا اعتمادي
ص محمد يعقوب خان مفتون
ص مير اسماعيل خان
ص محمد نادر خان

د پلټنې رياست

رئيس . . . . .

د پلټنې درياست معاون
د پلټنې د مدیریت کفیل
ع عزيز محمد خان
ص محمود د خان کرمرزاد

پلټونکي
ع خواجه گلبدین خان

ص عبدالاحد محمد خان

ص قربانعلي خان

ص محمد ايوب خان

ص محمد اکبر خان

ص عبدالنبي خان

د روغتيا د ساتنې اوسپورت رياست

د رئيس کفیل

ع، ص حاجي مير عبدالرشيد خان بشم

ص حاجي محمد شرف خان

د معارف د شفا خانې سر طبيب

د هموزي او حفریاتو رياست

رئيس

ع، ص احمد علي خان کهزاد

ص محمد نادر خان

غړي

ص محمد ابراهيم خان

»

د کلتوری او عرفانی د از تباط ریاست په اروپا کښې

رئیس
ع، س دا کتر محمد یوسف خان
معاون
ع عبدالشکور خان
سکرټر
ع غلام احمد خان

د او ازمو مدیریت

د او ازمو د لوی مدیریت کفیل
ص محمد اسلم خان
د تحصیل د او ازمو مدیر
ص صوفی فخرالدین خان
د اعاشی او ابا تی مدیر
ص محمد علی خان

د مرکز د اجرائی او مامورینو د مدیریت کفیل

ص عبدالفتاح خان
د تعمیراتو مدیر
ص محمد اسحق خان

د او را قو لوی مدیر

ع محمد عمر خان

د او را قو د لوی مدیریت معاون

ص محمد امین خان

د کنترول لوی مدیر

ع محمد نبی خان

د بودجی مدیر

ص عبدالطیف خان

د تصفیې مدیر

ص عبدالغفور خان

د ثانوی مسکاتو مدیران

د حبیبی دلیسی مدیر
ص بیاعلی مستر لار سن

د استقلال دلیسی مدیر
» مومل

د نجات دلیسی مدیر
ص حمید الله خان (ع سراج)

د غازی دلیسی مدیر
ص بیاعلی پایل ستون

د شیخو دمکاتو آمر
ع، ص عزیز الرحمن خان

د زرغورنی دلیسی مدیر
ع غلام محمد خان

د ملالی دلیسی مدیره
مادام هف

د اېن سینا د ښوونځی مدیر
ص عبدالمجید خان

د رحمان بابا او خوشحال خان د ښوونځیو مدیر
ص محمد آصف خان

دمسلکي مکاتبو مديران

د عربي دارالعلوم رئيس

د دارالمعلمين درياست کفيل

د صنايعو تجارتي رئيس

د کرهني دایسي آمر

د عالي تخنيک دښونځي مدير

دميخا نسکي ښونځي مدير

د تجارتي ليسي مدير

دمتوسطي دارالمعلمين مدير

د ابتدایي دارالمعلمين مدير

د ليک د اصول د مکتب مدير

د ښار د ښونځيو مدير

ع، ص قاري عبدالرسول خان

. . . . .

ع، ص نورالله خان

ع، ص عبدالرحيم خان

ښاغلي وبتن

ښاغلي تراوتمان

» دكتور مرک

ص غلام حسن خان مجددي

. . . . .

ص امير محمد خان

ص قاري غلام محمد خان

د پوهنتون ریاست

ع، ص د کتور محمدانس خان	د پوهنتون رئیس
ع سید حبیب خان	معاون
ص شیرمحمد خان	د تاجرراتو د مدیریت کفیل
ص سلطان علیخان	د اجرائی او د مامورینو مدیر
ص محمد یوسف خان	د کنترول مدیر

د علومو پوهنځی

د علومو پوهنځی رئیس

ص عبدالصمد خان	معاون
ع، ص د کتور عبدالله خان	د پوهنځی استاد
ص عبدالغفار خان انجنیر	» »
ص د کتور عبدالعظیم خان	» »
ص » محمد انور خان	» »
ص محمد حیدر خان	د پروفیسر معاون
ص محمد طاهر خان	» » »
ص بهیر احمد خان	» » »
ص سید محمد امان خان	» » »
ص محمد یسین خان	» » »
ص محمد صدیق خان	» » »
ص محمد یونس خان	» » »

داد بیاتو پوهنځی

ع، ص میرامان الدین خان	د رئیس کفیل
ص محمد اکرم خان	معاون
ع، ص هاشم شایق افندی	د پوهنځی استاد
ع، ص ملک الشعراء بیتاب	» » » »
ص امین مرزا خان	» » » »
ص عبدالاحمد خان جاوید	» » » »
ص سید یوسف خان	استانت پروفیسر
ص غلام عمر خان	» »
ص مولوی محمد علیخان	» »
ص عبدالاحد خان	د نشریاتو د مدیریت کفیل

د حقوقو اوسیاسی علومو پوهنځی

د رئیس کفیل	ع، ص د کتور محمد اصغر خان
معاون	ص عبدالولی خان
د پوهنځی استاد	ع، ص عبدالکریم خان
د نشریاتو د مدیریت کفیل	ص فضل ربی خان
د پروفیسر معاون	ص غلام سخی خان
» » »	ص محمد یوسف خان
» » »	ص نورالدین خان

د طب پوهنځی

د پوهنځی مدرس د کتور	ع صفر علی خان
» » »	ص محمد اسمعیل خان
» » »	ص کرام الدین خان
» » »	ص نوروز علی خان
» » »	» محمد عثمان خان
» » »	» محمد اسمعیل خان
» » »	» فقیر محمد خان
» » »	ص محمد حسین خان
» » »	ص محمد آصف خان
شف کلینیک	ص رجب علیخان
»	ص سید محمد خان
»	ص نظر محمد خان
»	ص عبدالصمد خان
»	ص بالمكن خان
»	ص فضل احمد خان
»	ص محمد حسین خان
»	ص عزیز الله خان
»	ص عبدالله خان
»	ص علی احمد خان
»	ص محمد نادر خان
»	ص محمد همر خان
»	ص محمد رحیم خان

د معارف وزارت

ص احمد شيباء خان	شف كابينك
ص محمود خان	»
ص عبدالصمد خان	دكتور استانت
ص محمد عيسى خان	»
ص مير محمد حيدر خان	»
ص صمد علي خان	»
ص مير اكبر خان	»
ص مير محمد نبى خان	»
ص عبدالحسين خان	»
ص مير عبدالمجيد خان	»
ص مير ابو تراب خان	»
ص محمد يحيى خان	»
ص عبدالواحد خان	»
ص محمد سرور خان	»
ص سيد عبدالعظيم خان	»
ص فهيم آقا خان	»
ص عبدالفتاح خان	»
ص محمد ابراهيم خان	»
ص نصير احمد خان	»
ص حشمت الله خان	»
ص عبدالواسع خان	»
ص عبدالخالق خان	»
ص سيد محمود خان	»
ص عبدالرحيم خان	»
ص حاجى عبدالنبي خان	»
ص ميرزا محمد خان	»
ص عبدالباقي خان	»
ص عبدالواحد خان	د طب دفا كولتي دلوي مديريت كفييل
ع فدائ احمد خان	د پرستاري دنيو نهي لوي مدير
ص عبدالله خان	دلوي مديريت معاون
ص عبدالله خان	دفا كولتي دا دااري مدير
ص محمد صديق خان	د طب دفا كولتي درياست اجرا ئي مدير
ص محمد طاهر خان	داقتصادى د مديريت كفييل
ص غلام حسن خان	د طب دفا كولتي د كنترول مدير
مير من امير بيگم	دفا بله گي دنيو نهي مديزه

د روغتیا وزارت

د روغتیا وزیر

د روغتیا د وزارت معین

ع، ج د کتور غلام فلولو خان

ع، ص د کتور عبدالظاهر خان

د روغتیا د ساتنې د ریاست کفیل

د ښاغلي د کتور عبدالرحمن خان حکیمي

د نشر اتو د مدیریت کفیل ص سید احمد خان دهاتې

د مچیا د لوی مدیر ص د کتور حسن علی خان

د بین المللی د مدیریت کفیل ص محمد موسی خان

د احصائی مدیر ص میر آفا خان

د تشکیلاتو ریاست

رئیس

د تشکیلاتو د مدیریت کفیل ص امد علی خان د کتور معاون

د پلانی مدیر ص غلام ذکریا خان

د کتور د لوی مدیر ص محمد ایوب خان

ع، ج د کتور غلام فاروق او ماورینو او اجرائی لوی مدیر

ع محمد ابراهیم خان

ص عبدالغفار خان

ص حبیب الله خان

ص محمد شیر گل خان

ص د کتور عبدالله خان

ع، ص سید اسحق خان

ص صالح محمد خان

ص عبدالرحمن خان

ص عبدالصمد خان

ص محمد رفیق خان

ص د کتور عبدالغنی خان افضل

ص د کتور امیر محمد خان

ص میر غلام حیدر خان

ص میر غلام حیدر خان

ص میر غلام حیدر خان

ص میر غلام حیدر خان

دغه موسسی د ښاغلي محمد اسماعیل خان چاهیهی دفا کولتی د کتور له خو ادارو کې ترې

دملی اقتصاد وزارت

دملی اقتصاد وزیر ع، ح میر محمد حیدر خان حسینی

دملی اقتصاد معین ع، ص غلام غوث خان فغان

و مخصوص قلم مدیر ع محمد صدیق خان

دیو نو د نختیگی مرستی او ارتباط ریاست:

رئیس ع، ص غلام محمد خان

د تحریراتو مدیر ص عبدالستار خان

د اداری او گمر کت ریاست

دا داری او د گمر کت او د رئیس کفیل

ع، ص محمد اکبر خان پامیر

د اداری لوی مدیر ع پاننده محمد خازن

د گمر کت لوی مدیر ع عبدالرشید خان

د گمر کت د لوی مدیریت معین ص

د گریزی مدیر ص حبیب الله خان

د گریزی د مدیریت معاون ص سید محمد نبی خان

د اوراقو مدیر ص حاجی محمد خان

د کمنترول لوی مدیریت

د کنترون لوی مدیر

د کنترون د لوی مدیریت معاون

تجارتی ریاست

د تجارتی رئیس کفیل

تجارتی لوی مدیر

د کنتی او خیرنی مدیر

د کنتی او خیرنی دملی ریاست غری

» » » »

» » » »

» » » »

د وارداتو اوصادراتو مدیر

شرکتو د مدیر

ع، ح میر محمد حیدر خان

ع عبدالرحیم خان

ص عبدالعزیز خان

ع، ص عبدالوهاب خان

ع حبیب الله خان

ص عبدالرحیم خان «غفوری»

ص حاجی محمد حسین خان

ص عبدالخالق خان

ص غلام محمد خان

ص سعیدالدین خان بها	د داخلی بازارو مدیر
ص عبدالکریم خان	د احصائی مدیر
ص گل باز خان	د احصائی د مدیریت معاون
ص سید کاظم خان	د ترانسپورت مدیر
.....	د کریدت مدیر
	د صنایعو ریاست
ع، ص سعید احمد علی شاه خان معصومی	د صنایعو رئیس
ص محمد اسماعیل خان	د ماشینی صنایعو مدیر
ص محمد علی خان	د لاس صنایعو مدیر
ص عبدالرحمن خان	د رنگت متخصص
	د پلټنی ریاست
ع، ص نور الحق خان	د پلټنی د رئیس کفیل
ع، ص عبدالغفور خان رمزی	د پلټنی لوی مدیر
ص عبدالودود خان صابر	د رسمی دواړو د پلټنی د خانگی مدیر
ص محمد نبی خان	د ملی دمو سوسو د پلټنی د خانگی مدیر
ص غلام فاروق خان	د پلټنی غړی
ص امیر محمد خان	»
ص عبدالصمد خان	»
ص فیض محمد خان	»
ص غلام صفدر خان	»
.....	»
.....	»
	مربوطی خانگی
ع، ص عبدالرسول خان	د کابل د گمرک رئیس
ع غلام دستگیر خان	» د ریاست معاون
ع علی احمد خان	» د ریاست
ع، ص عبدالله خان	د قندهار د ولایت د گمرک رئیس
ع احمد قلمی خان	» د هرات د ولایت
ع مبر غلام احمد خان صالحی	د مزار شریف د ولایت د گمرک لوی مدیر
ص عبدالشکور خان	د مشرفی د ولایت د گمرک مدیر
ص محمد ابراهیم خان	د دکې د گمرک مدیر

ص نظر محمد خان	د جنوبی د ولایت د گمرک مدیر
ص محمد رفیق خان	د قطن د ولایت د گمرک مدیر
ص صدرالدین خان	د میمنی داغلی حکومت د گمرک مدیر
ص میر کاظم خان	د غزنی داغلی حکومت د گمرک مدیر
یوه تن	د بدخشان داغلی حکومت د گمرک مامور
»	د فراه داغلی حکومت د گمرک مامور
»	د پرون داغلی حکومت د گمرک مامور

د تجارتی جگرو دیر بکری ریاست

ص محمد حسن خان	د کابل د ولایت د تجارتی جگرو دیر بکری رئیس
ص میر حلم الدین خان	د هرات د ولایت » » » » »
ص غلام فاروق خان	د قندهار » » » » »
ص عبدالکریم خان	د مزار شریف » » » » »
ص سید محمد عمر خان	د قطن » » » » »
ص عبدالغنی خان	د بدخشان داغلی حکومت » » » » »

تجارتی وکالت

ع، ص محمد امین خان	د پیپور وکیل التجار
ص عبدالله خان	د پاره چنار وکیل التجار
ص میر غلام فاروق خان	د چمن وکیل التجار
.....	د واکی » »

اقتصادی اتاشی

ع، ص عبدالغفور خان سراج	د کراچی په لوی سفارت کینی اقتصادی اتاشی
ص محمد رسول خان	د دهلی » » » » » » » » » » » » » »

د فواید عامی وزارت

ع، ج محمد اکرم خان پرونتا
 ع، ص محمد فاروق خان سیرالنج
 اداری رئیس ع، ص میر عنایت اللہ خان حجاب
 د مخصوص قلم د مدیریت کفیل ص محمد بصیر خان
 سمعی

د لارو ریاست
 د لارو رئیس
 د لارو لوی مدیر ع غلام حیدر خان
 د سر کومدیر ص غلام جیلانی خان
 د ساتنی او خاڑنی مدیر ص محمد سلیم خان

فنی مدیران
 د لارو فنی مدیر په دریمه رتبه
 « » « » « » « »
 « » « » « » « »
 « » « » « » « »
 « » « » « » « »
 ص سید محمد شاه خان
 ص عبدالاحد خان

ع، ج محمد اکرم خان پرونتا
 د لارو فنی مدیر په څلورمه رتبه
 « » « » « » « »
 د تعمیراتو ریاست
 د تعمیراتو رئیس
 د تعمیراتو لوی مدیر
 د نوی کابل د تعمیراتو د مدیر کفیل
 د زاره کابل د تعمیراتو د مدیر کفیل
 د شاهی ارگ د تعمیراتو مدیر
 د تعمیراتو فنی څانګه
 د تعمیراتو فنی مدیر
 د « » مدیریت کفیل

ع فضل حق خان
 ص عبدالستار خان پنځمه رتبه مامور
 ص یوسف علیخان شپږمی رتبه مامور
 ص سید برهان الدین خان
 ص غلام محمد خان
 ص حاجی محمد خان پنځمه رتبه مامور

د تعميراتو فني مدير
 ص محمد افضل خان پنځمه رتبه مامور
 ص محمد عليخان
 ص عبدالرحيم خان

د بر آوردي مديریت

د بر آوردي- مدير
 ع خواجه عبدالغفور خان
 د بر آوردي- دمديريت معاون
 ص عبدالرحمن خان بر آوردي ددي ست نه پنځواهم اخلي
 ص يار محمد خان
 د دابو لوی مدير
 ع محمد اصغر خان

د پلټنې لوی مديریت

لوی مدير
 غړی په څلورمه رتبه
 ع سيدضياء الدين خان
 عبدالعزیز خان
 ص سيد قاسم خان
 کفيل ص محمد انور خان پنځمه رتبه مامور
 ص عنايت الله خان عزيزی
 » په څلورمه رتبه
 » په څلورمه رتبه
 » په پنځمه رتبه

دمصالح دتېپه کولو لوی مديریت

لوی مدير
 د خارجي څانگې د اجرائيې مدير
 ع محمد طاهر خان
 ص محمد حسين خان

دميخانیکي لوی مديریت

لوی مدير
 د اجرائيې مدير
 د مامورينو مدير
 ع غلام محمد خان
 ص غلام علي خان د پنځمه رتبه کفيل
 ع عبدالغني خان

د بنډاو وياو مديریت

د اداري مدير
 فني لوی مدير
 د کنترول لوی مدير
 داوړاقو مدير
 د ماضيې د تصفيې مدير
 دمټرو لوژی مدير
 ص محمد آصف خان
 ع عبدالباقي خان
 ع گل اياز خان
 ص محمد اسلم خان
 ص محمد يوسف خان
 ع سيد محمد خان

د کابو وزارت

وزیر
معین

عج محمد نعیم خان
عص سید عبدالاحد خان

د وزارت دمر کیز مدیر پتونه

د کابو دایستلو د لوی مدیریت کفیل

ص عبدالله خان انجینر

د تفتیش فنی او اداري لوی مدیر

ع محمد احسان خان

د اجرایی لوی مدیر ع عبدالفتاح خان

د کشفی فنی آمر او د وزارت د کابو چیولوج

ع د کتور سلطان احمد خان پوپل

د کشفی مدیر ص سید محمد معومن خان

د کنترول مدیر ص لعل محمد خان

د تجارتي مدیر ص عبدالرب خان

د ترانسپورت مدیر ص محمد کاکیم خان

د اویافو مدیر ص علی احمد خان

عج محمد نعیم خان د کابو وزیر
د پلټنی دوهم غړی
ص خواجه گلاب شاه خان

خارجی سسته خدمین

د اقتصادی کابو دایستلو انجینر
د سرک او د تمیراتو انجینر

دموترو انجینر

سباغلی والتر بوتمن
« آلويس رتنه »
والتر کشیتان

د وزارت مربوطه خانگی

ص عبدالرؤف خان

ص عبدالاحد خان

ص شیر محمد خان

ع غلام علی خان

ص رمضان علی خان

ص محمد انور خان

ص محمد حکیم خان

د تالقانو د مالگی د انتهای مدیریت کفیل
د اندخوی د نمکسار مدیر

د کلفگان د مالگی د انتهای مدیریت کفیل
د کر کرو د سکرود کان آمر

د مزار شریف د مالگی د کان مدیر
د بریکت فابریکی مدیر

د ایشیتی سکرود اداري مدیر

د مخابراتو وزارت

ع، ج عبدالحكيم خان
ع، ص غلام صفر خان سگندري

د مخابراتو وزير
معين

د پلټنې رياست
د پلټنې رئيس ع، ص محمد سعيد خان
د پلټنې لوى مدير ع، ص عبدالاحد خان فدایي
د پلټنې لوى مديريت معاون سي عبدالاحد خان آدم

د پست رياست
د پست رئيس ع، ص غلام فاروق خان
د پست ادارې مدير ص، ص رجب علي خان
» دمويزم مدير ص، ص غوث الدين خان
» د وارسو مدير ص، ص محمد يوسف خان
د نوي کابل د مخابراتو مدير ص، ص نيك محمد خان
د صادري مدير ص، ص محمد ابراهيم خان
ترجمان په پنځمه رتبه ص، ص حيدر علي خان

ع، ج عبدالحكيم خان د مخابراتو وزير

د تيليفون او تليگراف رياست
د تيليفون او تليگراف رئيس
لوى انجنير

د تليگراف ادارې لوى مدير
ديده توت د تليگراف مدير

»
»
» د مديريت معاون
تليگرافي

ع، ص محمد حسين خان
ع، ص علي گل خان
ع، ص غلام سرور خان
ع، ص غلام دستگير خان
ع، ص عبدالحيب خان
ع، ص عبدالله خان
ع، ص عبدالغياث خان
ع، ص عبدالله خان
ص، ص محمد شبيب خان
ص، ص غلام محي الدين خان
ص، ص عبدالحق خان
ص، ص عبدالمجيد خان
ص، ص اميرالدين خان
ص، ص عبدالرزاق خان
ص، ص عبدالغفور خان

اداری مدیر
د مکتب مدیر
د تېلفون اداری اوفنی آمر
» اداری لوی مدیر
دورک شاب مدیر
دورک شاب اداری مدیر
د سوچوردو مدیر
ص محمد شریف خان
ص عبدالقیوم خان
ع، ص عبدالمجید خان انجنیر
ع محمد حسین خان
ص عبدالاحد خان
ص ملک محمد خان
ص احمد علی خان

د ارتباط خارجه اوچک آفس لوی مدیریت

لوی مدیر
اداری مدیر
د فرمایشات مدیر
ع عبدالقیوم خان
ص حبیب الله خان
ص محمد سرور خان

د اجرائیه او مامورین لوی مدیریت

لوی مدیر
د اوراقو مدیر
د مخصوص دقلم مدیر
د خزانی د مدیریت کفیل
د کنترول لوی مدیریت
لوی مدیر
ع محمد ایوب خان
ص عبدالرحمن خان
ص میر فیض احمد خان
ص سید عبدالحق خان
ع یعقوب علی خان

د مطبوعاتو مستقل رياست

ج استاد خليل الله خان خليلي
ع، ص عبد الصبور خان نسيمي

د مطبوعاتو مستقل رئيس
د مطبوعاتو مستقل رياست معاون

د داخلي نشراتو لوي مدير
لوي مدير ع، ص عبد الوهاب خان طرزي
د داخلي نشراتو د لومړي څانگي د مديريت
كفيل ص محمد قاسم خان عقاب
غړي ص محمد يوسف خان آيمه
» ص محمد ابراهيم خان عباسي
د داخلي نشراتو د دوهمې څانگې مدير
ص محمد سرور خان وفا
غړي ص محمد الرحمن خان بينا
» ص روح الله خان
دهوا ص جريدې مدير ص عبد الرؤف خان تتر
د داخلي نشراتو د درېيمې څانگې مدير
ص عبد الغني خان
غړي
»

ج استاد خليل الله خان خليلي
د مطبوعاتو مستقل رئيس
ص عطا الله خان ناصر ضيا
ص فضل احمد خان نور مكي
ص محمد ابراهيم خان منجم

خارجي نشراتو لوي مدير
د لوي مديريت كفيل
د خارجي نشراتو د لومړي څانگې مدير
غړي
»

په ټانکسي هيوادو کې مطبوعاتې آتسه گان

په کراچي کې مطبوعاتې آتسه گان
» لندن کې
» قاهره کې
» نوي دهلي کې
په واشنگټن کې
په طهران کې

په ټانکسي هيوادو کې مطبوعاتې آتسه گان
په کراچي کې مطبوعاتې آتسه گان
» لندن کې
» قاهره کې
» نوي دهلي کې
په واشنگټن کې
په طهران کې

دخارجي نشریاتو د دوهمې څانګې د مدیریت کفیل ص محمد شریف خان ایوبي

.....

ع محمد نبي خان کهزاد

.....

غړې

دخارجي نشریاتو دریمې څانګې مدیر

غړې

دافسکارو دروزني لويې مدیریت

ع شاه محمد خان رشاد

.....

لوي مدیر

غړې

دباختر آژانس لويې مدیریت

ع محمد نبي خان کهزاد

ص میر غلام محمد خان حسینی

ص عبدالاحد خان حشمت

ص میر محمد حسن خان

ص احمد جان خان کامران

لوي مدیر

دداخلې څانګې معاون

دخارجي » »

دمقاماتو معاون

دپښتو معاون

دپښتو ټولني لويې مدیریت

ع ، ص صدیق الله خان رشتین

ص ، عزیز الرحمن خان سیفی

» محمد یونس خان مراد

» ، حفیظ الله خان

» عبد الله خان بختانی

» محمد دینخان ژواک

» پاینده محمد خان روهیلی

» عبد الصمد خان

» محمد ابراهیم خان ثابت

» شرف السدینخان

» نور محمد خان پوونده

» عبدالرازق خان زده ور

» محمد ایوب خان مهمندی

» امان الله خان

د پښتو ټولني لويې مدیر

د تالیف او ترجمې د څانګې مدیر

د پښتو دایرة المعارف د څانګې مدیر

» » » غړې

د زیری د جریدې چلوونکی

د څانګې غړی

دلغاتو د څانګې مدیر

» » غړې

دادبباتو د څانګې د مدیریت کفیل

» » غړې

د کابل مجلې چلوونکی

» » د څانګې غړی

د کورسونو د مدیریت کفیل

د تحریر او توزیع د څانګې مدیر

د آریانا دایرة المعارف لوی مدیریت

لوی مدیر
ع سید احمد شاه خان هاشمی
معاون
ص عبدالنبی خان منصورى
د تصحیح مدیر
ص غلام علی خان غنبتلی

د تاریخ دانجمن لوی مدیریت

لوی مدیر
ع، ص احمد علی خان کهزاد
معاون
ص محمد ابراهیم خان خلیل
غړی په دریمه رتبه
غړی
ص ضیاء قاریزاده

د کتابخانې مدیریت

مدیر
ص غلام جان خان

د ادارې لوی مدیریت

لوی مدیر
ع، ص برهان الدین خان کشککی
د مخصوص قلم مدیر
ص نجف علیخان نباتی
د اجرائیې مدیر
ص عبدالروف خان طالع
د کنترول مدیر
ص رامچند خان
د اورافو مدیر
ص فداه محمد خان

د کابل رادیو دنشریاتو لوی مدیریت

د کابل رادیو دنشریاتو آمر
ع، ص عبدالغفور خان برشنا
د پوهنې نندارې مدیر
ص عبداللطیف خان نشاط
د کابل رادیو دنشریاتو د لوی مدیریت معاون
ص رستم علیخان سلطانی
» » » » »
ص غلام رحمن خان جرار
د تجریراتو مدیر
ص احمد علیخان مسکین
د اجرائیې د مدیریت کفیل
ص راز محمد خان بیمار

د رادیو د تخنیکي لوی مدیریت

لوی مدیر
ع، ص عطاء الله خان
معاون
ص عبدالرحیم خان
ادارې مدیر
ص محمد علم خان
د برود کاست منتظم
ص محمد حسن خان
د استدیو منتظم
ص محمد مهدی خان

د مطاوعو لوی مدیریت

ع شير احمد خان	لوی مدير
ص رحمت الله خان شفق	معاون
ص فيض محمد خان	د کنترول مدير
ص محمد رحيم خان	د اجرائی مدير
ص کلاب الدين خان	د شخصيې مدير
ص نور احمد خان	د طباعتي مدير
ص محمد شفيع خان رهگذر	د تصحيح مدير
ص غلام محي الدين خان	د تصحيح د مدیریت غړی
ص گل محمد خان ژوندي	» » » »
ص سيد محمد طاهر خان	د خطاطی مدير
ص داد محمد خان	د زنگوگرافى مدير
ص عبدالحق خان	» » د مدیریت غړی
ص محمد شريف خان	د طباعتي د مدیریت فنی معاون
ص محمد اکبر خان	د تخنیکي مدير
ص محمد کریم خان	د آفيسيت مدير

د افغانستان کابلی (۵۰۰) ح شير احمد شير محمدان رجب علی ۳۱ ۲۳ ۱۳۱۳

د کړهڼې مستقل ریاست

ج محمد زمان خان تره کي

مستقل رئیس

د زراعتي پلانو د عملی کولو ریاست

رئیس ع، ص میر محمد یوسف خان

د مخصوص قلم مدیر ص محمد هاشم خلین

د آفاتو د مدافعی ریاست

رئیس ع، ص محمد کریم خان

د آفاتو د مدافعی لوی مدیر ع مسجدی خان

د ملخ د مدافعی مدیر ص علی احمد خان

د تخنیکي ریاست

رئیس ع، ص غلام صدیق خان

د تکنیکي مدیر ص فقیر محمد خان

د تبلیغاتو لوی مدیر یت

لوی مدیر ع، ص محمد زمان خان طاهری

دیونو مدیر ص غلام نقشبند خان

د پرویا گند مدیر

د فارمو مدیر

د نسلگیری ریاست

رئیس

ع، ص داد محمد خان

ص مبرک شاه خان

د بیطاری مدیر

د پلټنې لوی مدیر یت

لوی مدیر

ع غلام محی الدین خان

ص عجب گل خان

غړی د مدیر په حیث

ص نور محمد خان

» » »

ص غلام حسن خان

» » »

د آبیاری لوی مدیر یت

لوی مدیر

ع احمد شاه خان

ج محمد زمان خان تره کي

ص عبدالصمد خان

ص عبدالجمید خان

د اجرائیې لوی مدیریت
مدیر

ص سید مجسن خان

د کنټرول لوی مدیریت
لوی مدیر

ع عبدالمجید خان

ص محمد اسلم خان

داملاکو مدیر

ص محمد طاهر خان

د مخملو مدیر

ع محمد هاشم خان

د اوراقو مدیر

تقدیر نامه درجه ۲

ح استاد خیلی رئیس مستقل مطبوعات و
مشی مجلس عالی وزراء که سال گذشته نسبت
مسانی شان در روز مجلس عالی وزراء از حضور
والا حضرت سپه سالار قازی صدر اعظم با چند
تقدیر نامه درجه دوم موفق شده اند

دو تن از اعضای کابینه

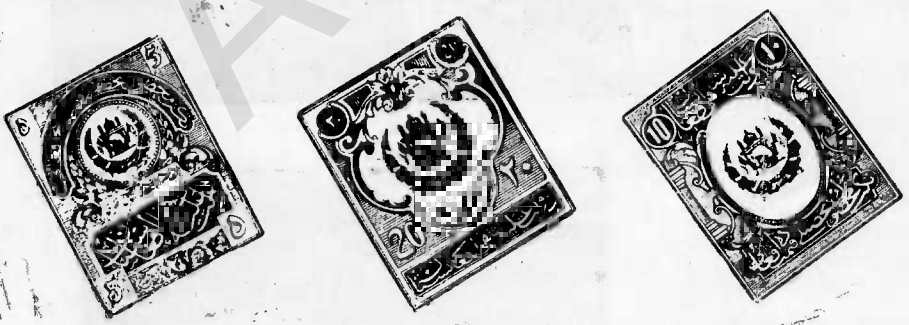
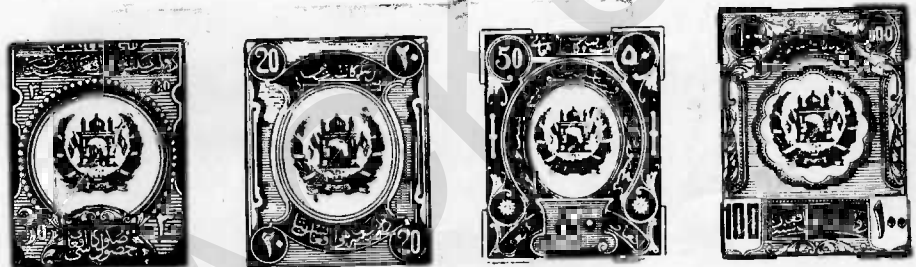
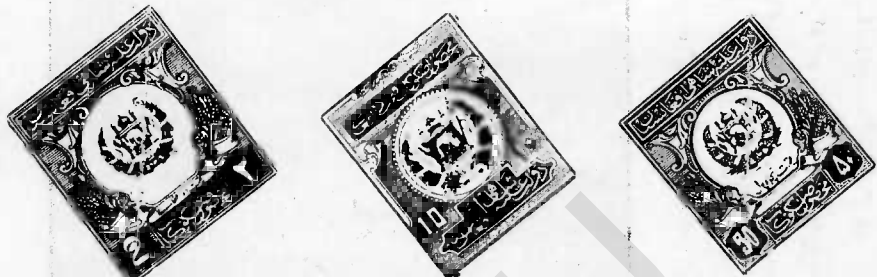
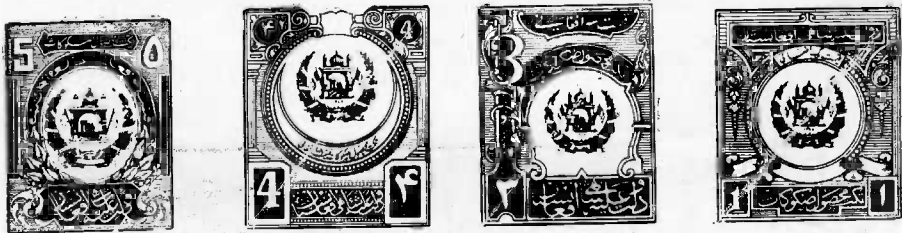

ح سید شمس الدین خان میرورح رئیس
مستقل قیام

دو تن از اعضای کابینه

ح آس محمد عارف خان
وزیر دفاع ملی

سكوكات مروجه افغانستان

د کابل ولایت

و، ح عبدال حکیم خان	والی
ع، ص عبدالوهاب خان	مستوفی
ح عبدالعزیز خان	دامنې قوماندان
ف مولوی عبدالخالق خان	دمرافې قاضی
ف مولوی محمد یوسف خان	دا ابتدائی قاضی
ع، ص عبدالرسول خان	د کابل د گمرک رئیس
ع عبدالباقی خان	د تحریراتو لوی مدیر
ح خواجہ محمد خان	دمسکلفیت مدیر
ص محمد کبیر خان	دیوهنې د لوی مدیریت کفیل
ص عبدالاحد خان	دلارو مدیر
ص محمد سمیع خان	د احصائی مدیر
ص محمد انور خان	د کرهنې د مدیریت کفیل
ش عطاء اللہ خان اعظمی	دیولیس سرمامور
ع محمد سرور خان	دامنې د قوماندانې د استخباراتو لوی مدیر
ص سید بهاوالدین خان	» » دامنه مدیر
ص محمد ابراهیم خان	» » د خارجہ مدیر
ص محمد انور خان	دلوازمو د مدیریت کفیل
ص رحیم داد خان	دمستوفیت د کنترول مدیر
ص محمد علی خان	» » د تفتیش مدیر
ص عبدالستار خان عبادی	د کابل ولایت د فواید عامی د مدیریت کفیل
ع غلام دستگیر خان	د کابل د گمرک دریاست معاون
ع علی احمد خان	» » » »
ص عبدالاحد خان	» » » » د کنترول مدیر
ع، ع عبدالغنی خان	د دایرنگی لوی حاکم
ع، ع جان محمد خان	د لوگر لوی حاکم

د قندهار ولایت

ع، ش، س، ع عبدالغنی خان	د قندهار نائب الحکومه
ص عبدالرحمن خان	د تحریراتو مدیر
.....	د مخصوص قلم مدیر

د افغانستان کالني

ع، ص نور محمد خان	مستوفي
. . . . .	د کنترول مدير
. . . . .	بر عايداتو د مالياتو مدير
. . . . .	د پوهني رئيس
ص، ع عبدالاحد خان	د گمرک رئيس
ف مولوي غلام نبي خان کاموي	د مرافعي قاضي
ف مولوي غلام ايشان خان	د ابتدائي قاضي
ع محمد شاه خان ارشاد	د مطبوعاتو لوي مدير
ع کمال الدين خان	د فوايد عامي لوي مدير
ص غلام حيدر خان	د فوايد عامي د تعميراتو معاون
ص محمد اسماعيل خان	» » د لارو معاون
ص سيد محمد شاه خان	د فوائده عامي فني مدير
ع محمد يونس خان	د مخابراتو لوي مدير
ع محمد عثمان خان	د تلگراف لوي مدير
ص محمد يسين خان	د مخابراتو اداري مدير
ح محمد اکبر خان	د امنې قوماندان
ش محمد زمان خان	د پليسو سرمامور
ص محمد عمر خان	د روغتيا مدير اوسر طبيب
ع محمد جان خان	د کرهڼي لوي مدير
ص پاينده محمد خان	د کرهڼي دولي مديريت معاون
ص سيد محبوب خان	د احصائي مدير
ص حاجي محمد عيسي خان	د دولتي انحصاراتو مدير
ع، ص غلام فاروق خان کاکړ	د تجارتي جگړو د پريکړي رياست
بناغلي عبدالقيوم خان	د تجارتي د اطاقو رئيس
بناغلي سيد اسحق خان	د شاهي بانک مدير

دهرات ولايت

ع، ش، ص، ع عبدالغفور خان	د ولايت کفيل
ع، ص محمد عثمان خان	مستوفي
ح غلام سرور خان	د امنې قوماندان
ص محمد سعيد خان مشعل	د تجريراتو مدير
ع مير عبدالعلي خان شايق هروي	د مطبوعاتو لوي مدير

د هرات ولايت

ع مجراب الدين خان	د پوهنې لوى مدير
ع سيد احمد شاه خان	د مخابراتو لوى مدير
ع، ص حاجى احمد قلى خان	د گمرک رئيس
ص عبدالغفور خان	د کرهڼې مدير
ص محمد اسلم خان	د روغتيا مدير
. . . . .	د فوايد عامې مدير
. . . . .	د مخصوص قلم مدير
ف حافظ احمد عليخان	د مرافعي قاضى
ف محمد يوسف خان	د ابتدائى قاضى
ع مير حلیم الدين خان	د تجارتي جنگړو شريكې رياست
ع عبدالقدير خان	د دوالياتو پر عايداتو مدير
شاهلى عبدالقنى خان	د بناړوالى رئيس
شاهلى حاجى سيد محمد خان	د تجارت د اطاق رئيس
ص محمد حسين خان	د افغانستان بانك د نمايندگى مدير
ص احمد ضيا خان	د مخابراتو ادارى مدير
ص عبدالرحيم خان	د تلگراف مدير

دمزار شريف ولايت

و، ج سيد عبداللہ خان	نائب الحکومہ
. . . . .	مستوفى
ف مولوى محمد ابراهيم خان کاموى	د مرافعي قاضى
ف ضياء الدين خان	د ابتدائى قاضى
ع. محمد محسن خان	د پوهنې لوى مدير
ع. سلطان على خان	دمخابراتو لوى مدير
ع على محمد خان	د گمرک لوى مدير
ع عبدالجلیم خان	د مالیاتو پر عايداتو لوى مدير
ح عبدالمجید خان	دمسکلفیت مدير
ص عبدالرسول خان	د کرهڼې مدير
ص محمد ناصر خان غرهشت	دمطبو عاتو مدير
ص حاجى غلام محمد خان	د تجریراتو مدير
ص عبدالصمد خان	د فوايد عامې مدير
ص محمد آصف خان	د روغتيا مدير

ص احمد علي خان	د مستوفيت د كنترول مدير
ش عبدالاحد خان	ديوايسو مدير
ص حسام الدين خان	د افغانستان بانک مدير
ع، ع محمد محبوب خان	د شبرغان لوى حاكم
ع، ع احمد علي خان	د بلخ لوى حاكم
ع، ع غلام علي خان	د سمنگان لوى حاكم
ص خواجه عتيق الله خان	د دولتي انحصاراتو مدير
ص محمد عمر خان	« د نقلياتو د مدير كنفيل
ش اغلي عبدالكريم خان	د تجارتي جيلو د پري-كړي رئيس
ش اغلي محمد عثمان خان	د تجارت د اطاق رئيس
ش اغلي زندي خان	د مرستون رئيس

د قطن ولايت

و، ج محمد اسماعيل خان	نائب الحكومه
ع، ص سيد محمد خان	مستوفى
ح حبيب الله خان	د امنيتي قوماندان
ع عبدالرسول خان	د پوهنې لوى مدير
ع ميرامين الدين خان انصاري	د مطبوعاتو لوى مدير
ع حاجي سلطان عليخان	د مخابراتو لوى مدير
ح محمد كبير خان	د عسكري مكلفيت مدير
ش جنت گل خان	ديوليسو سرمايور
ص محمد سالم خان	د مستوفيت د كنترول مدير
ص خواجه عبدالروف خان	د خزانې مدير
ص محمد عثمان خان	د تجارتي اتو مدير
ص محمد عظيم خان	د روغتيا مدير اوسر طبيب
ص ميرسيف الدين خان	د كرهنې مدير
ص عبدالرزاق خان	د فوايد عامې مدير
ص محمد همايون خان	د سچلو د ثبوتولو مدير
ف پاينده محمد خان	د مرافعي قاضي
ف غلام محي الدين خان	د ابتدائي قاضي
ص محمد رفيق خان	د گرك مدير
.	د مالياتو پر عايداتو مدير

ص عصمت الله خان	د دولتی انحصاراتو
ص محمد امین خان	دمخبرانو اداري مدير
ص فضل الدين خان	د کرهني د کنترول مدير
. . . . .	دمستوفيت د پلټني مدير
ص خواجه عين الدين خان	دمساحت مدير
. . . . .	د تصفيي د ماضيي مدير

د نالقان لوی حکومت

ع، ع غلام قادر خان	لوی حاکم
ص عبدالله خان	د مالیي مدير

د قندز لوی حکومت

ع، ع سراج الدين خان	لوی حاکم
ص فقير محمد خان	د مالیي مدير

د پانخمری لوی حکومت

ع، ع حبيب الله خان	لوی حاکم
ص محمد رسول خان	د مالیي مدير

دمشرفي ولایت

و، ج عبدالله خان وردک	نائب الحکومه
ع، ص محمد عثمان خان	مستوفی
ح دین محمد خان دلاور	د امنی قوماندان
ف مولوی محمد شیرین خان	دمرافعی قاضی
ف مولوی محمد عالم خان	د ابتدایی قاضی
ع عبدالغفور خان احمدی	د پوهني لوی مدير
ص میر محمد علی خان	د روغتیا مدير
ص عبدالباقي خان باغوانیوال	دمطبوعاتو د مدیریت کفیل
ص معتمد سرور خان	دمخصوص قلم مدير
ص محمد امان خان	د تجریراتو مدير
ص شمس الدین خان	د املاکو مدير
ص حفیظ الله خان	د فوائده عامی مدير
ص عبدالواحد خان	دمخبرانو مدير
. . . . .	د مالیاتو یرغایداتو مدير

ص عبدالشکور خان	د گمرک مدیر
ح دادخدا خان	د مکلفیت مدیر
ص عبدالهادی خان	د احصائی مدیر
ص خواجه ذکرا الله خان	د دولتی انحصاراتو مدیر

لوی حکام

ع، ع عبدالشکور خان	دلغمان لوی حاکم
ع، ع عبدالمجید خان	د کونړونو لوی حاکم
ع، ع عبدالخالق خان	د شینوار لوی حاکم

د جنوبی ولایت

ع، ش، س، ع غلام رسول خان	د جنوبی ولایت د تنظیمی رئیس
ع، ص غلام رسول خان	د جنوبی ولایت مستوفی
ص عبدالباقي خان	د تحریراتو مدیر د څلورمې رتبې په حیث
ح عبدالقادر خان	د امنیې قوماندان لمری غنډ مشر
ف، و، لوی فضل کریم خان دریمه رتبه مامور	د مرافعی قاضی
ف، و، لوی غلام محی الدین خان	د ابتدایی قاضی
ع، عبدالسلام خان	د معارف لوی مدیر
ع، محمد اسلم خان	د قبائلو مدیر
ص محمد ایوب خان	د صحیې مدیر
ص جمعه گل خان	د مخا براتو مدیر
ص نظر محمد خان	د گمرک مدیر
ص امیر محمد خان	د فواید عامی مدیر
ص عبد الله خان	د کرهڼی مدیر
ص شېر محمد خان	د مخصوص قلم د مدیر کفیل
ص عبدالمنان خان دردمند	د مطبوعاتو مدیر
ص فیض محمد خان	د ښار والی رئیس

د میمنی اعلی حکومت

ع، ع ص سید غلام رسول خان	اعلی حاکم
ع محمد سعید خان	اعلی سرشته دار
ف عبدالرحمن خان	د مرافعی قاضی

ف خیرالله خان	دابتدائی قاضی
ش عبدالشکور خان	دامینی قوماندان
ح عبدالرزاق خان	دعسکری دمکنفیت مدیر
ص فاری اخترمحمد خان	دیوہنی مدیر
ص میرسعید خان بریہن	دمطبوعاتو دمڈیریت کفیل
ص عبدالہادی خان	دفواید عامی مدیر
ص محمدنبی خان	دمخبراتو مدیر
ص آقا رحیم خان زارع	دکرہنی مدیر
ص صدر الدین خان	دگہرک مدیر
ص دکتور محمد طاہر خان	دروغتیامدیر
ص عبدالاحد خان	داندخوی دمالگنی دکیانو مدیر
ص رستم علی خان	داندخوی دافغانستان بانک مدیر
ص عبدالسلام خان	پر عایداتو دمالیاتو مدیر
ص سیدالخان	دسرشتہ داری دکنٹرول مدیر
ف حسام الدین خان	دظاہر شاہی دمدرسی سز مدرس

دمیمنی مربوط حاکمان

ع ، ا ہدایت اللہ خان	داندخوی حاکم
ع . ا عبد الواحد خان	دپنیتونکوٹ حاکم
ع ، ا محمد رفیق خان	دشیرین تگاب حاکم
ع ، ا محمد مالک خان	دبلچراغ حاکم
ع ، ا احمد جانخان	دقیصار حاکم

دمیمنی ملی دواہر

شاغلی محمد رحیم خان شیدا	دشیاروالی رئیس
« محمد کریم خان کوهی	دتجارت داطاق رئیس
صفر گلدی خان	داندخوی دتجارت داطاق رئیس
شاغلی سید کمال خان	دمیمنی دتجارتی جگرو دپریکری ریاست
شاغلی میرمحمد حسین خان شامل	دمیمنی دملی بانک مدیر
شاغلی خان محمد خان	داندخوی دملی بانک مدیر

د فراه اعلیٰ حکومت

ع ، ع ، ع ، س سید آقا خان	اعلیٰ حاکم
ع محمد ابراهیم خان	اعلیٰ سرشته دار
ف سید سرف الرحمان خان	د مرا فعی قاضی
ش محمد انور خان	د امنیې قوما ندان
س محب الرحمن خان هوسا	د مطبوعا تو دمدير یت کفیل
س عبدالعزیز خان	د پوهنی مدیر
ح محمد حسین خان	د عسکری مکلفیت مدیر
ف آقا محمد خان	د ابتدایی محکمی کفیل
س نورالدین خان	د مخبر اتو مدیر
س محمد سرور خان	د روغتیا مدیر
س محمد امین خان	د فواید عامی مدیر
س حسین علی خان	د کره نی مدیر
ش اغلی محمد نعیم خان	د ښار والی رئیس
ع ، ا غلام محمد خان	د چخانسور محلی حاکم
ع ، ا عبدالکریم خان	د انار درې محلی حاکم
ع ، ا حبیب الله خان	د ښکواه محلی حاکم

د بدخشان اعلیٰ حکومت

ع ، ع ، ص جمعه خان صدیقی	اعلیٰ حاکم
ع محمد جان خان کریم زاده	اعلیٰ سرشته دار
ف محمد غوث خان	د مرا فعی قاضی
ع محمد قاسم خان واجد	د مطبوعاتو مدیر
س صالح محمد خان	د فواید عامی مدیر
س محمد موسی خان	د پوهنی مدیر
س عبدالوهاب خان	د کره نی مدیر
س امیر محمد خان	د مخبر اتو مدیر
ح امیر محمد خان	د ژاندارم قوماندان
ش خورشید احمد خان	د امنیې قوماندان
س محمد الیاس خان	د جرم حاکم
س عبد الجلیل خان	د کشم حاکم

دبدخشان، پروان او غزنی اعلیٰ حکومتونه

ص غلام مجي الدين خان	د درواز حاکم
ص عبدالودود خان	د اشکاشم حاکم
ص ميمند حسن خان	د واکان حاکم

د پروان اعلیٰ حکومت

ع، ع، ص مير عبدالعزیز خان	اعلیٰ حاکم
ع محمد نعیم خان	سر شته دار
ف موای عبدالروف خان	د مرافعی قاضی
ف ملاجان خان	د ابتدایی قاضی
ع محمد طاهر خان	د پوهنې لوی مدیر
ح دین محمد خان	د مکلفیت مدیر
ش امیر محمد خان	د امنیتي قوماندان
ص فدا محمد خان صارم	د مطبوعاتو مدیر
ص دکتور محمد سرور خان	د روغتیا مدیر
ص محمد يوسف خان	د پروان دلیسی مدیر
ص عبد الرحیم خان شکیبا	د کرهڼی مدیر
ص محمد يوسف خان	د فواید عامی مدیر
ص عبد لشکور خان	د مخابراتو مدیر
ع، ع محمد نمر خان	د کاپیسا لوی حاکم

د غزنی اعلیٰ حکومت

ع، ع، ص سید عباس خان	اعلیٰ حاکم
ع، ص نصر الله خان	اعلیٰ سر شته دار
ع، ص غلام جیلانی خان جلالی	د مطبوعاتو مدیر
ف محمد انور خان	د مرافعی د قاضی کفیل
ص محمد نمر خان	د پوهنې مدیر
ص محمد علی خان	د روغتیا مدیر
ص امیر محمد خان	د مخابراتو مدیر
ص محمد سرور خان	د فواید عامی مدیر
ح عبدالباقي خان	د ککړی مکلفیت مدیر

د ملی شورې ریاست

رئیس هیئت

ع، ج عبدالرشید خان د قندهار د ولایت د نهر سراج وکیل

لومړی معین ع، ص محمد کبیر خان عزیز د پروان داغلی حکومت د غور بند وکیل

دوهمه معین ع، س محمد عثمان خان

دمشرقی د ولایت جروداتو وکیل

لومړی منشی ع، ص محمد علیخان قاضی

داده دهنایت د ولایت د پکتون زرغون وکیل

دوهمه منشی ع لعل گل خان فریاد

دجنوبی د ولایت د آرزو وکیل

ددارالانشا دتجر براتو مدیر

ص محمد داود خان

د تبلیغاتو او نشراتو لوی مدیر

د کمسیونو مدیر ص محمد ظاهر خان

کشاورز

د کمسیونو زرلیکوونکی شاعلی

سید سلطان خان احمد

د کمسیونو نو زرلیکوونکی

شاعلی محمد عمر خان خالجي

ع، ج عبدالرشید خان د ملی شورې رئیس

د ملی شورې و کیلان په انمه دوره کښي

د کابل د ولایت و کیلان

د کابل د مرکز وکیل

» » » »

د چهار بدهی وکیل

د ده سبز وکیل

د بگرامی وکیل

د پغمان وکیل

د کوشدامن وکیل

د سروبی وکیل

د دایزنگی د لوی حکومت د مرکز وکیل

شاعلی میر علی اصغر خان شاع

شاعلی محمد حسن خان ملک اصغر

قیام الدین خان

جهاد ارشاد شاه خیل

عبدالمعلیخان

محمد اکبر خان

محمد اصغر خان

محمد امین خان

سید شاه موسی خالجي

معین اول و دوم شورای ملی

شیاغلی محمد عثمان خان معین دوم
ریاست شورای ملی

شیاغلی محمد کبیر خان عزیز معین اول
ریاست شورای ملی

یکمده و کلای شورای ملی

یک تعداد و کلای بعضی ولایات و حکومتات اعلیٰ در دوره هشتم شورای ملی درین فوتو
بصورت مجموعی دیده میشوند .

اربابان شریف و شایسته

يك عدده و ككلاى شورايىملى

و ككلاى ولايت ككابل در دوره هشتم شورايىملى

و ككلاى ولايت قندهار در دوره هشتم شورايىملى

د ملی شوری ریاست

- د بهسود و کیل « شباغلی عبدالرحیم خان »
- د دایکندی و کیل « میراسدالله خان »
- د یکا اولنگه و کیل « سید حبیب الله خان »
- د لعل او سرچنگل و کیل « میرخادم حسین بیگ خان »
- د شهرستان و کیل « ولی محمدخان »
- د لوی دلووی حکومت دمر کزو کیل « سید گلاب خان »
- د دغه و کیل نوکالیت خط دوئیاقو په کمسون کښی تثبیت شویدی او په ۱۳۰۲ کال د شورې لویې غونډې وړاندې کیښی
- د میدان و کیل « شباغلی حاجی محمد خان »
- د کلاگسار و کیل « عبدالغفارخان عبادی »
- د وردک و کیل « محمد زمان خان »
- د قندهار د ولایت و کیلان
- د قندهار د ولایت دمر کزو کیل « شباغلی عبدالغفور خان »
- د داند و کیل « دادمحمد خان »
- د سپین بولدک و کیل « محمد خان »
- د دهر اوډ و کیل « سیداحمد خان »
- د ارغستان و کیل « عبدالعیمد خان »
- د تیرین و کیل « محمد رسول خان »
- د خاکریز و کیل « محمد سرورخان »
- د ارغنداب و کیل « عبدالرروف خان »
- د پنجواپی و کیل « گل محمد خان »
- د کشک نچود و کیل
- د دیهله و کیل
- د شورابک و کیل
- د کشک داغلی حکومت و کیلان
- د کشک داغلی حکومت دمر کزو کیل
- د گرمسیر و کیل
- د موسی قلعه و کیل
- د نوزاد و کیل
- د دلو زگان دلووی حکومت دمر کزو کیل
- د گیزاب و کیل
- د شباغلی محمد صدیق خان
- د شباغلی کمال الدین خان
- د عبداللله خان
- د آقا محمد خان
- د خدای رحم خان

د اجرستان و کبیل	ښاغلی عبدالغنی خان
د فلوات داوی حکومت دمرکز و کبیل	ښاغلی خالقداد خان
د دایه چوپان و کبیل	» کندل خان
د شنسکی و کبیل	» مهمند خان
د ترنگ او چلندک و کبیل	» خدای داد خاب
د فلوات د پونده و کبیل	» عبدالسلام خان
د پشت رود و کبیل	» ولی محمد خان
د ریگستان د گرمسیر د پونده و کبیل	» محمد یوسف خازو حدت

دهرات د ولایت مربوطه و کبیلان

دهرات د ولایت دمرکز و کبیل	ښاغلی میر محمد سرور خان
د بادغیسات و کبیل	» موای محمد اسماعیل خان
د مرغاب و کبیل	» عبدالقادر خان
د گلران و کبیل	» محمد ظریف خان
د کشک و کبیل	» عبدالرحمن خان
د قادس و کبیل	» یار محمد خان
د جوند و کبیل	» محمد یوسف خان
د شهرک (غوروات) د لوی حکومت دمرکز و کبیل	ښاغلی رسول داد خان
د غور و کبیل	.....
د چغچران و کبیل	ښاغلی محمد خان
د تولک و کبیل	» عبدالرحمن خان
د یرچمن و کبیل	» حاجی عبدالغفار خان
د یسابند و کبیل	» محمد نصیر خان
د غوریان د لوی حکومت دمرکز و کبیل	» فضل واحد خان (مجددی)
د شین نند و کبیل	» محمد حسن خان
د زنده جان و کبیل	» عبدالحق خان
د کهسان و کبیل	» غلام محمد خان مجددی
د ادر سکن و کبیل	» سید محمد خان
د جلگه (انجیل) د لوی حکومت دمرکز و کبیل	» محمد اکبر خان
د گذره و کبیل	» شیخ محمد ابراهیم خان
د اوږه و کبیل	» حاجی محمد صدیق خان
د کرخ و کبیل	» عبدالباقی خان

دمزار شریف دولايت و کيلان

- دمزار شريف دولايت دمرکز و کيل
دنهرشاهي و کيل
دشبرغان دلوی حکومت دمرکز و کيل
دسنځچارک و کيل
دآفچي و کيل
دسريل و کيل
دفرقین و کيل
دبلخ دلوی حکومت دمرکز و کيل
ددولت آباد و کيل
دکشنده و کيل
دشورتیبه و کيل
دسنځگان دلوی حکومت دمرکز و کيل
دملي شوری دلوی غونډه دتصویب سره سم په دغه منطقه په ۱۳۳۲ کال کښي نوی انتخابات کيږي
دخلم و کيل
دملي شوری دلوی غونډه دتصویب سره سم په دغه منطقه په ۱۳۳۲ کال کښي نوی انتخابات کيږي
ددره صوف و کيل

دقطن دولايت و کيلان

- دبغلان و کيل
دپلخمری اودهغه غوری دلوی حکومت دمرکز و کيل
دملي شوری دلوی غونډه دتصویب سره سم په دغه منطقه کښي يوهيئت په ۱۳۳۲ کال کښي ورو استول کيږي چه د معارض دعا تر ارض په شا و خوا کښي غور او تحقيق و کړي
ددوشي و کيل
ددغه و کيل و کالت خط او اعتبار نامه په ۱۳۳۲ کال کښي دوثايقو په کميسيون اودملي شوری په لوی غونډه وړاندي کيږي

- دنهرين و کيل
داندراب و کيل
دقندز دلوی حکومت دمرکز و کيل
دحضرت امام صاحب و کيل
دخان آباد و کيل
دقلعه ذال و کيل

- » شياغلی ميا سيد عبدال حکيم خان
- » محمد صديق خان
- » عبدالله خان
- » محمد عمر خان
- » مير عبدال قیوم خان
- » مير صادق خان
- » مولوی محمد امين خان

- د تالقان و کبيل
- درستاق و کبيل
- د چاه آب و کبيل
- دينکی قلعي و کبيل
- دخوست او فرنگک و کبيل
- د چال او اشکمهش و کبيل
- د فرخار و کبيل

د مشرقی ډولایت و کېمالان

- » شياغلی سيد حب عيشاه خان
- » والا جان خان
- » عبدالله خان
- » عبدالخليل خان (خليل مهمند)
- » محمد صديق خان
- » ملا محمد شعيب خان
- » سيد جلال الدين خان
- » مير باز خان
- » محمد عظيم خان
- » محمد جان خان
- » عصمت الله خان
- » شياغلی محمد جان خان
- » بنجوك خان
- » گل پاچاه خان الفت
- » عبدالقدوس خان پرهيز
- » شياغلی علی محمد خان
- » شياغلی رحمت الله خان
- » غلام نبی خان

- د جلال آباد د شهر و کبيل
- د خوگيايي و کبيل
- د سرخورد و کبيل
- د کامه و کبيل
- د کنړها د لوی حکومت د مر کزو و کبيل
- د کنړ خاص د مر کزو و کبيل
- د بر کنړ و کبيل
- د چوکي و کبيل
- د دره بيچ و کبيل
- د لنه ي سين (کامديش) و کبيل
- د سر کانه يو و کبيل
- د حصارک غلجايي و کبيل
- د لغمان د لوی حکومت د مر کزو و کبيل
- د نورستان و کبيل
- د فرغه بي و کبيل
- د کوز کنړ و کبيل
- د شنوار د لوی حکومت د مر کزو و کبيل
- د اچين و کبيل
- د مهمند دره و کبيل
- د ننگنههار د کوچي و کبيل

د جنوبي ډولایت و کېمالان

- د گردیز و کبيل

داریگون و کیل	بناغلی اسمعیل گل خان
دگومل و کیل	» شاه جهان خان
دجاجی و کیل	» حاجی چنار خان
دچمکنی و کیل	» محمدنا درخان
دجدران و کیل	» دین محمد خان
دزرمت و کیل	» محمد قچیر خان
دسید کرم و کیل	» امیر محمد خان

دخوست دلوی حکومت دمرکز و کیل	» علیجان خان
دتنی خوست و کیل	» محمد دین خان
دمنگل دموسی خیل و کیل	» گت خان
دجاجی میدان و کیل	» شهزاده خان
دجانی خیل و کیل	» باز محمد خان

دیروان داعلی حکومت و کیلان

دیروان داعلی حکومت دمرکز و کیل	بناغلی عبدالغفور خان
دجبل السراج و کیل	» عبدالواحد خان
دبکرام و کیل	» عبدالعزیز خان
دینچشیر و کیل	» میرزا احمد خان
دسرخ پارسا و کیل	» حاجی صالح محمد خان
دبامیان و کیل	» سید سلطان علیخان
دکهمرد و کیل	» محمدیوسف خان

د کاپیسادلوی حکومت دمرکز و کیل « لطف الله خان ددغه و کیل و کالت خطا و اعتبار نامه په ۱۳۳۲ کال کښی دو نایقود کمیون اود شوری نوی غو نهی ته وړاندی کښی

دریزه کوهستان و کیل	بناغلی عبدا لعلم خان
دنجراب و کیل	» غلام نقشبند خان

دغزنی داعلی حکومت و کیلان

دغزنی دمرکز و کیل	بناغلی سید محمود خان دملی شوری دلوی فونوی
د تصویر سره سم په ۱۳۳۲ کال کښی په غزنی کی نوی انتخابات کښی	
دکتواز و کیل	بناغلی محمد یونس خان
داندر و کیل	» غلام محی الدین خان
دمقر و کیل	» معراج الدین خان

د شرن و کیل	شاهلی جمعه محمد خان دملی شوری د لوی غونډی سره سم
په دغه منطقه به ۱۳۳۲ کال کښی نوی انتخابات کښی	
دغزنی دقره باغ وکیل	شاهلی محمد افضل خان
دجغتو وکیل	« میرسکندر شاه خان
دجاغوری وکیل	« محمد حسین خان
دوازه خوا وکیل	« اشرف خان ز
دغزنی دپونده وکیل	« محمد بشیر خان
دکتواز دپونده	»

د بدخشان دااعلی حکومت و کیلان

د بدخشان دمرکز وکیل	شاهلی محمد سرور خان
د درواز وکیل	« عبدالله بیگ خان
دجرم وکیل	شاهلی عبدالجبار خان
دکشم وکیل	« عبدالمقدوس ددغه وکیل وکالت خط او اعتبار
دواخان وکیل	شاهلی عاشور محمد خان
د اشکاشم وکیل	« رحمت الله خان

د فراه اعلی حکومت و کیلان

د فراه دمرکز وکیل	شاهلی عبدالقادر خان بابیغ
د چخانسور وکیل	« دوست محمد خان
د بکواه وکیل	« میرزا محمد خان
دانار دره وکیل	« محمد یاسین خان

د هیمتی دااعلی حکومت و کیلان

د هیمتی دمرکز وکیل	..... په دغه شهر کښی دخلقوله خوا شاهلی
نظر محمد خان نوا او شاهلی محمد اعظم خان انتخاب شویدی دشوری د لوی غونډی	
د فیصلی سره سم په ۱۳۳۲ کال کښی مجدداً انتخابات کښی	
د افدخوی وکیل	شاهلی محمد کریم خان نزیبی
د پښتونکوټ وکیل	« محمد اعظم خان دملی شوری د لوی غونډی د تصویب
سره سم په پښتونکوټ کښی به ۱۳۳۲ کال نوی انتخابات کښی	
د بلچراغ وکیل	شاهلی عبدالمروف خان
د تگاب شیرین وکیل	« عبدالاحد خان
د قیصار وکیل	« محمد صدیق خان

يك عده و كلاى شورايىملى

و كلاى ولايت بهرات در دوره هشتم شورايىملى

و كلاى ولايت مزار شريف در دوره هشتم شورايىملى

يك عده و كلابى شوراي ملي

ر كلابى ولايت قطغن در دوره هشتم شوراي ملي

و كلابى ولايت مشرفى در دوره هشتم شوراي ملي

داعیانو ریاست

رئیس

لومړي معین

دوهمه معین

ع.ع.ع. فضل احمد خان مجددی

ع.ع.ع. عبد الجبدر خان

ع.ع.ع. غري په لومړي رتبه

ع.ع.ع. محمد اسحق خان

ع.ع.ع. محمد امين خان خوگياڼي

ع.ع.ع. غري په دوهمه رتبه

ع.ع.ع. محمد انور خان بسمل

ع.ع.ع. ص.ع.ع. خواجہ جانگل خان

ع.ع.ع. ع.ع.ع. عبد الحکيم خان مشرفي وطن

ع.ع.ع. غري په درېيمه رتبه

ع.ع.ع. ايشان امام الدين خان

ع.ع.ع. عبد الغفور خان

ع.ع.ع. عبد الحکيم خان بارکزايي

ع.ع.ع. معاذ الله خان طوطي خيل

ع.ع.ع. حاجي شرف الدين خان جهجي

ع.ع.ع. فضل احمد خان مجددی

ع.ع.ع. جان محمد خان سليمان خيل

ع.ع.ع. نظر محمد خان زرمتي

ع.ع.ع. محمد مير خان

ع.ع.ع. حاجي درويزه خان اچکزايي

ع.ع.ع. غري په څلورمه رتبه

ع.ع.ع. حاجي عبد الحکيم خان بوخي

ع.ع.ع. ص.ع.ع. استار خان کوهستاني

ع.ع.ع. ص.ع.ع. آخند زاده محمد رسول خان فندهاري

ع.ع.ع. ص.ع.ع. علي احمد خان لودين

ع.ع.ع. منشي ميرزا محمود خان

دسلطنتی درباروزارت

ع، ج محمد حیدر خان	دسلطنتی درباروزارت
ع، ص حاجی امین اللہ خان	دسلطنتی دربارد تشریفات و رئیس
ع، ص محمد آصف خان	ددربارد وزارت معین
ع میر امام الدین خان	دحرمسرای ناظم
ع میر عبدالغنی خان ددکتور معاون	دکنٹرول لوی مدیر
ص محمد زمان خان	دحضور ددرملتون مدیر
ص شیر احمد خان	دتنظیمات و مدیر
ص عبد اللہ خان	داجرای مدیر
ص حافظ محمد عظیم خان	دسلطنتی دتشریفات و دریاست معاون
ع میر اکبر خان	داوراقو مدیر
ع عید الباقی خان	دنقلی مدیر
ص محمد عثمان خان	دحضور دخزانی مدیر
ع عبدالرشید خان	دکارخانہ ناظر
	فراشباشی

د حضور مصاحبان

داعلی حضرت معظم ہمایونی دحضور مصاحب	ع، ج احمد علی خان	»	»	»	»
	ع، ص خلیل اللہ خان	»	»	»	»
	ع، ص محمد حکیم خان	»	»	»	»
	ع، ص عبدالرزاق خان	»	»	»	»

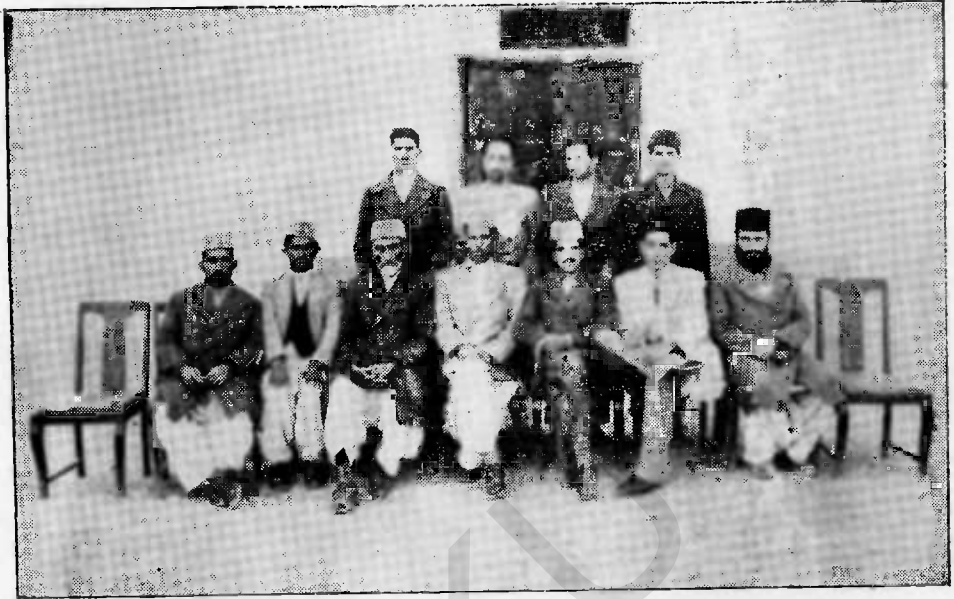
يك عددهو كېلاى شورايېملى

وكلاى حكومت اعلى ميمنه دردوره هشتم شورايېملى

يك عده و كلاى شورايېملى

و كلاى اولايت اجنوبى در دوره هشتم شورايېملى

و كلاى حكومت اعلى فراه در دوره هشتم شورايېملى

د لارالتحریر شاهي

لومړی معین او د حضور د سرمنشي

- کفیل ع، ص حافظ نور محمد خان
 د لارالتحریر شاهي مشاور ع، ص سراج الدین خان سعید
 د لومړي خانگي مدير ص عبد الواحد خان
 د دوهمي خانگي مدير ع عبد القدوس خان
 د څلورمې خانگي مدير ع محمد دلاور خان فاضلي
 د دوايمو مدير ص عبد الباقی خان
 د رسمې او کتابخاني مدير ص محمد همايون خان

ع، ص حافظ نور محمد خان

د افغانستان بانک

- د ټولورئيس
 د افغانستان بانک کفيل
 » » »
 د ټولو خزانه دار
 د خزانو او اجرائي لوي مدير
 د پلټنې لوي مدير او د مامورينو د مديريت و کيل
 د محاسبي مدير
 د کنترول مدير
 د تحرير اتو او د مخصوص قلم مدير
 د خارجي ارتباط مدير
 د تجارتي مدير
 د شرف او تيل گراماتو مدير
 د کتنې او خپرنې مدير
 د شهري خانگي مدير
 د خزانې مدير
 د اعتباراتو د مديريت کفيل
- ع، ج مير محمد حيدر خان حسيني
 ع، ص حبيب الله خان
 ع، ص غلام سخې خان حسيني
 ع، ص نظر محمد خان
 شاعلي صلاح الدين خان طرزي
 » محمد حيدر خان نيسان
 » صالح محمد خان
 » سيد احمد علي شاه خان
 » حفيظ الله خان منصوري
 » جنب گل خان
 » محمد ود خان
 » جمع خان
 » عبد الغفور خان
 » عبد الصمد خان بقاني
 » بانگ چند
 » محمد كريم خان

دیناروالی ریاست

وہج غلام محمد خان فرہاد	دیناروالی رئیس
بناغلی محمد زمان خان	معاون
بناغلی محمد حسین خان نہضت	منشی
ص غلام حسن خان	د تاجر اتو مدیر
ص محمد نادر خان	د مامورینو مدیر
ص عبدالحمید خان	د اجرائی مدیر
بناغلی صالح محمد خان	د عایداتو لوی مدیر
» پانڈہ محمد خان	د کنٹرول لوی مدیر
ص حبیب اللہ خان	د تحصیل مدیر
ص سید مہدی خان	د تنظیماتو مدیر
بناغلی سید احمد خان	د اداری لوی مدیر
ص عبدالروف خان	د اوراقو مدیر
بناغلی بسم اللہ خان	د تعمیراتو لوی مدیر
ص رمضان خان	د تعمیراتو د مدیریت معاون
ص محمد عباس خان	د زائرہ بنار د اجرائی مدیر
ص امیر احمد خان	د سنجش مدیر
بناغلی عبدالغفور خان	انجنیئر
ص عبدالرشید خان جلیا	دیناروالی ننداری مدیر
ص عصمت اللہ خان	د ترفیک مدیر
ص عبدالغیاث خان	د ترفیک د اجرائی مدیر
بناغلی بسم اللہ خان	د پامیر د سینما مدیر
بناغلی غلام محمد خان الماسک	د پامیر د جریڈی مدیر
بناغلی میر عظام محمد خان	دیناروالی دیپلٹنی معاون

غری

عبدالباقی خان	بناغلی
عبدالودود خان	»
سید مہدی خان	»
عبدالسلام خان	»
محمد امان خان	»
میر احمد خان	»
عبدالحمید کیم خان	»

غږی

- ښاغلی عبدالحکیم خان
 » غلام علیخان
 » محمد سرور خان
 » محمد علیخان
 » محمد انور خان

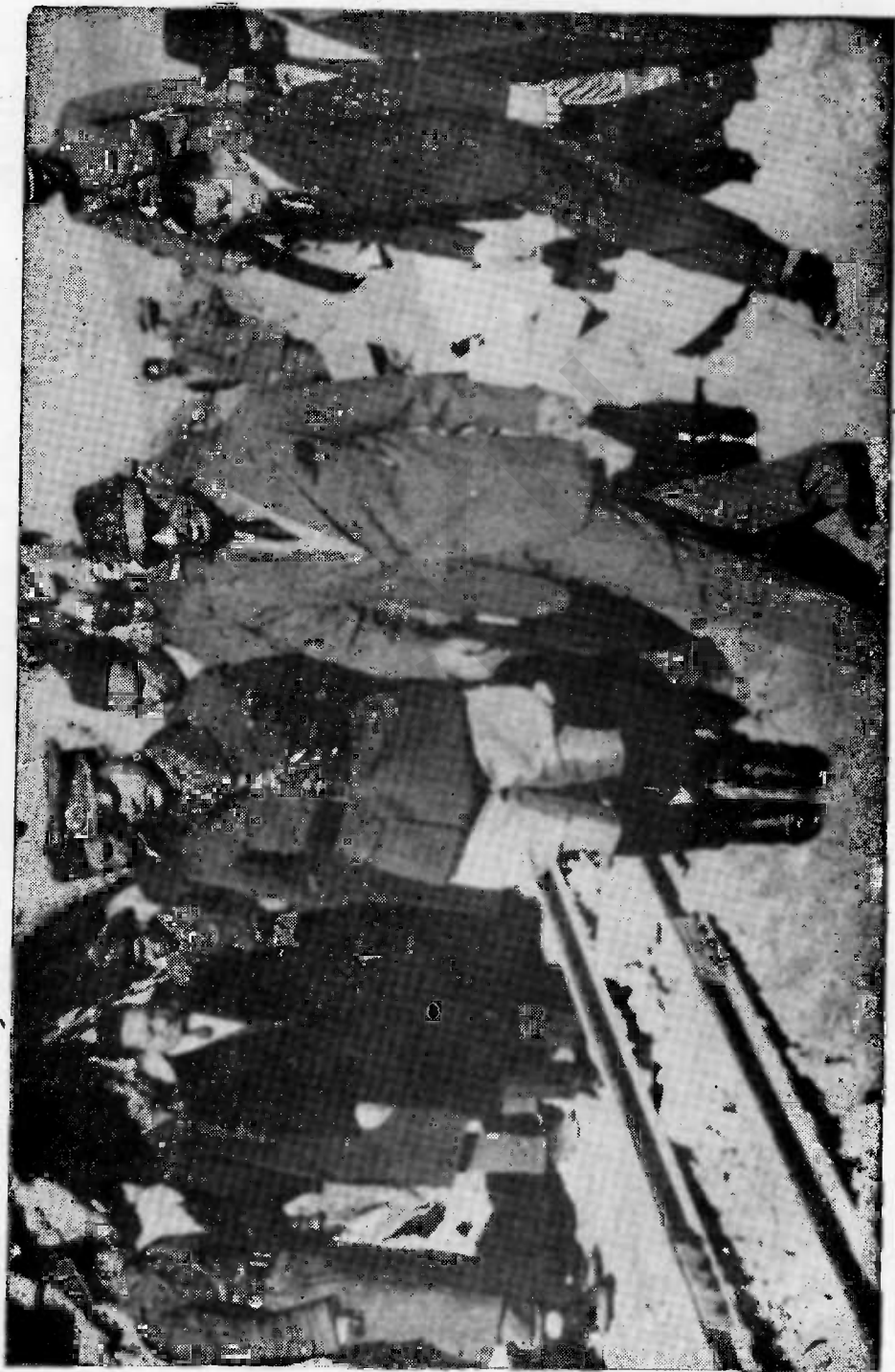
- ښاغلی عبدالغفور خان
 » محمد کبیر خان
 » عبدالرحمن ان
 » عبدالله خان
 » محمد الله خان
 » مسجدی خان
 » محمد عمر خان
 » رحمت الله خان
 » عبدالجلیل خان
 » محمد الله خان
 » شمس الدین خان
 » غلام محمد خان
 » آقا محمد خان
 » سید محمد اکرم خان
 » غلام رسول خان
 » عبدالاحد خان

- دلومړی ناحیه مدیر
 د دوهمه ناحیه »
 د درېیمه ناحیه مدیر
 د څلورمه ناحیه مدیر
 د پنځمه ناحیه مدیر
 د شپږمه ناحیه مدیر
 داومه ناحیه مدیر
 د اتمه ناحیه مدیر
 د نهمه ناحیه مدیر
 د لسمه ناحیه مدیر
 د یو لسمه ناحیه مدیر
 د دو لسمه ناحیه مدیر
 د در لسمه ناحیه مدیر
 د څلور لسمه ناحیه مدیر
 د پنځمه لسمه ناحیه مدیر
 د شپا لسمه ناحیه مدیر

دداخلې روزنامو او مجلو ليکونکي

الف مرکز	د اصلاح ورځپاڼه مدير او ليکونکي	ښاغلي عبد الصبور نسيمي
د انيس »	مدير او د امتياز خاوند	ښاغلي محمد خال دروښان
د آريانا مياشتني مجله مدير	ښاغلي محمد ابراهيم خليل	
د کابل پنځلس ورځنۍ مجله ليکونکي	ښاغلي نور محمد پونده	
د اقتصاد » » »	د انطباعاتو د لوی مديریت له خوا خپرېښی	
د ژوندون او وورځنۍ مجله	مدير ښاغلي محمد اکبر اعتمادي	
د اردو مياشتني مجله	د عمومي ارکان تجرب درياست له خوا خپرېښی	
د روغتيا » » مدير	د کتور عبدالرحمن (حکيمي)	
د پښتون بزغ مياشتني مجله	د راديو نشراتو د لوی مديریت له خوا خپرېښی	
د افغانستان دري مياشتني مجله	د نشراتو درسمی خانگي » » »	
د فارسي آريانا د ادب المعارف	د دائرة المعارف د انجمن له خوا	
د پښتو » » »	د پښتو ټولني له خوا	
د برگ سبز پنځلس ورځنۍ مجله ليکونکي	ښاغلي محمد عيسى يعقوبی	
د هيواد هفته وار جریده چلوونکي	ښاغلي عبدالرفيق تتر	
د عرفان دري مياشتني مجله	مدير عبداللطيف خان اريان	
د پامبر ملي جریده مسئول مدير	غلام محمد الماسک	
د اولس ملي جریده	د امتياز خاوند گل پاچا خان الفت	
مسئول مدير	علي محمد شيواری	
د آئينه ملي » مدير	ښاغلي غلام حبيب خان نوابي	
ب ولاياتو		
د طلوع افغان د قندهار روزنامه	مدير ښاغلي محمد شاه (ارشاد)	
د اتفاق اسلام دهرات	» » » مير عبدالعلي شايق (هروي)	
د بيدار د مزار شريف	» » » محمد ناصر (غرغشت)	
د اتحاد د قطن	» » » مير امين الدين (انصاری)	
د مشرفي د اتحاد	» » » عبدالباقي (باغوانيوال)	
د روانگه جنوبي	» » » عبدالمنان (دردمند)	
د ستوري د ميهني	» » » مير سعيد (بری من)	
د بدخشان	» » » محمد قاسم (واجد)	
د سيستان د فراهتگي جریده	چلوونکي محمد الرحمن (هوسا)	
د هرات ادبي مياشتني مجله مدير	محمد ابراهيم (رجائي)	
د مزار د بلخ »		
د پروان جریده د پروان په اعلي حکومت کښي مدير	فدا محمد (صارم)	
د سنائي جریده د غزني په اعلي حکومت کښي	غلام جيلاني خان (جلالی)	

از مناظر تشریف فرمائی اعلیحضرت معظم همایونی در سروبی

شاه محبوب افغان نستان از فعالیت‌های عمرانی سروبی وادستی من فرمانده

از مناظر مسافرت شهر یاری در قندهار

پادشاه مجتوب از بندار قندهار دیدن می نور ما بند

امور و ارسادات عظمی

ریاست عمومی محاکمات مامورین ملکیه صدارت عظمی

محکمه عالیہ تمیز

- (۱) فقراتیکه بصورت مجموعی بفرض تمیز خواهی وغور محکمه تمیز واصل گشته (۱۷) فقره
- (۲) فقراتیکه نسبت عدم جریانات اصولی محاکم ابتدائیه و مرافعه بملاحظه نقایص قانونی جهت تکمیل نواقص بمراجعه ارسال و هدایت داده شده است . (۱۰) فقره
- (۳) فقراتیکه فیصله شده (۷) فقره

محکمه مرافعه

- (۱) فقراتیکه بصورت مجموعی بفرض مرافعه و غور محکمه مرافعه واصل شده (۳۵) فقره متعلق « ۵۴ » نظر
- (۲) فقراتیکه نسبت عدم جریان اصولی محاکم ابتدائیه و بملاحظه نقایص قانونی جهت تکمیل نواقص بمراجعه ارسال و اعاده شده (۹) فقره
- (۳) فقراتیکه تحت غور و اجراء است (۱۶) فقره
- (۴) فقراتیکه منجمله قضایای وارده صورت فیصله را بخود گرفته و فیصله شده است (۲۹) فقره

محکمه ابتدائیه

- (۱) فقراتیکه بصورت مجموعی بفرض دوران به محکمه ابتدائیه واصل گشته (۳۵) فقره
- (۲) فقراتیکه نسبت عدم جریانات اصولی و نواقص قانونی جهت تصحیح نقایص بمراجعه مربوطه آن ارسال و هدایت داده شده است (۵) فقره
- (۳) فقراتیکه تحت غور و اجراء است (۵) فقره
- (۴) فقراتیکه منجمله قضایای وارده صورت فیصله را بخود گرفته واز محکمه فیصله داده شده است (۱۰) فقره

شاغلی محمد امیرخان تانا رئیس محکمه ابتدائیه

اداره تحریرات ریاست عمومی محاکمات
وظیفه شعبه تحریرات ریاست عمومی محاکمات اجرای تمام امور و تحریراتی میباشد

نوت

محکمه ابتدائیه نظر به پیشنهاد ریاست شورای عالی و تایید و تصدیق مشاورین حقوقی و چون محکمه تمیز به سرانجام رسیده وزارتها و ریاست مستقل درست ندیده بسته و در باره

ارتباط آنرا بریاست عمومی مجامعات مامورین ملکيه نظریه داده که عین نظریات
شان به مجلس عالی وزراء تقدیم و پس از تصویب از صحنه و منظوری حضور شاهانه گزارش
و بحکم پادشاهی ارتباط مجدد محکمہ ابتدائیه بر ریاست عمومی مجامعات عملی شد

ریاست تفتیش صدارت عظمی

اجرا آتی که در هدا سنه بعمل آمده.
فقرا تیکه تفتیش و تحقیق شده بعد
از اصدار فرار انجمن به موجب احکام مقام
صدارت عظمی برای طی مراحل احوالی
بمراجع آن ارسال گردیده .

تفتیش بیلاس سال ۱۳۲۲ و ۱۳۲۳
و ۱۳۲۴ شرکت فند سازی .

تفتیش چهار ساله مدیریت عمومی حمل و نقل
تفتیش و تحقیق فقره عرض اهالی کابریز
میر کوهد امن راجع فقره حقا به شان بر علیه
مشي میر غلام خان .

تفتیش بیلاس های سال ۱۳۲۵ و ۱۳۲۶
شرکت فند سازی .

تفتیش و تحقیق امور حکومت کلان

عرض پاینده محمد خان معاون ریاست تفتیش
صدارت عظمی که بر تبه ۲ ترفیع نموده است
تفتیش و تحقیق سال ۱۳۲۵ الی ۱۳۲۷ امور سائر دوائر صدارت عظمی .
« عرض اهالی کلان کابریز کوهد امن علیه

سید برهان الدین خان

غور و تدقیق در فقره تفتیش مدیریت مالیات بر عایدات
ولایت قندهار

غور و تدقیق در فقره باقیداری ملاسخیداد تیکه داران
که عدم قناعت خویش را به مقابل حساب وزارت اقتصاد ملی
وانمود میسکرد

تفتیش و تحقیق فقرات عرض محمود گلوی فراهی
مد اعزام هیئت و وصول نتیجه آن

غور و تدقیق در تفتیش چو بهای ارچه کار آمد

کابینه مورسین که توسط وزیر اوقاف ایداع شده بایک عمده
غلام دستگیر خان عضو هیئت
تفتیش که اسلحه بویید ۳ ترفیع نمود .

غور و تدفیق در تفتیش با قیداری محمد رضا خان ماہوور صدکوک کہ از فقہیادی
تسکتهائی وثابق و یوں نقد و عدم فعالیت خود اچھااب ادعای نمودند
غور و تدفیق در فقرات اطلاعہ مخصوص میرزا عبد اللطیف خان
غور و تفریق تفتیش امور مدنی در نہیکہار اہد بخوی و فیصلہ آن توسط یک ہیئت کہ
با اندخوی اعزام شاہ

غور و تدفیق در تفتیش امور حکومت کوه دامن
و فیصلہ اصولی آن
غور و تدفیق بہ عرض ہدایت اللہ نام و فیصلہ اصولی آن
غور و تدفیق در اطراف عرض قصہ بان شہر کابل
غور و تدفیق بہ عرض جاری شہر غانی و فیصلہ اصولی آن
غور و تدفیق بہ عرض عبدالرسول نام مقرر کہ در
مقابل ماہورین مربوطہ نمودہ بود و فیصلہ اصولی آن

ع صالح محمد خان غصوری است
غور و تدفیق بہ دعوائی حقا بہ اہالی خوشی تفتیش کہ امسال بر تہ ۳ ترفیع نمودہ
لو گرد واقوام کوچی و فیصلہ اصولی آن غور و تدفیق با فی داری محمود تیکہ دار
تعمیرات کہ عدم قبضت خویش را ادعا می نمود غور و تدفیق تیکہ داران ہسلخ راجع
بقرار داد و پو لہای بیشہ کی پردہ گی و صورت با قیداری شان
غور و تدفیق در فقرہ عرض اجارہ داران زمین احاطہ گمرک راجع بمسائل با قیداری
و فسح قرار داد شان و دیگر موارد عرض آنها
غور و تدفیق بہ اثر عرض محمد شریف نام نسبت جرمہ سرقہ طلا و لاجایدادی او
غور و تدفیق در فقرہ عرض سیددین محمد راجع بہ قتل پسرش و دیگر ادعای او
غور و تدفیق در فقرہ فیصلہ عرض ولایت ملا محمد صدیق راجع بدعوی اتلاک شان
غور و تدفیق در فقرہ تفتیش امور ولایت جنوبی و حکومتی اعلیٰ فرادہ و فیصلہ آن
غور و تدفیق در فقرہ عرض غلام بانی خان معلون گمیساری قلع ذہل راجع بہ تقاعد
مد کپور و فیصلہ اصولی آن
فقراتیکہ تحت غور و تدفیق ریاست است انہم بعد از اصدار قرار انجمن ریاست و تقدیم
آن بمقام صدارت برای طی مراتب اصولی بمراجع آن ارسال میگردد
تفتیش امور و حکومتی اعلیٰ بدستخان و حکومتی درواز

غور به غرض صبیبه‌های سلطان محمد خان مسکونه میخته و فروش جایدادشان
 غور به عرض سید کبیر خان راجع به املاک خواجه عطا محمد خان و غیره
 غور و تدقیق در اطراف حسابه‌های شیاعلی حبیب‌الله خان طرزی سابق وزیر مختار افغانی در چین
 غور بمسئله سید عبدالله خان راجع به حقوق او که بالای یکمده اشخاص در
 و ارسی در اطراف بلخ گروپ داران
 و تر راجع بقیمت موترهائی که از وزارت
 اقتصاد ملی برای شان داده شد
 غور در فقره حقایق اهالی باجوس و اهالی
 بر کی برک لوگر
 غور به عرض غلام محمد خان جا کم سابقه
 فرغه نعمان مشرقی راجع به تقش حکومتی
 فرغه نعمان زمان حکومت او
 تقش با امور ریاست ارزاق قندهار
 مالیات بر عایدات ارزاق فراهم مالیات
 بر عایدات و شرکت مالدار و ریاست
 بلدی و ارزاق هرات

ع، نصرالله خان رئیس ضبط احوالات

د افغانستان د المپیک ریاست

در سال ۱۳۳۱ علاوه بر تنظیم و تاسیس کلب‌های سیورتی و تقویه آنها چندین تیم‌های
 دیگری نیز بغرض پیشبرد سیورتی تاسیس نموده تا موسسات سیورتی جهان ارتباط فایم
 داشته است. اجراءات آنی الذکر را ریاست المپیک نموده است. یک اندازه پول از داخل بودجه
 به المپیک قندهار تخصیص داده است تا موسسه المپیک قندهار بتواند به اجرای امور
 ورزشی بپردازد.

تو تیم تورنمنت قهرمانی فوتبال در بین کلب‌های مرکز و تقویه ملدی و باخبری از
 تمرینات کلب‌های فوتبال کنابل از قبیل کلب آریانه، حبیب یانا، کلب غازی، کلب‌های
 حاضر باشاهی و الاحضرت و کلب افغان جوان و ایک کلب چهید دیگر بنام کلب
 سینا برتیب یک تورنمنت عمومی بنگ بانک قهرمانی سال جاری پذیرانهای لازمه و دعوت
 از تیم والی بال آریانندیا در چین عبور شان از رام کابل بطرف روسیه شوروی
 و اجرای مسابقه دوستانه با آنها پذیرائی لازمه بازایستگلی مساران ایرانی

در حین اقامت شان بهخاک افغانستان، ترتیب و تنظیم پر و گرام ورزشی جشن اطفال بروز ۷ جوزا و آماده ساختن يك تعداد پهلوانان برای مسابقه بروز منداکور و تادیه انعام اعانتاً از بودجه المپیک بانها چون پول واردات تسکت نمایش تعلق بریاست محترمه روزتون گرفت دعوت دادن يك تیم قوی معروف ها کپی هند بنام (دیان چند الی ون) و ترتیب بود وباش ورهائش آنها در ایام جشن استقلال و مسابقات شان با تیم های هاکی افغانی و اعطای يك يك نشان یادگار برای آنها، ترتیب و باخبری و اجرای شش روزه نمایشات عمومی جشن استقلال و مسابقات آن با تیم های ورزشی کابل مقابل تیم هندی تیم های سافت بال باسکت بال امریکائی ها مسابقه های دو ستانه اجرا نمودند و تنظیم و تزئین استدیوم چمن حضوری برای هزاران نفر اهالی محترم، ترتیب و اداره امور ورزشی جشن هلال احمر افغانی.

ریاست المپیک افغانی همیشه با تمام سوسسات ورزشی دنیا داخل مکاتبه و مراده میباش و برای تثبیت عضویت ورزشکاران افغانی هر سال پول عضویت فیدراسیون فوتبال، هاکی و اتلتیک افغانستان به بانک های مربوطه آن از بودجه المپیک اسما ر خارج تادیه می شود امسال برای اولین بار در افغانستان آثار قلمی ورزشی بنام تاریخچه کلب آریانا در اثر زحمت کشی بناغلی عبدالغنی خان اثر ضابط خریطه و بناغلی عبدالرحمن خان جهانگیر که از جمله سابقه داران سپورت این کشورند و بناغلی لطیف احمد خان طوفان بزربان فارسی و انگلیسی بکمکر ریاست المپیک طبع و شایع شد است.

امروز وزارت خارجه

روزنامه و اخبار افغانستان - ۱۴ خرداد ۱۳۳۱ - شماره ۱۰۰۰

۱- تقرر وزیري مختار افغانی در خارج
 ۲- تقرر جنرال قونسل و قوی نسیل های افغانی در خارج
 ۳- تعیین نمایندگان عالی حضرت معظم همایونی در جشن تاج پوشی علیا حضرت

۱- تقرر سفر ا. ووزرای مختار دول مشایخه مقیم دربار کابل
 ۲- تقرر قونسلهای دول خارجه در کابل، قندهار و جلال آباد

تقرر وزیرای مختار افغانی در خارج
 دولت پادشاهی افغانستان ع.ج عبدالصمد خان را بسمت وزیر مختار و نماینده فوق العاده بعوض ع.ج غلام یحیی خان طرزی در عراق

ع.ج عبدالهادی خان داوی سفير کبير افغانی در مصر

سوریه، ولبنان و اردنیة هاشمیة معرفی و اگریمان جلالت ماب موصوف از طرف حکومات مذکور واصل گردیده و حسب ذیل تقدیم اعتماد نامه نمودند

۱- بتاريخ ۸ جوزا ۱۳۳۱ بحضور و الاحضرت نائب السلطنه عراق
 ۲- بتاريخ ۱۲ سنبله ۲۳۳۱ بحضور رئیس دولت سوریه

۳- بتاريخ ۲۱ اسد ۱۳۳۱ بحضور رئیس جمهور لبنان

۴- دولت پادشاهی افغانستان ع.ج غلام محمد خان سلیمان را بعوض ع.ج محمد عتیق خان رفیق به سمت وزیر مختار افغانی و نماینده فوق العاده خویش در برک معرفتی و اگریمان جلالتا آب موصوف بتاريخ ۱۳۳۱/۱/۹

ع.ج عبدالصمد خان وزیر مختار افغانی در بغداد

از طرف حکومت جمهوری چکوسلواکی به اوصاف و جلالتمآب شان بتاريخ ۲۴ مه ۱۹۵۲ با تشریفات معموله بحضور جلالتمآب بر رئیس جمهور آن مملکت تقدیم اعتماد نامه نمودند .

ع، ج، س، جنرال اسدالله خان سراج سفیر کبیر افغانستان در انقره و وزیر مختار در ویانا

ع، ج، غلام محمد خان سلیمان وزیر مختار افغانی در براگ

۳- دولت پادشاهی افغانستان ع، ج، س، جنرال اسدالله خان سراج سفیر کبیر افغانی

در انقره را علاوه بر وظیفه موجوده شان بسمت اولین وزیر مختار و نماینده فوق العاده افغانستان در ویانا معرفی و اگر همان جلالتمآب موصوف بتاريخ ۱۷ جوزای ۱۳۳۱ از طرف دولت جمهوری اطریش واصل و جلالتمآب شان بتاريخ ۸/۹/۱۹۵۲ ع. با تشریفات معموله بحضور رئیس جمهور آن مملکت تقدیم اعتماد نامه نمودند .

ع، ج، س، سردار محمد نعیم خان سفیر کبیر افغانی در واشنگتن و وزیر مختار در برازیل ۶۷

۴- دولت پادشاهی افغانستان ع، ج، س، ع والا حضرت سردار محمد نعیم خان سفیر کبیر افغانی در واشنگتن را علاوه بر وظیفه موجوده شان بسمت اولین وزیر مختار و نماینده فوق العاده جمهوری برازیل معرفی و اگر همان والا حضرت شان بتاريخ ۱۰ نوامبر ۱۹۵۲ از طرف دولت موصوف واصل گردید .

تقرر جنرال قونسل و قونسل های افغانی در خارج

۱- دولت پادشاهی افغانستان ع محمد قسیم خان نعیم را بحیث جنرال قونسل افغانی

در مشهد بعوض ع، س عبد الرؤف خان ناصر
ضیائی بتاريخ ۳۱/۵/۱ تعیین و مقرر نمود.

۲- دولت پادشاهی افغانستان شاهی

عبدالستار خان شالیزی را بحیث قونسل
اقتضاری افغانستان در سان فرانسسکو تعیین
و مقرر نمود

۳- دولت پادشاهی افغانستان ع غلام احمد

خان نوید را بحیث قونسل افغانی در بمبئی
بعوض ع سید تاج الدین خان بتاريخ ۳۱/۱۱/۲۲
بحکومت هند معرفی نمود.

۴- نسبت جشن تاجپوشی علیله حضرت

الیزابت دوم ملکه انگلستان که بتاريخ

ع محمد قسیم خان نعیم جنرال
قونسل افغانی در مشهد

۲ جون ۱۹۵۳ در لندن انعقاد میجا بد از حضور
اعلیحضرت معظم همایونی ع، ج عالی شاه نشان
والاحضرت مارشال شاه ولیخان سفیر کبیر
افغانی مقیم لندن بحیث نماینده اول
ووالاحضرت سردار محمد داود خان شخص
دوم تعیین گردیده اند

تقرر سفرا و وزراء ای مختار دول
متحده به مقیم دربار شاهی کابل.

۱- دولت جمهوری فرانسه جلالتماب
آلفی میشل بریل را بحیث سفیر کبیر و نماینده
فوق العاده خویش بدربار کابل بعوض
جلالتماب مارسل برتلو معرفی و جلالتماب شان

ع غلام احمد خان نوید
قونسل افغانی در بمبئی

بتاریخ ۲۷ اسد ۱۳۳۱ وارد کابل گردیده و بسلامت الودیه و نیم قبل از ظهر روز شنبه
۳۱ اسد با تشریفات معموله در قصر دلكشاه بحضور اعلیحضرت معظم هما یونی مہر ف و تقدیم
اعتماد نامه نمود. ۲۶ اسد ۱۳۳۱ در قصر دلكشاه بحضور اعلیحضرت معظم هما یونی مہر ف و تقدیم
اعتماد نامه نمود. ۲۶ اسد ۱۳۳۱ در قصر دلكشاه بحضور اعلیحضرت معظم هما یونی مہر ف و تقدیم
اعتماد نامه نمود.

مختصر سوانح جلالتماب میشل بریل سفیر کبیر فرانسه

میشل بریل ژوز اوزن بتاریخ ۳ اوتبر ۱۸۹۶ در پاریس متولد گردیده و لیسانسه

ادبیات را در رشته مختلفه اروپائی حاصل
داشته و در دوران جنگ عمومی اول شامل
خدمات عسکری بوده و بعد از آن در شقوق
مختلف حیثیت نماینده فرانسه را در ممالک
آسیائی وار و پائی دارا بوده است
در ۲۴ جنوری ۱۹۳۴ بلقب شوالیه
لیژ یون دو نور افتخار حاصل کرد
در خلال جنگ جهانی دوم نیز متصد
خدمات زیادی در اردوی فرانسه کشه
و با دسته فرانسویان آزاد برای نجات
فرانسه مجاهدات زیاد نموده است
بتاریخ ۲۵ مارچ ۱۹۴۹ بمقام افسر لیژیون
دو نور ارتقاء یافته و بتاریخ اول جنوری
۱۹۵۱ بسمت مشا و ر ا م و م خیار جی
و بجنوری ۱۸۵۲ بچیت وزیر مختار
ترقی نموده و در ماه می ۱۹۵۲ به حیث

جلالتماب میشل بریل سفیر کبیر فرانسه

سفر کبیر فرانسه به افغانستان تقرر حاصل نمودند

تقرر جلالتماب کلونل پاریس به شاه سفیر کبیر پاکستان در کابل
دولت پاکستان جلالتماب کلونل ای ای ای بی شاه را بسفیر کبیر و نماینده فوق العاد
خویش بدر بار کابل بعوض جلالتماب ای ای ای اسمعیل چندر بکر معرفی و جلالتماب شان بتاریخ ۱۳
سنبله وارد کابل گردیده و روز پنج شنبه ۲۶ سنبله ۱۳۳۱ ساعت نازده و نیم بجه قبل از ظهر با تشریفات
معموله در قصر دلكشاه بحضور اعلیحضرت معظم هما یونی مہر ف و تقدیم اعتماد نامه نمود.

مختصر سوانح جلالتماب کلو نل ایس بی شاه

عمر شاعلی کرنیل شاه ۴۹ ساله میباشد تعلیمات ابتدایي خویش زده دراسته تعلیم کابل تمام و بعد از آن مکتب عسکری ساند هورست را طی نموده در سال ۱۹۲۳ داخله قشون هند و بعداً در سال ۱۹۳۰ شامل وزارت خارجه

هند گردید کم درصو به سز حد شمالی غرب و بلوچستان مشغول وظیفه بود در ۱۹۴۰ بعیت معین وزارت خارجه حکومت هند مقرر گردید از مهال ۱۹۴۴

الی ۱۹۴۶ بعیت مستشار دهر وزارت معین ری هم پانیا مقیم در بارشاهی کابل اجزای وظیفه بینمود و بعد از یک مدت خدمت در جرعه سوجده

شمال غربی در سال ۱۹۴۷ در انتصابه روابط کامن ویلت و پاکستان داخل شده و از آنجا بعیت وزیر دولت جدیداً تشکیل صو به سرحد انتقال یافت و تا زمانیکه بدر بارشاهی کابل معرفی گردید در آنجا شامل کلمر بود

تقرر جلالتماب انکس وارد سفیر کبیر دول متحده امریکا در کابل

دولت اضلاع متحده امریکا جلالتماب انکس وارد رابست سفیر کبیر و نماینده فوق العاده دولت خویش به بارشاهی کابل به وظیفه

جلالتماب جورج روبرت میرل معرفی و جلالتماب شلن جنتاریخ ۱۳۴۱/۷/۶۸ و کلمر کابل گردیده و بتاریخ روز شنبه ۱۶ عقرب ۱۳۳۱ ساعت یازده و نیم قبل از ظهر به تشریفات معموله در قصر دلکشاه بحضور اعلیحضرت معظم همایونی مشرف و تقدیم اعتمادنامه نمود

جلالتماب کلو نل ایس بی شاه سفیر کبیر پاکستان بدر بار کابل

مختصر سوانح جلالتماب سفیر کبیر امریکا

انکس وارد: محل تولد آیونستن کاناڈا بتاریخ ۲۹ جولای ۱۸۹۳ تبعه امریکا فارغ التحصیل مکتب عالی چاسل واقع مشیگن و داز الفنون والیدیزو. در سنه ۱۹۱۳ تا ۱۹۱۵ اچیزیر و تاجر چوب در سنه ۱۹۰۹ الی ۱۹۱۷ از سنه ۱۹۱۷ الی ۱۹۱۹ داخل قشون امریکا بعیت لیفتننت اول از سنه ۱۹۱۹ الی ۱۹۲۰ عضو موسسه تعاونی در فنلند و روسیه از ۱۹۲۰ الی ۱۹۲۳ تجارت در شق صادرات و واردات و حمل و نقل کشمی از سال ۱۹۲۳ الی ۱۹۲۴ انجمنی بر آوردی بچوب در دفتر عایدات داخله در ۳۰ مارچ

۱۹۲۵ - تقرر به امور خارجه مامور افتخاری بدون رتبه - ۲۰ سپتمبر ۱۹۲۵ و ايس فونسل کورير و ايس - فونسل در مکدن ۱۴ اکتوبر ۱۹۲۶ بهمين رتبه در نيشن ۹۹ د سا مبر ۱۹۲۹ فونسل رتبه ۸ و فونسل در نيشن ۱۰ فروري ۱۹۳۴ در ما سکو ۹ مارچ ۱۹۳۴ سکرتر در سرويس ديپلو ماسي اول جولای ۱۹۳۴ مامور رتبه ۷-۶ فروري ۱۹۳۵ سکرتر دوم در ماسکو بر علاوه وظيفه فونسلگری اول اپريل ۱۹۳۶ به رتبه ۶-۳ جنوري ۱۹۳۷ به رتبه ۵ اول مارچ ۱۹۴۰ رتبه ۴-۱۱ اپريل ۱۹۴۰ سکرتر اول بر علاوه وظيفه فونسلگری ۲۸ نوامبر ۱۹۴۰ در ويلاډ پوستوک ۱۲۹ اکتوبر ۱۹۴۱ جنرال فونسل ۳۱ اکتوبر جنرال فونسل در ويلاډ پوستوک اول جون ۱۹۴۲ رتبه ۳-۲۱ اپريل ۱۹۴۵ و ايس بوزارت خارجه - ۵ جنوري ۱۹۴۵ مستشار سفارت کبيري امريکا در طهران.

۱۹۴۶ - ۱۹۴۵ و ايس بوزارت خارجه - ۵ جنوري ۱۹۴۵ و ايس بوزارت خارجه - ۵ جنوري ۱۹۴۵ مستشار سفارت کبيري امريکا در طهران. جنرال فونسل در مکدن ۱۳ نوامبر ۱۹۲۶ ۴۹۴۶ افسر خدمتي درجه ۳ - ۲۳ می ۱۹۵۰ رتبه اول - اول سپتمبر ۱۹۵۰ جنرال فونسل در نايروبي. موصوف متاهل میباشد.

تقرر وزير مختار اطریش در کابل:

دولت جمهوريه اطریش جلالتماب ايريش بلسکا کارل تروي وزير مختار خویش در انقره راجعیت وزير مختار و نماینده دولت موصوف بعوض جلالتماب کلیمنس ویلد نر معرفی و جلالتماب شان بتاريخ ۴ ثور ۱۳۳۹ و لورد کابل گردیده و بتاريخ روز چهارشنبه ۱۰ ثور ۱۳۳۹ ساعت یازده و نیم قبل از ظهر با تشریفات معموله بدر قصر دلکشاه بحضور اعلیحضرت معظم همایونی مشرف و تقدیم اعتماد نامه نمودند.

مختصر سوانح جلالتماب وزير مختار اطریش
تولد در وین بتاريخ ۲ می ۱۹۰۸

۱۹۱۴ - ۱۹۲۶ مدارس ابتدایی و متوسط

۱۹۲۶ - ۱۹۲۸ لکلهده امی فونسلگری در وین

۱۹۲۸ - ۱۹۳۶ در دانشگاه وین دکتر ادر حقوق و علوم سیاسی

۱۹۲۹ - در مدرسه مطالعات بین المللی ژنیف

۱۹۳۱ - ۱۹۳۳ انستیتیوی عالی بین المللی فاکولته حقوق پاریس
۱۹۳۳ - ۱۹۳۵ نماینده تجارتي اطاق تجارت وین در پاریس
۱۹۳۵ - ۱۹۳۶ اتا شه در صدارت عظمی فیدرالی ریاست امور خارجه
۱۹۳۶ - ۱۹۳۸ اتا شه در جنرال فونسلگری اطریش در میونخ
۱۹۳۸ - ۱۹۴۵ متقاعد از طرف مقامات آلمانی پس از اشغال اطریش از طرف آلمان
۱۹۴۰ - ۱۹۴۵ خدمت نظام اجباری
۱۹۴۵ - ۱۹۴۶ منشی وزارتمختاری در صدارت عظمی فیدرالی در ریاست امور
خارجیه در وین

۱۹۴۶ - ۱۹۴۷ نماینده سیاسی حکومت اطریش در برن (به عنوان مشاور وزارت مختاری)

۱۹۴۷ - ۱۹۴۸ شارژ دافیر در قاهره

۱۹۴۸ - ۱۹۵۱ صدارت عظمی فیدرالی ریاست

امور خارجه در وین شعبه اقتصادی و شعبه سیاسی
۹۵۲ - وزیر مختار اطریش در انقره کابل و طهران .

۵ - معرفی وزیر مختار دولت هسپانیه بدر بارشاهی کابل.

دولت هسپانیه جلالتماب پیدر و شوارتس را بسمت وزیر مختار و نماینده فوق العاده خویش
بعوض جلالتماب جان منویل دواریمستیکوی بدر بارشاهی کابل معرفی و اگریمان جلالتماب شان
بتاریخ ۳۰/۱۰/۱۷ از حضور اعلیحضرت معظم همایونی صادر گردیده است . جلالتماب
پیدرو شوارتس بر علاوه وظیفه که در کابل بدوش دارد نماینده و وزیر مختار دولت
خویش در بغداد نیز میباشد .

تقرر قونسلهای خارجه در کابل، قندهار و جلال آباد

۱ - دولت پاکستان بناغلی محمد سرور خان بعوض بناغلی مفتی محمد عباس بچیت و ایس قونسل
در جلال آباد معرفی و موافقه بعمل آمده است.

۲ - دولت جمهوریه اطریش توسط وزارت مختاری خویش در انقره راجع به تاسیس یک قونسلگری
افتخاری دولت مذکور بدر بارشاهی کابل پیشنهاد و از طرف حکومت افغانستان موافقه بعمل
آمده است.

۳ - دولت جمهوریه هند آفایون دی سرین و کی ال اس بندت را بعوض آفایون نرندر ناتپه
و رامچند کالرا بچیت و ایس قونسلهای خویش در قندهار و جلال آباد معرفی و از طرف حکومت
افغانستان موافقه بعمل آمده است.

شعبه اول سیاسی

- ۱- نظریه موافقه در داخل ترمز آفر و فرانس معین حکومتین افغانستان و ایران بتاريخ ۱۸ اکتوبر ۱۹۵۰ يك کمیسیون تخنیکي ببطرف که (عبرت از مسترسی، ای، وب، کسانادائی و مستر رابرت ای، لاری امریکائی و فرانسیکو اکس دونیگار از چلی باشد) را جمع به دلتای رود هیرمند با افغانستان آمده بعد از تحقیقات علمی و تخنیکي رایور نظریات و مطالعات شانرا در اوائل جون ۱۹۵۱ به دولتین افغانستان و ایران تقدیم و هیئت مذکور بعد از ۲۱ روز توقف در افغانستان بتاريخ ۸ نومبر ۱۹۵۰ بطرف ایران عریض نمود.
- رایور مذکور تحت شور و مدافقه حکومت افغانستان قرار گرفته و در نتیجه حکومت افغانستان به رایور مذکور موافقه خود را اظهار و شعبه اول مدیریت عمومی سیاسی وزارت امور خارجه ذریعه یادداشت های جداگانه از موافقت حکومت افغانستان نسبت به رایور متذکره به سفارت های کبری دولت شاهنشاهی ایران و دول متحده امریکا در کابل ابلاغ و به سفارت کبری ایران تذکر داد که حکومت افغانستان با اساس رایور مذکور برای مذاکره و مفاهمه در زمینه با دولت شاهنشاهی ایران آماده می باشد.
- ۲- قرار داد موقتی کمیسیون سرحدی دولت پادشاهی افغانستان با دولت شاهنشاهی ایران برای مدت یکسال دیگر تمدید شده است.
- ۳- طبق موافقه حکومتین افغانستان و ایران قرارداد استرداد مجرمین از تاریخ ۱۳۳۱/۷/۱۶ الی مدت دو سال دیگر تمدید گردیده است.
- ۴- بتاريخ ۲۸ قوس ۱۳۳۱ کمیته سیاسی از دول آسیائی و عرب در باره فلسطین، مراکش و تونس در قاهره اجتماع نموده و قرار پیشنهاد حکومت مصر، افغانستان نیز به سفیر کبیر خویش در قاهره امر و هدایت داد تا در کمیته مذکور بحیث نماینده افغانستان داخل و حصه بگیرد.

ریاست بین المللی

مدیریت عمومی ملل متحد (یو-ان)

- ۱- جلسه عمومی مجمع هفتم بتاريخ چهاردهم اکتوبر ۱۹۵۲ (۲۱ میزان ۱۳۳۱) در نیویارک منعقد شد از طرف دولت شاهي افغانستان بناغلی محمد کبیر خان لودین نماینده دایمی افغانستان در سازمان ملل متحد بسمت رئیس هیئت و بناغلی جلال الدین خان طرزی رئیس امور بین المللی وزارت خارجه بسمت نماینده در کمیته قیومیت، بناغلی عبدالرحمن خان پژواک آتاشه مطبوعاتی سفارت کبری لندن بسمت نماینده در کمیته امور اجتماعی و فرهنگی، بناغلی میر نجم الدین خان انصاری رئیس دارالتالیف وزارت معارف بسمت نماینده در کمیته مخصوص سیاسی Adhoc بناغلی عبدالحکیم خان طیبی آتاشه سفارت کبری واشنگتن بسمت نماینده در کمیته حقوق، بناغلی عبدالله خان یفتلی رئیس انحصارات دولتی بسمت

نماینده در کمیته اقتصادی، بناغلی عطاءالله خان ناصر ضیا، مدیر نشرات خارجی ریاست مستقل مطبوعات بسمت نماینده در کمیته امور اداری و بودجه در مجمع عمومی هفتم شرکت ورزیدند.

در ضمن جلسات از طرف رئیس هیئت بناغلی صرزی، انصاری، یزواک، طیبی و یفتلی بیاناتی ایراد گردید که متن آن در روزنامه اصلاح نشر شده است. جلسه مجمع عمومی هفتم به تاریخ ۲۱ دسامبر ۱۹۵۳ (۲۹ قوس ۱۳۳۱) خاتمه پذیرفت.

۲ - بمناسبت روز تاسیس سازمان ملل متحد ایتا ریخ ۲۴ اکتوبر تلگراف تبریکیه از طرف وزارت امور خارجه بعنوان منشی عمومی سازمان ملل مخابره شد. وزارت معارف و ریاست مستقل مطبوعات و رادیو کابل با ایراد خطابه ها و نشریات لز آن روز استقبال بعمل آوردند و مقصد و مرام سازمان ملل متوجه توضیح داده شد.

۳ - بمناسبت روز حقوق بشر به تاریخ ۱۰ دسامبر تلگراف تبریکیه از طرف وزارت امور خارجه بعنوان مدیر عمومی یونسکو مخابره شد. رادیوی کابل و کلمه مجلات و روزنامه های افغانستان باین مناسبت نشریه تی بعمل آوردند.

۴ - مانند سالهای گذشته برای معرفی واعزام متخصصین و مامورین افغانستان در سال ۱۹۵۳ طور فیلوشیپ و سکالرشپ، جهت توسعه اطلاعات در رشته های مربوط بکارشان اقدامات لازم بعمل آمده که ذیلاً توضیح داده میشود:

اشخاص ذیل از طرف وزارت اقتصاد برای تکمیل اطلاعات و تحقیق در امور مختلف اقتصادی اعزام شده اند:

- ۱ - بناغلی کبیرالله سراج برای مطالعه در رشته قوانین و امور قضایی اداری، برای یکسال به بلژیک.
- ۲ - بناغلی محمد اکبر شیردل برای مطالعه در امور اداری گمرک برای یکسال بصورت سکالرشپ به سویس.
- ۳ - بناغلی محمد عظیم ظاهری برای مطالعه در رشته قوانین و امور قضایی اداری برای یکسال بصورت سکالرشپ در دانشگاه امریکایی عدوت.

۴- شياغلی حیات الله اميرزاده برای مطالعه در رشته قوانین و امور قضایی اداری برای یکسال در دانشگاه تجارت «سن گال» بسویس.

۵- شياغلی عبدالرؤف سمیع برای مطالعه در رشته امور اداری گمرک برای یکسال در دانشگاه تجارت بروکسل بلژیک.

۶- شياغلی محمدیحیی اباوی برای مطالعه در امور توسعه اقتصادی به اطریش.

۷- شياغلی حبیب الله عتیق برای مطالعه در توسعه امور تجارت به ترکیه.

۸- شياغلی محمد حسن کمال برای مطالعه در توسعه امور تجارتي به ترکیه.

۹- شياغلی عبدالوهاب دلاوریج برای مطالعه در علم احصائیه برای یکسال به سیلون.

۱۰- شياغلی صبا حیدر شروری برای مطالعه در علم احصائیه برای یکسال به سیلون.

اشخاصی که از طرف وزارت مختار برات

جهت اعزام برای توسعه اطلاعات در امور مربوطه در نظر گرفته شده اند، عبارتند از: شياغلی محمد ابراهیم خان و محمد بن شعبه جدا در راه

خارجة پست. شياغلی عهد الاحد خان فدایی مدیر پست.

شياغلی عبدالمجیدخان مامور شعبه پارسلهای وارده خارجة ریلیست پست.

« غوث الدین خان مدیر موزیم مدیریت عمومی پست.

از طرف شرف شرکت برق در نظر گرفته شده است که شياغلی

عبدالمجید راجهت توسعه اطلاعات در یکی از رشته های مربوط با امور شهرکت بصورت فیلوشیب اعزام دارند.

از طرف ریاست مستقر مطبوعات در نظر گرفته شده است که شياغلی جانناز کاتبیسانی

در رشته روزنامه نگاری با آمریکا اعزام گردد.

از طرف ریاست وزارت اعتبارات شياغلی عبدالرؤف برای مطالعه در موضوعات مربوط به زنبور عسل به ترکیه اعزام شده است.

از طرف وزارت مالیه در نظر گرفته شده است که شياغلی عبدالقادر در رشته احصائیه برای یکسال به سیلون اعزام گردد.

ع. ج. غلام محمدخان شبرزاد

وزیر مختار افغانستان در روما

شياغلی عبدالمجیدخان مامور شعبه پارسلهای وارده خارجة ریلیست پست.

« غوث الدین خان مدیر موزیم مدیریت عمومی پست.

از طرف شرف شرکت برق در نظر گرفته شده است که شياغلی

عبدالمجید راجهت توسعه اطلاعات در یکی از رشته های مربوط با امور شهرکت بصورت فیلوشیب اعزام دارند.

از طرف ریاست مستقر مطبوعات در نظر گرفته شده است که شياغلی جانناز کاتبیسانی

در رشته روزنامه نگاری با آمریکا اعزام گردد.

از طرف ریاست وزارت اعتبارات شياغلی عبدالرؤف برای مطالعه در موضوعات

مربوط به زنبور عسل به ترکیه اعزام شده است.

از طرف وزارت مالیه در نظر گرفته شده است که شياغلی عبدالقادر در رشته احصائیه

برای یکسال به سیلون اعزام گردد.

لوی طرف وزارت معارف د ز نظر گرفته شده است که ښاغلی عبدالغلی برای مطالعه در رشته
احصائیه برای شش ماه به سیلون اعزام گبردد.
۵- در اثر ښاغلی سازمان ملل از دولت عضو راجع به تریبون تالار عمومی
عمارک سازمان هدیرت ملل متحد وزارت امور خارجه داخل اقدام شده و پس
از تفحص و تحقیق یک قالی بزرگ و چهار فالپچه زیبای جنس اعلی از مصنوعات
افغانستان خریداری و بسا زمان ملل طور هدیه تقدیم کرد.

مدیریت عمومی کنفرانسها

هدیرت کنفرانسها

یک قسمت اجرا آید کنفرانسی سال ۱۳۳۱ مدیریت عمومی کنفرانس های ریاست
بین المللی وزارت امور خارجه بود که نمایندگان افغانی در آن اشترک و رزیده اند
قرارذیلی تذکار میدارد. اوله از کنفرانس های که بنا بر پایه معاذیر از اشترک آن
معذرت خواسته شده تذکار علی بعمل نیامده
۱- در کنفرانس عمومی سال ۱۳۳۰

موسسه بین المللی کابل که در ماه جون ۱۳۳۰
در اجلاس انعقاد یافت ښاغلی عبدالغلی قبیخان
لطیفی مدیر عمومی بین المللی تذکار و کارگر
وزارت خارجه بحیث نماینده افغانستان
در آن شمولیت ورزیدند.
۲- ښاغلی دکتور در عبدالرحمن خان
حکیمی رئیس حفظ الصحة وزارت صحیه بحیث
نماینده افغانی در کنفرانس صحی منطوقوی
جنوب شرق آسیا که بتاريخ ۴ سپتمبرالی
۹ سپتمبر ۱۹۵۲ در اندونیزیا انعقاد یافت
شامل شدند:

۳- ښاغلی عبدالکریم خان حقانی معلم
فاکولته حقوق و ښاغلی محمد قدیر خان تره کی
و ښاغلی محمد امین خان خوگیانی بحیث
نمایندگان افغانی در کنفرانس علمای
اسلامی که بتاريخ ۴ جنوری ۱۹۵۲
در کراچی انعقاد یافت شمولیت ورزیدند.
۴- در کنفرانس بین المللی سنگ دیوانه که از تاریخ ۱۵ الی ۲۸ جولائی ۱۹۵۲ در کونور

ج محمد هاشم خان مینودوال مستشار
سفارت کبری افغانستان در واشنگتن

۵- در کنفرانس بین المللی سنگ دیوانه که از تاریخ ۱۵ الی ۲۸ جولائی ۱۹۵۲ در کونور

- جنوب هند انعقاد یافت بناغلی محمد اسماعیل خان طاهری سرطیب موسسه باکتر لوژی بحیث نماینده افغانی شرکت کردند .
- ۵- بناغلی محمد یاسین خان مایل متخصص پنبه بحیث نماینده افغانی در کنفرانس بین المللی کریدت زراعتی که بتاريخ ۴ اگست الی ۱۲ سپتمبر ۱۹۵۲ در کالیفورنیا انعقاد یافت شامل گردیدند .
- ۶- بناغلی میرامان الدین خان انصاری رئیس فاکولته ادبیات بحیث نماینده افغانی در کنفرانس بورس های بین المللی یونسکو که از تاریخ ۱۵ الی ۲۲ دسمبر ۱۹۵۲ در بانسکوک انعقاد یافت شمولیت ورزیدند .
- ۷- در کنفرانس بین المللی تیلی کمونیکشن که بتاريخ اول اکتوبر ۱۹۵۲ در بوئنوس آیرس انعقاد یافت بناغلی علی گل خان انجنیر عمومی وزارت مخبرات بحیث نماینده افغانی اشتراك ورزیدند .
- ۸- در کنگره سیزدهمین پستی بین المللی که بتاريخ ۱۴ می الی ۳۰ جون ۱۹۵۲ در بروکسل انعقاد یافت بناغلی ، اسلام بیگ خان بحیث رئیس هیئت افغانی و حمیدالله خان معلم پستی بحیث عضو شمولیت نمودند .
- ۹- بناغلی دکتور عبدالقیوم خان رئیس دارالمعلمین ، بناغلی ، محمد آصف خان مایل مدیر عمومی تدریسات و بناغلی ، محمود خان کریمزاده مدیر تفتیش وزارت معارف در کنفرانس بین المللی تعلیمات اجباری و رایگان یونسکو که از تاریخ ۱۲ الی ۲۳ دسمبر ۱۹۵۲ در بمبئی انعقاد گردید بحیث نمایندگان افغانی اشتراك ورزیدند .
- ۱۰- بناغلی ، دکتور محمدانس خان رئیس پوهنتون و بناغلی دکتور محمد اکرم خان مدیر تدریسات به هفتمین کنفرانس بین المللی یونسکو که بتاريخ ۱۱ نوامبر ۱۹۵۲ در فرانسه انعقاد یافت اول الذکر بحیث رئیس و آخر الذکر بحیث عضو شمولیت ورزیدند .
- ۱۱- بناغلی ، دکتور عبدالظاهر خان معین وزارت صحیه بحیث رئیس هیئت افغانی بسه اسامبله پنجم صحی جهان که بتاريخ ماه می ۱۹۵۲ در جینوا انعقاد یافت اشتراك ورزیدند .
- ۱۲- بناغلی ، حمید الله خان عنایت سراج معاون تدریسات عمومی وزارت معارف بحیث نماینده افغانی به کنفرانس تربیت مسلکی کار که از تاریخ ۲۳ فروری الی ۲۳ می در بنگلور انعقاد یافت شمولیت ورزیدند .

شعبه حقوق و معاهدات

فقرات عمده اجراء آن شعبه حقوق و معاهدات قرار ذیل است .

- ۱- سواد قرار داد تجارتی بین افغانستان و هندوستان بتاريخ ۱۸ حمل ۱۳۳۱ بقرض ثبت به دفتر ملل متحد به نمایندگی دایمی افغانستان در سازمان ملل فرستاده شده است
- ۲- نقل معاهده مودت بین افغانستان و سوریه که بتاريخ ۲ میزان ۱۳۳۰ مرعی الاجراء

گردیده بود بتاريخ ۱۸ حمل ۱۳۳۱ فرض ثبت در دفتر ملل متحد به نمایندگی افغانی در سازمان ملل فرستاده شده است.

۳- نقل معاهده معونیت بین افغانستان و لبنان که بتاريخ ۸ میزان ۱۳۳۰ مریه الاجراء گردیده بود بتاريخ ۸ حمل ۱۳۳۱ فرض ثبت در دفتر سازمان ملل متحد به نمایندگی دایمی افغانستان در سازمان ملل فرستاده شده است.

۴- پروتوکل نقشه های سرحدی حوضه های دریاچه و خشکه بین افغانستان و شوروی بتاريخ ۹ عقرب ۱۳۳۱ فرض ثبت در دفتر ملل متحد به نمایندگی دایمی افغانستان در سازمان ملل فرستاده شده است.

مدیریت عمومی بین المللی کار و کارگر

۱- ترتیب و ارسال راپور بمؤسسه بین المللی کار (راجع بوضع و جریان قوانین و نظامنامه ها در افغانستان) درباره «کانونشن» های ذیل که لافغانستان بجهت یکی عضو مؤسسه الحاق خود را با آنها اعلان نموده است.

۱- کانونشن نمبر ۴ (راجع بکار شبانه زنها) تاریخی ۸ نومبر ۱۹۱۹

۲- «نومبر ۱۳» (راجع باستعمال سرب سفید و نمربکبات آن در نقاشی و رنگمالی تاریخی ۱۹ نومبر ۱۹۲۱)

۳- کانونشن نمبر ۱۴ (راجع باستراحت هفته کارگران) نمبر ۱۹ نومبر ۱۹۲۱

۴- کانونشن نمبر ۴۱ (راجع بشکار شب زنها) تاریخ ۱۹ نومبر ۱۹۴۱

۵- کانونشن نمبر ۴۵ (راجع باستخدام زنها در کارهای زیرزمینی) تاریخی ۲۲ جون ۱۹۵۳

رئیرا اعضای مؤسسه بین المللی کار که افغانستان هم در جمله آنست مکلف میباشد مطابق

ماده (۱۹) اساسنامه مؤسسه هر ساله جریان و وضع قوانین و نظامنامه ها یا فرامین و دستاویز را نسبت به کانونشن یاریکا مندیشن که الحاق خود را با آن اعلان نموده اند بمؤسسه راپور بدهند.

۲- در عرض این سال شباغلی می مین مدیر دفتر فوای انسانی ممالک آسیایی دفتر بین المللی کار که مرکز آن در شهر بنگلور (ریاست میسور) هند میباشد

و برای اطلاع از چگونگی مسایل امداد تخنیکي مؤسسه مع محمد اشرف خان سر کاتب سفارت بین المللی کار و اطلاع از چگونگی پروگرام افغانی در مسکو

قوای انسانی بافغانستان وارد گردیده بود قبل از ورود در حین توقف خود بامدیریت بین المللی کار در تماس بوده و چینیکه اطلاعات لازمه را ازین مدیریت دریافت نمود براهنمایی مدیریت مذکور باریاست ارتباط امداد تخنیکي وزارت اقتصاد ودوایر ذیعلاقه دیگر درباب مسایل مربوطه مذاکرات و ملاقات هایی نموده پس از کسب اطلاعات لازمه مراجعت نمود .

۳- راجع به کانوشن ها (مقاوله ها) وربکامندیشن (توصیه) ذیل .

۱- کانوشن نمبر ۱۰۱ راجع برخصتی بامعاش در زراعت ۱۹۵۲

۲- « » ۱۰۲ راجع به بیمانه های اقل امنیت اجتماعی ۱۹۵۲

۳- « » ۱۰۳ راجع به حمایت مادرها (تجدید نظر ۱۹۵۲)

۴- ربکاوندیشن نمبر ۹۳ راجع برخصتی بامعاش در زراعت ۱۹۵۲

۵- « » « » ۹۴ راجع بمشوروه وتشریک مساعی بین کار فرماها و کار گرها بامهیت تعهد ۱۹۵۲

۶- « » « » ۹۵ راجع بحمايت مادرها ۱۹۵۲

که در دوران سی و پنجمین کنفرانس عمومی موسسه بین المللی کار منعقده جینوا اتمام چون ۱۹۵۲ بتصویب رسیده وحسب اساسنامه موسسه بین المللی کار دول عضو مکلف میباشد کانوشن ها وربکامندیشن های مذکور راجعه تصدیق وشامل نمودن مقررات آن درقوانین مملکتی بمقامات صلاحیت دارحکومت خویش پیش نموده واز نظریات مقامات صلاحیت دار حکومت خود راجع به تصدیق وعدم تصدیق ودر صورت عدم تصدیق موجبات واسبابی که تصدیق آنرا متعذر ساخته باشد وهکذا در صورت تصدیق از صورت تمثیل مقررات آن درقوانین مملکتی بامدیریت عمومی دفتر بین المللی کار معلومات بدهند . از طرف مدیریت عمومی کار و کارگر اقدامات لازمه بعمل آمده است .

۴- هیئت مدیریت عمومی کار و کارگر در ظرف این سال از چگونگی اوضاع کارگران موسسات ملی ودوایر دولتی ولایت مشرفی وهکذا چگونگی اوضاع کارگران موسسه برق سروبی که یکی از پروژه های جسمیم وبزرگ روی دست انکشاف اقتصاد دی مملکت میباشد دیدن نموده مشاهدات خود را درباره وضع کار گره ای موسسات مربوطه ولایت مشرفی وموسسه اخیر الذکر بمراجع مربوطه آن ابلاغ وبعلاوه در اطراف مشاهدات خود در موسسه برق سروبی راپور تاژ متصل ومصوری در روزنامه اصلاح نشر نموده (که از شماره ۱۵۳ سال ۱۳۳۱ روزنامه مذکور شروع وتا چندین شماره مسلسل ادامه یافته است). نقاط عمده که وضعیت کار گرو مسائل طرف علاقه طبقه مذکور وهکذا صورت معامله کار فرماها با کار گرده آن مشاهده شد عبارت از توالیهای ، فابریکه کوچک تولید برق ، کوپراتیف کارگران ، فابریکه هوای مایع ، دستگاره فشار هوا ، دستگاره سنگ شکنی ومخلوط مصالح ، مطبخ ، محل اقامت کارگران داخل ، شفاخانه ، ساختمان بند ، دستگاره ترمیم ، دستگاره نجاری ، مدیریت کارگر ومدیریت محاسبه بود .

قرار معلوم در حال حاضر به تعداد ۲۷۴۱ نفر کارگر در شقوق مختلفه موسسه مذکور مشغول و مصروف کار بوده و اجرت کارگران آن در هر پانزده روز پرداخته میشود. اجوره کارگرها به صورت عمومي في روزهشت افغانى بوده که هفت افغانى آن في الوقت بايشان پرداخته شده و يك افغانى آن بصورت ذخيره جبهه شان نگهداشته شده و در پايان يافتن قرار داد با يك افغانى ديگر که به آن طور بخشش علاوه ميشود تحت شرايط معينه و واجد بودن شرايط معينه متذکره در قرارداد بايشان بصورت يك مشت پرداخته ميشود. وانگهي اين اجوره في روزهشت افغانى يك اجوره ستنرد و عمومي بوده که در مقابل ايفاي کارهاي داراي ارزش مساوي پرداخته مي شود و بکارگرهاي که خدمات و کارهاي داراي ارزش بلندتر و از حيث اهميت و تکليف متفاوت تر را ايفا مينمايند مزد بلندترى هم بقتاسب اهميت کارشان داده مي شود. علاوه اجوره و مزد باغذاهم طبق پروگرام معينه براي شان بصورت پخته داده شده، جاي رهايش و منزل و وسايل معالجه و تداوى هم براي شان تهيه شده است. قرار يکيه به شاهده پيوست وضعيت صحى کارگران خوب بوده و بکارگران يکيه در اثر صدمه مجروح و ياتلف شده اند مطابق مقررات قانون کار و کارگر جبران خساره بعمل آمده. براي هر کارگر در اثر درخواست شان سال پانزده روز رخصتى داده ميشود اوقات کار روزهشت ساعت و بکارگر يکيه از وقت معين بيشتر کار کند مزد ساعات کار علاوه گي پرداخته شده است.

۵- بهر اجتماع يکيه از طرف کارگرها و بنا کارفرما هان نسبت به مسايل طرف علاقه شان بعمل آمده از طرف مديريت عمومي کار و کارگر جوابات لازمه اعطاء و در حالتيکه ارجاع موضوع حسب مقررات کار و کارگر بوزارت اقتصاد ملي الزام و اقتضاء نموده موضوع را بوزارت موصوف که مرجع تطبيق اصولنامه کار و کارگر شناخته شده ارجاع کرده اند

۶- براي تلافى و جبران قضاي و سدماتيکه به بعضى از کارگرها در اثنای کار واقع و اطلاع آن به مديريت عمومي کار و کارگر رسیده از طرف مديريت مذکور تعقيبات لازمه بعمل آمده و موسسات مربوطه را (که کارگر در آن مشغول بوده) با ايفاي وظايف و واجبات آنها در مقابل کارگر مطابق مقررات اصولنامه کار و کارگر آشنا و مستشعر ساخته است.

۷- به تقاضاها و مراجعات دفتر بين المللى کار که در باره اعطای معلومات و راپور نسبت به جريان قوانين و نظامنامه ها راجع به کانونشن ها و ريکامنديشن هاي مصوبه در کنفرانسهاي عمومي سي و يکمين الی سي و سومين وغيره وقتا فوقتا بعمل آمده است از طرف مديريت عمومي کار و کارگر ترتيب اثر داده شده و جوابات لازمه و مقتضى روانه شده است.

۸- بهر اجتماع يکيه از طرف نمايندگي دايمي افغانستان در موسسه ملل متحده با اثر مراجعه موسسه مذکور و شوري اقتصادى و اجتماعى آن موسسه در باره پاره مسايل بعمل آمده

ومسائل مذکور از حیث ارتباط موضوع بمديريت عمومى بين المللى کار و کار گزار جراع کرد يده است از طرف مديريت عمومى بين المللى کار و کار گر رسيدگى وغور و بدادن جواب در قسمت های مربوطه حتى الامکان پرداخته شده هکذا به مراجعات موسسه بين المللى کار ومکاتبات آن در باب مسائل مربوطه ومراجعات ومکاتبات دفتر فوه انسانی ممالک آسیایى (شعبه دفتر بين المللى کار در آسيا) در داخل استعداد ومصلحت موجوده پرداخته شده است

۹- برای قبول دعوت موسسه بين المللى کار جچه شمول درسى وينجمن کانفرانس عمومى موسسه مذکور که در ماه جون ۱۹۵۲ (مطابق ماه جوزای ۱۳۳۱) منعقد شده بود اقدامات بعمل آمده ونماینده افغانستان به کنفرانس مذکور اعزام وشامل ودر مذاکرات وکنفرانس های مذکور و اظهار نظر در رد و تصویب مقاولات وتوصیه های (کسانو نشنها وریکامند یشنهای) مذکور مطابق بمقررات داخلی کنفرانس واساسنامه موسسه بين المللى کار حصه گرفته است .

۱۰- بجمع آوری وترتيب احصائیه کار گره های که در شقوق مختلفه کار ها وصنایع در تشبثات ومصانع مملکت مصروف ومشغول کارند اقدامات کفای بعمل آمده احصائیه نوع کار گره های مذکور ترتيب وتدوين وبه ترتيب احصائیه عمومى تمام انواع کار گر اعم از آنها نیکه در مصانع وموسسات موجوده کار میکنند وغيره اشخاصیکه از نقطه نظر فوه انسانی نفوس دارای فعالیت اقتصادى مملکت شناخته میشوند هم مطابق به ستندردهای عمومى بين المللى اقدامات جدی بعمل آمده وبشروع کار آن پرداخته شده است .

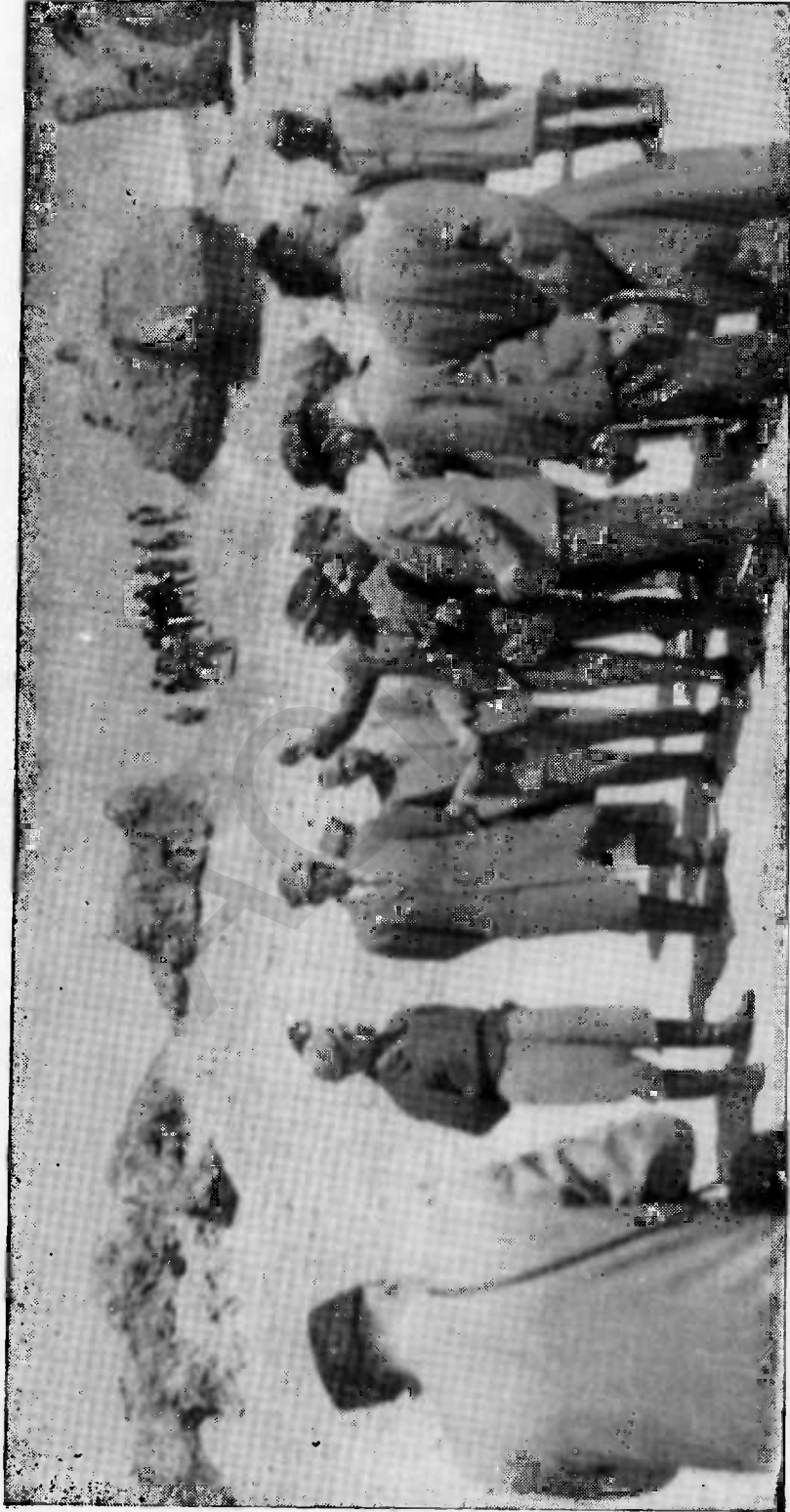
۱۱- دفتر بين المللى کار علاوه بر اینکه از دول عضو موسسه راجع به جریان قوانین و اجراءات متعلق به تطبیق کانونشن های مصدقه از طرف دول مذکور همه ساله راپورتى مطالبه میکنند درباره یکمده کانونشنها وریکامندیشنهای که دول عضو مذکور هنوز آنها را تصدیق هم نکرده اند نیز همه ساله راپورتى مطالبه میکنند زیرا ماد ۱۹ اساسنامه موسسه مقرر نموده که دول عضو موسسه درباره کانونشنهای که تصدیق نکرده اند صرف راپور جریان قوانین و دساتیر را که در آن باره در مملکت شان از چه قرار میباشد بفرستند چنانچه دفتر بين المللى کار برای ترتيب راپور جچه سال ۱۹۵۲ کانونشنها وریکامندیشن های ذیل را انتخاب نموده بود :

کانونشن ۹۴ راجع به (فقرات کار در مقاولات عامه) ریکامندیشن ۸۴ راجع به (فقرات کار در مقاولات عامه) کانونشن ۹۵ راجع به (حمایه اجرت ها) وریکامندیشن ۸۵ راجع به (حمایه اجرت ها) لهدا مديريت عمومى کار و کار گر طبق ماده ۱۹ اساسنامه موسسه بين المللى کار در باره جریان قوانین ونظام نامه نسبت چهار کانونشن وریکامندیشن فوق الذکر که برای ۱۹۵۲ موضوع ترتيب راپور تعیین شده بود راپورتى ترتيب وبه دفتر بين المللى کار تقدیم نموده که قرار معلوم دفتر موصوف باساس آن راپورتى راجع به جریان قوانین ونظامنامه ها در باره کانونشن ها وریکا منديشن های مذکور در تمام ممالک عضو به کنفرانس بين المللى کار ۱۹۵۳ تقدیم می نماید .

شعبه اطلاعات

- این مدیریت در ماه حوت ۱۳۲۹ تاسیس و وظایف آن قرار ذیل است .
- ۱- ترتیب و ارسال يك را یور پانزده روزه جمیع جریانات، وقایع سیاسی، اقتصادی و اجتماعی مملکت بفرص مزید معلومات نمایندگی های افغانی در خارج .
  - ۲- تدقیق و مطالعه کتنگهای مسایله از طرف نمایندگی های افغانی به این وزارت موصلت مینماید این شعبه کتنگهای متد کرده را مطالعه و پس آن توام بانظریات خویش به مراجع مربوطه آن ارسال میدارد .
  - ۳- تدقیق و مطالعه جریانات سیاسی دول
  - ۴- مطالعه جراید خارجی و تردید خبرهای غلطدر هر موردیکه نسبت به اقتضاء سیاست افغانستان باشد و اطلاع آن بدوایر مربوطه .
  - ۵- معرفی دولت افغانستان در دنیا بوسیله نشریات در جراید داخلی و خارجی .
- لست ما مورینی که در سال ۱۳۰۱ تغییر، تبدیلی، ترفیع و یا جدیداً مقرر شده اند و خارج و داخل وزارت خارجه قرار ذیلست .
- ۱- ع، ج عبدالهادی خان داوی سفیر کبیر اعلیحضرت همایونی در غاهره
  - ۲- ص غلام محمد خان نیک زاد سر کاتب سفارت کبری افغانی « »
  - ۳- ع، ج عبدالصمد خان وزیر مختار افغانی در عراق
  - ۴- ع، ج غلام محمد خان سلیمان وزیر مختار افغانی در براگ
  - ۵- ص عبدالباقی خان سر کاتب وزارت مختار « »
  - ۶- ع ج غلام محمد خان شیرزاد وزیر مختار افغانی در روما
  - ۷- ص گلاب شاه خان سر کاتب وزارت مختاری « »
  - ۸- ع محمد یونس خان سر کاتب سفارت کبری افغانی در طهران
  - ۹- ع محمد اشرف خان « » « » در ماسکو
  - ۱۰- ع عبدالحمید خان مخمور سر کاتب سفارت کبری افغانی در دهلی جدید
  - ۱۱- ع ج محمد هاشم خان میوندوال مستشار سفارت کبری افغانی در واشنگتن
  - ۱۲- ع، محمد کبیر خان لودین نماینده دایمی افغانستان در یونو
  - ۱۳- ص نثار احمد خان سر کاتب سفارت کبری افغانی در انقره
  - ۱۴- ص محمد طاهر خان مدیر مامورین وزارت امور خارجه
  - ۱۵- محمد اختر خان مدیر شعبه اول فونسلگری « »
  - ۱۶- ع غلام احمد خان نوید مدیر عمومی کنفرانسها و متعاقباً بحیث فونسل افغانی در بمبئی
  - ۱۷- ص سید محمد امین خان معاون مدیریت یونوی وزارت خارجه
  - ۱۸- ص ابو بکر خان « » « » « » اقتصادی
  - ۱۹- ص عبدالغنی خان معاون شعبه مدیریت عمومی کنفرانسهای وزارت خارجه
  - ۲۰- ص غلام صدیق خان معاون شعبه حفظیه مدیریت عمومی اوراق وزات امور خارجه
  - ۲۱- عبدالقیوم خان عطائی مدیر شعبه سیاسی

از مناظر تشریف فرمائی اعلیٰحضرت معظم مہابونی در کربلا

ذات مآلو کمانہ یکی از آثار تاریخی قلعه بسترا از نظر میگردارند

از مناظر تشریف فرمائی اعلیٰحضرت معظم ہمایونی در گرشک

موتقیکه اعلیٰحضرت ہمایونی سرکشمالانرا افتتاح میکند

امور وزارت داخله

تعدیل در تشکیلات

امور حکومت اکلان گرشک مربوط ولایت قندهار بحکومت اعلیٰ تعدیل شده صورت تشکیل حکومت اعلیٰ مذکور چنین پنجل است:

- ۱. حاکم اعلیٰ بر تبه اول ۱ نفر
- ۲. خانہ سامان باشی ۱ نفر
- ۳. فراس ۳
- ۴. موثران ۴
- ۵. طباح ۵
- ۶. خاکروب ۶
- ما موریت تحریرات ۱
- ۱. مامور تبه ۷
- ۲. مامور تبه ۴
- ۳. مامور موقت کاتب ۴
- ۴. مامور تبه ۱۰ شعبه مجلس
- ۵. مامور تبه ۱۱ شعبه سوانح
- ۶. مامور تبه ۱۰ اوراق

- ۷. مامور موقت یعنی کاتب ۴
- ۸. بیادہ ۳
- ۹. مامور تبه ۷
- ۱۰. مامور تبه ۹
- ۱۱. مامور تبه ۱۰
- ۱۲. بیادہ ۴

ماموریت احصائیه

- ۱. مامور تبه ۶
- ۲. مامور تبه ۸
- ۳. مامور تبه ۱۰
- ۴. بیادہ ۴

دوم - حکومت درجه ۲ سپهره مربوط ولایت جنوبی بعلاقه داری درجه اول تعدیل شده
 سوم - حکومت درجه سه گومل مربوط ولایت جنوبی بعلاقه داری درجه سه تعدیل شده
 چهارم - مدیریت عمومی سینما که تحت اثر وزارت داخله ایفای وظیفه مینماید در هند اسننه
 از وزارت داخله منفک و مربوط ریاست مستقل مطبوعات گردیده
 پنجم - برای اجرا و فیصله او راق کما تې که یک شعبه محاکماتی در وزارت داخله تلمیس
 شده بود در هند اسننه فیصله او راق محاکماتی از وزارت خانه ها منفک و کما فی السابق
 مربوط ریاست عمومی محاکمات صدارت عظمی شده است .

ج - اجراءات

اول مدیریت مامورین

الف - مقرری ها

۱- ع محمد صدیق خان سابق رئیس محاکمات وزارت داخله به عضویت ریاست
 تفتیش وزارت

- ۲- ع ش عبد الغفور خان سابق سر بطور
 جری حضور ملی کانه بکفالت دار الحکومه گن هرات
- ۳- ع، ع، ص محمد جمعه خان سابق وکیل
 التجار پشاور بحکومت اعلی پهنشوار
- ۴- ع، ع، ص محمد ابراهیم خان صفا سابق
 معاون ریاست مطبوعات بحکومت اعلی گرشک
- ۵- ع، ع عبد الخالق خان سابق عضو ریاست
 تفتیش صدارت عظمی بحکومت کلان شوار
- ۶- ع، ع عبد القدیر خان بکفالت
 حکومت کلان غو ریان

ع، عبد الخالق خان حاکم کلان شینوار ۷- ع، اغلام علی خان بحکومت درجه اول گرم سهر

۸- ص عبد القدوس خان سابق مدیر قلم مخصوص ولایت قندهار به عضویت

ریاست تفتیش وزارت

۹. ع. عبد الشکور لغمان سابق مدیر تعویضات قوما ندانی ژانوا وما بهستون پت ریاست تفتیش وزارت
 ب- تر فیعات

- ۱- ع، ع، ص سید محمد خان حاکم اعظمی غزنی برتبه اول
- ۲- ع، ع، عبد اللہ شکور خان حاکم کلان لغمان برتبه ۴
- ۳- ع، ع، عبد القادر خان حاکم کلان غوریان برتبه ۳
- ۴- ع، ع، سلطان عزیز خان حاکم کلان ارزگان برتبه ۴
- ۵- ع، ع، عبد المجید خان حاکم کلان کپڑها برتبه ۴
- ۶- ص نظر محمد خان مدیر شعبه اول مامورین برتبه ۴
- ۷- ص علی محمد خان مدیر ثبت سجل احصائیہ برتبه ۴
- ۸- ص گل محمد خان رسام مدیریت احصائیہ برتبه ۵
- ۹- ص محمد امان خان کفیل برتبه ۵
- ۱۰- ص شیر محمد خان کفیل برتبه ۵
- ۱۱- ص مبر احمد خان کفیل ماموریت احصائیہ

ع. ع. عبد اللہ صاحب خان حاکم اعظمی غزنی
 ع. ع. عبد الاحد خان حاکم مقرر غزنی برتبه ۵
 ع. ع. محمد آصف خان حاکم موسی قلعه برتبه ۳

ج. کسانیکه به اخذ ربع تفاوت معاش بکرتبه بالاندر تسلیم شده اند:

- ۱- ص عبد السمیع خان مامور رتبه ۴ احصائیہ ولایت کابل ربع تفاوت معاش رتبه ۳
- ۲- ص عبد الباقی مامور رتبه ۴ تحریرات جنوبی ربع تفاوت معاش رتبه ۳
- ۳- ص عبد الرحیم خان مامور رتبه ۵ حضور ریاست تفتیش وزارت ربع تفاوت معاش رتبه ۴

تبدلات مامورین الی رتبه ۵

- ۱- ص نظر محمد خان مدیر شعبه اول مدیریت مامورین مدیریت احصائیہ وزارت
- ۲- ع، ع، محمد عمر خان حاکم کلان شنواهد بکوهت کلان کلمه بکوهت

- ۳ ع، ع جان محمد خان حاکم کلان کاپیسا بحکومت کلان لهو گرد
  - ۴ ع، ع احمد علی خان حاکم کلان لهو گرد بحکومت کلان بلخ
  - ۵ ع، ع خواجه محمد خان حاکم کلان غوریان بحکومت کلان غوروات
  - ۶ ع، ۱ محمد رحیم خان حاکم درجه اول اندخوی بحکومت درجه اول سرپل
  - ۷ ع، ۱ محمد معصوم خان حاکم درجه اول سرپل بحکومت درجه اول مرغاب
  - ۸ ع، ۱ محمد نادر خان حاکم درجه اول موسی قلعه بحکومت درجه اول سپین بولدک
  - ۹ ع، ۱ غلام محمد خان مامور رتبه ۵ حاکم اندراب بحکومت درجه اول چغنا نسور
  - ۱۰ ع، ۱ جان محمد خان مامور رتبه ۵ اناردره بحفظ رتبه بحکومت درجه ۲ رستاق
- نسبت به تقاعد مامورین قابل تقاعد درین سال از شعبات مربوطه اقدامات مقتضیه بعمل آمده نسبت به ترتیب امور سوانح و سجل مامورین طبق مقررات اقدامات بعمل آمده نسبت بانتظام امور حاضری مامورین و توسعه کورسهای پشتو درین سال اقدامات شده راجع به تهیه وسایل حمل و نقل مورد ضرورت مامورین مرکزی و مربوطات وزارت داخله اقدامات لازمه بعمل آمده.

در قسمت عمرانات باساس پروژه تعمیراتی بمرکز وزارت داخله و مربوطات در حدود (۱۹۳۹۳۲۱) افغانی برای اكمال تعمیرات قابل تعمیر و ترمیم بولایت کابل، قندهار، جنوبی فطن، هرات، مزار شریف، حکومت اعلی پروان، میمنه، فراه تخصیص صادر شده

ریاست تفتیش

الف قسمت اداری

۱ نسبت به تفتیش و تحقیق امور اداری و احصائیه وی در این سال اقدامات بعمل آمده نمایند هائیکه به غرض تفتیش و تحقیق امور متذکره در مرکز و ولایات و حکومت اعلی تعیین واعزام شده عبارت از (۲۳) هیئت بوده

۲-۶۲ فقره مربوط به مامورین پس از غور و خوض لازمه به حاکم مربوطه ارجاع گردیده
۳-۲۸ فقره پس از غور لازمه به غرض تطبیق جزا و تکمیل نواقص بمراجع ذی علاقه درین سال راجع و هدایت داده شده

ب قسمت احصائیه وی

۱ (۳) فقره تفتیش امور احصائیه وی سنوات گذشته بعضی مناطق مربوطه ولایت فطن و حکومت اعلی پروان و میمنه که فیصله های نسبتی آن در سال ۱۳۳۱ ریاست تفتیش رسیده بالاتر بمرجعش اقدامات شده

۲- با اثر عرض محکومین و یا مراجعه طلبی شعبه مربوطه برای فیصله به محکمه مراجعه ۵ فقره ریاست عمومی مجاکمات و یک فقره به محکمه تمیز و یک فقره دیگر برای فیصله به محکمه ابتدائیه ریاست عمومی مجاکمات صدارت عظمی فرستاده شده .

مدیریت عمومی احصائیه نفوس و ثبت سجل احوال وزارت داخله

مدیریت عمومی احصائیه نفوس و ثبت سجل احوال وزارت داخله بتاريخ ۱۳۳۱/۱/۲ به نفوس شماری و ترتیب و تنظیم دفاتر ثبت سجل و توزیع تذکره جدید بر حسب مقررات قانون نفوس شماری و ثبت سجل ابتدا در شهر کابل شروع و بروز ۱/۲ محفلی در باغ ولایت کابل از طرف بناغلی و الی کابل که سمت ریاست عمومی نفوس شماری ولایت کابل را دارا بود ترتیب یافته و مقارن ساعت ۲ و نیم بعد از ظهر والا حضرت سپه سالار غازی صدراعظم و والا حضرت سردار محمد داود خان با هیئت محترم کابینه تشریف آوردند و الا حضرت اشرف سپه سالار غازی صدراعظم با فرمایشات موجز و قیمه تدار خویش کار نفوس شماری و توزیع تذکره جدید را افتتاح فرمودند اولین بار اسم مبارک اعلی حضرت همایونی که فردا اول مملکت و سبب اول افغانستن می باشد زینت افزای اولین صفحه کتاب گردید همچنین اسمای مبارک شهزاده های عظام و سپس والا حضرت سپه سالار غازی صدراعظم و والا حضرت سردار محمد داود خان تذکره های جدید اخذ فرمودند بهمین منوال نفوس شماری شهر کابل شروع و در ظرف (۴۵) روز خاتمه یافت و هم توزیع تذکره جدید ترتیب و تنظیم دفاتر ثبت سجل در مدت ده ماه در شهر کابل انجام یافت و اکنون کار مذکور بسرعت و انتظام در مر بوطات ولایت کابل ادامه دارد همچنین بتاريخ ۱۳۳۱/۵/۲ نفوس شماری ترتیب و تنظیم دفاتر ثبت سجل و توزیع تذکره جدید در ولایت قندهار توسط يك هیئت ریاست مدیر عمومی احصائیه نفوس و ثبت سجل احوال وزارت داخله در ضمن محفلی از طرف دارا الحکومگی در خر قه مبارک که حضرت رسول اکرم (ص) ترتیب یافته بود که بعد از تقدیم درود و تجلیات بروح پاک حضرت سید عالم به نطق بناغلی نایب الحکومه ولایت قندهار که سمت ریاست عمومی نفوس شماری ولایت قندهار را دارند افتتاح و کار توزیع تذکره جدید آغاز شد

ابتدا تذکره جدید از طرف هیئت به نایب الحکومه و بزرگان ولایت قندهار تقدیم گردید قرار راپور های واصله نفوس شماری و توزیع تذکره جدید در شهر قندهار انجام یافته و هیئت ها در حکومت مربوطه مصروف کار میباشند.

در ولایت مزار شریف قرار پروگرام مرتبه کار نفوس شماری ترتیب و تنظیم دفاتر ثبت سجل و توزیع تذکره جدید بتاريخ ۸/۲ توسط يك هیئت از وزارت داخله بر ریاست مدیر عمومی احصائیه بولایت مزار شریف در ضمن محفلی که از طرف بناغلی نایب الحکومه در باغ حضور ترتیب یافته بود به بیان بناغلی نایب الحکومه مزار شریف که سمت ریاست عمومی نفوس شماری را دارا می باشد افتتاح گردید نفوس شماری و توزیع تذکره جدید شهر مزار شریف در ظرف هجده روز خاتمه یافته و بعد از آن هیئت ها به نفوس شماری و توزیع تذکره جدید حکومت نهر شاهی شروع و قرار راپور که بمرکز رسیده نفوس شماری و توزیع تذکره جدید حکومت نهر شاهی نیز خاتمه یافته و کار نفوس شماری و توزیع تذکره جدید متباقی حصص ولایت مزار شریف بسرعت و انتظام ادامه دارد.

د پښتنی سره میاشت

از زمانیکه اساسنامه جمعیت د پښتنی سره میاشت از طرف حکومت متبوهه تصویب گردیده و نیز به اثر فرمان مبارک اعلیحضرت معظم همایونی بادشاه محبوب زینت افزای صفحہ اول اساسنامه است والا حضرت شہزادہ احمدشاه خان بحيث رئیس عالیہ این جمعیت عزتقرر حاصل نموده اند در اجراءات و فعالیت این موسسه فرق بارزو محسوسی قرارذیل بنظر میخورد

۱ - برای اینکه تمام تبعه مملکت عزیز ما در امور خیریه سهیم بوده اشترک داشته باشند و از جانب دیگر معاونت و کمک جمعیت هم به اطراف و اکناف مملکت بدون اتلاف وقت و بصورت صحیح رسیده باشد در تمام ولایات و حکومت اعلی (بدون حکومت اعلی گرشک که در اواخر سال تشکیل شده) جمعیت های محلی افغانی سره میاشت افتتاح و شروع بکار نموده اگر چه شعبه مرکزی در ابتدا یک اندازه مصارف را برای شعبات اطراف متحمل شده لیکن در آینده شعبات اطراف فی قرار مقررات اساسنامه مکلف اند که مصارف خود را از عایدات خود تأمین نمایند

۲ - نسبت اینکه معاونت جمعیت به مصیبت رسیدگان زود تر برسد فعلاً یک واحد امدادی که عبارت از چند عراده موتر های مختلف و یک تعداد خیمه، چیزی ادویه و یک اندازه لباس باشد در مرکز تهیه شده امید است در سال ۱۳۳۲ بکار انداخته شود البته به مرور زمان نظر بقوة مالی جمعیت این گونه بستهای امدادیه در ولایات نیز تشکیل خواهد گشت.

۳ - کمک و معاونت به جمعیت (عایدات جمعیت)

الف - از درک عضویت های مختلف به اندازه (۴۶۳۱۹) افغانی بموسسه معاونت بعمل آمده ولی امید است که در آینده این رقم بلند برود درین حصه احساسات نیک صاحب منصبان وزارت دفاع ملی قابل تمجید است.

طبق احکام اساسنامه معاونت های معنوی و مادی فوق العاده که والا حضرت سردار محمد داود خان به این جمعیت نموده قرار تصاویر مجمع عمومی و مجمع مرکزی عضو موسس جمعیت شناخته شده اند. شرکت قره قل هم نسبت به معاونت ده هزار افغانی عضو افتخاری جمعیت شناخته شده.

ب - اعانه ها به اندازه (۲۰۰۰۰۰) افغانیست که از طرف حکومت و ملت تادیه شده اما قرار احکام اساسنامه درین قسمت هم توجه کافی از طرف تجار و طبقه ثروتمند بعمل نیامده، مثل مالک پیشرفته تا حال بملا حظہ نرسیده که کسی یک اندازه زمین و یا یک مقدار پول قابل تذکری به جمعیت وقف و یا بخشش نموده باشد.

ج - مفاد اسهام سرمایه جمعیت ۳۰-۷۲۸۲۸ افغانیست.

د. عایدات سه روز مخصوص سره میاشت: گذارشات و جریانات سه روز مخصوص سره میاشت (که در مملکت عزیز ما يك اقدام بی سابقه بوده). از هر حیث مورد دلچسپی قرار گرفته و از نقطه نظر کمیت و یا کیفیت نتایج خوب و قیمتنداری را بار آورده مفاد مادی آن عبارت از عواید صنایع اغانه یا محفل انانیه مایه عایدات یکروزه سینماها و عایدات کارت های دعوت و غیره بالغ بر ۷۲.۴۰۱.۱۰۴ افغانی گردید. ارزش معنوی که عبارت از امور تبلیغیه و معارفی جمعیت بوده باشد به مراتب بلندتر از ارزش مادی آنست بالخاصه مساعدت و همکاری موسسه خیریه نسوان و طلاب و معلمین وزارت معارف، که در انعقاد محفل انانیه ایام سره میاشت و جمع آوری اغانه صنایع دقیق جمعیت نموده اند نهایت بر اهمیت مادی و معنوی این موسسه افزوده است.

ه - امداد جمعیت (مصارفات)

- ۱ - موسسه سره میاشت از سال ۱۳۲۷ با ینطرف نسبت به جلوگیری از مرض ملاریا سالانه تادیه مبلغ پنجاه هزار افغانی را برای ۸ سال به موسسه مجادله ملاریا قبولدار و سهمیه سال ۱۳۳۱ مذکور را مبلغ (۵۰۰۰۰) افغانی پرداخته .
- ۲ - طبق ماده ۲۲ اساسنامه جمعیت نسبت به وقوع زلزله ۲۵ دلو قریه تروود ایران به آسیب دیدگان قریه مذکور توسط جمعیت شیر خور شید سرخ ایران مبلغ (۴۰۰۰۰) ریال معاونت شده .
- ۳ - مصارف اداری جمعیت - به استثنای مصرف واحدا مادیه که عبارت از مبلغ (۵۰۱۴۰۰) افغانی میشود مبلغ (۴۲۰۱۹۹) افغانی برای مصارف و معاشات اداری مرکز و اطراف جمعیت منظور گردیده است .
- ز - قرارصوابدید در راس اداره جمعیت سره میاشت فاعلاشاغلی اخترمحمدخان قرارداشته و امور اداری جمعیت را متکفل است .

امور وزارت عدلیه

- قضاتی که در سال ۱۳۳۱ تغییر و تبدیل و مقرر شده اند :
- ۱- ف ملا محمد افضل خان قاضی محکمه حکومت کلان ارزگان فندها ر بعین رتبه بقضای محکمه حکومت کلان ارگون جنوبی تبدیل .
  - ۲- ف- ملا امین الحق خان قاضی محکمه حلو و متکلان ارگون جنوبی بعین رتبه بقضای محکمه حکومت کلان ارزگان فندها ر تبدیل
  - ۳- ف ملا محمد علیخان قاضی محکمه مرافعه دایزنلسی بعین رتبه بقضای محکمه مرافعه غزنی تبدیل شده
  - ۴- ف ملا محمد نوروز خان قاضی محکمه مرافعه غزنی بعین رتبه بقضای محکمه مرافعه دایزنلسی تبدیل شده
  - ۵- ف ملا عبدالجلیل خان قاضی محکمه اندر غزنی بعین رتبه بعضو یت ریاست تمیز تبدیل شده
  - ۶- ف عبدالحنان خان قاضی محکمه ینگه قلعه قطغن بعین رتبه بعضویت ریاست تمیز تبدیل شده
  - ۷- ف ملا فضل حق خان قاضی محکمه ده سبز کابل بعین رتبه بقضای محکمه میدان تبدیل شده
  - ۸- ف ملا محمد دینخان مفتی محکمه مرافعه کابل بعین رتبه بقضای محکمه بگرامی تبدیل شده
  - ۹- ف ملا محمد امین خان قاضی محکمه سروبی کابل بقضای محکمه ده سبز تبدیل شده
  - ۱۰- ف ملا غلام حیدر خان قاضی محکمه شرن غزنی بعین رتبه بقضای محکمه سروبی.
  - ۱۱- ف ملا محمد کبیر خان قاضی ابتدائیه مرکز بدخشان بحفظ رتبه بقضای محکمه کلنگار.
  - ۱۲- ف ملا نیاز محمد خان قاضی محکمه کلنگار لهو گرد برتبه موجوده بقضای محکمه اشکاشم بدخشان .
  - ۱۳- ف صاحب شاه خان قاضی محکمه پنجشیر برتبه موجوده بقضای محکمه شهرستان تبدیل شده .
  - ۱۴- ف ملا محمد داور خان فارغ التحصیل مدرسه قضات برتبه ۱۱ بقضای محکمه جلدک فندها ر مقرر شده
  - ۱۵- ف ملاحسام الدینخان قاضی سابق محکمه آسییره جنوبی برتبه موجوده بقضای محکمه غوریان هرات مقرر شده
  - ۱۶- ف ملا عبدالغفور خان قاضی محکمه غوریان هرات بعین رتبه بقضای محکمه حکومت کلان پل خمری
  - ۱۷- ف ملا سید عبداله خان فارغ التحصیل مدرس قضات برتبه ۱۱ بقضای محکمه کپسان هرات مقرر شده

- ۱۸- ف نورا حمد خان فارغ التحصیل مدرسہ قضات برتبه ۱۱ بقضای محکمه ینگی قلعه
قطن مقرر شده
- ۱۹- ف ملا محمد خطاب خان قاضی محکمه بگرامی کابل برتبه موجوده بقضای محکمه
دوشی قطن تبدیل شده
- ۲۰- ف ملا آیات الرحمن خان قاضی محکمه نورستان لغمان برتبه ۱۱ بقضای محکمه
نورستان لغمان مقرر شده
- ۲۱- ف ملا دوست محمد خان فارغ التحصیل مدرسہ مذکور برتبه ۱۱ بقضای محکمه
اندخوی مقرر شده
- ۲۲- ف ملا دولت محمد خان قاضی محکمه اندخوی برتبه موجوده بقضای محکمه
بگرام پروان تبدیل شده
- ۲۳- ف ملا غازی محمد خان مفتی محکمه تگاب شیرین میمنه فارغ التحصیل مدرسہ
اسدیہ مزار شریف برتبه موجوده اش بقضای محکمه مذکور مقرر شده
- ۲۴- ف ملا عبدا لرازق خان فارغ التحصیل دارالعلوم عربی برتبه ۱۱ بقضای
محکمه جاغوری عوض کمبود مقرر شده
- ۲۵- ف ملا علی احمد خان قاضی محکمه میدان بحفظ رتبه اش بقضای محکمه
واز خواه تبدیل شده
- ۲۶- ف ملا محمد یسین خان قاضی محکمه واز خواہ برتبه موجوده اش بقضای
محکمه جفتوی غزنی تبدیل شده

ریاست تمیز

اول شعبات جزائی

- فقراتیکه از حمل سال جاری الی ۲۰ برج دلو ریاست تمیز و ارد و در اطراف آن
اجراآت بعمل آمده قرار ذیل است :
- الف اشخا صیکه محکوم به اعدام و قصاص و حبس دوام شده اند؛
- اول اشخا صیکه محکوم باعدام شده اند ؛ ۱۱- نفر
- ۲- » » به قصاص شده اند؛ ۵- »
- ۳- » » به حبس دوام شده اند ؛ ۱۷- »
- ب فقراتیکه به نقص فیصله های محاکم دو گانه ویا مجالس مشوره حکم صادر گردیده .

۱. تر یید جزای محکو مین که حکم و فیصله صادر گردیده ۱۲۸- فقره
۲ به تخفیف جزای محکو مین » » » » ۶۶-
ج - فقراتیکه به تایید فیصله های محاکم دو گانه و مجالس مشوره حکم
صادر شده است ۳۶۱-
فقراتیکه به نسبت رفع نواقص مسترد گردیده ۹۶-

فقرات حقوقی

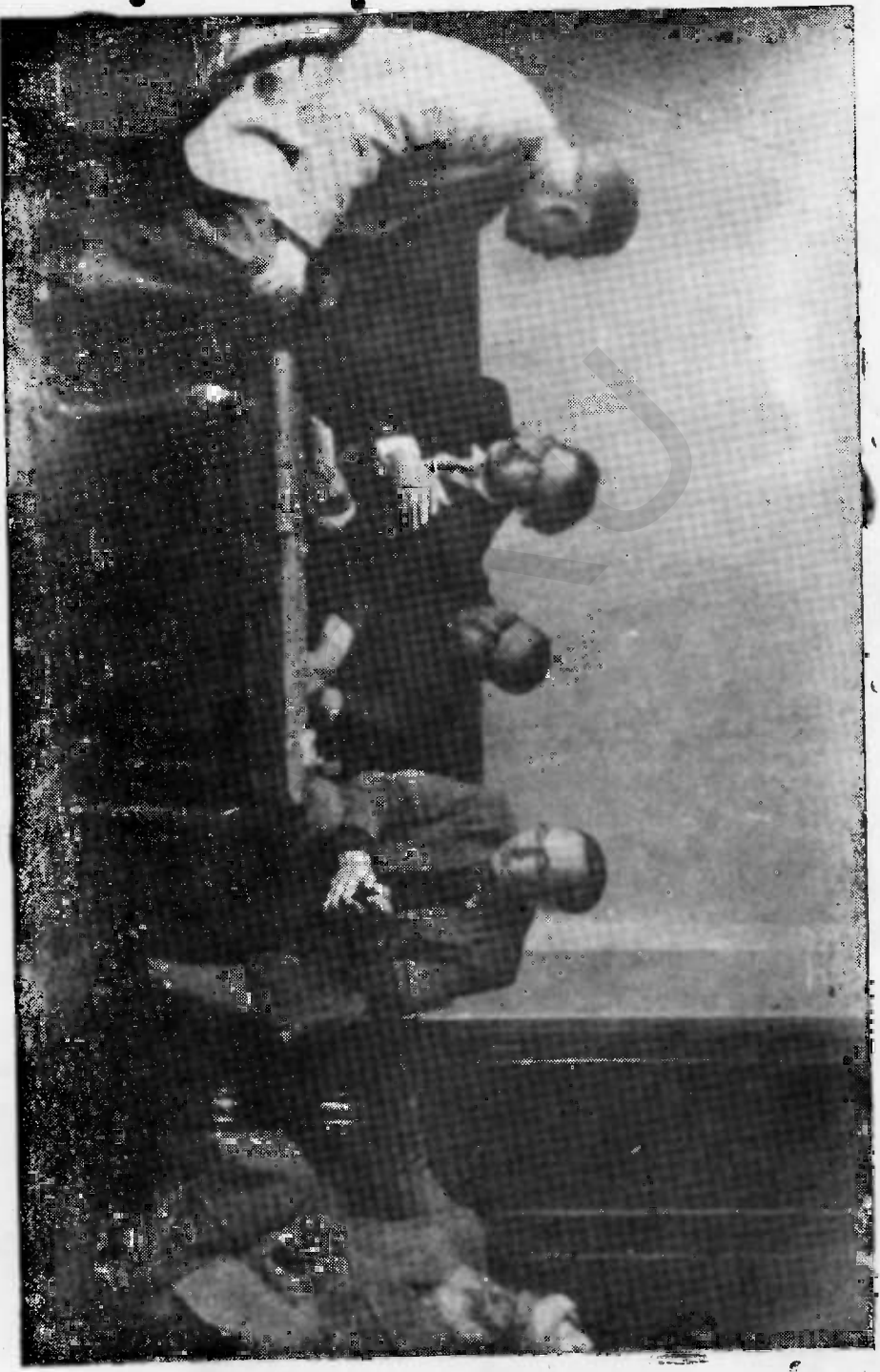
- ۱ - فقراتیکه به تائید و صحت فیصله محاکم تحتانی حکم اصدار گردیده :- ۸۴ فقره
۲ - به نقض فیصله های محاکم » » » » ۳۰-
۳- فقراتیکه بطور استهزاء از محاکم و ولایات و حکمرمات اعلی و غیره دوائر ریاست تمیز
واصل و از ریاست تمیز هدایت صادر شده است ۲۸ - فقره
مجموع فقرات مذکور ۸۰۶ فقره

بر علاوه تر تیبات مقدما تی تعمیر یک عمارت خیلی عصری بر ای محکمه تمیز
گرفته شده که در آینده نزدیک کار آن آغاز میشود وهم برای جلو گیری از تاخیر
کار و اجرای امور بصورت منظم دردوایر تعلیماتنامه تی برای شعبات این ریاست وضع
گردیده که باساس آن تمام شعبات مربوطه امور محوله را بصورت صحیح اجرا نمایند .

از مناظر تشریف فرمائی والا حضرت سیمسالار غازی صدراعظم در سرودی

از مناظر نشریف فرمائی والا حضرت غازی در سر و بی

والا حضرت غازی صدر اعظم و اطراف پیش فت امور فابریکس و بی با سنا علی فرهاد رئیس بلدیہ کابل و رئیس عومی موسسات برق مشقون صحبت دیدہ ہستونان

امور وزارت مالیه

ریاست محاسبات

مدیریت عمومی کنترول

تابلوهای واردات که از دواير ذی علاقه رسیده و بعد از ملاحظه امر تجویلی داده شده
(۱۲۶) جلد

» (۲۸۳)

تابلوهای مصارفات

» (۷)

تابلوهای جنسی

تابلوهای واصله که سنجش شده

(۴۲۰) جلد

تابلوهای وارداتی که تا اکنون تدقیق شده

» (۵۵۲)

» » » » تابلوهای مصارفاتی که

» (۱۳۴)

» » » » جنسی

بیرون نویسها و اعتراضاتیکه در اثر تدقیقات استخراج و به مراجعش اطلاع داده شده

(۹۴) ورق بعد از وصول تابلوهای واردات و مصارف مرکز و ولایات تابلوهای واردات

و مصارف ذیل که دفتر جزء نامیده میشود ترتیب گردیده

ورق (۱۲)

(۱) دفتر واردات باقیات سال ۱۳۲۷

ورق (۱۷۱)

(۲) دفتر مصارف سال ۱۳۲۷

تابلوهای واردات و مصارف که از دفاتر فوق تنظیم شده

ورق (۵۰)

(۱) تابلوهای قطعه واردات سال ۱۳۳۷

ورق (۵۰)

(۲) » » » مصارف

مدیریت عمومی خزائن

(۱) ترتیب حسابات انواعیه واردات و باقیات (وزارت خانها و دواير دولتی)

(۲) ترتیب حسابات انواعیه اعتبارات که حسب مقررات بدواير داده شده است

(۳) » » اسهام دولت در بانکها و شرکتها و مسکوکات قدیمه

(۴) » » دخل و خرج پول مالیات بر عایدات

(۵) » » خریداری و حواله های اسماری

(۶) » » افزودی نرخ حواله اسمار

(۷) اخذ معلومات احصائیه اسمار کسار آمد بودجه دولت از وزارت خانها و دواير

و تدقیق و اجرای موافقه آن

(۸) تطبیق صورت حساب ما هو ارواصله دافغانستان بانک به حسابات مربوطه آن

(۹) تطبیقات تابلو های وازداتی و معارفاتی ماهوار وزارت خانها و دواير مرکزى بحسابات مربوطه

(۱۰) تدقیق تابلوهای نقدی و جنسی صکوک و وثایق و ترتیب تابلوی عمومی سالانه خزائن

(۱۱) ترتیب حسابات تبادلوی پولهای مرکز و ولایات و ارسال ولایات به مرکز و اجرای دیگر معاملات مربوطه آن

(۱۲) تثبیت لوايح موجودی نقدی ماهوار خزائن ولایات و حکومت اعلى به دفاتر مربوطه

(۱۳) اخذ تلگراف موجودی ماهوار خزائن و تقدیم راپور آن به مقام دارالتجیریرشاهی

(۱۴) اصدار امر تهیه صکوک و وثایق و اقدامات و تشیبات لازم مراجع به دیگر معاملات متعلقه آن بریاست صکوک .

(۱۵) توزیع و ارسال صکوک و وثایق به خزائن ولایات و حکومت اعلى و دیگر مقامات مربوطه

(۱۶) تدقیق راپورهای طباعتی یومیه صکوکات و درج آن به حسابات مربوطه

(۱۷) ثبت موجودی اوراق قیمت دار از قبیل صکوک ، وثایق و غیره بدفاتر مربوط

ریاست اداری :

مدیریت عمومی مامورین

(۱) مامورینیکه به يك رتبه ترفیع و یا ربع معاش و یا به كفالت يك رتبه بالا نایل

و یا به تقاعد ارجاع و یا مستغفی و یا جدیداً شامل کار شده اند .

مامورینیکه ترفیع کرده اند .

از کتابت درجه (۴) به کتابت درجه (۳) (۳) نفر

از کتابت درجه (۳) برتبه (۱۱) (۲۳) نفر

از رتبه (۱۱) برتبه (۱۰) (۵۵) نفر

از رتبه (۱۰) برتبه (۹) (۵۰) نفر

از رتبه (۹) برتبه (۸) (۳۱) نفر

از رتبه (۸) برتبه (۷) (۷) نفر

از رتبه (۷) برتبه (۶) (۱۷) نفر

از رتبه (۶) برتبه (۵) (۴) نفر

از رتبه (۵) برتبه (۴) (۲) نفر

از رتبه (۴) برتبه (۳) (۲) نفر

جمله (۱۹۴) نفر

مامورینیکه به كمر فتن ربع معاش نایل شده اند .

رتبه (۵) (۲) نفر

رتبه (۳) (۱) نفر

امور وزارت مالیه

رتبه (۴)	(۶) نفر
رتبه (۵)	(۸) نفر

جمله (۲۴) نه

مامورینیکه به کفالت بیکر تبه بالاتر موفق شده اند .

رتبه (۳)	(۱) نفر
رتبه (۴)	(۱) نفر
» (۵)	(۲) نفر
» (۶)	(۶) نفر
» (۷)	(۲) نفر
» (۸)	(۳) نفر
» (۹)	(۲) نفر
» (۱۰)	(۴) نفر

جمله (۳۱) نفر

مامورینیکه به تقاعد سوق داده شده اند

ماموررتبه (۳)	(۱) نفر
» (۴)	(۲)
» (۵)	(۱)
» (۷)	(۱)
» (۸)	(۳)
» (۹)	(۱)

جمله (۹) نفر

مامورینیکه مستعفی شده

ماموررتبه (۷)	(۱) نفر
-----------------	-----------

مامورینیکه جدیداً مقرر شده اند

فارغ التحصیلان چانس دوم سال ۱۳۳۰ مکتب اصول تحریر و مجاسبه	(۷) نفر
» » » » ۱۳۳۱ » » » »	(۵۱) نفر

کاتب (۴) موقت (۲) نفر

کاتب (۳) موقت (۲) نفر

ماموررتبه (۱۱) (۳۷) نفر

» (۱۰) (۶) نفر

مامور رتبه	(۹) (۵) نفر
»	» (۸) (۳) نفر
»	» (۷) (۳) نفر
»	» (۶) (۱) نفر
»	» (۵) (۴) نفر
»	» (۴) (۱) نفر
جمله	(۱۴۷) نفر

مامورینمیکه از يك وظیفه به وظیفه دیگر تبدیل شده اند
کاتب (۴) موقت يك نفر

» (۳) موقت (۲) نفر

مامور رتبه (۱۱) (۵۰) نفر

مامور رتبه (۱۰) (۸) نفر

مامور رتبه (۹) (۸) نفر

مامور رتبه (۸) (۷) نفر

مامور رتبه (۷) (۱۶) نفر

مامور رتبه (۶) (۱۴) نفر

مامور رتبه (۵) (۴) نفر

مامور رتبه (۴) (۷) نفر

مامور » (۳) (۶) نفر جمله (۱۳۳) نفر

(۲) در مجالس اداري و حسابي (۲۳۸) تصویب انظباتی و (۲۸) تصویب حسابی اخذ
و به مراجعش خبر داده شده است .

مدیریت عمومی احصائیه

(۱) مقاماتیکه برای بدست آوردن احصائیه صحیح آن تحت عملیات مساحت و نقشه
پرداری قرار گرفته است قرار ذیلست .

(الف) در حکومت اشکمش مربوط قطن عملیات سروی از بدو سال شروع و در این
اواخر اختتام یافته است .

(ب) در علاقه داری چال مربوطه اشکمش دریک حصه جزوی آن کار و مابقی در این
سال تحت کار گرفته شده و خاتمه یافته است .

(ج) در حکومت قلعه ذال قطن در سال جاری کار شروع و امید است تا ختم سال انجام یابد .

(د) در حکومت ار غنداب ولایت قندهار که در سال گذشته کار آن شروع شده بود
و مابقی آن درین سال تحت عملیات و در شرف اختتام است .

(ه) حکومت پنجوائی در ولایت قندهار به اواخر سال گذشته کار آن شروع و قسمت کلی آن باقیمانده بود درین سال به انجام باقی آن عملیات شروع و امید است بزودی خاتمه یابد.

(۲) مقاماتیکه بغرض بیع و شراء و غیره تحت مساحت و نقشه برداری قرار یافته است :
(الف) اراضی منتخبه تعمیر فابریکه نساجی گلبهار که در وسط این سال شروع و بعد از چندی خاتمه یافته که اندازه آن (۲۵۴۷) جریب میباشد .
(ب) اراضی کاسه بند کجکی که در سال گذشته شروع و قسمت زیاد از آن باقی مانده بود امکان دارد تا ختم این سال به پایان برسد .
(ج) اراضی ملحقات مکتب غازی در کارته که درین اواخر به مساحه و نقشه برداری آن یک گروپ اعزام و تحت عملیات است .

مدیریت عمومی خریداری غله

(۱) در سال ۱۳۳۱ ریزش خریداری غله کار آمد عسکری ژاندارمه پولیس به اساس تصویب ریاست عالی شورا اجراء شده
(۲) مقدار خریداری هر ولایت و حکومت اعلمی تعیین و بولایات و حکومتات اعلمی خبر داده شده دوایر مرکزی آن سهمیه محالات را تعیین و به مراجع مربوطه اطلاع و به همان ترتیب و اندازه تحت ریزش گرفته شده .
(۳) گدامهای جدید ولایات و حکومتات اعلمی تحت تعمیر بوده برای گدام های نیمه کاره و برخی گدام هاییکه لازم ترمیم بوده بقراریش نهادت ولایات و حکومتات اعلمی مبلغ لازمه در هذاسنه تخصیص داده شده تا شعبات مربوط به ترمیم و تکمیل آن اقدام نمایند. جزء و تعداد گدامهای مذکور برابور اجراءات سال ۱۳۳۰ توضیح شده .
(۴) تمام غله هاییکه بولایات و حکومتات اعلمی جمع آوری میشود حمل و نقل آن بریاست نقلیات متعلق است که طبق اطلاعات مدیریت عمومی خریداری غله به توریذ آن اقدامات مینماید.
(۵) جهة انتظام غله رسانی وزارت مالیه یک تعداد مکفی بوری های جدید خریداری تهیه نمود .

(۶) حواله جاتیکه برای اخذ غله استحقاقیه به مدیریت کنترول گدامها توصل نموده بعد از پرداخت جنس صورت حسابات آن مرتها از مدیریت کنترول به مواضع متعلقه آن فرستاده شده.
(۷) در سال گذشته به خریداری دو باب ((سیلوهای)) (۲۰) هزار تنه که یکی آن در کابل و دیگر آن در پل خمیری نصب میگردد با نماینده های تخنوا کسپورت شوروی داخل اقدامات شده پس از مذاکرات لازمه نماینده های وزارت مالیه و تخنوا کسپورت ماسکو به انعقاد قراردادی موافق گردیده و قرارداد مذکور به امضا نماینده های طرفین رسیده و به قرار تصویب مجلس عالی وزراء پنج نفر متخصمین شوروی خواسته شده تا طبق قرار داد منعقدہ مواضع گدامها را ملاحظه و نتیجه مطالعات خودهارا بوزارت مالیه پیش کنند

مدیریت عمومی تصفیه‌ها

پولیکه اذدرك باقیات تحصیل و تجویله افغانستان بانک شده ۴۳۰۷۳۷/۶۷ - افغانی
پولیکه به موجب احکام و اسناد مجرائی داده شده ۸۳۲۷۷۶۰/۷۲ - افغانی
پولیکه به تحصیل داده شده. ۱۰۸۱۹۴۸/۴۹ - افغانی
۳۰/۰ یوند

مقدارغله که به تحصیلی داده شده ۵ یاو ۴ سیر ۱۱ خروار گندم جو ۱۸ سیر خروار
تابلوها و حسابات سنجش شده (۲۴۱) جلد

مدیریت عمومی مالیات و محصولات

(۱) به اساس بلان پنج ساله در مورد ریفارم و انکشاف مالیات و محصولات در لثی و تنظیم
امور تحصیلی آن و هکذا، مساحت اراضی و امکانات منابع جدید مالیاتی و تنظیم اداره امور
املاک و تصدی های دولتی و تمرکز امور واردات و بالآخره نظام بودجه و اصلاح سیستم
محاسبات و امثال آن رایور مفصل ترتیب و به کمسیون مالی بلان عمومی اقتصادی و اجتماعی
مملکت تقدیم شده است.

(۲) - در مجاری امور مالیات و محصولات بوسایل گرفتن رایورهای ماهوار و لواج
زید و تنقیص و عمل و وجه آن با صدور اوامر قانونی مرافقت و رسیدگی های لازمه به عمل آمده است.

(۳) - در مسایل تحقیق طلب مالیات و محصولات و باقی موارد وارداتی دولت
اوامر تحقیق صا در و به تحقیقات و رایورهای آن به مقامات مربوطه تقدیم و تصمیمات
و احکامیکه در برابر آن واصل شده به مراجع آن ابلاغ و اجراء آن تعقیب شده است.

(۴) - در مورد تشخیص و تعیین مالیه اراضی آبی و للمی. فنوات: آسبابها و پای کوبها
و امثال آن که جدیداً تحت مالیه آمده اند به ولایات و حکومات اعلی او امر
قانونی صادر شده است.

(۵) - بیسهادات و آمده راجع به اقلام موضوعی واردات و تدقیق به حصول موافقه
و نظریه مدیریت عمومی کنترل اوامر لازمه صادر شده.

امداد تخنیککی یونو

باساس در خواست قبلی وزارت مالیه بنیاعلی ها نری کلما ن فرانسوی
متخصص مالی واداری عضو هیئت امداد تخنیککی یونو در او اواخر سال ۱۳۳۰ وارد کابل
گرفته و به کار شروع نمود وزارت مالیه برای مزید اطلاع متخصص موصوف بر امور
مالی دولت موارد تهیه و به دسترس او گذاشته است متخصص مذکور از مجاری امور مالی
دولت اعم از تشکیلات اداری سیستم محاسبات طرز عمل و کار دوایر مالیاتی مرکزی و ایالتی
و سابق امور بودجه واردات. مصارفات. تحصیلی. خزائن. تقشیش. و بالآخره قوانین نظامات
و مقررات متعلقه آنها کسب معلومات و جریانات عملی امور دوایر مرکزی و محلات

ولایت مزارشریف را از نزدیک مطالعه نمود. در نتیجه مطالعات برای ریفارم امور مالی در قسمت پروژه اصلاحی قانون محاسبات که قبلاً ترتیب گردیده بود راجع به امور بودجوی اصلاحات در تعلیمات نامه سیستم تفتیش محاسبات، تعدیلات در تعلیمات نامه سیستم مالیه مواشی باربردار در اطراف اصول نامه تقاعد و اصول کربیت های بودجوی اصول نامه مامورین که پروژه آن قبلاً ترتیب گردیده بود تعدیل سیستم محاسبات موسسات تجارتمی دولتی انتشار فریضه عامه، مسکوکات و نشر بانک نوت نظریاتی ابراز داشته است نظریات بناغلی کلیمان متخصص مالی تحت مطالعه و تطبیق است و هم بناغلی کلیمان در قسمت ریفارم های امور مالی واداری کمک های نموده است که ذیلاً توضیح میشود.

بودجه.

موصوف پروژه اصلاحات اصول نامه بودجه را با نمونه جداول دفاتر و ضمائم آن ترتیب و در اواخر برج حوت سال ۱۳۳۱ بوزارت مالیه سپرده و از طرف کمیسیون معینه وزارت مالیه متصلات تحت مطالعه و تدقیق گرفته شده.

تقویم و تمرکز عایدات

بناغلی کلیمان در طی پیش نهاد خود لزوم تمرکز عایدات را از لحاظ انکشاف و تنظیم مسایل اداری نظریه داده که امور عایدات بوسیله اصلاح تشکیل وزارت مالیه و گروپ بندی جدید و ایر آن در یک ریاست واحد تمرکز داده شود درین قسمت نیز چنینیکه رایو رهای متذکره از ترجمه برآمده از طرف کمیسیون موظفه برای غور و تنظیم تعلیمات نامه های وظایف تحت تدقیق و مطالعه گرفته شده.

تدویر خزائن

متخصص مالی پروژه اصلاحی اصول نامه خزائن را ترتیب داده که زیر ترجمه بوده پس از ترجمه تحت مطالعه و تدقیق گرفته میشود.

ریاست تفتیش

این ریاست از حسابات سال ۱۳۳۰ مدیریت کنترول مرکزی وزارت اقتصاد، کنترول ریاست شورای ملی، کنترول ریاست مجلس عالی اعیان، کنترول موسسه سناتوریم نسوان مربوطه وزارت صحیه، کنترول مدرسه خلم ولایت مزار شریف مربوطه وزارت معارف، کنترول نهر بفرآء ولایت قندهار، کنترول مدیریت تعبرات نوی کابل مربوطه وزارت فواید عامه حسابات سال ۱۳۲۹ مدیریت کنترول مرکزی وزارت امور خارجه، مدیریت کنترول وزارت اقتصاد ملی کنترول وزارت معادن کنترول وزارت مخا برات کنترول وزارت صحیه کنترول سناتوریم نسوان مربوطه وزارت صحیه مدیریت مدرسه علوم شرعیه یفمان مربوطه وزارت معارف کنترول کتب کوه کران قندهار مربوطه وزارت معارف.

مدیریت کنترول مدرسه خلم مزار شریف، مدیریت کنترول نهر بغراء، ولایت قندهار، مدیریت کنترول تعمیرات، نوی کابل مربوطه وزارت فواید عامه و حسابات سال ۱۳۲۸، مدیریت کنترول حمل و نقل سابقه، مدیریت کنترول ریاست زراعت شقی فروش و تجارتی، مدیریت کنترول مدرسه خلم مزار شریف مربوطه وزارت معارف، موسسه سناتوریم نسوان مربوطه وزارت صحیه، مدیریت کنترول مرکز وزارت دربار مدیریت کنترول مرکز وزارت فواید عامه و حسابات سالهای ۱۳۲۵ و ۱۳۲۶ و ۱۳۲۷، مدیریت کنترول حمل و نقل سابقه سال ۱۳۲۷، مدیریت کنترول ریاست صنایع مجایس سال ۱۳۲۶، مدیریت کنترول حمل و نقل سابقه سال ۱۳۲۷، و کالت التجاری پشاور در شرق مصارف مربوطه وزارت اقتصاد، حسابهای ششماهه اخیر سال ۱۳۲۵، کنترول حمل و نقل سابقه تفتیش و واریسی حسابات سالهای ۲۸ و ۲۹ و ۱۳۳۰ مستوفیت ولایت هرات تفتیش و واریسی حسابات سالهای ۲۸ و ۲۹ و ۱۳۳۰ سر رشته داری اعلی میمنه و حسابات سالهای ۲۹ و ۳۰، مدیریت مالیات و برعایدال ولایت هرات حسابات سالهای ۲۹ و ۳۰، مدیریت مالیات و برعایدات حکومت اعلی میمنه تفتیش نموده و همچنین تدقیق تکمیل و تفتیش حسابات سالهای ۱۳۱۸ و ۱۳۱۹ شق مدرکی وزارت فواید عامه، حسابات سال ۱۳۲۷ حکومت کوچی، موجودی تکت های پستی خزانه صکوک وزارت مخبرات، مسئله پول شب گزاری سال ۱۳۲۷ الی ۱۳۲۹، مدیریت کنترول وزارت امور خارجه تفتیش موضوع فروش (۸۸) عراده لاری حامل و نقل که بالای اقوام چدران بفروش رسانیده بودند، تفتیش موضوع تابر و نیوپهای انحصار موتر که نماینده حمل و نقل به موجب رسیدهای غیر رسمی از شرکت متد کوز برده بود موجودی خزانه صکوک آرگ از سال ۱۳۲۹ و ۱۳۳۰ ملاحظه و قضاوت بلائس سال ۱۳۲۳ ریاست صناعتی مجلس فقره قیمت نمودن اراضی کاسه بند نهر کجکی ولایت قندهار، واریسی در امور اجراءات مربوطه ریاست صناعتی مجلس اظهار نظریه در اطراف تشکیل مدیریت تقاعد مستوفیت ولایت کابل تحقیق فقره (کننده شده ن) بکورتق از کتاب رسیدات مدیریت کنترول مالیات برعایدات که صورت نتیجه به (۱۳۲) ۳۲/۲/۱۳۳۲ به مرجع آن سیرده شد (سوم) مقامات و مواضی که اعضای تفتیش مصروف تفتیش حسابات شان بوده و تفتیش آن نزدیک ختم است تفتیش امور کنترولی وزارت داخله، ریاست نسل گیری زراعت، وزارت مخبرات وزارت معدن، وزارت معارف، ریاست قلا کولته طبعی علی آباد، ریاست مستقل مطبوعات وزارت امور خارجه، ریاست قبائل، واریسی حسابات و مطالب گفتگوئی شرکت قندهار سازی به دوایر و وزارت خاانها، فزیه قیمت نمودن اراضی بزند کجکی قندهار موضوعات مربوطه اجراءات حسابی و کنترولی ریاست زراعت.

ریاست مالیات برعایدات

مدیریت شعبه اول تشخیصیه، ترتیب دفاتر احصائیه شرکتها، موسسات تجاری و صناعتی و ادوینه فروشی های مرکز تثبیت بلائس شرکتها و موسسات مخد کوز به دفاتر احصائیه با اقدام اجراءات اصولی درباره قلمات قابل گرفت مالیته، نتیجه واریسی حسابات

امور وزارت مالیه

شرکت ها و موسسات بده ذریعہ ہیئت مدیریت شعبہ اول و مدیریت کنترول ترتیب و بہ ادارہ رسیدہ و بعد از طی مراتب بہ تحصیل پول مالیه آنها اقدام اصولی بعمل آمدہ مالیه شرکت ها و موسسات تجارتی و صنعتی و ادویہ فروشی های مرکز کہ بر روی بلانس تحصیل شدہ و یا تحت تحصیل است .

مالیات تحصیل شدہ سال ۱۳۳۰ در سال ۱۳۳۱ ۱۶۴۶۴۸۰/۱۱ - افغانی
 » » » » از شرکت های ولا یا ت دیگر
 ۱۷۶۱۲۹۲۶/۴۷ - افغانی
 ۵۷۸۷۵/۴۳ - افغانی
 ۱۷۶۷۰۸۰۱/۹۰ - افغانی مجموع

مالیات تحت تحصیل

مالیہ سال ۱۳۳۰ ۴۰۷۰۱۳/۱۵ - افغانی
 مالیہ سال ۱۳۲۳ الی ۱۳۲۹ درک قلمات بیرون نویسی حسابات شان ۶۵۹۴۹۹/۶۳ - افغانی
 مالیہ قلمات مشاهداتی بلا نسیبہا کہ قبیل ازوار سی حسابات اعتراض و هنوز فیصلہ قطعی نشدہ و مکاتبہ در موضوع ادامہ دارد ۳۶۳۹۶۵۲/۳۵ - افغانی
 جملہ ۴۷۰۶۱۶۵/۱۳ - افغانی
 (نوٹ) اجراءات مدیریت تصفیہ مالیات بر عایدات کہ از اول سال ۱۳۳۱ مربوط این ادارہ گردیدہ

تحصیل پول مالیه ذمت تجارانفرادی از سال ۱۳۲۲ الی ۱۳۲۵ ۸۸۴۲/۲۰ - افغانی
 مالیہ تحت تحصیل از سنہ ۱۳۲۲ الی ۱۳۲۵ کہ ذمت تجارانفرادی باقی مانندہ برای تحصیل آن اقدامات جاری است ۱۰۱۲۰۰۵/۳۵ - افغانی
 جملہ ۱۰۲۰۸۴۷/۵۵ - افغانی

مدیریت شعبہ (۲) تشخیصیہ

تنظیم و ترتیب دقائر احصائیہ بہ اساس مالیات مترقی قرار ذیل است .
 احصائیہ اپارتمان ها و دکاکین ، احصائیہ معاش خورانی کہ بہ تادیہ معاش مکلفند
 احصائیہ سهم داران موسسات ، احصائیہ تجار جواز نامہ دار .

مفردات چهار قلم فوق کہ ثبت دفتر شدہ .

اپارتمان ها و دکاکین . باب (۲۴۲۰)
 معاش خورانی کہ بہ تادیہ مالیه مکلفند (۳۷۴) نفر
 سهم داران موسسات (۱۸۵۲) نفر

تجار جواز نامه دار
 کتاب تجارتی سال ۱۳۳۱ که به تجار داده شده
 تعرفه تحویلی مالیه که به مودیان داده شده
 فیصله حساب تجار ریکه دفاتر و اسنادو احصائیه اور ا ق شان مشاهد ه و حسب
 ذیل به کنترول داده شده

از سال ۱۳۲۶ (۴) حساب
 از سال ۱۳۲۷ (۸) »
 از سال ۱۳۲۸ (۲۹) »
 از سال ۱۳۲۹ (۲۰۴) »
 از سال ۱۳۳۰ (۱۲۴) »
 جمله
 (نوت)

تجار ریکه بعد از معلومات و تحقیقات لازمه عدم تجارت شان ظاهر و به احصائیه
 معامله و به کنترول خیر داده شده

مدیریت شعبه (۳) تشخیصیه

تحصیل پول مالیه صنفی الی تاریخ (۵) قوس
 ترتیب دفتر مالیه عموم اصنافی بروی لست کمیسیون .

لست پنج طبقه مالیه ده سال ۱۳۳۰ صنفی ها بدریغه دو نفر مامور ریاست مالیات
 بر عایدات از ریاست بلدییه اخذ و قلمت قابل مالیه آن را بر علاوه لست کمیسیون قید
 دفتر احصائیه گردیده .

تعرفه های مالیه صنفی که عنوان بانک تجریر شده حکم به اثر آن پول مالیه تحویل
 بانک و به حساب معامله گردیده

لست اشخاص باقی ده که شامل (۸۱) نفر و از سال ۱۳۲۵ الی ۱۳۲۸ باقی بوده
 از مدیریت عمومی کنترول باین اداره واسل و به دفتر احصائیه سنوات مذکور طبق
 و به اثر آن اجراءات بعمل آمده .

لست دلال های صنفی از ریاست بلدییه و ریاست فیصله منازعات مطالبه و حین وصول
 دفتر احصائیه شان مرتب شده .

مدیریت عمومی کنترول مالیات بر عایدات

مودیانیکه تا کنون اظهار نامه عواید خود را حاضر نموده اند به تعداد ۹۶۰ ورق به
 دو کاپی بوده این اظهار نامه ها و ارسلی و کنترول و تعیین مالیه گردیده انواع آن به تفریق آتی است
 از عواید خالص تجار انفرادی، از عواید سهام بانک و شرکت های تجارتی و صنعتی
 از عواید عایدات معاش و اجرتها از عواید غیر منقول مانند سرای دکان و بازار تمان

حسابات تجار انفرادی که در طول ماههای ۱۳۳۱ به کنترل رسیده و از نظر مالیات برعایدات واریسی گردیده (۷۹۴) حساب مربوطه به ۷۹۴ نفر تاجر برای واریسی حسابات شرکت ها و موسسات هیئت ها تعیین شده حسابات شرکت ها را در خود موسسات واریسی نموده و می نمایند .

فراغت خط های که بعد از واریسی و فیصله حساب و تحصیل پول مالیه به تجار انفرادی جواز نامه دار داده شده (۴۴۱) قطعه مربوط ۴۴۱ نفر

حساباتی که تدقیق گردیده پول مالیه آن تحت تحصیل قرار یافته

مالیه آن در سال جاری تحصیل میشود

الف شرکت ها و موسسات ۴۰۵۸۹۷۹۷/۹ — افغانی

» ۱۰۲۹۹۰۳۱/۸۶ —

» ۱۰۵۶۳۰/۲۵ —

» ۵۰۹۹۴۹۰۹/۳۰ —

ب مالیه تجار انفرادی و سهم داران و غیره

ج مالیه صنفی

مجموع

مدیریت ترتیب تابلو

تابلو های وارداتی سال ۱۳۲۹ مرکز و ولایات و حکومتات اعلی که در ظرف سال ۱۳۳۱ رسیده تابلو های مذکور ملاحظه و اجراءات لازم بعمل آمده و دفتر گردیده (۱۳۲) تابلو تابلو های وارداتی سال ۱۳۳۰ مرکز و ولایات و حکومتات اعلی که در ظرف سال ۱۳۳۱ رسیده و بعد ملاحظه و اجراءات لازم به دفتر شده (۱۲۰) های ماه وارسال سال ۱۳۳۱ مرکز و ولایات و حکومتات اعلی که در ظرف سال ۱۳۳۱ رسیده و بعد ملاحظه و اجراءات لازم به دفتر گردیده (۶۰) تابلو تابلو برای بدست آوردن تابلو های کمبود ولایات و حکومتات اعلی و قافله تابلو طریق متعهد العمل اطلاع داده شده .

تابلو های سال ۱۳۳۰ ولایات و حکومتات اعلی بعد از سنجش و علم آوری نواقص و تفاوت آن بولایات و حکومتات مربوطه اطلاع و هدایت داده شده . تابلو های وارداتی سال ۱۳۳۰ بعد از تدقیق تماماً به تابلو های عمومی داخل گردیده .

از روی تابلوی آخرین ولایات و حکومتات اعلی که بوزارت مالیه رسیده را جمع به تحصیل باقیات آن متحد الاطلاق بولایات و حکومتات اعلی اطلاع و هدایت داده شده . ترتیب اخذ مالیه به اساس مالیه مترقی که از ولایات و حکومتات اعلی استهداء شده مطابق پروژه عملی و برای شان هدایت داده شد .

مدیریت عمومی تقاعد

شق واردات

واردات خزانة تقاعد که از مرکز و ولایات و حکومتات اعلی از تاریخ اول حمل الی

اخیر قوس ۱۳۳۱ ذریعہ اسناد تبادلہ و آویزهای بانکی واصل و قید حساب
گردیده
افغانی ۲۰۸۷۱۱۸/۷۹

یولیکه امسال طور قرضه بمقاد (۴) فیصد از حساب خزانه تقاعد به حساب مدیریت
مسلخ وزارت دفاع ملی داده شد .
افغانی ۸۰۰۰۰۰/۰

صورت حساب شق وازدات خزانه تقاعد که از برج حمل الی اخیر برج قوس سال
جاری ماهوار به شعبه وازدات از بانک واصل و به حساب تطبیق شده (۳۶۱) قلم
تمام آویزهای بانک به تفریق انواع سال و فصل و ماده به دفاتر انفرادی و واردات
رسانیده شده و به دفتر مربوطه تطبیق گردیده .

شق معاش و مصرف

ترتیب بودجه معاشات و مصارف به روی (۲۶) ورق معاشات و مصارف مامورین
اداری و متقاعدین عسکری و ملکی و ایتم آنها که از مرکز و ولایات اجراء شده قرار ذیل

معاشات مامورین اداری از مرکز و ولایات از اول حمل الی اخیر عقرب ۱۳۳۱

افغانی ۱۱۴۰۴۶/۲۴

معاشات متقاعدین ملکی و عسکری و ایتم آنها از اول حمل الی اخیر عقرب ۱۳۳۱

افغانی ۱۹۳۴۱۱۲/۹۶

جمله ۲۰۴۸۱۵۹/۲۰ - افغانی

مصارف مرکز و ولایات از اول حمل الی اخیر عقرب ۱۳۳۱ ۳۲۳۰۰/۵۰ - افغانی

جمله ۲۰۸۰۵۴۹/۷۰ - افغانی

(۲۵۰) قطعه استحقاق متقاعدین جدید عسکری و ملکی واصل معاش تقاعدی شان

بمذاظی مراتب اصولی اجراء شده .

نوت : از جمله متقاعدین فوق (۲۳) نفر که خواهش اخذ زمین را نمودند بود ند حسب

اصول بریاست زراعت معرفی گردیده اند .

يك عده وکلای شورای ملی

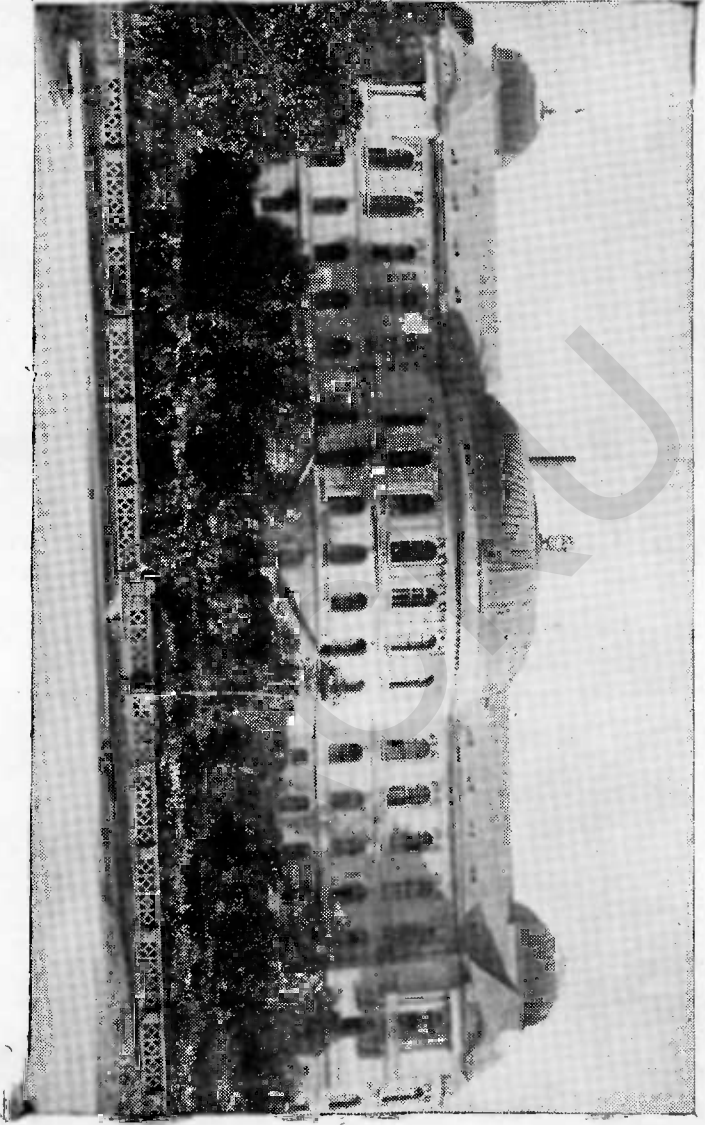

وکلای حکومت اعلیٰ پر وان در دوره هشتم شورای ملی

وکلای حکومت اعلیٰ غزنی در دوره هشتم شورای ملی

دور نمای عمارت شورای عالی افغانستان در دارالامان کابل

امروزت معارف

امسال وزارت معارف قدم‌های متین و مؤثری در راه توسعه و ترقی معارف کشور برداشته ازینک جانب بواسطه تزیید و توسعه مکاتب دهاتی گوشه های تاریک و وطن بنور علم و عرفان منور میشود و از جانب دیگر توسط ازدیاد و تکثیر کورس های اکابر مجا دله مؤثری علیه بیسوادی شروع شده که این دو اقدام از کارهای درخشان معارف شمرده میشود امسال یکصد باب مکاتب دهاتی در هر گوشه و کنار مملکت تاسیس گردیده و در نظر است که سالانه به همین تعداد مکاتب افتتاح شود مخصوصاً تاسیس این مکاتب در نقاطیکه از نور علم و عرفان محروم مانده اند زیادتر منظور است چون درین مشمولین مکاتب دهاتی و ابتدائی اشخاصی یافت میشوند که صاحب ذکاء سرشار بوده و شوق ادامه تحصیلات را دارند برای اینکه شوق و ذکاوت خداداد همچو اشخاص به مدد ورود وزارت معارف در نظر دارد تا در هر گوشه و کنار مملکت بقدر توان مالی و بودجوی خویش مکاتب لیلیه تاسیس کند به اساس پلان پنجساله معارف در نظر است تعداد مکاتب دهاتی تا هزار باب رسانده شود گفتیم در نقاط تاریک مملکت توجه زیاد تر مبدول است روی همین مفکوره امسال به تاسیس ۱۲ باب مکتب دهاتی و دو باب مکتب شش صنفی در هزاره جات موفق شد و تعمیر ۷ باب مکتب در مدت کمتر از یکسال به انجام رسید و برای افتتاح یک مکتب لیلیه مطالعاتی بعمل آمده و اقدامات جاری است. از پنج باب کورس های اکابر که سال گذشته در مرکز تاسیس شده بودند نتایج دلخواه گرفته شد چنانچه یک دسته باسوادان به جامعه تقدیم گردید به اساس پلان توسعه عرفانی وزارت معارف در نظر دارد سالانه ۱۰۰ کورس در تمام ولایات کشاده شود چنانچه اقدامات آن جاریست و بر علاوه برای کسانی که شوق ادامه تحصیلات را داشته باشند کورس های حرفوی و صنعتی هم دایره بدریعه کورس های لازمه به توسعه معلومات شان پرداخته خواهد شد.

مرام تعلیمات ابتدائی تا امروز اعطای سواد و آموختن مقدمات علوم جغرافیة - تاریخ ریاضی و غیره بود اما طوری که تجارب گذشته نشان داد این مرام برای تربیه اشخاص که بعد از فراغ مکتب در حیات روانه موفق باشند کفایت نمیکند بنا بر این وزارت معارف تصمیم گرفت تا حرفه و پیشه های محلی را در پیرو گرام مکاتب ابتدائی شامل سازد و روی این اساس طلاب مکاتب یا ورو معاون خوبی به کسب و کار بدران خوبش شده اشخاص عملی، کارگر، متکی بنفس بار آیند چنانچه این منظور ما را نماینده یونسکو هم تایید کرده و وعده کمک های لازمه را در پیشبرد این مرام بوزارت معارف داده اند که مقدمات آن فراهم شده و سال آینده در چند مکتب بصورت نمونه شروع خواهد شد این رویه در جامعه مردانی بار خواهد آورد که در پیشبرد پلان های زراعتی، صنعتی، و مالی مملکت کمک و معاونت خوبی خواهند کرد.

چون فرزندان با تریه را مادران عالم و دانا می توانند بار آورند روی این اساس وزارت معارف تعمیم و انکشاف مکاتب نسوان را لازم دانسته امسال به تاسیس دو باب مکتبانات در کابل و یک باب مکتب در بغلان صنعتی و چند باب در ولایت هرات و بدخشان موفق شد. همچنین برای بلند بردن سویه معلمات موجوده مکاتب کورس های احضاری و دو ساله تعلیمی و تربیوی افتتاح شده که تعلیمات آن جریان دارد معلمات مکاتب حسب سویه موجوده شان درین کورس ها شامل شده و مرام وزارت آنست که نواقص تعلیمی شان بر طرف شده معلمات لایق و خوبی بار آیند پروگرام این کورس ها مانند دار المعلمین هاست و هم لایحه مکلفیت فارغ التحصیلات فاکولته های نسوان به تصویب رسید و بموجب آن فارغ التحصیلات مذکور مکلف اند تا چندی به معلمات دوام دهند.

برای ترقی و تعمیم زبان پشتو در مکاتب بحيث يك لسان ملی توجه زیادی بعمل آمده برای مناطق فارسی زبان و پشتو زبان کتا بهایی که برای هر دو طبقه مشکل نباشد تالیف گردیده و جهت تکمیل و اصلاح پروگرام های پشتو مجالس چندی دایرون نتایج مفیدی بدست آمده در توسعه کورس های پشتو اقدامات لازمه شده و فیصله گردیده که در امتحان سمستر نهایی نماینده معارف شامل باشد و معلمین کورس ها احتمالاً اهل لسان باشند يك تعداد زیاد مشمولین در کورس های نهایی پشتو فارغ التحصیل و به اخذ تصدیقنامه موفق شدند.

امسال دو کتب متوسط در ولایت مشرقی به لیسه ارتقاء داده شد و مکتب ابتدایی خان آباد متوسط گردید وزارت معارف بذریعه شروع تدریس لسان خارجی از صنوف هفتم چانس تحصیلات عالی را برای همه فراهم نمود و نیز چون هجوم جدید الشمول به لیسه ها زیاد بود و آمرین لیسه ها به نسبت از دهم شاگردان دوره ابتدایی خود بخوبی به انتظام لیسه موفق نمی شدند وزارت معارف فیصله نمود تا صنوف ابتدایی لیسه ها را بتدریج لغو نمایند تا در آینده همچو شوقمندان ادامه تحصیل بتوانند در صنوف هفتم لیسه ها بعد از فراغ دوره ابتدایی شامل شوند امسال تعداد طلاییده برای ادامه تحصیل خواه بصورت اساسی و یا بصورت سکالر شپ بخارج رفته اند نسبت بدیگر سال ها زیاد است چنانچه تعداد همچو طلاب چه از موسسات و چه از وزارتخانه ها و مکاتب که جهت اخذ تحصیلات عالی بخارج رفته اند به (۱۰۰) نفر میرسد این ارقام در تمام دوره معارف کم نظیر است.

وزارت معارف برای اینکه آرزومندان ادامه تحصیلات عالی به مرام خویش برسند برای آنها تیکه به پول شخصی خویش جهت ادامه تحصیل بخارج میروند تسهیلات زیادی فراهم کرده و در بدل افغانی اسعار خارجه به ایشان تهیه نموده چنانچه امسال به تعداد (۳۰) نفر به پول شخصی و (۲۸) نفر بخرج موسسات دولتی بخارج رفته اند و برای مصارف تعلیمی (۳۵) نفر اولاد نمایندگان افغانی در خارج اسعار تهیه شده.

در قسمت تدریسات تخنیککی و مسلکی توسعه و انکشاف لیسه زراعت قابل تذکر است چنانچه به کمک بودجه مملکتی و کمک های اصل چهارم کمک امریکا تحول اساسی در پروگرام این

مکتب بعمل آمده چند نفر متخصصین زراعت از امریکا وارد و مدیریت آن بدست (مستر هربرت وند) که از متخصصین لایق زراعت میباشد قرار گرفته در لابراتوار و کتابخانه آن اصلاحات مزیدی بعمل آمده و زبان انگلیسی شامل پروگرام گردیده فارم‌های زراعتی و تربیه خانه‌های آن به کمک ریاست مستقل زراعت تهیه شده و در نظر است ده نفر از فارغ التحصیلان سابقه آن برای ادامه تحصیلات عالی به امریکا اعزام شوند و در آینده قریب نظیر این مکتب در سایر مناطق زراعتی مملکت مانند بغلان، قندز، مزار شریف کرشک و غیره تاسیس شود. مکتب تخنیک عالی که در سال ۲۹ تاسیس شده بود امسال دارای صنف سوم است که سال آینده فارغ التحصیل میدهد این مؤسسه به شعبات برق-انجنیری ماشین-سویل انجنیری منقسم است تعداد معلمین آن به شمول مدیر مکتب به (۱۲) نفر میرسد که همه از امریکا استخدام شده اند کتابخانه آن دارای (۱۵) هزار کتاب بوده و مصارف تهیه سامان لابراتوار آن به (۹۵) هزار دالر بالغ شده در نظر است سه نفر از متعلمین این مکتب هم جهت ادامه تحصیلات عالی به امریکا اعزام شوند.

در مکتب میخانیکی هم تحول اساسی به میان آمده از کورس ماستری آن امسال يك تعداد فارغ التحصیل برآمد که از کارهایشان يك نمایش قابل قدر در وزارت معارف تهیه شد که باعث امیدواری آینده کشور گردید، سابق برین طلاب این مکتب از کابل و نواحی آن انتخاب میشد اما امسال از تمام نقاط مملکت انتخاب گردید که تا سرشته لیلیه اساسی (۳۰) نفر ایشان فعلاً در لیلیه این سینا اعاشه و اباته میشوند این ترتیب برای تعمیم صنعت و پیشرفت پلان های صنعتی و تخنیکی مملکت مؤثر خواهد بود.

در پروگرام دارالمعلمین ابتدائی لسان انگلیسی شامل کرده شد و در پروگرام دارالعلومها سینا نس شامل شد تا علمای گرام آینده از علوم عضری و دینی هر دو بهره وافی داشته باشند و همچنین در پروگرام لیسه تجارتهی تجدید نظر بعمل آمد مکتب نهاری که بیشتر تعلیمات آن اقتصادی بود به آن ضمیمه شد و در نظر است که صنوف مکتب اصول تجریر متدرجاً لغو گردیده و این مکتب هم ضمیمه لیسه تجارتهی شود به این اساس در سال های آینده مضامین مالی و اقتصادی پهلوی هم در لیسه تجارتهی تدریس خواهد شد و معاصمین آینده کشور که بیشتر از صنف نهم فارغ میشدند آینده فارغ التحصیلان صنوف ۱۲ خواهند بود برای اینکه در فن تالیستی مهارت پیدا نمایند يك تعداد تالیپها خریداری و بدسترس استغاده ایشان گذاشته شد، امسال از تمام موسسات و مکتب مسلکی (۳۱۲) نفر فارغ التحصیل به کارهای مسلکی شان گماشته شده اند امسال روی یرنسیب تشویق صنایع و کارهای دستی نمایشگاهی از کارهای دستی رسم ها، مجسمه ها و غیره متعلمین و متعلمات معارف در تالار کتابخانه وزارت بپاشده که چند روز دوام داشت و باعث امیدواری آینده و طرف پسند بینندگان واقع گردید.

امسال معاونت های قابل وصفی از موسسات تعلیمی و تربیوی دنیا مانند یونسکو، اصل چهارم کمک امریکا، ... (U.S.I.E) گرفته ایم چنانچه

برای سال ۱۹۵۲ و ۱۹۵۳ در شق امداد های یونسکو مجموعاً (۱۱) سکا لرشپ در شقوق مختلفه پذیرفته شده که چند آن عازم و چند دیگر آن پرودی خواهد رفت ۱۰ هزار دالر برای تکمیل سامان لابراتوار های مکاتب داده شده برای پیشبرد مرام فا کولته پید ا گوژی توسعه مکنت تجارتی ، تست ها ، کلمکسیون ها پروجکتور ، سینما ، ماشین های حساب ، تایپ ، گسستنر وغیره وعده داده شد که چیزی رسیده وما بقی عنقریب خواهد رسید (۶) نفر متخصصین ، معلم و مربی در شقوق مختلفه به مصارف یونسکو شروع بکار کرده اند .

وزارت معارف مانند سالهای گذشته در کنفرانس های بین المللی اشتر اک ورزیده چنانچه شرح کنفرانس ها در مجله عرفان نشر شده . اگر چه ساسات تربیوی همیشه برای معاونت کشور های پس مانده حاضرند اما تا کنون در معارف ازین موسسات استفاده و کمک های لازمه گرفته نشده . امسال از دو موسسه تربیوی اصل چارم کمک امریکا و (U.S.I.I) (موسسه تربیوی بین المللی امریکا) برای پیشرفت و توسعه مکنت زراعت ، تجارتی ، تخنیک عالی ، وغیره امداد های شایانی گرفته شد ۲۰ سکا لرشب در شقوق زراعت و تخنیک به پول موسسات مذکور به امریکا اعزام شده برای معاش و مصرف معلمین لیسه زراعت و تخنیک عالی تربیت کنندگان و لابراتوار های آن در حدود یکصد هزار دالر معاونت گرفته شده .

وزارت معارف همیشه متوجه است تاراه های تازه و موثر تری برای تعلیم و تربیه اولاد مملکت پیدانموده و در معرض استفاده بگذارد از آن جمله تعلیم و تنویر طلاب بواسطه نشان دادن فلم های تعلیمی یکی از شقوق مهم تعلیم جدید است به همین اساس اخیراً یک دستگاه سیما سینما با فلم ها و سرویس حمل و نقل آن تدارک و بولایت مشرفی رفته همین جور در سایر ولایات گردش نموده طلاب و معلمین را مستفید خواهد ساخت .

یکی از ارمان های دیرین معارف داشتن یک مطبعه مستقل بود سال گذشته ماشین های این مطبعه مکمل خریداری شده امسال بکابل رسید مصادف برسیدن ماشین ها عمارت مطبعه به پوشش رسیده کار نصب ماشین ها انجام ولین دوانی آن دوام دارد که انشاء الله در بهار سال ۱۳۳۲ شروع بکار خواهد نمود .

چون بعد از وجود معلم یگانه وسیله تعلیم و تعلم کتاب است روی این اساس وزارت معارف همیشه در صد دتالیف و ترجمه کتاب های مفید و سودمند بوده چنانچه امسال در دارالتالیف به تعداد (۳۸) جلد کتاب کلاسیکی و (۳۰) جلد کتاب معاون درس تالیف گردید . و از تعداد ۲۷ جلد آن که زیر طبع گرفته شده بود به اندازه (۲۳۸۵۰۰) جلد کتاب در مطبعه عمومی کابل و دستگاه گسستنر و گسته برنت خردید . معارف از طبع فارغ شده

و به مکتاتب توزیع گردیده و همچنین مجله عرفان که از نشرات مفیدو آبرو مند مملکت است در هر سه ماه مسلسل و مرتب نشر گردیده و امسال در نظر است ماها ته نشر شود به جهة اینکه طلاب مادرخارج از جر یانات مملکت عزیز خود بی خبر نمائند يك اخبار یانز ده روزه بنام (اخبار عرفانی) طبع و نشر و به تمام طلاب افغانی که در خارج مشغول انداده تحصیل اند رسانیده شده. کتبا بخانه معارف همیشه در تنویر افشکار عموم و استفاده طلاب و اهالی کمک نموده و همه وقت بروی مراجعین بازاست چنانچه تعداد مراجعین آن روز بروز زیاد شده و به تعداد کتابهای آن همه ساله افزوده میشود. امسال تمام مکتاتب کشوری که مرتبه ذریعه مفتشین ریاست تفتیش معاینه و تفتیش شده نتایج آن تشریح و نواقص تدریسی آن به تدریسات خبر داده شد و در رفع و اذاله نواقص مذکور اقدامات لازم بعمل آمده، مسایل اعاشه و اباتہ تمام لیلیه ها در هر سه روز توسط مفتشین مرکز معاینه و بازرسی شده برای شمول در مکتاتب مرکز از تمام گوشه های مملکت مخصوصاً از جاهاییکه از حیث علم و عرفان پس مانده زیاد تر طلاب انتخاب و شامل گردیده.

برای یکصد باب مکتاتب دهاتی و چندین باب مکتاتب شش صنفی ذکور و انات و کورس های اکسپرو غیره موسسات جدید معلم تهیه و مقرر شده سامان و لوازم تحصیل برای (۷۴۰۰۰) طلاب ابتدائی (۶۰۰۰) شاگردان دهاتی (۳۵۰۰) متعلم مسلکی و (۱۵) هزار طلاب متوسطه لیسه ها و فاکولته ها بوقت معینه آن تهیه و رسانیده شده لوازم اعاشه و اباتہ (۳۵۰۰) طلاب مسلکی و لیلی و ارسی و تهیه گردیده در مرکز يك تعداد مکتاتب جدیداً تعمیر و مؤسسات تربیوی ترمیم شده قراریکه احصائیه متن صحایف نشان میدهد امسال يك ثلث مکتاتب افغانستان صاحب تعمیر اساسی گردیده چنانچه فعالیت های عمرانی امساله را از تعمیر ۷ باب مکتب اساسی در هزاره جات بخوبی میتوان درک نمود.

از فعالیت های ریاست موزه و حفظ آثار، حفريات دهنه شیر، تمدید قرار داد سی ساله باستان شناسی و تعیین سرروی آثار ما قبل التاريخ در صفحات شمال مملکت را میتوان نام برد.

مسابقه و شطارت های سیورتهی امساله نشان میداد که در سیورته معارف جنبش محسوسی بعمل آمده تعداد سیورته مینها زیاد و یکبارد های سیورته های اولتیک و ثقیله روبه عروج است در قسمت صحی (۳۵۸۰۰) طلاب معارف در شفاخانه وزارت

تداوی و معالجه شده امسال وزارت معارف احصائیه های موثق و صحیح از تعداد طلاب مکاتب ، تعمیرات معارف و وضع صحی طلاب ، نتایج امتحان ها ، و غیره بدست آورده و سالنامه احصائیوی خویش را تدوین نموده چنانچه نتایج امتحان امساله نشان میدهد که قریب ۱۰ هزار از آن کامیاب برآمده .

این بود رهوس اجرا آت امساله وزارت معارف و به جزئیات آن فارغین گرام از مطالعه اجرا آت هر ریاست بخوبی پی برده میتواند .

ریاست تدریسات عمومی

تمام مبانی و اساساتی که برای تعمیم معارف تعلیم و تربیه اولاد مملکت لازم است از طرف ریاست تدریسات عمومیته تدقیق و تثبیت میشود از یکطرف راهای صحیح و اجنون مفید تعلیم و تربیه جستجو و از جانب دیگر توسط شعبات مربوطه این ریاست در محل اجرا و تطبیق گذاشته میشود .

ریاست تدریسات در دوران سال ۱۳۳۱ به نشر علم و تعمیم معارف اصلاح مکاتب و مدارس در تمام نواحی دور و نزدیک مملکت پرداخته و بر حسب گنجایش بودجوی و اعتبار مالی که از جانب دولت اعطا شده بود در توسعه و اصلاح مکاتب و تعمیم معارف ، تنویر و انکشاف معلومات توده کوشیده در تجدید و تعدیل پروگرامها تعلیمات نامه ها و سایر اصلاحات ممکنه بر حسب آتی اجرا آت نمود است :

مدیریت عمومی تدریسات ابتدائی

تدریسات ابتدائی در طی سال ۱۳۳۱ به فعالیت های عرفانی ذیل اقدام کرده است :

۱- مکاتب ابتدائیه نسوان .

ریاست تدریسات از مدتی باین طرف در نظر داشت بنا بر کثرت طالبات و بعد مسافه که مکاتب ابتدائی نسوان از یک دیگر داشتند در چنداول و دروازه لاهوری یک باب مکاتب ابتدائی نسوان تاسیس و افتتاح کند .

چنانچه اخیراً دو باب مکاتب متذکره را در چنداول و دروازه لاهوری افتتاح و فعلاً تعلیمات این مکاتب جدید التاسیس جاری میباشد .

همچنان امسال یک باب مکاتب ابتدائی نسوان در بغلان صنعتی افتتاح گردید بودجه و مصارف این مکاتب در سال اول از طرف بلدییه و فابریکه قند تادیه و در سالهای ما بعد در بودجه معارف ولایت فطغن پیش بینی خواهد شد امر تاسیس مکاتب ابتدائی نسوان بغلان صنعتی داده شده و تعلیمات آن جاری است . و همچنین منظوری افتتاح دو مکاتب دیگر یکی در هرات و دیگری در بدخشان گرفته شده که عنقریب افتتاح میشود .

۲ - مکاتب دهاتی .

مکاتب دهاتی عبارت از آن موسسات تحصیلات ابتدائی است که بمقصد تعلیم و تربیه اطفال دهاتی در جاهایی که الی پنج کیلو متر نزدیک آن مکتب اساسی نیست افتتاح و طلاب در شمول و اخراج از آن مختارند .

در سال ۱۳۳۱ تاسیس یکصد باب مکاتب دهاتی از داخل بودجه وزارت اعتبار حاصل شد که از آن جمله ۹۵ باب مکتب آن تاحال تاسیس و افتتاح شده است، به قرار ذیل :

۱- ولایت کابل	(۱۵) باب	(۷) ولایت قندهار	(۱۰) باب
۲- « جنوبی »	(۵) »	(۸) حکومت اعلیٰ فراه	(۱۰) »
۳- « مشرفی »	(۵) »	(۹) « بدخشان »	(۱۰) »
۴- « هرات »	(۵) »	(۱۰) « میمنه »	(۵) »
۵- « مزار شریف »	(۱۰) »	(۱۱) « پروان »	(۵) »
۶- « قطنن »	(۵) »	(۱۲) « غزنی »	(۱۰) »

و پنج باب مکتب باقی مانده ضرورتاً احتیاطی در بودجه گذاشته شده تا عنداللزوم در جاهاییکه ضرورت حس شود تاسیس گردد .

کمیسیون فرعی مکاتب دهاتی که برای تدقیق در اطراف مکاتب دهاتی تعیین شده بود بتاريخ ۱۰ جوزا تشکیل جلسه داده و توسعه مکاتب دهاتی را در نقاط دوردست و کم نفوس که شرایط مکاتب شش صنفی در آنجا موجود شده نمی تواند به یک پیمانۀ مناسب که از هر حیث به آن رسیدگی شده بتواند تأیید و تصویب نموده و مواد آن را پیشنهاد کرد .

۱- برای اینکه بر بودجه وزارت معارف فشار زیاد وارد نشود و معلمین لایق هم دستیاب شده بتواند سالانه ۲۰۰ باب مکتب دهاتی در ولایات مخصوصاً در نقاطیکه از حیث علم و معارف تاریکتر است افتتاح شود .

۲- تقسیم این مکاتب نظر به ضرورت و وضعیت موجوده معارف ولایات از طرف ریاست تدریسات صورت بگیرد که درین تقسیم تعداد مکاتب موجوده تعداد نفوس و وسعت اراضی مناطق را در نظر بگیرند .

۳- انتخاب موضع مکاتب دهاتی به اختیار مدیریت های معارف ولایات گذاشته شود تا از نزدیک جمعیت، شوق اهالی، جای مکتب و دستیاب شدن معلم و غیره شرایط را در نظر بگیرند .

۴- اشخاصیکه در پایان سه سال تحصیل از مکتب دهاتی فارغ میشود سواد و معلومات شان کافی نبوده باید به ایشان معاونت شود تا انکشاف کرده آهسته آهسته معلومات شان در شقوق ضروری حیاتی و پیشه شان اضافه و سواد شان تکمیل گردد برای این مقصد لازم است نشریات ساده و مختصری اقل در هر ماه در یک صفحه بزبان ساده و سلیس از طرف مدیریت های معارف و یا مطبوعات و یا وزارت معارف مجاناً توزیع شود تا از مطالعه آن استفاده و در تکمیل سواد شان کمک کنند .

- ۵- تعمیم خط و سواد و تزئید مکاتب دهاتی برای این مقصد است که مردم در حیات زهنمایی شده بتوانند و شهری های خوب یعنی افراد دانسته تر بیه شوند بناً اشخاص باسواد و فارغ شدگان مکاتب دهاتی وسیله خوبی برای تطبیق پلان های زراعتی، صنعتی، صحنی و غیره هستند، ریاست زراعت اگر میخواید در فلاحت یک منطقه اصلاحاتی را عملی کند این اصلاحات البته تنها بواسطه اشخاص فنی و ماسورین دولت نمیتواند بشود اهالی خودشان باید معاونت کنند و آماده شدن اهالی برای معاونت ذریعه نشریات ساده و تبلیغات صورت میگیرد. که برای آن سواد فارغ شدگان مکاتب دهاتی کافی است. بناءً باید ریاست زراعت و وزارت اقتصاد و صحنیه، نشریات کوچکی داشته باشند که وقتاً فوقتاً برای تنویر این طبقه مردم بدسترس شان بگذارند.
- ۶- در مکاتب دهاتی یک عده اشخاصی هم شامل میشوند که خواهش و هم استعداد تحصیلات بلند تر را داشته و در بین شان البته اشخاصی هم یافت میشود که خواهش و هم استعداد دماغی، ذکاء، سرشار و ذوق تحصیلات عالی را دارند برای اینکه این طبقه طلاب از بین نروند لازم است در مرکز ولایات یا اقلاد در بعضی از ولایات یک باب مکتب لیلیه تأسیس و افتتاح شود و مصارف آن از طرف وزارت معارف تأدیه شود و در آن اشخاصی شامل شود که اولاً استعداد دماغی خوب از خود نشان داده باشند و دوم اولیای آنها بشمول شان رضائیت داشته باشند در قدم اول این لیلیه در هزارمجات بدخشان، ولایت جنوبی که از حیث معارف پس مانده اند افتتاح شود.
- ۷- برای مکاتب دهاتی مفتش تعلیم یافته لازم دیده میشود که همیشه درسبر و گردش بوده امور تعلیمی و اداری مکاتب را و ارسی نماید و برای معلمین نمونه های درس و هدایات بدهد عجلاتاً برای پانزده مکتب یک مفتش مقرر شود مفتش دارالمعلمین دیده باشد تا معلمین را نیز هدایت بدهد و طرز تد ریس را بیاموزاند.
- ۸- چون مفتشین از فارغ التحصیلان دارالمعلمین مقرر میشوند پیش از پیش تعلیمات نامه مکاتب دهاتی بدارالمعلمین ارسال شود تا در یکی از صنوف خوانده شود همچنان کتب مکاتب دهاتی نیز یکی از صنوف دارالمعلمین خوانده شود راجع به طرز تدریس کتب و اصول اداره مکاتب دهاتی بطلاب دارالمعلمین معلومات کافی داده شود.
- ۹- به لوازم تحصیل مکاتب دهاتی تجدید نظر شود چه مکاتب دهاتی اکثرراً در جاهایی افتتاح میشوند که قرضاسیه و لوازم تحصیل در آن حصه بدها نخواهد شد بناً برای شاگردان کتابچه یا تخته سلیت نیز لازم دیده میشود.
- وزارت معارف در نظر دارد در ظرف مدت پنج سال به اساس پلان پنج ساله اصلاحی یکپنزار باب مکاتب دهاتی در تمام ممالک افتتاح نماید.

دروازت معارف

میاغلی مولوی عبدالحق خان که
باخذ نشان درجه (۵) معارف
نایل شده اند

میاغلی ذاکتر محمد یوسف خان
رئیس ارتباط کلتوری و عرفانی
افغان نستان در اروپا

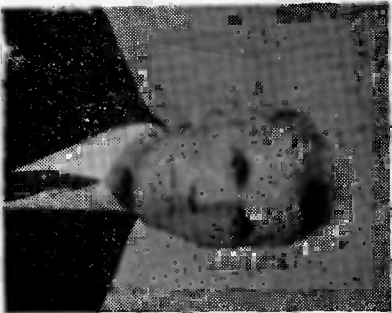

میاغلی ذاکتر علی احمد خان یونیل معین تدریسی وزارت معارف
که امسال به سلسله ترفعات سفویه برتبه (۲) ترفیع نموده اند

باغلی به اینکجه به اخذ نشان مزارف موفق نظرده اند

باغلی با اینده محمدخان زهیر که امسال بر تبه (۳) ترخیص و با اخذ نشان درجه (۳) مزارف نایل شده اند

باغلی امین مرزا خان معلم که با اخذ نشان درجه (۳) مزارف نایل شده اند

باغلی سر علی اصغر خان شجاع و کابل کابل که با اخذ نشان درجه (اول) مزارف نایل شده اند

باساس فیصله قبلی وزارت معارف بغرض تفتیش و اصلاح مکاتب موجوده و تاسیس پانزده باب مکاتب دهاتی در مناطق مختلفه هزاره جات امسال يك هیئت عبارت از مدیر عمومی تدریسات ابتدائی و مدیر معارف ولایت کابل و معاون ریاست تفتیش با آن سمت اعزام شده بود و هیئت مذکور در مدت توقف خود در هزاره جات به اجراآت ذیل موفق شده اول تاسیس پانزده باب مکاتب دهاتی در نقاط ذیل :

- ۱- مکتب دهاتی سرچشمه
- ۲- مکتب دهاتی حصه اول بهسود
- ۳- مکتب دهاتی مرکز بهسود
- ۴- مکتب دهاتی تنگاب رموز مربوط بهسود .
- ۵- مکتب دهاتی قریه منگسک مربوط بهسود .
- ۶- مکتب دهاتی تر بلق مربوط مرکز دایزنگی .
- ۷- مکتب دهاتی سیاه دره مربوط مرکز دایزنگی .
- ۸- مکتب دهاتی خوردک تخنه مربوط مرکز دایزنگی .
- ۹- مکتب دهاتی گرماب مربوط حکومتی لعل .
- ۱۰- مکتب دهاتی مرکز دا یکنندی .
- ۱۱- مکتب دهاتی اشترلی مربوط دا یکنندی .
- ۱۲- مکتب دهاتی شیخ میران مربوط دا یکنندی .
- ۱۳- مکتب دهاتی زارین مربوط حکومت یکا و لنگک .
- ۱۴- دو مکتب دهاتی در شهر سنان مدنظر گرفته شده که افتتاح آن برسیدن معلم معطل مانده است .

دوم: تعیین جای برای تعمیر عمارت های اصولی برای شش باب مکتب اساسی در مرکز دایزنگی، بهسود، لعل و یکا و لنگک که منظوری مصارف آن از طرف وزارت معارف اعطاء و حکام مطابق نقشی مرتبه ترتیبات مقدماتی تعمیر آنرا گرفتند .

سوم: تفتیش و اصلاح مکاتب موجوده هزاره جات .

چهارم: مطالعات در اطراف افتتاح يك مکتب لیلی در دایزنگی برای تحصیل درجات بلندتر اهالی هزاره جات .

پنجم: تدوین نظریات برای اصلاح معارف و حالات اجتماعی مردم هزاره .

اصلاح و تعدیل تعلیمات نامه مکاتب دهاتی

چون در تعلیمات نامه دهاتی بعد از يك سلسله تطبیقات در مکاتب دهاتی در حصه معاش معلمین و لوازم تحصیل و بعضی نکات دیگر آن ضرورت تعدیل دیده میشد لهذا تعلیمات نامه بعد از تعدیلاتیکه با اثر پیشنهاد ات ولایات بعمل آمده بود به مجلس وزارت رویت داده شد مجلس

تاریخی اول ثور ۱۳۳۱ وزارت تعلیمات نامه مکاتب دهاتی رابا تعدیلات جدیدیکه در آن بعمل آمده و بعضی مواد دیگر که در آن افزوده شده تصویب و منظور نمودند و به معارف ولایات امر تطبیق تعلیمات نامه جدید داده شد .

۳- کورس های اکابر :

چون خط و سواد عامل مهم و ضروری برای پیشرفت و تنویر توده محسوب میشود وزارت معارف موظف است که برای انکشاف و تنویر توده از راه های مختلفی اقدام نماید افتتاح کورس های اکابر برای جامعه افغانستان که فیصدی با سواد آن خیلی کم است بهترین راه با سواد ساختن توده شمرده میشود .

بروی این اساس امسال ریاست تدریسات موضوع کورس های اکابر را ذریعه کمیسیون فرعی کورس های اکابر تحت غور و بررسی قرار داده و کمیسیون قرار ذیل نظریه داد :

۱- توسعه و تعمیم کورس های اکابر برای یاد دادن خط و سواد لازم و ضروری است تعمیم خط و سواد علاوه از تنویر توده برای تطبیق پلان اقتصادی که از طرف دیگر شعبات مملکت عملی میشود نیز حتمی است، چه پلان های زراعتی اقتصادی - صحیح و غیره ذریعه توده تطبیق میشود برای فهمیدن مطلب و مرام شعبات اصلاح اشخاص با سواد و شهری خوب لازم است بناء اگر در حوزه های فعالیت اقتصادی و تاسیس کورس های اکابر بیشتر توجه شود مفید تر خواهد بود .

۲- عجلانه هر ساله يك صدياب کورس های اکابر در ولایات تاسیس شود که در ظرف پنج سال تعداد مجموعی آن پنجمصد کورس شود .

۳- اداره کورس های اکابر بمديريت های معارف ولایات مربوط باشد و کورس ها از روی مناطق و تعداد مراجعین بشقوق فارسی و پښتو تقسیم گردد .

۴- علاوه از کورس های سواد خوانی برای تعلیم اکابر کورس های حیاتی از قبیل کورس های زراعتی حرفوی و غیره نیز برای تطبیق پلان اقتصادی ضروری دیده میشود . ریاست تدریسات در نظر دارد در آینده نزدیک نظریات کمیسیون را تطبیق و عملی نماید

۴- شمول حرفه های محلی در مکاتب ابتدائی

طالیکه در مکاتب دهاتی پذیرفته میشوند علی العموم اولاد دهاقین و ارباب پیشه و حرفه میباشند و شاگرد بعد از طی دوره ابتدائی بمقدمات سواد آشنا میشود اما در حین حال از پیشه پدر که وسیله کسب معیشت آینده آنها میباشد دور می افتد چون ظرفیت مکاتب لیلیه محدود است و علاوه بر آن تعلیمات متوسطه و عالی باید منحصر به طلاب ذکی و صاحب استعداد باشد لهذا از همه طالبیکه دوره ابتدائی را بیایان میرسانند يك قسمت جزئی آن موفق به ادامه تحصیلات بلندتر میگردند قسمت اعظم شاگردان مذکور با حصول شهادتنامه ابتدائی بکسب و کاربرد مصروف میشوند امامدت شش سال ارتباط آنها با پیشه و حرفه که وسیله معیشت

آنها میباشد منقطع بوده است لهذا بعد از فراغ مکتب بدون داشتن معلومات و تجارب از کسب ویشه بدر داخل صحنه حیات میشوند از این جهت وزارت معارف مدتی است در نظر دارد تا به طرز تعلیمات ابتدائی بیشتر جنبه حیاتی اعطا نماید تا شاگرد آنیکه مکتب را طی مینماید تا اندازه بوسایل کسب معیشت آئینده شان آشنا گردند یگانه را هیکه درین باره به نظر رسیده و از طرف هیئت اعزامی یونسکو هم تأیید گردیده و در مالک دیگر نیز نتایج مفید بار آورده است داخل نمودن حرفه های مجلی در نصاب تدریسات ابتدائی میباشد.

بازر پیشنهاد ریاست تدریسات و تصویب مجلس وزارت معارف لزوم شامل ساختن بعضی حرفه ها در مکتب ابتدائی احساس و تعیین واعزام يك هیئت در بعضی حصص بغرض مطالعات و صورت تطبیق آن لازم شمرده شد هیئت مذکور به بعضی نقاط رفته نتیجه مطالعات و نظریات خود را تقدیم نمودند نظریات آنها نیز شمول بعضی حرفه های مجلی را در مکتب ابتدائی لازم و مفید و انمود کرد وزارت معارف برای تطبیق این نظریه داخل اقدامات است.

۵- کورسهای دارالمعلمات

ریاست تدریسات از مدتی به این طرف به این فکر بوده که بغرض بلند بردن سویه تعلیمی معلمات ابتدائی نسوان چاره سنجدیده شود. بهمان اثر چندی قبل راپوری در باره معلمات مکتب ابتدائی نسوان به مجلس وزارت تقدیم کرد در آن تذکار یافته بود که معلمات مکتب ابتدائی ما کثیراً تعلیمات خصوصی دارند و از عهده تدریس مضامین دوره دوم ابتدائی بدر شده نمیتوانند مجلس وزارت پیشنهاد ریاست تدریسات رامبنی به تشکیل يك کورس که سویه آنها را بلند ببرد قبول کرد و فیصله نمود که در باره جزئیات آن غور مزید بعمل آید.

چون ترتیب پروگرام کورس مربوط بسویه موجوده معلمات موصوفت بوده بتاریخ ۲۰ و ۱۹ جوزا از معلمات ابتدائی امتحان فارسی و ریاضی حس پروگرام صنف شش ابتدائی گرفته شد نتیجه امتحان قناعت بخش نبود. ریاست تدریسات در نظر دارد معلمات مذکور را فارغ التحصیلات صنوف شش دانسته و در سه سال توسط پروگرام متمرکز و جامعی آنها را برای تدریس صنوف ابتدائی آماده بسازند با سویه موجوده که فوقاً ذکر شد این مرام نمیتواند بر آورده شود.

از آنرو پیشنهاد ذیل بعمل آمد:

چون شرط اول تطبیق پروگرام متمرکز فوق فراغ از دوره ابتدائی است از آن رو لازم است کورس های سه ساله مذکور را به کورس احضاری یکساله و کورس اصلی متمرکز دو ساله منقسم نماییم.

۱- در کورس احضاری تنها فارسی و ریاضی مطابق پروگرام صنف پنج و شش بر آنها تطبیق شود این پروگرام زیادتر به نکات ذیل غور خواهد کرد:

د فارسی الف. - املاء صحیح (ب) مقاله نویسی و عبارت نویسی (ج) خوشخطی (د) - انشاء (ه) صرف مطابق پروگرام ابتدائی - (و) - خواندن درست (ز) قوه تلفظ، استعمال لغت، ترجمه لغت ایراد خطابه .

د ریاضی الف. - تمرکز قوا، بر رفع نواقص، معلومات ریاضی آنها مطابق سویه مکاتبه ابتدائیه (ب) حل سوالات حیاتی (ج) دانستن مفهوم ریاضی، حل مشكلات معلومات ریاضی که در وقت تدریس خودشان بانها برخورد کرده اند (ه) غور بر سوالات و موضوعات کتب ریاضی صنف پنجم و شش و استعمال درست و سامان هندسی و طرق تطبیق هندسه ابتدائی در حیات بعد از ختم دوره احضاری امتحان اصولی و درستی از آنها به اساس پروگرام صنف شش و نیکانیکه فوفاؤد کوشداخذ و اشخاصیکه نتوانند نمبرش را احاطه نشوند از آنها صرف نظر شود و اشخاصیکه بالاتر از آن نمره حاصل میکنند در کورس دوساله اصلی پذیرفته شوند .

دوم کورس دوساله:

هدف این کورس تقویه معلمات ابتدائی است. و پروگرام آن عبارت از بعضی مضامین معین و تحلیل بعضی موضوعاتی خواهد بود که برای تقویه تدریس ابتدایی ضرور میباشد. پروگرام این کورس هم تحت کما رست در اینجا زیادتر به تطبیقات و حل سوالات و تحلیل موضوعات ادبی تقویه ادبیات فارسی و پشتو و بعضی موضوعات جغرافیه و استعمال نقشه جغرافیه خواهد بود . که ترتیب هدایت نامه مفصل را ایجاد میکنند .

شرایط قبولی : کسانی که در این کورس شامل میشوند معلمات ابتدائی لیسه ها و مراکز خواهد بود .

قراردیل :

۱- اشخاصیکه تحصیلات خصوصی دارند و یا تا اخیر صنف هفت و هشت خوانده اند .
 حتماً شامل شوند .

۲- کسانی که دوره متوسط را تکمیل نکرده اند و یا تا صنف ۱۱ تحصیلات ندارند .
 بقسم اختیاری .
 (از نقطه نظر تقویه میتود درس و تعلیمات)

وقت کورس : کورس احضاری در هفته سه روز از ساعت ۲ تا ۴ بعد از ظهر خواهد بود .
 (گویا هر روز سه ساعت تعلیمی چهل دقیقه ای) چون افتتاح کورس بعد از تعطیل امام رمضان صورت گرفته برای اینکه سال تعلیمی تکمیل شود کورس در هفته سه روز قبل از ظهر در تعطیل زمستان ۱۳۳۱ دوام کرد . از ۹ ساعت کورس احضاری در هفته پنج ساعت آن برای فارسی و ۴ ساعت آن برای ریاضی خواهد بود . وقت امتحان کورس احضاری در ۱۵ جوت ۱۳۳۱ تا اول حمل ۱۳۳۲ توسط همیشه معینه که از طرف تدریسات مقرر خواهد شد اخذ میگردد .
 حق الزحمه معلم و معلمه کورس قرار لایحه متوسطه فی ساعت ۱۵ افغانی خواهد بود اداره کورس حاضری و غیره آن بدست ع محمد آصف خان مائل و معاونه میکا تب ابتدائی نسوان خواهد بود .

رسم و کار دستی

ارمناظر نمایش رسم و کار دستو طلاب معارف در سال ۱۳۳۹

رسم و نگار دستی

از مناظر نمایش رسم و نگار دستی طلاب معارف در سال ۱۳۳۱ عکاسی بنا به امانی

شعبات : - چون تعداد شاگردان کورس زیاد است دو صنف تشکیل خواهد شد. که به ترتیب در سه روز اول و سه روز اخیر خواهند آمد. محل این کورس مکتب زرغونه است .
بست تعلیمی :

کتابچه سفید فی نفر ۶ جلد - فطی پر کار فی نفر یک فطی ، قلم نوک آهنی یک عدد، قلم بنسل یک عدد کتاب فارسی و ریاضی صنف چهار و پنج و شش ابتدائی یک یک جلد، پروگرام مطبوع ابتدائی که در آن از هدف و میتود، مضامین ذکر شده یک یک جلد، رهنمای خط که برای مکتب مسلکی طبع شده یک یک جلد .

کورس دو ساله : کورس دو ساله که بعد از ختم کورس انحصاری خواهد بود دو سال دوام میکنند پروگرام آن قرار است که قبلاً ذکر شد عبارت از موضوعات پروگرام مضامین متوسط خواهد بود که معلومات ابتدائی را تقویه کنند بعد از ختم این کورس برای فارغ التحصیلان تصدیق نامه داده خواهد شد .

امتیاز این تصدیق نامه قرار ذیل میباشد .

- ۱- مطابق لایحه مستحق معاش مسلکی خواهد شد .
  - ۲- اشخاصیکه موقتاً بر تبه یازده ترفیع داده خواهند شد .
  - ۳- مکلفیت آنها سه سال خواهد بود یعنی در مقابل هر سال کورس یک سال مکلفیت ؛ تخفیفی در ساعات تعلیمی هفت و ار آنها داده نخواهند شد .
- لایحه امتحان و غیره لوابیح درباره آنها مرعی الاجرا میباشد .
این پیشنهاد در مجلس تاریخی ۱۳۳۱/۲/۳۲ وزارت ملاحظه و تصویب گردیده .

پشتو :

طبق پیشنهاد و نظریه شعبه پشتوی مدیریت تدریسات ابتدائی از ابتدای سال ۱۳۳۱ اساسات ذیل بقرض اصلاح و انتظام امور کورس های پشتوی معلمین مرکز و ولایات تحت اجراء گرفته شده است .

۱- قبل از این امتحان کورسهای معلمین ولایات از سمستر اول الی ششم توسط شخص مدیر معارف و معلم پشتو با شمول نماینده مطبوعات آنولایت اخذ و نتیجه بمرکز فرستاده میشد طبق نظریه جدید .

امتیازات کورسهای پشتوی معلمین ولایات از سمستر اول الی پنجم مثل سابق توسط شخص مدیر معارف و معلم پشتو با شمول نماینده مطبوعات آنولایت اخذ میگردد ولی امتحان سمستر ششم که عبارت از سمستر نهایی است و با خواندن این سمستر کورس پشتو اختتام می یابد اهمیت زیاد دارد باید امتحان این سمستر بشمول نماینده وزارت اخذ گردیده و نتیجه رسماً بوزارت داده شود و هم راپور کتب خواندگی و معیار حاضری و مدت دوام متعلمین سمستر ششم مرکز و ولایات به شعبه پشتوی تدریسات ارسال گردد تا نظر به ملاحظه راپور های مذکور وقت آغاز امتحان سمستر نهایی بتواند تعیین شود .

۲- چون معلم هر لسان باید اهل همان لسان بوده و معلومات و تجربه کافي در طريق تدريس وغيره خصوصيات آن داشته باشد خصوصاً برای تدريس پشتو شخصي لازم است که اولاً خودش به لسان پشتو از هر حيث آشنا بوده و اصول تدريس آنرا بداند از اين حيث درين باره به مکاتب مرکز و ولايات اطلاع گرديده تا حتی الامکان تدريس لسان پشتو به عهده معلمين پشتو زبان گذاشته شود .

۳- انتظام درس و دسپلين حاضري کورس های پشتو معلمين مرکز و وقتاً فوقتاً از طرف شعبه پشتو مراقبت و نگرانی ميشود. در بعضی مکاتب معلمين که نوبوظيفه مقرر و شامل کدام سمستر کورس پشتو نبودند بعد از معلوم نمودن سويه آنها در مکاتب ذيل کورس های جديد علاوه بر کورس های سابق افتتاح گرديد .

۱- در مديريت مکاتب شهر يك کورس سمستر چهارم و سمستر دوم

۲- در ليسه زراعت يك کورس سمستر چهارم .

۳- در مکتب ميخا نيکی يك کورس سمستر اول .

۴- در ليسه تجارتي يك کورس سمستر چهارم .

۵- در مدرسه علوم شرعيه پغمان يك کورس سمستر پنجم .

۶- در موضوع شمول فارغ التحصيلان بکلوريا وفا کولته به کورسهای پشتو و اينکه

اينها بکدام سمستر شامل شوند طبق اين پيشنهاد اداره تحت غور مجلس وزارت بشمول استادان و ادبای پشتوی رياست مطبوعات می باشد در ماه سنبله امتحان سمستر ششم کورسهای پشتوی مکاتب مرکز از طرف يك هيئت که نماينده رياست مستقل مطبوعات هم در آن شامل بود اخذ و ۳۳ نفر از شاملين کورس کامياب و به اخذ تصديقنامه کورس نایل گرديدند .

نتايج امتحانات سنوی امسال :

قرار معلوم همه ساله امتحانات سنوی در مرکز و در ولايات از اول قوس شروع

الی اخير قوس امسال دوام داشت امتحانات تحت غور و ملاحظه هيئت های معينه بحسن

صورت انجام يافت که اينست خلس راپور نتايج آن :

مکاتب	تعداد داخله	شامل امتحان	کامياب	ناکام
ليسۀ تجارتي	۲۶۳ نفر	۲۱۵	۱۱۸ نفر	۳۵ نفر
ليسۀ تنوی کابل	۴۹۶	۴۳۶	۳۵۷	۷۹
ليسۀ استقلال	۱۴۰۴	۱۲۸۷	۹۹۹	۲۹۹
ليسۀ غمازي	۱۰۵۰	۸۹۷	۷۲۶	۱۷۱
ليسۀ ملالی	۱۱۶۴	۱۰۰۱	۷۰۳	۲۶۸
مکتب ميخا نيکی	۱۹۶	۱۸۲	۱۷۳	۹
دارالمعلمين متوسط	۳۱۸	۳۰۷	۲۵۷	۵۰

امور وزارت معارف

مکاتب	تعداد داخله	شامل امتحان	کامیاب	ناکام
مکاتب تخنیک عالی	۸۴ نفر	۸۲ نفر	۸۲ نفر	نفر
دارالعلوم عربیه	۹۱	۸۸	۸۰	۸
صنایع مرکز	۲۳۲	۹۷	۸۱	۱۱
تجربوی دارالمعلمین ها	۲۳۳	۲۱۶	۱۷۵	۴۱
دارالمعلمین مسلکی	۴۱۶	۳۳۱	۲۸۳	۵۲
مکتب زراعت	۸۸	۸۲	۸۲	
مدرسه علوم شرعیه	۲۹۰	۲۷۲	۲۳۵	۳۷
مکتب اصول تحریر	۲۲۹	۲۱۷	۱۷۹	۳۸
لیسه زرغونه	۱۵۴۶	۱۳۳۰	۹۷۰	۳۶۰
» حبیبیه	۲۱۸۵	۱۸۸۲	۱۳۲۸	۵۵۴
» ابن سینا	۴۹۷	۴۷۱	۳۱۱	۱۶۰
» نجات	۱۲۰۴	۹۵۵	۶۸۵	۳۴۷
	۱۲۰۸۳	۱۰۲۱۳	۷۹۴۷	۲۵۱۷

۲- مدیریت تدریسات ثانوی:

از آنجا که (۱۶) باب لیسه و (۶) باب مکاتب متوسطه در مراکز و ولایات مربوط مدیریت تدریسات ثانوی میباشد و مدیریت مذکور پیش از پیش برای بهبود و پیشرفت امور تدریسات مکاتب مذکور صرف مساعی مینمایند و وظیفه آن عبارت از تنظیم ترتیب تعدیل پروگرامها طرح لواجیح امتحانات طلاب پیدا کردن معلمین حق الزحمهئی برای مکاتبیکه در آن کمبود معلمین دایمی محسوس است بررسی از صورت جریان امور تدریسات نظر اندازی به تقسیم اوقات و رایورهای خواندگی مکاتب تاسیس کتابخانه ها بازدید کلاسها ، سوانح متعلمین ، ترتیب لایحه فیاوشپ و سکالرشپ و اعزام فارغ التحصیلان جهت تحصیلات عالی بخارج میباشد که اجراءات امسال آن قرارذیل است .

الف تجدید و تعدیل پروگرامها :

۱- مفردات پروگرام فزیک ، کیمیا ، بیولوژی ، حساب و هندسه دارالمعلمت جدیدا توسط کمیسیون اهل فن تنظیم و ترتیب گردیده مورد تطبیق گذاشته شد .

۲- مضمون رسم : از چندین سال باینطرف تعلیمات نامه رسم موجود و به اساس آن معلمین مکاتب بدل مساعی مینمودند اما چون مضمون رسم اهمیت بزرگی را داراست و مخصوصاً برای متعلمینیکه جهت تحصیل شق مهندسی وغیره شقوقیکه مربوط به آن میباشد برای تحصیلات عالی بخارج اعزام میشوند بدانستن این مضمون احتیاج مبرمی دارند از آنرو مدیریت تدریسات ثانوی لازم دید تا مفردات مضمون مذکور را تثبیت نماید و همانا درین مورد به کمک معلمین رسم مکاتب نظریات را جمع آوری نموده تحت مطالعه و مذاقه کمیسیون مرکب از متخصصین قرار گرفت .

ب- تقسیم اوقات تعلیمی صنوف :

اوراق تقسیم اوقات تعلیمی صنوف مکاتب مرکز مربوط تدریسات ثانوی که در ابتدای سال تعلیمی میرسد بعد از ملاحظه در خصوص کمبود معلمین به آنها هدیایات لازمه اعطا گردیده است .

ج- راپورهای خواندگی :

راپورهای خواندگی ۱۶ باب لیسه و (۶) باب متوسطه که از ابتدای سال الی اخیر سال تعلیمی به تدریسات ثانوی رسیده توسط اعضای تدریسات ثانوی ملاحظه گردیده در حصه تطبیق پروگرام مضامین مربوطه بمواردیکه کوتاهی بعمل آمده هدیایات لازمه اصداروالی راپورهای مذکور را حفظ نموده است .

د- تاسیس کتابخانه ها :

چون وجود کتابخانه ها در مکاتب باعث ازدیاد معلومات معلمین و شاگردان است درین سال مدیریت تدریسات ثانوی در زرغونه لیسه و لیسه ابن سینا یک کتابخانه تاسیس و کتب آنرا تا جاییکه در تحویلخانه وزارت معارف موجود شده از کتب ادبی اخلاقی اجتماعی و علمی فراهم نموده است .

ه- کسارتهای سوانج طلبه :

کسارتهای سوانج طلاب چون اهمیت خاصی را داراست و بخصوص کسارتهای متعلمین صنوف ۱۲ که بعد از گذشتادن دوره بکالوریا و کسب شهادتنامه جهت تحصیلات عالی بریاست و همتون معرفی میشوند و فورمه های آنها از روی کسارتهای مذکور خانه پری میگردد مدیریت تدریسات ثانوی اعضای خود را جهت بازدید و تکمیل کسارتهای مذکور توسط مدیریت های مکاتب به مکاتب اعزام و هدیایات لازمه اعطا نموده است .

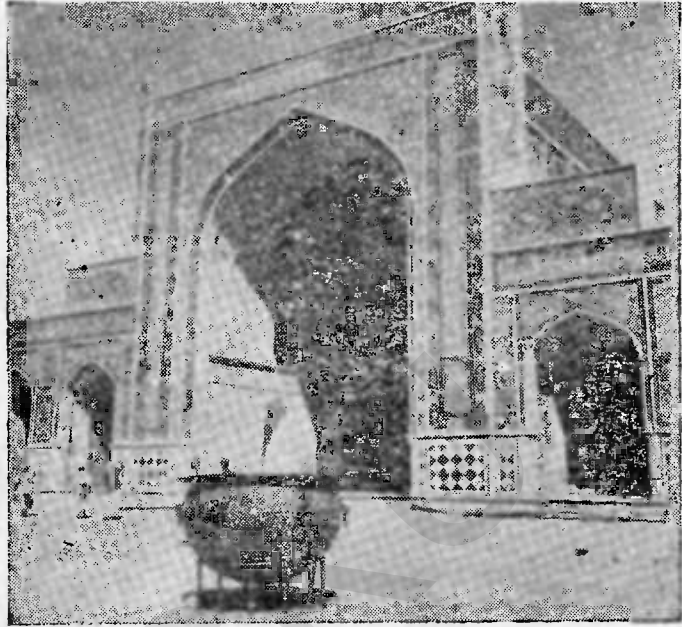
و- ترتیب لایحه سکالرشپ و فیلوشپ :

چون قبلا لایحه سکالرشپ و فیلوشپ ترتیب گردیده بود بعضا وزارتخانه ها مامورین لایق خود را که تحصیلات بکالوریا یا پلندتراز بکالوریا داشتند برای تحصیل مزید بمعارف دولت بخارج اعزام میگردد و در طول ایام تحصیل معاش ماموز مذکور بخانواده شان تادیه میشد و این عمل در اجرا آن وزارتخانه ها سسکته عاید می نمود مدیریت تدریسات ثانوی لایحه جدید سکالرشپ داخلی را ترتیب و به مجلس وزراء تقدیم و منظوری آنرا حاصل نمود و هکذا لایحه سکالرشپ خارجی که جوانان افغانی بلسان خارجی آشنا میباشند بحیث سکالرشپ و فیلوشپ دول خارجه یعنی بمخارج ممالک عضوینو بخارج اعزام میگردد مقید بشرایط پنج ماده بمجلس وزراء تقدیم و تصویب حاصل گشت با لایق آن فرمان و اراده نمبر ۳۱/۸/۱۸/۲۴۵۸ و نمبر ۳۱/۸/۱۸/۲۴۵۶ توصل و ه موضوع بوزارت خانه ها و موسسات خبر داده شد .

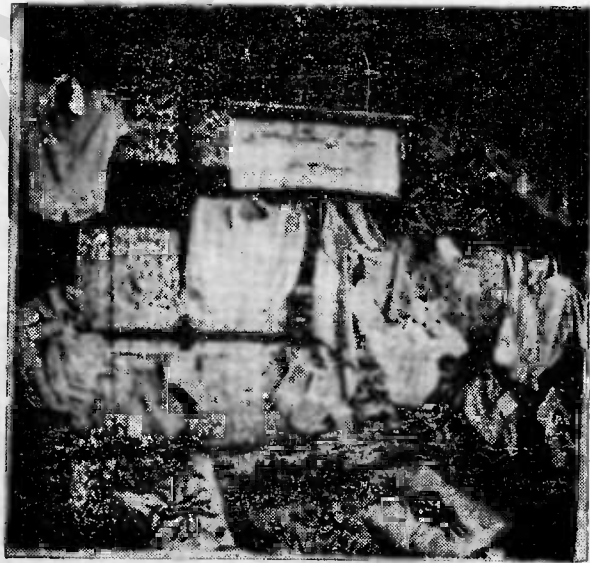
ز- اعزام فارغ التحصیلان بخارج :

چون وزارت معارف بضرورت معلمین لایق در شقوق مختلفه و این که از یکسو در تدریس

صنایع جدید و قدیم

منظر زیبایی قسمت داخلی مسجد جامع هرات که جدیداً ترمیم

از مناظر نمایش رسم و کار دستی طلاب معارف در سال ۱۳۳۱

۴۶۶۴

آرت

يك منظره زیبای اتن ملی

منظره‌ی از نمایش رسم و کار دستی طلاب معارف در سال ۱۳۳۱

شاگردان مکاتب سکتا عاید نشود و از سوی دیگر بهرورایام احتیاج مملکت از استخدام معلمین خارجی مرفوع گردد متعجب است لذا مدیریت تدریسات ثانوی حسب ضرورت فرار سالهای گذشته از جمله فارغ التحصیلان سال ۱۳۳۰ مکاتب ثانوی و مسلکی متعلمین آتی را برای فرا گرفتن تحصیلات بخارج انتحاجت واعزام نمود و مابقی فارغ التحصیلان را بریاست پوهنتون معرفی کرد.

۱ « غلام محمد اول نمره شق سیانسی لیسه استقلال برای فرا گرفتن تحصیل جغرافیه به فرانسه .

۲ « عبدالغنی غوثی اول نمره صنف دوازده الف لیسه نجات برای فرا گرفتن تیله مونونیکشن به المان غربی .

۳ « غلام حیدر اول نمره صنف ۱۲ ب لیسه نجات برای فرا گرفتن ترمیم مونونیکشن به المان غربی .

۴ « محمد بصیر دوم نمره صنف ۱۲ ب لیسه نجات برای فرا گرفتن ترمیم مونونیکشن به المان غربی .

۵ « غلام نبی اول نمره شق سیانسی دارالمعلمین متوسطه جهت فرا گرفتن مهندسی تعمیرات به انگلستان .

۶ « غلام محی الدین اول نمره صنف ۱۲ الف مدرسه علوم شرعیه یقمان برای علوم شرعیات به مصر .

۷ « غلام صفدر اول نمره صنف ۱۲ ب مدرسه علوم شرعیه یقمان برای علوم شرعیات به مصر .

۸ « غلام محمد دوم نمره صنف ۱۲ ب مدرسه علوم شرعیه یقمان برای علوم شرعیات به مصر .

۹ « محمد موسی اول نمره صنف ۱۲ دارالعلوم عربیه کابل برای تحصیل علوم شرعیات به مصر .

ح: تعدادی بعضی مکاتب متوسطه اطراف به لیسه از چندی باینطرف اهالی و اداره های معارف ولایت عرایض و مکتوباتی مبنی بر متوسطه شدن بعضی مکاتب ابتدایی ولیسه شدن برخی مکاتب متوسطه بوزارت تقدیم می نمودند که در اثر آن بعد از حصول معلومات لازمه و جمع آوری سوابق زمینه بمجلس شورایی معارف تقدیم و بمکاتب آتی تعدیل گردیده .

۱ مکتب ابتدائی خان آباد به متوسطه .

۲ دو باب مکتب متوسطه جلال آباد (ننگرهار تیگری) به لیسه .
ط: فرستادن محصلین افغانی بطور سکا لرش و فیلوشپ .

۱ دولت امریکا ۱۳ سکا لرش شیب بانجمل معارف آن برای متعلمین افغانی جهت تحصیلات عالی در ترکیه، سوریه و امریکا اعطا نموده است که بوزارت معارف اشخاص زیر را که بعضا دوره در مدت خدمت گزرانیده و برخی تازه دوره بنکلووریا رایبایان رسانده اند در شقوق مختلفه انتخاب واعزام نموده است.

الف: برای تحصیل طب :

۱ شبا غلی محمد کبیر .

۲ شاغلی محمد رفیق .

۳ « سید الف شاه .

ب: برای تحصیل زراعت :

۱ شاغلی عبدالحکیم .

۲ شاغلی عبدالغفور .

۳ شاغلی عبدالحی .

۴ شاغلی محبوب .

۵ شاغلی عبدالملک .

ج: برای تحصیل انجمنی :

۱ شاغلی عبدالعلی فارغ التحصیل سال ۱۳۳۰ لیسه غازی .

۲ شاغلی عبدالوهاب فارغ التحصیل سال ۱۳۳۰ » »

۳ شاغلی عبدالغفار » » » » » »

علاوه بر ۱۱ نفر فوق شاغلی سید اسدالله واحمدالله واحمد شاه که قبلاً از طرف ریاست پوهنتون برای تحصیل معادن پیشنهاد شده بودند اعزام گردیدند که جمله ۴ اسکارشپ شود.

۲- سفارت کبرای هند مقیم در بار کابل پنج سکالر شپ برای متعلمین افغانی در شقوق مختلفه به این وزارت وانمود ساخته که بالاتر ۱۸ نفر معلمین سکاتیب ثانوی و مسلسلی رابا سوابق تعلیمی وغیره آنها بر یاست پوهنتون معرفی گردیدند تا بعد از گذشتا ندن امتحان پنج نفر آن اعزام گردد.

ی : اجازه اسعار :

متعلمینیکه می خوانند تحصیلات خود را بعد از ختم دوره ابتدایی ویامتوسط بیول شخصی خود ویامصارف موسسات در خارج بینیان برسانند ویاولاد نمایندگان افغانی در خارج که شامل سکاتیب محلی آنجا میشود طبعاً به اسعار ضرورت دارند لذا آمد یریت تدریسات ثانوی حسب الامر مقامات صالحه برای این چنین اشخاص در بدل پول افغانی عنوانی بانک اجازه تادیه اسعار میدهد که از ابتدای سال الی حال (۲۹) نفر بیول شخصی و (۲۸) نفر بمصارف موسسات و هیکندا برای (۳۵) نفر اولاد نمایندگان افغانی مقیم خارج که مشغول تحصیل میباشد اجازه اسعار داده است.

ک: تثبیت مسکلفیت فارغ التحصیلات فاکولته نسوان:

چون فارغ التحصیلات فاکولته نسوان در مقابل ۱۳ ویا ۱۴ سال تحصیل که پول هنگفتی برای تربیه ایشان مصرف میشود بعد از موظف شدن بیکار بمجرد ظهور امری برخلاف آرزوی ایشان از خدمت ووظیفه محوله شان خالی نموده و بیبانه های غیرموجه متمسک میشدند لذا باسناد پیشنهاد مدیریت تدریسات ثانوی ومنظوری مقامات صالحه این فارغ التحصیلات مسکلف اند در مقابل هر سال تحصیل دوره فاکولته یکسال در خدمت دولت کارکنند وهرگاه

بعضی از فارغ التحصیلان از ادامه خدمت قبل از انقضای مدت مکلفیت انصراف نمایند مکلف است که مصارف تعلیمی فا کولته را مطابق فا کولته های ذکور اعاده نماید. این مقررات مرعی الاجرا گردیده

ل: فرستادن آثار رسامی و نقاشی شاگردان مکاتب بین سه الی هفده هجری -
حسب تحریری سفارت کبرای افغانی مقیم دهلی جدید که نمایش آثار رسامی و نقاشی اطفال بین سنین پنج الی هفده در هند صورت میگرفت سفارت معزی الیها از سال آثار رسامی اطفال مکاتب افغانستان را خواستار گردیده بالاثرتدریسات ثانوی رسم های متذکره ای اطفال مکاتب را جمع آوری و بسفارت کبرای افغانستان در دهلی جهت شمولیت در نمایش مذکور فرستاده.

م: اجراءات مربوط بچریان امتحان سالانه مکاتب ثانوی:

امتحان صنوف هفتم الی دوازدهم مکاتب ثانوی از تاریخ ۱۷ عقرب شروع و بتاریخ ۴ جدی ختم گردید تدریسات ثانوی طبق تقسیم اوقات مرتبه اشخاص صبرا که در شقوق مختلفه مضامین مکاتب تخصص داشتند در هر کجا سراغ داشت برای گرفتن امتحان دعوت نمود مدیریت تدریسات مسلکی:

تدریسات مسلکی در کشور عزیز ما خیلی جوان وانکشاف آن باسناد اقتضا آت افتصا دی، تخنیک، عرفانی و قضایی مملکت در جریان است مکاتب مسلکی بدو گروپ تقسیم میشوند:

الف - مکاتبیکه مرام آن انکشاف تربیوی تبلیغاتی و علوم دینی و تعلیمات آنها بیشتر جنبه نظری دارند مثل دارالمعلمین ها دارالعلوم ها درین مورد وزارت معارف در جریان سال مجالس متعدد دی ترتیب داده و در اصلاح وانکشاف پروگرام آنها توجه نموده است.

ب - در قسمت دارالعلوم ها وزارت معارف نظریه دارد که این مدارس مثل مدارس سایر ممالک اسلامی در راه تبلیغ دین مبین اسلام طوریکه لازم است خدمت نمایند بهمین اساس چندین مجلس از علماء و روشناسان مملکت در وزارت معارف انعقاد یافته در اطراف پروگرام مدرسه علوم شرعی و دارالعلوم ها غور شده و به اساس این مجلس برای تدریس صرف ونحو انشاء ولسان عربی تصمیم گرفته شد که از کتب جدید مصری استفاده شود در پروگرام سیانس بغرض تامین هم آهنگی وتوازن بین علوم دینی وعصری بعضی تغییراتی وارد گردید.

ج - در مورد دارالمعلمین ها وزارت معارف در نظر دارد که عصری ترین اصول تعلیم و تربیه درین مکاتب تطبیق شود باین اساس به مستر هیل مشاور یونسکو گفته شد که قسمت اهم وقت خود را به مطالعه دارالمعلمین ها مصرف ونظریات خود را

بوزارت تقدیم نماید قسمتی از نظریات او که در باره تجدید پروگرام بوده از شروع سال تعلیمی ۱۳۳۱ - ۱۳۳۲ در مورد تطبیق گذاشته میشود.

از آن جمله مضمون انگلیسی است که در سال آینده به مکتب دار المعلمین مسلکی تدریس میشود تا معلمین بتوانند در آینده از کتب و مجلات تربیوی خارجی استفاده نمایند.

۳ - همچنین برای استفاده از مضمون کار دستی و انکشاف سویه فکری و ذهنی طلاب دار المعلمین مسلکی در مضمون مذکور بست جدیدی در قسمت توزیع سامان و لوازم کار دستی ترتیب و باساز آن سامان و لوازم بیشتری نسبت به سابق در دسترس طلاب گذاشته شد تا بصورت صحیح و ترتیب بهتر از مضمون کار دستی استفاده شود.

۴ - در پروگرام های مکتب تجارتی تجدید نظر بعمل آمد تصمیم گرفته شد که صنوف مکتب اصول تجریر متدرجاً لغو گردیده و این مکتب ضمیمه مکتب تجارتی گردد. بین اساس در سال های آینده مضامین مالی و اقتصادی در مکتب تجارتی پهلوی هم دیگر تدریس خواهد گردید سویه معاشین که قبلاً از صنف ۹ فارغ التحصیل میگرددند بلندتر گردیده و در آینده فارغ التحصیل صنف ۱۲ خواهند بود چون فارغ التحصیلان مکتب تجارتی در امور دفتر داری بدو ایر مملکتی و ملی شامل کار میشوند لازم دیده شد که در فن تالیستی مهارت داشته باشند وزارت معارف بکمتداد ماشین های تایپ از خارج تهیه نموده و به دسترس شاملین مکتب گذاشته است.

ب - مکاتیبکه جنبه فنی داشته قسمت بزرگ تعلیمات آنها عملی میباشد مثل مکتب زراعت - تخنیک، میخانیک، درین مکاتب تنظیم کارگاهها لابراتوارها و تهیه معلمین لایق عوامل مهمه بوده و وزارت معارف درین باره بیش از پیش توجه نموده است علاوه از مصارفیکه وزارت از داخل بودجه خود متحمل گردیده است مساعدت از منابع مختلفه بین المللی و امریکایی حاصل نموده است.

۱ - مکتب تخنیک عالی - این موسسه در سال (۱۳۲۹) تاسیس گردیده بود اما حال دارای سه صنف میباشد و در ختم سال جاری فارغ التحصیل میدهد فعلاً درین موسسه شعبات برق، انجنیری ماشین، سویل انجنیری دایر میباشد در سال جاری تعداد معلمین آن با شمول مدیر به ۱۲ نفر بالغ میشود که از امریکا استخدام گردیده اند در طی سال گذشته لابراتوار های آن تنظیم گردیده و همچنین کتابخانه آن بصورت اساسی تعمیر و به تعداد پانزده هزار جلد کتاب در قسمت های مختلفه انجنیری بمعرض استفاده معلمین گذاشته شده این کتب از منابع مختلفه امریکایی بموسسه امداد گردیده و قیمت آن تقریباً به ۹۵ هزار دالر بالغ میشود.

لابراتوارها و کارگاه های آن توسعه یافته و قسمت مواد و آلات لازمه از منابع مختلفه امریکایی وارد گردیده به نفر متعلمین صنف سه آن برای تحصیل در قسمت ماشین های

زراعتی به امریکا اعزام میگرددند این طلاب در یونیورسیتی وایمنگ شامل گردیده و تا ختم تحصیل مصارف آنها از طرف اصل چهارم کمک امریکا پرداخته میشود .

۲- مکتب زراعت ووزارت معارف از چندین سال باینطرف در صد توسعه و تجدید این مکتب بود مشکلاتیکه درین مورد پیش روداشت تهیه معلمین لایق فارم زراعتی حیوانات خانه وغیره بود بالاخره باحکومت امریکا داخل مذاکره گردیده وموافقاً حاصل گردید که در پروگرام این مکتب تحول اساسی بعمل آید وبهمین مطلب حکومت امریکا چند نفر متخصصین از یونیورسیتی وایمنگ ارسال داشت تا اساسات این مکتب را تحت مطالعه قرار بدهند مستر هربرت ونز مدیر مکتب تعیین گردید سه نفر معلم فنی نیز از امریکا استخدام گردیده و بزودی میرسند .

پروگرام جدید این مکتب تحت مطالعه بوده ودر سال تعلیمی ۱۳۳۲ در مورد تطبیق گذاشته میشود مضمون انگلیسی بصورت اساسی تدریس خواهد شد تا فارغ التحصیلان بتوانند در آینده تحصیلات عالیتر خود را در خارج ادامه بدهند .

در قسمت فارم زراعتی حیوانات خانه ریاست مستقل زراعت با ماهمکاری نموده . ده نفر از فارغ التحصیلان سابق مکتب زراعت برای تحصیل بخارج تعیین گردیده ومثل طلاب تخنیکم در یونیورسیتی وایمنگ اعزام ومصارف شان از طرف امریکا پرداخته میشود در ضمن پلان های آینده وزارت معارف تصمیم گرفته که چند باب مکتب زراعت را در قندز ، گرشک ومزار شریف تاسیس کند .

۳- مکتب میخانیکی : در سال های گذشته طلاب این مکتب از کابل ونواحی آن انتخاب میگرددند چور انکشاف فابریکات در اطراف ولایات مدنظر است وزارت معارف سعی نفر از طلاب ولایات را شامل این مکتب ساخته وفعالاً تادایر شدن لیلیه مشخص با این منظور این طلاب در لیلیه این سینا جاداده شدند .

کورس ماستری که دو سال قبل تاسیس گردیده امسال دسته دوم فارغ التحصیلان خود را به موسسات تقدیم نمود فارغ التحصیلان در جریان سال تعلیمی با جدیت کار کرده ودر ختم سال نمایشی از آثار خود در وزارت معارف ترتیب دادند که طرف تقدیر وزارت واقع گردید .

۴- مکتب صنایع - یکی از حادثات ناگوار سال گذشته حریق مکتب صنایع بود که خساری به تعمیر و بعضی سامان آن وارد نمود وباوجود آن وزارت معارف با قسمتی از سامان که از حریق نجات داده شده شعبات خیاطی ونجاری را دوباره دایر نمود در پروگرام خیاطی تجدید نظر نموده و فیصله بعمل آمد که دوره مکتب از سه سال به چهار سال تمدید شود تا خیاطان لایق تربیه شود .

امتحانات وفارغ التحصیلان

امتحانات مکاتب مسلکی تحت مراقبت کامل وزارت معارف از اول قوس شروع و تا ۱۵ قوس ختم گردید که تعداد فارغ التحصیلان امساله مکاتب مسلکی قرار ذیل است .

دارالعلوم عربی کابل ۱۲ نفر و سه نفر ارشعبه حفاظ که جمله ۱۵ نفر میشود .
لیسه زراعت ۳۸ » چهار نفر آنها در نظر است به امریکا جهت ادامه
تحصیلات بر و ند

اصول تجریر و معا سبه ۵۰ »

دارالمعلمین مسلکی ۷۳ »

دارالمعلمین متوسط ۲۹ » که هفت نفر آنها بو طبقه معلمی و بقیه بقا کولته سیانس
و ادبیات معرف فی شدن

لیسه تجار تی ۳۶ »

مکتب میخانیکه ۲۹ » ۱۱ نفر به صفت استاد فن و بقیه در شعبات مختلف میباشد
تخنيك عالی طلاب این مکتب امسال از صنف اول بدوم ترقی کرده
برای سال آینده فارغ التحصیل میدهد .

مدرسه علوم شرعیه بعمان ۴۰ نفر اینها برای ادامه تحصیلات عالی به فاکولته ادبیات
معرفی میشوند شهادتنامه های تمام اینها توزیع و به وظایف مسلکی شان تقسیم شدند .

مدیریت احصائیه

اول مدیریت احصائیه در سال گذشته يك تعداد اوراق معلومات نیوی طلاب معلمین
و مکاتب را که عبارت از معلومات ابتدائی سال تعلیمی و اخیر سال تعلیمی با شد بهر اندازه که
برای يك مکتب لازم بود جهت خانه پری به تمام مکاتب مرکز و ولایات افغانستان فرستاد .

تا وقتیکه اوراق واپس به مرکز مواصلت میکرد، مدیریت احصائیه به ترتیب دوسیه های خود
پرداخته و تمام دوسیه ها بترتیبیکه بود جدول کشی نمود. و معلومات مطلوبه وقتاً فوقتاً که
از مکاتب توصل میورزید بعد از تصحیح شامل دوسیه های متعلقه آن می نمود. در ماه حمل
سال ۱۳۳۱ تمام معلومات احصائیه نیوی ابتدای سال تکمیل شد و مدیریت احصائیه بعد از جمع نمودن
شروع به ترتیب و تصنیف سالنامه احصائیه معارف نمود سالنامه مزبور در ماه ثور هذ اسنه
۱۳۳۱ در قیدیکصد صفحه بار قام مثبتیه که دارای گرافهای رنگه است ترتیب و تنظیم نموده است.
۲ مدیریت احصائیه بعد از جمع آوری معلومات موصوف راپور های ذیل را ترتیب
و به شعبات مربوط آن فرستاد .

الف: يك راپور مفصل درباره تعداد طلاب از حیث معیوبیت و میدانهای سپورت و غیره
بریاست سپورت و حفظ الصحه تقدیم نمود .

ب - راپور دیگری از حیث کمبود معلمین ملاتاب ولایات و مرکز به تفریق مضامین ترتیب
و مدیریت معلمین و مامورین ریاست تدریسات عمومی فرستاده و طوریکه اطلاع گرفتیم مدیریت
موصوف از روی راپور مذکور جاهای کمبود معلمین بعضی مکاتب را از فارغ التحصیلان سال
۱۳۳۰ دارالمعلمین ها تکمیل نمود .

ج - يك راپور ديگر در باره وضعیت عبارات مكاتب در شش ورق ترتيب و بمديريت تعميرات وزارت معارف فرستاده .

د - مديريت اختصاصيه تلمع معلومانى و مؤسسات خراجى و سفارتخانههاى ممالك خارجه مقیم كابل و سفارتخانههاى افغانى در خارج در موضوع معارف افغانستان خواسته اند با جازه مقام وزارت برود برین فرصت از روسى معلومات دست داشته خویش طبق خواست آنها ترتيب و فرستاده است .

۳ سال جلری يك اندلزه فورمه های نتایج امتحانات طلاب و احصائيه معلمین مكاتب سردسیر و گرمسیر كه عبارت از اخیر سال باشد برای خانه پری بمديريت های معارف ولایات فرستاده و ترتیبات مقدماتی تکمیل معلومات مكاتب جلد دوم سالنامه سال ۱۳۳۰ و ۱۳۳۱ گرفته شده

مديريت يونسكو:

به اساس موافقه امداد تخنيكى كه بين وزارت معارف و يونسكو در ماه می ۱۹۵۱ به امضاء رسیده بود در راپور سال گذشته از آن سخن رانده بودیم بكنفر متخمين مكاتب تخنيكى بحيث

مشاور نظر بدرخواست وزارت معارف به ماه اکتوبر ۱۹۵۱ وارد كابل گردید مشا و بر مذاكوره مستر سدر ليند بموافقه وزارت معارف مكاتب اطراف كابل برانده معييت بمدير عمومي تدریسات ابتدائی و آثار صنایع معاینه کرده كه از آن در اجراءات تدریسات ابتدائی

تذكر گرفته است .

از مناظر كنفرا نسن های (روزناميس يونو) در دارالمعلمين ها مشاور موضوعها از شعبه امثال تخنيكى يونسكو درخواست نموده تا در سال ۱۹۵۳ برای ۱۰ ماستر ابتدائی مرکز سامان و لوازم كارهای دستی از قبیل سامان نجاری و كار گاه بافت پلسامان مسگری آهنگری رسبه كارى ارسال نمایند .

در جریان سال متخصص مذکور به همكارى متخصصین داخلی و متخمين سازمان های بين المللی ديگر يعنی سازمان صبحی جهان، سازمان كارو كارگر، سازمان زراعتی وغيره پروژه طرح يك فوریه نمونه را بحيث عضو کمیسیون ترتيب کرده و جهت غور بمقدمات صلاحیت دار تقديم نمودا گر این پروژه موند مقبول واقع گردد و فایده تطبیق شناخته شود در ثانی در باره مقرای ديگر تعميم خواهد گردید .

مستر سدر ليند بعد از انقضای موعده عينه در اخير اکتوبر ۱۹۵۲ بوطن عودت کرد .

کښکي ځايي عرفاني و اعطاي سکالرشپ بافغانستان

يونسکو مطابق پروگرام خودپس بر اي سالي ۱۹۵۱ دوسکالرشپ دوزمونه تعليم اساسي واکار به افغانستان ياديدود اساسي آن وزارت معارف دوزمونه تعليمي زمين خودپس راجه و او طابع به سازمان موصوفه حقه استقياده مهرقي . و عيناغلي محمد کریم خان مدير نشريات رياست تاليف وترجمه بيا هاسد اعزم امريکا گرديد و بتاريخ ۲۳ ميز ان ص صباغلي ديو محمد خان عضو مدير بته تدريس با هه هسکي معازم سوکلان شنده بعد از انفضلي چهار مائه آن سر و صبح را ترک

گفته بکامل در مصرف تمام ديگر دوسوور به عمل شده موصفات تنظيم اکا بر و تعليم اساسي پرداخت البته معارف سفر و غيره بدوش يونسکو بوده است علاوه در سال ۱۹۵۲ يك سکالرشپ جهت سنا يه مکتب مسلكي و تخنيكي و همطابق بپروگرام طرز اداره آنها در دو مملکت مختلفه به افغانستان داده

از مناظر کنفرانس های (روز تاسیس یونو) در دارالمعلمین ها

از طرف دیگر مطابق پروگرام شعبه امداد تخنيكي يونسکو و نظر به در خواست وزارت معارف دوزمونه معلم برای مکتب عالی تخنيک در ماه حمل وارد کابل گرديدند و در مکتب و بکفر معلم اصول تدريس هم برای مکتب دارالمعلمین پیش بيني شده است که درين نزديکی ها بکابل خواهيدرسيد همچنان سه فيلوشپ جهت تحصیل در شق تعليمات مصلدي و تخنيكي نيز به افغانستان داده شده است به اساسي آن عيناغلي عبداله احمد خان منصوري معاون اداری دارالمعلمین منظور تحصیل در شق ط مصلو تدريس بيا هه سبيله اعزام مکتب دارالمعلمین و نيز به مکتب مکتب مکتب جهت اخذ تعليمات تخنيكي و سسته نگاری در کابل اول نومهر پيروي الموان شرقي حرکت کردند مصارف سفر معاش و غيره به معلمین موصوفه مکتب حقوق اندي گرهال طرف يونسکو پرداخته می شود

بوتلاوه شعبه امداد تخنيكي يونسکو مبلغ ده هزار دلار با اختيار وزارت معارف بکابل شده است اساسان ولوازم لایق توفیر و غیره برای مکتب خریداری سبيله سبيله وزارت معارف و لوازيم معارف برای عمل ۱۹۵۳ از يونسکو کښکي ځايي را خواستو بشده است که در دريجه بصورت اختصار از آن سخن ميزنيم متذکر ميشود که طرز پیشه ها در لایق معافيه با نمايشه يونسکو مکتب مکتب مکتب لایق توفیر لایق توفیر لایق توفیر لایق توفیر لایق توفیر

الف - تدریسات عمومی :
یک نفر پروفیسور برای فاکولته پیداگوزی که ضمناً وظیفه مشاور تعلیمی را به عرص
مسترسدرلیند ایفا خواهد نمود .
یک فلو شپ دوساله جهت اعزام یک مربی عمومی افغانی در خارج که بعد از عودت پروفیسور
خارجی چو کی آنرا اشغال خواهد نمود .

ب - تدریسات مسلکلی و تخنیکلی :
تمدید قرارداد دوفتر معلم مکتب تخنیکلی عالی برای یک سال دیگر .
یک نفر متخصص تدریسات مسلکلی .
یک فیلوشپ دوساله که داوطلب آن بعد از مراجعت بوطن چو کی مدیر مکتب تجارتی را
اشغال کند .

ج - مکتب دار المعلمین :
یک نفر معلم اصول تدریس .
یک سکالر شپ جهة فرا گرفتن اصول تدریس برای یک معلم دار المعلمین .
د-تعلیم اساسی :

یک نفر متخصص تعلیم اساسی .
یک فیلوشپ در زمینه تعلیم اساسی در هند یا سیلون .
ه - مکتب تجارتی :
یک فیلوشپ در شق تجارت جهة معاینه و فرا گرفتن اصولهای جدید تجارتی .
و - سامان ولوازم تحصیل :

برای فاکولته پیداگوزی و مکتب تجارتی تستها و گلسلسیون اکتشافات جدید را جم
به (Measurement education) بزبان انگلیسی پروژکتور سینه، ماشین حساب، گسنتتر
معلومات راجع به اصول دفتر داری سامان ولوازم دفتر طور نمونه وغیره .
نظر باطلاع یونسکو پیشنهاد فوق تحت غور است.

شمول نمایندگان افغانستان در کنفرانس های عرفانی بین المللی :
هفتمین کنفرانس عمومی یونسکو بتاريخ ۱۲ نومبر در یاریس افتتاح شده والی دهم بر دوام
کرد . طبق اساسنامه سازمان ممالک عضو مکتلفند در کنفرانس های عمومی هیئت بفرستند .
از آنرو بصوابد یدوزارت معارف ع ص بناغلی دا کتر محمدانس خان رئیس پوهنتون بعیت
رئیس هیئت افغانی و ص بناغلی دا کتر محمد اکریم خان مدیر تدریسات ثانوی بصفت عضو هیئت
افغانی جهت شمول درین کنفرانس تعیین واشترک نمودند .

۲ - کنفرانس منطقهوی در باره تعلیمات مجانی و اجباری : حسب فیصله که در دو مین
کنفرانس منطقهوی کمیسیون های ملی در بنکاک بعمل آمده بود از جانب افغانستان بناغلی
میر امان الدین خان انصاری شمولیت ورزیدند .

کنفرانس منطقهوی در باره تعلیمات مجانی و اجباری برای ممالک حوزه جنوب شرق آسیا
نظر بدرخواست حکومت هند در بمبئی بتاريخ ۱ دسمبر دائر شده و تا ۲۳ دسمبر ادامه داشت .

چون موضوع آن مفيد و مصارف اباته واعاشه مشمولين كنفرا نس بدوش يونسكو بود
لذا بدعوت يونسكو وزارت معارف هيئتي مركب از ع ص شاغلي دا كتر عبدالقيوم خان
رئيس دارالمعلمين ها بحيث رئيس هيئت افغاني و ع شاغلي محمد آصف خان مابل مدير عمومي
تدرسات ابتدايي و ص شاغلي محمود خان كرزاده مدير تقنيش بصفت عضو هيئت
افغاني در كنفرا نس مذكور از طرف افغانستان در كنفرا نس مذكور تعيين وشركت نمودند.

شاغلي دوكتور عبدالقيوم خان رئيس دارالمعلمين ها در جلسه عمومي كنفرا نس
مصطفوي يونسكو دائمي كنفرا نس ميدهند

- 1 - معلومات را جمع به بورس هاي تعليمي كه از طرف حكومت افغانستان به طلاب افغاني داده ميشود.
  - 2 - را بورس را جمع به كمك هاي اجتماعي كه بطلاب ومجتلبن معارف ميشود در راپور پيشرفت عرفاني مملكت براي هفتمين كنفرا نس عمومي يونسكو.
  - 3 - حسب درخواست يونسكو راپور متصل وزارت معارف در چينوا فرستاده شده همچنان كتب درسي دهاني پشتو و فارسي ابتدائي به آنجا فرستاده شده.
  - 4 - شكلا ترشيحها : دوبر از معلمين لايق ميخا نيكي به غرب الكمان براي مقايسه تعليمات مسلكي با آنجا اعزام گرديده
- امدادگهاي موشك بخارجي بمعارف افغانستان :

درينجا ميتوانيم از معدوت هاغلي ساير موسسات تعليمي و تربيوئي دنيا مانند معاونت هاي
كه به اساس اصل چهارم كمك امريكاء و اداره تربيوئي بين المللي لطالاع فتوحده
(U.S.I.E) بعمل آمده شرح دهيم

معاونت‌های مذکور از سال‌های چندی به معارف افغانستان وعده داده شده و حتی آماده بود اما درین دو سال (۳۰ و ۳۱) وزارت معارف جدیت تامی بخرج داده و از امداد های موسسات مذکور استفاده های شایانی نموده که ذیلاً شرح داده میشود.

- ۱- برای معاش و مصارف معلمین مکتب تخنیک عالی که از امریکا استفاده شده اند ۳۰۰۰۰ دالر
  - ۲- برای معاش مصارف معلمین خارجی لیسه حبیبیه که از امریکا استفاده شده اند ۱۶۰۰۰ دالر
  - ۳- برای مصارف ۷ فیلوشپ در شقوق زراعت و تخنیک ۱۵۰۰۰ دالر
- شرح ذیل:

- ۳ نفر در ابروت کالج استانبول .
  - ۳ نفر در یونور سیتی امریکایی بیروت
  - ۱ نفر برای تخنیک عالی در امریکا
  - ۴ معاش و مصارف سفیره دونفر مشاوریین برای لیسه زراعت و مصارف ۱۳ فیلوشپ در شقوق زراعت و انجیر میعادن ۷۵۰۰ دالر
  - ۵ برای مصارف ۶ اسکالرشب در شقوق مختلفه به امریکا ۱۵۵۰۰ دالر
  - ۶ برای مصارف کتابخانه‌ها و لابراتوارهای مکاتب افغانستان ۴۰۰۰ دالر
  - ۷ برای پیش برد تعلیمات بصری توسط پرچکتور سینماها و تئاترهای سیار موترهای مذکور و مصارف آن ۱۲۶۰۰ دالر
- خلاصه در حدود یکصد و یک هزار و شش صد دالر امسال برای ترقی مکتب زراعت و توسعه مکتب تخنیک عالی و اسکالرشپ ها تاسیس کتابخانه‌ها و لابراتوارهای مکاتب و پیشرفت تعلیمات بصری از دو موسسه مذکور معاونت گرفته شده

مدیریت مامورین و معلمین تدریسات :

در سال جاری ما فند سالهای گذشته تغییرات و تبدلاتی که توسط انجمن معارف صورت گرفته به ساحت اجرا گذاشته شده نکات مهم آن قرار ذیل است .

- ۱- تقرر رئیس معارف قندهار .
- ۲- تقرر ده نفر مدیران معارف ولایات و مدیران مکاتب مرکز
- ۳- « » « » « » « » « » « »
- ۴- تقرر و تبدل دوازده نفر مفتشین مرکز و ولایات
- ۵- « چهار نفر مامور های معارف
- ۶- « آمر مدرسه علوم شرعیه
- ۷- معلمین مکاتب گرم سیر که مدت مسافرت خود را در ولایات بسر رسانیده و از ماه جوزا تا سنبله مراجعه نموده اند عندالمراجعه شان بر حسب تساویب انجمن معارف و منظوری جلالتعالیه وزیر معارف جو فقه جوفه بولایات مسکونه اصلی شان و یا بولایات مطلق به دیگر تبدیل گردد بده و در عوض از معلمین مسافرت نکرده اند بولایات اول الذکر مقرر و اعزام گردیده اند .

۸ هفت نفر فارغ التحصیلان فاکولته سیانس و هژده نفر فارغ التحصیلان فاکولته ادبیات و سه نفر فارغ التحصیلان فاکولته حقوق به حیث معلم در لیسه های مرکز و ولایات مقرر گردیده و بقیه آنها بوزارت خانه های دیگر حسب درخواست وزارت های موصوف معرفی گردیدند
 ۹- بر ای (۱۲۲) باب مسکات دهاتی که جدیداً افتتاح گردیده معلمین تعیین و مقرر شده است.

۱۰- بر علاوه یک عده معلمین که تحصیلات خصوصی داشته و بوزارت مراجعه نموده اند پس از تدقیق در اطراف شخصیت و ایاق تعلیمی آنها و اخذ امتحان بحیث معلمین موقت مقرر گردیده اند.

۱۱- (یک عده) فارغ التحصیلان فاکولته های نسوان به حیث معلمات لیسه های ملالی و زرغونه مقرر شده و بر علاوه کمبود معلمات لیسه های موصوف و مسکات ابتدائی نسوان تکمیل گردید و برای دو مکتب ابتدائیه جدید التاسیس نسوان در در و ازه لاهوری و چنداول معلمات جدید تهیه و مقرر شده

۱۲- یک عده معلمین خارجی برای تکلیف فوی کمبود معلمین لیسه ها و مسکات مسلکی از خارج استخدام گردیده.

۱۳- مامورین و معلمین و معلمات ذیل اسمال ترفیع کرده اند :

- ۱- ع مولوی یار محمد خان معلم دارالعلوم عربی از رتبه ۵ برتبه ۳
- ۲- ص عبدالرحمان خان معلم دارالمعلمین از رتبه ۵ برتبه ۴
- ۳- ص محمدانور خان معلم مسکات شهر « ۶ » « ۵
- ۴- ص خیر محمد خان رسام مسکات تجارتنی « ۶ » « ۵
- ۵- ص محمد اعظم خان معلم دارالمعلمین « ۶ » « ۵
- ۶- حاجی محمد آصف خان معلم خیاطی صنایع از رتبه ۶ برتبه ۵
- ۷- محمد عزیز خان معلم حبیبیه از رتبه ۶ برتبه ۵
- ۸- محمد زمان خان معلم لیسه میرویس بابا از رتبه ۶ برتبه ۵

۱۴- هشت نفر فارغ التحصیلان دارالمعلمین متوسطه که به عرایض جداگانه از شمول به یوهنتون نظریه معاذیری صرف نظر و خواش معلمی را نموده بودند با مقتادوسه نفر فارغ التحصیلان دارالمعلمین مسلکی بولایات نظریه ضرورت و تناسب کمبودها بصورت ذیل تقسیم گردید :

- ۱- حربی شونجی : فارغ التحصیل متوسطه یک نفر فارغ التحصیل مسلکی سه نفر
- ۲- ولایت کابل : « » « سه نفر » « هفت »
- ۳- قندهار : « » « » « » « »
- ۴- هرات : « » « » « یک نفر » « ده »
- ۵- مزار شریف : « » « » « دو نفر » « سه »
- ۶- قطغن : « » « » « یک نفر » « شش »
- ۷- جنوبی : « » « » « » « هفت »
- ۸- حکومت اعلی فراده : « » « » « » « ده نفر »

۹- میمنه:	فارغ التحصیل متوسطه	فارغ التحصیل مسلکی
۱۰- بدخشان:	» » »	» » » سه نفر
۱۱- پروان:	» » »	» » » يك نفر
۱۲- غزنی:	» » »	» » » چهار نفر
۱۳- مکتبات شهر:	» » »	» » » يك نفر
۱۴- مکتب خوشحالخان:	» » »	» » » چهار نفر
۱۵- دارالمعلمین:	» » »	» » » سه نفر
جمله	(۷) نفر	۷۳ نفر

ریاست دارالتالیف

نظر به فیصله های شورای عالی معارف از عرصه دو سال به این طرف پروگرام معارف تحت تعدیل و اصلاح و بعضاً تجدید است ریاست دارالتالیف به اساس ایجابات پروگرام جدید مشغول تالیف و تدوین کتب جدید میباشد که امسال به تکمیل سلسله تالیف کتب کلاسیکی الی صنف ۱۲ موفق شده که عده بیشتر آن از طبع فارغ و چندی است که تحت تالیف و طبع میباشد بر علاوه از تالیف و ترجمه کتب مذکور به تالیف و نشر یک سلسله کتب مفید دیگر از قبیل کتب معاون درس و غیره توفیق یافته است :

مدیریت تالیف و ترجمه :

قبل از اینکه به اجرا آت مدیریت تالیف و ترجمه ریاست دارالتالیف بپردازیم بهتر است اجرا آت آنرا به عنوان ذیل تقسیم و رؤس مطالب هر عنوان را با گذارشات مختصر و صرف نظر از گذارشات جزئیات آن تقدیم حضور خوانندگان گرامی نمایم .

الف:	تالیفات و تراجم کتب درسی ابتدائی .
ب:	» » » متوسطه .
ج:	» » » ثانوی .
د:	» » » کتب معاون درس و کتب مطالعه .
ه:	امور متعلقه اداری .

و: تسمیات کتب برای طبع ثانوی ، ثالث و غیره .

الف - تالیفات و تراجم کتب درسی ابتدائی .

نظر به فیصله های شورای عالی معارف از عرصه دو سال به این طرف پروگرام معارف تحت تعدیل و اصلاح و بعضاً تجدید است که حسب ایجاب پروگرام جدید و فتنه فوقتاً کتب تالیف میشود که در سال حاضر فعالیت های ریاست دارالتالیف در این قسمت قرار آتی است

۱- تعدیل و تالیف قسمتی از مضامین و کتب درسی ابتدائی در سال گذشته صورت گرفته بود ولی قسمت ریاضی و هندسه آن که هنوز پروگرام آن تحت تدقیق و ترتیب بود صورت نگرفته بود امسال مفردات پروگرام ریاضی صنوف ابتدائی تکمیل و کتب آن از صنف (۳ الی ۶) جهت تالیف و تدوین مطابق پروگرام جدید به اشخاص ذی صلاحیت آن سپرده شد که از جمله

طوریکه در راپور سال گذشته از تالیفات و تراجم کتب معاون درس و مطالعه آن جهت پیشبرد سویه تعلیمی و انکشاف ذهنی منسوبین معارف و عموم توده تذکری بعمل آمد و از ۳۲ جلد کتب دینی، علمی، اجتماعی، اخلاقی، تربیوی فلسفی و غیره که در رشته‌های مختلف تالیف و ترجمه از آن نام بردیم به اساس اجراآت سابق مدیریت تالیف و ترجمه ریاست دارالتالیف وزارت معارف بواری بنیاد علمی رئیس دارالتالیف موفق گردید تا همان سلسله را تعقیب و یک عده کتب دیگر علمی و اجتماعی را نیز در ذخایر علمی و عرفانی معارف مملکت بیفزاید و ازین راه خدمتی بعلم و عرفان و ثقافت علمی و کلتوری این مملکت بنماید تا جاییکه این مدیریت به این مامول فایق آمده مختصر گزارشات آن اینست:

۱- برای پیشبرد سویه ادبی و قلمی اهل عرفان و توده یک سلسله از کتب شعر العجم را که از تالیفات بارز و برجسته جناب مولانا شبلی نعمانی است و برخی از قسمت‌های آن ترجمه گردیده بود سرانزو تحت تصحیح و ترجمه، ترتیب و تدوین گرفته تا قسمت‌های را که قبلاً ترجمه و از نقطه نظر فارسی طرز تحریر و ترجمه و اغلاط طباعتی قابل تصحیح و تدقیق باشد تصحیح و قسمت‌های را که قابل تجدید و نظر ثانی بود تجدید و به طبع بسپارد به این صورت قسمت اول آن تصحیح و بقیه تحت تصحیح و تدقیق است که عنقریب پنج جلد کتاتب صحیح در قسمت ادبیات طبع و تقدیم منسوبین معارف و توده خواهد گردید .

۲- در نظر است کتاب تنقید شعر العجم که ذخیره بس بزرگی در قسمت ادبیات میباشد ترجمه شود .

۳- لغت کلاسیکی؛ ترتیب یک کتاب لغت کلاسیکی برای طلاب معارف که ازانات درسی و کتب درس ادبیات از صنف اول الی ۱۲ و حتی بالاتر از ۱۲ هم دران گنجانیده شده .

۴- قاموس؛ ترتیب و تدوین یک قاموس مکمل و جامع دیگر که توسط آن احتیاجات ضروریه و عمومیه زبان و ادب رفع شده بتواند .

۵- قاموس پشتو؛ تدوین یک قاموس مکمل پشتو فارسی و انگلیسی که مقدمات آن فراهم شده

۶- تالیف یک کتاب بزرگ بنام تاریخ عمومی معارف افغانستان ازاد و ارقدمیه تا یک قرن قبل افغانستان و ازیک قرن اخیر تا امروز که مقدمات آن فراهم و مواد آن جمع شده میرود .

۷- تدوین دیوان کلمات قاری ملک الشعراى مرحوم بحیث معاون درس ادبیات .

۸- تدوین منتخبات اشعار استاد بیتاب ملک الشعرا و گزارشات دیگر آن بنام هدیه عرفان که طبع گردیده .

۹- ترجمه کتاب دیمو کراسی و تربیه مولفه دیوی .

۱۰- ترجمه کتاب ابن سینا بین الدین و الفلسفه از استاد محمود عزابه از عربی بفارسی .

۱۱- ترجمه کتاب الحریه تالیف جون استورات مل از عربی بفارسی .

- ۱۲- ترجمه کتاب هندسه تحلیلی مولفه لونی از انگلیسی به فارسی .
- ۱۳- ترجمه کتاب کیمیاى عضوی از انگلیسی به فارسی .
- ۱۴- ترجمه کتاب میخانیک از جرمنی به فارسی. در قسمت فیزیک .
- ۱۵- « حرارت » « » « » « » « »
- ۱۶- « صوت » « » « » « » « » « »
- ۱۷- برق و آهن ربا « » « » « » « » « »
- ۱۸- نوراوم « » « » « » « » « »
- ۱۹- ترتیب يك منتخبات ادبی جهت معاون درس ادبیات .
- ۲۰- ترتیب يك کتاب لغت از لغات، اصطلاحات و محاورات عوام که تا انداز ه گرد آورده شده .

ه - اموراداری .

- ۱- صورت تدویر و جریان تالیفات و تراجم .
- ۲- تهیه رسمها و اشکال کتب متعلق کتب دوره ابتدائی ، متوسطه، ثانوی .
- ۳- شرکت در مجالس وزارت و حل فصل اموراداری متعلق به مجلس .
- ۴- تشکیل مجالس علمی در خودریاست .
- ۵- جواب مکاتیب و فرمایشات سازمان ملل متحده . و منابع فرهنگ دنیا که بعضاً آراساً و بعضاً به سلسله وزارت امور خارجه و با سفارت های افغانی مقیم خارج میرسد .
- ۶- ترتیب پیشنها دات شعبه و ریاست بمقام وزارت و مجالس وزارت و ریاست و تنظیم مجالس علمی و اداری خودریاست .
- ۷- ثبت تصویب و رویدادهای علمی و اداری این ریاست .
- ۸- پرداختن حق الزحمه مولفین و مترجمین .
- ۹- وارسی کتب تالیف و ترجمه و سپردن آن به نشریات .
- ۱۰- حل و فصل درخواست های بعضی ازدول خارجی راجع به ارسال کتب مجلات و مسایل عرفانی .

۱۱- اشتراك در خرید کتب و هیئت معینه آن .

۱۲- مقابله کتب با اصل آن .

۱۳- اذامه نظریات درباره امور عرفانی و اداری .

۱۴- اجرای امور وارده و صادره و اندیکاتور .

۱۵- ترتیب مجالس ملاحظه و وارسی کتبی که ایجاب تعدیل و اصلاح رامینماید .

و- تصحیحات کتب برای طبع ثانی :

- ۱- ملاحظه کتب پشتو از صنف اول الی ۱۲ و ترتیب پروگرام تا از روی آن کتب برای طبع ثانی و ثالث آماده گردد .

- ۲- ملاحظه کتب فارسی و تعدیل آن برای طبع ثانی و ثالث .
  - ۳- ترتیب کتب فارسی برای مناطق پشتوزبان که فارسی را بحیث لسان میخوانند .
  - ۴- ترتیب کتب پشتو برای مناطق فارسی زبان که پشتو را بحیث لسان میخوانند .
  - ۵- طبع ثانی تاریخ ادبیات پشتو برای صوف ۱۲ و ۱۱ .
  - ۶- تصحیح یکمده کتب درسی دیگر برای طبع ثانی و ثالث .
- علاوۀ آن در قسمت کتب معاون درس یکمده کتب دیگر یکمده کتب دیگرمده یکمده ممد لسان پشتو و فارسی واقع شود تالیف شده مانند تدوین کلیات استاد سخن مستغنی مرحوم که تحت تدوین مینا شد .
- راجع به کتب درسی مکاتب مسلکی هم اقدامات بعمل آمده و یکمده کتب درسی مکاتب مسلکی از قبیل لیسه تجارتنی مکاتب میخانیککی ولیسه زراعت وغیره هم تحت تالیف و ترجمه درفته شده که از آنجمله کتب مکاتب میخانیککی تحت کار است .

مدیریت نشریات

کتب چه درسی و چه غیر درسی زمانیکه از مدیریت تالیف و ترجمه به نشریات رسیدن اداره مؤظف است کتب مذکور را به طبع سپرده و تا زمانیکه از طبع فارغ میشود امور طباعتی و صحافتی آنرا مراقبت نماید کتب بدو صورت طبع و نشر میشود :

الف یک سلسله کتابها در مطبعه عمومی کابل طبع میشود .

ب یک سلسله کتابها ایست که مطبعه عمومی بنا بر عدم رموز و اشارات لازمه از طبع آن استنکاف ورزیده ریاست دارالتالیف در خود مدیریت نشریات دستگاهی بنام دستگاه گسترتر و گستریرت تهیه نموده که همچو کتب بواسطه آن طبع و نشر میشود چون درین دو سال نظر به فیصله های شورای عالی معارف در پروگرام ها تغییر و تعدیلی واقع شده بنا بر آن ریاست دارالتالیف نظر به ایجاب پروگرام جدید یک سلسله کتب را تعدیل و اصلاح و یا از سر تالیف نموده که سهم مدیریت نشریات در طبع و نشر آن بقرار آتی است :

کتابهاییکه در مطبعه عمومی طبع شده .

کتبیکه به طبع حروفی چاپ شده .

- ۱- تاریخ ادبیات افغانستان شامل ۴۰۸ صفحه به تعداد ۲۰۰۰ جلد .
- ۲- روحيات برای صنوف ۱۲ لیسه ها در ۱۹۸ صفحه و ۳۹ قطعه تعاویر به تعداد ۱۰۰۰ جلد
- ۳- بایالوژی صنف ۱۱ ۲۱۲ و ۹۲ » » » » » » » »
- ۴- قرائت فارسی صنف ۴ ابتدائی ۸۵ و ۱۶ » » » » ۲۴۰۰۰ »
- ۵- » » » ۵ » ۱۴۴ » و ۱۴ » » » ۴۰۰۰۰ »
- ۶- جغرافیه چهارم ابتدائی بفارسی ۵۶ و ۳۰ » » » ۹۷۴۸ »
- ۷- » » » به پشتو ۵۵ » بو ۳۰ » » » ۴۰۱۸ »
- ۸- جغرافیه پنجم به فارسی ۷۷ و ۱۱ » » » ۲۵۰۰۰ »
- ۹- پشتو ۸۷ و ۱۱ » » » ۱۰۰۰۰ »

- ۱۰ طبع ثانی دینیات صنف ۴ ابتدایی ۲۴ صفحه و به تعداد ۲۰۰۰۰ جلد
 ۱۱ - فارسی صنف هفتم - ۱۰۴ و و و ۹۰۰۰ »
 کتاب‌هایی که در آفست طبع شده .
 ۱ - کتاب دوم اکابر در ۱۱۲ صفحه به تعداد ۱۰۰۰۰ جلد :
 ۲ - کتاب دوم دعائی در ۱۲۵ صفحه ۲۰ قطعه تصاویر به تعداد ۱۰۰۰۰ جلد .
 ۳ - « سوم » « ۸۸ » « » « ۱۰۰۰۰ »
 ۴ - « الفبای پشتو - ۸۰ » « ۴۲ » « » « ۱۰۰۰۰ »

- کتاب‌هایی که در مطبعه عمومی زیر کار بود و عنقریب از طبع فارغ خواهد شد:
 ۱ - کتاب دعائی دوم پشتو که در آفست تحت کار است .
 ۲ - جغرافیه ششم ابتدایی بفارسی .
 ۳ - « » « به پشتو » .
 ۴ - تاریخ « » « فارسی » .
 ۵ - « » « پشتو » .
 ۶ - طبع ثانی کتاب دوم ابتدایی که در آفست طبع میشود .
 ۷ - « » « د پشتو د ادب تاریخ » .

- کتاب‌هایی که امسال از دست‌گیره گسستنر مدیریت نشریات از طبع برآمده:
 ۱ - الجبر صنف یازدهم شامل ۱۲۶ صفحه ۴۲ گراف به تعداد ۲۰۰۰ جلد
 ۲ - هندسه « هشتم » ۶۰ « ۱۰۲ نقشه » « ۱۴۳۶ »
 ۳ - کیمیا « دهم » ۱۲۴ « ۱۳۷ » « ۱۸۳۰ »

- کتاب‌هایی که ازین سلسله زیر کار است .
 ۱ - کیمیا صنف دوازدهم به تعداد ۱۰۰۰ جلد
 ۲ - حفظ الصبحه عمومی « » « ۱۰۰۰ »

خلاصه امسال به تعداد (۱۹) جلد کتاب از طبع فارغ و به تعداد (۸) جلد زیر کار است که عنقریب انجام خواهد شد .

سایر فعالیت‌های این اداره را حسب ذیل میتوان خلاصه نمود .

طبع یکتعداد کارهای فرمایشی که از اداره های خارج و یا داخل وزارت معارف رسیده و طبع آن انجام یافته از قبیل لوايح و جداول ، شهادت نامه‌ها ، راپورها و غیره اوراق مورد ضرورت اداره‌ها . به جمعاً به تعداد ۱۵۶۳۸ ورق میرسد .
 بفرض این‌که محصلین مادر خارج از جریانات امور مملکت خویش بی خبر نمانند وزارت معارف اخبار پانزده روزه عرفانی برای ایشان چاپ مینماید که کار طباعت آنهم بدوش این

اداره میباشد تا حال ۱۶ شماره هر شماره شامل ۵۰۰ نسخه که جمله ۸۰۰۰ ورق دورویه شود چاپ و توزیع شده .

کتابهای که جدیداً شامل کار میشوند و یا مراحل کتاب خود را تا داخل شدن در چوکات رتبه رسمی طی میکنند امتحان های شان وقتاً فوقتاً تحت مراقبت این اداره صورت گرفته و امسال امتحان ۲۱ نفر از همچه کتابها اخذ شده است .

تهیه لو ازم و سامان مورد ضرورت دستگاه گسترتر و گستر پرت .
کتابهایی که درین دستگاه چاپ میشود اداره نشریات برای مصارف آنها وقتاً فوقتاً کاغذ، رنگ، سامان و لوازم عکاسی مورد ضرورت آنها را تهیه و اسناد مصرف را ترتیب و به مراجع آنها فرستاده است .

سنجش صفحات مقننه کتب :

کتابهایی که در مدیریت تالیف و ترجمه تالیف و یا ترجمه میشود طبق قانون تالیف بایست حق الزحمه مولف و مترجم پرداخته شود سنجش اینکه کتاب مذکور چند صفحه مقننه است . (صفحه مقننه شامل ۲۲۵ کلمه چهار حرفی) از جانب مدیریت نشریات بعمل می آید که امسال به تعداد ۲۰ جلد از همچه کتابها سنجیده شده .

اشترک در امتحانات سنوی .

عندالزوم در امتحانهای مکاتب مدیر و مامورین این اداره شرکت کرده اند .

سایر امور اداری .

در سایر امور اداری از صادره و وارده مکاتیب و نقل فیصله های مجلس، ترتیب اسناد مصرف ماشین کار و محاسبه آنها میتوان نام برد .
ترتیب و تدوین راپور های هائیکه از تمام شعبات وزارت معارف برای درج در سالنامه افغانستان فرستاده میشود .

مدیریت مجله عرفان :

- ۱ - نشر شماره های مسلسل مجله عرفان بعد از هر سه ماه با مضامین علمی و ادبی و اجتماعی و تربیوی و سیاسی و اخلاقی و دینی و غیره با فوتوها و رسم های مناظر در مواقع معین .
- ۲ - نشر يك فوق العاده بنام (هدیه بیتاب) که حاوی مراسم ملك الشعرايي استاد بیتاب و خطابه های اشخاص و منتخبات آثار استاد بیتاب میباشد .
- ۳ - نشر يك بولتن پانزده روزه بنام (خبرهای عرفانی) که بعد از هر پانزده روز بغرض اطلاع طلاب افغانی در خارج انتشار میابد و متضمن مهمترین اخبار داخله کشور بوده و مرتب در هر ماه دوبار چاپ رسیده است که تا حال ۱۶ شماره از هر شماره به تعداد ۵۰۰ نسخه ذریعه ماشین گسترتر مدیریت نشریات طبع و نشر شده .

- ۴- توزیع مجلات و بولتن های مذکور بیشتر کین داخل و خارج و دوائر و موسسات و غیره در اوقات معین.
- ۵- اجرای امور دفتر وارده و صادره و تسفیه امور حسابی کمتر ولی وجه اشتراک مشترکین و جمع و خرچ تحویلدار و غیره از قبیل تادیه و سنجش حق الزحمه مقالات و مضامین وارده .
- ۶- تهیه مضامین و یا کنویس مقالات و ترتیب موضوعات و آمدگی آنها برای نشر در مجله و بولتن و تهیه رسم ها و فوتو ها .
- ۷- اداره امور معاش و مقرری و کنترول کار بیست نفر طلاب معارف که در مطبعه عمومی برای گذشتان سن ستاژ و آموختن امور مطبعه کار میکنند .
- ۸- در نظر است سال آینده مجله عرفان ماهانه نشر شود مدیریت مجله سراز حال به ترتیب مقدمات تهیه مقالات و غیره آن داخل اقدامات است .

کتابخانه معارف :

کتابخانه معارف در جریان این سال تصمیمات و اقدامات سال پارخویش را تعقیب داشته داد و ستد کتب به متعلمین لیسه ها و محصلین فاکولته ها استقبال از مراجعین وزارت خانه ها و سایر مشترکین تضمین نقدی و تقدیم کتب بایشان جاری بوده است. از ذواتیکه ضرورت به حل بعضی مسایل علمی داشته و موضوع متصوره ایشان در کتبی که مقررات کتابخانه از تقدیم آن برای مطالعه منزل متعذر است نیز در خود کتابخانه پذیرایی گردیده و وسایل لازمه بایشان فراهم شده. در قسمت استفاده مراجعین از مجلات وارده و داخله و خارجه که بردن آنها بمنزل نظر به عدم مقاومت کاغذ و فرسوده شدن آنها معمول کتابخانه نیست در داخل کتابخانه ترتیباتی گرفته و از مراجعین خویش استقبال نموده است .

صحافت و ترمیمات لازمه کتب ذریعه نفر قراردادی جریان داشته و تا کنون توانسته ایم تعداد زیاد کتب را وقایه و ترمیم نمائیم .

خرید کتب مفیده نیز صورت گرفته و به خریداری دو صد جلد کتب مطبوع و قلمی که هر یک از آنها در سطح یکی از علوم وسیله خوبی است به کتابخانه معدودی افزود گردیده است که با سایر کتب اهدا شده جدید امساله بدسترس استفاده گذاشته شده .

طی مراتب مقررات در قسمت حصول کتب با سلسله اجرا آت اداره حسب معمول دوام داشت .

مطبعه معارف :

به هم معلوم است که وزارت معارف از چند سال به این طرف در صد تاسیس يك مطبعه مستقل و جداگانه بنام مطبعه معارف بود در سال گذشته ماشین های این مطبعه از آلمان و غیره جاها خریداری گردیده و امسال ماشین ها اولوا زم آن تماماً به مرکز واصل و فعلاً کار نصب ماشین ها اولین دوانی برق آن جاری می باشد .

ماشین‌هاییکه کار نصب آن جاری است فرار ذیل میباید شد .

- ۱- ماشین طبع حروفی نوع شتورم فوگل دوپایه
- ۲- « » « » « هیدل برگر یک‌پایه
- ۳- سامان ولوازم عکاسی و کلیشه سازی و یک دستگاه مکمل زنگوگرافی .
- ۴- ماشین برش کاغذ دوپایه
- ۵- ماشین خط‌کش یک‌پایه
- ۶- ماشین مکمل روتا پرنٹ یک‌پایه

حروف که تماماً از خارج خریداری شده بود به میزهای مخصوص آن توزیع و تقسیم گردیده کار نصب ماشین‌ها انجام یافته و همینکه لین دوانی تمام شود برای یک روز بصورت امتحانی و متعاقب آن بصورت رسمی افتتاح خواهد شد .

اکنون امید قوی می‌رود که مطبعه معارف در شروع سال ۱۳۳۲ بکار آغاز نماید در آنصورت کار طباعت کتب درسی به پیمانہ وسیع و به حسن صورت انجام خواهد گرفت و نیز ممکن است وزارت معارف به طبع و نشر یک سلسله کتب مفید که از چندینست در دارالتالیف تصنیف و ترجمه شده و منتظر طبع میباید اقدام نماید .

و از جانب دیگر به نشر اخبار ها مجلات علمی و تریبوی زیادی که تا کنون به نسبت عدم مطبعه طبع آنها ممکن نبود موفق گردد .

ریاست تفتیش :

اجراآت امساله ریاست تفتیش را حسب آتی میتوان خلاصه کرد:

(الف) شمول و اخراج متعلمین:

۱- چون برج حمل آغاز سال تعلیمی مکاتب مرکز میباید اولاً به تکمیل طلاب ضرورت مکاتب مسلکی مرکز پرداخته شده به تعداد (۶۱۲) نفر فارغ التحصیلان صنوف شش مکاتب ولایات بجهت شمول به مکاتب ذیل معرفی شده .

۱- به دارالمعلمین ها	۲۰۰ نفر	۶- به مکتب تخنیک عالی	۴۲ نفر
۲- « دارالعلوم شرعی یقمان	۴۰ »	۷- « میخانیک معارف	۱۰۰ »
۳- « لیسه تجارتي	۷۰ »	۸- « خوشحال خازر	۴۰ »
۴- « ابن سینا	۸۰ »	۹- « رحمان بابا	۴۰ »
۵- « « زراعت	۴۰ »		

۲ با در نظر گرفتن احصائیه طلاب شاملین مکاتب مسلکی مرکز که از سنوات ماضیه تحت تعلیم گرفته شده بود اند برای اینکه از تمام نقاط مملکت به تناسب تعداد طلاب مکاتب ابتدائی مربوط مناطق مختلف ولایات علی السویه استغاده علمی صورت گرفته بتواند بعد از فور و سنجس برای سال آینده تعلیمی به تعداد (۳۵۰) نفر طلبه حسب

تفصیلات جدول ضمیمه ورځه هدا برای تکمیل ضروریات مکاتب مسلکي به رعایت تناسب فوق پیش پتی و اوامر لازمه راجع به ارسال شان به مرکز بدمیریت های معارف میخا بره شده .

احصائیه تعداد طلابیکه برای سال تعلیمی ۱۳۳۲ از مکاتب ابتدائیه ولایات خواسته شده مجموعه تعدادیکه در مجلس ۲۵ عقرب وزارت معارف منظور شده ۳۵ نفر .

نام مدیریت	تعداد طلابیکه	برای	برای	برای	برای	برای	مجموعه
های معارف:	خواسته	دارالعلمین	دارالعلمین	ابن	مدرسه	مکتب	
شده	متوسط	مسلکي	سینا	علوم شرعيه	میخانیکی		
معارف کابل	۰/۱۰	۳ نفر	۱۵ نفر	۹ نفر	۳ نفر	۵ نفر	۳۵ نفر
» قندهار	۰/۱۵	» ۵	» ۳۳	» ۷	» ۵	» ۲	» ۵۲
» هرات	۰/۰۷	» ۲	» ۱۱	» ۷	» ۳	» ۲	» ۲۵
» مزار شریف	۰/۰۷	» ۴	» ۱۱	» ۷	» ۲	» ۱	» ۲۵
» فطغن	۰/۰۷	» ۲	» ۱۱	» ۷	» ۲	» ۳	» ۲۵
» مشرفی	۰/۰۵	» ۲	» ۶	» ۳	» ۲	» ۵	» ۱۸
» جنوبی	۰/۰۸	» ۵	» ۱۶	» ۶	» ۵	» ۱	» ۲۸
» پروان	۰/۰۸	» ۲	» ۱۶	» ۸	» ۲	» ۵	» ۲۸
» غزنی	۰/۰۵	» ۲	» ۷	» ۵	» ۲	» ۱	» ۱۸
» فراه	۰/۰۸	» ۵	» ۱۲	» ۵	» ۵	» ۵	» ۲۸
» میمنه	۰/۰۱۰	» ۵	» ۱۶	» ۸	» ۵	» ۱	» ۳۵
» بدخشان	۰/۰۵	» ۱	» ۹	» ۴	» ۲	» ۰	» ۱۷
» هزاره جات	۰/۰۵	» ۲	» ۷	» ۴	» ۲	» ۲	» ۱۷

۳ - در اثر خواهش و مراجعه وزارت معارف و داخله (۲۳۰) نفر فارغ التحصیلان میکاتب برای کورس های (تیلگراف و تیلیفون، کمپوندری، ژاندارم و پولیس) انتخاب و معرفی شده .

۴ - به ترتیب و تدوین سوانح و سبج (۸۶۴) نفر برای شمول لیسه حری و کورس ضابطان احتیاط در اثر ظهور پشک شان که از طرف وزارت دفاع ملی مراجعه شده حسب ذیل اجراءات گردیده :

۱ - لیسه حریه ۶۱۴ نفر

۲ - کورس احتیاط ۲۵۰

۵ - طبق مقررات لایحه اخراج متعلمین در هدا سنه تا حال به تعداد (۹۱۰) نفر طلبه از مکاتب خواهش اخراج نموده پس از تحقیقات لازمه در مورد عرض شان یادراثر پیشنهاد وزارت معارف قرار لایحه اخراج به عمل مختلف خارج شده اند .

۶ - برای ۱۷۵ نفر طلبه عندالمراجعه شان بو وزارت جواز کار داده شده .

ب معاینه و تفتیش مکاتب :

طبق لایحه مصوبه تفتیش در هدا سنه امور اداری و تدریسی مکاتب ذیل تفتیش شده .

- ۱ - مکاتب منطقه بندریه کابل
 ۲ - « ثانوی مرکز »
 ۳ - « مربوط ولایت مشرفی »
 ۴ - « مربوط معارف بدخشان »
 ۵ - مکاتب مربوط معارف مزارشریف
 ۶ - « « « « میمنه .
 ۷ - « « « « هزاره جات .
 ۸ - « « « « فراه .
- ۲ - تعیین واعزام يك هیئت سه نفری برای مطالعه امور تدریسی و اداری و اصلاحات مکاتب هزاره جات . و تا سیس ۱۵ باب مکاتب دهاتی درموضوع لازمه آن .
 ۳ - ۲۶ نفر مامور مظنون که در نتیجه تفتیش بعضی فقرات مسئولیت داشته و از آنجمله برای ۵ نفر از طرف ریاست تفتیش و کیل اثبات جرم تعیین و قضایای شان به محکمه فیصله شده و قضایای ۲۱ نفر دیگر در مجلس انضباط فیصله گردیده .
 ۴ - واریسی به تمام رایورهای تفتیش مکاتب ولایات که توسط مفتشین خود مدیریت های معارف ولایات که در هر سال سه مرتبه صورت گرفته و بجهت غور و ملاحظه مزید بوزارت مسلسلاً فرستاده شده توسط کمیسیون های موظف در مرکز وزارت تدقیق و تصویب لازمه در زمینه حاصل و با صلاح و رفع نواقص مندرجات آن پرداخته و هدایات لازمه داده شده که تعداد این نوع اوراق به ۲۹۳ ورق میرسد .
 ۵ - حسب مقررات وزارت معارف در هر ۱۵ روز به تفتیش امور اعاشه و اباته و انتظام لیلیه های مرکز قرار ذیل پرداخته شده :

- ۱ - به لیلیه ابن سینا
 ۲ - « « دارا المعلمینها
 ۳ - « « اصول تحریر
 ۴ - به لیلیه لیسه زراعت .
 ۵ - « « مکتب خوشجان خان
 ۶ - « « رحمان بابا
 ۶ - در اثر عرض و شکایت یا اطلاعات و یا جهوت و قایع غیر مترقبه بمکاتب مرکز رخ داده توسط مفتشین مرکز در زمینه تحقیقات لازمه بعمل آمده (۳۶) فقره .
 ۷ - عندالمراجعه قوماندانیت امنیت در تحقیق فقرات نسبتی بعضی طلابیکه در خارج مکتب مرتکب جرایم گردیده که مفتشین اشتراک نموده (۴) فقره .
 ۸ - بغرض نگرانی و مراقبت از جریان امتحانات شش ماهه و سالانه مکاتب مرکز ولیسه های ولایات که مفتشین اشتراک نموده اند
 ۹ - در جمله هیئت موجودی تحویلخانه های جنسی و ارتزاقی مرکز وزارت و مکاتب و لیلیه های مرکز که مفتشین اشتراک ورزیده

ج سایر امور اداری :

بر علاوه يك تعداد زیاد اجرا آتیكه توسط استعمال واستجو اب بین دو ایر مرکز وزارت ومکاتب مرکز وسایر وزار تخانه‌ها ومو سسات و ریاست تفتیش یو می رد و بدل گردیده نومره مکاتیب صادره این ریاست بحدود (۱۲۷۷۴) بالغ میشود .

ریاست سپورت و حفظ الصحه .

سپورت و تربیه بدنی در پروگرام تربیوی معارف در بجه خوبی دارد و وزارت معارف آنرا در چوکات تدریسی موقعیت خوبی داده مسابقات سپورتنی همه ساله با ساس پروگرام (ناک اوت) و (لیک) ترتیب و درمحل اجرا گذاشته شده که بطور عموم از اوایل حمل آغاز الی آخر برج عقرب که امتحان سالانه شروع میشود ادامه داشت .

نتایج مسابقات سپورتنی رسمی سال ۱۳۳۱ معارف

قرار ذیل است

لیسه حبیبیه	میرزا محمد	۱۰/۰۹	ثانیه	دویدن مسافه ۱۰۰ متر اول
» استقلال	عبد الفهیم	۲۲/۲	»	» ۲۰۰ »
» دارالمعلمین	عبد الغفور	۵۷/۵	»	» ۴۰۰ »
» حبیبیه	گسل محمد	۲/۱۹/۱	دقیقه	» ۸۰۰ »
» دارالمعلمین	امین الدوله	۲/۵۷/۶	دقیقه	» ۱۵۰۰ »
» حبیبیه	نورالدین	۱۱/۳۶/۵	دقیقه	» ۳۰۰۰ »
»	»	۱۹/۱/۵	»	» ۵۰۰۰ »
لیسه حبیبیه	اول نورالدین	۳۷/۵۰۰۰	دقیقه	دویدن مسابقه ده هزار متر
»	اول تیم استقلال	۴۹۰۰۷	ثانیه	» ۴ × ۲۰۰ متر ربیلی
»	دارالمعلمین	۳۶	متر	انداخت نیزه اول عبدالجی
»	استقلال	۱۰۰۵۷	»	» کلوله اول روح الله
»	نجات	۲۹۰۵۶	»	» دسک « عبدالرحمن
»	حبیبیه	۵۷۵	»	» خیز دراز اول محمد نعیم
»	»	۱۰۵۵	»	» بلند « محمد نعیم

خیز قدمدار اول محمد نعیم حبیبیہ ۷۲ و ۷۰ متر
 نیرہ » محمد الیاس » ۳۰ و ۳۰
 آبیازی ۱۰۰ متر طرز برست اول خلیل اللہ حبیبیہ ۵۴ و ۸ ۶ دقیقه
 » ۲۰۰ » » « غلام سخی نجات ۲ و ۵۰۲ »
 » ۱۰۰ مٹر ریلی » تیم لیسہ غازی ۶/۴۲۳ »
 » ۱۰۰ مٹر عقب برست » محمد عالی استقلال ۱/۴۸۲ »

دایمنک بطور پرندہ

» سکت » اول محمد فاسم لیسہ غازی ۱۷ پاینت

» » »

واتن پولو اول تیم لیسہ غازی

غوطہ تحت آب » خلیل اللہ نجات ۱/۱۵ دقیقه

فاتیحین بو کسنگک جو رہ اول محمد فاسم

(غازی) جو رہ دوم عبید اللہ اوہاب (غازی)

جو رہ سہم فاضل شاہ (غازی) جو رہ

چہارم روح اللہ (نجات) جو رہ پنجم

عبید اللہ سوم (تجارتی) جو رہ ششم

محمد زبیر (غازی) جو رہ ہفتم

محمد شاہرم (استقلال) جو رہ ہشتم

سید یاد شاہ (نجات)

در مسابقہ فہمال بطور (لیک)

اول تیم لیسہ استقلال فہرمان

سال ۱۳۳۱ معارف دوم تیم لیسہ حبیبیہ

در مسابقہ ہاکی بطور لیک

اول تیم لیسہ غازی فہرمان سال

۱۳۳۱ معارف

دوم تیم لیسہ دارالمعلمین در مسابقہ

ہندبال بصورت (ناک اوت)

اول تیم لیسہ تجارتی فہرمان سال ۱۳۳۱ معارف

دوم تیم لیسہ نجات با سکتبال بصورت ناک اوت

اول تیم لیسہ حبیبیہ

دوم » دارالمعلمین

والیبال بصورت ناک اوت اول تیم لیسہ دارالمعلمین فہرمان سال ۱۳۳۱ معارف

دوم سکتب اصول تحریر

تیمهای برنده شیلده معارف (طراز نلک اوت)

- فیتبال تیم لیسسه نجات
- هاکی « « غازی
- هندبال « « تجارنی
- باسکتبال « « حبیبیه
- والیبال « « دارالمعلمین

چون لیسه حبیبیه در
عموم مسابقات اجتماعی
و انفرادی رسمی ریاست
سیورت معارف با داشتن
۸۸ (بایننت) برای دفعه
ثانی جایزه درجه اول
اگر دید پرچم و کپ
کلان معارف را برای
سال دوم از سیداعلی وزیر
معارف در محفل توزیع
انعامات سیورنی دریافت
نمود و هرگاه لیسه مده کور

توزیع میشیلده هاکی ذریعه جلالتماب وزیر صاحب معارف

به عبدالکریم خان معلم معارف لیسه غازی
در سال ۱۳۳۲ نائل آید کپ کلان و پرچم بزرگت معارف را جهت افتخار برای همیشه اخذ
خواهد نمود در حالیکه لیسه غازی گوی سبقت را با داشتن ۷۶ (بایننت) از لیسه های متباقی
ریوده کپ دوم نمره معارف را حاصل نمود.

اجراآت شرطیابت معارف:

- ۱ - طلاب مریض که ادویه از شرطیابت اخذ نموده اند .
ذگور - ۱۰۹۰۴ نفر
- اناث - ۳۸۰۷ نفر
جمله - ۱۳۳۰۹ نفر
- ۳ - یانسمان شده گمان
نفر - ۸۳۰۵ نفر
- اناث ۲۳ نفر
جمله ۴۹۸ نفر
- ۳ - طلاب وا کسین شده چیچک ۱۰۵۸ نفر

۴ —	واکسین سیون ضد مجرقه	۱۶۸۴۳ نفر
۵ —	پیچکارهای مختلف	۳۲۷ »
کلینیک دندان		
۱ —	کشیدن دندان با انجکسیون	۲۷۹ نفر
۲ —	کشیدن دندان بدون انجکسیون	۷ نفر
۳ —	پرکاریهای مختلف دندان	۸۲ نفر
۴ —	پره دانتوس	۸۸ نفر
۵ —	جانتویت	۹۶ نفر
۶ —	جراحی پیره	۱۲ نفر
۷ —	ابولیس	۲ نفر
۸ —	ستوما تیتس	۶ نفر
۹ —	دندان عقلی	۲۰ نفر
۱۰ —	پاک کردن دندان	۱۸۲ نفر
۱۱ —	کیست زیر زبان	۱ نفر
۱۲ —	تداوی مختلف	۸۹ نفر
	جمله	۸۶۴ نفر
۱۳ —	یو لیکینیک عمومی دندان	۲۰۲۳ نفر
	مجموع عمومی اجراءات سرطابت :	۳۵۸۱۱ نفر

ریاست موزه و حفظ آثار:

بارزترین اجراءات امساله ابن ریاست را (۴) قسمت عمده تشکیل میدهد .

- ۱- کشفیات دهنه شیر .
- ۲- تقسیم آثار لشکرگاه .
- ۳- ورود مستترینی مدیر موزه دانشگاه پنسلوانیا و مقدمات یک سروری کشف آثار ماقبل التاریخ در صفحات شمال مملکت .

۴- تجدید عقد قرارداد سی ساله باستان شناسی با حکومت جمهوری فرانسه .

اول عملیات حفاری عبارت از کاوشها نیست که در بهار هذاسنه از طرف هیئت باستان شناسی فرانسه در سرخ کوتل و یا تپه چشمه شیر که بفاصله تقریباً چهل کیلومتری شمالغرب بلخمی در نقطه دوکوه چنغر از حاشیه غربی غوری دور زده و پوزه در گوشه از افق شمالی تشکیل میدهد صورت گرفته است .

سرك عمومی مزار شریف و بل خمی از بین این کوتل گذشته هوید است که عبور و مرور عرادهها درین کوتل با وجودی که آنقدر بلند نیست خالی از اشکال نبوده خصوصاً برای عرادههاییکه از طرف مزار شریف جانب کابل می آمدند اشکالاتی تولید میکرد لندا در اثر امر و هدایت شاعلی نسائب الحکومه و لایت قطغن بسه جناح

جنوب شرقی سرخ کوتل سرک جدید احداث گردیده که در حین کار معابرین سرک از نقطه که سرک دامنه کوتل را دریک حصه قطع میکرد به دریافت هفت عدد خشت های سنگی آهکی موفق شدند که روی آنها کتیبه های که رسم الخط ازمنه قدیمه و بعضاً یونانی قدیم نقش شده بود. این خشت ها بدسترس محمد سرور خان پسر شیرخان مرحوم نائب الحکومه اسبق قطعین افتاده بود بناغلی محمد سرور خان از خشت های مذکور فوتو ها اخذ نموده چند قطعه آنها را برای موسیو شلومبوژی مدیر هیئت حفريات فرانسه به کابل فرستاد چون کتیبه های که درخشت ها نقش بود از نقطه نظر باستان شناسی و تاریخ خیلی مهم و دلچسپ بود موسیو شلومبوژی در خزان سال ۱۳۳۰ به استیذان وزارت معارف جهت معاینه و مطالعه خشت های منکشفه و ملاحظه موضع که خشت ها بدست آمده بود عازم سمت شمالی گردید. قرار را پوریکه مدیر هیئت حین بازگشت بریاست موزه داد ظاهر گردیده که بر علاوه خشت ها بعضی آثار حجاری دیگر نیز در دامنه های شرقی پوزه سرخ کوتل افتاده مانند قاعده های سنگی بسیار بزرگ که تقریباً دو متر قطر آنست و بکمال نفاست و زیبایی تراشیده شده است. دریک سنگ دیگر که تقریباً دو متری طول و یکمتر و بیست سانتی عرض و سی سانتی ضخامت دارد تصویر یک رب النوع خیلی معشوش دیده میشود در حصه تحتانی یک پای شیر که پنجال های آن خیلی برجسته به نظر میرسد وجود دارد که شاید پایه آرامگاهی باشد که رب النوع در آن قرار گرفته است در مقابل رب النوع مذکور شخص دیگری هم بحالت خیلی معشوش دیده میشود.

خوانندگان گرامی خود فهمیده میتوانند که در اثر باره شواهد که روی تپه سرخ کوتل افتاده و بخصوص کشف پارچه های کتیبه که حین تسطیح سرک بدست آمده است از نقطه نظر باستان شناسی حفريات این تپه چقدر مهم است.

همان بود که هیئت باستان شناسی فرانسه قرار تصویب وزارت معارف اجازه کاوش را حاصل نموده به ۱۸ حمل ۱۳۳۱ به معیت یک عضو ریاست موزه جهت حفريات اساسی تپه چشمه شیر عازم آنصوب شدند.

منطقه حفريات عبارت از سلسله تپه هائست که در بعضی جاهایست و بعضی حصه ها خیلی بلند واقع شده اند عجیب ترینست که مانند تپه های تاریخی دیگر به نظر اول به سطح تپه تیکر های دیده نشده بلکه باسبزه هامستور بوده خیلی سبزی میباشد در نظر اول موسیو شلومبوژی نظریه داد که تپه های بلند که جانب غرب واقع بوده ممکن بالا حصار در وسط معبد و به اطراف باقی شهر ستان قدیمه وجود دارد.

در ابتدا بالای تپه مرکزی که تقریباً ۵۲ متر طول از شمال به جنوب و به عرض ۴۰ متر از شرق به غرب امتداد یافته بود و آثار حجاری یعنی قاعده های سنگی بزرگ بجانب شرق و سنگ بزرگ درای رب النوع جانب شمال شرق این تپه

افتاده و به عقیده موسیو شلومبوژی که این جا کدام معبد یونانی کشف خواهد شد. حفريات بروز جمعه ۲۲ حمل ۱۳۳۱ شروع گردیده . منطقه حفريات به دایک سلسله کاوش‌های زیاد که تقریباً دو ماه طول کشید واضح گردید که حقیقتاً يك معبد بوده که در یکی از ادیان قدیمه در آنجا برای پرستش آتش می افروختند .

دروسط حفر گاه يك اطاق مربع شکل بزرگ که دروازه های آن جانب شرق باز میباشد ظاهر شد .

به این اطاق مرکزی دودوره ساختمان ها صورت گرفته بود که ساختمان اولی معبد و بالای آن ساختمان دوم تقریباً یکمتر و بیست و پنج سانتی بلند تر از سطح اولی اطاق بصورت خیلی ساده و بسیط واقع شده بود آنقدر ها پوره واضح نشد که این ساختمان دو می برای چه ساخته شده است لیکن به سمت غربی اطاق يك سنگ مستطیل شکل و چهار حصه زیرین فیل پایه های مدور که با هم مربع را تشکیل میکردند کشف شد فیل پایه ها شاید جهت استوار داشتن سقف در حصه مرکزی اطاق نقل داده شده باشند مگر سنگ مستطیل شکل و فیل پایه ها مربوط به ساختمان اولی است که درین جا از کدام حصه دیگر نقل داده شده است و به يك کنج این سنگ مستطیل شکل هفت حرف ذیل که یکی آن بحروف یونانی قدیم شباهت دارد نقش میباشد .

از طرف چپ حروف دوم که به علامات نشانی شده ممکن حرف یونانی قدیم باشد بعد مطالعات فوق این ساختمان را برداشته به دریافت ساختمان اولی یعنی اصل معبد ذیلاً موفق شدیم . درین اطاق يك صفحه و یا تخت مربع شکل وجود داشت که از خشت های سنگی آهکی مربع خیلی نفیس زیبا و دلچسپ ساخته شده است هر ضلع تخت مذکور $4/65$ متر و ارتفاع آن از سطح اطاق یکمتر میباشد در چهار کنج تخت چهار فیل پایه خیلی بزرگ که قطر آن ۹۵ سانتی میباشد وجود دارد در ساختمان با فیل پایه های خورد که به بعضی حصه های دیگر کشف شده بود مشابه است لیکن در بزرگی قطر فیل پایه های خورد صرف ۴۵ سانتی میباشد .

خود اطاق هم مربع بوده هر ضلع آن $11/55$ متر میباشد .

اطراف این اطاق مرکزی يك دهلیز بزرگ که جانب شمال غرب و جنوب اطاق کشیده شده و انجام یعنی دروازه ها دهلیز هم متصل دروازه اطاق مرکزی جانب مشرق باز میباشد و وجود دارد . قراریکه در بعضی ادیان مختلف رسم و رواج دارد این دهلیز به سببی ساخته شده بود که چون به داخل معبد بجزاز روحانیون دیگر اشخاص داخل شده نمی توانستند مردم عامه توسط این دهلیز دروازه معبد اطواف نمایند .

پیش روی دروازه معبد یعنی جانب شرق برنده وجود دارد که مقابل معبد کدام ساختمان وجود داشته است . که فعلاً ازین رفته و قراریکه در ابتدا اشاره شد بعضی فاعده های سنگی

بزرگ که در دامنه های شرقی یوزه سرخ کوتل افتاده بودند شاید از همان ساختمان بالای برنده بوده باشد که قرار نظریه موسیو شلو مپوزی جای افروختن آتش که هیچ باید خاموش نشود خواهد بود .

بر علاوه اطاق مرکزی یعنی خود معبد دهلیز جهت طواف، برنده شرق جهت افروختن آتش به چهار کنج معبد چهار عدد قاعده های آهنکی یعنی حصه زیرین فیل پایه های خورد وجود دارد. به اطراف برنده وهم دریک سمت جنوبی مغرب پایزاره های دیوار که از خشت های آهنکی خیلی زیبا سنگ کاری شده هم کشف گردیده .

منطقه حفریات که بصورت فوق بدست آمده تحقیقات سی ساله باستان شناسی نشان میدهد که تا حال این قبیل کشفیات خیلی محدود بوده باستان شناسان فرانسوی عجله کد ام نظریه یقینی داده نتوانستند که از کدام وقت و زمان بوده است حتی کتیبه های روی خشت ها و پیدایش یک مجسمه زیبا که گمان میرود مجسمه شاه یا کدام حکمران باشد (در ذیل اشیاء منکشفه تشریح داده خواهد شد) فعلاً واضح شده نتوانست زیرا از تمام حروف یکی دو عدد آن به حروف یونانی قدیمه شباهت داشته وبس لیکن چیزی بیکه منطقه حفریات ما را بحیث یک معبد تا یک اندازه واضح میسازد موجودیت دهلیز جهت طواف در اطراف اطاق مرکزی دروازه ها جانب شرق (از نقطه نظر آفتاب پرستی ادیان قدیمه) برنده با موضع بر افروختن آتش می باشد چیز دیگری که درین حفریات مشاهده رسید عبارت از حریق مدعش است که از داخل و خارج در معبد بوقوع رسیده است تا اندازه بیکه از شدت حرارت آتش در بعضی جاها خشت های خام پخته شده اند .

اشیاء منکشفه :

۱- از یک حصه سمت جنوب شرقی معبد توسط حفریات کوچک که میخواستیم از اطراف معبد هم کمی معلومات حاصل شود با بسمه بزرگ از سنگهای آهنکی خیلی منقش و زیبا بدست آمد که کله آن از حصه گردن و دست های آن از حصه آرنج ها قطع شده وجود ندارد مجسمه مذکور بلباس شاهی ملپس بوده از همان چین های که در حصه یخن و سینه خیلی مزین و حصه نوك های دامن از هم جدا شده و مثال آن سکه های کوشانی واضح دیده میشود در بردارد مجسمه مذکور قرار خواهد فوق بمسائل مذهبی مربوط نبوده بلکه مجسمه شاه و یا کدام حکمران میباشد .

۲- از جمله خشت های آهنکی دارای کتیبه قدیمه که در اول ذکر نمودیم فعلاً نزد محمد سرور خان است یکی آنها را نزدیک قریه دار آن منطقه دریافت نموده بدست آوردیم و فعلاً نزد هیئت حفریات میباشد .

۳- در یک خشت آهنکی که بدست آمد به حصه ضخامت آن سه مجسمه خورد و حکاکی شده که یکی دارای بالها یکی شمشیر بدست و سومی آله موزیک بدست داشت هر سه پهلوی هم قرار یافته اند .

- ۴- دوعددخشت های دیگر هم کشف شد که در بین خشت مذکور شکل تیر و به دو طرف تیر مستطیل های خورد و در حصه بالائی تیر گلهها و ستاره های خورد نقش شده است .
- ۵- دوعدسکه مسی نامعلوم و منقوش هم پیدا شده است .

اگرچه منطقه حفريات يعنى سرخ کوتل قرار يکيه در ابتدا بعرض رسيد گياوش های طويلی بیکار دارد ممکن به سال های آینده هیئت باستان شناسی دوباره رفته به تطبیقات حفرياتی خود ها ادامه بدهند لیکن چون امسال هیئت مذکور به همین اندازه حفرياتی که شرح داده شد اکتفا نمودند لازم است در جمله تطبیقات حفرياتی هدا سنه ریاست موزه معلومات مختصر به خوانندگان گرامی ترتیب و تقدیم نماید .

دوم : حفريات منطقه لشکر گاه که از پنج سال به این طرف جاری بود امسال تمام شد برای تقسیم آثار مذکور در حضور يک کمیسیون مرکب از شياغلی عبدالاحمد خان معین اداری و شياغلی دکتور علی احمد خان پویل رئیس تدریسات عمومی و شياغلی کهزاد رئیس موزه صورت گرفته این هیئت با هیئت حفريات فرانسوی و مدیر مذکور آثار مشکوفه را ملاحظه کرده نظريات خود را بمقام وزارت معارف تقدیم کردند و بروز ۲۴ جوزا شياغلی وزیر معارف و کمیسیون منتخبه و موسیو شلوم بوژی مدیر هیئت حفريات مطابق قرارداد سابقه به توزیع و تقسیم آثار میکشوفه پرداختند .

سوم: مستتر ریشی مدیر موزه دانشگاه پنسلوانیا که بعرض ملاحظه آثار تاریخی افغانستان آمده بودند بعد از مذاکره با کبار کنان موزه به معیت شياغلی کهزاد آثار تاریخی بامیان، بلخ، دهنه شیر و غیره را که از طرف هیئت حفريات فرانسوی بعمل آمده بود ملاحظه کرده سپس برای ملاحظه و تعیین نقاط قابل حفر آثار دوره ما قبل التاریخ بیک گردش به صفحات شمال مملکت شروع نمودند بعد از نظریه و صورت ترتیب سروی و عقد قرارداد خود را تنظیم و تمام و بر ریاست موزه سپردند ریاست موزه آنرا بمقامات صلاحیت دار تقدیم و منظوری حاصل داشت قرارداد مذکور از جانب ریاست موزه امضاء و ارسال گردید در بهار سال ۱۳۳۲ هیئت حفريات امریکایی به افغانستان وارد و شروع به کار خواهند نمود .

چهارم: تجدید عقد قرارداد حفريات فی مابین دولت شاهی افغانستان و حکومت جمهوری فرانسه به اساس قرارداد اساسی سی ساله اسبق به تعدیل و تزئید بعضی مواد جدید برای مدت سی سال دیگر بعد از تعیین يک کمیسیون از جانب وزارت معارف به غرض ملاحظه اجراءات و عملیات حفريات دوره سی ساله سابقه هیئت مو صوف پس از نظریه کمیسیون و منظوری مقام صلاحیت دار تمدید شد .

پنجم: امسال يک عمارت برای تفکیک آثار موزه اسلامی و کتابخانه آن مخصوص ساخته شد که عمارت مذکور تحت ترمیم بوده عنقریب افتتاح خواهد شد .

و نیز هیئت فرانسوی امسال به صفحات شمالی مملکت گردش کرده و نقاط قابل حفر دوره تاریخی را نشان نمودند .

یکمه د باستان شنا سان دیگر هم امسال از موزه دیدن نمودند و صبق معمول همه ساله طلاب معارف برای تطبیق دروس تاریخ خویش از موزه دیدن نمودند.

ششم : در قسمت اداری همساله از خریداری ۳۳۴ ۷۷ دانه سکه کوفی و مسی دوره یونان باختری و بعضی کتابهای قلمی دوره اسلامی موجود کتابخانه تهیه لوازم مفروشاتی و خریداری بعضی آثار تاریخی دیگر میتوان یافت.

هفتم : پاره املاک و عموماً کتب و لوازم تحصیل و فرطاسیه و تمام سامان تعلیم و تدریس به کتب و شعبات وزارت و طایفه این شعبه را تشکیل میدهد و بطور کلی در طول سال از طرف این مدیریت اجراءات ذیل بعمل آمده است :

الف : شعبه لوازم تحصیل

در این شعبه ما مشین های طباعتی که در بیست و یک سال پیش از این در دارالفانیف مفت پایه املاک و بعضی کتب اسامی که در اجراءات معیبه در بود و باست دارالفانیف مفت کتبها با هم وارد شده این ما مشین ها بعد از آنکه بکار قابل وارد و از گورنگ کشیده شد و قوسیطه و کتبها تشریح و در مطبعه جدید تعمیر و وزارت معارف به نصب آن اقدام گردید چنانچه در فعلاً چند پایه آن نصب و نسبت تکمیل برزوه های ما مشین های دیگر کار سرعت جریان یابد و هم راجع به آن تکمیل بعضی برزوه های کتب و

ما مشین های مذکور که در بین بوله تلف گردیده بود از یک طرف با هم کتب و خطافه کی معارف و معامه و خوشبختانه بعضی برزوه جلات توسط آنها تکمیل و از طرف دیگر به خود کمیته های خارج مستقیم مراجه او بعد از از اضمینان نمایندگی بینه وطنی مراتب اصولی یک حصه برزوه با باند کور از طرف موسسیت با الهه بکنند و از تعالی و نعمتی هم عنقریب میرسد.

دوم : تهیه مواد خام کار امیر مطبعه :
نظراً به قدرت مالی و توانایی بود جوی در سال گذشته راجع به تهیه و خرید اقسام کاغذ و مقوا و رنگ دیگر مواد ضرورت طباعتی با کمیته های خارج داخل معامه شده عجاله با اندازه و صدور بیست و هشت تن کاغذ کرمی هالییدی و ۳۹۷۰ پوند رنگ های مختلف طباعتی از کمیته مارد بینی جایانی خریداری و تهیه شده که فعلاً در تعویلی خانه مارد وجود دارد.

سوم تهیه لوازم تحصیل

در طول سال سامان و مواد ذیل بخارج فرمایش داده شده است .
 ۱- ماشین تایپ پنجاه پایه (فارسی بیست پایه لاتین سی پایه)

بیست هزار جلد .

۲- اطلس جغرافیائی

چهار هزار و شصت و هفتاد بساط .

۳- نقشه

یک هزار و دویست گرس

دویست گرس

۴- نوک قلم برنجی

۵- دسته قلم نوک آهنی

سه لک دانه

۶- پنسل سیاه

پنجاه هزار دانه (تخته سلیت سنگی سی و شش هزار دانه)

۷- تخته سلیت مصنوعی

دویست گرس

۸- قوطی پرگار

چهل دانه (برای عمارات مربوط معارف)

۹- آله دفع حریق

یک هزار گرس

۱۰- پنسل پاک

دو لک و هشتاد هزار جلد

۱۱- کتابچه خطدار

هشتاد هزار جلد

۱۲- کتابچه چهارخط و گراف

سامانی که در داخل تهیه شده

۳۵۰۰۰ دانه

۱- تخته مشق

۸۰۰۰ سیر

۲- گل سفید

۷۵۰۰۰ دانه

۳- دوات کاشی

۲۰۰۰۰۰ متر

۴- قلم نی مشق

۸۰۰۰۰ متر

۵- قلم نی باریک

۱۵۰۰ دانه

۶- تخته سیاه حروف نویسی

۱۲۰۰۰۰ قلم

۷- تباشیر

۴۸۵ لیتر

۸- رنگ بلو پلک (از فاکولته سیانس)

۱۶۰۰۰۰ قلم

۹- قلم سلیت از سنگک الک

۱۰- کتب درسی طبع مطبعه کابل که طبق پروگرام مکاتب تهیه گردیده و می گردد

به اندازه یک میلیون و هفت صد هزار جلد و بر علاوه به اندازه (۷۰۰۰۰) جلد کتاب کورس های اکابر و مکاتب دهاتی نیز طبع و تهیه گردیده و هم قرطاسیه مخصوص با آمد معارف بر علاوه قرطاسیه های عادی و سایر رسمی از قبیل بارچه امتحان نتایج امتحان جلب طلبه تبدیلی طلبه تکمیل کسرت سوانح طلبه شهادت نامه ها حاضری طلبه ترقی تعلیم و غیره که صورت مجموعی آن بیش از هفت میلیون ورق میشود نیز تهیه شده است .

چهارم - توزیع لوازم تحصیل -

۱- کتابچه خطدار به مکاتب مرکز و ولایات ۲۴۸۰۰۰ جلد

۲- پنسل سیاه و رنگه ۱۶۰۰۰۰ دانه

۱۱۰۰۰۰ دانه کتب درسی .	۳- پنسل پاک
۲۵۰۰۰ » الف- طبع داخل که تاحال	۴- تخته مشق
۶۵۰۰۰ » بملکاتب گرم سیرو بعضی سرد سیر	۵- دوات کاشی
۱۷۰۰۰۰ » توزیع شده (۸۵۲۰۰۰) جلد	۶- قلم نی
۸۵ سیر » ب- کتب درسی طبع خارج.	۷- سیا هی
۸۲۰۰۰ دانه سلسله ما بیکلو بیست انگلیسی	۸- نوک قلم
۵۰۰۰۰ » ۵۰۰۰ جلد	۹- دسته قلم نوک آهنی
۱۵۰۰۰ » مضامین دیگر ۲۰۰ جلد	۱۰- قطعی پرکار
۱۳۰۰۰ » کتب لسان فرانسیسی والمانی	۱۱- تخته سلیت
۱۶۰۰۰۰ » ومضامین دیدر. ۱۶۰۰ جلد	۱۲- قلم سلیت
۶۸۰۰۰ تخته	۱۳- کاغذ رسم
۵۴۰۰ جلد	۱۴- کتابچه رسم
۵۰۰۰ بوتل دوانسه	۱۵- رنگک قلم
۷۲۰۰ سیر	۱۶- گل سفید
۲۰۰۰۰۰۰ قلم	۱۷- تباشیر
۵۲۰۰ جلد	۱۸- کتب اداری مختلف النوع

ب شعبه اعاشه و اباته

وظیفه این شعبه تهیه و تدارک سامان و اشیای کارآمد مکاتب لیلی و دیگر مکاتب از قبیل مواد خوراکیه ملبوسات و مفروشات محروقات و لوازم آن . ظروف و سامان طبخ تادیه سفر خرج ها، اار سال تخصیص پولهای کرائیه مکاتب، سفریه اضافه خرچی طلبات اشخاص وغیره بوده و در امسال بطور عمومی تهیه و توزیع سامان مذکور بشرح ذیل بعمل آمده.

مواد ارتزاقی

در طول سال برای سه هزار طلبه لیلیه مواد ذیل تهیه و توزیع گردیده به این ترتیب

۱۰۰۰ خروار	۱ — آرد
۳۰۰ »	۲ — برنج
۴۰۰۰ سیر	۳ — روغن زرد
۸۰۰ »	۴ — روغن نباتی
۲۴۴۸ »	۵ — بوره
۲۰۰۰۰ »	۶ — گوشت
۱۰۰۰ »	۷ — نمک
۱۲۵ »	۸ — چای سیاه
۱۵۰ خروار	۹ — چوپ درگیران

- ۱۰ - ذغال سنگ ۶۰۰ خروار
- ۱۱ - ترکاری و پیاز ۳۰۰۰۰ سیر
- مواد مذکور اکثراً از مو سسات رسمی بر اساس مفا همة قرار دادها و شرائط جداگانه خریداری و بموجب حواله مختلف از مو سسات اخذ و بمکاتب توزیع گر دیده .
- تهیه برای سال آینده .
- ۱ - آرد ۹۲۰ خروار
- ۲ - برنج ۳۰۰ » باریاست کوپراتیف مفا همة شده و موافقه حاصل گردیده
- ۳ - روغن زرد ۴۰۰۰ سیر با شرکت هزاره جات قرارداد شده
- ۴ - روغن نباتی ۶۰۰ سیر هیئت به قندز اعزام و راجع به یک هزار و پنجمصد سیر دینگ - ر با شرکت نسا جی مذاکره و مفا همة جاریست .
- ملبوسات توزیع شده : در طول سال برای دو هزار و هشتصد و نود و نه نفر
- ۱ - پیراهن وزیر جامه ۸۶۹۷ ثوب
- ۲ - جراب ۸۶۹۷ جوره
- ۳ - بوت ۲۸۶۰ جوره
- ۴ - دستمال دست ۵۷۹۸ دانه
- ۵ - دستمال روی ۵۷۹۸ »
- ۶ - بندبوت ۵۷۲۰ جوره
- ۷ - صابون ۸۶۹۷ کلچه
- ۸ - صحن وطنی جهت روی جایی قدیفه حمام پوش بالشت پوش کمیل دستر خوان و غیره ۲۲۱۵۰ متر
- ۹ - کمیل ۱۳۵۰ تخته
- ۱۰ - پنبه (جهت توشك بالشت و غیره) ۵۰۰ سیر
- ۱۱ - دریشی و کلاه طلبه ۲۸۹۹ جوره

- ۱۲ - دریشی کار طلبه ۲۸۰ دست (برای مکتب تخنیک عالی و میخانیکي)
- ۱۳ - « ملازمان معه کلاه ۳۷۰ »
- ۱ - پیراهن وزیر جامه ۷۰۰۰ چوره
- ۲ - جراب ۷۵۰۰ »
- ۳ - بوت ۲۵۴۲ »
- ۴ - دستمال دست ۱۰۰۰۰ دانه
- ۵ - دستمال روی ۸۰۰۰ »
- ۶ - بند بوت ۵۰۸۴ چوره
- ۷ - صابون ۷۵۰۰ کلچه
- ۸ - صحن وطنی ۳۱۰۰۰ متر
- ۹ - پنجه ۵۰۰ سیر
- ۱۰ - کمپل ۱۱۰۰ تخته
- ۱۱ - دریشی برای ۲۷۰۰ نفر طلبه که تسکه پشمی آن از کمپنی هارد بی نی جابانی خریداری و وارد گمرک گردیده .
- ۱۲ - دریشی ملازمان ۳۵۰ دست
- مفروشات و ظروف :
- ۱ - چوکی و میز طلبه برای مرکز ولایات ۲۰۰۰ چوره (از شعبه تجارتي معارف خریداری و توزیع گردیده)
- ۲ - چپرکت دو منزله ۱۵۰ پایه
- ۳ - میز پهلوی چپرکت ۲۷۰ »
- ۴ - میز معلم و غیره ۱۵۰ »
- ۵ - چوکی یک نفری روبه چرمی ۷۵۰ »
- ۶ - گولیم ساخت مجلس ۱۶۵ تخته
- ۷ - میز و چوکی نانخوری ۱۶۰ چوره
- ۸ - الماری های سامان لابر اتوار و غیره ۸۰ پایه
- ظروف :
- ۱ - قاشق و پنجه ۷۰۰ چوره (منجمله ۴۵۰ چوره توزیع و باقی موجود است)
- ۲ - گبلاس مسی ۴۰۰ دانه
- ۳ - جک آبخوری ۱۲۰ »
- ۴ - چلو صاف ۵۰ »

- ۵- دیگت‌های مختلف ۵۵ دانه
 ۶- آبدان ۴۰ »
 محروقات و لوازم آن :
 ۱- بخاری مختلف الانواع ۷۵ پایه
 ۲- تخته منقل ۲۵ دانه

بطور لیلی معلوم است که تهیه و توزیع سامان کنار آمدن مکاتب لیلیه و غیره تماماً بر اساس مفاهمه و مذاکره و عقد قراردادها و صدور مکاتیب و حواله‌های متعدد صورت میگیرد که در جمله اجراءات محسوب میگردد .

نوت : سه‌سیت مکمل سامان لابراتوار برای لیسه‌های مرکز که بقیمت پنجاه هزار دالر خریداری و تهیه شده بود بمکاتب توزیع و هم‌راجع به تهیه پنج‌سیت مکمل سامان لابراتوار توسط ریاست روابط عرفانی در میونیک با آلمان غربی داخل مفاهمه و مذاکره گردیده ایم .
 مدیریت تعمیرات :

مدیریت تعمیرات وزارت معارف که باوصف کوچک بودن تشکیلات و مشکلات بود جوی و نرخیهای مقیده وزارت فواید عامه در طول سال ۱۳۳۱ به اجرای امور ذیل توفیق یافته .
 الف در قسمت تعمیرات :

اول - وضعیت مکاتب ابتدایی شهر که از هر حیث قابل اصلاح دیده میشد در هداسته اضافه‌تر تحت غور قرار داده شد چنانچه برای مکتب نمبر ۶ واقع اندرابی ۹ صنف تدریسی جدیدو بمکتب نمبر اول واقع عاشقان عارفان علیه‌الرحمه هفت صنف جدید شروع و به‌وعده مقیده تکمیل که در هداسته مورد استفاده طلاب قرار داده شده این صنوف طبق نقشه مرتبه و با در نظر گرفتن شرایط تعلیمی بصورت صحیح تعمیر گردیده است .

۲ - از حیث آنکه در کارته ۴ مکتب ابتدایی ذکور در سابق وجود نداشت تدریس اطفال در منازل شخصی که بر طبق ایجابات صحی موافق نبود بکرایه کزاف صورت می گرفت برای رفع این مشکلات وزارت تصمیم اتخاذ نمود که یک مکتب هشت صنفی در کارته ۴ در باغ مکتب لیسه زراعت ساخته شود چنانچه روی این مفکوره مدیریت تعمیرات فوراً یک مکتب هفت صنفی جدید با احاطه آن در ظرف ۳ ماه تکمیل نموده بدسترس استفاده مدیریت مکاتب شهر گذاشت .

۳ - کار تعمیر مکتب نسوان کارته ۴ دوام دارد که عنقریب تکمیل خواهد شد .

۴ - تعمیر مطبوعه وزارت معارف که در سال گذشته شروع گردیده بود در هداسته ۱۳۳۱

تا اندازه به پایه تکمیل رسیده که ماشین های طباعتی فعلاً در آنجا تماماً نصب شده و اداره مطبعه در آن سکونت اختیار کرده .

۵ - تعمیر يك اطاق ترانسفارمر مطبعه معارف و اطاق ولدنگك كاری مکتب میخانیکي تکمیل شد .

۶ - تعمیر يك دیوار بین لیسه حبیبیه و زیارت مولوی صاحب علیه الرحمه انجام شد .

۷ - تعمیر دو منزله نشیمن مدیر مکتب استقلال در هدا سنه به پایه تکمیل رسیده است :

۸ - تعمیر منزل دوم مکتب قبايل واقع بابر شاه که برای توسیع لیسه مذکور در نظر گرفته شده بود تا اندازه تکمیل شده است که به شروع سال تعلیمی آینده مورد استفاده طلاب قرار داده می شود .

۹ - مقبره قاری عبدالله خان ملك الشعراي مرحوم که سنه گهای کتبه آن قبلاً ذریعه

شرکت حجاری و نجاری تهیه شده بود به اساس نقشه مرتبه در مدت کوتاه تکمیل گردید .

۱۰ - میدانهای لیسه نجات و استقلال که قابل اصلاح بود در هدا سنه دوباره تسطیح و کبل کاری گردیده .

ب ترمیمات :

۱ - ترمیمات عمدۀ دارالمعلمین ها بمعرف رنگمالي .

۲ - ترمیمات و رنگمالي مرکز وزارت و لیسه استقلال و پوهنځي ننداری .

۳ - ترمیمات لازمه لیسه ملالی واقع شهر نو .

۴ - ترمیمات و رنگمالي منازل معلمین خارجه .

۵ - ترمیم آهن پوش لیسه نجات .

۶ - ترمیمات ریاست پوهنتون .

۷ - ترمیمات لازمه مکتب میخانیکي معارف .

۸ - » » مکتب تجربوی علاء الدین .

فعالیت های عمرانی معارف در سایر ولایات افغانستان

امسال در مدت کوتاهی به تعمیر ۷ باب مکتب در هزاره جات موفق گردیده که این سرعت در تعمیرات بی مانند است اکنون در مکتب مذکور تدریس جاری است در تعمیر اینگونه مکتب بعضی مشکلات دیگری از قبیل رسانیدن مواد تعمیراتی بنقاط دور دست و عدم وسایل حمل و نقل منظم و غیره موجود است که امور مذکور را بیشتر بتعویق می اندازد و وزارت معارف تا خدمتکن سالانه بتعداد این عمارات می افزاید .

امسال درباره تعمیر یک باب مکتب عالی در پل خمی بین وزارت معارف و شرکت نساجی

مذاکراتی جاری بود درین اواخر بناغلی عبدالاحمدخان معین اداری به بلخمری رفته و از نزدیک بارئیس نساجی داخل مذاکرات شدند و بالاخره فیصله گردید که عمارات مذکور از بول شرکت نساجی تعمیر شده و مصارف آنرا وزارت معارف در ظرف مدت پانزده سال به شرکت بپردازد و درین مورد قراردادی هم به امضاء رسید.

این مکتب بصورت شانرداری برای افتتاح یک لیسه در آنجا تعمیر میشود. مصارف تعمیر آن ۱۱۲۳۰۰ - افغانی است محض جایزه نقشه آن ده هزار افغانی به مهندسین آلمانیه پرداخته شده وزارت معارف نظریه دارد تا این عمارت در حصه زمین های باغ عمومی زنانه که آینده مرکز شهر جدید بلخمری خواهد بود در مساحت ده جریب زمین تعمیر گردد و پس از انجام تعمیر یک مکتب ۱۲ صنفی در آنجا افتتاح شود.

اینک برای اطلاع مزید خوانندگان گرامی یک جدول تعمیرات موجوده مکاتب افغانستان را تقدیم مینمائیم که اکثر این عمارات در سال های ۳۰ و ۳۱ تعمیر گردیده.

ولایات	تعمیر جدید	تعمیر خام کاری	عمارت کرائی	عمارت رایگان	باغ و میدان و مسجد و غیره
درمیان کابل ۱۹ باب	۸ باب	۱۰ باب			
» ولایت کابل ۱۹ »	» ۳ »	» ۱۳ »	» ۲ باب	» ۳ باب	
» » هرات ۱۹ »	» ۴ »	» ۱۶ »	» ۱ »	» ۲ »	» ۲ »
» » مزار شریف ۲۱ »	» ۶ »	» ۴ »	۰	۰	» ۳ »
» » قطن ۹ »	» ۸ »	» ۷ »	» ۲ »	» ۱ »	» ۱ »
» » مشرفی ۸ »	» ۴ »	» ۲ »	۰	۰	» ۲۰ »
» » جنوبی ۴ »	» ۶ »	» ۸ »	» ۱ »	» ۱ »	» ۲ »
» حکومت اعلیٰ فراه ۴ »	» ۱ »	» ۳ »	۰	۰	۰
» » میمنه ۱۰ »	۰	» ۲ »	» ۱ »	» ۱ »	» ۳ »
» » بدخشان »	» ۴ »	» ۲ »	۰	۰	» ۱ »
» » پروان ۵ »	» ۴ »	» ۵ »	۰	۰	» ۴ »
» » غزنی ۳ »	۰	» ۷ »	۰	۰	» ۱ »
» ولایت قندهار ۹ »	» ۷ »	» ۱۰ »	۰	۰	» ۱ »
جمله ۱۱۹ باب	۵۵ باب	۸۹ باب	۷ باب	۴۱ باب	

باین حساب تقریباً یک نلک مکاتب افغانستان دارای عمارت جدید و پخته کاری هستند و وزارت معارف در آینده برای مکاتب باقیمانده نیز تعمیرات دیگری تهیه خواهد نمود.

مدیریت عمومی اوراق :

این مدیریت بدو شعبه تفریق می شود .

الف. شعبه اجرائیه .

۲- » حفظیه .

۱- شعبه اجرائیه وظیفه دار است تا مکاتیب وارده را به مراجعش تسلیم و جوابات آنرا به مربوطات برساند و اگر در فرستادن جواب اداره مربوطه وزارت معارف سستی نماید موضوع را تعقیب کند چنانچه امسال بتعداد (۳۳۶۰۶۸) نمره کار شده .

۲- ماموریت حفظیه بدو شعبه جدا شده .

۱ شعبه حفظیه جاری .

۲- شعبه حفظیه عمومی .

کار این شعبات آنست که مینوت های مکاتیب را در هر یا نژده روز جمع نموده بدو سیه های متعلقه اش بگذارد هر گاه شعبات مربوطه به مراجعه سوابق احتیاج پیدا کنند سوابق آنرا برای شان بفرستد و در ختم سال همه را فهرست کرده به شعبه حفظیه عمومی بسپارد .

۳- امسال مدیریت اوراق به تدوین کتابی بنام (رهنمای اوراق) موفق شده و در نظر دارد بعد از ملاحظه و منظوری مقامات صلاحیت دار به طبع آن اقدام کند که درین کتاب بقرار تصویب مجلس مدیران اوراق کارتنهای (۹) گانه منظور و تغییراتی در اصطلاحات کارتن و دو سیه ها وارد آمده و این سیستم برای تسهیل کار اوراق تمام وزارت خانه ها مفید و مؤثر خواهد بود .

مدیریت مامورین و اجرائیه مرکزی

این مدیریت وظیفه دارد تا حاضری تمام مامورین وزارت را کنترل و در اخیر هر ماه به اجرای معاشات ایشان بپردازد و ارسای از جریان کورس های پشتو تعیین نماینده های هیئت خریداری و سکوک بدوش این اداره میباشد که امسال هم مانند سال های گذشته در قسمت های مذکور اجراءات لازمه نموده است .

ترتیب سچل و سوانج مامورین و واریسی از ترفیع هر یک از مامورین وزارت معارف کار این شعبه است چنانچه حسب معمول همه ساله امسال مامورین ذیل به ترفیع یک رتبه بالاتر و یا اخذ رتبع تفاوت معاش موفق شده اند .

۱- ع س دوکتور علی احمد خان پویل کفیل معین تدریسی وزارت معارف از رتبه سوم به رتبه دوم .

۲- ع پاینده محمد خان زهیر مدیر عمومی تالیف و ترجمه « » « » « » « »

از رتبه چهارم به سوم

امور وزارت معارف

- ۳- ص عبد القتاح خان مامور مامورین از رتبه ششم به پنجم مامورین محترم ذیل به اخذ ریع تفاوت معاش موفق شده اند .
- ۱- ص محمد آصف خان مایل مدیر تدریسات ابتدائی مامور رتبه سوم »
۲- ص امیرالدین خان مدیر قلم مخصوص » » »
۳- ص محمد اسحاق خان مدیر تعمیرات » » چهارم
۴- ص عبد القفار خان عضو تدریسات » » »
- مقرری های جدید در وزارت معارف .
- ۱- ص دو کتور محمد یرسف خان بحیث رئیس روابط اکتوری و عرفانی افغانستان در خارج
- ۲- ص عبد الشکور خان بحیث معاون ریاست » » » »
۳- ص غلام احمد خان بویل « سکرتار » » » »
۴- ص دو کتور علی احمد خان بویل بحیث کفیل معین تدرسی »
۵- ص بناغلی کویلی اعتمادی بحیث عضو دارالتالیف
۶- ص محمد اسماعیل خان سابق رئیس معارف قندهار بحیث مشاور و عضو تدریسات .
- ۷- ص عبد القفار خان سابق مدیر مکتب نهاری بحیث عضو تدریسات
۸- ص عبد القتاح خان بحیث مدیر مامورین و اجرائیه مرکز .
۹- ص محمد سلیمان خان سابق عضو تفتیش به معاونی ریاست معارف قندهار .
۱۰- ص مولوی عبدالحق خان معلم لیسه نجات که به آمریت دارالعلوم شرعیہ پغمان .
- ۱۱- ص سید محمد خان سابق عضو تدریسات که بمدیریت معارف لوگر
۱۲- ص محمد یوسف خان سابق مدیر معارف میمنه بمدیریت لیسه چهار یککار .
- ۱۳- ص محمد فاضل خان به کفالت مدیریت لیسه تیگری پغمان .
۱۴- ص اختر محمد خان سابق مدیر معارف لوگر به مدیریت معارف میمنه .
- ۱۵- ص فخر الدین خان کفیل لیسه احمد شاه بابا به حیث معاون مدیریت معارف ولایت نابل .

ریاست پوهنتون

ریاست پوهنتون درین سال مثل سالهای گذشته برای تقویه، اصلاح و بلند بردن سوویه تعلیمی فاکولته ها ابراز مساعی نموده و تعلیمات را با وسایلی که در دست بود تا حد ممکن طبق سوویه ممالک دیگر علمی ساخته .

از استا دان و کتب خانها و لابراتوارها و باقی تاسیسات فنی نه تنها طلاب بلکه دوائر و متخصصین که برای حل مقاصد علمی مراجعه نموده و می نمایند آنها استفاده کرده اند و تا اندازه بر رفع مشکلات اقتصادی و مالی که در مقابل انکشافات یگانه بلندترین موسسه علمی مملکت یعنی پوهنتون عرض اندام می نمود مجاهدت ورزیده درین سال بمقداد (۲۵) نفر به کمک وزارت معارف طور سکالر شپ و (۲۱) نفر بحساب دولت و موسسات ملی بخارج فرستاده شده و بادیگر طلاب افغانی در خارج که عده شان به (دو صد و هفتاد نفر) میرسد و بحساب دوائر مختلفه بتفاریق ارسال مصروف تعلیم گردیده اند .

از اینک دوا یر به فارغ التحصیلان فاکولتهها که کارهای مهم را اشغال و اجرا می نمایند و در مسائل خود موفقیت نشان میدهند احتیاج خیلی زیاد حس میکنند لذا این جریان ثابت می کنند که سیستم تربیه عالی در پوهنتون موفق است اما به آنها هم نباید به سوویه موجوده قناعت نمود بلکه روز بروز به بهتر ساختن آن کوشید .

پوهنتون برای تربیه و تقویه استادان خود یک عده اشخاص را بخارج طور سکالر شپ و به بودجه خود فرستاده سعی نموده تا بعوض استادان لایق خارجی متخصصین افغان را طوری تربیه نمایند که در آینده تمام کرسیهای فاکولته از طرف استادان افغان اشغال و تعلیمات بزبان شاگردان بدون وسیله ترجمان عملی گردد .

درین قسمت پیشرفت شایانی بملاحظه میرسد بالخاصه در فاکولته سیانس قسمت اعظم تدریسات با حفظ سوویه علمی از طرف استادان افغانی تدریس می شود یک عده دکتور های افغانی امتحانات کاندکور فاکولته طب را بموفقیت گزشتانده صلاحیت تدریس را در فاکولته طب حاصل نموده اند امید است که در آینده قریب این ها استادان دائمی فاکولته را تشکیل بدهند .

کارهای مهم سال ۱۳۳۱

تاسیس ریاست روابط عرفانی و اداره طلاب افغانی در یورپ .
رئیس این اداره شاغلی دکتور محمد یوسف خان بوده و اعضای آن شاغلی عبدالشکور خان و شاغلی غلام احمد خان تعیین گردیدند .
شعبات این ریاست در فرانسه و آلمان نیز تاسیس شده .

انتخاب دکتور محمد انس خان بریاست پوهنتون برای دوره (سوم)
اشترک رئیس پوهنتون به کنفرانس (هفتم) یونسکو در (پاریس) .
اشترک رئیس فاکولته ادبیات به کنفرانس ناحیوی یونسکو در (بنسکا ک)
اشترک پوهنتون در احتفال هزارمین سال تولد ابن سینا

فا کولته طب

الف قسمت تدریسی گرچه فا کولته طب در طی سال ۱۳۳۱ بموفقیت های مهمی نایل گردیده با این هم ما بجزئیات تعاس نسکرده قسمت های مهم و عمده را برای آگاهی مردم از نظر خوانندگان ذیلاً میگزرانیم.

۱- فا کولته طب موفق شد لا براتوار با کتر یولوژی عصری و مکمل را تکمیل نموده برای تشخیص امراض به دسترس استفاده دکتوران بگذارند تا مریضان موسسات صحی فا کولته طب و مخصوصاً علی آباد بدرستی تشخیص شده در تداوی و معالجه شان ازین رهگذر خدمت مهمی صورت پذیرد.

۲- برای مزید معلومات طبی دکتوران و طلاب فا کولته طب در هر دو شنبه کنفرانسی از طرف پروفیسوران میترهای کنفرانس شف کلینیک ها ایراد میگردد و بدین صورت از کشفیات تازه جهان طب همه مستفید گردیده از جانب دیدر معلومات دکتوران و طلاب تقویه میشود ناگفته نماند که میترهای کنفرانس و شف کلینیک ها به ایراد کنفرانس ها خوبتر تربیه می شوند.

سوم- در سال یکبار کنفرانس بنام روزهای جراحی در فا کولته طب صورت می پذیرد که در آن بر علاوه پروفیسور جراحی دکتوران داخلی کشور نیز سهم بارزی میگیرند سایر دکتوران و طلاب آنرا استماع نموده مستفید میشوند که درین کنفرانس معلومات و تشریحات مکملی درباره علم جراحی و مخصوصاً عملیات های جدید و کشفیات تازه را مفصلاً مطرح بحث قرار میدهند و عملاً نیز بوسیله فلم های رنگه بحاضرین موضوعات نشان داده میشود که دکتوران و طلاب ازین رهگذر خوبتر بحقایق مطالب پی میبرند در سال ۱۳۳۱ این کنفرانس عملی گردید.

۴- در طی سال ۱۳۳۱ هشتاد و هفت نفر عملیه طب عدلی برای روشن ساختن موضوعات بیویسی که حقیقه دلچسپ میباشد صورت گرفت که این موضوع به این تعداد در فا کولته طب تازگی دارد.

۵- چون سویه عرفانی فا کولته طب روبه باند یست و طلاب خوبتر میر سند متعلمین لیسه ها دلچسپی مخصوصی برای شمولیت در فا کولته طب داشته همه ساله بصورت تقریبی درین فا کولته پنجاه درصد به تعداد طلاب روبه تزیاد است مخصوصاً از دو سال اخیر باینطرف این موضوع بخوبی محسوس می شود که برای مزید معلومات فارغین گرام احصائی آن در این جا توضیح میشود:

الف: صنف (۵) ۱۳ - نفر ۸۸ - کامیاب

ب. » (۴) ۱۵ - » ۸۴ »

ج » (۳) ۱۳ - » ۸۸ »

د ښف (۲) - ۳۵ نفر ۸۲ کامیاب

ه - « (اول) (۳۹) » ۷۰/ کامیاب .

ششم - برای رسانیدن دکتوران افغانی بکرسی های پروفیسوری کانکوروی از چند سال باینطرف درفا کولته تاسیس یافته روی این اساس موفقیت های ذیل در سال ۱۳۳۱ نصیب دکتوران محترمیکه نامهای شان را برای آگاهی خوانندگان گرام تقدیم مینمایم که حائز موفقیت گردیدند .

میترا کنفرانسهای امرایش داخله (اول) دوکتور فقیر محمد خان شفا دوم دوکتور سفر علیخان .

شف کلینیک های داخله (اول) میرابو ترابخان ، دوم نصیر احمد خان ، سوم محمد علیخان .

« « « جراحی (اول) عبدالعسین خان وحدت ، دوم میرا کبر خان .

« « گوش و گالون و بینی (اول) محمد حسن خان نصرت ، دوم محمود خان .

۷ - دکتورانیکه بوزارت صحیه داده شده اند غلام سخی خان ، حفیظ الله خان .

دکتورانیکه بوزارت دفاع عملی داده شده اند محمد نعیم خان ، عبدالصمد خان .

دکتوری که بخود فا کولته طب داخل کار شده ؛ محمد معروف خان

۸ - تعداد طلاب بستاری و همشیرگی و قابلگی .

۱ - تعداد طلاب بستاری .

۱ - ښف (اول) الف (۲۷) نفر

۲ - « (اول) ب (۲۶) »

۳ - « (۲) ب (۳۲) »

(۸۵) نفر بطور عموم ؛

۲ - طلاب همشیرگی -

۱ - ښف (اول) ۶ - نفر

۲ - « (۲) ۱۱ - »

۳ - « (۳) ۲۵ - »

۴۲ - نفر بطور عمومی .

۳ - طلبان قابلگی

۹ - يك تعداد سامان و لوازم از قبیل مايعتاج ماشین های رادیولوژی و لوازم جراحی ، و ادویه جهت ضرورت شفاخانه های ریاست فا کولته طبی از خارج توريد گردیده است .

۱۰ - اجراءات اداری ریاست فا کولته طبی .

مامورینیکه برتبه (۵) و برتبه (۴) ترفیع نموده اند .

۱ - ص دکتور محمد عثمان خان ولد محمد انور خان برتبه (۴) .

۲ - « « بالملکن برتبه (۵) .

مامورینیکه کرسی ندارند و ربع تفاوت معاش - برای شان منظور شده .

۲ - یکتعداد کتب جدید خریداری گردیده که کتبا بڅانہ فا کولته تقویه شده در نظر است که همه ساله کتب خریداری گردد .

۳ - در هداسته از شق فریک ریاضی (۵) نفر قرار ذیل فارغ التحصیل گردیده :

الف: ۱- فقیر محمد خان ولد خان محمد خان .

۲- حفیظ الله خان ولد حبیب الله خان .

۳- محمد سالم خان ولد محمد عالم خان .

۴- ضیاء محمد خان ولد اختر محمد خان .

۵- محمد صادق خان ولد فتح محمد خان .

ب : شق کیمیا . بیولوجی

۱- محمد حیدر خان ولد عجب گل خان .

۲- سید محمد امان خان ولد سید عظام محمد خان .

۳- فقیر محمد ولد خیر محمد خان .

۴- محمد وزیر خان ولد نظام الدین خان .

۵- عبدالصمد خان ولد عبدالاحمد خان .

۴- از (P.C.B) (۱۳ نفر درچانس اول) شاگرد فارغ التحصیل وبغا کولته طب معرف گردید .

۵- برای اصلاح امور لابوراتوارها ومجاسبه آلات فنی ومسافه بعید کنترول فا کولته طور جدا گانه در خود فا کولته منظور گردید .

۶- تعمیر فا کولته سیانس که از طرف تعمیرات ولایت کابل تعمیر میشود قسماً تکمیل گردیده وامید است که فا کولته سال ۱۳۳۲ - در آن نقل کند .

۷ - شعبه کیمیا فا کولته یک عده زیاد موادی را که دوازمختلفه جهت تجزیه فرستاده اند تجزیه نموده ومعاونت فنی کرده .

فا کولته های حقوق وشرعیات

شعبه اجرائیه

۱- تعمیر ۳ باب اطاق درسی منزل دوم .

نوت. تعمیر (۳) باب اطاق منزل اول درسال گذشته تذکر داده شده بود .

۲- ترمیم ورنگمالی عمارت فا کولته .

۳- جهت رهایش تخمین (۲۰۰) نفر طلاب شرعیات یک عمارت عصری درالحاق عمارت سابقه فا کولته واقع نویکابل مطابق نقشه اصولی در وسط سال جاری شروع و تعمیر منزل اول آن تکمیل گردیده است . علاوه ریاست فا کولته در نظر دارد در سال

آینده تعمیر يك حمام رامطابق شرائط صحیحی درالحاقیه عمارت فاكولته شرعیات تعمیر نماید .

اجراآت شعبه نشرات قرار ذیل خلاصه میگردد

۱- چون درسال گذشته در نتیجه طبع نمودن نوتهای درسی استادان فاكولته حقوق توسط گسنتنر وتوزیع آن بطلاب پیشرفت قابل وصفی در درس بعمل آمده بود درسال جاری نیز مدیریت نشرات موظف گردید که بعلاوه دروس فاكولته حقوق دروس فاكولته شرعیات رانیز توسط گسنتنر چاپ وبطلاب توزیع نماید . نظر باین امر مدیریت نشرات توانست که در ظرف سال تعلیمی ۳۱ در حدود (۶۲۴۰۰) نوتهای دروس استادان فاكولته حقوق و شرعیات را چاپ کرده و بدسترس طلاب بگذارد

۲- بعلاوه چاپ نمودن دروس فاكولته مدیریت نشرات جداول مورد ضرورت شعبه تدریسی واجرائیه را که در سالهای گذشته در مطبعه عمومی بطبع میرسید نیز توسط گسنتنر بچاپ رسانیده وبدسترس شعبات مذکور گذاشته .

۳- برای اینکه طلاب فاكولته بتوانند حتی الامکان از جراید علمی خارجی استفاده نمایند مدیریت نشرات مجله ماهانه حقوق را که از آبرومند ترین مجلات علمی مرکزست پابهمترین مجلات علمی ممالک مختلفه بصورت تبادل ارسال نموده ازین ناحیه مدیریت نشریات توانست که يك تعداد مجلات علمی وسودمند را جهت استفاده طلاب فاكولته حقوق گرد آورد .

شعبه تدریسی

موضوع امتحانات

۱- موضوع امتحانات صنوف فاكولته حقوق که در ظرف یکسال تعلیمی دو مرتابه ششماهه تجربی وسالانه تقریری گرفته میشد طبق فیصله مجلس استادان به (ششماهه تقریری) تبدیل شد .

۲- فارغ التحصیلان صنوف چهارم اداری واقتصادی فاكولته حقوق بصورت مجموعی به ۲۵ نفر بالغ گردید و فارغ التحصیلان مذکور نظر باحتیاج و ضرورت دواثر بایشان معرفی وشامل کار گردیدند

۳- برای اینکه بتعداد کتب کتابخانه فاكولته افزودی بعمل آید و ازین ناحیه تا اندازه امکان احتیاجات معنوی متعلمین را بکتاب طرف ضرورت مرفوع ساخته باشد يك مشت پول را در اختیار یک نفر استاد فاكولته که جهت سپری نمودن ایام رخصتی روانه خارج بود گذاشت تا کتب طرف ضرورت فوری را از ممالک خارج خریداری نموده با خود بیاورد . همچنین شاغلی رئیس پوهنتون در هنگام مسافرت در اروپا يك عده کتب مورد ضرورت فاكولته را از باریس خریداری کرده اند که بهمین زودی وارد شده و در کتابخانه برای استفاده طلاب گذاشته خواهد شد .

مدیریت کورس مالی واداری

۱- امتحانات سالانه کورس مالی واداری که در اخیر میزان ختم شد داوظلمبان جدید که تعداد شان به (۷۰) نفر بالغ میگردد پس از اخذ تعهد ومقررات موضوعه شامل کورس گردیدند

۲- چون کورس مالي واداري بمنظور توسعه و تزويد معلومات آن مامورينکه بنا بر معاذير مختلف نتوانسته اند تحصيلات خویش را در مکاتب ادامه و تکميل نمايند و نیز برای رفع احتياج و تقاضاء دوائر که بفرارغ التحصيلان فا کولته زياد ترديده ميشود تاسيس يافته است برای اینکه به آن چنان اشخاص فوق کمکی بسزايی شده باشد تا تحصيلات نا مکمل خویش را تکميل و از عهده خدمت بخوبي بدر شده بتوانند پيشنهادی بمقام صلاحيت دار تقديم و امر تمديد کورس مالي واداري را از سه ساله به پنج سال حصول نموده اند که در آينده قريب بعد از اینکه مراحل مقدماتی خویش را از قبيل ترتيب پروگرام وغيره طی کند در حمل سال ۱۳۳۲ با فا کولته دروس آن بکجا شروع خواهند شد .

پوهنځی ادبيات

پوهنځی ادبيات مثل هر سال در تطبيق پروگرامها . تسهيل دروس و تهیه وسايل تحصيل شعبه ادبيات و شعبه تاريخ و جغرافيه کوشيده و در يابان سال تعليمی توانست بتعداد (۱۴) نفر فارغ التحصيل در شق ادبيات برای خدمات فرهنگي واداري عرضه دارد .

تقدیر خدمات عوفانی

با اثر توجه وزارت معارف و رياست پوهنتون بناغلی امين ميرزا خان مورد نوازش والطف حضور همايوني فرار گرفته با خد نشان درجه (۲) معارف موفقی شده اند .

اعزام بخارج

پوهنځی ادبيات صورت کار شب استنانت پروفيسر ادبيات فارسی بناغلی سيد يوسف خان عدوی راجه مطالعه تاريخ به نيورستی لکنه پور (هند) اعزام نموده است .

نشرات پوهنځی

شعبه نشرات اين پوهنځی برای تسهيل دروس فا کولته وسايل شعب وزارت معارف بترتيب ذيل نشریات نموده .

۱- برای استفاد محصلين پوهنځی و ذو فمندان بیرون فا کولته علم تربيه ترجمه استاد هاشم شایق افندی را بتعداد (۱۰۰۰) جلد طبع نموده .

۲- برای پیشرفت دروس سبک شناسی فارسی و کتب کلاسیک (آقای احمد جاوید) متن کلیه ودمنه شاهنامه فردوسی المعجم طبع و توزیع شده .

۳- برای تسهيل دروس کلاسیک فارسی سال چهارم فا کولته (دروس استاد هاشم شایق افندی) متن چهار مقاله عروضی سمرقندی طبع و توزیع شده .

۴- برای پیشرفت دروس جناب ملک الشعراء (بیتاب) نحو فارسی و انتقا دات خان آرزوی بر نشرات سابقه علاوه شد .

۵- انتقادات احمد (جاوید) بروش ادبی و نگارش فارسی .

مدیران روزنامه‌های «مجله و زندون» و «جریده سنائی»

شاغلی محمد خالد روشن مدیر
وصاحب امتیاز روزنامه ملی انیس

شاغلی محمد اکبر اعتمادی مدیر
مجله هفتگی زندون

شاغلی غلام جلالی مدیر جریده
جدیدالتاسیس سنائی

مدیران روزنامه ورانگه، جوینده، پروان و مجله کابل

شیخاغلی نورمحمد جوینده
چلو و ننگی مجله کابل

شیخاغلی فدا محمد صارم مدیر
جوینده جدیده التامیس پروان

شیخاغلی عبدالمانان در دهنه مدیر
روزنامه ورانگه ولایت جنوبي

امور وزارت صحیه

در سال ۱۳۳۱

ترقیات سنویه که در وزارت صحیه بعمل آمده است .
و - ع ، ص ، دكتور عبدالظاهر خان رتبه (۳) - كفتل معین وزارت صحیه بر تریه (۲)

معین وزارت صحیه .
۳ - ع ، ص ، دكتور عبدالرحیم خان رتبه (۲)

كفتل ریاست مجادله ملائی تریه (۲) به

ریاست مجادله ملائی .

اجرای آتقلال ۱۳۳۱ که در وزارت طبع و نشر بعمل آمده است .

۱ - بانیاغلی دكتور (مانسو) و ما نام (مانسو)

دكتور دكتورس موسسه دندان سازی زنان و مردانه

برای يك سال تمدید قرار داد شده است .

۲ - بانیاغلی (بوده) پروتیزین طبع و نشر

سازی مردانه و زنانه برای يكسال تمدید قرار داد

بعمل آمده است .

۳ - افتتاح موسسه اکسیرین و قرار داد صحیه در

شفاخانه بوعلی سینای بلخی واقع گنده گنده و تقریب

و تعیین مسوول فنی آنان .

۴ - نصب بوستگاه اکسیرین و قرار داد صحیه

و استخدام دكتور اکسیرین از غرب آلمان و بکار

انداختن اکسیرین ولایت مذکور و تقرر سایر پرسونل فنی آن .

۵ - تغییر و تبدیل عهده مسوول فنی لوزقییل سبز طیب ها و دكتوران مقارن های

دكتور ، دواسازان ، کمپودران ، المله کوپان و پرستاران بر حسب مقررات موضوعه برای

دو سال در دو سال که تغییر و تبدیل میشود از يك منطقه به دیگر منطقه .

۶ - ترفیعات سنویه ماموزین فنی و اداری وزارت صحیه .

۷ - تقسیمات نفر کمپودران تبار تحصیل کورس کمپودری در فرستادین آنها بقرض

تجربه و مزیت معلومات عملی شعبات مرکزی وزارت صحیه .

۸ - دو نفر فارغ التحصیلان فاکولته طب دکتور ، غلام شخی خان - دكتور الحافظ الله خان

که جدیداً از ستاز فارغ شده بودند وزارت صحیه معرفی و عوض دکتورینان که بود معجز الله

خیلاریا تعیین و مقرر شده اند .

۹ - تقسیمات (۱۷) نفر پرستار فارغ التحصیل مکتب پرستاری که از ریاست آنها کولته

طب معرفی شدند بود دکتور محمد مول - بنیان در لایرا تو با پرونیسیف وری و دی کلینیک (معاینه خانه

امراض زهروی) و موسسه اکسپریز تادرشقوق مذکور اخذ معلومات نموده و بعد از فراغ دو سال معلومات در زمرة پرسونل مذکور شامل کارشوند .

۱۰- تعیین پرسونل فنی ادویه فروشی ولایت مشرقی مربوط ریاست دیوی ادویه و افتتاح آن بغرض رفاهیت اهالی ولایت مذکور .

۱۱- منظوری یک ادویه فروشی شق دیوی عمومی ادویه مربوط وزارت صحیه بولایت جنوبي که عنقریب پرسونل آن تعیین و اعزام خواهد شد .

۱۲- منظوری یک معاینه خانه در حکومت کلان خلم مربوط ولایت مزار شریف با کمک و همکاری وزارت صحیه در خلم افتتاح گردید

عمرا نات جدید مرکز وزارت صحیه در سال ۱۳۳۱

در سال ۱۳۳۱ ۱۷ عدد گراچ در طرف شمالی و غربی احاطه وزارت تعمیر و کار تعمیر آن خلاص و طرف استفاده قرار داده شده .

در سمت جنوبي عمارت حاضره یک عمارت بزرگ جهت ریاست حفظ الصحه و دوا تر متعلقه آن تعمیر نموده چنانچه کار تعمیر آن خلاص و طرف استفاده دوائر واقع شده .

ریاست حفظ الصحه

هدیه نشتیات و تبلیغات :

۱- مدیریت نشتیات مسئول نشر و تبلیغ مضامین صحی و طبی بوده و ازین نقطه نظر برای بلند بردن سویه صحی کشور وظیفه مهم را به عهده دارد چنانچه برای این منظور مجله روغتیا موجوده بداخل (۳۴) صفحه با مضامین مفیده صحی مصور ماهواره چاپ میگردد و در صفحات محدود آن هر گونه موضوعات علمی و صحی و تبلیغی و کشفیات جدید طب برای استفاده اطباء نشر زمینه برای پیشرفت معلومات فنی و تحقیقات و تبعات طبی آنها در آن موجود میباشد چون وزارت صحیه که در عین حال وظیفه نگهداشت صحت و تندرستی عامه را عهده دار میباشد . و از طرف دیگر برای ترفی و پیشرفت معلومات فنی و تبعات علمی دکتوران افغانی نیز معاونت های لازمه را باید عملی بنماید . ازین نقطه نظر لازم شمرده مجله روغتیا را مخصوص طبقه اطباء و منسوبین طب نموده تا دکتوران افغانی بتوانند نتایج تحقیقات و تبعات علمی خود را در صفحات معدود آن گنجانیده و ازین راه برای مزید معلومات همکاران و هم مسلکان کشور خویش معاونت بنماید .

۲- برای تنویر و بلند بردن سویه خلق مجله دیگری بنام (روغتیا زیری) موجود میباشد که در آن مباحث مختلفه صحی بعبارت بسیار بسیط و عام فهم رعاری از اصطلاحات طبی در (۲۰) هر ماده نشر میگردد سابق این مجله به گسستنر طبع میشد مدر از سال ۱۳۳۱ با بنظر طرف بحروفی طبع میشود .

این مجله دارای دو قسمت بوده که قسمت اول آن بنام وزارت صحیه که در آن مضامین صحی از ظهور و پیدایش امراض ساری و اجتماعی، سرایت و تکون مرض، طرز وقایه و جلوگیری از امراض، اصول حفظ الصحه و غیره معلومات صحی نشر و در قسمت دوم تحت نام قسمت روزنوتون

که در آن مضامین صحی راجع به حمایت مادران و اطفال صیانت و پرورش کودکان تغذیه و صورت شیردادن شیرخوارگان، امراض اطفال و غیره را برای کسب معلومات طبقه عوام نشر میدارد. و این مجله بداخل (۱۴) صفحه بطبع حروفی از طرف مدیریت نشریات به تعداد (۷۰۰) جلد بطور رایگان برای استفاده مردم توزیع میشود .

۳- مدیریت نشریات و تبلیغات علاوه بر نشر و طبع دو مجله فوق الذکر برای تعمیم روح حفظ الصحه در شروع و پانزده هر ماه کنفرانسهای صحی در ایادیو کابلی نشر و توسط کنفرانسهای مذکور مردم را با اصول حفظ الصحه آشنا ساخته بیالابدن سطح معلومات صحی مردم کشور خدمات مفیدی انجام میدهد.

۴- از طرف دیگر چون مجلات صحی به تمام اهالی مملکت نمیرسد مضامین مفید صحی برای حفاظت و تندرستی مردم در روزنامه های (انیس و اصلاح) نشر و بدینوسیله از جمله وسرایت امراض ساریه ظهور و پیدایش امراض زهرویه غیره بحث میراند تا در تمام نقاط مملکت مردم از آن استفاده نموده برای وفایه و حفظ الصحه خود قایل خرید از آن مستفید گردند.

۵- مدیریت نشریات برای تشویر عامه غیر از نشر مجلات و مضامین صحی توسط ماشین سینما، متحرک خود فیلم های صحی امراض از قبیل سل، سفلیس، سوزاک ملازیه، دیزارتری، رول مگس در انتشار امراض ساری و اجتماعی را در مکاتب کابلی و مجامع بزرگ، در مؤسسات و شفاخانه ها نمایش داده و بوسیله فیلم های صحی صورت پیدایش و پیشرفت امراض مذکور معالجه و جلوگیری از آن را نشان داده و با زبان ساده تر ترجمه فارسی مذکور ذریعه میگزرو فون سینمای مذکور تبلیغ گردیده است. تا بدین ذریعه اهالی از شر سرایت امراض مدمشه که بساعت خطرات بزرگسی در جامعه میشود مطلع گردیده و خود را از سرایت امراض محفوظ نگاهدارند .

۶- مدیریت نشریات برای پیشرفت معلومات طبیبی جدیدیکه عمده مجلات و کتابهای طبیبی خارجی را که به الهسته مختلف میباشد برای مرکز ولایات اشتراک نموده مضامین و مقالات جدید درباره تشخیص، تداوی ادویه جدید بصورت استعمال آن و غیره را از بین مجلات انتخاب و توسط ترجمان های خویش بفارسی ترجمه و در معرض استفاده دکتوران افغانی قرار میدهد تا اگر خدا بخواهد بدین وسیله سویه معلومات طبیبی دکتوران وطن بلند رفته بتواند .

۷- مدیریت نشریات باه موسسه صحی جهان دایما در تماس بوده نشریات و راپورتها و کانفرانسهای موسسه مذکور را عندالموقع در مجله روغتیا نشر نموده و از اشخاص و نمایندگان صحی موسسه مذکور که در افغانستان آمده و اجراءات نموده اند معلومات حاصل و صورت اجراءات آنها را ذریعه مجله روغتیا نشر کرده اند .

۸- تنقیداتی که از طرف نویسندگان محترم در روزنامه اطراف دواخانه ها و غیره نشر شده مدیریت نشریات وزارت صحیه بجوابات ایشان پرداخته است .

مدیریت مجادله

نظر به مجادله که قبلاً علیه امراض حمای لکه دار بعمل آمده و با اساس رایورتهای واسله امسال بدون یکی دو واقعه مجدود دیگر به تمام نقاط مملکت خیریت حکم فرماست. ولی با آنهم وزارت صحنه درین مورد توجه و تعمق نهیدی بکار برده و برای سهولت و پیشرفت این مرام از اثر از همه چنین تجویز و تصمیم اتخاذ نمود که یک مقدار کمی بودرد باشی و گن سپری برای اجرای امور مجادلوی تمام ولایات و حکومتات اعلی و کلان و محلی مملکت به موافق مناسب ارسال بدارد همان بود که با اساس پلان بودرد و گن سپری ضرورت هر منطقه را بموافق مناسب آن بمرجعش ارسال و علاوه از بودرد و گن یک مقدار بول هنگفت نیز برای هر منطقه تخصیصیه ترسیل گردیده تا تمام نقاط مملکت بدون عواجه و برخورد کدام مشکلات عملیات بودرد باشی و تطبیقات خرد را بروفق مرام و آرزوی وزارت صحنه بصورت صحیح و اساسی انبیاام داده بتوانند وقتاً که از تسلیم طلب فوق فارغ گردیدیم برای پیشرفت امور مجادله شهر کابل که نسبت به سال های گذشته بمراتب وسیع تر گردیده و دامنه مجادله هم به شمول شش گروهی در نظر بود. باریاست بلدیة تبادل افکار تدابیری مهمی اتخاذ گردید و از اول جدی مجادله مرکز آغاز و تمام تیم های هیئت که عبارت از هشتاد نفر طلاب و بیست نفر خانمها بود از جمله بیست تیم تشکیل دانه و در هر تیم چهار نفر طلاب و بیست نفر شامل بود که طلاب طبه مذکور را بمبوسات و رخت خواب و خانم ها طبقه نسوان اهل خانه را تطبیق بودرد نمایند. حمامها چون زیادتر برای انتشار امراض ساری و عوامل آن مخصوصاً مرتزحمای لکه دار اضافه تر مساعد است لذا وزارت صحنه چنین فکر نمود که در هنداسته تمام قبمتهای حمام از قبیل دیوار و سقف و سطح آنها با محلول دی، دی، تی، بوسیله پمپ مخصوص آن بودرد باشی گردد تا از ظهور مرض جلوگیری بعمل آید.

سرویسهای شهری بروزهای همین ساعت هفت بجبه یعنی قبل از بیکار انداختن آنها هفته وار از طرف هیئت معینه بودرد باشی بعمل آمده و همچنین کادیها بروز معینه حسب پروگرام مجوزه هفته وار بودرد باشی گردیده است غیر ازین به مساجد شریفه و سینماها و صحنه های تمثیل نسبت کثرت تردد و ازدحام نفوس بکرات بودرد باشی اجراء شده است. نظر به سالهای گذشته یک مقدار کمکی بودردی، دی، تی بجاهای ذیل فرستاده شده است:

- ۱- ولایت جنوبی (خوست از کون)
- ۲- ولایت مشرقی مدیریت صحنه مشرقی و کترها، لغمان، شنوار
- ۳- ولایت هرات، مدیریت صحنه، بادغیسات، غوریان، غوروات
- ۴- مدیریت صحنه قندهار، کرشک، فلات، نادعلی، و ارزگان
- ۵- مدیریت صحنه قطن، بلخمیری، تالتان، قندز، رستاق
- ۶- مدیریت صحنه مزار شریف، سمنگان، شبرغان، بلخ و شفاخانه سیاه

۱۳۳۷ هـ ق ۷۸۳۱
 وزارت صحنه
 دفتر مرکزی

۷- مدیریت صحت میمنه، اند خوی

۸- مدیریت صحت پروان و کسا پسا

۹- مدیریت صحت لوانگرد

۱۰- دایزنگی

۱۱- بدخشان

۱۲- فراه و چغنا نسور

۱۳- غزنی

۱۴- پغمان

۱۵- مرستون

۱۶- شفا خانه صنعتی بانک ملی

۱۷- سروبی

۱۸- مجیس

۱۹- سرطاباب بلدیہ

۲۰- وزارت دفاع ملی

۲۱- موسسات صحت علی آباد

ناگفته نماند که وزارت صحت در مجادله حمایت لکه دار پودری، دی، تی، تی را از خارج و پودری تلکک را از ولایت مشرقی وارد نموده و تلکک را تحت نظارت مراقبت خویش توسط آلات برقی میده نموده و با پودری، دی، تی مخلوط و طرف استعماده قرارداد ده برای رفع این مشکلات یک دستگاہ میده کننده و مخلوط کننده امید است به همکاری سازمان صحت جهان با این زودی ها بدسترس وزارت صحت گذاشته خواهد شد.

۱- تعداد افرادی که پودری زده شده اند بصورت تخمین (۲۷۵ ۳۶۰) نفر

۲- « ملبوسات و مفروشات و سایر پارچه باب مستعمله بصورت تخمین (۲۰۴۰۰۹۱) پارچه

۳- « عموم مساجد (۲۳۰)

۴- « « « « « سرایها (۹۰)

۵- « « « « « حمامها (۳۱)

۶- « « « « « گادیهها (۱۷۱۰)

۷- « « « « « سرویس ها و لاریها (۶۹۲) عراده

مقدار پودری صرف شده مجا دله بیست و پنج هزار و ششصد و هشتاد ... پوند

۲- وزارت صحت باتو سبب مختلف مملکت بلان های متعدد دی را سنجیده

منجمله به همکاری سازمان صحت جهان و یونیسف یک کلینیک امر اض زهر وی

را که دارای شعبه مردانه و زنانه میباشد در ایارتمان جاده باغبان کواچه کابل دائر

و افتتاح نمود این موسسه اشخا صیرا که با مراض زهر وی مصاب میباشند همه روزه به

استثنای ایام تعطیل از ساعت ۱۹ الی ۱۲ بجه قبل از ظهر بصورت مجانی معاینه و تداوی میکند کلینیک مذکور برای مجادله امراض زهروی ولایات هم پرسونل فنی تربیه مینماید .

۳- وزارت صحنیه به سلسله خدمات خود یک قدم نویر و بسیار موثری برای مجادله مرض سل که روز بروز در بیکر نفوس این مملکت خدمات مدهشی وارد مینماید برداشته . و درین زمینه با سازمان صحنی جهان نیز داخل مذاکره و مفاهمه گردیده و تعمیر نیم کاره شفاخانه بلدیهر را واقع چین تکمیل نموده چنانچه منزل تجلانی عمارت و موصوف جهة معاینه مریضان سل و قسمت فونانی آن جهة معاینه حمایه مادران و اطفال و امراض زهروی تخصیص داده شده چه وزارت صحنیه مجادله مرض مشهورم سل را بعد از مرض ملاریا حق اولیت داده و کلینیک مذکور عنقریب افتتاح می گردد کارکنان وزارت صحنیه امید قوی دارند که این کلینیک هم در قطار سائر کلینیک ها بتواند خدمات مهمی در تندرستی مردم این کشور نماید تا گفته نمایند که کلینیک متذکره بر علاوه مجادله با مرض سل برای تربیه پرسنل فنی در شق تبرکوز هم کار نموده زیرا وزارت صحنیه در نظر دارد تا بعد از بدست آوردن پرسنل فنی مطابق به شعبات آنرا در سائر ولایات کشور نیز افتتاح نماید .

۴- در سال ۱۳۳۱ به اثر اطلاع برخی از ولایات که بعضی اشخاص را سگ دیوانه گزیده بود چند مرتبه هیئت های مکمل فنی با واکسین ضد سگ دیوانه در نقاط مطلوبه ارسال و تداوی مصابین مجاناً اجرا گردیده است .

۵- مجادله علیه مرض چیچک به پیمانته وسیع بعمل آمده چنانچه وزارت صحنیه در سال ۱۳۳۱ در مراکز و مواضع ذیل بمقدار میکمی واکسن ضد چیچک را ارسال نموده در مراکز گرم در موسم زمستان و در نقاط سردسیر در موسم بهار واکسیناسیون ضد چیچک اجرا گردیده

۱- مرکز ولایت هرات ماموریت صحنیه شین دند .

۲- مرکز ولایت قندهار ، حکومت عالی گرشک ، حکومت کلان فلات .

۳- مرکز ولایت قطغن .

۴- ماموریت صحنیه پل خمیری

۵- » تالقان

۶- » قندوز

۷- » خان آباد

۸- » رستاق

۹- مدیریت صحنیه مزار شریف

۱۰- ماموریت صحنیه سمنگان

۱۱- » شبرغان

۱۲- مدیریت صحنیه مشرفی

۱۳- » جنوبی

- ۱۴- ماموریت صحیه خوست
  - ۱۵- ماموریت « پروان
  - ۱۶- ماموریت « کاپیسا
  - ۱۷- ماموریت صحیه غزنی
  - ۱۸- « « « مینه
  - ۱۹- ماموریت صحیه اندخوی
  - ۲۰- ماموریت صحیه بدخشان
  - ۲۱- ماموریت صحیه فراه
  - ۲۲- ماموریت صحیه دایزننگی
  - ۲۳- « اوگر
  - ۲۴- ماموریت « پغمان
- ۶- دروردک تو سطر شفاخانه سیاروزارت و اکسیناسیون ضد چیچک اجرا گردیده و اکسین ضد مرض محرقه و مرض کولیرا به مقدار مکفی در نقاط فوق ارسال گردیده و مردم از آن مستفید شده اند .

مدیریت بین المللی

وزارت صحیه کمی پرسونل فنی را در رشته های جداگانه مجادله امراض احساس ورا کدم نندن بلانهای مرتبه را ازین رهگذر بیشتر دانسته بناء باسا زمان صحی جهان که مهمترین وظیفه آن تربیه پرسونل فنی میباشد داخل مذاکره گردیده بموافقته سازمان صحی مذکور یک عده دکتوران را به صفت فیلوشپ مانند سالهای گذشته بغرض تکمیل و توسعه معلومات در خارج اعزام نمود که اسمای شان باشقو فیکه در آن رشته تو سعه معلومات میدارند ذیلاً خلاصه میگردد .

۱- شاغلی دکتور عبدالله خان طرزی بحیث فیلوشپ در شق حفظ الصحه دندان به امریکا .
۲- چون امور احصائیه طوریکه باید وشاید در مملکت اجراء نگردیده هنوز هم سیستم اجراءات آن ناقص بوده وهم از طرف دیگر کلدکسیون احصائیه صحت و تندرستی بصورت نامکمل بوده بنا بر آن وزارت صحیه در صدد چاره وعلاج آن بر آمده نخست با سازمان صحی جهان داخل مذاکره وسیس با موافقه سازمان مذکور شاغلی عبدالقجوم خان را بغرض تحصیل در شق احصائیه به کلدکته اعزام نموده است .

همچنین یک نفر متخصص احصائیه از سا زمان صحی جهان در برج میزان وارد کابل گردیده راجع به ترتیب وتدرین احصائیه های امراض باشخاص مذکور مذاکراتی بعمل آمد .

۴- امراض زهروی مدعش ترین دشمن بشر بوده ومرض مذکور عواقب خیلی ناگواری در بردارد چه ضرر و آسیب آن منحصر بفرزند بوده بلکه به چندین نسل نقل می یابد همانست

که وزارت صحتیه در صد حمایت و جلو گیری و مجادله آن بر آمده و با همکاری سازمان صحتی جهان و یونسف یک کلینیک مجانی را بنام کلینیک امراض زهروی افتتاح نمود و در اجراء آن مدیریت مجادله از آن ذکر بعمل آمد .

۵ - وزارت صحتیه شاغلی دکتور محمد انور خان را بمصرف سازمان صحتی جهان بحیث فیلوشپ به امریت کما اعزاز نموده است تا نامبرده در شفاخانه (جون هایسکن) در شق امراض زهروی و خصوصاً در شق مجادلوی و وفابوی و طرز تدای عصری مرض مذکور معلومات خویش را توسعه بخشد . همچنین دکتور عبدالستار خان جهة توسعه معلومات در شق سیرولوژی بحیث فیلوشپ اعزاز گردید .

از طرف وزارت صحتیه در سال ۱۹۵۲ در پنجمین کانفرانس اسامبله عمومی صحتی جهان شاغلی دکتور عبدالظاهر خان معین وزارت صحتیه بحیث رئیس و بناغلی دکتور عبدالرحمن خان حکیمی رئیس حفظ الصحتیه وزارت صحتیه به صفت عضو شرکت ورزیده بودند و در کانفرانس متذکره بناغلی داکتر عبدالظاهر خان در کومیتة اعتبار نامه ها و کومیتة مباحثات تخنیکي وظیفه رایزرتور را عهده دار بودند .

۷ - کانفرانس منطقه وی جنوب شرق آسیا .

سازمان صحتی جهان از نقطه نظر اداری صحتی بمناطق اروپا ، امریکا ، افریقا و شرق بحر مدیترانه ، غرب یاسیفک و جنوب شرق آسیا تقسیم گردیده و افغانستان در حوزه جنوب شرق آسیا شامل و در هداسته ۱۳۳۱ که کانفرانس مذکور در اندونزی منعقد گردیده بود از طرف وزارت صحتیه شاغلی دکتور عبدالرحمن خان حکیمی رئیس حفظ الصحتیه بحیث نماینده افغانستان اعزاز و شمولیت ورزیده بودند که درین کانفرانس بر مسائل مالی و بودجوی صحتی هر مملکت که از طرف سازمان صحتی جهان تخصیص داده میشود مذاکره و مباحثه بعمل آمده . در کومیتة منعقد مذکور که بناغلی دکتور حکیمی شامل شده بودند راجع به افغانستان تصاویر ذیل بعمل آمده است .

کنترول ملاریا : راجع به کنترول مرض ملاریا در سال ۱۳۳۲ در کومیتة منطوقی مذاکراتی بعمل نیامد زیرا در سال مذکور بر طبق پلان و پروژة مرتبه و به اساس بودجه سال های قبلی درین رشته همکاری سازمان صحتی جهان ادامه می یابد .

اما در بودجه سال ۱۹۵۴ مطابق به ۱۳۳۳ شمسی راجع به توسعه مجادله ملاریا (۲۵۰۰۰) دالر با اساس معاونت دو جانبه تزید بعمل آمده علاوه بر آن مبلغ پنج هزار دالر جهة مصارف حتمی آن منظور گردید و است و تصریح گردیده که این توسعه از تخصیص امداد تخنیکي یونو پرداخته شود . کذا فیصله گردیده که یک نفر دکتور در شق ملاریا بحیث فیلوشپ برای مدت پنج ماه بمصرف متذکره از سال ۱۹۵۴ بخارج جهة توسعه معلومات اعزاز گردد .

۸- انجینیر صحی: در سال ۱۹۵۳ نیز ادامه خدمت انجینیر صحی از طرف سازمان صحی جهان قبول گردیده .

۹- دیمانسترا سبون مرض تو بر کلموز و تربیه یرسونل فنی آن در کابل سر از سال ۱۹۵۳ شروع میگردد .

۱۰- علاوه بر آن راجع به فرستادن يك (نرس) بین المللی در سال ۱۹۵۳ و ۱۹۵۴ و تطبیق واکسین بی، سی، جی راجع به کنترول مرض سل در افغانستان فرستاده میشود .
۱۱- راجع به مشاور صحی و تقویه احصائیه های صحی و حیاتی هم تصمیمات اتخاذ شده و ارجانب نماینده وزارت صحیه بناغلی د کتور حکیمی قبول شده است .

۱۲- کنفرانس ضد مرض سگک دیوانه که در (کتور) منعقد گردیده بود از طرف وزارت صحیه بناغلی د کتور محمد اسمعیل خان ظاهری بدان صوب اعزام شده بود که نامبرده در کنفرانس منعقد مذکور شامل و بعد از اخذ معلومات جدید و ایس بوطن معاودت نمود .

۱۳- برخی از دکتوران خارجی که برای بازدید و تتبعات در اطراف امور صحی مملکت عزم ورود را به افغانستان داشتند از طرف وزارت صحیه نسبت بو سائل حمل و نقل ایشان از پشاور الی مرکز و تهیه جای رهایش آنها در کابل و برخی مسائل دیگر نسبت برایشان فراهم آورده اجراآت آن از طرف مدیریت بین المللی صورت گرفته است . دکتوران بین المللی که وارد افغانستان شده اند قرار ذیل است .

۱- بناغلی د کتور (مانسی) مدیر منطقوی جنوب شرق آسیا .

۲- بناغلی « (دیوس) نماینده یونیسیف .

۳- بناغلی « (کینی) مدیر منطقوی آسیا الی یونیسیف .

۴- بناغلی « (مکو نینی) در شق تو بر کلموز .

(بیغله پترسن) که جهت تربیه نرسها در قسمت زایشگاه شفاخانه مستور رات

اجرای وظیفه میدارد .

۵- بیغله مانینسک معلمه پرستاری .

۱۴- توری دادویه مخدره دوائر مملکتی و موه سسات تجارتی بدون لایسنس و اجازه وزارت صحیه ممنوع شده بود دوائر نمی توانند که بدون استیذان وزارت صحیه و اعطای لایسنس توریید نمایند . در هذا سنه ۱۳۳۱ برخی از موه سسات ملی و دوا یر مملکتی و ادویه فروشهای شهری که نسبت باخذ لایسنس توریید ادویه مخدره وزارت صحیه مراجعه نمودند . لایسنس قلمت ادویه مخدره طرف ضرورتشان حسب اصول از طرف مدیریت بین المللی ترتیب و بعد از امضای مقام وزارت و مهر مخصوص بمرجع توریید کننده از سال گردیده است تا بر طبق لایسنس متذکره در توریید ادویه مخدره طرف ضرورت خود اقدام نموده و مشکلاتی سدراه شان نشود .

۱۵- برای خریداری و بدست آوردن یکمقدار کافی واکسین ضد حمای لکه دار داخل اقدامات شده چنانچه واکسین مذکور وارد وزارت مدیریت مجادله طرف استفاده قرار گرفته.

۱۶- برخی تجاوز و تدابیر لازمه برای پیشرفت پروگرام حمای اطفال برای سال ۱۹۵۳ بعمل آمده است.

مدیریت احصائیه

۱- قبلاً در سالهای گذشته در موضوع تهیه راپور احصائیه امراض و فعالیت شفاخانهها ترتیباتی اتخاذ گردیده بود تا از هر شفاخانه راپور سه ماهه و یکساله بدست آورده شود. اخیراً در سال ۱۳۳۱ حسب نظریه متخصص احصائیه سازمان صحتی جهان از راپور سه ماهه و یکساله صرف نظر گردیده به ترتیبیکه در دنیا معمول است باید راپور یک ماهه شفاخانههای مملکت بدست آورده شود پس برای اینکار جدوالی ترتیب و برای طبع آن اقدام و به تمام شفاخانههای مربوطه توزیع و تقسیم گردیده.

۲- قبل از این راپور هفته وار امراض سازی که از تمام شفاخانههای کشور بدست می آمد چنین ترتیب گرفته شده بود تا عموم موسسات صحتی کشور تلیفونی و تلگرافی (A) نوع امراض سازی را که عبارتند از حمای لکه دار، چیچک، سرخکان، دیفتری، حمای را جمع سکالارالاین کو لیرا، محرفه را باید در مدیریت احصائیه راپور بدهند اخیراً حسب نظریه متخصص احصائیه سازمان صحتی جهان چنین فیصله بعمل آمد که از امراض ۱۵ گانه ذیل راپور اخذ گردد. چیچک، کولیرا، طاعون، حمای راجعه، حمای لکه دار، حمای اصف، سرخکان، سیاه سرفه، دیزانتتری امیبی، دیزانتتری باسیلی، دیفتری، تیفوئید، پاراتیفوئید، گروپ، انفلوانزا، انتان مینسگو، کوکسی. و عملی ساختن راپور امراض فوق نظریه فایم شد تا بر علاوه اینکه بروزهای اول هفته عیسوی راپور مطلوبه ترتیب و بخارج ارسال میشود یک تعداد مکفی کابهای احصائیه جهت ثبت راپورهای هفته وار احصائیه برای واقعات شهری مرکز ولایات و برای واقعات عمومی مرکز و اطراف و ولایات طبع و واقعات ۱۵ گانه امراض ساریه در آن قید گردد.

ریاست تشکیلات وزارت صحیه

شعبه اکسریز

بر همگان معلوم است که اشعه رونتگن از زمان کشف آن باینطرف در مورد تشخیص و معالجه بسا امراض خدمات برجسته نموده و امروز در ساحه طبابت مورد استعمال زیادی داشته و طب عصری بدون آن امکان ندارد. از همین جهت است که مقامات صلاحیت دار وزارت صحیه همیشه این مسئله مهم حیاتی را مدنظر داشته و به تدریج دستگاههای اکسریز اقدام و رزید چنانچه اولین دستگاه آن به تاریخ ۲۸ سنبله هدا سنه در شفاخانه ابن سینای بلخی از طرف بناغلی وزیر صحیه رسماً افتتاح گردیده که در ظرف شش ماه اخیر سال ۱۳۳۱ به تعداد چهار هزار مریض، معاینه و معائنات مذکور مشتمل بر معائنات شش، قلب، معده، روده کیسه صفرا، کرده، بطن و استخوانها بوده است.

فیجلا در موسسه باکسیرین وزلریت صحتیه واقع شفاخانه این بیماری بلخی چهار بار به دستگاه
اکسیرین به ترتیب ذیل بکار انداخته شده است :

آه بزرگ اکسیرین که در سال ۱۳۳۱ در شفاخانه این شفاخانه نقل و بکار افتیده است
 ۱- یکبار به دستگاه زادیوگرافی ورلیدیو سکویبی کلان
 ۲- یکبار به دستگاه برادیوگرافی و رادیو سکویبی کوچک
 ۳- یکبار به دستگاه اکسیرین پورتیبل (قابل نقل)
 ۴- یکبار به دستگاه نیماوی برفی (رادیو تراسی)

طوریکه همه به سیور فیتسعلی وید برات دستگاه های باکسیرین ممتد کرده و زمانه صحتیه یک
 دستگاه اکسیرین مکمل بجهت ولایت هرات نیز توریبه نموده و از چندی باینطرف شروع
 بکار کرده است.

نا گفته نمائید که یک پایه دستگاه اکسیرین جدیداً از فاریکه زانویه نیز خریداری شده و از
 چندی باینطرف در شفاخانه سیناتوریم نسوان نصب و شروع بکار نموده است
 و آن پایه دستگاهیکه از سابق در سناتوریم نسوان موجود است به شفاخانه ولایت مشرفی
 نقل داده می شود.

اجرائات دیگر قابل التذکر وزارت صحتیه عبارت است از افزودن ده بستریه جدید به شفاخانه
 غوریان هرات؛ چه سابقاً تنها معاینه خانه بوده صرف در آن مریمان شریامعانه و تعدادی
 می شدند.

برای سهولت و رفع مشکلات اهالی و مریضان مرکز در سال ۱۳۳۱ شش دواخانه جدید افتتاح گردیده که اسامی شان قرار ذیل است

۱- لمر در ملتون (۲) نادر پشتون در ملتون (۳) جعفر در ملتون (۴) مبرویس با با در ملتون (۵) حیدر در ملتون (۶) انصاری در ملتون علاوه بر آن جهة رفاهیت اهالی ولایت جنوبی در مرکز گردیز تاسیس یک ادویه فروشی رسمی مد نظر گرفته شده است که عنقریب افتتاح و شروع بکار خواهد نمود.

قبلاً حجاج افغانی که جهة ادای فریضه حج به مکه معظمه رهسپار میشدند جهة تدای و معالجه شان کدام تدابیر صحی اتخاذ نگردیده بود در همداسنه طبق پیشنهاد وزارت صحیه و منظوری مقامات صلاحیت دار یک شفاخانه سیار با ادویه لازمه و پرستل فنی اعزام گردیده و قرار است که بعد از این نیز هه ساله در موسم حج این شفاخانه سیار امور صحی و تندرستی حجاج افغانی را مراقبت و مواظبت نماید

سرطبابت مجلس : در مجلس نیز اجراءات مانند سال گذشته بوده و از نقطه نظر امراض ساری تدابیر لازمه اتخاذ گردیده است چنانچه از احصائیه های وارده برمی آید که کدام واقعه های لکه دار و یا کدام امراض ساری دیگر در آنجا بمشاهده نرسیده است

ریاست دیپوی ادویه

۱- دیپوی ادویه در سال ۳۱ تجهیزات و ادویه لازم را جهة شفاخانه های مربوطه و وزارت صحیه وارد نموده

۲- مقدار پنجاه از سیرسنگ تلیک از معدن شنوار ولایت مشرقی توريد نموده و بوسائل ممکنه آنرا بورد کرده برای مخلوط کردن بودر، دی، دی، تی بدسترس و استفاده مدیریت مجادله وزارت صحیه گذاشته است.

۳- ریاست دیپوی ادویه بر حسب نظریه وزارت صحیه و منظوری مقامات صلاحیتدار یک شعبه ادویه فروشی جدید با سم سید جمال الدین در ملتون مرکز ولایت مشرقی افتتاح نموده و یک مقدار ادویه و سامان مکفربانفر دواساز آن از اول حمل سال جاری برای استفاده اهالی آنجا فرستاده که دوا فروشی موصوف از ابتدای سال جاری شروع بکار و فروش نموده است.

در ابتدای سال ۳۱ یک عمارت که دارای اطاقهای زیرزمینی تاریک و سرد برای محافظه ادویه منفلقه و مشتمله و سروم و واکسین ها و دیه طیار و انتی بیوتیک ها و اطاقی لابراتوار دواسازی و کدام های ادویه جات عمومی و اطاقهای دفتر و گراج ها و تجویخانه های مشرفه میباشد تعمیر و تاکنون منزل اوتعمیر مذکور حسب نقشه مرتبه و هدایت مهندسین تسکیمیل شده است.

سنا توریم نسوان و مؤسسه پریو انقوریم نسوان

در زمره سرویس های تداوی وزارت صعبه سنا توریم نسوان نیز قرار گرفته و این مؤسسه از عرصه چندین سال است که بسکار انداخته شده و آرامگاه مسلولین انسانیه مملکت میباشد امور اداری و فنی آن مستقیماً از طرف وزارت صعبه و ارسبی میشود .

عمارت زیبای سنا توریم نسوان بالهافیه جدید آن

این مؤسسه که فوتوهای آن از نظر ناظرین گرام میگردد در ابتدا دارای سی بستره بوده و بایک پایه ماشین اکسریز کوچک که صرف رادیو سکروبی در آن صورت میگرفت مجهز و نظر به احصایه های سالهای گذشته تعداد مراجعین آن خیلی هامحدودا و هیچگاه بستره های آن بر نمی گردید مگر درین چند سال اخیر که کولایس تراپی و تداوی های مودرن تو بر کلموزش در سنا توریم مذکور نظر بتوجه مخصوص وزارت صعبه صورت میگردد و نتایج خوبی که از آن گرفته شده و بین خلق انتشار یافته عده مراجعین فوق العاده بیشتر شده چنانچه وزارت صعبه در اول سال ۱۳۳۱ ده بستره جدید دیگر به تعداد بستره های سابقه آن افزود که جمله (۴۰) بستره گردید به آنهم علاوه از آنکه همواره این تعداد بسترها پر میباشد عده زیادی هم برای خالی شدن بستره انتظار میکشند .

در جریان امور و نتایج حاصله آن مورد پسند مقام وزارت صعبه قرار گرفت در سال ۱۳۳۱ وزارت صعبه توجه بیشتری باین مؤسسه نموده و اجراءات ذیل را در دوران همین سال در سنا توریم مذکور انجام داد :

۱- ده بستره جدید بالوازم آن تهیه و به تعداد بستر های سابقه افزود و از ابتدای سال مذکور بکار انداخته شد.

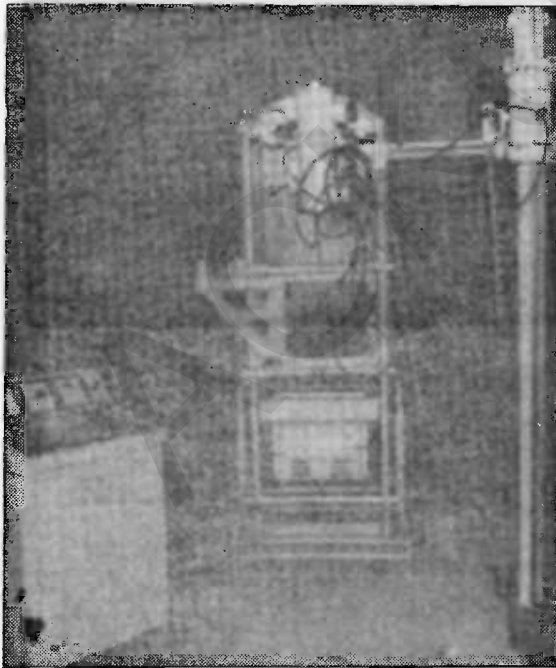
یک قسمت از اطفال پریوانتوریم در کلاس مشغول درس دیده می شوند

قسمتی از اطفال مربوط پریوانتوریم در حال استراحت در آفتابخانه دیده می شوند

- ۲- تعمیر يك الخافیه مکمل عصری برای گذاشتن این ده بستره جدید در اصل عمارت سابقه
- ۳- چاهای بدررفت و تشناب و کسارابه‌های شفاخانه توسط انجنیر صحی جهان ذرخلال همین سال باصول بسیار مودرن که در افغانستان بی سابقه بوده نقشه برداری و بصورت جدیدانه در ظرف چندماه تکمیل و باصول سیتک نایک تبدیل و تماماً مطابق نقشه انجام یافت که هیچ وقت خطر تعفن و یا تکلیف نایک کردن چاه‌ها موجود نیست. و نتیجه خوبی هم ازین سیستم گرفته شده و میشود.
- ۴- نصب و بکار انداختن ماشین جدید اکسریز که از جدید ترین ماشین های عصری بوده و دارای سرویس های رادیوسکوپ و رادیوگرافی میباشد.

در سابق مریضان برای عکس گرفتن شش به مو سسه اکسریز کابل رجوع میکردند

و خیلی تکلیف میدیدند؛ امروز تمام معاینات اکسریز در خود شفاخانه مذکور انجام میگردد و مریضان از این تکلیف بکلی خلاص شده اند.

- ۵- ساختن اطاق های جداگانه برای دستگاه اکسریز جدید چون يك دستگاه مودرن و کلان میباشد برای ایشهم در خود عمارت سابقه سه اطاق جداگانه ترتیب و تعمیر گردید و ماشین مذکور نصب و بکار انداخته شد.
- ۱- اطاق ماشین ۲- اطاق تاریک فلم شوئی ۳- اطاق انتظار

نا گفته نماند که در همین

مؤ سسه يك سرویس تداوی ماشین جدید اکسریز سناتوریم نسوان که رادیو شکوپی کوچک دیگر بر علاوه سرویس سناتوریم نسوان موجود است که بنام پریوانتوریم یاد میشود این سرویس تداوی دارای یازده بستره بوده و در مصارف و معاشات آن از لحاظ ریاست ریزوتون تادیه

ولی اداره وټیډاوی مستقماً از طرف وزارت صحیه صورت میگیرد اینهم نو به خود از بهر تاسیس تاحال که صرف چند سلل میگذرد خدمت خوبی انجام داده و صدها طفل بحال شفاء ازینجا خارج شده اند غیر از استراحت و تغذی خوب درین مؤسسه که برای اطفال موجود است و سائل بازی و تدریس هم تحت شرایط مناسب و صحی موجود بوده و همواره در داخل یک پروگرام معین صورت گرفته و میگیرد.

یک قسمت از سالون نان خوری مریشان سناتوریم

شعبات فنی مؤسسه باکتر لوزی

۱- شعبه کولرا و تیفو از حمل الی حوت ۱۳۳۱ واکسین استحصان شده

تیفو ۸۰۰۰۰۰ میسی

کولرا ۹۰۰۰۰۰ » »

۲- شعبه سبک دیوانه

واکسین سبک دیوانه بمریضان تپداوی شده تزریق ۸۸ نفر

۳- شعبه چیچک

بمیرن کر وزارت وولایات بسال توافق فرستاده شده برای (۹۷۸۵۰۰ نفر)

ریاست روزنتون

قارئین محترم میدانند که ریاست روزنتون از نظر روابط و مناسبات خود با موسسات خارجی و داخلی بدو قسمت مهم تقسیم میشود. در قسمت اول ریاست روزنتون متجاوز ازدو سال است که با موسسه یونیسکف (موسسه بین المللی حمایت اطفال و مادران) همکاری میکند. ریاست روزنتون با موسسه متذکره فقط به ملحوظ پیشبرد و انکشاف پروگرامهای حمایتی اطفال و مادران در مملکت است که در اول وهله بصورت بسیط و محدود و متدرجاً فراریکه ملاحظه خواهید فرمود در سالهای اخیر به پیمانها وسیع و قابل قدری صورت گرفته است. در قسمت دوم ریاست روزنتون بمعاونت و مساعدت مادی و معنوی اشخاص و موسسات ذی علاقه داخلی به تشکیل و توسعه پروگرامهای تربیوی صحتی و اجتماعی مبادرت ورزیده که وجود و انکشاف چنین پروگرامها در داخل مملکت فواید بخش بوده است.

درینجا بایست متذکر گردید که ریاست روزنتون از بدو تاسیس تا امروز چه در قسمت مناسبات خارجی و چه در انکشاف و تقویه پروگرامهای داخلی خود همیشه بوزارت جلیله صحتی اتکاء داشته است.

وزارت جلیله صحتی بدون شبهه معاونت های بس قیمتداری بر ریاست روزنتون نموده که این معاونت ها چه از نقطه نظر مالی و چه از رهگذر تسانند اخلاقی و معنوی در خور هر گونه ستایش و تقدیر است. زیرا بدون آن انکشاف و تطبیق پروگرامهای روزنتون ممکن نمی شد. مثلاً تکمیل و بکار انداختن تعمیر جدید زایشگاه تاسیس مکتب قابله گوی تجهیز و بکار انداختن لابراتوار مرکزی با همه ملحقات آن تعمیر عمارت بزرگ که هنوز معاینه خانه اطفال در جوار دروازه لاهوری همه در این دوره صورت گرفته.

اینککه اجرا آت سال ۱۳۳۱ ریاست روزنتون بر ای توضیح مغلب به سه قسمت مهم که عبارت از فعالیت های اجتماعی صحتی و عمرانی میباشد تقسیم می نمایم.

قسمت اول فعالیت های اجتماعی

کود کستانهای روزنتون

در سال ۱۳۳۱ ریاست روزنتون دوصد نفر طفل را بکود کستان جاده میوند و یکصد دیگر را در کود کستان کسارته ۴ تحت تربیه قرار داده و پروگرامهای فوق الذکر را در مورد اطفال تطبیق نموده که در نتیجه ۹۸ نفر طفل در پایان همین سال دوره معینه کود کستان راسبری کرده و جهة فرا کرفتن سویه بلندتر تعلیمی بوزارت معارف معرفی و عوض شان بک تعداد معین اطفال مستحق و بی بضاعت بکود کستانها شامل شدند.

مبانی را که ریاست روز نتون در طول سال ۱۳۳۱ جهت امور اداری و تعلیمی کودکستانها صرف نمونه است بالغ به (۳۷۱۹۲۲) افغانی بوده که شرح ذیل بمصرف رسیده

۱ - کودکستان جاده میوند (۲۴۳۴۴۲) افغانی

۲ - کودکستان کسارته ۴ (۱۲۸۴۸۰) افغانی

ریاست روز نتون در نظر دارد که اگر توان مالی او اجازه دهد در سال آینده راجع به بهبود محیط کودکستانها و توسعه و انکشاف پلانهای آن اقدامات موثری بنماید.

توزیع شیر :

تقسیم شیر باطفال کابل و ولایات .

توزیع شیر باطفال بی بضاعت که در زمره فعالیت های اجتماعی روز نتون محسوب میگردد در سال ۳۱ با اساس یک پلان وسیع و معقولیکه از طرف نمایندگان وزارت جلیله صحیه وزارت جلیله معارف نمایند های سازمان صحی جهان یونیسف و روز نتون طرح شده بود صورت گرفت .

قبل از وصول شیر نماینده های فوق الذکر در وزارت صحیه چندین مرتبه تشکیل جلسه داده پلان توزیع و تقسیم آن را طوری ترتیب دادند که بر علاوه اطفال و طلاب معارف شهر کابل اطفال دوازده ولایت و حکومت اعلی مملکت نیز از شیر مذکور مستفید گردیدند . در طی جلسات مذکور ریاست روز نتون طبق تصاویر متخذ در تهیه سامان محلول شیر مستخدمین و غیره لوازم آن داخل اقدام شده و در طرف مدت کمی بتاسیس مراکز مهم شیر موفق گشت .

مقدار پنجاه تن و ۷۹۶ کیلوگرام شیر بود که در اواخر ماه حوت سال ۱۳۳۰ از موسسه یونیسف بروز نتون رسید توزیع آن بر طبق پلان مرتبه در شهر کابل و ولایات حسب ذیل صورت گرفت .

۱- شهر کابل :

در سال گذشته مراکزیکه در شهر کابل شیر توزیع می نمود تعداد آنها به ۱۷ مرکز میرسید اما در سال ۳۱ نسبت به وسعت پلان تذکره در حدود ۳۴ مرکز افتتاح و بصورت ذیل به تقسیم شیر پرداخته اند .

- ۱- مرکز ریاست روز نتون
- ۲- » کودکستان جاده میوند
- ۳- » کودکستان کسارته ۴
- ۳- » شفاخانه مستورات
- ۵- » شفاخانه زایشگاه
- ۶- » بریوانتوریم دارالفنون

- ۷- مرکز سنا توریم
- ۸- « ریاست مرستون
- ۹- مکتب نو آباد ده افغانان
- ۱۰- مکتب مرادخانی
- ۱۱- مکتب بابای خودی
- ۱۲- مکتب پرانچه گذر
- ۱۳- مکتب باغ علی مردان.
- ۱۴- لیسه نجات
- ۱۵- لیسه ملالی .
- ۱۶- مکتب قبائل
- ۱۷- کلینیک اطفال معاینه خانه
- ۱۸- شفاخانه ابن سینا .
- ۱۹- دارالمعلمین مسلکی
- ۲۰- لیسه زرغونه .
- ۲۱- لیسه حبیبیه .
- ۲۲- لیسه استقلال .
- ۲۳- دارالمعلمین تجربوی .
- ۲۴- مکتب عاشقان و عارفان
- ۲۵- مکتب بچه های شیرپور .
- ۲۶- مکتب دخترهای شیرپور
- ۲۷- مکتب ابتدائیه غازی
- ۲۸- مکتب ابتدائیه کمارته ۴ .
- ۲۹- مدرسه علوم شرعیہ .
- ۳۰- مکتب ابن سینا.
- ۳۱- مکتب اصول تحریر
- ۳۲- لیسه زراعت .
- ۳۳- مکتب تخنیک عالی .
- ۳۴- دارالمعلمین متوسطه .

قرارا احصائیه که بدست آمده در مراکز فوق در طول مدت پنج ماه یعنی از اول حمل سال ۳۱ الی ماه اسد مقدار (۴۲۸۴۰) کیلوگرام شیر بمصرف رسیده و به تعداد (۱۰۲۶۹۹۳) نفر از آن استفاده نموده اند .

توزیع شیر در ولایات و حکومت اعلیٰ

باساس پلان متد کره در ۱۲ ولایت و حکومت اعلیٰ ذیل نیز شیر بود در ارسال و تمام ضروریات تاسیس مراکز توزیع شیر از طرف روزنتون تهیه و بهر ولایت جداگانه فرستاده شده است .

- ۱- مزار شریف .
- ۲- گردیز
- ۳- جلال آباد
- ۴- فراه
- ۵- فغانستان
- ۶- فندهار
- ۷- هرات
- ۸- غزنی
- ۹- پروان
- ۱۰- بدخشان
- ۱۱- میمنه
- ۱۲- پل خمری

مقدار شیریکه در مناطق مذکور صرف شده مساوی (۷۹۵۶) کیلوگرام و اصطفا لیکه از آن استفاده کرده اندبه (۱۹۵۹۹۰) نفر میرسد .
 جمله مصارف شیر در شهر کابل و ولایات مقدار (۵۰۷۹۶) کیلو و جمعاً تعداد استفاده کنندگان بالغ به (۱۲۲۲۹۸۳) نفر میرسد .
 ریاست روزنتون جهت پیشبرد پلان توزیع شیر در کابل و ولایات مبلغ (۱۱۴۴۴۰) افغانی صرف نموده .

ب . فعالیت های صحی

شفاخانه زایشگاه:

موسسه زایشگاه در ظرف یکسال اخیر از یک عمارت کوچک و محدود بیک مرکز مهم و عصری که مرجع عده کثیری از مادران میباشد تحول نموده است . چه تا اواسط امسال موسسه زایشگاه بعلت محدودیت جای فعالیت خود را توسعه داده نتوانست ولی همینکه عمارت جدید زایشگاه افتتاح شد و بذریعه ادوات و لوازم عصری که از طرف موسسه یونیسیف تهیه گردیده مجبوز شد دامنه فعالیت آن وسیعتر شده و تعداد مراجعین رو بکثرت گذاشت . چنانچه امروز در موسسه زایشگاه به تعداد سی بستره برای مراجعین گذاشته شده است . کسانیکه از موسسه زایشگاه دیدن نموده اند اعتراف خواهند نمود که موسسه متد کره بیک مرکز مهم صحی بوده و مراجعین با بهترین اسلوب پذیرفته شده و از طرف بهترین

داکتران داخلی و خارجی بذریعہ عصری ترین آلات معاینہ و تداوی میگردند . انتظار م
نظافت و رسیدگی به امور مراجعین از بهترین میزات این موسسه است . و توقع میرود
که بمرور زمان این موسسه خدمات مهمی را بجامعه و توده افغان بنماید .
در سال ۱۳۳۱ خدماتی را که این موسسه در قسمت معاینات و تداوی مادران اجرا
نموده حسب ذیل میباشد .

- ۱- مریضانیکه در شفاخانه معاینہ و تداوی شده اند ۱۴۲ نفر
  - ۲- اشخاصیکه در منازل شخصی شان تداوی گردیده اند ۱۳ نفر
  - ۳- معایناتیکه در کلنیک قبل الولاده بعمل آمده ۱۲۵۰ نفر
  - ۴- مریضانیکه از نقطه نظر امراض نسائی تداوی شده اند ۲۲۴ نفر
- تمام معاینات عمومی که در طول سال الی ۴ جدی بعمل آمده (۵۹۸۴) نفر میباشد .

مکتب قابلیت زایشگاه

این کورس که بمنظور فرا گرفتن تعلیم و تربیه قابلہ های درست ولایق در شفاخانه
زایشگاه تاسیس یافته در سال گذشته بتعداد ۲۰۰ نفر متعلمات را پذیرفته تحت تربیه قرار داد .
قراریکه گفته شد موسسه زایشگاه در طول سال ۳۱ تحول بزرگی نموده دامتہ فعالیت
آن وسیعتر گردید لهذا در مورد این کورس نیز توسعه و انکشافی بعمل آمده و تعداد
متعلمات آن روبه افزایش گذاشته چنانچه در دوره دوم ۱۰ نفر و در دوره سوم ۱۶
نفر دیگر شامل ساخته شد فعلاً مکتب قابلیت دارای ۳۸ نفر متعلمات قابلیت بوده
و پروگرام تعلیمی آن توسط داکتران لایق خارجی و داخلی صورت میگردد امیداست که
در اواسط سال ۳۲ یک تعداد قابلہ های لایق که از هر حیث با معلومات عصری مجهز باشند
فارغ التحصیل گردیده برای خدمت به توده افغان آماده گردند .
ریاست روزنتون برای پیشبردیلانهای موسسه زایشگاه قدیم و جدید مبلغ (۹۱۵۱۱۶)
افغانی را در سال ۳۱ صرف نموده است .

لابراتوار مرکزی

وقتیکه بدروازه لابراتوار مرکزی میرسید تا بلو های مختلفه با اعلام و اشارات متعدد
با ضا قهای زیادی شمارا رهبری میکنند . شما میتوانید از روی خواندن علائم بجایهائیکه
مطلوب شما باشد بدون سپه و اشتباه رفته مطالب خود را حل فرمائید . لابراتوار مرکزی
دارای شعب مختلفه میباشد تا بتواند مطلوب مراجعین خود را از هر حیث تامین کرده باشد
موظفین هر شعبه با کمال احترام و شفقت از مراجعین پذیرائی نموده و به خواهش شان رسیدگی
می نمایند . معطلی کار و شکایت مردم ازین ناحیه در لابراتوار خیلی کم دیده میشود
چہ در هر قسمت آن داکتران لایق با ادوات و لوازم عصری که تازه از موسسه یونیسف تهیه
و بکار انداخته شده برای رفع حوائج مردم گماشته شده اند کسانیکه لابراتوار یونیسف

واپسشم دیده اند از صفائی، انتظام، جدیت و تهذیب عمله آن تعریف می نمایند لایبراتور
کوری هم مانند موسسات دیگر روزنون از سال گذشته تا حال از هر حیث توسعه و انکشاف

کارکنان موسسه لایبراتور در حال تجربه و تحلیل مواد

شخصی ایستاده دا کتر سمت پروفیسر لایبراتور

نموده و امید است دامنه این وسعت ادامه یافته روزی شعبات آن در سرتاسر مملکت افتتاح
و بخدمت قوم و ملت خوبتر بپردازد.

شعبات ذیل درین موسسه اجرای وظیفه میدارند.

- ۱- شعبه بیوشیمی.
- ۲- شعبه تجزی ادرار و مواد غایطه
- ۳- شعبه سیرولوژی
- ۴- شعبه هموتولوژی
- ۵- شعبه باکترالوجی (همچنان از شعبات ذیل که جزء شعبات فوق میباشد نام می بریم)
  - ۱- شعبه اوساط ذریعیه
  - ۲- شعبه خون گیری
  - ۳- شعبه شستن و تعقیم

بر علاوه اجرای فعالیتها در شعبات متذکره این موسسه یک مرکز تربیوی نیز بشمار
میرود زیرا یک تعداد دا کتران تحت نظارت دا کتر (سمت) آمر لایبراتور تحت تعلیم و تربیه
قرار گرفته و همچنان در تدریس و آموختن نرس ها به متد های جدید امور لایبراتور
با کترالوجی سیرولوژی و بیو کیمیستری خدمت میکنند.

امید است کہ در آئندہ قریب یک تعداد از نفری کہ دورہ ستاژ خود را درینجا با تمام رسانیدہ باشند برای شق بتالوجی ولا براتوری در ولایات مملکت نیز فرستادہ شوند این لابراتوار در نظر دارد کہ در آتیہ قریبی یک شعبہ مخصوص برای حیوانات تا سیس نماید کہ بعداً از همین شعبہ واکسین ها وغیرہ مواد سیرولوجی را تہیہ کردہ و ازین رہگذر ضروریات مهم مملکت را کہ فعلاً از خارج تہیہ میشود مرفوع سازد . معایناتیکہ در طول سال ۳۱ در لابراتوار بعمل آمدہ قرار ذیل میباشد .

- معاینات عمومی در حدود شصت ہزار تست .
- ۱- در شعبہ باکترولوجی (۱۰۷۱) معاینہ
  - ۲- « « بیوشیمی (۴۳۸۴) »
  - ۳- « « همیوتولوجی (۱۳۶۴۶) »
  - ۴- « « سیرولوجی (۴۰۵۲۶) »
  - ۵- معاینات متفرقہ (۲۰۰) »

کلینیک اطفال و مراکز خبریہ :

فعلاً در شہر کابل یکمک و مساعدت موسسہ یونسف چہار مرکز خبریہ از طرف ریاست روزنتور باز گردیدہ کہ در ہر کدام آن بروزہای معینہ اطفال از طرف داکتران موظف داخلی و خارجی معاینہ گردیدہ و تحت مراقبت صحی گرفته میشود . اطفال سالمیکہ بہ مراکز خبریہ مراجعہ میکنند در فاصلہ های معین معاینہ و ادویہ و اقسام ویتامین های لازمہ برای حفاظت و تقویہ صحت آنها دادہ میشود .

چون مراکز متذکرہ در نقاط مختلف شہر واقع شدہ لذا برای مراجعین از نقطہ نظر رسیدن بہ مراکز تسہیلات فراہم گردیدہ است . البتہ وقتیکہ مراجعین بہ مراکز میرسند طبق اصول اطفال شان با کمال دقت و بہ دلچسپی تام از طرف داکتران معاینہ گردیدہ و با خذد سائیر لازمہ صحی مرخص می گردند .

وزارت صحیہ ہمیشہ مراقبت و نگرانی این مراکز را بدوش داشته و در پی تہیہ تسہیلات و رفاهیت مردم مواظبت دارد باید متذکر گردید کہ در مراکز فوق اطفال مریض نیز بروزہای معینہ مراجعہ و طبق اصول موضوعہ معاینہ و تداوی میگردد و ہم ادویہ مراجعین طور مجانی ازین مراکز دادہ میشود .

موقعیت و یروگرام معاینات این مراکز حسب ذیل میباشد :

اول کلینیک اطفال کہ در حصہ قوانی عمارت معاینہ خانہ مرکزی واقع میباشد ہمہ روزہ از صبح تا چاشت بہ معاینہ و تداوی اطفال مریض پرداختہ و قراریکہ گفتہ شد ادویہ لازمہ و ہدایات مفید صحی بہ مراجعین خود تقدیم می نماید .

دوم مراکز خبریہ کہ کہ وظایف این مراکز همانا مراقبت و کنترل قسمت صحت و تندرستی اطفال سالم بودہ و بعضی اوقات با اطفال مریض نیز رسیدگی می نمایند .

این مراکز که در نقاط مختلف شهر یعنی جاده میوند کارته ۴ و شهر نو موقعیت دارد در هفته دوبار بعد از چاشت مراجعین خود را می پذیرند .
احصائیه که از قسمت معاینات و تداوی امراض اطفال ازین مراکز بدست آمده قرار ذیل می باشد :

- اطفالیکه از طرف صبح در یو ایکلنیک مراجعه کرده اند ۱۴۵۷۰ نفر
اطفالیکه بعد از چاشت در مراکز خیریه معاینه شده اند (۲۴۰۴) »
اطفالیکه در مراکز خیریه جاده میوند دیده شده اند (۴۳۵۱) »
اطفال کودکان کارته ۴ که از طرف صبح معاینه شده اند (۹۸۷) »
اطفالیکه تنها مشاهده شده اند (۲۲۳۷) نفر

مجموعه عموم (۲۲۷۹۳) نفر

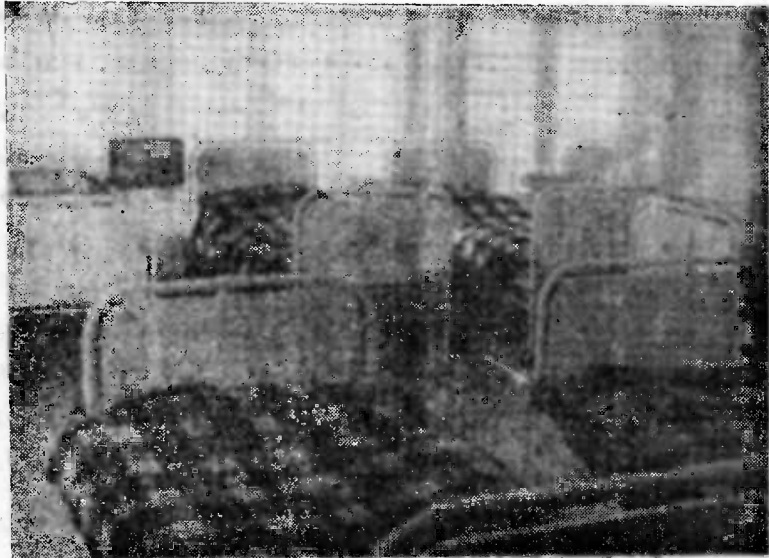
تعداد مریض	انواع مرض
(۸۰۰۰)	۱- برانشیت .
(۴۶۰۵)	۲- ملاریا
(۷۰۰)	۳- پروموانفکسیون
(۱۵۰۰)	۴- کرم
(۷۵۰)	۵- ائزین
(۴۰)	۶- رینیت
(۱۱۰)	۷- پلومونی
(۸۰۰)	۸- استین
(۱۷۵)	۹- فقر الدم
(۸۳۰)	۱۰- مردار دانه
(۱)	۱۱- سبزر پلوریاک
(۵۰۷۴)	۱۲- اسهال
(۴۰)	۱۳- تپتری خو فسی
(۵۰۰)	۱۴- اوتیت
(۴۰)	۱۵- کریما انگفت
(۹)	۱۶- انترتریگو
(۱۰)	۱۷- قیموزیس
(۳۰۰)	۱۸- التهاب منز مه
(۲۵)	۱۹- سترماتیت هفتوزه
(۱۸۰)	۲۰- تو نزلت
(۱)	۲۱- آرتوبیدی

(۲)	۲۲- اوستیومیالید
( )	۲۳- تو بر کلوز جا وری
(۱۰۰)	۲۴- انٹریٹ
(۶۰)	۲۵- سیاسرفہ
(۲۵۰)	۲۶- رشیتیمز
(۱۱۵)	۲۷- آویٹا مینوزس
(۱۵)	۲۸- یرقان
(۳۰۰)	۲۹- پیو درمیت
(۲۵)	۳۰- اراتی کیر
(۲۰)	۳۱- ادینیت تو بر کلوز
(۱۲)	۳۲- فاووس
(۴۵)	۳۳- دسترونی
(۱)	۳۴- تو بر کلوز گرده
(۱۵)	۳۵- سال دانہ
(۱۵۰)	۳۶- فتنق سروی
(۱۲)	۳۷- لویکوما کر نیا
(۳)	۳۸- تیتانوس
(۲)	۳۹- سیسیس
(۴) نفر	۴۰- پلوریزی تو بر کلوزی
(۲)	۴۱- پلوروزی قہی
(۶) نفر	۴۲- مننجیت
(۴)	۴۳- ستر و فولوس
(۱۸)	۴۴- روماتیزم
(۲۰)	۴۵- پروتیت
(۱۵۰)	۴۶- سرخکان
(۱)	۴۷- فونگوس امیلیکا لس
(۱)	۴۸- ملہ دی کوک
(۶۰)	۴۹- سفہ لی
(۴)	۵۰- امراض قلبی
(۱۰۰)	۵۱- اسوریازس
(۶)	۵۲- دیزانتری
(۶)	۵۳- نفریت
(۱۵)	۵۵- زور

- ۵۵- تراخم (۱۰)
- ۵۶- سپونډل تيس توپر کلموز (۳)
- ۵۷- تينيا (۶)
- ۵۸- اېسي (۱۵)
- ۵۹- زانژويت (۵)
- ۶۰- مونگلوټيت ايديوټيت (۴)
- ۶۱- پروليسوس رکتی (۱۰)
- ۶۲- کنستن باټيون (۳۰)
- ۶۳- وريد سل (۱۵)
- ۶۴- تنه نې (۵)
- ۶۵- پيوري (۱۰)
- ۶۶- ادينټ فستيو ايزی (۶)
- ۶۷- پروزيلاو (۱۰)
- ۶۸- اېاېسي (۲)
- ۶۹- ډيفټري (۶)
- ۷۰- پرونيکو پڼوموني (۴۰)
- ۷۱- فسپور (۸)
- ۷۲- اريزيال (۲)
- ۷۳- سفليس ولادی (۳)
- ۷۴- البينيسرس (۳)
- ۷۵- اطفال قبل الميعاد (۸)
- ۷۶- کفلو حمتون (۵)
- ۷۷- کيسټ درمو سيد (۳)
- ۷۸- تعقب معائني (۲)
- ۷۹- اينوزينا سيون (۱)
- ۸۰- يارزی (۳) نفر
- ۸۱- اير یتن نودوزوم (۳)
- ۸۲- تيفوئيد (۶)
- ۸۳- ايند سيد (۳)
- ۸۴- تعقب معائني تيفوئيدی (۱)
- ۸۵- دسيسی (۲۰۰)

پر و انقوریم اطفال

درین قسمت که در اجراءات سحبه تفصیلات آن ذکر شد تکلیف پر و انقوریم صرفاً بر پایه یک اندازه مبلغ است که جهت اجرای امور با آن موسسه داده میشود. چنانچه در سال ۱۳۳۱ مبلغ (۱۵۲۰۹۶) به موسسه پر و انقوریم پرداخته شده.

یک قسمت الحاقیه جدید بنا بر پر و انقوریم با بسترهایی که معین بد در سال ۱۳۳۱ بکار

افتاده دیده میشود

لجصاصه که در بیمارستان این موسسه به دست آمده قرار میگیرد

بیمارستانی که در سال ۳۱ داخل بیشتر شده اند ۲۴ نفر

بیمارستانی که از سال سی داخل مانده اند ۱۲

کسانی که صحت یاب شده و از شفاخانه مرخصی گردیده اند ۲۳ نفر

بیمارستانی که فعلاً در بستر میباشند ۳ نفر

سوم فعالیت های عمرانی

درین قسمت ریاست روزنتون دو پروژه بزرگ عمرانی را سردست داشته و تا جائیکه توان و قدرت مالی آن اجازه داد در تعمیر و تکمیل این دو پروژه که عبارت از تعمیر عمارت جدید زایشگاه با ملحقات آن و عمارت بزرگ معاینه خانه چمن میباشد کوشید. چنانچه در سال ۳۱ با اساس خط مشی مصوبه در تعمیر این دو بنا اضافه تر صرف مساعی کرده و بالاخره به تکمیل و بکار انداختن عمارت جدید زایشگاه موفق گردید. بلکن عمارت که اهمیت و کفایت آن

در قسمت فعالیت‌های صحتی زایشگاه ذکر شده دارای اطافهای متعدد از قبیل اطافهای
مریضان اطافهای عملیات، اطافهای اطفال، درس‌خانه‌ها حمام‌ها و غیره ضروری یا تیکه لازم
یک شفاخانه عصری بوده میباشد. همچنان در جو این عمارت یک مخزن آب بشکل رج فشنگ
و بلندی که دارای تقریباً ۱۲ متر ارتفاع بوده در حصه سقف آن تانک سمنتی که ظرفیت
یکمقدار زیاد آب را داراست ساخته شده است که ازین رهگذر تمام احتیاجات آب ضرورت
شفاخانه رفع گردیده است.

ریاست روزنتون در طی سال ۳۱ مبالغه را که بمصرف این عمارت رسانیده بالغ به (۱۱۲۱۳۶۳)
افغانی میگردد.

معاینه خانه چمن حضوری

با وجودیکه در طول سال گذشته کار تعمیر معاینه خانه چمن بشدت در جریان بود معینا چون پروژه
عمارت مذکور یکی از بزرگترین پروژه‌های روی دست داشته وزارت چلیله صحبه و ریاست
روزنتون بوده و تکمیل آن طبق نقشه وقت زیادی بکار دارد لهذا اکمال و بکار انداختن آن
بسال ۳۲ ملتوی گذاشته شد.

امید قوی میرود که معاینه خانه مذکور به بیش از نیمه سال آینده، تکمیل و بکار انداخته شود.
در سال ۳۱ مبالغه که از طرف ریاست روزنتون درین قسمت بمصرف رسانیده بالغ به
(۹۰۵۱۰۴) افغانی میگردد.

ریاست روزنتون و موسسه یونیسیف

ریاست روزنتون در قسمت فعالیت‌های صحتی و اجتماعی خود اضافه تر مرهون کمک و مساعدت‌هاست
که از طرف موسسه بین‌المللی یونیسیف بعمل آمده است. این چنین امدادها که وقتاً فوقتاً
از طرف موسسه موصوف صورت گرفته دامنه فعالیت‌های روزنتون را وسیعتر ساخته است چه
ارسال شبر بود، ادویه مقید و اقسام ویتامین‌ها و ادوات لازمه بارسنل کافی که در آن اشخاص
فنی و لایق در رشته‌های صحتی گماشته شده‌اند امور صحتی و اجتماعی روزنتون را تقویه نموده
و انکشاف داده است.

علاوه‌آسامان و نوازمیکه برای ترتیب و تنظیم لابراتوارها و شفاخانه از طرف این موسسه
تهیه شده در پیشبرد پلانهای مصوبه روزنتون تسهیلات لازمه را فراهم نموده ریاست روزنتون
نیز به نوبه خود برای رفاهیت بارسنل یونیسیف اقدامات لازمه نموده و تمام احتیاجات ضروری به
ایشانرا از قبیل تهیه منازل محروقات ترانسپورت و غیره که موجبات خوشنودی و رفاهیت
شانرا فراهم میسازد تامین نموده است چنانچه در سال ۳۱ مبلغ (۶۵۲۱۴۹) افغانی را جهت
مصارف رهایش بارسنل مذکور بمصرف رسانیده.

بارسنل یونیسیف قرار ذیل میباشد.

- ۱- بناغلی داکتر برانچی داکتر امراض زهری
- ۲- داکتر سمت داکتر پتالوژی

- ۳- میرمن دا کترس گئید دا کمر امراض نسائی ولادی
- ۴- میرمن دا کترس لیوس دا کتر اطفال
- ۵- پیغله روفنیو نرس در قسمت کلنیک اطفال
- ۶- پیغله پلگارد سرفا بله در قسمت زایشگاه
- ۷- بیاغلی مستر بوشان سکرتر یونیسف در کابل
- ۸- پیغله واندار درخت نرس در قسمت کلنیک امراض زهری

ریاست مجادله ملاریا

ریاست مجادله ملاریا به اساس فیصاه حکومت متبوعه و حمایت و ریاست افتخاری اعلیحضرت معظم هما یونی در یرج سنبله ۱۳۳۷ بیکار آغاز نمود، و به کمک دولت و موسسات ملی و صنعتی و هلال احمر و معاونت های مفید موسسات صحتی بین المللی

همچو سازمان صحتی جهان و یونیسف تا کدون توانست بسا مناطق بزرگ و مهمه مملکت را که همه ساله در شکیبه شدید مرض ملاریا قرار دارد تدبیر اجرا بر کترول و مجادله بگیرد.

مرض ملاریا یک مرض مزمن و در بعضی مناطق بصورت دائم جعلی میباشد، بعضی اوقات نسبت مستعدت اوضاع محیطی و غیره شرایط شکل احتمالی را اختیار و حصص بزرگ و وسیع یک مملکت را شدید متأثر ساخته میتوانند. ملاریا یک مرض ساریست که طفیلات مؤلد آن بواسطه نیش پشه های ناقل از یک انسان بدیگران سرایت می کنند.

چون انتشار و سرایت مرض ملاریا وابسته بچو جو دیت طفیلات مؤلد آن است که در وجود انسان های مرض سالها مداومت کرده میتواند و هم مربوط بوجود داشتن

بعضی پشه های ناقل آن میباشد، چاره اساسی مجادله با این مرض از بین بردن هر دو میباشد یکی از دو عوامل فوق است، چون قرار تجا رب پنجاه ساله و بیشتر مجادله ها با ملاریا از راه تداوی انسانها و محور کردن بار ازیت های مؤلد آن از وجود انسانها امکن پذیر نشد، اقدامات مجادلوی این مرض عالم گیر متوجه به عامل دیگر آن که عبارت از پشه ناقل

باشد گردید ، و بواسطه خشک کردن باطلاق ها واز بین بردن غیره مجلات تر یبه بشه های ناقل در بعضی جاها نتایج خوب وشایانی بدست آمده توا نست ، ولی چون این نوع اقدامات وابسته بمصارف هنگفت بود ، مجادله ملاریا الی ختم جنگ جهانی گذشته دردنیا ومخصوصاً در ممالک غرب وعقب مانده صورت عمومیت را حاصل کرده توا نست وحتی الی چندسال قبل صدها میلیون انسان ها در کره ارض به ملاریا مبتلا و ملبون هانفر از تاثیر مستقیم وغیر مستقیم آن می مردند .

ایجاد ماده کیمیاوی (دی دی تی) که یک زهر خیلی موثر حشره کش میباشد ودر حین جنگ گذشته نتایج بی سابقه وشایانی نشان داده انقلابی را در طریقه مجادله ملاریا تولید کرده توانست وچون استعمال آن از همه اصول گذشته موثر تر ، ارزان تر وساده تر بود تطبیق آن امروز در تمام دنیا به پیمانته وسیع صورت می گیرد .

قراریکه نتایج سروی ومطالعات چندین ساله نشان میدهد حصص بزرگ افغانستان ملاریائی بوده وتقریباً (۲۰۰۰۰۰۰۰۰) نفر همه ساله از آن تهدید میشود که البته در بیکر اقتصادی کشوریك صدمه وخساره بزرگی تولید کردنی است . در بعضی مناطق افغانستان ملاریا بصورت يك انتان شدید سیر دارد وتقریباً تمام پشه های ناقل را که در ممالک همجوار ماییدا یش دارد در مناطق ملاریائی مملکت تصادف شده است که از جمله آن تا حال بصورت یقین وثابت سه نوع آن بجهت ناقل یافته شده ، ممکن تطبیقات ومطالعات آینده بیشتر انواع آنرا بجهت ناقل ملاریا تشخیص وتثبت خراهد کرد .

مرام حکومت ووظیفه وهدف این موسسه پهن کردن ساحته اقدامات مجادله لوی بر تمام نقاط ملاریائی کشور است ودر صورت امکان تهیه وتدارک وسایل مالی وبولی انشاء الله تعالی به آینده قریب به آن مرام نایل خواهم شد .

صورت کارروائی های تدریجی موسسه در چند احصائیه ذیل توضیح می شود:

الف تولید ادویه ضرورت مجادله ملاریا

شماره اسم ادویه در ۱۳۲۷ در ۱۳۲۸ در ۱۳۲۹ در ۱۳۳۰ در ۱۳۳۱ در بیش بینی

برای ۱۳۳۲

۱ دی دی تی به تسمیر بودر خالص ۶۰۳۷ پوند ۱۶۹۲۸ پوند ۴۸۸۴۸ پوند ۴۶۶۳۵ پوند

۲ پاریس گرین ۱۴۰۰ پوند ۴۰۰۰۰ پوند ۱۰۵۰۰۰ پوند

۳ سوپ ستون بودر ۹۴۷۰۰ پوند ۲۲۰۰ پوند

۴ تیل خاک وملاریول ۷۵۳۴ گیلین ۶۷۵ گیلین ۲۰۰۰ گیلین ۲۰۰۰ گیلین ۲۰۰۰ گیلین

۵ محلول غلیظ پایرترم ۸۱ گیلین ۰ گیلین ۰ گیلین ۰ گیلین ۲۵ فیصد

ب : تعداد نفوس مناطق مختلف کہ از ۱۳۲۷ الی ۱۳۳۱ تحت میجا دلہ ملار یا قرار دادہ شدہ :

۱۳۲۷	قطغن	پل خمری	۷۹۳۷	نفر
۱۱۲۸	قطغن	پل خمری	۷۹۳۷	نفر
»	مشرقی	لغمان مرکزی	۱۳۷۵۰	نفر
مجموع			۲۱۶۸۹	نفر
۱۳۲۹	قطغن	پل خمری	۵۲۹۳۲	نفر
»	مشرقی	لغمان	۷۴۳۵۰	نفر
مجموع			۱۲۷۲۸۲	نفر
۱۴۳۰	قطغن	پل خمری	بغلان قندوز	
»	خان آباد	تالقان	قلعہ زال	چهاردرہ
»	مشرقی	لغمان	جلال آباد	کچہ وزیری
»	جنوبی	خوست	شہر کابل	
»	کابل	نجراب	سر وہی	
مجموع			۵۷۰۰۰۰	نفر
۱۳۳۱	قطغن	پل خمری	بغلان	
»	قندوز	خان آباد	قلعہ زال	
»	چهاردرہ	نہرین	اشکمش	
»	مشرقی	لغمان	جلال آباد	کچہ وزیری
»	کابل	نجراب	سر وہی	
»	جنوبی و قندھار خوست	گرشک	دہلہ کچکی	
مجموع			۶۷۵۰۰۰	نفر

ج : سطوح تعمیرات و غیرہ محلات بود و باش پشہ کہ ہمہ بامحلولات دی دی تی معا ملہ شدہ بحساب متر مربع

۱۳۲۷	قطغن	پل خمری	تہا اقدامات ضد محلات	
»			تربیہ پشہ بعمل آمدہ	
۱۳۲۸	قطغن	پل خمری	۵۸۰۰۰	مترمربع
»	مشرقی	لغمان مرکزی	۷۰۸۵۰۰	مترمربع
مجموع			۷۶۶۵۰۰	مترمربع

د افغانستان کالني

۱۳۲۹	قطغن	پل خمری	قندز	خان آباد	۳۵۷۶۰۰۰ متر مربع
»	مشرقي	لنغان			۲۱۶۰۰۰۰
	مجموع				۵۷۳۶۰۰۰
۱۳۳۰	قطغن	پل خمری	غوري	بغلان	
	قندز	خان آباد	تالقان	قلعه زال	
	چهاردره				۱۱۷۷۰۰۰۰
	مشرقي	لنغان	جلال آباد	کچه	
	وروري				۲۴۸۴۰۰۰
	جنوبي	خوست			۱۰۵۷۰۰۰
	کابل	مجراب	سروبي	شهر کابل	۳۲۵۰۰۰۰
	مجموع				۱۶۵۹۱۰۰۰
۱۳۳۱	قطغن	پل خمری	غوري	بغلان	
	قندز	خان آباد	تالقان	قلعه زال	
	چهاردره	نهرين	اشکمش		۱۶۵۶۹۰۰۰
	مشرقي	لنغان	جلال آباد	کچه	
	وروري				۳۵۹۴۰۰۰
	کابل	مجراب	سروبي	شهر کابل	۳۴۳۰۰۰۰
	جنوبي و قندهار	خوست	گرشک	دهله	
	کچيکي				۱۸۰۶۴۰۰
	مجموع				۲۵۴۹۲۴۰۰

نوټ: د ر شهر پل خمری، شهر کابل بیشتر اقدامات ضد مجلات تریه پشه ها صورت گرفته و تنها بعضی مجلات ادویه پاشی شده.

د مشعر طحال اصفغان پیل ۲-۱۰ اساله در بعضی مناطق تحت مجادله ملاریا از ۱۳۲۷-۱۳۳۱ از قرار فیصد:

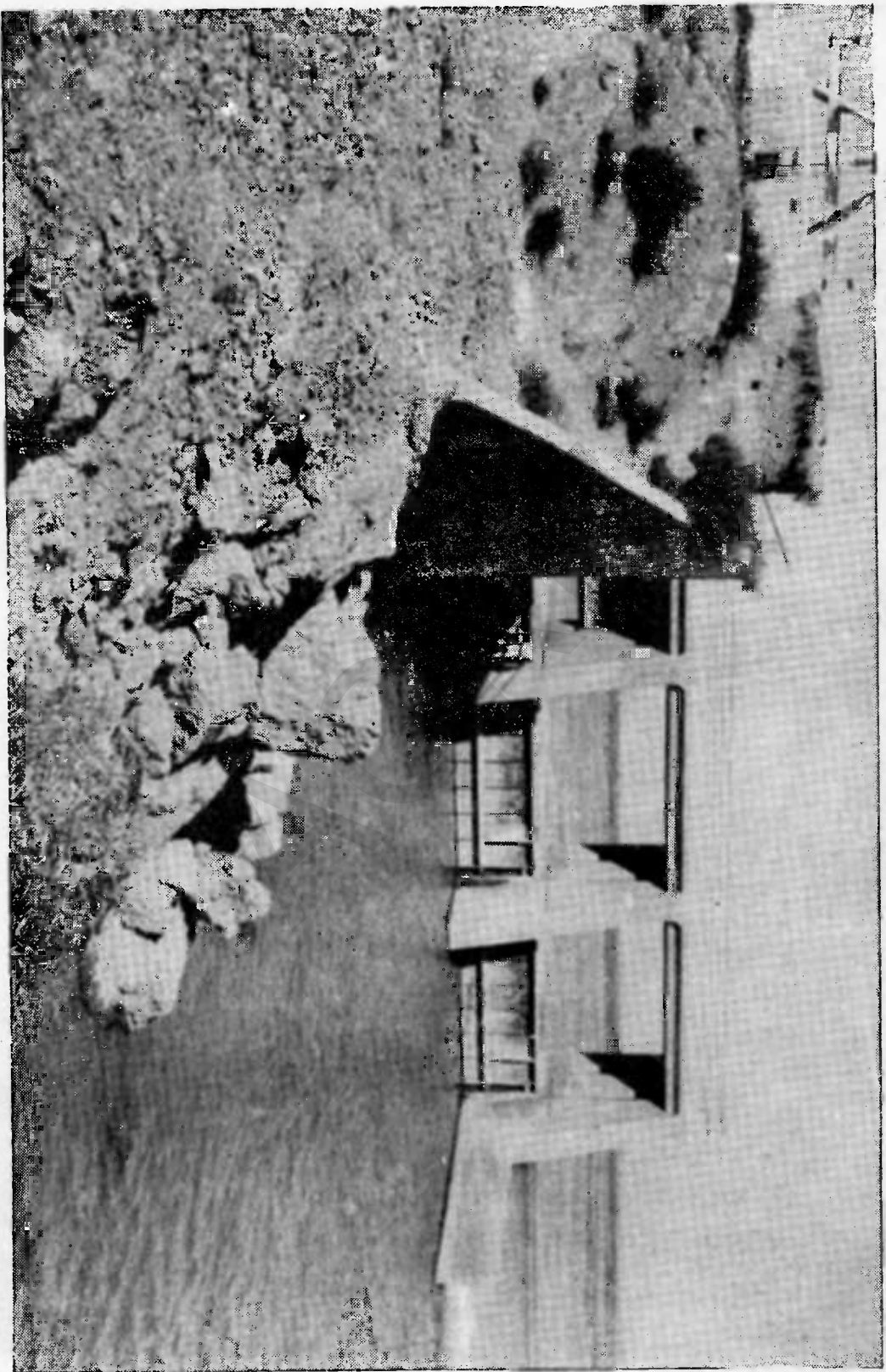
۱۳۲۷	پل خمری	فیصد ۷۶
۱۳۲۸	پل خمری	فیصد ۵۵ و ۸
»	لنغان مرکز	فیصد ۷۳ و ۹
۱۳۲۹	پل خمری	فیصد ۲۵
»	لنغان مرکز	فیصد ۵۶ و ۹
»	قندز	فیصد ۴۲ و ۴
»	خان آباد	فیصد ۵۱

از مناظر تاریخی هرات

قسمت خارجی مسجد جامع هرات که سال گذشته بصورت خیلی استادانه ترمیم شده است

کار امروز

از مناظر عمرانی وادی هیرمند

طرحه...
میرزا علی احمد علی کهزاد...

موزه‌های امریکا

موزه‌های امریکا...
موزه‌های امریکا...

آثار تاریخی و فرهنگی افغانستان

سال گذشته در اسرع وقت رسمی حکومت اتارونی موقع باقیم چهار ماه در مالک متجده مسافرتی کردم و از نزدیک موسسات علمی و فرهنگی و بخصوص موزه‌های کشور

پهناور دنیای جدید را به بینم درین چهار ماه علاوه بر واشینگتن پایتخت متالک متجده شهرهای بزرگ آن کشور را از شرق تا غرب و از شمال تا ایالات امریکای جنوبی دیدن کردم و در هر شهری به دیدن موزه‌های بزرگ و عظیم و فوق العاده و با متخصصین تاریخ و باستان شناسی و رؤسا و مدیران موزه‌ها تماس حاصل نمودم و از آنها در مورد شرایط زمان و مکان و اقامت های چند روزه و چند ساعتی در هر جائی اجازت می‌دادند که به موزه‌ها بروم و موزه‌ها را ببینم و از آنها بپرسم.

(شهر واشینگتن که مقصد کلی این سفر است) و از موزه‌های موزه‌ها نیز با آنها ملاقات عمومی نمودم و با آنها دیدن موزه‌ها را از آنها دیدم.

و بخصوص در واشینگتن متالک متجده و در هر شهر یکی از موزه‌های بزرگ و عظیم و فوق العاده و با متخصصین تاریخ و باستان شناسی و رؤسا و مدیران موزه‌ها تماس حاصل نمودم و از آنها در مورد شرایط زمان و مکان و اقامت های چند روزه و چند ساعتی در هر جائی اجازت می‌دادند که به موزه‌ها بروم و موزه‌ها را ببینم و از آنها بپرسم. موزه‌های واشینگتن بسیار مجللی برای موزه‌ها ساخته و میسازند و فرا رقصاوتی که در موزه‌ها در این موارد بسیار است و در موزه‌ها در این موارد بسیار است و در موزه‌ها در این موارد بسیار است. موزه‌های واشینگتن بسیار مجللی برای موزه‌ها ساخته و میسازند و فرا رقصاوتی که در موزه‌ها در این موارد بسیار است و در موزه‌ها در این موارد بسیار است.

بي نهايت زيبا و قشنگه است عمارات موزه ها در امريكا: علي العموم به سبب كلاسيك يوناني ساخته شده و اين نظر به در تعمير عمارات جديد موزه ها طوري عموميت يافته كه سوالی پيش خود دانشمندان امريكائي پيدا شده است كه چرا در تعمير اين عمارات خود را به قيد سبب مخصوص كلاسيك يوناني مقيد ساخته اند .

روي همرفته محتويات موزه ها در ممالك متحده امريكايه سه دسته تقسيم ميشود .
 (۱) آثار بومي و محلي امريكا كه يك قسمت آن مربوط به شواهد باستان شناسي است و بقیه آثار اتنوگرافي كه مراتب زندگاني اوليه ساكنين اين براعظم را نشان ميدهد .
 (۲) آثار تاريخي و هنري شرقي (اعم از دوره های قبل التاريخ گرفته تا دوره جديد) و آثار مدنيت مسيحي اروپا كه در آن شواهد عصر و نيسانس سهم زياد دارد تا مكاتب هنري معاصر .

(۳) موزه های تخنيك و صنعت كه امريكائي ها در جمع آوري شواهد آن ذوق زياد دارند و بجهت يك كشور بزرگ صنعتي در سير تطور تخنيكي دلچسبي زياد ميگيرند .
 اين هم نا گفته نماند كه دانشمندان امريكائي در مطالعات تاريخ بشري و باستان شناسي در شوق اتروپولوژي (بشرشناسي) اتنوگرافي (مردم شناسي) دلچسبي زياد ميگيرند و درين رشته ها از همه بيشتر عميق ميشوند .
 بعد از ذكر مراتب فوق اينك در باب بعضي موزه ها و محتويات آن و ارائه بعضي آثار افغانستان مي پردازيم :

(اول) فرير گاليري آف آرت : ياموزه صنايع مستظرفه «فرير» كه عمارت باشكوه آن از سنگ مرمر سفيد گلابي در حصص جنوبي چمن های سبز (مال Mall) در شهر واشنگتن جلوه نمائي ميكند و در اثر ذوق و پول مستر چارل لانگ فرير (Mr. Charles Lang Freer) از اهل دترويت در آغاز قرن ۱۹ بميان آمده است. مستر فرير در زمان رياست جمهوري (تئودور روزولت) بتاريخ ۵ مي ۱۹۰۶ تيلوها و يك اندازه پول براي مطالعات صنايع مستظرفه شرقي بنام ملت امريكا اهدا نمود. بعد از وفات واقف مذکور كولكسيون او را به واشنگتن آوردند تا در عمارتي كه پول تعمير آن از طرف خود كولكسيون كننده داده شده بود گذاشته شود. عمارت زيبای اين گاليري به سبب قصر های دوره رو نيسانس فلورانس از سنگ مرمر بين سال های ۱۹۱۶ و ۱۹۲۳ آباد شده و از ۲ مي سال اخير الذكر بجهت موزه براي استقاده عامه مفتوح گرديده است .

فرير گاليري همانطور كه موسس آن فكر ميكرد موزه ايست كه براي مطالعات آثار شرقي اختصاص يافته و آثار كشورهای مختلف شرقي، چين، جاپان، كوريا، هند، هندچين ايران، افغانستان، عراق، شام، آسياي صغير، مصر، نيزانس در آنجا جمع شده است. آثار چيني عبارت از ظروف مفرغ، نمونه های هيكل تراشي، آثار نقاشي، ظروف گيلي است

آثار جاپان بیشتر عبارت از آثار نقاشی ظروف گلی و اشیای لاک می باشد (لاک یک نوع گند درخت است که روی اشیای چوبی مالیده و بالای آن نقوش و تصاویر میکشیدند) هند آثار هیکل تراشی، مینیاتور، و آثار خطی دارد. آثار ایرانی عبارت از ظروف فلزی گلی بعضی میناتورها و غیره می باشد. شواهد هنری افغانستان درین موزه نسبتاً زیاد است و بیشتر نمونه های خط و میناتورهای مدرسه هرات و اوراق کتب قلمی می باشد که برخی را اینجا یاد آوری میکنیم:

(۱) مینیاتور نمره ۳۷۰۲۷: صفحه نئی از کتاب (هشت بهشت) امیر خسرو دهلوی کار مدرسه هرات اواخر قرن ۱۵ موضوع مینیاتور عاشق شدن مسافری بر شهزاده خانمی می باشد و از روی سبک قریب به کارهای استاد بهزاد می باشد.

(۲) مینیاتور نمره ۳۲/۸: ورقه از کتاب مهر و مشتری مدرسه هرات اوائل قرن ۱۶ موضوع: عروسی مهر و ناهید.

(۳) مینیاتور نمره ۳۲/۲۸ موضوع: جوانی با عمامه بزرگ یک زانو نشسته مشغول نقاشی می باشد. در یک گوشه (صورت بهزاد) و در گوشه دیگر (کار اعلی استاد بهزاد) نوشته شده. قرار شرحی که در کتاب فهرست مینیاتورها نوشته اند چنین عقیده دارند که این مینیاتور از روی تصویر جوان ترکی کاپی شده که اصلاً اثر خامه یک نقاش ایطالوی موسوم به (ژانینل بیلینی) می باشد که حالا در کولکسیون (ایزابلا استوارت) در (بستن) محفوظ است. ارتباط میان این تابلوی ایطالوی و مینیاتور هراتی مکتب بهزاد امریست عجیب و تمیز هویت اصل تصویر کاری است عجیب تر.

(۴) مینیاتور نمره ۲۱/۱۱: ورقه شاهنامه مکتب تیموری قرن ۱۶ موضوع: محاصره حصار تورانی از طرف سپاه کیخسرو.

(۵) مینیاتور نمره ۳۰/۴۸: ورقه شاهنامه مکتب تیموری قرن ۱۵ موضوع: مبارزه گودرز با هومان پهلوان تورانی.

(۶) مینیاتور نمره ۳۲/۷: مکتب بهزاد اوائل قرن ۱۶ (دوم) گالری صنایع مستظرفه کور کوران (The corcoran Gallery of art) گالری صنایع مستظرفه کور کوران که در نقطه تماس جاده ۱۷ و جاده نیویورک در شهر واشنگتن واقع است بیشتر اختصاص برای نقاشی های امریکائی دارد و تابلوهای مکتب قدیم و جدید ممالک متحده در آنجا به معرض نمایش گذاشته شده است. علت تذکر این موزه اینجا از رهگذر تابلوهای امریکائی نیست بلکه میخواهم خاطر نشان سازم که اینجا مجموعه بی از قالی های ایرانی و افغانی هم موجود است که از ۱۹۰۵ به بعد یک نفر از سناتور های اتازونی «ویلیام کلرک» جمع آوری نموده و به موزه مذکور اعطا کرده است در میان مجموعه قالی و قالیچه های این موزه قالی های ساخت افغانستان هم موجود است و قراریکه در رساله موسوم به (قالی

های شاه بزرگ) صفحه ۹ شرح یافته اکثر قالی های کولکسیون (کلرک) که در موزه کور کوران میباشد به سبک هرات یافته شده حاجت به تذکار نیست که هرات در دوره تیموری هامرکز سلطنت بزرگی بود که دامنه آن بر حصه از خاک های ایران هم انبساط داشت و این شهر بزرگ در قرون ۱۵ و ۱۶ مرکز ذوق و صنایع مستظرفه و هنر بود و همانطور که مکتب هرات در میناتور سازی، میزات و شهرت مخصوصی داشت در قالی بافی هم دارای مدرسه و مشخصاتی بود و بعضی قالیچه های قرن ۱۵ ایرانی از روی تزئینات میناتورهای هراتی همان قرن ساخته شده است چنانچه گل های متناظر روی متن سرخ در یکی از میناتور های استاد بهزاد دیده میشود. از روی کولکسیون کلرک معلوم میشود که چطور سبک قالی بافی هرات بعدتر در دوره صفوی ها در ایران توسعه پیدا کرده است. بهر حال مهمترین نمونه بارز قالی بافی هرات در موزه کور کوران قالی است که در سمت چپ زینة منزل اول عمارت تحت نمبره (۲۶۲۷۲) بنام قالی هراتی افغانستان نصب است و آنرا کار قرن ۱۷ هرات تعیین کرده اند. (سوم) موزه دمبارتن اوکس The Dumbarton Oaks اصل اساس به مفکوره ظهور موزه (دمبارتن اوکس) را کولکسیون و کتابخانه زن و شوهری موسوم به Mr and Mrs Robert woods Bliss اصل اساس به مفکوره ظهور موزه (دمبارتن اوکس) را تشکیل میدهد مقصود ایشان در ابتدا تشکیل کتابخانه بود برای مطالعه هنر و مدنیت دوره های اولی مسیحیت و بیزانس (در شرقی) این کانون آهسته آهسته به موزه تبدیل گردید شبهه ای نیست که مدنیت بیزانس یارم شرقی با مرکز خویش در قسطنطنیه جنبه های مختلف شرقی و غربی یونانی و مسیحی و مصری و شامی و ایرانی داشت و امپراطوری رم شرقی با موقعیت خود در محل تلاقی اروپا و آسیا، شرق و غرب تاثیر متقابل تمدن و آئین و افکار ملل مختلف را در خود جمع کرد که روی هم رفته آنرا در عالم هنر و صنعت و تہذیب بنام (بیزانس) یاد میکنند و تمدن و فرهنگ بیزانسی در حقیقت متعلق به همه مللی است که در کرانه های شرقی حوزه مدیترانه افتاده اند و سنگ بنای هنر و صنایع مستظرفه دوره های بعدی دنیای مسیحیت در اینجا گذاشته شده است. هنر و صنایع بیزانس در دو مرحله بیشتر نشوونمایافته یکی در طی قرون ۶ و ۵ و دیگری در قرون ۱۰ و ۱۱ و ۱۲ مسیحی که آنها را معمولاً عصر ضلالتی اول و دوم مینامند.

بیشتر گفتیم که (دمبارتن اوکس و وزیم) مخصوص صنایع مستظرفه بیزانس است و این مدرسه هنری در اثر ترکیب تمدن و ادیان و افکار ملل مختلف شرق بحر الروم بمیان آمده چون مدرسه بیزانس یکطرف در اروپا و جانب دیگر در آسیا نفوذ داشت مطالعه سبک و میزات آن برای متتبعین تاریخ و تاریخ هنر در افغانستان بسیار دلچسب است زیرا در دوره یونان و کوشانی های بزرگ آثار زیاد میان بگرام و سایر نقاط افغانستان و سواحل مدیترانه مبادله میشد و بعضی قاب های فلزی با تصاویر (هرکول) و بعضی ظروف گلی با مجالس رقص (دیونیزوس) و بعضی مجسمه های فلزی یونانی این موزه برای مقایسه با آثار

موزه کابل مهم است همچنین بعضی نمونه های عاج و صند و قچه های عاجی با اینکه مربوط به صنایع قبلی و اوایل مسیحیت است برای مطالعه باروش پارچه های عاج مکشوفه از بگرام خالی از فایده نیست .

(چهارم) گالری هنر بالتیمور (Baltimore Gallery of art): موزه صنایع مستظرفه شهر بالتیمور که بنام فوق یاد میشود یکی از موزه های فنی و دلچسب امریکا است بیش از ۲۰ هزار پارچه آثار در آن وجود دارد و تمام دوره های تاریخ تمدن بشر را از امپراطوری های قدیم بین النهرین و مصر گرفته تا قرن ۱۹ اروپا همرا در بر میگیرد. آثار هنری افغانستان درین موزه عبارت است از :

(۱) دوات فلزی مستطیل شکل که تقریباً ۱۵ سانتی بلندی دارد و در طی قرن ۱۲ مسیحی در هرات به دست یکی از استادان هنر محمد ابوالسهل هروی ساخته شده و اسم صنعت گرد سرپوش دوات نوشته است.

(۲) دیسکچه برونزی برنج کاری کار قرن ۱۲. اشکال بروج و نوشته عربی در آن دیده میشود و شبیه آثار غربی است و پیشنهاد دادم تا دیسکچه مذکور را بنام غزنه ثبت نمایند .

(۳) جام پایه دار مفرغی نقره کار، کار قرن ۱۲

(۴) پوش کتاب حضرت مولینا جامی که روی آن صحنه شکار رسم شده و کار قرن ۱۶ مسیحی میباشد .

(۵) اوراق (صحایف) کتاب جامع التواریخ رشیدالدین (جمله ورق) این اوراق بصورت مجموعه کتاب به شام رخ میرزا ابن تیمور پادشاه دودمان تیموری هرات تعلق داشت .

(بنجم) بالتیمور موزیم ا ف ا ر ت Th Balti Mourmuseum of art این موزه هم در شهر بالتیمور میباشد و اهمیت آن بیشتر بواسطه کوسون (موزا نیک) است که از شهر انتیوش (شام) پیدا شده است مهمترین پارچه ای که به آثار افغانستان تعلق دارد سرمجسمه بودائی کندهاری است که اینجا انرابه صفت (افغان هد) یعنی (سرافغانی) مسمی ساخته و در الماری درست غربی باغچه داخلی موزه گذاشته شده است. تاریخ ساخت سربقرن سوم مسیحی تعلق میگیرد این سرمجسمه را خانمی موسوم به (Sadie A. May) در سال ۱۹۳۲ به موزه مذکور اهدا کرده است .

درین موزه مجسمه دیگری هم است که از نقطه نظر تاریخ افغانستان کمال اهمیت دارد و شتربانی را سوار اشتر دو کوهانه بخدی نشان میدهد .

این شتر و شتربان کنار چین و مربوط به دوره (ناننگ) است و به قرن ۶-۸ مسیحی تعلق میگیرد. ارتباط این شتر و شتربان به افغانستان بیشتر از لحاظ تاریخ است زیرا شتر دو

کوهانه مخصوص بلخ بود، و شتر بخدی از روز گاران قدیم تا امروز شهرت جهانی دارد شتربان مذکور از نقطه نظر لباس شتربانان قرون ۶ تا ۸ مسیحی حصص شمال افغانستان

را معرفی میکند. چون راه ابریشم از کنار های بحر روم از راه بلخ به چین میرفت در امتداد آن کاروان‌هایی از کشور ما بخصوص از بلخ به آن دیار رفت و آمد داشت و به این ترتیب در دوره تانگ از شتربان بلخی و اشترش مجسمه‌ئی ساخته اند.

(ششم) موزه دانشگاه فیلادلفیا The University Museum

موزه دانشگاه فیلادلفیا نسبت به موزه‌های واشنگتن و بالتیمور وسیع‌تر است و محتویات آن عبارت است: از آثار بابل، مصر، چین، هند، عربستان، ایران، و نقاط مختلف امریکا مثل پیرو و برازیل و غیره. سامان موزه شامل دو حصه است: باستان‌شناسی و مردم‌شناسی درین موزه هم چند پارچه به آرت و هنر افغانستان تعلق می‌گردد بدین قرار:

(۱) ذلیات جامی

(۲) خمسه نظامی. یکی از میناتورهای این کتاب لیلی و مچنون را در مکتبی در هرات نشان می‌دهد میناتور اشنائی این دو دل‌باخته را نشان می‌دهد و این ابیات در آن صفحه نوشته است:

هر یک ز قبیلہ ئی و جایی	جمع آمده در ادب سرایی
با آن پسران خوب پیوند	هم لوح نشسته دختری چند
آراسته لعبتی چو ماهی	چون سروسپهی نظاره گنهای
شوخی که به غمره کینه	سفتی نه بسکی هزار سینه
آهو چشمی که هر زمانی	کشتی به کرشمه ئی جهانی
زلفش چو شبی رخس چو باغی	یا شعله ئی به چنگ ز اغی

(هفتم) متروپولیتن موزیم The Metropolitan Museum of Art

موزه متروپولیتن شهر نیویورک یکی از بزرگترین و شاید بزرگترین همه موزه‌های هنری و تاریخی ممالک متحده امریکا می‌باشد سه طبقه دارد و در آن آثار گریسکورو من مصر، شرق قریب قدیم، هنرهای تزئیناتی اروپا آثار نقاشی شرق اقصی و شرق قریب به معرض نمایش گذاشته شده است. ایران قدیم عصر هخامنشی در جمله شرق قریب قدیم در منزل اول طرف چپ دروازه مدخل جا دارد. درین موزه دواطاق بزرگ برای قالی تخصیص داده شده که در آن میان بعضی قالی‌های افغانستان هم قرار دارد: مانند قالی نمره (۱۷۱۲۱۲۷) که در هرات در نیمه دوم قرن ۱۶ ساخته شده. در وسط قالی بزم نشاطی در باغ به مشاهده میرسد و در محوطه‌های شرح حاشیه اشکال حیوانات دیده میشود این قالی جزء کولیکسیون مستر و مسز ایزاک فلچر می‌باشد. در اطاق دوم تحت نمره (۱۵۲۴۱۵۷۶) قالی بزرگ دیگر هراتی است که گیل و حیوانات در آن کنار شده و بافت آن معاصر زمان شاه طهماسب صفوی صورت گرفته است (۱۵۲۵-۱۵۷۶) متن آن گلایی است و حاشیه باریک زرد دارد درین حاشیه اشعار فارسی یک یک مصرع در امتداد هم در بافت آمده است بعد یک ک

حاشیه سرخ بازیک حاشیه بردار سبز وحاشیه باریک سرخ دیگر دارد این قالی بنام (قالی امیراطور) معروف است و این نام از آن جهت بر آن گذاشته شده که زمانی متعلق به خانواده ها پسوگک اطیش بود و بناء علیه بین سال های (۱۶۹۷-۱۹۲۱) در (وین) پایتخت اطیش بود .

در میان اوراق و صحایف خطی صفحه بزرگ جامع التواریخ رشیدالدین (قرن ۱۴م) موجود است و میناتور صفحه مذکور سلطان محمود غزنوی را سوار بر اسب در مقابل یکی از قلاع هند نشان میدهد .

(هشتم) موزه صنایع مستطرفه بستان (Museum of Fine arts Boston): این موزه که در شهر بستان واقع است، موزه ایست بسیار نفیس و کولکسیون های مهمی از آثار مصری، یونانی، رومی، شرق اقصی، هندی، چینی، جاپانی تصاویر اروپائی، امریکائی دارد چند پارچه نئی که متعلق به مسکات هنری افغانستان دیدم قرار ذیل است:

- (۱) پارچه مینیاتور ۱۴۵۷۹ که مجبوس جنگی را نشان میدهد کار مکتب بهزاد قرن ۱۶
- (۲) پارچه مینیاتور ۱۴۵۶۹ موضوع این مینیاتور مجلسی است که تحت برگهای زرد طلائی و سرخ درختان در باغی تشکیل شده و صحنه زیبایی خزان را نشان میدهد و در آن (عمل بهزاد) تحریر است.
- (۳) ورق ۱۴۵۳۹ از شاهنامه که در آن مینیاتوری است و قتل فرامرز را نشان میدهد. این مینیاتور هم کار هرات است و به قرن ۱۵ تعلق میگیرد.
- (۴) هیگل بودیس اتواکار مدرسه هیگل تراشی کنند ها را
- (۵) هیگل دختر افغان. سردختر افغان عبارت از پارچه بسیار نفیسی است که قرار اکثر احتمالات در قرن ۴ مسیحی درده ساخته شده . دختر کمی بطرف راست نگاه میکند و لب خند شیرینی بر لبان او نقش بسته و موهایش از فرق سر باز شده و با امواج تابناک گوش فرود آمده . چشمان مست افغانی او نهایت جذاب است
- (۶) مسکوکات: در دهلز عقب اطاق مخصوص آثار هند در الماری نمره (۱۰) در حدود (۲۲) دانه مسکوکات کنیشکا، هویشکا و اسودا و شاهان یونانو باختری به معرض نمایش گذاشته شده است.

(نهم) فاگک آرت موزیوم و دانشگاه هارورد : در موزه دانشگاه هارورد که بنام (فاگک آرت موزیم) شهرت دارد در جمله آثار سنگی گندهارا یک کله هدهم وجود دارد که از روش مدرسه گریکو بودیک افغانستان نمایندگی میکند .

(دهم) موزه صنایع مستطرفه سیاتل : سیاتل شهری است که در منتهای الیه شمال غربی ممالک متحده در ایالت واشنگتن قرار دارد . در اینجا موزه کوچکی ولی بسیار نفیسی موجود است که به آخرین وسایل علمی مجهز میباشد و چند پارچه بسیار نفیس مینیاتور فشنیک آن جلب نظر میکند . در میان آثار هیگل تراشی گندهارا یک پارچه کوچکی افغانستان

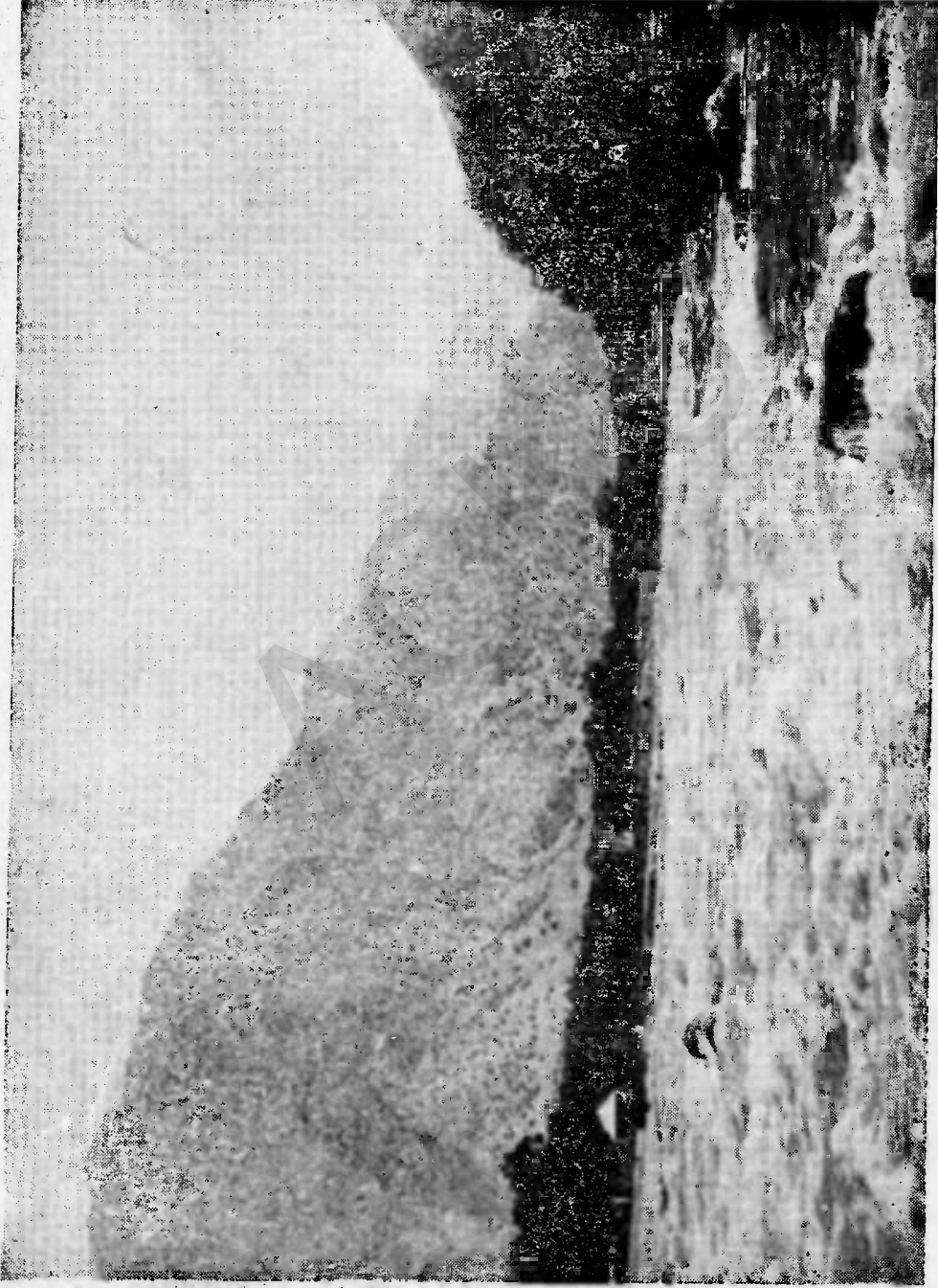
هم است عبارت از سر جواني است که تاريخ آنرا به قرن ۴ يا ۵ نسبت ميدهد و در صفحه ۳۶ رهنماي موزه تصوير آنرا گرفته اند .

(بازدهم) موزه کنزس سیتی : در کنزس سیتی در باغ فشنگی موزه فشنگی و قوع دارد که عمارت آن از بهترین عمارات موزه های مملکت متحده امریکا است . از آثار افغانستان در حدود (۲۰) سرمجسمه هده در اینجا دیده میشوند که در اثر مبادله از موزه گیمة پاریس به این موزه فرستاده اند . یکی از سرها که بمعرض نمایش گذاشته اند آثار رنگ آمیزی دارد . از همه مهمتر مدال سنگی درین موزه موجود است که روی آن اشخاص و گراز جنگلی دیده میشوند و میگویند که این میدان سنگی از بلخ پیدا شده است .

(دوازدهم) موزه تاریخ طبیعی امریکا در نیویورک : موزه تاریخ طبیعی امریکا در نیویورک بزرگترین موزه ممالک متحده برای مسائل نژاد شناسی و مردم شناسی است . درین موزه درین تازگی ها غرفهائی برای آثار اتنوگرافیا فی افغانستان تشکیل داده و اشیائی که به معرض گذاشته شده است عموماً از طرف هیئت جغریات امریکائی که تحت مدیریت مستر فیرویس وارد افغانستان شده بود خریداری شده است و عبارت از بعضی نمونه های البسه بعضی نمونه های ظروف گلی و چوبی و مسی و بعضی نمونه های اسلحه میباشند .

نمونه از زیبایی های طبیعت

کوشه از مناظر طبیعی کلبهار در حکومت اعلیٰ پروان

باز هم زیبایی طبیعت دره اشرف

بانکداری در افغانستان

موضوع ما در این مختصر تاریخ بانکداری در افغانستان نیست بلکه شرح است که چگونه عملیات بانکی است که با عمل در مملکت بجز بان و یا شاید شاید کمی بظن ظان خوب باشد

شاهلی محمد ابراهیم خان عقیلی

داخت که در اواخر عصر کمالی جنگو به در تاسیس شرکت کرد و جهت شد و حتی دولت آن وقت مکرراً تجار و مخرجان به داران را دعوت به تشکیل شرکت ها نمود بدون آنکه نتیجه مهم و فوایدی از آن امراتی آید. نتیجه استقبال از اینگونه پیش آمده از ۲۰ جز به عدم امنیت حقوقی محیط و عدم جرات و شکی و بانکداران از طرفه طبقه تجار و محافظ کاری بی لزوم نمیتوان توجه داد و نیز به دست فراموشی نگردد که اقتصاد و تجارت درین کشور همواره مهاجرت و منروی بوده و چند سال قبل آنها نیکه بزرگترین تاجر کابل بودند اغلب لباس محقر پوشیده و همیشه منازل خود را در اندرون شهر در کوچه های

تاریک و در بین همسایه ها اختیاری کردند تا در مجموع اغتشاشات و بی امنی نسبتاً خود را ایمن دارند با آن اوضاع و روحویه و تقیبات گجا میتوان منتظر بوجود آمدن تشکیلات تجاری و اقتصادی که متکی با اعتماد و اعتبار و منتظر به آینده دور و اخذ نم از نتایج اعمال بود گردید در تاریخ تکامل اقتصادی و تجاری هر مملکت که نگاه کنیم بدون تغییر بنیان حقیقت هر میجویم که هر ملت بدو به تشکیل حکومت مقتدر مرکزی پرداخته و رول قانون و عدالت را در همه اطراف کشور خرید پهن ساخته و بعد از آن فرصت و مجال یافته باشد که با فوران و احاد زمینه کوشش و فعالیت آزاد (فقط مقید بقانون و حقوق) را بدهند درین تو چنین حالت چون افراید بعواقب کار و کوشش و نتیجه و جملات خود در آینده مطمئن شد ند دست بکار زنده و نتیجه اندوخته های خود را برای انجام اعمالی بزرگ گیر و بپوشانسته و به تشکیل شرکت و بانک و جمعیت و اتحادیه پرداخته بکار انداخته اند چنانکه بطالعه میکنیم وصف بارز میجویم قرون جدید به از ازمینه قدیمه بکار افتادیم آلات میسکانیک در عوض

قوه و عضلات انسانی است در کار تولیدویکی از خصوصیات فوق العاده مهم بکار انداختن آلات میکانیکی و ماشینی تقاضای عظمت و بزرگی سرمایه است و این تقاضا که ممکن نیست از عهده افراد هر چند هم ثروتمند باشند بر آید با تشکیل کمپانی ها و بانک های سهامی بر آورده شده و با هر روز زمان اثر و نفوذ و بزرگی این موسسات زیاده شده رفت تا رسید بدستگاه های امروزه که تقریباً بی وجود بانک ها و شرکت های مختلف امکان تصور تولیدات مهم نمی رود.

بعد از ۱۳۰۸ در امور اقتصادی و تجاری مملکت تحولات بزرگی مشاهده می شود چنانچه اگر مشکلات بی حصر و بی پایان را که در آن روز متوجه حکومت بود در نظر بگیریم ملتفت خواهیم شد که یکی از بزرگترین تغییر و تبدیلی که در کار مملکت بظهور رسید تهیه زمین برای تاسیس بانک و شرکت ها بود و باید تصدیق کرد که موفقیت دولت در بانکداری قابل تقدیر است چه رویه که درین کار تعقیب شد کاملاً بی سابقه و راه جدیدی در طریق پیشرفت تجاری و اقتصادی مملکت بوجود آورد، خوانندگان محترم میدانند که از قدیم راجع به تشبیهات اقتصادی و صنعتی دو نظریه مورد بحث و مطالعه بوده که یکی طرفدار تشبیه و تصدی دولتی و دیگری حامی تشویق و تشجیع افراد به تجارت و ضاعت بوده اند و فراموش نشود که اکثر و بلکه تمام دول غربی مراحل اولیه تکامل تجارتي و صنعتی خود را با اتخاذ رویه دولتی نموده اند ولی در افغانستان مخصوصاً در امور صنایع ماشینی نخستین مرتبه دولت پیشقدم شده و بکار آغاز نموده است ولی چنانچه به همه کس معلوم است تاریخچه اقدام دولت باینکار درخشان نبوده بلکه معکوس است نکته جالب توجه اینست که بعد از خاتمه بحران دولت گویا باین موضوع متحسین بوده است چه اولاً هر گونه کمک و تشویق بعمل آورد تا همکاری و معاونت طبقه تجار و سرمایه دار مملکت را جلب نموده سیستم تشبیه انفرادی را در کار تاسیس بانک ها و شرکت ها ترویج بخشد و چون نتایج اولیه این مساعی در سال های بعد مفید و بسا ثمر ظاهر شد این رویه فوت گرفته دولت حتی فابریکه های تجارتي خود را نیز به موسسات انفرادی بفروش رساند این جریان ازین نقطه نظر خیلی قابل توجه است. بهر صورت رویه دولت برین بود که اینکار را از روی تشبیه شخصی و انفرادی از پیش برد و اگر موافق و عوایقی که در ابتدای کار در پیش بود در نظر گرفته شود موفقیت دولت کامیابی بزرگ آن را در اینخصوص نشان میدهد.

نباید تصور کرد که اقدام دولت در تاسیس بانک بصورت دفعی و ناگهانی پیشرفت حاصل کرد بلکه این کار با بطاوت و کندی و تندبند رو برو شد و این حالت ناشی از دودلی و عدم اعتماد و اعتبار و یا عدم درک مقتضیات روزگار از طرف طبقه تجار و سرمایه دار بود.

اما قوه ابتکار و حسن استقبال و همراهی که از طرف چند تن تاجران روشن فکر از نظریات حکومت بعمل آمده تنها رویه کار شکنی و عدم تعاون دیگران را باطل و خنثی ساخت بلکه ترویج امور بانکداری را به سیستم بانک های سهامی یک امر محرز ثابت نمود

اولین دفعه درجی ۱۳۰۹ بود که دولت قدم اول را در راه تاسیس بانک و بانکداری در افغانستان برداشت و آن تاسیس موسسه بود بنام (اداره امور صرافی و تبادل مسکوکات خارجه) مرام این موسسه کلیتاً اداره و تثبیت پول افغانی در مقابل مسکوکات خارجه بود ولی عمر این موسسه زیاد طول نکشید چه طبقه سرمایه دار و تاجر هنوز حاضر با اشتراک سرمایه نبودند و بر علاوه طرز تشکیل و اداره این موسسه از اصول و تشکیل حکومتی اقتباس شده بود و تقریباً ناممکن است که تشبیهات تجاری و اقتصادی را با اصول فورمالیته بازی و بیروگرایی دولتی به نهج موفقیت آمیز اداره نمود. بنا برین اسباب با وجود آنکه در اس این اداره مرد کار آگاه و وطن خواهی برگزیده شده بود کاری از پیش برده نتوانست اما دومین اقدام حکومت در ترویج امور بانکداری در اوایل ۱۳۱۲ با تاسیس شرکت سهامی ملی و یا بانک ملی بعمل آمد این اقدام که همکاری و تعاون صمیمانه چندین تاجر منور و عالم بامور اقتصاد حسن استقبال نموده بود پیشرفت و ترقی شایانی نمود و جریان جدیدی در مملکت بوجود آورد. این موسسه را دولت تشویق و حمایت کاملی نموده امتیازات مهمه بخشید و خود نیز در سرمایه آن اشتراک ورزید ولی در عین زمان تقبل نمود که در اداره و طرز جریان امور آن مداخله نورزیده و فقط بحیث سهامدار در مجامع عمومی شرکت ورزد معذالک اشتراک سرمایه دولت مستلزم ورود بیروگرایی بوده و چون این نظام با طبیعت جریان امور تجارت و اقتصاد سازگار نیست بعدها همین کیفیت باعث شد که سرمایه دولت از بانک خارج شود و به موسسه موقع داده شود که کاملاً با اصول تشبیت و تصدی انفرادی بکار آغاز کند و اگر خواسته آید که اسباب ترقی و پیشرفت این موسسه پالیده شود غفلت خواهد بود اگر از تطبیق این اصول در آن ذکری بعمل نیاید این موسسه بامرام و مقاصد مهمه تاسیس شد و فقط ذکری از آن کفایت می کند تا نشان بدهد که این مقاصد حایز چه اهمیتی بوده است مقاصد مذکور بشرح ذیل است :

- ۱- فراهمی وسایل ترقی صنایع داخلی .
- ۲- تنظیم تجارت خارجی افغانستان .
- ۳- خرید مسکه خارجه و ضلوع نقره در داخل و خارج برای دولت .
- ۴- خریداری تمام مایحتاج و مایلزم دوایر حکومتی افغانستان در خارج .
- ۵- فروش تمام مواد معدنی و یا تجارتي دولت در خارج .
- ۶- تبادل و انتقالات پولی دولت .
- ۷- نشر اسناد نقدی از سال ۱۳۱۳

تمرکز این همه امور بیک موسسه آنهم در اوایل تاسیس و ظایف خطیری متوجه آن ساخته و بر علاوه وظایف مذکور از عملیات بانکی و تجارتي دور بوده و شاید همین اسباب باعث شد که بعدها امور تجزیه و تفکیک یافته و برای رسیدگی آن موسسات علیحده تشکیل شد .

دراویل سال ۱۳۱۸ سرمایه دولت از بانک ملی خارج شده برای اجرای خزانه داری و اداره و انتظام پول به اساس پیشنهادیه بانک ملی د افغانستان بانک تاسیس شد تشکیل این بانک قدم بزرگ دیگری بود که در راه ترویج بانکداری د افغانستان برداشته شد وظایف عمده این بانک عبارت است از تنظیم نرخ و نشر و جریان پول، انتظام نرخ، تبادل خزانه داری دولت و بلدیها و تشییت ارزش پول افغانی، اشتراك در انتشار اوراق بهادار را جمع به عملیات کلیه ادارات دولتی و بلدیها خرید و فروش طلا و اسعار خارجه تنزیل و تنزیل مکرر اسناد تجارتي و غیره. اینها وظایفی است که غالباً در مقابل احتیاجات دولتی انجام آن متوجه دافغانستان بانک میشود بر علاوه بر طبق مندرجات اساسنامه آن مخصوصاً اجزاس ماده (۱۱) اعطای کربت بپانکها و شرکت های صناعتی، موسسات تجارتي نیز پیش بینی شده و باین ترتیب موسسه مذکور را موقع می بخشد که در انبساط کربت های تجارتي نیز سهم بگیرد در سال ۱۳۲۶ قدم دیگری در راه انبساط امور بانکداری برداشته شد باین معنی که موسسه بنام (کسه عمرانی) به اشتراك مساعی د افغانستان بانک و بانک ملی تاسیس شده و در نظر است که بالاخره این موسسه بنام (بانک رهني) به عملیات آغاز کند بالفعل موسسات بانکی مملکت عبارت از همین ها بوده و بعد از تذکر این عمومیات شرح عملیات هر يك آن را در ذیل عنوان آن به ترتیب تاریخ تاسیس تقدیم میداریم .

بانک ملی افغان :

این موسسه نخستین بانک معتبر و با اثری است که به عوض موسسه (اداره امور صرافیه و تبادل مسکوکات خارجه) دولت در ۱۳۱۲ تاسیس شد و چنانچه مختصراً در مقدمات اشاره نمودیم وظایف بس خطیری متوجه آن می گردید و چنان به نظر میرسد که در بدایت تاسیس مطلوب بوده که از آن نظیر بانک آف انگلیند کار گرفته شود چنانچه در مقررات فرمان تاسیس و امتیاز آن پیش بینی های از قبیل اختیار اسم و عنوان، اعطای امتیاز نشر اسناد نقدی که عبارت از بانکنوت و خزانه داری دولت زغیره باشد بعمل آمده است اما اختلاف مقتضیات محیط اجازه نداد این منظور عملی شود سرمایه ابتدائی تادیه شده بانک ملی ده ملیون افغانی و سرمایه مجاز ۲۵ ملیون افغانی تعیین شده و در آن دولت نیزالی سه ملیون تعهد کرده بود که سهم بگیرد و شاید بزرگترین علت اینکه کار موسسه به منظور مذکور از پیش نرفت دخول سرمایه دولت بوده باشد چه با دخول سرمایه دولت بیرو کراسی و فورمالیته بازی نیز توام آمد و می آید و این طور نظام در امور اقتصاد و تجارت و صناعت قطعاً جور نمی آید بنابراین جهات بود که در ۱۳۱۸ سرمایه دولت از بانک ملی خارج و جنبه تصدی انفرادی این موسسه کاملاً تایید شد وظایف بزرگ و متعددی که متوجه بانک ملی بود بهر وقت تجزیه و تفکیک یافته و برای انجام هر يك شرکتها و موسسات علیحده تشکیل یافت ولی بطور کلی از ابتدا تا اکنون

این موسسه در راه مقصود مهم جدو جهد نموده است یکی وظایف و عملیات عادی بانکی چون قبول ودایع و حساب جاری برای افراد و شرکت ها و غیره و دوم سعی در اصلاح تجارت خارجی و صادراتی با اعطای کرایه های مهمه و تاسیس شعبات در مراکز مالی بین المللی چون لندن و نیویارک و جرمنی و سوم کوشش در ایجاد صنایع ماشینی در افغانستان درین سلسله تاسیس فابریکه های نساجی پل خمیری و شکر سازی بغلان و فابریکه های پارس و باربندی پنبه در قندز و غیره از کارهای با موفقیت موسسه محسوب می شود مرحله دوم فعالیت صناعتی بانک ملی ذریعه تاسیس فابریکه بزرگ نساجی شیرخان خیل و فابریکه برق سروبی و فابریکه های تصفیه پنبه و تولید روغن نباتی و صابون و فابریکه ریخته گری و تولید پرزه باب کابل شروع میشود که اکنون این پروژه ها تحت اجرا است و با تکمیل آن قابل توجه و ملاحظ جدی است که ۷۰ فیصد احتیاجات مملکت به منسوجات پنبه در داخل مملکت و ذریعه دستگا های وطنی تهیه و رفع خواهد شد.

مطالعه این طور فعالیت ها می رساند که بانک ملی بمنزله همانطور موسساتیست که آن را بانک صناعت و کار میگویند و شاید در آینده در وقت مساعد بحکم اصل تقسیم کار این وظایف مهمه نیز تجزیه یافته و موسسات مخصوصی برای اجرای هر یک آن بوجود آید. سرمایه بانک ملی متدرجاً با تناسب فعالیت آن در امور بانکی و تجارتی و صناعتی افزایش یافته است چنانچه در سال ۱۳۱۷ به شصت میلیون افغانی ارتقا یافته و در سال ۱۳۲۳ و ۱۳۲۵ علی الترتیب به یکصد و بیست میلیون و (۳۰۰) میلیون افغانی رسید فعلاً سرمایه بانک ملی قرار تصویب تاریخی اول سرطان ۱۳۲۶ مجمع عمومی فسوق العاده (۵۰۰) میلیون افغانی میباشد از نقطه نظر فعالیت بانک در امور تجارتی و صناعتی قابل تذکر است که قرار بیلانس ۱۳۳۰ بانک میزان اشتراکات آن در چنین موسسات (۲۳-۴۲۱۰۱۴۸۰۵۰۰) افغانی نشان داده شده است.

از نقطه نظر عملیات بانکی ذکر ارقام حساب جاری و امانت و پس انداز نیز مهم بوده و این ارقام بمنزله معیار اعتماد مردم بپانکها تلقی میشود در بیلانس ۱۳۳۰ میزان حسابات جاری بیانک ملی ۶-۴۸۷۰۴۸۷۰۵۰۵۷ افغانی و حساب امانت (۸۸-۱۶۷۰۱۶۲۱۰۷) افغانی و صندوق پس انداز (۷۸-۱۰۱۷۱۰۸۳۲) افغانی نشان داده شده است این ارقام مخصوصاً در حساب امانت و پس انداز از نقطه نظر بانک های ممالک پیشرفته قابل تذکر نیست عمل کمی در حسابات جاری و ودیعه و صرفه جویی متعدد است و چیزی که در نظر نگارنده در این خصوص مهم ترین عمل تلقی میشود عبارت است از عدم امنیت حقوقی که مولد عدم اعتماد و اعتبار در مردم بوده و نیز جدید بودن تشکیلات بانکی در افغانستان که موافق و مساعد با احتیاجات مردم نیست مخصوصاً عدم وجود شعبات کافی در نقاط پر جمعیت و عدم تشویق و تبلیغ در صرفه جویی مردم و عدم آشنائی به عملیات و اعتبارات بانکی. عملیات بانکی که بالفعل از طرف بانک ملی اجراء میشود عبارت است از خزانه داری برای شرکتها

و تجار و افراد، قبول امانت افتتاح حساب صرفه جوئی برای افراد مخصوصاً طلاب معارف ضمانت بانکی، حفظ اشیای قیمتی، کمک به مسافرین و سیاحین با افتتاح لیتر آف کریڈت و یا چک سفری اعطای قرض به شرکتها و افراد در مقابل تضمین سهام قره فلی طلا و جواهرات، تادیه ذریعه چک گرچه در بین موسسات بزرگ و تجار مورد استعمال پیدا کرده ولی ظاهراً آن مدت که این وسیله عمومی شود خیلی دور معلوم میشود.

از نظر تشکیلات مطالب قابل تذکر اینست که بانک ملی کاملاً یک تصدی انفرادی است که بصورت شرکت سهامی تشکیل شده و بر طبق مندرجات اساسنامه خود دارای مجمع عمومی هیئت مدیره و هیئت نظار میباشد مجمع عمومی که بصورت عادی و فوق العاده انعقاد می یابد منبع عالی تمیشت امور آن بوده قوه اجرائیه بدست هیئت مدیره است که اعمال آن به وکالت و نمایندگی از مجمع عمومی از طرف هیئت نظار مراقبت و کنترول میشود تا مخالف مقررات مجمع عمومی و مندرجات اساسنامه بعمل نیاید.

در ختم این قسمت راجع بانک ملی چیزیکه قابل تذکر می نماید اینست که این موسسه به حیث پیش آهنگ رویه تشبث انفرادی در افغانستان بحساب رفته و عملیات آن ثمرات قابل توجهی داده که اگر ازین پالیسی عاقلانه و بصیرانه نگهداری شود نتایج خوبی خواهد داد. رویه بانک ملی از سالیان دراز باینطرف اینست که از توزیع منفعت بزرگ جلوگیری کرده و با منافع خود متدرجاً به تشکیل ذخیره و وسعت سرمایه بپردازد و باین ذریعه راه بکار انداختن سرمایه را در شعب صنایع و تجارت پیدا کند حد متوسط توزیع منفعت سیزده ساله بانک ملی (۱۱۰۷) فیصد در سال می شود.

د افغانستان بانک :

بانک مرکزی یا دولتی یا د افغانستان بانک در سال ۱۳۱۸ بصورت شرکت سهامی تشکیل یافته بر طبق مندرجات اساسنامه مرام و عملیات آن عبارت است از نشر و انتظام پول کاغذی اجرای کلیه عملیات خزانه داری و معاملات بانکی دولت و بلدیها، اشتراک در انتشار هر گونه اوراق بهادار راجع به عملیات کلیه ادارات دولتی بلدیها خرید و فروش طلا، ونقره مسکوک و غیر مسکوک خرید و فروش اسعار خارجه، خرید و فروش سهام، اوراق بهادار و اسناد استقراضی به حساب ثالث ادا ره طلا و نقره سهام و اوراق بهادار اسناد استقراضی و اسناد سایر اشیای قیمتی در مقابل حق الزحمه، قبول و دایع به حساب جاری و حساب امانت حصول و اجرای اسناد ساده و یا وثیقه بحساب شخص ثالث، اجرای هر گونه معاملات تادیه و انتقال نقدی در داخله و خارجه، صدور هر گونه اعتبار بالای داخل و خارج تنزیل و تنزیل مکرر اسناد تجارتنی که میعاد آن از نود روز تجاوز نکند و اقلاً مشحون به سه امضای معتبر بوده و نتیجه یک معامله حقیقی تجارتنی باشد اعطای قرض در مقابل اسناد استقراضی حکومت، افغانی طلا و نقره مسکوک و غیر مسکوک و اسعار خارجی که قابل تبادل باطلا باشد اعطای قروض

فصیرالمدہ و طویل المدہ رهنی تا وقتیکہ بانک رهنی تاسیس نشده، اشتراک مستقیم یا غیر مستقیم بہر نوع انتشار اوراق بہادار و معاملات مالی شرکت ہا و جمیع موسسات فوائد عامہ، اعطای قرض بدولت (باجازہ مجلس مقننہ) اعطای قرض بہ بلدیہ ہا تا ۲۵ فیصد، عواید سالیانہ آن ہا اعطای قرض برای بانک ہا، شرکت ہای صنعتی و زراعتی و موسسات تجارتی (باجازہ مجلس وزراء) بر علاوہ اینہا اقدامات لازمہ در تثبیت سکہ افغانی و انتظام نرخ و بازار پول از وظایف مہمہ این موسسہ است .

خوشبختانہ بیلانس ۱۳۲۹ این موسسہ ہم چاپ و در دسترس استفادہ عموم گذاردہ شدہ است بر طبق مندرجات آن (مقررات اساسنامہ) سرمایہ ابتدائی دافغانستان بانک (۱۲۰) ملیون افغانی و ذخیرہ آن (۱۴- ۴۹۰۳۲۰۲۸) افغانی و مفاد تقسیم ناشدہ کہ منبع ترمیم ذخیرہ و سرمایہ باید تلقی شود (۶۶- ۴۹۰۹۴- ۳۷۰) افغانی میباشد. ذخیرہ طلای دافغانستان بانک (۱۶- ۵۱۲،۰۵۰۲،۰۸۱۴) افغانی و ذخیرہ نقرہ (۳۹- ۲۸۵،۰۳۰،۶۴۰،۶۰۳) افغانی و اسعار خارجہ بقیمت (۳۸- ۳،۱۹۵،۰۳۱،۳۵۶-) افغانی میباشد از طرف دیگر نشر نوت ہای خزانہ دولت کہ از طرف بانک تضمین شدہ عبارت از (۱۸۰،۰۰۰،۰۰۰) افغانی و نشر بانک نوت خود موسسہ (۱۱۰،۰۰۰،۹۶۷) افغانی نشان دادہ شدہ است، جمع دارائی بانک بہ طلا و نقرہ و اسعار خارجہ بالغ بر (۹۳- ۲۳۸،۰۵۱،۹۳۳) افغانی میشود تناسب این دارائی در مقابل بدھی نشر بانک نوت خزانہ و خود بانک کہ عبارت از (۱۱۰،۰۰۰،۹۹۵،۰۱۴۷) افغانی میشود کہ حتی اگر ذخیرہ پشتوانہ نقرہ ہم در نظر گرفتہ نشود طلا و اسعار خارجہ آن بیش از ۷ فیصد بودہ و این پشتوانہ فوق العادہ مہمی است کہ در کم تر مملکتی بنظر میرسد . حساب امانات در افغانستان بانک (۱- ۴۰۴،۰۰۰،۷۴۰،۵۹) افغانی نشان دادہ شدہ و بدھی است کہ بہ تناسب سرمایہ و ذخیرہ آن قابل ذکر نیست .

از مطالعہ جزہ (الف) مادہ (۵۵) اساسنامہ دافغانستان بانک معلوم میشود کہ موسسہ مذکور موظف است راپورت ماہانہ را جمع بو ضعیف بانک طبق نمونہ مرتبہ از طرف ہیئت نظار نشر نماید چہ بجا خواهد بود کہ ایتمو ضوع عملی و برای علاقہ مندان بہ چنین موضوعات ازین جنبہ زمینہ مطالعہ میسر شود .

از آنچه راجع بخلاصہ مرام و وظایف دافغانستان بانک تذکر دادیم معلوم میشود کہ این موسسہ وظایف فوق العادہ بزرگی بردوش دارد کہ بمرور زمان بانضج گرفتن تشکیلات آن انجام خواهد داد. بر طبق مادہ (۶) اساسنامہ (۷۵) فیصد سهام بانکرا حکومت خریداری نمودہ و در خرید (۲۵) فیصد باقی مانده نیز حق اولیت با حکومت است معذالک در مسواد دیگری از اساسنامہ پیش بینی های راجع بہ اشتراک انفرادی نیز بعمل آمده است چنانچہ در مورد انعقاد مجمع عمومی فوق العادہ در مادہ ۲۷ جزہ (د) قید شدہ کہ مجمع عمومی فوق العادہ ممکن است در اثر درخواست یک یا چندین نفر صاحبان سهام کہ مجموعہ اشخاص مساوی بہ بیست فیصد از سرمایہ سهامی بانک باشد دعوت و منعقد گردد، این مادہ امکان اشتراک اشخاص انفرادی

پاموسسات را میرساند افغانستان بانک از لحاظ تشکیل دارای مجمع عمومی، شورای عالی رئیس کل هیئت عامل، هیئت اعتبارات، هیئت نظار مفتش حکومت، هیئت مراقبت ذخیره بانک نوت می باشد مرجع کلی تصمیمات مهمه مجمع عمومی بانک است که بصورت عادی و فوق العاده دایر میشود، هیئت اجرائیه عبارت از هیئت عامل و رئیس کل است که از اجراء آت روزانه بانک رسیدگی مینمایند این هیئت در اجراء آت خود در موارد لازمه از شورای عالی هدایت میگردد تصمیمات راجع به جریان و از جریان خارج کردن نوت، تعیین نرخ شکت پولی قیمت خرید طلا، واردات طلا و نقره منظوری تشکیلات داخلی بانک و غیره جزء وظائف شورای عالی است و هر یک از هیئت های دیگر نظر به مقررات اساسنامه بوظائف خود رسیدگی میکنند مفتش حکومت در بانک وظیفه دار است تا مراقبت کنند که عملیات بانک مطابق اساسنامه و قوانین مربوطه دیگر اجراء میشود نامبرده موظف است که سالانه راپورتی راجع به اوضاع عمومی بانک و بیلائس سالانه ترتیب و بوزارت مالیه تقدیم نماید.

کسه عمرانی:

در جزء (ن) ماده (۱۱) اساسنامه د افغانستان بانک در ضمن تشریح عملیات آن قید شده که تا وقتی که بانک رهنی تاسیس نشده است د افغانستان بانک میتواند که با اعطای قروض فصر المدة و طویل المدة رهنی (شرایط مقررات عمومی خود) بپرازد، گرچه اطلاع حاصل نیست که د افغانستان بانک باین عمل اقدام نموده باشد ولی بهر صورت ذکر این مطلب میرساند که باین احتیاج محسوس بوده اند و همین احتیاج گویا باعث شده است که در سال ۱۳۲۶ موسسه مستقلی بنام کسه عمرانی بصورت شرکت سهامی تاسیس یافته است در مرام نامه این موسسه قید شده که غرض از تاسیس آن کمک به تعمیرخانه های عصری و تزئین شهرها و حفظ الصحه عامه است این موسسه میتواند به عملیات دیگر بانکی نیز دست بزند بر ندم امرنامه پیش بینی میکند که همینکه معاملات قرضه این موسسه تا (۵۰) میلیون افغانی برسد میتواند اسم (بانک رهنی) را بخود اختیار نماید.

سرمایه ابتدائی این موسسه (۳۰) میلیون افغانی تهیه شده بقرار ذیل:

وزارت مالیه (از مدرک تقاعد ماورین) ده میلیون، د افغانستان بانک سه و نیم ملیون، بانک ملی سه و نیم ملیون شرکت نساجی و شرکت برق هر یک یک نیم ملیون، بر علاوه پیش بینی شده که سرمایه شرکت عمر آن سابق باین موسسه نقل داده شود و بولهای را که موسسات از قبیل هلال احمر و غیره بخواهند (در صورت آرزو) در آن بکار انداخته خواهد شد. موسسات دیگری که میخواهند کارکنان آنها از قرضه موسسه استفاده کنند نیز میتوانند در سرمایه آن سهم بگیرند. این موسسه بالفعل بمامورین دولت و کارکنان بانکها و شرکتها با اعطای قرض تعمیراتی می پردازد ولی در اساس نامه آن تذکری راجع با اعطای قرضه با اشخاص انفرادی نیز رفته است که شرایط و مقررات علیحده خواهد داشت و چیزیکه مهم است در خصوص اعطای قرض در موارد مختلفه دیگر بر اساس رهن و گروهی نیز اشاره رفته است

هر چند این منظور امتحانی منحصر بولایت کابل خواهد بود. رول این موسسه در توسعه تعمیرات شخصی جدید و توسعه شهر کابل که اخیراً صورت گرفته مهم و جالب توجه است. موسسه رهنی دارای ارکان اداری ذیل است:

مجمع عمومی شورای عالی، هیئت مدیره، هیئت نظار، هیئت تفتیش. مسئول اجراآت روزانه هیئت مدیره و شورای عالی فعلاً منبع صدور تصمیمات مهمه است و هیئت مدیره دستور اجراآت خود را ازان میگیرد.

از لحاظ تشکیل سرمایه وضعیت این موسسه قابل ملاحظه است باین معنی که وزارت مالیه و افغانستان بانک نیز در سرمایه آن شرکت ورزیده اند بهر صورت باید منتظر و امید وار بود که تصدی و اداره موسسه بر طبق مقتضیات تشبثات انفرادی و تجارتي اجراء شود و نه دولتی. و اگر موسسه باین ترتیب و تشکیل کار بتواند باید آن را موفقیت قابل توجهی عد نمود.

خاتمه و پاره ملاحظات:

خوانندگان عزیز را دوباره ملتفت می سازیم که مقصد از تجزیر این مختصر جنبه تاریخی موضوع نبوده بلکه شرح بالفعل اعمال بانکی در افغانستان بود و درین مقصد هم بنای کار ما بر تجزیر مقاله ی بوده نه رساله ای. و بنابرین کلیات آنچه را که درین خصوص بنظر ما لازم می نمود جمع آوردیم و از حواشی چشم پوشیدیم. موضوع اینست: بانک ها در افغانستان چسان باشد؟

مسئله مهم دیگری است که اقلاً بقدر آنچه که در فوق نگاشته آمده قابل تشریح و تعریف است ولی مطلوب مانست که درینجا باین موضوع توجه کنیم درین جا بطور کلی فقط تذکرات ذیل را تقدماً کافی میدانیم:

بانک ها از لحاظ موضوع کار موسسات تجارتي محسوب می شوند فرقی که از سایر موسسات دارند اینست که موضوع تجارت بانک ها کلیتاً (بول) است یعنی بانک ها پول را از جاها نیله ارزان است اخذ و بمواردیکه گرانتر است عرضه میدارند و فرق انترست بین این اخذ و عرضه منافع آن ها را تشکیل میدهد، برای اینکه بانک ها این وظایف خود را بخوبی انجام دهند باید موافق مقتضیات محلی هر جا تشکیلات خود را بوجود آورند مطالعه در اوضاع عمومی بانک ها در هر مملکت این حقیقت را ثابت میکند که در قرن اخیر عموم بانک ها روبه تمرکز رفته و اکثراً چندین بانک بهم متحد شده و بانک واحدی را تشکیل داده اند به این ترتیب از حیث تعداد از وجود بانک ها در دنیا کاسته شده ولی از طرف دیگر اقدام بسسه تاسیس شعب و نمایندگی ها فوق العاده افزایش یافته است نشو و نمای شعب و نمایندگی بانک ها مخصوصاً در انگلستان خیلی قابل توجه است درین مملکت اکثراً به ملاحظه میرسد که چندین بانک در یک محل و یک رسته مقابل هم شعبه های باز نموده اند و هر یک از بانک های بزرگ

پنجگانه این مملکت اضافه از سه هزار شعبه دارند که دور افتاده ترین نقطه مملکت را باین ترتیب از تسهیلات بانکی مستفید می گردانند .

بانک ها محفظه و ذخیره سرمایه نقدی مردم میباشند این وظیفه را بخوبی نمیتوانند انجام بدهند تا تشکیلات شعب و نمایندگی های خود را وسعت ندهند ازین نقطه نظر ظاهر ا چنین معلوم میشود که بانک های موجوده مافدری محافظه کاری نموده از اقدام به توسعه شعب خود داری نموده اند و شاید از همین جهت است که می بینیم ارقام حساب امانت و دیعه حساب جاری به تناسب سرمایه و ذخیره آنها قابل ذکر نیست و به نظر نگارنده مقتضی معلوم می شود که بانک ها شعبات خود را در کابل در گمرک و چهار راهی شهر نو، جاده اندرابی و جاده میوند باز نمایند تا اهالی از خدمات بانک به سهولت بیشتر مستفید شده بتوانند همچنین در تمام مراکز شهری اضراف و ولایات که عده نفوس آن به پنج هزار نفر میرسد لزوم تاسیس شعبه مطلوب بنظر میرسد باین ترتیب است که بانک ها خود را به خلق نزدیک می سازند و در جلب و دایع و عرضه اعتبارات مفید واقع می شوند .

گفتیم که تشکیلات بانک باید موافق بمقتضیات محل باشد این رویه مستلزم آن نیست که تشکیلات شعبات عرض و طولی مفصلی داشته باشد بلکه شروع کار باید از نهایت اختصار بوده و متدرجاً توسعه یابد بانک ها که محفظه پولی مردم کشور محسوب میشوند دارای خود را یا بدریغه اشتراک در سرمایه یا قبول حساب جاری و امانت و دیعه جمع می آرند و اما وسیله توزیع آنها عبارت از پهن نمودن دامنه اعتبارات و یا انوسمتت است در شعب مختلف تجارت و صناعت و به نسبت این اختلاف اقتضای زمینه کار است که تقسیم اعمال در بین بانک ها بوجود آمده و هر یک رشته معینی را مدار فعالیت و اجراآت خود قرار داده اند نظر به این اقتضا بانک های تجارتمی، صنعتی، زراعتی صرفه جوئی، تعاونی، پوستی، بلدی و غیره روی کار آمده اند گرچه این ها باره اعمال واحدی را انجام میدهند ولی از لحاظ تالیسی غایات شان مختلف است ما تا اکنون که مطالعه میکنیم ساحه فعالیت های بانکی مامتوجه امور تجارت و صناعت بوده ولی دیگر امور مانند زراعت و صنایع کوچک دستی و حرف و مشاعل و رهن و گروهی، اموال غیر منقول و غیره ازین استفاده محروم مانده اند در قسمت تجارت مال التجاره که از اعتبارات تجاریه استفاده مطلوب میکنند پوست قره قل است به نظر نگارنده بسا امکانات وجود دارد که مانند پوست قره قلی دامنه اعتبارات را بر اموال التجاره مهمه دیگر نیز امتداد داد بشرط آنکه تشکیلات و اوضاع مناسب برای آن تهیه شود هر چه راجع به توسعه های اعتبارات بدیگر امور مانند زراعت و گروهی جایداد غیر منقول و غیره حقا باید اعتراف کرد که مشکلات بسیار در پیش است و تا تشکیلات مناسب دیگر واسطه بین اعتبارات زراعتی بدها قین و باغ داران و غیره گردد بوجود نیاید اعتبارات بانکی را بطور موفقیت آمیز درین قسمت نمیتوان پهن نمود.

مطلب مهم ديگرى را كه در ختم مقال ميخواهيم علاوه كنيم اينست كه بانك ها مانند كمپاني ها موسسات سهامى بوده و بسيار لازم است كه مناسبات آن ها در هر گونه معاملات تجاريه و اعتباريه از طرف واضع قانون تشييت شده باشد تا هم حقوق عامه وهم وظايف اين موسسات مصرحاً معلوم بوده چه از لحاظ تشكيل وجه از حيث عمليات در صدور چك و بسات و حجت وغيره اسناد تجاريه تكاليف طرفين معلوم بوده به اجرا آت بپردازد پس بايد قانون تجارت و شركت ها چنان پاس شود كه هم حقوق معامله داران وهم تشويق تجارت و بانكدارى را در مملكت حمايه كند و خود طبيعى است كه وجود انتظام و حقوق كه بمنزله روح تجارت و اقتصاد محسوب است اثر كملى در پيشرفت و ترويج آن خواهد بخشيد .

تا جائيكه نگاهارنده اطلاع دارد قانون تجارت از منابع خارجى ترجمه شده و اكنون مسوده اين قانون تحت تدقيق و تصحيح يك كميسيون است تا ما لايم به منقضيات محيط تهيه و حاضر شود .

(خاتمه)

پناغلی احمد جاوید
استاد فاکولته ادبیات و حقوق

افغانستان یا مهد زبان دری

آریانای کهن، خراسان دوه اسلامی
و با افغانستان کمونی از قدیمترین ادوار
جمل ظهور عالیترین و درخشانترین تمدنهای
جهان بوده و فروغ آنهمه ذخایم فکری
و گنجینههای معنوی بشکل علوم، فرهنگ،
اخلاقیات، و ادبیات بهار سیده است که در ادوار
مختلف بزبانهای مختلف نگاشته آمده و امروز
از آن زبانهای تاریخی و باستانی دوزبان
مستقل دری (فارسی خراسانی) و پشتو (بختو)
و چندین زبانهای محلی (۱) دیگر که در جایش
از آن سخن خواهیم گفت باقی مانده است.
موضوع این مقاله زبان دری و ارتباط تاریخی
آن با سرزمین ادب پرور افغانستانست پیش از
ورود بمطلب یک نظر اجمالی بدسته بندی

پناغلی احمد جاوید

زبانها از لحاظ خویشاوندی تاریخی می اندازیم ناموضوع بهتر روشن گردد.
بطور کلی عدم زبانهای عالم را اعم از زنده و مرده بین ۲۵۰۰ و ۳۵۰۰ تخمین
میکنند و اکادمی فرانسه عدم زبانهای دنیا را ۲۷۹۶ شمرده است. جمله این زبانها شاخهای
۲۵ درخت است که یکی از آن درختها، زبانهای هند و اروپایی است که آن نیز بنوبت
خود ۱۲ شعبه دارد که ذیلاً نام می بریم:

۱ - زبانهای آریایی (هند و ایرانی)

۲ - تختای (بادوشعه معروف آن اگنی و کوچی)
که مرکز آنها آسای صغیر است

- ۶ - یونانی (که دوگوش قدیم آن «ایونی و دوری» است)
- ۷ - آلبانی (که دولهجه مشخص بنام توسک و غیکک دارد)
- ۸ - ایلیری
- ۹ - رومی (ایتالیایی) (که دوزبان کهنه آن اوسسک و امپیری و قسمت عمده این دسته لاتین است که بزبانهای زیر از آن مشتق شده: فرانسوی، پروونسال، اسپانیولی، پرتغالی رومانی و غیره
- ۱۰ - کلمتی (در ایرلیند، ویلز، کمال)
- ۱۱ - توتونی یا گرمنی (شمال اسکاندینویا، المان قدیم، فلامان، هلندی انگلیسی میانه و جدید
- ۱۲ - بالتی و اسلاو (زبان بالت شامل لیتوانی و لتونی و اسلاو شامل روسی، چسک اسلواک، سربیی، بلغاری، کرات
- زبانهای آریایی بدو شعبه هندی و ایرانی تقسیم میشود:
- ۱ - زبان هندی که شامل زبانهای آریایی قدیم و جدید هندوستان است مانند ودا، سنسکریت متوسط و مشتقات آن یعنی (پراکریت ها) مانند سنسندی، گجراتی، بنگالی، هندی و همچنین پالی که میان سنسکریت و اوستایی است که مجموعاً ۳۸ زبان میشود و همچنین
- السنه دیگر هند که عده آنها بالغ بر صدها زبان است (۱)
- ۲ - زبانهای ایرانی (۲) که به ۱۳ شعبه منقسم میشود:
- ۱ - اوستا ۲ - سکایی یا ختنی ۳ - مدی ۴ - فارسی باستان یا فرس
 هخامنشی ۵ - پهلوی اشکانی (پهلویسک) ۶ - پهلوی ساسانی (پارسیک) ۷ - سغدی (۳)
-
- (۱) نگفته نگذیریم که زبان شناسان زبان، ولهجه های (نورستانی پشه‌ی، کاتیی، وایگلی، اخسون و خووار و یارسون) را متعلق بخانواده آریایی هندی میدانند.
- (۲) کلمه ایرانی درین قبیل مواردیک اصطلاح محض علمی است که زبان شناسان بر ۱۳ زبان و ۲۴ لهجه اطلاق میکنند و مناسبتی با وضع سیاسی و حدود جغرافیایی ندارد.
- (۳) سغدی زبانی بود که ساکنان میان سیحون و جیحون بدان سخن می گفتند و بالهجه های پامیر بسیار نزدیک است و تا حدود قرن ششم گویا رایج بوده است. و گویش لغنوبسی لهجه و دنباله این زبان میدانند. بیرونی اسامی روزها ماهها و جشن ها و سنن را قمر را باین زبان در آثار الباقیه خود ذکر کرده اما برای نخستین بار زبان شناس معروف مولر در سال ۱۹۰۴ اثر مختصری ازین زبان را انتشار داد. رسم الخط سغدی مقتبس از خط آرامی است که خط اولیغور مغولان که بعدها اساس خط منچوری گردید از آن گرفته شده است.

۸- خوارزمی (۱) ۹- فارسی دری ۱۰- پشتو ۱۱- کردی ۱۲- بلوچی ۱۳- اوستی .
این سیزده زبان چنانکه معلومت شامل زبانهای مستقل (زنده و مرده) بوده
ودارای ۲۴ لهجه یا زبان محلی است که بعضی آن در افغانستان و برخی در ایران امروز
متداول است و گمان میرود بعضی دیگر با شد که شاید تدوین نشده .

این گویشهای ۲۴ گانه قرار زیر است :

۱- یغناپی (با یغنوبی از زبانهای محلی پامیر)	۹- یزدی	۱۷- سنگسری
۲- شغنی	۱۰- نایینی	۱۸- طالشلی
۳- اشکاشمی	۱۱- نظنزی	۱۹- گورانی
۴- واخی	۱۲- سویی	۲۰- کومزاری
۵- منجانی	۱۳- خوانساری	۲۱- تاتی
۶- اورموری	۱۴- گزی	۲۲- لری و بختیاری
۷- پراچی	۱۵- سیوندی	۲۳- سومغونی
۸- خوری	۱۶- منانی	۲۴- زازا که نوع

مخصوصی از کردی است

از شرح بالا این نکته روشن و معلوم میشود که زبان دری (یا فارسی خراسانی) زاده
پهلوی اشکانی و زبان پهلوی اشکانی دنباله زبان اوستایی است اما اغلب محققان معاصر
عقیده دارند که زبان دری مستقیماً از اوستا برآمده و آنچه را که ما پهلوی اشکانی
میگوئیم همان زبان دریست و دلیل عمده آنها اینست که اگر آثار باقیمانده پهلوی اشکانی
(مانند منظومه درخت آسوریک) با قدیمتر آثار دری مقایسه و مقابله شود چندان اختلافی

(۱) خوارزمی: خوارزمیها در مشرق دریای خزر و جنوب دریاچه خوارزم (اورال) زبان

و فرهنگ جداگانه‌ای از خود داشتند و ظاهراً تا حدود قرن هفتم هنوز زبان خوارزم کاملاً
مغلوب زبان دری نشده بود. بیرونی در آثار الباقیه نام روزها ماهها و جشنهای خوارزمیان
را بزبان خوارزمی بدست میدهد و نیز آثاری از آن جسته جسته در بعضی کتب ذکر
شده. خط این زبان نیز آرامی است اما تاکنون خواننده نشده. نسخه از مقدمه‌ی ادب
زمخشری با ترجمه خوارزمی آن در یکی از کتابخانه‌های قونیه بدست آمده و ظاهراً زمخشری
خوارزمی کتاب خود را بسمه زبان دری، ترکی و خوارزمی نیز ترتیب داده بود.

که بتوان گفت مادر و فرزند است بنظر نمیرسد و ثانیاً بوجود آمدن این همه آثار (از قرن سوم بعد) بدون داشتن کدام سابقه تاریخی خالی از اشکال نیست باین معنی که زبانی لااقل دوسه قرن متداول و مروج بوده باشد تا این قدرت و ورزیدگی را پیدا کند که شعری چون شعر رودکی بمیان آورد بهر ترتیب اگر ما قول دسته اخیر را قبول کنیم قدیمترین اثری که از زبان دری به ما رسیده متعلق به ۱۲۰ پیش از میلاد است و بعکس اگر زبان دری را دنباله پهلوی اشکانی بدانیم باشواهد و ابیات هجایی که در تواریخ ضبط است قدیمترین اثر آن از قرن اول اسلامی بالا نمیرود اما شعر عروضی از نیمه اول قرن سوم اثر منثور از نیمه اول قرن چهارم بالاتر به ما نرسیده.

بدلانی که در زیر خواهد آمد وجود زبان دری پیش از اسلام و در صدر اسلام ثابت میشود: نخست اینکه اعشی بن قیس متوفی ۶۲۹ میلادی که از شعرای دوره جاهلیت عرب و از گویندگان معلمات عشر است و حضرت محمد (صلعم) را نیز دیده، در اشعار خود الفاظ دری بکار برده فارسی بودن آن کلمات نیز اشارت کرده است.

دوم ۲۱ کلمه فارسی بنا بر تحقیقات زبانشناسان مانند جفری انگلیسی در قرآن مجید هست و تا آنجا که تحقیق کرده اند سه هزار لغت دخیل فارسی در عربی وجود دارد.

ازینها که بگذریم قدیمترین ماخذ و منابعی که راجع بزبان دری صحبت کرده اند آثار مورخان و جغرافیه نویسان عرب است و سه منبع معتبر و مقدم کتب زیر است:

- ۱- الفهرست: تألیف ابوالفرج محمد بن اسحق بن یعقوب الندیم الوراق متوفی ۳۸۵ هـ.
- ۲- مفاتیح العلوم: تألیف ابی عبدالله محمد بن احمد بن یوسف کاتب خوارزمی متوفی ۳۸۷ هـ.
- ۳- احسن التقاسیم فی معرفة الاقالیم: تألیف شمس الدین ابو عبدالله بن محمد بن احمد ابی بکر البنا الشامی المقدسی معروف بالبخاری متوفی ۳۸۰ هـ آنچه را که راجع بزبانها صاحب الفهرست از فول ابن مقفع نقل میکند خوارزمی عیناً در کتاب خود ضبط کرده بدون اینکه به الفهرست یا ابن مقفع و یا ماخذ دیگری اشاره کند و آن عبارت اینست:

(ومن لغات الفرس الفهلویة) و بها كان یجری كلام الملوك فی مجالسهم و هی لغة منسوبة الى بهلة و بهلة اسم یقع علی خمسة بلدان اصفهان و الری و همدان و مانهاوند و آذر بایجان و من لغاتها الفارسیة و كان یجری بها كلام الموأبده و من كان مناسياً لهم و هی لغة كور فارس و لدریة لغت اهل مدن المدائن و بها كان یتكلم من بیاب الملك فهی منسوبة الى حاضرة الباب و الغالب علیها من بین لغات اهل المشرق لغة اهل بلخ: و الخوزیه منسوبة الى كور خوزستان و بها كان یتكلم الملوك و الاشراف فی الخلاء و مواضع الاستقرار الذین یقال لهم النبط و بها كان یجری كلام حاشیه الملوك اذا التمسوا الحوائج و شكوى الظلمات لانها ملق الا لسنه) باین ترتیب بنا بر نقل الفهرست و ضبط مفاتیح العلوم زبان فارسی چند قسم بوده است:

- ۱- پهلوی (۱) منسوب به پهل که نام چند شهر بوده (اصفهان، ری، همدان، نهاوند، آذر بایجان)

(۱) بنا بر تحقیقات امروزی پهلوی با تفاتی جمهور از زبانشناسان منسوبست به قبیله و یا سرزمین پرتوه (پارتها) که آن سرزمین خراسان است پرتوی بقا عده تقلیب و تبدیل حروف پهلوی گردید برای اطلاع بیشتر به سالنامی کابل ۱۳۳۰ رجوع شود.

- ۲- فارسی که مؤبدان زردشتی و علما و امثال آنها بدان تکلم میکردند و لغت اهل فارس بود.
- ۳- دری که لغت مخصوص حاضران دربار سلطنتی بوده و در آن لغت اهل بلخ غلبه داشته است
- ۴- خوزی که سلاطین و اشراف در خلوت و موافق عیش و عشرت با خواص و نزدیکان خودشان بدان حرف میزدند.
- ۵- سریانی که اهل علم و سواد بدان متکلم میشده اند.

کتب لغت فارسی مانند برهان قاطع، رشیدی، جهانگیری، غیاث و دیگران زبان فارسی را برهفت گونه میدانند و می نویسند که چهار از آن متروکست که آن زبان (هروی، سگری زاولی و سغدی) میباشد و سه زبان دیگر متداول (دری، پهلوی و پارسی)

در باره زبان دری گاهی مطالب عجیب نوشته اند مثلاً از زبان اهل بهشت است یا ملائکه آسمان چهارم بلغت دری تکلم میکنند... و یا مردمان درگاه کبان (شاهان قدیم بلخ) بدان متکلم شده اند... و یا در زمان بهمن بن اسفندیار چون مردم از اضراف عالم بدرگاه او می آمدند و زبان یکدیگر را نمیدانستند یا دشاه فرمود تا دانشمندان زبانی وضع کردند و آنرا دری نام نهادند یعنی زبانی که بر درگاه شاهان بدان تکلم کنند در وجه تسمیه آن نیز روایات مختلف است بعضی از مورخان چنانکه در بالا دیدیم آنرا منسوب بدردر بارو درگاه میدانند و عده دیگر منسوب بدره و کوه مانند کبک دری (۱) یا زدروجه کبک دری می نویسند که این باعتبار خوشخوانی میتواند بود زیرا که بهترین لغات فارسی زبان در دست

از تمام مطالب بالا این نکته برمی آید که زبانی باسم دری (سوای پهلوی و فارسی) وجود داشته که گاهی بنام «لغت دری» «لفظ دری» و فارسی دری خوانده شده و ذکر فارسی نسبت بفارسی نیست بلکه صاحبان لغت کلیه زبانهای خراسان و عراق عجم و فارس را بنام فارسی نوشته اند و این بمعنای اصطلاحی است نه لغوی.

نویسندگان کتب لغت و تاریخ از قدیمترین زمان (زبان دری) را متعلق بخراسان قدیم خاصه شهرهای بلخ، مرو و بدخشان دانسته اند و این نکته از مطالبیکه بعداً به تفصیل عرض خواهیم کرد کاملاً روشن و ثابت میشود چنانکه دیدیم الفهرست این زبان را از فارس و عراق عجم نشمرده نوشته که لغت بلخ در آن غلبه دارد برهان جامع آنرا زبان معمولی بلخ بخارا و مرو میدانند برهان قاطع و جهانگیری و دیگران آنرا زبان ساکنان بلخ، بخارا، مرو، بدخشان میخوانند صاحب احسن التقاسیم که غالب بلاد اسلام را گشته شرح دلچسپی راجع بزبانهای خراسان دارد و از چگونگی لهجه مردم مرو، غرچشار، تخارستان، بلخ، بامیان، هرات، گوزگان

(۱) کبک دری :

دری رفتار حوری یا سمین خد «سوزنی»
 قوس قزح قوس وار، عالم فردوس وار
 کبک دری لوس وار کرده گلو پرزباد (منوچهری)
 دیگرنگه نیکم بالای سر و چمن
 باعقاب تیز چنگ و با همای خوب پر
 دیدر صفت نیکم رفتار کبک دری (سعدی)
 ابلهی باشد که رقصی کند کبک دری (سنایی)
 خجل روی ز رویش مشتبری را
 چنان کز رفتش کبک دری را (انوری)

(میمنه) وهمچنین سمرقند، بخارا و فرغانه معلومات لطیفی میدهد و زبان مردم بلخ را بهترین زبانها میدانند و زبان اهل بخارا را نیز (دری) میگویند و می نویسند که (آنرا از آن دری گویند که بدان رسائل دولتی نگاشته میشود و قصه ها بدان زبان بحضرت برداشته میشود و اشفاق آن از (در) است یعنی زبانیکه در درخانه بدان سخن گفته میشود).

کلمه دری را گاهی بفضیح نیز تعبیر کرده اند و وقتیکه دری میگفتند مراد آنها لغت فصیح می بود و صاحب المعجم فی معاییر اشعار العجم (قرن هفتم) مکرر بوضاحت و صحت لغت دری اشاره میکند و فرهنگها مینویسد هرآنیکه در آن نقصانی نباشد دری، یکویند همچو اشکم و شکم بگویی و گوی که اشکم و بگویی دری باشد و المعجم زبان دری را موجزی از لغت فارسی و رضانات عجم میخواند :

نزدیکترین زبان بلغت دری سغدی و زبانهای ماورالنهر را مینویسند و این نکته مسلم است که زبان دری لغاتی از سغدی و سایر زبانهای دیگر این نواحی گرفته، زبان فصیح، فلهمی و درسی شده و از همین نظر برای رسائل دولتی بسکار میرفته است که تعریفات و شکستگیهای زبان مکالمه را نداشته ...

این زبان از اوایل قرن دوم بنا بر علل تاریخی و راه یافتن رجال خراسان (مانند یحیی برمکی از بلخ و ظاهر فوشنجی از هرات) بدر بار خلفا اعتبار گرفت و کم کم کسب نفوذ کرد و دیری نگذشت که در پرتو قیامها و نهضت‌های بوسلمه و ابومسلم و تشکیل یافتن دولتهای مستقل و نیمه مستقل طاهری، صفاری، سامانی، غزنوی، غوری و... نضج گرفت. چون صحنه تمام این مبارزهای نظامی و سیاسی و نهضت‌های فکری و اجتماعی و جنبشهای ادبی خراسان و سیستان بود، مردم این ناحیه بافتخارات گذشته، زبان و ملیت و آنچه بدانها پیوسته است علاقه پیدا کردند و بدینوسیله زبان دری نیز از خاک بر کشیده شد و مورد توجه قرار گرفت تا جاییکه یعقوب صفاری شعرای دربار خود را بشعر گفتن بفارسی دری تعریض کرد.

پشتبانی و حمایت آل سامان و توجه خانواد های فضل پرور بلعمی، جیهانی و عتبی بشعر و ادب دری، این زبان را بسامان رسانید چنانچه برای نخستین مرتبه ابوالفضل بلعمی، دیوان را از عربی بفارسی برگرداند و نظیر این کار را ابوالعباس اسفراینی در روزگار شهنشاه غزنویه و عمیدالملک کنذری در عهد امیر ارسلان سلجوقی کردند عصر محمود شهنشاه شعر دوست و شاعر نواز بدون مبالغه یکی از درخشنده ترین عصرهای ادبی ماست پادشاهان آل سلجوق و سلسله با عظمت فور توجه مخصوصی باین زبان داشتند و بسا آثار گرانمایه که بشوق و ترغیب آنها نگاشته شده است گذشته از آن بعضی از سلاطین این خاندان چون سلطان حسین اشعاری بزبان دری دارد. دربار های خوارزمشاهیان، آل کرت و تیموریان هرات از مشوقین زبان بودند. این زبان بهرور در سایر کشورهای اسلامی و در دربار پادشاهان مانند مغولیان هند دایلمیان، آل لزیار زندیه و صفویه در ایران و سلسله عثمانی در ترکیه راه یافت و زبان رسمی و درباری آنها گشت و حتی اغلب این پادشاهان شاعر بودند... از علاقه احمد شاه بابا همین بس

که شهنامه ای (۱) باین زبان از خود بیادگار گذاشته و پیوسته در صدر بود تا کسی پیدا شود که تاریخ زمان اورا بسبک دره نادره مهدیخان استرآبادی بنویسد چنانکه محمود مثنی دیرا و این کار را انجام داد و تاریخ احمدشاهی را بوجود آورد.

اعلی حضرت تیمور شاه، شاه شجاع، شهزاده نادر و دیگران باین زبان اشعار سروده اند که هنوز در دست هست.

بهر صورت این زبان در طی چند قرن تکامل خود از هند تا عثمانی زبان ادبی اقوام گردید اینک کلمه دری را تا جاییکه مجال تحقیق بود در اشعار شعر او نثرهای قدیم بترتیب تاریخی می بینم:

فردوسی در شهنامه در ذکر منظوم ساختن کلبله و دمنه میگوید:

بدینسان کلبه اکنون همی بشنوی	کلبله بتازی شد از پهلوی
بداننگه که شد در جهان شاه نصر	بتازی همی بود تا گاه نصر
که اندر سخن بود گنجور اوی	گر انمایه بوالفضل دستور اوی
بگفتند و کو تا شد داوری	بفرمود تا فسا ر سبی دری
همه نامه برود کی خوانند	گزارنده را پیش بنشنا نندند

در جای دیگر در ترجمه «بیور» می گوید:

بود بر زبان دری ده هزار	کجا (۲) بیور از پهلوانی (۳) شمار
	همچنین در ترجمه اروند می گوید:

بتازی تو اروند را دجله خوان	اگر پهلوانی نسدانی زبان
بببظم دری و ببخط در شت	هموراست: یکی تازه کن فسه زر د هشت
	قطران تبریزی:

همچو دیگر بندگان اندر دل تو یاد می	گرچو دیگر بندگان بر در گه تو بود می
من در شعر دری بر شاعران نگشادمی	گر مرا بر شعر گویان جهان رشک آمدی
مرا این قیمتی در لفظ دری را	ناصر خسرو بلخی: من آنم که دریای خاکان نریزم

و یا بلفظ تو شیرین شده ز بان دری	هنصری: ایا بفعل تو نیکو شده معانی خیر
از تو صلت ز من اشعار بالفاظ دری	سنایی: شکر الله که ترا یافتم ای بحر سخا

(۱) این شاهنامه اثر نظام الدین عشرت سیالکوتی قرشی است مشتمل بر احوال احمد شاه بابا و حملات او به هندوستان که بیت ذیل آغاز میشود:

بنام شهنشاه معراج بخش خدیو ز تخت افکن تاج بخش

(۲) باید متوجه بود هر جا که در شهنامه کلمه پهلوانی و یا سخن گفتن پهلوانی و در غزل حافظ گلبانک پهلوی می آید مراد همان زبان پهلوی ساسانی است.

(۳) کجا در شهنامه و نظم و نثر قدیم بمعنی «که» نیز بکار میرفته.

- نظامی : نظامی که نظم دری کار اوست
خاقانی : دیدم را گرفته لب آتش یارسی ز تب
» : بر بط اعجمی صفت هشت زبانش در دهان
- نظامی : خرد نامه ها را از لفظ دری
انوری : شمع بگشاید ز شرح و بسط او جدر اصم
سعدی : هزار بلبل دستا نسر ای عا شقرا
نظامی : معنی درخ-روش آور د پسرده
حافظ : چو عندهای فصاحت فرو شدای حافظ
ز شعر دلکش حافظ کسی بود آگاه
- معزی : دست را دش در دهانم در دریایی نهاد
جا می جایبکه خمسه ترکی علیشیر نوایی را ستوده میگوید :
- که گر بودی آن هم بلفظ دری
اقبال : گرچه هندی در عذوبت شکر است
لاادری : گر حمد تو بر قبله ابدال نگارند
مقدمه شاهنامه ابو منصورى ۳۴۶ هـ که قدیمترین نثر فارسی است : (۱)
- و پس از آنکه بشر آورده بودند سلطان محمود سیبکتگین حکیم ابوالقاسم منصور الفردوسی را بفرمود تا بزبان دری بشعر گردانید و چگونه آن بجای خود گفته شود ....
از ترجمه تفسیر طبری ۲۳۵ هـ :
- این تفسیر بزرگست از روایت محمد بن جریر طبری ترجمه کرده بزبان پارسی دری راه راست (۲) ...
از دانشنامه علایی ابن سینا متولد ۳۷۰ :
- «... که باید مرخادمان مجلس وی را کتابی تصنیف کنم بیارسی دری که اند روی اصلها و نکتههای پنج علم از علمهای حکمت پیشینگان گرد آورم بغایت مختصری و...»
پس از شرح این مطالب بر میگرددیم باصل موضوع یعنی ارتباط و پیوستگی تاریخی این زبان با خراسان قدیم (افغانستان) و کیفیت انتشار آن بسائر بلاد و کشورها ..
- چنانکه دیدیم وجود زبان دری پیش از اسلام ثابت است. از قرن اول و دوم جز چند شعر هجایی آثار دیگری بمانرسیده اما در قرن سوم است که گویند گانی در بلخ، بخارا، هرات و سیستان پدید آمدند و بزبان ادب دری را گذاشتند چنانچه در همین آوان یک بیت شعری رساله ویا یک کتیب در سراسر ایران امروز بزبان دری بوجود نیامده است و اصولاً
-
- (۱) اصل این شاهنامه که بشر بوده از میان رفته است و تنها مقدمه آن در دست است که مدتها مقدمه شاهنامه منظوم فردوسی بود که بعد از زمان بایسنقر میرزا آن مقدمه را برداشتند و مقدمه را که بامر بایسنقر در حدود ۸۲۹ نوشته شده بود بجای آن گذاشتند
- (۲) راه راست: یعنی دری ساده و همه کس فهم

هم نیا باید باشد احياناً اگر شعریا کتایبی دیده شده بزبان پهلوی ساسانی (پارسیک) طبری و سائر لهجه‌های محلی آنسر زمین است .

(۱) در قرن چهارم که مشعل دری در دار الملك غزنه، نوپهار بلخ، کور جوزجانان و بازار هرات فروزان بود کوچکترین اثری در مغرب، شمال و جنوب و جنوب غربی ایران امروز بزبان دری بدست نیامده .

در قرن پنجم ناصر خسرو بلخی در سفرنامه خود می نویسد :

« در تبریز قطران نام شاعری را دیدم شعر نیکو میگفت اما زبان فارسی نیکو نمیدانست ، پیش من آمد، دیوان منجیک و دیوان دقیقی بلخی را آورد و پیش من بخواند و هر معنی که اورا مشکل بود از من پیرسید با او بگفتم و شرح آن بنوشت و اشعار خود بر من خواند... »

قطران که خود از شعرای بزرگ و بلند طبع است در ترجیع بندی که ظاهراً اورا بر شک بردن بر شعرا متهم کرده اند افتخار میکنند که من باب سخن گفتن دری را گشوده ام و این نکته میرساند که پیش از او در آذربایجان شاعر دری گوی نبوده است :

گر مرا بر شعر گویان جهان رشک آمدی من در شعر دری باشاعران نگشادمی

در قرن ششم گویندگان دیگری چون خاقانی ، نظامی و جمال الدین عبد الرزاق بزبان دری طبع آزمایی گرفتند و داد سخن بدادند ..

در قرن هفتم سرحدزبان دری شیراز میرسد و نوبت ملك پیداد شاه نظم و نثر شیخ اجل سعدی زدند. سعدی که سخن را با وج علیین رسانید و در غنوت بماء معین نخستین شاعر و گوینده شیراز است که شاهکار جاودانی خود را بزبان دری در آورد و ما پیش از سعدی در شیراز شاعری سراغ نداریم که بزبان دری شعر گفته باشد... صاحب گیلستان و بوستان نه تنها بزبان دری شعر دارد بلکه اشعار آبداری از او بزبان عربی و آنچه عالی شیرازی (که از بقایای پهلوی ساسانی بوده) در دست هست که هفت و زدر کلمات شایع می‌زیسد. برای مثال يك بيت از گیلستان و يك نمونه از مثلثات استاد می آوریم

پیر فقط تله جسونی میکند عشق مقری فخی بونی چش روشت

یعنی پیر هفتاد ساله جوانی میکند کور مگر چشم بینا را بجواب ببیند... در نسخ

گیلستان چاپ هند می نویسند که این بیت بزبان روستایان و دهقانان شیراز سروده شده .

از مثلثات سعدی که يك بيت آن عربی، بیت دوم فارسی دری و بیت سوم زبان بومی شیراز است يك مثال می آوریم :

خلیلی الهدی انجسی واصلح ولیکن من هدهاه الله افلح

نصیحت نیک بختان گوش گیرند حکیمان بند درویشان پذیرند

(۱) برای مزید اطلاع رجوع شود بسبک شناسی مرحوم بهار و تاریخ ادبیات همایی و تاریخ

ادبیات فروزانفر

کش آتین داراغت خاطر نر نرت   که تختی عاقلی ده بار ا نرت
 یعنی گوش بسخن دار اگر خاطر نرنجد   که سخنی راعاقلی ده بار سنجد
 در قرن هشتم است که حافظ شیرین سخن که شهرت نام و سحر کلامش کبران تا
 کبران جهان را بچیده فخر میکند که از شعر دلکشش کسی آگاه میتواند شد که سخن
 گفتن دری بدانند در دیوان این شاعر محبوب: ابیاتی بزبان محلی شیرازی هست که جز
 از نظر خویشاوندی تاریخی شباهت دیگری بزبان دری ندارد و باین ترتیب ثابت میشود
 که تافرن هشتم هنوز زبان معمول کوچه و بازار شیراز همان لهجه محلی بودوزبان دری
 را تنها خواص میدانستند. برای نمونه چند بیت ملمع از غزل حافظ را می آوریم:

امن انکر تني عن عشق سلمی   تراول آن روی نهکوبوادی
 که همچون متبوتن دل وای ره   غریق العشق فی بحر الوا دی
 بیی ما چان غرامت بسیریمن   عزت یک ری روشتی ازامادی
 غم این دل بو ات خورد ناچار   وغرّه او بنی آنچه نشادی

ترجمه: ای کسیکه بر من انکار کردی از عشق سلمی، تو از اول آن
 روی نیکو را با یستی دیده باشی تا همچو من، ترا دل بیسکبارگی غریق عشق
 در دریای دوستی شود

به پای ما چان ما غرامت خواهیم سپرد   اگر تو یک گناهی یا تقصیری از ما میدی
 غم این دل را بباید ناچار بخوری   و گرنه می بینی آنچه را که نشاید

در پایان گفتار آثار لهجه‌های محلی قدیم افغانستان را نقل میکنیم تا نزدیک آن
 بزبان فصیح امروز ثابت کند که زبان دری اصلاً و اساساً زبان یکی افغانستان خاصه شهر
 بلخ بوده که امروز جهانگیر شده است و ضمناً قدیمترین آثار زبان های مختلف و بومی
 ایران را میاوریم تا مطلوب بالا روشنتر گردد:

از لهجه هروی همینقدر اطلاع داریم که نفعات الانس جامی (سال تألیف ۸۸۳) اصلاً
 بزبان عربی موسوم بطبقات الصوفیه بود (تألیف محمد بن حسین سلمی متوفی ۴۱۲) و بعداً
 خواجه عبدالله انصاری (متوفی ۴۸۱) آنرا بزبان هروی تقریر و توسعه کرد و سپس جامی
 در قرن نهم بنابر تعالیم امیرعلیشیرنواپی وزیر دانشمند سلطانحسین بایقرا از سرنو بفارسی
 ادبی در آورد و ترجمه احوال مشایخ زبان خودش را بدان افزود.

از لهجه مردم بلخ تاریخ طبری حکایت لطیفی دارد چنانچه در ذیل حوادث سال ۱۱۹
 و ۱۰۸ ه می نویسد که درین دو سال ابومنذر اسد بن عبدالله القسری بختلان لشکر کشید
 اما از خاقان شکست خورد و بلخ گریخت کوردگان در کوچها همی خواندند:

از ختلان آمده به   (۱) بر و تباہ آمده

(۱) برو تباہ = بروی تباہ = شرمنده

(۱) آ بار باز آمدیه خشک و نزار آمدیه

همچنین در تاریخ سیستان سرود آتشکد کر کوی نمونه زبان ولهجه آنروز سیستان است

فرخت بادا روش	خنیده گرشاسب هوش
همی برست از جوش	نوش کن می نوش
دوست بد ا کوش	بافرین نهاده گوش
همیشه نیکی کوش	دی گذشت ودوش

شاها خدایگانا : بافرین شاهی

همچنین در آثار ابوریحان البیرونی، لغت فرس و برهان قاطع، لغاتی از لهجه های سغدی خوارزمی زاولی وجود دارد . . . و اینک می آیم بگویشهای ایران که اغلب آن هنوز هم متداول است و بسا شعرای که در ادوار مختلف باین لهجه ها یعنی زبان ولایتی اشعار سروده اند که معروفترین آنان عبارتند از :

بندار رازی، اوحدی کرمانی، باباطاهر همدانی، عبیدزاکانی، جلال طیب شیرازی سعیدی، حافظ، محمود قاری، درویش عباس گزی اصفهانی و دیگران.

۱- زبان رازی و تهرانی :

مقدسی در سده چهارم از زبان مردم ری یاد میکند و المعجم زبان رازی (منسوب بری) را بدری نزدیکتر از پهلوی میخواند، بندار رازی سراینده سده پنجم و مداح دیلمیان نه تنها بهر بی و دری شعر میسروده بلکه بزبان رازی نیز تغنن میکرد . است . از اشعار رازی در المعجم هست و نیز قصیده‌ی در مونس الاحرار و قطعات چند در مجمع الفصحاء و مجالس المومنین وجود دارد که برای نمونه یک دو بیت نقل میکنم .

از المعجم : (۲) دیم من دیم دوست ان اشایه این اج درد

چونان دیمه گل دیمه نیمی سرخ و نیمی زرد

از مونس الاحرار: خور رنگین و ماهک سرو بالا ابالای توام بر سرو بالا
و نیز در سده یازدهم شاعری متخلص بسحری بزبان تهران اشعاری دارد که از آن این قطعه را ذکر میکنم و برای معلومات بیشتر رجوع شود بقصد کرم ناصر آبادی صفحه ۴۱۰ :

گل دیمیم که بملا نمیشو	سوته جانم بشما شامیشو
مده پیغام که اینها قصه اس	تا ترا نیمه دلم و انیشو
ز فلرا و ا که اگه دل میبری	مغر تا شونوبه جا نمیشو

۲- زبان طبری :

این لهجه در سراسر سرزمین مازندران (گیل و تات) با تفاوتهای مختصر صحبت میشود و آثار زیادی از قدیمترین زمان درین زبان وجود دارد و المقدسی نیز ازین زبان یاد کرده و قدیمترین اثر آن مرزبان نامه است که دو ترجمه فارسی آن در دست هست و نیز تاریخ طبرستان

(۱) آ بار = آواره

(۲) دیم = صورت

بهمومر زبان بن رستم شعری بنام «نیکې نامه» نسبت میدهد. نه بیت شعر از دیواره و زیاسته مرد شاعر قرن چهارم در باره عبدالدوله دیلمی و قابوس و شمگر در دست هست. و نیز دو بیت شعر از کیکاوس بن اسکندر بن قابوس بن وشمگر (قرن پنجم) در قابوسنامه وجود دارد که ذیلاً نقل میشود.

نهر اسم ورمیر کهون وردونه	(۱) سی دشمن بشرداری رمونه
بگورخته نخسه آنکس بخونه	چنین گسسه دونا که بوین هرزونه
	سپس ترجمه آنرا بشعر فارسی میدهد:
باشیر بشمشیر سخن باید گفت	گر شیر شود عدوچه پیدا چه نهفت
باجفت بخوان خویش نتوان خفت	آنرا که بگور خفت باید بی جفت

از شعرای معروف این زبان امیربازاوری است، همچنین در زمان محمد شاه قاجار، نصایب زبان طبری بروش نصاب ابو نصر فراهی سرود شده که بیش از هشتصد کلمه طبری در آن هست و سه بیت اول آن اینست:

تراجان عشاق بسادا فدا	مه یار عزیز ای خچیره ریکا
ز بحر تقارب بخوان شعرها	فعو لن فعو لن فعو لن فعول
بود دینه دیروز الان اسا...	زمین دان بنه ابر آمد مها

۳- زبان کردی:

از زبانهای مغربی ایرانست که دارای ادبیات و سابقه تاریخی روشنی میباشد و چندین لهجه دارد اشعار کردی از سه صورت بیرون نیست: شعر عروضی، بیت، گورانی. در اصطلاح عمومی کرد زبانان کلمه اشعاری که با آهنگ بشکل تصنیف با آواز خوانده میشود «گورانی» میگویند نظیر آنچه ما «کردکی» میگوییم اینک نمونه ای از ترانه های کردی «گورانی» را نقل میکنیم:

دوه شو عکسه کت له لای شخصی دیدم	تو قسم خور دی شو بکتیه پیسم
دوست بکشم خوشیتش بخو ازم	من کیخدا نیم کارت بسازم
دیشب عکست را در نزد شخصی دیدم	ترجمه: تو قسم خوردی بمن شوهر کنی
دوستت را بکشم خودت را نیز بزنی گبرم	افسوس که من که خدا نیستم کارت را بسازم
بزوانی کردی دردت له گیسانم	نمونه دیگر: خوم کرد سانی فارسی نازانم
بزبان کردی دردت بسجانم	من کردستانی استم فارسی نمیدانم

(۱) ترجمه تحت الفظی آن چنین است:

اگر شیر دشمن داری باکی نیست

نهر اسم از وی و میر گیهان (خداوندگار جهان)

نیز داند

چنین گوید دانا که ببین که هر کس بگور خفته نخسید آنکس بخانه

۴- لهجه همدانی :

چنانچه از گفتار المعجم برمی آید هنوز تا قرن هفتم اهالی همدان، رنجان، عراق (اراک) بانشاه وانشاد ابیات پهلوی مشعوف بودند و بیش از اقوال عربی و اغزال دری از آن لذت می بردند؛ بهترین نمونه لهجه همدان، اشعار باباطاهر عربی است (قرن پنجم) که نمونه آن ذیلاً نقل میشود :

نه خان دیرم نه مان دیرم نه لنگر	مو آن رندم که نامم بی قلندر
چو شو آیه غشتان و آنهم سر	چو روز آیه بگردم کرد کویت
نسیحت میگر م سو دش نمیبو	دلی دارم که بهبو دش نمیبو
د ر آتش می نهم دو دش نمیبو	بیا دش مید هم نش میبره باد
بچشم خو نفشان آلاسه میگشت	یکی برزیگری نالون درین دشت
که باید کشتن وهشتین درین دشت	همی گشت و همی گفت ای دریغا

۵- زبان آذری :

گویش آذری زبان باستانی آذربایجان است که آثار آن از قرن ششم با ینطرف بطور پراکنده در کتب بهمارسیده اینک یک ملامع آذری را که از شعرای معروف قرن هشت همام تبریزی متوفی (۷۱۴هـ) سروده از روی جنگ خطی بنام (تذکره الشعرا یاسقینه اشعار متعلق بکتابخانه شورایی ملی ایران) منعق بکتابخانه شورایی ملی آوریم :

بد یدم چشم مستت رفتم از دست	کسوام و آذر دلی کو یا بنی مست
دلخ خود رفت و میدانم که روزی	بمهرت هم بشی خوش کیا نم از دست
به آب زندگی ای خوش عبا رت	لوانت لا ود جمن دهل و کیان بست
د می برعا شق خود مهر بان شو	کزی سر مهر ورزی کت بی کت
بعشقت گز همام از جان بر آید	مواژش کان لوان بمرت وارست
گرم خاوا ابری بشنم بوزنی	ببویت خته بام ژا اهنام سر مست

در همین جنگ خطی اشعار و ابیاتی عنوان (الفهلویات) (۱) و (نریزیات) هست که نمونه ی ازهر کدام نقل میشود :

از فهلویات: ببوواله شوی بجهه روزی تی چه سوزی کی نبین از تبه روزی
از نریزیات: می شم ادور سفر، دریاهن ام جان خطر نم غم جن و مال و کاند، فراق موچنو پتر
ضمناً باید متوجه بود که هر جا کلمه فهلویات می آید مراد اشعار است که در سراسر ایران بلهجه محلی باصلاح امروز «ولایتی» سروده شده باشد و المعجم همیشه بهمین معنی بکار برده چنانچه می نویسد که در بحر مشاکل (۲) اشعار پهلوی بیش از دری است و این مثال را می آورد:

(۱) هنوز لهجه های محلی که نام بردیم در ایران متداول است و زائد از نصف جمعیت ایران بلهجه های محلی صحبت میکنند و فارسی زبان رسمی و درسی آنهاست .
(۲) از قرن سوم بعد که شعر دری بوزن عروضی سروده شد تدریجاً ابیات پهلوی که پیشتر کاملاً هجایی بود کم کم عروضی شد چنانچه نمونه های آنرا دیدیم .

خوری کم زهره نی کش سا بیو سم   نینیم آن دسترس کش یا بیو سم
 بوازی کدو کوش خانها یا   وش خندا بشم آن یا بیو سم
 اینک دو نمونه از زبان گزلی و لری نقل میکنم و به مناسب حاله کلام از آوردن نمونه لهجه‌های
 دیلم مانند سدهی، لاری و غیره صرف نظر شد گزلی اصقهان:

ای لوانت پز مرته دکه یا قوتی   ملکوتی ورامت تویی لاهوتی
 لری؛ دونی زچه سرتزیده افتو   یارم نوزیستاده ازخو

نتیجه بحث: زبان دری که منشاء آن بگمان غالب به پهلوی اشکانی و زبان سغدی و زنده
 (اوستایی) تعلق می‌گیرد، زبان مخصوص افغانستان یا خراسان قدیم است پهلوی ساسانی
 (بایارسیک) و بقایای آن بشکل لهجه‌های محلی بزرزمین ایران اختصاص دارد... زبان دری
 از قرن سوم بعد، پهلوی را زیر دست خود برد و پروستاها تبعید کرد و خود در ادب و فرهنگ
 جای آنرا گرفت چنانچه در قرن هفتم عموم مردم پهلوی را نمی فهمیدند و تنها زردشتیان
 برای مسطورات مذهبی خود این زبان را بکار می بردند.. فخرالدین اسعد گرگانی در سال
 (۴۴۰) موقعیکه قصه ویس ورامین را از پهلوی بزبان دری ترجمه و نظم میکرد میگوید:

ندیدم زان نکو تر داستانی   نماند جز بخرم بو ستا نی
 و لیکن پهلوی باشد زبانش   نداند هر که بر خواند بیانش
 نه هر کس آن زبان نیکو بخواند   و گر خواند همی معنی نداند...

و در اینجا گفتار ما راجع باصل و چگونگی زبان دری که افتخار مشترک افغانستان، ایران
 و هند و حتی شرق میانه است پایان میرسد.
 فهرست منابعیکه در تاء لیف این مقاله از آن استفاده شده است:

- ۱- الفهرست ابن ندیم
- ۲- مفاتیح العلوم خوارزمی
- ۳- احسن التقاسیم مقدسی
- ۴- فرهنگهای مختلف فارسی
- ۵- تاریخ ادبیات همایی
- ۶- « » شفق و فرور انفر
- ۷- تاریخ ادبیات افغانستان چاپ اخیر وزارت معارف
- ۸- دیوانهای شعرا و تاریخ سیستان
- ۹- سبک شناسی ملک الشعراء بهار
- ۱۰- خطابه فارسی فصیح تقی زاده
- ۱۱- قابو سنامه
- ۱۲- واژه نامه طبری
- ۱۳- نشرات ایران کرده
- ۱۴- ترانههای کردی
- ۱۵- یاد داشت های درسی ازد کتر مقدم
- ۱۶- مأخذ دیگر که در خود نوشته بان اشاره شده است.

موسسات تعاربی و رول

آن در حیات اجتماعی

یکی از مظاهر برجسته بشر فیه حیات اجتماعی به وجود آمدن مؤسسات تعاونی است که در قرن (هجدهم) در اروپا و بعد در آمریکا و متعاقباً در چین نوزده و بیست در آسیا و سایر قاره ها دوش بدوش انکشاف و وضع اجتماعی توسعه اختیار کرده است. اگر چه بقول ۴۵ کتر (جانسن)

عالم شهر را اجتماعی «امونندگی بدانند خود در اثر اینکه تعاون عمومی جریان و ادامه مییابند» لیکن در اوائل این تعاون غیر شعوری بوده و از زمانی شکل شعوری به خود گرفت که با روی کار آمدن صنایع ماشینی انقلاب و تحول بی سابقه در طرز حیات جوامع بشری رخ داد و در آنوقت هم این موسسات اولتر بشکل اقدامات و قایوی عرض وجود نمودند. چنانچه ابتدا کارگران برای حفظ موقعیت خویش که از ترس روی کار آمدن ماشینها و کارخانه ها خود را دچار مخاطره حس میکردند جمعیت تعاونی را تشکیل دادند و سپس مستهلکین که در شهرها جمع شده بودند برای استفاده بیشتر از نعمت امتعه ماشینی به تأسیس موسسات تعاونی مصرف کنندگان پرداختند و سپس با انکشاف تولیدات دنیای جدید

شایغلی سید فاسم خان رشتیا

(امریکا) دهاقین اروپا وضعیت خود را به خطر دیده تشکیلات تعاونی دهاقین را برای خود به وجود آوردند و بعد رفته رفته دامنه این قسم موسسات وسعت و عمومیت اختیار کردولی اساس همه از یکطرف دفع مخاطرات و تهدیدات حادثه و از طرف دیگر رفع پاره احتیاجات ضروری شان بود که ذریعه اقدامات دسته جمعی برای تأمین این دو مقصد اقدام کرده و سعی دارند در عین زمان بمقابل فشارها و تهدیدات بطور مجموعی مقاومت و نیز احتیاجات درجه اول و عمومی صنف و طبقه خود را از منابع اولیه بیکدست تهیه نمایند و ازین حیث از یکسوز حمت

تشبثات انفرادی را برای هر يك از افراد مرتفع و از سوی دیگر نرخ تمام شد را به نفع مسمولین به حداقل تنزیل دهند. چنانچه رفته رفته به ملاحظه منافع مادی و معنوی که از همچه موسسات تعاونی از روی تجربه ثابت گردید، کثیر تعداد انواع آن افزوده می‌رود چنانچه امروز از کویراتیفهای بزرگ امثال کویراتیفهای کارگران، تجار، دهاقین، مالداران... گرفته تا کویراتیفهای اصناف کوچک مثل: کویراتیف موسیقی نوازان و حتی کویراتیف بیسکاران... هم وجود دارد و از همین حیث در قوانین معالک اساسات و حدود فعالیت‌های این نوع موسسات بطور مشروح پیش بینی شده است.

در مملکت ما فکر تاسیس اولین کویراتیف برای مامورین دولت در سال ۱۳۲۴ به وجود آمده زمانیکه بناغلی میرزا محمدخان یفتلی به حیث وزیر مالیه و وظیفه دار بودند پیشنهاد آنرا به مقامات صلاحیت دار تقدیم و منظوری تاسیس این مؤسسه را حاصل کردند که سرمایه ابتدائی آن به حدود یک کرور و شصت لک افغانی از طرف دولت تخصیص و ترتیبات افتتاح آن در نظر گرفته شد لیکن از حیث عدم آمادگی افتتاح این مؤسسه مدتی ملتوی مانده بود تا اینکه در سال ۱۳۲۵ که نسبت به قلت حاصلات زراعتی و مشکلات توریید رخت یک بحران اقتصادی جدیدی در مملکت رونما و به اثر آن حسب پیشنهاد بناغلی عبدالمجیدخان زابلی وزیر اقتصاد ملی مجلس فوق العاده (رفاه عامه) تشکیل و تاسیس (دیوی تعاونی) برای رخت و متعاً قبلاً تاسیس (کویراتیف مامورین) نسبت به تهیه مواد ارتزافسی کتله بزرگ مامورین و مستخدمین دولت منظوری حاصل و مؤسسه اولی در اوائل سال ۱۳۲۶ و مؤسسه دومی در اواخر سال ۱۳۲۷ افتتاح گردید. برای دیوی تعاونی که کار آن توزیع رخت بصورت کویونی در تمام مملکت بود مبلغ پنج کرور افغانی طور قرضه بی مفاد از موسسات اقتصادی مملکت جمع و برای تاسیس کویراتیف مامورین از همان سرمایه جمع شده سابق کار گرفته شد. دستگاه دیوی در سالهای ۱۳۲۷ و ۱۳۲۸ و قسمتی در سال ۱۳۲۹ چه بذریعه توزیع رخت کویونی چه ذریعه دکان های آزاد در تنزیل نرخ رخت به اهالی مملکت خدمات خوبی کرده و از آن پس به سبب زیاد شدن واردات رخت و رفع قیودیکه نسبت به صدور رخت در معالک خارج موجود بود این مؤسسه توزیعات کویونی را ترک و صرف به کشودن دکان های آزاد رخت فروشی جهت تنظیم نرخها بصورت رقابت آزاد با تجار و موسسات انفرادی به فعالیت خود ادامه داده که ماهیت تعاونی سابق آن تا اندازه از بین رفته و صرف به حیث یک فوه انتظامی و ذخیره احتیاطی در دست حکومت اثبات وجود مینماید. اما مؤسسه تعاونی مامورین از بدو تاسیس تا کنون با وصف عدم سابقه این قسم موسسات در مملکت و معلوم نبودن عمده حقیقی اعضای فامیلی مامورین دولت با وسایل محدود و مختصری شروع به فعالیت نموده اولتر از همه تهیه آرد را که اساس غذای افراد مملکت

و بنا بر آن ضرورت درجه اول حیاتی عموم بشمار میرود به عهده گرفت و در حالیکه عده منسوبین آن از (۴۵) هزار نفر که در اول تخمین شده بود در ظرف پنج سال به (۸۰) هزار نفر رسیده و از طرف دیگر امتیازات ابتدائی آن که برای تلافی ضررهای ارزان فروشی و مصارف اداری تخصیص یافته بود یکی بعد دیگری از بین می رود، توزیع روغن و برنج و چای و بوره و نمک و ذغال و رخت را که چهار قلم اخیر از طرف دوائر و موسسات عمده مملکتی یعنی بالترتیب ریاست انحصارات دولتی و وزارت معادن و دیپوی تعاونی به نرخ های تمام شده به دسترس این موسسه گذاشته میشود اقدام نموده و می خواهد هنوز هم ساحت فعالیت خویش را علی الرغم مشکلات عدیده توسعه دهد. و هم در تحسین عملیات فعلیه خویش صرف مساعی مینماید. چنانچه از جمله اقدامات مهمه آن یکی به وجود آوردن يك دستگاہ مکمل ماشین های گندم باکی و آسیاب های برقی. جهت تهیه آرد مامورین بشمار میرود که کویرانیف را از احتیاج کارگران دستی و آسیاب های انفرادی خارج کنترل خود موسسه فارغ ساخته است در پهلوی آن بوجسود آوردن يك سرویس مستقل حمل و نقل با تهیه و بکار انداختن متجاوز از چهار عراده موتر های لاری نیز باید در نظر گرفته شود که این هم کنترل موسسه را در امور غله رسانی تا اندازه تقویه کرده و اگر تعمیر گدام های اساسی را در ولایات غله خیز جهت ذخیره نمودن غله در مواقع فصلی و تاسیس نمایندگی های خرید را به اساس خریداری نقد و تبادل جنس نیز بر آن بیفزاییم اهمیت اقدامات اساسی موسسه جهت ابقاء و پیشرفت آن خوبتر نمایان میشود. از طرف دیگر برای ترویج روغن نباتی به عوض روغن حیوانی (که مقدار آن در مملکت محدود و مصرف آن روز افزون بوده و از این حیث قیمت آن سال به سال بلندتر میرود) موسسه تعاونی مامورین برای توريد دستگاہ مکمل - تیل کشی از دانه های روغن دار پیدا وار مملکت از قبیل کنجد و زغر و شرف و گل آفتاب پرست و غیره داخل اقدامات شده عنقریب دستگاہ مذکور فرمایش داده میشود و این دستگاہ طوریکه سنجیده شده حصه کلی مصارف روغن مسامورین را از روغن نباتی تصفیه شده تساهمین خواهد کرد که این بذات خود از نقطه نظر اقتصاد عمومی مملکت نیز مهم و موثر میباشد.

از طرف دیگر این مؤسسه جهت بدست آوردن يك اندازه اسعار برای توسعه خدمات و هم به امید پیدا کردن مدارک تلافی برخی از ضرر های دائمی و احتمالی خویش اجازه تجارت صادراتی را از حکومت حاصل و به باره تشبثات تجارتي دست زده است که در صورت کامیابی علاوه از اینکه در تقویه و توسعه صادرات مملکت سهم خواهد گرفت يك اندازه اسعار خارجه هم بدست آورده و ذریعه آن برخی ضروریات دیگر مامورین را به نرخ نازلتر تهیه و عندالموقع اندک مفادی هم (افلاً) جهت جبران قسمتی از مصارف اداری خویش) تأمین خواهد کرد و نیز موسسه در نظر دارد شعبات خود را تدریجاً از مرکز در سائر ولایات مملکت نیز توسعه داده جنبه خدمات عمومی را برای تمام مملکت حائز گردد.

خلاصه این مؤسسه در حالیکه هنوز مراحل ابتدایی خود را میبیناید و طبعاً با مشکلات و حوادث گوناگونی مواجه میباید با هم طوری که در بالا اشاره شد در راه انکشاف و پیشرفت خود در حرکت بوده امید است به کمک حکومت متبوعه همکاری های دواير و موسسات سايره و پشتیبانی مامورین به خدمات شایسته در آینده نه تنها برای طبقه مستحق مامورین و مستخدمین دولت بلکه برای تمام توده ملت کامیاب گردد.

در خاتمه باید عرض شود که شکل این مؤسسه از سایر موسسات تعاونی که در دنیا معمول است فرق کلی دارد چه عموم موسسات تعاونی (کوپراتیف ها) مستقیماً از طرف طبقه مشمولین خود تاسیس و به سرمایه و پرداخت حق الاشتراك دائمی و موقوفه آنها اداره میشوند. حالانکه این کوپراتیف که بدواً به سرمایه دولت تشکیل گردیده تا کنون تنها به سرمایه دولتی اداره شده از لحاظ عدم توانایی طبقه مامورین حتی حق اشتراك جزئی که در اول قبول شده بود نیز معاف- و ضررهای وارده کاملاً از طرف دولت تأمین و تلافی میشود که گویا کمک های این مؤسسه موازی معاشات مامورین- کم یک مدد معاش را ارائه مینماید. اینک در ذیل این کلیات پاره معلومات- و احصائیه راجع به فعالیت ها و ساحه های کار و خدمات مؤسسه تعاونی مامورین جبهه مزید اطلاع فاریین محترم تقدیم میگردد :

احصائیه مصرف یکساله مواد ارتزاقی و درخت ریاست تعاونی مأمورین

۱- آرد یا گندم یک کف در یک ماه: ۱- سیر ۲۶ خورد از ۲۰۴۲۸ نفر	- در هشت ماه: ۲۵۲۷۶۶۶۶۶۶۶۶ سیر	۱۶۰ افغانی = ۱۰۵۹۳۸۶۸۰۵	۱۶۰ افغانی = ۱۰۵۹۳۸۶۸۰۵	قیمت فی سیر ۱۶۰	۱۶۰ افغانی = ۱۰۵۹۳۸۶۸۰۵	افغانی
۲- شکر یک کف در یک ماه ۱۰» ۸۰۵۴۲»	در یک سال: ۲۵۲۷۶۶۶۶۶۶۶۶»	۲۰۵» = ۹۱۷۰۸۰۴	۲۰۵» = ۹۱۷۰۸۰۴	»	»	»
۳- چای سیاه » ۱» ۸۰۵۴۲»	:» ۱۶۶۷۴۵۴»	۲۴۰» = ۴۰۰۱۸۱۷	۲۴۰» = ۴۰۰۱۸۱۷	»	»	»
۴- چای سبز » ۱ نیم و » ۸۰۵۴۲»	:» ۸۳۳۷۰۹»	۳۰۴۰» = ۲۵۳۴۳۰۰	۳۰۴۰» = ۲۵۳۴۳۰۰	»	»	»
۵- نمک » ۴» ۸۰۵۴۲»	:» ۶۶۶۹۷۰۸»	۱۰۸۵» = ۷۲۳۶۰۳	۱۰۸۵» = ۷۲۳۶۰۳	»	»	»
۶- برنج باریک » ۲۴» ۸۰۵۴۲»	دوماه: ۶۰۴۰۶۰۵»	۲۸۰» = ۱۶۹۱۳۷۰	۲۸۰» = ۱۶۹۱۳۷۰	»	»	»
۷- روغن زرد » ۴» ۸۰۵۴۲»	سه ماه: ۱۵۱۰۱۷۶»	۱۷۰» = ۲۵۶۷۲۷۶	۱۷۰» = ۲۵۶۷۲۷۶	»	»	»
۸- صابون قند زی » سه ماه یک کلوچه » ۸۰۵۴۲»	یک سال: ۳۲۲۱۶۸۰۰ کلوچه»	۳۰۴۰» = ۱۱۱۱۴۷۹	۳۰۴۰» = ۱۱۱۱۴۷۹	»	»	»
۹- رخت یک سال ۱۲ متر ۸۰۵۴۲»	یک سال: ۹۶۶۵۰۴ متر»	۱۰۰» = ۹۶۶۵۰۴۰	۱۰۰» = ۹۶۶۵۰۴۰	»	»	»
۱۰- ذغال بلوط در یک سال ۱ سیر ۲۵۰۰»	۳۰۰۰۰» -	۷۰۰» = ۲۲۵۰۰۰۰	۷۰۰» = ۲۲۵۰۰۰۰	»	»	»
۱۱- ذغال سنگ در یک سال ۱۲۰۰۰۰»	۱۲۰۰۰۰»	۲۰۰» = ۳۳۰۰۰۰۰	۲۰۰» = ۳۳۰۰۰۰۰	»	»	»

احصائیه مشمولین کوپراتیف به جزء رتبه و تفریق مامور و مستخدم و متفرقه :
 از وزراء و رؤسای مستقل گرفته الی کاتب و کاتبان موقت در شق عسکری و ملکی و معادل
 رتبه های مذکور و ملا امان و موزنین مساجد شهر و حاضر باشها و غیره مشمولین که به حیث
 رئیس عایله کوپون گرفته اند.
 ۱۲۱۷۷ کوپون
 مستخدم
 متفرقه

»	۱۲۰۹	.	.	.	.	.	.
»	۵۵	.	.	.	.	.	.

» ۱۳۴۴۱

در حالیکه سیزده هزار و چهارصد و چهل و یک (۱۳۴۴۱) کوپون داده و تعداد عایله
 کوپون داران سز کور عبارت از (۶۷۱۰۱) نفر میباشد بدینصورت تعداد مشمولین
 حاضره کوپراتیف یعنی خود کوپونداران و فامیل هایشان بالغ بر (۸۰۵۴۲) هشتاد هزار و
 پنجمصد و چهل و دو نفر میشود و اوسط عایله فی کوپون در حدود (۶) شش نفر اصابت می کند.

احصائیه زیاد شدن مشمولین کوپراتیف :

سال ۱۳۲۷ تعداد عمومی کوپون داران به شمول عایله ۴۵۰۰۰ نفر
 در سال ۲۸ تعداد کوپون داران که تنها مامورین بودند بشمول عایله ۶۰۸۲۴ تفاوت ۱۵۸۲۴ نفر
 در سال ۲۹ تعداد کوپون مامورین و مستخدمین و متفرقه . ۶۶۳۳۰ » ۵۵۰۶
 در سال ۳۰ » » » » ۷۴۹۴۱ » ۸۶۱۱
 در سال ۳۱ » » » » تا اخیر جدی ۸۰۵۴۲ » ۵۶۰۶
 افزودی مشمولین از بدو تاسیس کوپراتیف تا امروز عبارت است از ۳۵۵۴۳ نفر

فیصدی کمک کوپراتیف مامورین به مشمولین کوپراتیف از حیث تفاوت نرخ مواد :
 در حال حاضر این موسسه برای مامورین کوچک الی ۴۰ فیصد و برای مامورین متوسط
 الی ۳۰ فیصد کمک مینماید . و اگر بطور عمومی در نظر گرفته شود برای مامورین
 و مستخدمین الی ۲۵ فیصد معاشات شان کمک میرسانند .

قوه حمل و نقل برای رسانیدن مواد مصرف سالانه کوپراتیف مامورین :
 مجموع مقدار مواد مصرف سالانه : (تقریباً هفده هزار خر وار) ۱۷۰۰۰ خر وار
 تعداد عمومی موتر که فی موتر (۶۰۰) سیر محموله دارد ۲۲۶۶ عراده موتر بدار دارد.
 و اگر این کار به ۱۲ ماه تقسیم شود بیک لاری در ماه
 دوپیره اجرا و برای حمل غله و غیره رفت و آمد بنماید . ۳۷۶ عراده بکار است

تفاوت نرخ اجناس در سال جاری :		
آرد	نرخ بازار	نرخ کوپراتیف
	۲۶ فیسییر	۱۶ افغانی
شکر	» ۷۶	» ۲۱ پیش از پیشنهاد
ریاست انحصارات تفاوت (۳۵) افغانی بود		
چای سیاه	» ۱۸ = فی پائو	» ۱۵
چای سبز	» ۲۴	» ۱۹
رخت: رخت هندی مخصوصاً طول جیم الوان چک نظر به بازار در فی متر در حدود شش افغانی		
از باقی رخت هانی متر ۲- افغانی .		
صابون: در فی کلچه تفاوت ۵۰ یول		
نمک: در فی سیر دو افغانی (پیش از تغییر نرخ وزارت معادن دونیم افغانی تفاوت داشت)		
ذغال بلوط :	در بازار	۱۰
		۷۵
		۲۵
روغن زرد .	»	۱۹۰ الی ۲۰۰ افغانی کوپراتیف ۱۷۰-۲۰ الی ۳۰ افغانی تفاوت
برنج لغمان .	» ۳۵	» ۲۹
برنج خان آبادی ۳۲	»	» ۲۷
نوت: نرخ آرد و روغن و غیره از روی اوسط عادی گرفته شده و الا در سال جاری تفاوت خیلی بیشتر می باشد .		

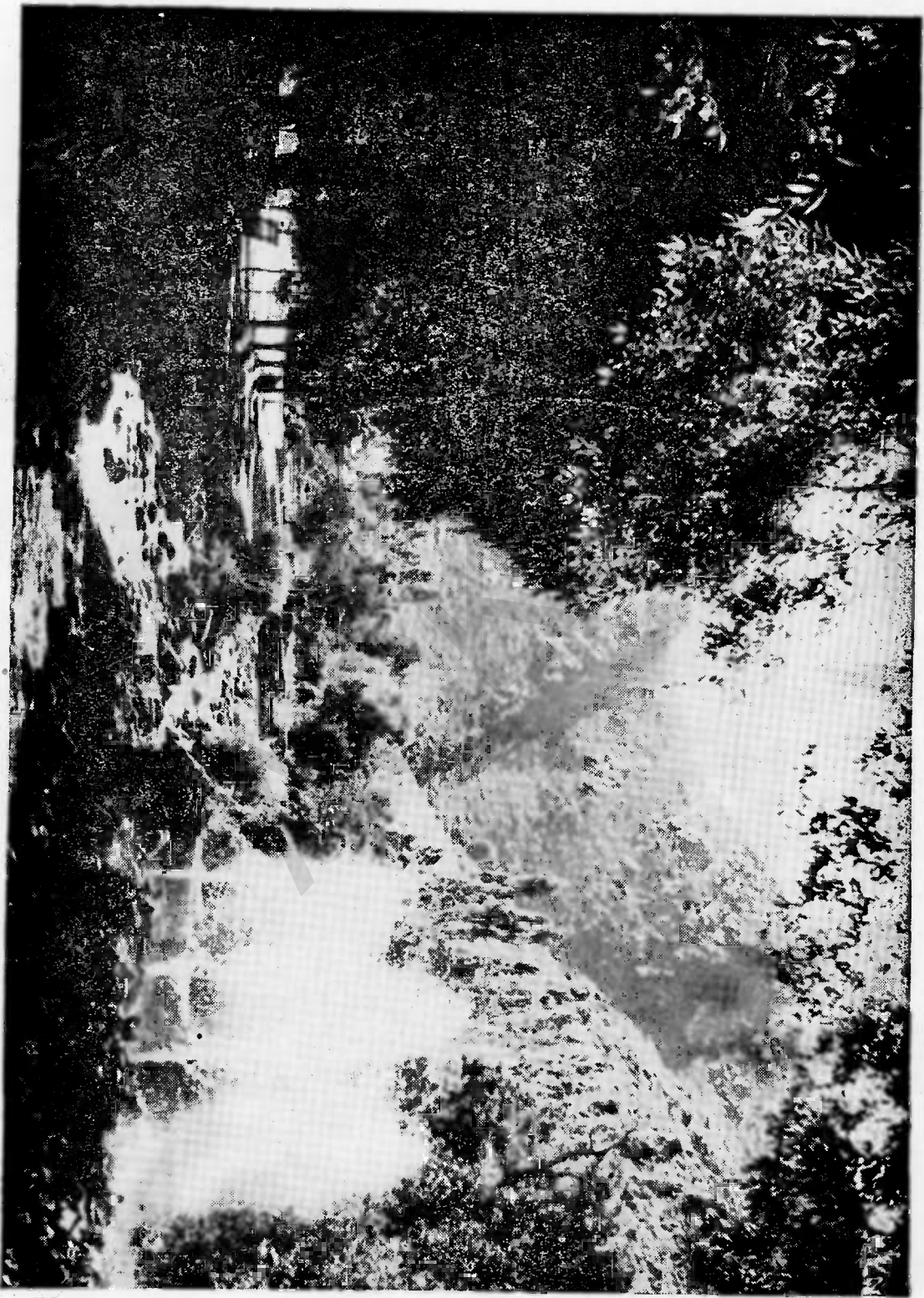
از مناظر عمرانی سروبی

بند خامه که بقرض احداث بند جدید تعمیر شده

از راه نظر طبیعی به فان

شیاغلی محمدعارف غوثی

نظری به تہذیب صنعتی افغانستان

خوش بختانه درین سالها در ساحت صنعت توجه روز افزون و بیک فعالیت قابل ملاحظه چه از طرف دولت و چه از طرف اشخاص خصوصی بنظر میرسد. سرمایه داران در اثر رہنمائی حکومت و اقتضای وقت به سرمایه گذاری در ساحت صنعت اقدام میکنند. نظر به استعداد طبیعی و وطن عزیز ما برای انکشاف صنایع و احتیاج شدیدی که

به وجود بعضی صنایع داریم میتوان این تہذیب را خیلی امید آفرانتمی نمود. زیرا صنعت هم از نظر فواید بیشماری که بذات خود دارد و هم از حیث ارتباط آن با زراعت مخصوصاً در وطن ما اهمیت بسزای دارد. تا کہ صنعت بقوت صحیح انکشاف نیابد زراعت هم بروتقی پیدا نشود و استقلال اقتصادی تحقق نیابد.

بہ تصدیق که امروز در ساحت صنعت درین مملکت بوجود آمده در مورد تمام شعب صنایع عین قوس حرکت را تعقیب نکرده. چه در حالیکه بعضی از شعب صنایع در حال پیشرفت دیندمشود و برخی دیگر کدام تحول با ریزی نکرده. اینک برای مشاهده این حقیقت قوس رجال کتب صنایع را بصورت مختصر از نظر

محمدعارف خان غوثی
گوشش یافته و سپس بہ تہذیب کنونی که در مورد صنایع ماشینی بنظر میرسد نگاهی می افکنیم. اما تہذیب ما باید عرض کنیم کہ مقصود بنده از صنعت درین مقاله عبارت از صنایع نفیسه نموده و لکه صنایعی است کہ بجز یک شعبه اقتصادی است بشمار می رود و ازین نگاه دو نوع صنعت را تشخیص میدهیم. صنعت دستی و صنعت ماشینی.

تہذیب انکشاف این دو نوع صنعت در افغانستان از هم اختلاف باری دارد. بدین معنی کہ صنایع دستی در گذشته به اوج ترقی خود رسیده بود و رفته رفته رو بہ تنزل نهاد تا کہ بالاخرہ درین سالها اخیر موارد توجه قرار گرفت. اما تہذیب ماشینی از شروع قرن بیستم بعد مدتی فعالیت در افغانستان بہت کم و محدودی سیر کرده است. صنایع دستی کہ از قدیم باینطرف ہر روز با مہموم است و تہذیب جدید ہر بنا شد و مہم ترین آن عبارت است از قالین بافی - سگایم بافی - کرک و پشم بافی - بزرگبازی - لیزلار - بزرگی فلانیزل و نزرگیری. اگر درین جا از صنایع نفیسه ما نندہ ہرسانی و نقاشی کہ عملاً خارج این بحث قرار داده شدہ نیز تذکری بدهیم دوسہ ہای درختچہ ہا

تمدن هرات و بلخ نظر را جلب می‌کنند و چنانچه در شوق رسامی و نقاشی بهزاد که غربی ها او را (رافایل شرق) نام داده اند برجسته ترین نمونه عصر مرفعی خود می‌باشد. از صنایع نفیسه که بگذریم در مورد صنایع دستی دیگر از قبیل منسوجات ظروف سازی و البسه و غیره نیز ترقیات شایانیرادر گذشته مطالعه می‌توانیم. در آنوقت واردات امتعه خارجی به پیمانۀ امروزی نبود و اکثر احتیاجات مردم از حیث البسه و بعضی ضروریات دیگر توسط تولیدات داخلی مرفوع گردیده وین مقدار از مصنوعات دستی داخلی که بخارج صادر می‌شد نسبت جنسیت اعلی آن (مانند فالین های مور، فناویز و کرک هرات و غیره) در بازار های آسیای وسطی مشتریان بسیاری داشت. اما این صنایع نظر به عوامل مختلف سیاسی و اقتصادی روز بروز رونق خود را از دست داده و بعد از یک سلسله صعود و نزول به حالت امروزه رسید. رویه مرفعه صنایع دستی افغانستان بهر صعود و نزولی که برخورداره در هر وقت از یک قوت لازم بی بهره بود که این قوت عبارت از تشکیلات تعاونی و صنعتی جهت تقویه و کمک چنین صنایع می‌باشد.

در مورد صنایع ماشینی اولین اقدام قابل تذکری که بنظر می‌رسد در یک گذشته نزدیک تاسیس فابریکه توپ سازی در زمان امیر شیر علی خان و بعد از آن در زمان امیر عبدالرحمن خان نصب بعضی ماشین ها از قبیل ماشین های ضرب مسکو کات، ماشین تغذگی سازی، دستگا های بخار کارخانه های آهنگری و توپ سازی، ماشین دباغی و چرمگری، ماشین بوت دوزی، صابون سازی، شمع ریزی باروت سازی، گلوله سازی و مطبعه صورت گرفته است که قسماً ازین رفته و برخی از آن دوام یافت. سپس در زمان امیر امان الله خان فابریکه های گوگرد سازی، شیشه سازی و سمنت سازی تاسیس شد که اولی تکمیل یافته و فعلاً هم از آن کار گرفته می‌شود دو فابریکه اخیر الذکر بنا بر بعضی نقایص فنی و اغتشاش ازین رفت. بعد از ۱۳۰۸ و قتیکه اغتشاش خاتمه یافت، حکومت وقت آنرا پیدا نمود و دوم بکمک سرمایه داران به توسعه و انکشاف صنایع اقدام گردید چنانچه بهمین منظور نخست به تمرکز سرمایه ها توجهی شد و سپس به تاسیس بعضی فابریکه های بزرگگ اقداماتی بعمل آمد. این اقدامات یعنی تاسیس بعضی فابریکه ها و شرکت ها و خصوصاً تاسیس بانک ملی و د افغانستان بانک یک تحول بارز در اوضاع اقتصادی افغانستان بوجود آورد و می‌توان ادعا کرد که نهضت صنعتی نیز از همین وقت آغاز گردید. بدین معنی که تمرکز سرمایه ها و بیکار انداختن آن در صنعت واضعاً از دیاد یافت عده، از سرمایه داران به توسعه صنعت تمایل پیدا کردند. در همین دوره است که یک تعداد زیاد صنایع ماشینی خورد و بزرگ تاسیس یافته و یک عده پروژه های مفید دیگر طرح شده که بعضی از آنها قبلاً به منصاً تطبیق نیز گداشته شده. فابریکه های مهمی که درین سالها تاسیس گردیده عبارت است از فابریکه نساجی پلخری و فابریکه برق آن، فابریکه شکر بغلان، صابون سازی، ینبه ناک کنی، تیل کشی فابریکه پشمینه بافی قندهار، فابریکه شیرینی سازی و یخ سازی قندهار و غیره. این فابریکه ها از چند سال باینطرف است که کار می‌کنند و تولیدات آن نسبتاً معتنا به بوده و کملی به

به اقتصادیات مملکت کرده است - اما درین جایک نکته قابل تذکر بنظر میرسد ایندله به نسبت فقدان متخصصین صنایع و اداره کنندگان اقتصادی لایق در طرز اداره و بکار انداختن اکثر از فابریکه های مانواقصی وجود دارد که باصطلاح اقتصاد صنعتی صنایع مذکور را از نقطه قوام آن منحرف ساخته است . چنانچه فابریکه شکر بفلان يك مثال برجسته این نقیصه شده میتواند . زیرا در تمام سال تقریباً سه ماه کار میکنند . گویا عرضه مواد خام آن نسبت به ظرفیت کار فابریکه خیلی کمتر است . به همین ترتیب اکثر از فابریکه های دیگر ما از نقطه قوام خود منحرف میباشد . اما این نقایص تا جائیکه مربوط به طرز اداره امور شرکتها و فابریکه ها است امید میرود در آینده توسط بکار افتادن متخصصین و اهل کار رفع گردد .

روپمرفته در سال های اخیر در ساحه صنایع پیشرفت محسوسی بنظر میرسد خصوصاً از دو سال باینطرف برای توسعه صنایع ماشینی اقدامات مفیدی اتخاذ شده که ذیلاً به آن اشاره می شود :-

۱- کار تاسیس فابریکه برق سروبی آغاز یافت که این فابریکه از بزرگترین فابریکه های برق مملکت ما خواهد بود

۲- مراتب قانونی تاسیس فابریکه نساجی در مزار و فابریکه دیگری در گلپهار در سال ۱۳۳۰ طی شد .

۳- تاسیس يك فابریکه جدید قند و شکر در جلال آباد منظور شد .

۴- پروژه تاسیس فابریکه سمنت سازی تصویب گردید ، احتمال میرود در آینده نزدیکی کار آن آغاز شود .

۵- راجع به تاسیس يك فابریکه شیشه سازی نیز مطالعاتی بعمل آمده اما هنوز نتایج قطعی بدست نیامده .

۶- درباره تاسیس يك فابریکه سگرت سازی نیز در سال ۱۳۳۰ تحقیقاتی بعمل آمده و به نتیجه امیدبخش رسیده اند امکان دارد پس از تثبیت يك پروژه مکمل و محل تاسیس فابریکه . کار آن بکمکاری موسسات ذی علاقه و ریاست زراعت آغاز یابد .

۷- در باره امکانات تاسیس فابریکه کاغذ سازی که مملکت ما اشد ضرورت به آن دارد مطالعاتی بعمل آمده و بعضی متخصصین نظریه مثبت داده اند .

۸- در اثر تشویق وزارت اقتصاد ملی يك شرکت کوچک رنگ آمیزی نخ و کملوله کردن نخ های گده بصورت فنی در قندهار از طرف محمد حسین خان هوتک تاسیس گردیده است که نمونه کار این موسسه در سال ۱۳۳۰ و ۱۳۳۱ در نندارتون کابل نیز از نظر مشاهدین گرامی گذشته است .

۹- پبله وری وزارت اقتصاد نظر به پیشنهاد شرکت قند سازی و موافقه اهالی ولایت قطنن شرکت پبله را تشکیل داد . هفتاد فیصد سهم شرکت پبله از طرف اهالی و سوسی

فیصد متباقی را بانگملی خرید. اما چیزیکه درینمورد بیشتر ارهمه مورد ضرورت بوده و تهیه آن وقت کسافی بکار دارد درخت توت میباشد. برای حل این مسئله نیز نظری به پلان پروفیسر «کی» ریاست زراعت و وزارت اقتصاد ملی داخل اقدامات شده.

۱۰- تاسیس یک دستگاه شمع ریزی نیز تصویب شده و قرار معلوم شرکت ستوری بصورت داوطلبانه تاسیس و تدویر آنرا بعهدہ گرفته.

۱۱- شرکتیهای پنجگانه صنعتی مزار شریف بمنظور تقویه و تمرکز سرمایه و برای بلند بردن سویه زندگی مردم ولایت مزار شریف و انجام بعضی امور صنعتی تاسیس شده سرمایه این موسسه بالغ بر پانزده ملیون افغانی بوده و از حیث وظیفه و هدف خود به تدویر یک کارخانه برق، دستگاه روغن کشی، صابون سازی، پرس پخته و بعضی امور دیگر صنعتی اشتغال می ورزد. فعالیت این موسسه قبلاً آغاز گردیده.

بالاخره یک موضوع قابل تذکر تاسیس شرکت صنعتی مینه است که منظور این شرکت بیشتر تقویه صنعتگران دستی می باشد. از لحاظ اینکه صنایع دستی در اقتصادیات مارول مهمی دارد موفقیت این موسسه تاثیر خوبی را در بنیه اقتصادی مملکت وارد خواهد آورد. امید است با ازدیاد چنین موسسات صنایع دستی ما همان اهمیت باستانی خود را بدست آرد. پیشرفت دیگری که در سالهای اخیر در ساحه صنعت در افغانستان بعمل آمده و از لحاظ جنبه اجتماعی آن نیز حایز اهمیت بارزی میباشد تفریق و تنظیم روابط صنعتی است چند سال قبل برای اولین بار برای تامین روابط عادلانه بین کارگر و کارفرما اصولنامه کار و کارگرو وضع شد و ازین حیث نیز در ساحه صنعت بهبودی حاصل شده است

پیشرفتهای صنعتی در سال ۱۳۳۱ :-

امسال نیز تمایل سرمایه گذاری در ساحه صنعت روبه افزایش بنظر میرسد. چنانچه یک عمده زیاد پیشنهادها راجع به تاسیس ماشینهای خرد و بزرگ و فابریکهها به وزارت اقتصاد تقدیم شده و به تصویب هم رسیده. از آنجمله بعضی که قابل تذکر دیده می شود عبارت است از تاسیس ماشینهای پرس پخته و شمش در قندهار و کابل و یک فابریکه کوچک پرس پخته در بلخ و یک فابریکه برق در خان آباد. بر علاوه اینها موسسات صنعتی مهم ذیل نیز مراتب قانونی تاسیس خود را طی کرده و احتمال میرود در آینده نزدیک دایر شود.

۱- دستگاه بادی سازی و ترمیم موتر :- تاسیس این فابریکه امسال از طرف شرکت سرویس پیشنهاد گردیده و به تصویب مقامات ذیصلاحیت رسیده. سرمایه این موسسه بالغ به چهار ملیون و یکصد و چهار هزار افغانی میشود. آلات و ماشینهای لازمه دستگاه ترمیم موتر که قیمت آن تقریباً به ۱۹۲۶۹۰۹۹۰ دالر بالغ می شود قبلاً فرمایش داده شده. این دستگاه قادر خواهد بود در یک ماه یکصد و چهل موتر را ترمیم کاری عمده و چهار صد و پنجاه موتر را ترمیم کاری جزئی نماید.

فابریکه بادی سازی مذکور در صورت وجود مواد خام و تقاضا در یک ماه یا نزده بادی بس و چهل و پنج بادی لاری تعمیر خواهد کرد. عملی که درین فابریکه بکار انداخته خواهد شد به تعداد یکصد و پنجاه نفر کارگر میرسد. دستگاههای مذکور توسط قوه برق بکار می افتد.

۲- فابریکه آهن جامه سازی و بایسکل سازی: این موسسه عبارت از فابریکه کوچکی است که احتمال دارد عنقریب در نواحی جنگل-ملک نصب گردد. تاسیس آن از طرف مقامات عالی منظور و مراتب قانونی آن طی شده. سرمایه ابتدای این فابریکه در حدود یک و نیم ملیون افغانی تعیین گردیده است؛ درین فابریکه سی یا بیست ماشین دارای تخمیناً پنجاه و سه اسب قوه بکار انداخته خواهد شد. درین فابریکه فلک، دستگیر، چپر است، میخ و بایسکل ساخته خواهد شد چهار نفر متخصص برای بکار انداختن این فابریکه استخدام شده اند که به معاونت کارگران داخلی کار خواهند کرد. مواد خام آن به اندازه بیست و پنج تن همراهی ماشینها از ایتالیا خرید شده است. (موسس این فابریکه آقای محمد علی خان شیرزی است).

۳- موسسه ولدنگک: این موسسه را حاجی فیض محمد خان به سرمایه سه لک افغانی در قندهار تاسیس کرده. چون این دستگاه خیلی مورد ضرورت است در صورت موفقیت آن فواید زیادی را از آن توقع می توان برد.

مهمتر از همه اقدامات فوق بنظر اینجانب پیدا شدن فکر طرح یک پلان عمومی اقتصادی است. گرچه این پلان هنوز طرح نگردیده و فعلاً محض برای طرح و تکمیل آن وزارت اقتصاد بکمک موسسات ذی علاقه مشغول تدقیق و تتبع میباشد، اما میتوان در صورت عملی شدن این پلان آینده نهضت موجوده را بسی روشن توقع کرد. زیرا تا کنون علت مهم به ناکامی مواجه شدن اقدامات ما در مسایل اقتصادی و مالی، بر علاوه عوامل دیگر، در نظر نگرفتن ارتباط و توازن بین شعب مختلف اقتصاد مملکت بوده. هر موسسه نظریه معلومات و ساحه وظیفه خویش اقدامی اتخاذ و یا پلانی طرح می کرد بدون آنکه ارتباط عمل خود را با وظایف و اعمال دیگر موسسات و یا جنبه های اقتصادی و اجتماعی توده مدنظر بگیرند. این نقیصه در فعالیتهای ما در ساحه صنعت و زراعت واضعتر بنظر میرسد. کمیسیونهای معینه تدقیق پلان عمومی اقتصادی (و در آن جمله کمیسیون صنعتی) چندین مرتبه اجتماع کرده و در موضوع های مربوطه تدقیقاتی کرده اند. نظریاتشان به صورت راپورهای مفصل نشر هم شده.

آینده این نهضت صنعتی:

نهضتی که امروز در صنعت افغانستان بنظر میرسد در صورتی قابل اطمینان بوده میتواند که کامیابانه دوام یافته و زمینه انکشاف آن در آینده مساعد باشد. مطالعه این موضوع یعنی آینده صنعت در افغانستان مستلزم تدقیقات علمی و بدست داشتن معطاهای احصائیوی میباشد، که متأسفانه زمینه برای اینطور مطالعه دقیق بنا بر فقدان احصائیهای قناعت بخش مساعد نیست. بهر حال بادر نظر گرفتن شرایط

وامکانات موجوده نیز میتوان بیک صورت اجمالی وسطحی راجع به آینده صنایع بعضی حقایق را آشکار کرد . برای این مطلب آنچه باید مورد مطالعه قرار گیرد استعداد طبیعی افغانستان و شرایط تاسیس صنایع است ، که اینک میرویم تا برین موضوع نیز نظر مختصری بیفکنیم . برای تاسیس و توسعه صنایع ، دریک مملکت عمده بر علاوه امنیت و صلح ، وجود چند چیز شرط است که عبارت از عوامل چهارگانه تولید (یعنی سرمایه ، کار ، منابع طبیعی و متصدیان ماهر) و راهها و وسائل حمل و نقل و بازار میباشند . مسأله بازار از لحاظ اینکه ما بهیچوجه باین زودبها به تاسیس صنایع ثقلیه اقدام نخواهیم کرد و فعالیت صنعتی ما محدود به صنایع ابتدایی خواهد بود ، قابل تشویش نیست .

زیرا مصنوعات صنایع نساجی و همچنان از اکثر فابریکه های دیگر که تاسیس آن در نظر است در داخل مملکت مورد تقاضا میباشند . محصولات صنایع دستی اگر به اندازه لازم تقویه و اصلاح شود به صادرات ما خواهد افزود ، خصوصاً فالین تا اندازه زیادی در بازارهای خارجی مورد تقاضا میباشند . اما مسأله قابل توجه اصلاح راهها و وسایل حمل و نقل است . که این موضوع نیز مورد توجه کمیسیونهای پلان عمومی اقتصادی میباشند و امید است راه حلی برای آن پیدا کنند . این مشکل در صورتیکه سرمایه کافی موجود شود به آسانی حل شده میتواند و فراهم نمودن سرمایه کافی نیز اگر صلح بین المللی برهم نخورد آنقدر مشکل نیست . می آیم به موضوع استعداد طبیعی افغانستان و مسأله تهیه سرمایه و کار برای انکشاف صنایع . باصطلاح اقتصادیون اگر دیگر شرایط و اوضاع تغییر نکنند ، ازین حیث میتوان کمال اطمینان را داشت . برای صدق این ادعا اینک به تذکر حقایق زیر می پردازم :

استعداد طبیعی افغانستان :

افغانستان مملکتی است که دریک سطح مرتفع واقع بوده و دارای آبشارهای زیادی میباشند . معادن متعدد و مفیدی را در کوههای خود نهفته دارد . همچنان برای نوعی نباتات صنعتی زمینهای وسیع و حاصلخیزی را دارا میباشند .

معادن زیادی تا حال در مناطقی مختلف افغانستان کشف شده از قبیل معادن نفت در هرات و سمت جنوبی و متجاوز از هشت معدن سنگ ریشه و بیشتر از ده معدن سنگ ابرک و تقریباً بیست و هشت معدن آهن و همچنان معادن مختلف دیگر مانند معادن مس ، سرب ، جست و غیره .

منابع قوه عمده عبارت از ذغال سنگ و آب میباشند در افغانستان تا اندازه قناعت بخش موجود است . چنانچه بر علاوه چهار بند برق بزرگ موجوده پروژه تاسیس دیگر بندها نیز تحت تدقیق میباشند و قسماً اکار بعضی از آنها نیز آغاز گردیده . این پروژه های که تحت تدقیق است عبارت از پروژه بند دریای پنجشیر یک پروژه برای ولایت مزار شریف ، یک پروژه برای ولایت هرات ، یکی برای قندهار ، یک پروژه برای شهرخان آباد و یک پروژه دیگر برای شهر میمنه . میباشند تعداد معادن ذغال سنگ که تا حال کشف شده متجاوز از پانزده معدن میباشند که از آن جمله دو معدن آن قبلاً مورد استفاده قرار گرفته است .

به همین ترتیب عرضه بعضی از نباتات صنعتی مانند پنبه نیز قناعت بخش است. زیرا اراضی قابل زرع پنبه، لبلبو، نیشکر، زغروا مثال آن در افغانستان زیاد بوده و در صورت تاسیس صنایع مربوطه آنها به مشکلات حل ناپذیر دچار نخواهیم شد.

۲ - سرمایه :

۲- سرمایه : طرق تهیه سرمایه برای مملکتی که تازه میخواهد در ساحه صنایع پیشرفت کند خیلی زیاد است. برای افغانستان راهای که از حیث نتیجه و مصونیت قابل توصیه بنظر میرسد همانا جمع آوری سرمایه های انفرادی توسط تشکیل کوپراتیوهای اعتباری، بانکهای صنعتی و استفاده از منابع مالی بین المللی میباشد. البته استفاده از منابع خارجی برای تسریع کار و پیشبرد پلان اقتصادی در مرحله نخست صورت خواهد گرفت. اما چون دوام دادن برین امر الی نهایت کار معقول و قابل اعتماد نیست لذا تزئید سرمایه های ملی و ایجاد مؤسسات مخصوص فینانس (تهیه پول) خیلی ضروری میباشد. ایجاد چنین مؤسسات مخصوصاً از نگاه کمک به صنایع دستی و کوچک حتمی است. نظر باینکه امروزیک اند از سرمایه های انفرادی هنوز تمرکز نیافته و بصورت منفرد در ساحه تجارت بکار انداخته شده میتوان توقع کرد که تمرکز و جمع این سرمایه های خورده و بزرگ انفرادی سبب موفقیت درین راه شود.

۳ - کار :

۳- کار :- برای تاسیس صنایع بدو نوع کارگر ضرورت میباشد: یکی کارگران متخصص و فنی و دیگر کارگران عادی راجع به نوع اول کارگریگانه راه در مرحله اول استخدام متخصصین خارجی میباشد. بدیهی است که بمنظور رفع احتیاجات آینده خویش درین رشته باید تحت نظر این متخصصین یک عده کارگران تربیه شوند. همچنان ازحالا یک عده طلاب برای تحصیل در شقوق فنی صنایع بخارج فرستاده شود چنانچه عده زیادى اعزام هم شده اند.

در مورد کارگران عادی برای صنایع با در نظر گرفتن طرز اشتغال مردم افغانستان میتوان از حیث عرضه کار مطمئن بود بدین معنی که اگر مردم افغانستان را (به استثنای طبقه مامورین و آن ارباب پیشه که به کسب خود در تمام سال اشتغال دارند) از حیث کارشان تدفیق کنیم واضحاً می بینیم که اکثریت نفوس مملکت ما آنقدر ریکه ممکن است کار نمیکنند یک عده مردم عموماً وقت خود را به بیکاری گذشتانده و بطور طفیلی زیست می کنند و یک تعداد دیگر کثیراً خانه بدوش بوده و آنقدر کاری که ممکن است از آنها گرفته نمی شود. همچنان نفوس زارع مملکت که قسمت عده نفوس ما را تشکیل میدهد در موسم زمستان کثیراً بیکار میباشد. ازین سه طبقه بخوبی میتوان کار بیشتر گرفت از دو طبقه اول در صنایع ماشینی و از طبقه سوم یعنی نفوس زارع توسط ترویج صنایع دستی در موسم زمستان. بدین ترتیب ظرفیت تولید مملکت بطور مجموعی افزوده شده و برای صنایع نیز کارگر به اندازه کافی پیدامی شود

۴- اداره صنایع:

۴- اداره صنایع : اداره فعالیتګا ها و صنایع بزرګ بصورت اقتصادی در تحکیم بنیه اقتصادی مملکت اهمیت بازی دارد . بدون اداره کنند ګان ما هرو متخصص نمیتوان سه عامل تولید قبل الذکر (موادخام کار و سرمایه) را بصورت اقتصادی بکار انداخت همچنان در هنگام بحرانهای اقتصادی متشبین ومدیران لایق در تخفیف بحران دست قوی دارند . این مسأله گرچه خیلی مهم است اما بنا برینکه صنایع افغانستان هنوز در مرحله ابتدایی انکشاف خود میباشد و مسائل اداری آن آنقدر پیچیده و مشکل نمیباشد که غیر از متخصصین دیگر کسی به اداره آن قادر نباشد ازینرو فعلاً آنقدر تشویش آور نیست اما بدیهی است که برای آینده نزدیک که برعهده صنایع افزوده خواهد گشت داشتن چنین اشخاص اهل امریست حتمی . برای این منظور در شقوق مربوطه اداره صنایع و موسسات اقتصادی از طرف دولت و موسسات خصوصی یک عده طلاب بخارج برای تحصیل اعزام گردیده اند و هنوز هم فرستاده می شوند . امید است در آینده ازین حیث نیز مشکلات مامر فوع گردد . بنا بر ملاحظات فوق می بینیم که زمینه برای ادامه کامیابانه این نهضت و انکشاف صنعت مملکت مساعد است و مشکلاتیکه به آن رو برو خواهیم شد به سهولت قابل حل میباشد امید می رود با همکاری دولت و موسسات خصوصی بر اساس یک طرح جامع و معقول هر چه زودتر مشکلات اقتصادی ما رفع و با انکشاف صنعت و زراعت خود به تمامیت اقتصادی نایل آییم .

مجموعه خاندان روشیان
مختص ویران‌نظم

ژورنال‌زم و اهمیت آن

در دنیا

بسیار است که کشف روز افزون فنون و علوم، فن روزنامه نگاری هم تقریباً شش سال است
موقعیت خود را میان فنون مبتدیه اوله اجزا و طوریکه آری نت نقاشی یا موسیقی هر کدام برای خود
حیثیت مستقل برپا کرده‌اند که نه بی گزاف است، این فن نیز در بین فنون تدریسی و تعلیمی شایسته
و در مدار الفنون‌های بزرگ دنیا آینه مسلکی

عمده‌ی از علاقمندان خود را تهیه میکنند.
تقریباً پنجاه سال پیش اولین ماژور مطبوع
در اروپا پدید آمد، آن وقت بود که بعضی محدودی
چند در طبقات مردم نه بخواننده‌ی روزنامه‌ها داشت و نه
نویسنده‌ی. و این عدم محدود و دلباز از گره و
روحانیون تر گپ شده بود و به این اساس محتویات
آثار چاپ شده تقریباً هم‌اکنون به مذهب و حوادث
مذهبی لاجق بود.

ولی امروز سیر تکاملی روزنامه نگاری
محتویات ادراکی مطبوعه‌ها بعدی بود که وجوه
ساخته است که نه تنها مذهب بلکه همه جهات و جوانب
حیات بشری را از آن‌ها ضلع اقتصادی، فردی و اجتماعی

گرفته‌اند. حیات سیاسی، فرهنگی و کلیتوری جنبه‌ی
بشری احتوا میکنند. یکی از استادیان دراز الفنون هم روزنامه نگاری می‌نویسد. هم مطبوعات
جهان امروز حدود جهان را برای فرد ترسیم و تعیین می‌کنند. که هر فرد با چقدر از آن خلی آن
حدود در تماس نزدیک باشد. مطبوعات دیگر از جمله لوازمی نیست که شخص در آن
از خود سوال کند. آیا لازم است آنرا داشته باشم؟ کم و کیف جنس آنرا باید چگونه
لاشعری و مجرد عقلی فرد شده است و بنابراین هیچ واحدی از وظایف جدید مطبوعات
نمی‌تواند در هیچ‌گونه دنیا با فرد یا جامعه‌اش بی‌علاقه و بیگانه باشد. با همه حقیقت
براستی در دنیای کنونی سختی بر خاصیت از بخواب توسط صدای افغان در روز ۱۳۰۴ جلوه
مداخل خایه‌ها صورت می‌گیرد و آنهم در ساعاتی که هنوز آفتاب سر از کرانه افق بالا نکرده

است. چون چشمها قدری بازمی‌شوند، او این چیزیکه بخاطر تجسم می‌کند اخذ اطلاعات صبحگاهی است از لای اوراق عیدروزنامه. فرد به این اطلاعات نهایت علاقه دارد. این علاقه نه تنها مولد از بکارت اخبار، لطافت ظاهری صفحات و یا خواص تفریحی محتویات روزنامه است، بلکه این امر هم در آن سهم بزرگی دارد که فرداگر طالب زندگانی عا دیست پس همانطوریکه به استراحت، کار، خوراک، پوشاک و منزل ضرورت دارد، همانطور هم خود را به داشتن یک روزنامه محتاج یافته است.

اگر حمالی برای کارهای یومی خود یا نژده افغانی را کافی نمی‌داند؛ اگر خانمی تهیه لوازم و ضروریات یک روزه خانه را به بیست افغانی مشکل می‌یابد؛ اگر کسی یادوست کسی به ناگام از بین می‌رود؛ یا کسی در شهری یا مملکتی موقعیتی احراز می‌کند یا به جرمی گرفتار محاکم جنایی و عدلی می‌شود؛ یا جنسی به بازار عرضه می‌گردد؛ یا کسی، گروهی و جامعه‌ی باکس، گروه و جامعه‌ی دیگری عهدنامه‌ی می‌بندد، یا جنگی سر می‌دهد، یا صلحی ایجاد می‌کنند؛ این همه بنحوی از آنجا به خواننده‌ی روزنامه‌ی صبحگاهی ارتباط دارد، و او خود را مجبور و مکلف میدانند بی‌هیچگونه اظهار تأثر و تألم از بیدار شدن از خواب راحت، بستر را گذاشته سری به محتویات آن بزنند و مطمئن خاطر خود را در اطراف چگونگی جریان امور حاصل دارد. اگر او خواسته باشد اعتراف کند و یا نه، یارهی از معلومات حیاتی و اجتماعی فرد منبعش همین ژورنال بوده است. او همین این یک تعداد اوراق مطبوعه است. او هم مالک آنست و هم مملوکش، هم فروشنده آن و هم مشتری آن.

دو صد و شصت و چند سال پیش وقتی برای بار اول در امریکا اولین صفحه اخبار مطبوع از چاپ سنگی دستی خلاص شد، شاید ناشر منحصر به فرد آن هیچ خیال نکرده بود روزی هم فرا خواهد رسید که تنها در مملکت او سالانه سه میلیون تن (تقریباً پنج ملیون خروار) کاغذ بهر طیف روزنامه‌هایی خواهد رسید که تعداد ضمیمه روزمره آنها به پنجاه و دو ملیون نسخه بالغ می‌گردد. مطبوعه سنگی او شاید دوسه دالری بیش تمام نشده بود ولی شاید قطعاً بغا طرش نمی‌گذشت نهاد رینچ سال (۱۹۴۶-۱۹۵۰) در مملکتش مبلغ پنجاه ملیون دالر برای انکشاف مزید امور طباعتی و غیره‌ی روزنامه‌ها بکار خواهد رفت ماشین‌های طباعتی جدیدی بمیان خواهد آمد که به الوان مختلفه قادر به چاپ روزنامه‌ها باشد. اصول و متود جدیدی در حروف و سا ختمان آنها بکار خواهد رفت و بجای رنگ روغنی در مطابع تو سطر جریان برقی بودهای خشک استعمال خواهد شد یا دستگاهایی بوجود خواهد آمد که در ظرف دقایق معدودی تصاویر و نقوش را توسط امواج الکترونی چندین هزار میل نقل بدهد و همان یک اطلاع را با همه تفصیلاتش به اکتاف بعیده‌ی عالم برساند.

در روسیه در پایان دوره تزارها نه صد روزنامه به تعداد دو میلیون و هفتصد هزار نسخه طبع و نشر می‌شد. اما امروز نه هزار روزنامه با تعداد طبع مجموعی چهار میلیون نسخه شایع می‌گردد

این همه صرف پول و وقت و قوای علمی ملحوظ سطحی نداشته و در اساس خود عوا ملی آنرا برای تکامل بدرجه فعلی و بالاتر ایجاد میکرده است .

مهمترین عامل مذکور پیشبرد معلومات و معاملات در حیات اجتماعی فرد است. توجه کرده باشید وقتی در ضعامخانه ی مصروف خوراک و یادرد کسان سلمانی مصروف اصلاح موی سر باشید و کنده کنده مذاکرات دوتن دیگر را بشنوید چقدر دل تان میخواهد بدانید آنها چه میگویند و چه چیز را مورد بحث قرار داده اند ؟

وقتی شبهارا بمنزل میروید چقدر آرزو دارید بشما از اوضاع روز در خانه و میان همسایگان حکایه کنند یا اقلاً نکات برجسته آنرا بشما گوشزد سازند. و وقتی صحبت از آب و هوا بمیان می آید ، چقدر مسایل حیاتی دیگر از اوضاع زراعتی تا محیطی و حتی سیاسی مسقط الرأس تان بخاطر تان تجسم می کند و چقدر مایل هستید آن اوضاع را با اوضاع نقاط دیگر و نتایج آن مقایسه کنید و وقتی چیز نوی یا غریبی را میشنوید چقدر میخواهید آنرا بعضیاً حتی باشاخ و برگ مزید به دوستان تان حکایه کنید و از آن حظ ببرید ؟

اینک ژورنالزم از همین جا احیا می شود و توسط همین خواهی های فردی نشو و نما می یابد و بزرگ می شود . اشخاص آنرا بوجود آورده اند . اشخاص به آن قوه و انرژی حیاتی میدهند و اشخاص از آن بهیث مال و ملک خود استفاده می کنند .

ژورنالزم هم چشم افراد است ، هم مدرس شان هم آنها را تفریح میدهد و هم مالک روحیه قویتر اجتماعی میسازد . هم محافظ حقوق افراد است و هم مشتهر ، میانجی و مفسر شان . توجه مبسوطی به محتویات صفحات یک روز نامه حقیقت گفته فوق را بر ما ظاهر میسازد :

دو ستم روز گذشته در حالیکه برف میبارید به جلال آباد رفت چون راه کوتل لته بند در زمستان قدری مخوف است من از رهگذر اینکه مبادا تکلیفی به او عاید شود خیلی بریشان بودم امروز اولین چیز را که در ستون های اخبار جستجو کردم خبر اوضاع جوی بود . نوشته بودند شب گذشته تراکتورها و عملی معابر راه کوتل را که مؤقتاً با برف مسدود شده بود باز کردند ، چنانچه دیگر موترها بدون خوفی از آن جا گذشته میتوانند . من خود نمیی توانستم به کوتل لته بند رفته بچشم بینم سخن از چه قرار است ولی در غیاب من کسی دیگر بر ای من مصروف کار بود و این او بود که با وسایل دست داشته خود از چگونگی راه کوتل معلومات اخذ کرده بود و امروز خبرش از صفحه اول روزنامه حاضر مرا نسبت به دوست مسافر مراحت ساخت .

مؤلف کتابی بالای ژورنالزم مینویسد : روزنامه نه تنها در امای حیات را به ما عرضه میدارد بلکه مارا برای اینکه تبعه باذکاوت بار بیاییم از معاملات و جریانات حکومت مطلع می سازد . روزنامه حرکات اوضاع اقتصادی و اجتماعی را بما تفسیر میکند . بعضی از تبصره های آن خواننده را تعلیم چگونگی اجرای کاری میدهد : چگونگی میتوان کلاهی ساخت ؟ حضور باید تینس بازی کرد و چگونه باغبانی کرد ؟ برای صدها هزار مردم روزنامه منبع اخبار و اطلاعات تازه جهانی است .

عدمی در جوامع موجود اند که بر علامی و اطلاعات مهم و حیاتی از روزنامه‌های خود موضوعات کوچک و طویل تفریحی می‌خوانند. روزنامه فکا هیات، داستان های شیرین، افسانه های کوچک و کاریکاتر تورهای رنگین نشرو به این وسیله ظرف خوش و طرب انگیز حیات را بخوانندگان نشان میدهد.

میگویند سالی چند قبل در یکی از اضلاع غربی مردی از شرق اتانونی به تلاش لب نانی آمده و در یک شهر آن ضلع روزنامه‌ی بنا کرد. در اولین فرصت معلوم شد که اعضای حکومت بلدی شهر همه خابنین و رشوه خورا ند و اهالی شهر نیز آن قدر بیعلاقه افتاده بودند که کسی در میان نبود تا برای بهبود اوضاع مجادله کند. اما نویسنده کمر همت بر بسته مجادله تبصروی یکنفری آغاز کرد و آنقدر روحیه اجتماعی را به تحریک آورد که اهالی به اتحاد هم‌زشره خوران را از شهر کشیده و تشکیلات جدید شهری بوجود آوردند. این شخص ولیم را کهپلنسن نام داشت و این حوادث در شهر کساس واقع ضلع میسوری اتفاق افتاده بود.

روزنامه همه گونه وقایع و حوادث فردی، اجتماعی، سیاسی، اقتصادی، تفریحی و علمی رامیان خوانندگان نشرو اشتها میدهد. اینجا شخصی در مسابقه سیورت خایز درجه اول شده، آنجا کسی از سفر دور مرآجه کرده، آنجا این دیگر فردی متاعی بازار آورده است. روزنامه توسط نشر اطلاعاتش به همه این‌ها یکنوع اشتها میدهد.

مسائل متنازع فیه روزچه بین افکار متناقض باشد و چه بین افراد و چه بین جوامع در صفحه‌های آن مساویانه حق میطلبند و حق هم میگیرند. روزنامه آئینه‌ی احساسات سرور و غم، تفریح و شادمانی و حرمان، حوادث شگفت، وقایع الم‌انگیز و مشعر جرایم است. و مؤظف است درین آئینه عکس احساسات و حوادث را به اندازه اصلیش نشان بدهد.

ژورنالست در راه اجرای خدمات فوق‌الذکر به فرد و جامعه مسئولیت‌هایی دارد که بایست آنرا طبق بلان و پروژة صحیح مرفوع سازد. سی سال قبل انجمنی در امریکا بنام (انجمن امریکایی مدیران روزنامه‌ها) برای کشف راه و قانون معین مسئولیت‌های ژورنالزم در برابر فرد و جامعه جلساتی تشکیل و بالاخره به فیصله زیر رسید و آنرا اساسات ژورنالزم نام گذارده

وظیفه اولین روزنامه هانقل اعمال، احساسات و افکار اعضای جوامع بشریست، بنابراین ژورنالزم از کارمندان خود وسیعترین ساحه ذکاوت، معلومات آفاقی، تجربه و قوای طبیعی و تربیه شدگی، مشاهده و تعقل را خواهان است و از آنجائیکه روزنامه‌ها درج کنندگان وقایع هستند تکلیقاتی هم مشیت رول معلمی و مفسری به جامعه دارند.

بفرض پیدا کردن راه اساسی به آرزوهای حقیقی روزنامه نگاری (امریکایی) این انجمن فواین زیر اتصوب می‌کند :

۱ - مسئولیت : هیچ چیز بسه استثنای عطف تسوجه بسه بهبودی اوضاع طبقات

عامه مانع حق جلب و نگهداری خواهند گان يك روز نامه نیست . استفاده ایـكه يك روزنامه از جاب توجه طبقات میکند، خود مکلفیت آنرا در برابر جامعه تعیین می نماید روزنامه درین مکلفیت با همه اعضای کارمند خود شریک است. روزنامه نگاری که قوای خود را به اغراض شخصی و ناشایسته بکار می برد به اعتماد بزرگ (خوانندگان) خیانت میکند.

۲- آزادی اطلاعات؛ آزادی اطلاعات بایست منحیت یکی از حقوق حقه و حیاتی بینی نوع انسان محافظه و وقایه گردد. آزادی مذکور عبارت از حق غیر قابل تردید انسان هاست در مباحثه بالای هر آنچه که واضحاً از طرف قانون منع نشده باشد و هم در مباحثه بالای لزوم همه قوانین تجدیدیه مذکوره آنها ذیحق هستند .

۳- آزادی از همه مسئولیت ها به استثنای مسئولیت وفاداری به علایق عمومی يك امر خیلی حیاتیست .

الف: ژورنالزم صاف و بی آرایش مانع پیشبرد علایق شخص است بر علیه بهبود امور عامه به هر منظوری که باشد. اطلاعات شخصی باید گاهی بدون ذکر منبع اصلی آنها و یا ذکر وثیوت اهمیت و قیمت معنوی آنها برای عموم نشر نشوند .

ب: هوا خواهی در تبصره هائیکه واضحاً از حقیقت به نور می افتند، مخالف روحیه اساسی ژورنالزم است. طرفداری ناجایز از يك گروه یا دسته معین یا مخصوص در ستون های روز نامه به یکی از اساسات اولیه مسلک روز نامه نویسی خیانت است .

۴- صمیمیت، حقانیت و درستی؛ تهداب روز نامه نگاری صحیح بر حفظ اعتماد و اعتبار خواننده گذاشته شده .

الف: این اعتماد و اعتبار از روز نامه ها حقانیت می خواهد ، عدم اقتدار یا عدم دقت و توان تحقیق ممکنه از آن معافیت نماید همچنان نمی توان روز نامه ی را در اثر عدم تسلط بر قوای تحقیق و راستگویی معذور پنداشت .

ب: عناوین باید به تمام معنی مفهوم مضامین را افاده کنند .

۵- بیطرفی؛ روزنامه نگار صحیح فرق بارزی میان نشر اخبار و اظهار نظریات می گذارد راپورهای اخباری باید از اظهار نظریات یا کج تعبیری ها بکلی عاری باشد .

الف: البته درین قانون مقالات مخصوصه ایکه امضاء نویسنده را در بالای خود داشته و بنا بر آن به آنها حق اظهار نظریات و نتایج تفسیرات شخصی آنها را میدهد شامل نیست.

۶- انصاف؛ روزنامه ها نباید شهرت یا شخصیت اخلاقی کسی را به تهمت های غیر رسمی و بدون آنکه به او موقع قانونی دفاع داده شده باشد، که در سازند، و تازمانیکه محاکم عدلی یا پولیسی کسی را مجرم نخوانند و ثابت نسازند ، غلط است اگر اخبار روزنامه ها او را مسئول قیاس میکنند .

الف: يك روزنامه نباید بر حقوق و احساسات شخصی در صورت عدم وجود حق عمومی بر

آفتابنی ساختن حقوق و اساسات مذکور جمله آورشود و صرف به مقتضای تفریح یا تعجب
عموم آنها را آفتابنی سازد .

ب : روز نامه هم ممتاز و هم مؤظف است تصحیح فوری و مکمل سهوهای واقعی یا
نظری خود را عام ازینکه از کجانشئت کرده باشند، بکند .

۷- شرافت و حسن اخلاق : هیچ روز نامه نمی تواند از اتهام به عدم صمیمیت فرار
کند مخصوصاً در صورتیکه از یک طرف ادعای سوبه عالی حسن اخلاق را نموده و از طرف دیگر،
در اثر نشر تفصیلات اخبار، جریانات و بد اخلاقی های اجتماع را برای سوء اعمال فراهم کند.
مادرین مقال ازینکه روزنامه های فعلی دنیا و مخصوصاً از اضلاع متحده امریکای
شمالی تاجه حد قوانین فوق الذکر را مرعی الاجرا قرار داده اند بحثی نمی کنیم، زیرا آن
برای خود فصلی علیحده میخوهد. موضوع بحث ما این جا اساس ژورنالزم نوعیت خدمت
آن به جامعه و اسلوب عرضه محتویاتش به خوانندگان است .

باوصف اینکه شاید مکرر بسوییم وظایف یک روزنامه امروزی تقدیم اطلاع، مشغول
ساختن و تفریح دادن خواننده است و تقدیم اطلاع که از وظایف لابدی و اساسی مطبوعات
است. در جامعه امروزی خوانندگان در امر کسب اطلاعات تحت انقیاد ما مطبوعاتچی ها اند
مادربادی امر به چندین مرتبه اطلاعات بیشتر از آنها در هر رهگذر حیاتی دسترس داریم
و از مسؤلیت های ماست که از جمله اخبار وارده روزبه کمال صداقت و وفای خوانندگان
صرف آنهايي را که به حال شان مفید است و دردهایشان را مداوا می کند توسط روزنامه
های شان نشر و تقدیم کنیم. آنها بر ما اطمینان و اعتماد کرده اند. آنها معتقد حقیقت، صحت
و درستی محصولات اخباری ما هستند. آنها از ما می آموزند. آنها نقطه نظر ما را میگیرند
و تعقیب می کنند، و حق هم دارند. چه در بنیه اجتماعی نصیب ما رسیده تا برای جامعه و وظیفه
مغز و آله تفکر را اجرا کنیم. طبقات انتظار دارند و مطمئن هستند که : « مطبوعات اخبار
مورد علاقه عمومی را بانهایت صحت و بیطرفی کشف و نشر می کنند. مطبوعات این وظیفه
خود را با حسن سلیقه اجرا و معلومات عدیده مهمه را با همه حواشی و جوانب آن به خواننده
تقدیم می کنند. و بانظریات و عقاید خود که ما حاصل تتبعات و تحقیقات زیاد است، او را
بر اوضاع وارد می سازد. علاوه طبقات میخوانند اطمینان داشته باشند که در امر گرفتن
و یا عدم نشر اطلاعات ناشر و یاراپور تر تحت هیچگونه نفوذ و هیچ فشار خارج دایره اخلاق
نمیروند و همیشه حق مردم را به کسب اطلاعات در نظر داشته میباشند .

اگر این توقعات بی انصافانه است پس مطبوعات کمتر از آنست که ما بحیث متابعین رژیم
دیموکراسی ازین چشم داشتیم . »

جو امسح امروزی نمیتوانند بیش ازین در حالت انزوا بسر برند . روزانه هزاران
مسائل بزرگ و کوچک نقاط دور افتاده دنیا را بهم نزدیک می سازد. علائق بشری کمناره های
بعیده جهان را یکک بدیگر اتصال میدهد. هر جامعه بدرک حقایق احتیاج دارد و از مطبوعات
خود تبصره های محققه و مستنده می خواهد. بر روزنامه نویس است « بگو و شد آنچه را که

هر يك از افراد يك جامعه برای خود می‌کند و یا باید بکند برای همه افراد جامعه؛ منصفه اجرا بگذارد. این چیزها مانا مشاهده اوضاع عالم است طوری که درستون‌های روزنا مسه بمشاهده می‌پونند با دانستن معانی بین السطور آن و تعیین بهترین راه معامله با آن... اگر او مسئولیت خود را میداند، پس بی‌چون و چرا همه اطلاعات وارده را بیشتر و د قیقتر از همه افراد خوانندگانش مطالعه می‌کند... بکتهه اد زیاد کتب را می‌خواند با جمع کثیری از مردمان صاحب معلومات مصاحبه و از آنها برای مزید معلومات استفاده می‌کند. او می‌کوشد تا خود را برای تفسیر اخبار طوری مسلح سازد که يك بنا خود را برای تعبیر نقشه عمارتی، یا يك طبیب برای تفسیر آنچه در يك لکه خون زیر عدسه ذره بین می‌بیند... او تا می‌تواند می‌کوشد اغراض و خواهشهای شخصی خود را ازین همه عملیات خدمت اجتماعی دور داشته باشد.»

ازینکه بگذریم می‌آید امر تعیین حدود آزادی روزنامه نویس و قیود موضوعه برو از طرف آنانی که مصالح امور بدست آنهاست:

وجود قوانین دولتی برای مطبوعات برعکس مفاد عمومی نیست. زیرا هیچ حکومتی حاضر نخواهد شد افکار افراد ملت خود را نامنکشف بگذارد و از افکار مذکور استفاده نکند. حکومت بالائی ملت برقرار است. حکومت از ملت تشکیل شده و اگر ملت نباشد حکومت موجود بوده نمیتواند.

چون وجود ملت فکور برای فعالیت‌های دولت حتمیست، بنابراین حکومت اگر جهت تعیین حدود تفکر ملت قوانین وضع می‌کند، البته این قوانین برای بهتری اوضاع عمومی (حکومتی و ملی) خواهد بود و تطبیق آن ملت را از یرتگهای هولناک زندگی اجتماعی نجات و براه آرام و کامیاب ترقی و تعالی رهنمونی خواهد کرد.

اگر روزنامه نویسی امر میشود خارج دایره عفت قلم چیزی ننویسد و هتک حرمت کسی را نکند و تهمتی ناحق بر کس نزند و یا نادیده و یا نا دانسته بدون غور و خوض عملی را (خواه فردی باشد و خواه حکومتی و رسمی) مورد نقد و خور ده گیری نآجایسز قرار ندهد، این او امر که مخالف و متناقض آزادی نامبرده نیست. او میتواند با حفظ و تعمیل قوانین مذکور که اساساً قوانین اجتماعی بشری هستند، مشغول اجرای وظیفه خود بوده و در راه تنویر افکار توده، تعمیم معارف، اصلاح نواقص اجتماعی و نشان دادن طرق علاج معایب اجتماعی از جان بکوشد. و تا وقتیکه باین اساس روان باشد هیچ مانعی بمقابل او عرض وجود نمی‌کند و سد راهش نمی‌شود.

آزادی که همه آنرا نامعقول می‌پندارند و حتی باید ضمیر خود روزنامه نگار با آن موافق نباشد آنست که بعوض حرکت بجانب اعتلاء و محض بنام آزادی هم خودش بقهقرا روان باشد و هم طبقات خواننده را به آنجا نب سوق دهد.

فرد با وجود اینکه در جامعه زندگی می‌کند و چار و ناچار مطیع و پابند بکده قوانین اجتماعیست، باز هم در حقیقت ذات خود بکمدار خواهش‌های پست و مخرب را مالک

است. این خواهشها اورا و امید ارنه تا جای امکان خود را خارج آن قیو د بدانند و از بند آن آزاد باشد. بنابراین اگر کمتر ول دستی مانند دست حکومت بالای « آزادی مطبوعات » مخالف اساسات « دیموکراسی » قباس گر دیده و طرف اعتراض واقع میشود، و اگر خواسته باشیم هم خود و هم جامعه از شر حتمی این خواهشهای روجه حیوانی مغرب فردی نجات یابد، لابد یست و سیله دیگری برای حفاظت و حر است کلتور اجتماعی و پیشرفت آن پیدا کنیم. و امکان دارد آنو سیله بیشتر از این با دیموکراسی فاصله داشته باشد.

یکنویسندهی امریکایی درین زمینه چنین میپرسد: آیا بهتر است زیانرا در جامعه ی توسط عدم جلوگیری قبل از وقوع آن و محض بمراعات نام آزادی حق ورود بدیم، و یا اینکه از عقل سلیم کار گرفته و برای حفظ منافع عامه تحدیداتی بالای این « آزادی » بگذاریم و معتقد باشیم آزادی محدود و « مقطوعه » مانند شاخه های قطع شده درخت تلافی زبان آنرا به نحوی قویتر در آینده می کند؟

جواب نویسنده فوق الذکر البته همینست که باید جلو حوادث و وقایع بدر اقبل از وقوع آن گرفت و این کار صورت نمیگیرد مگر در اثر وجود قوانین قبل از عرض وجود حادثه. از همینجاست که دردنیای امروز ظاهراً همه دول دیموکراسی دم از آزادی بیان و تحریر می زنند ولی در واقع این آزادی بیان و تحریر از خود « قید و بستنی » دارد که حتی پیشقدمترین دول « آزاد » جهان هم نمیتواند خود را از ان مبرا محسوب دارد.

مطبوعات امریکا بقول یک امریکایی وارد موضوع « نه بصورت کلی آزاد است و نه گاهی آزاد بوده میتواند. بلکه باید وظیفه خود را داخل حدودی اجرا نماید که خود اهل امریکا برای حفظ امنیت عمومی، اخلاق اجتماعی و قسمتی از امتیازات و حقوق مثبتة فردی وضع کرده اند »:

روانیست به مجرد شنیدن اسم آزادی مطبوعات دردنیای دیموکراسی روز نامه یا نویسنده ی خود را مختار دانند و بر قوانین موضوعه ملی و شرعی و عرف و عادات مقبول و معقول چندین قرنه بصورت غیر حقوقی و بدون غور و خوض و تحقیق کامله حمله آور شود.

همچنین برحکومات است که قوانین موضوعه آنها بر روش و جریانات امور مطبوعاتی طوری باشد که از آن معنای تحدید فعالیتهای روزنامه نویسان بر نیاید. بلکه فعالیتهای نویسندگان را بمنظور پیشبرد مفاد عامه « تنظیم » کند. حکومت باید تنها در مواردی قوانین موضوعه ی مطبوعاتی خود را توسعه دهند که آنها نتوانند بد رستی از عهده مشکلات عاید بر آیند. حکومت حق دارند (با یا بدون داشته باشند) شخصیات، شهرت و موقعیت های اجتماعی

افراد را حفظه و حراست کنند و اگر احیاناً قوانین شان ماده‌هایی برای این امر نداشته باشد، میتوانند آنها را بوجد آورند. مثلاً باید قوانینی موجود باشد که ناشر را در صورت سهوش امر به تصحیح فوری و در خواست معذرت از طرف مقابل بدهد. باید حدودی تعیین شود که اشخاص نتوانند به عفت قلم صدمه وارد آورند.

در برخی موارد حلاوت میتواند مستقیماً داخل صحنه جمع و نشر اخبار شوند. و این کار رانه برای مقابله با افراد و مؤسسات شخصی روی دست بگیرند. بلکه بفرض تزوید محصولات اخباری آژانس‌های فردی.

حکومت‌ها حق سانسور خیلی و خیلی محدود اطلاعات را نیز می‌توانند داشته باشند. حق این سانسور بیشتر در ایام خطرهای ملی و جنگ‌های بین‌المللی به حکومت عاید است.

تاریخچه مختصر سینما

« پرده سینما چون روزنه است که ازورای آن به حیات امروزی جهان نگاه میکنیم هرین روزنه نه تنها زندگی امروزمابازیباییها و با زشتیهای آن نمایان است، بلکه حیات باستان و احیاناً زندگیانی آیده آلی آینده خود را نیز دیده می توانیم. دایستان های زیبائی که سالها در بین کتاب هامحفوظ مانده اند در اینجا جسم وزبان پیدا کرده و گزارشات آن را به چشم تماشا میکنیم. کردار نیک و اعمال بد. هر دو ازین روزنه نمایان است. پس برماست از آنچه در مقابل دیدگان ما قرار میگرد حقایق را جستجو کرده و از آن در حیات وزندگی روزانه خویش استفاده کنیم » «فرانک کپرا»

بیست و هفت سال قبل اگر فلم خراب و غیر قابل ملاحظه در روی پرده سینما نمایش داده میشد تماشاچیان فوراً اظهار مباداشتند که صنعت سینما و فلم گیری هنوز مراحل ابتدائی را می پیماید. امروز نیز علی الرغم اینکه تحول بزرگی در جهان سینما بعمل آمده است باز هم موقعیکه يك فلم ناچیز در مقابل دیدگان ما قرار میگردد برای اینککه طعنه ای به صنعت سینما زده و در آن موقع رفع عصیت کرده باشیم همان نظریه سابق را تکرار کرده و میگویم سینما و فلم نتوانسته اند توام با پیشرفت های قرن ۲۰ انکشاف کنند ۱۱۱
اما حقیقت برخلاف آن بوده و درین صنعت پیشرفت بسیار بزرگی صورت گرفته است چنانچه اگر سینما را با شروع درامه نویسی

بنیاد ملی محمد بشیر رفیق

که بیست و چهار صد سال قبل از طرف ازچیلوس (Aeschylus) وارستی فوناس (Arstophanas) آغاز گردیده و درامه های آن ها چندین قرن بدون کوچکترین تغییری مورد مطالعه و اکت فرار گرفته است مقایسه کنیم می بینیم که سینما با عمر ۶۳ ساله خود یعنی از وقتیکه اولین عکس متحرک در روی پرده نمایش داده شده وهم چنین از ۴۹ سال قبل یعنی زمانیکه نخستین فلم اساسی بنام (بزرگترین فاجای بری ترن) در معرض نمایش قرار گرفته است تهیه کننده فلم مذکور ادوین . اس . پورتر (Edwins. Porter) صرف ۱۲ سال قبل یعنی در ۱۳۰۰ اپریل

۱۹۴۱ بعمر ۷۱ سالگی در گذشته ودایر کتر معروف آن گرفت (Griffith) تا سال ۱۹۴۸ در فید حیات بود تحول فوق العاده بزرگ وشگفت انگیزی نموده است واین آرت جوان هنوز هم باستقبال پرحرارت وروز افزون مردم جهان آبنده بزرگ ومیدان وسیعی برای فعالیت وانکشاف خود در پیش رو دارد .

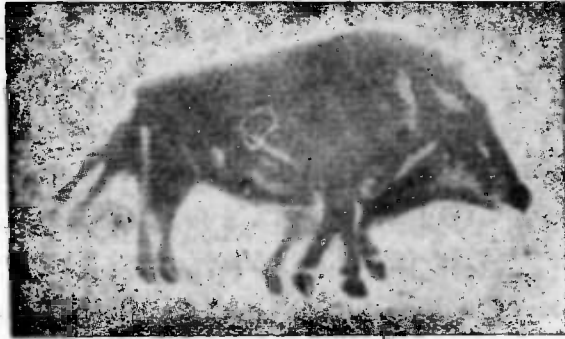
ازاینکه سینما را آرت می نامیم حق داریم زیرا اگر به فلم های که در بیست سال گذشته عرض انستادم نموده نظر اندازیم می بینم که اکثر آن ها با بهترین شاهکار های آرت وادب ماهم سری دارد وحتى تاثیر فلم های مذکور در بین توده وجامعه ما با هزاران سینمائی که امروز درسراسر جهان وجود دارد خیلی هازیااده تر ازدرامه ها میباشد ولی بدبختانه این آرت بدون بدون صرف پول هنگفتی بوجود نیامده ومثل شاهکار نویسنده نیست که منحصربه خود وی ومولود افکار ودفاع اوباشد چنانچه يك فلم عالی وكلاسیك كه ازهر حیث جنبه ریالستی داشته كاملاً بصورت طبیعی عرض اندام کرده وتماشاجی با ذوق را به تمام معنی مشغول بسازد چنان سرمایه بزرگی لازم دارد که اکثر مولدین از عهده مصارف آن بدر شده نمیتوانند. لهذا ازاین حیث فلم های خیلی عالی وكلاسیك كمتربه وجود آمده ودر اثر آن وقتیکه يك فلم به ذوق عالی برابر نباشد فوراً میگویند سینما پیشرفت زیاد نموده است ؟!

صنعت سینما تا سال ۱۹۲۷ بصورت صامت محدود به يك سلسله حرکاتی بود که اکثراً بصورت کامبیدی در روی پرده نمایش داده میشد ولی از آن سال به بعد مخصوصاً پس از به وجود آمدن فلم ناطق «خواننده جاز» که در آن تهیه کننده وهنر پیشگان فلم دیالوگ وداستان كلاسیکی رانمایش دادند تحول بزرگی به خود گرفته وتکنیک جدیدی در آن به ظهور پیوسته است . چنانچه امروز که دوره انکشاف سینما به حداعلی رسیده در حیات تاثیر بارزی داشته صرف نظر از جنبه تفننی وتفریحی آن صنعت سینما در نشوونمای معارف وفرهنگ ، طب ، ساینس ، کلتور ، معلومات طبیعی جغرافیائی ، آفاقی ، سپورت وضحت عامه ، رول بزرگ وبی سابقه را بازی میکند درا کشر مجالس دستگا های کوچك ۱۶ میلی و۸ میلی سینما در منازل شخصی وجود داشته ومردم بهترین فلم های جدید را در خانه های خود تماشا می نمایند . وهمچنین دستگامای سیار سینما نیز وجود دارد که درشهر هاودهات به گردش پرداخته ودر تمام شقوق فوق برمعلومات عامه افزوده وسویه توده را بلند می برد .

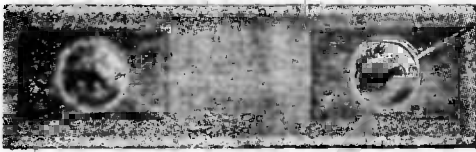
مفکوره ساختن تصویر های متحرك از کجا بدست آمده است .
اگرچه مادر بالاذکر کردیم که از عمر سینما صرف ۶۳ سال سیری گردیده است ولی در حقیقت اولین تصویر متحرك که فلم های امروزی از آن الهام گرفته است رسم گرازی است

در حال حرکت که تقریباً ۲۵ هزار سال قبل از طرف يك آرتمیست گمنامی بردیوار يك مقاره دار التامیر (Altamira) اسپانیا ترسیم شده است .

پس از چندین هزار سال به استفاده از تصویر فوق در سنه ۱۸۳۵ یعنی در قرن نوزدهم اولین عکس متحرک در روی پرده سیما نما پیش داده شد که این عکس فوتوی گسای بود که با حرکت دادن دور پرده گسای مذکور می توانست سرخود را

تصویر گرازی که تقریباً ۲۵ هزار سال قبل بردیوار مقاره ای در التامیر اسپانیا ترسیم شده است .

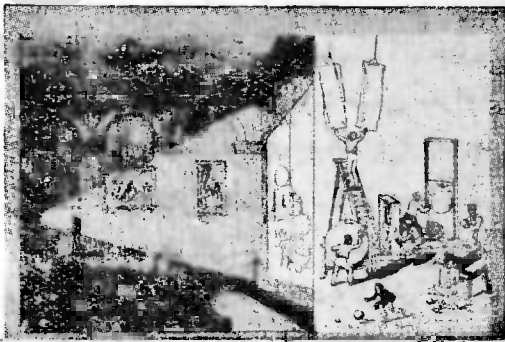

اولین عکس متحرک در روی پرده

بعد از آن در سال ۱۸۷۰ ادورده

می (Edvard Muybridge) با همکاری اختم ۲۴ کمره عکاسی تصویر اسبی را در حال دویدن گرفت که بان نشان دادند پیهم فوتوهای آن

بینتیم گمان می کرد و لافما ایسپ در جان دویدین است . می ریچ دو کتاب را جمع به عکس های متحرک تجزیه نمود که بعداً مورد استفا ده زیاد قرار گرفت . در سال ۱۸۹۳ اولین ستا دیوی سینما تی که پتام (کینت او کرافیک تیتور) معروف بود به یازده

دستگاه عقبی برده سینما

ویرای اولین بار هنر پیشه پتام فرید (Linetlott) و دایر کتر دیگس از طرفی که پانی ادیدسل بسکار آغاز کردند يك سال بعد آزان درست در سال ۱۸۹۴ اولین پروژیکتور از طرف لاثام (Latham) تیار

گردیده و درین سال بود که برای نخستین بار موفق شدند عکس‌های متحرک را بصورت فیلم دروی

برده سینما نشان بدهند

ولی بهترین فیلمی که مردم

جهان را به اهمیت این

صنعت متوجه ساخت

در سال ۱۸۹۶ بنام

(بیوه جون) بوجود آمد

و در آن فیلم بود که اولین

پوسه دروی ابردم سینما

از طرف عمومی هم پیش

اولین استاندارد فیلم‌گیری بنام «کمیت اوگرافیک تیترا»

که در سال ۱۸۹۳ در نیویورک ساخته شده بود

(می آروین) Mayrwin و جون سی. ج. Jone.C. نمایش داده شد پس از آن هر سال تحول جدیدی

در صنعت سینما واقع

گردید و فیلم‌های متعددی

از آن زمان تا کنون

فیلم‌های آنوقت کامیدی

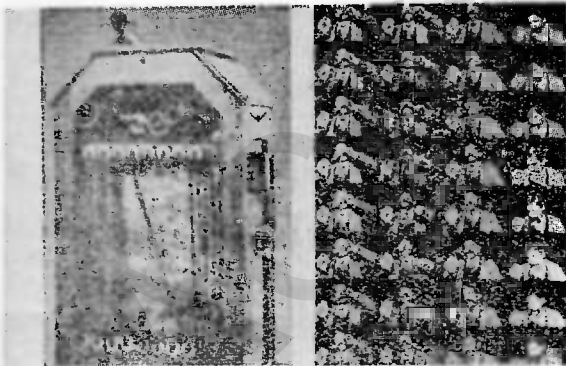
و جنگی بود و تا سال

۱۹۱۵ تحولات زیادی

در جهان سینما واقع شد

ولی با وجود پیشرفت

های مذکور فیلم‌ها بسیار

طویل نبوده و بصورت طرف راست اولین فلمی که در پرده نمایش داده شده هنرپیشه آن فلیت اوت

مختصر نمایش داده می‌شد. نخستین آرتیست سینما است طرف چپ اولین پروژکتور سینمایی

پرزگتترین فلم‌های صامت ۱۹۱۵-۱۹۲۷

سال ۱۹۲۶ در تاریخ سینما اهمیت بارزی دارد زیرا درین سال بهترین فلم‌های صامت بوجود

آمدند و ایدوارک گریفث Griffith اولین فلم تقریباً دو ساعت را بنام (فاجاق بری ترن) تیار نموده

و با ساختن این فلم باب نویسی در تاریخ سینما باز کرده پس از آن چندین فلم معروف مثل

(بهوج دآندو یک هلت) (۱۵ فروری ۱۹۲۵) و جنگ‌های داخلی و غیره از طرف وی در سه

گرديدو بر علاوه دره مین سال بود که کامبدین معروف چدرلی چیلین وارد جهان سینما شیده و مردم را بیشتر به سینما مایل ساخت فلم معروف چارلی چیلین (دومی زرننگ) که در سال ۱۹۱۷ ساخته شده

غوغای بزرگی راه انداخته و در اکثر شهرهای جهان نمایش داده میشد گولور یا سون سن ستاره معروف هالیوود که هنوز هم در جهان سینما وجود دارد و فلم (سقو ط بازاروی) در سال ۱۹۵۰ از شاهکارهای فلمی جهان محسوب میشد نیز دره مین سال شهرت بزرگ حاصل نمود

والن تیز در یکی از فیلم های معروف پارامونت معروف بنام شیخ

در بین سالهای ۱۹۱۵ و ۱۹۲۷ کمپانی های متعدد در سر تاسر جهان تاسیس گردیدند و هر کمپنی یک عده هنر پیشگان بزرگ را بامعاش گزافی محدود به کار خود ساخته و فلمهای بزرگی تهیه نمودند

انقلاب سینمایی ۱۹۲۷

در تابستان سال ۱۹۲۷ برای اولین بار کمپانی وارنر برادرز فلم صدادار را با ضبط آواز هنر پیشگان در پهلوی فلم به ترتیبی که امروز هم متداول است به وجود آورده و اولین فلم آن بنام (خواننده جاز) تهیه گردید و برای اینکه این فلم همدا دار در جهان سروصدای بزرگی راه انداخته و مشتریهای

و یلهلم فاکس یکی از هنر پیشگان معروف

فلم های صامت در فیلم «کارمن لو» سال ۱۹۲۵

بیشتری پیدا کند. (جانسن) بزرگترین موسیقی دان آن روز را در آن شامل نمود فلم (خواننده جاز) تقریباً بصورت ناطق و صدا دار در ۱۶ اکتوبر سال ۱۹۲۷ در معرض نمایش قرار گرفت.

اگرچه این فلم هم کاملاً ناطق نبود ولی حصه های مهم و قسمتهای موزیکال آن صدا دار بوده و چنان غوغای در جهان سینما برپا کرد که در مدت محدودی بیشتر از ۱۰۰ میلیون دلار کمپانی بود و کمپانی و اینر با این پول هنگفت در ردیف بزرگترین کمپانی های فلم گیری قرار گرفت و بدین ترتیب انقلاب و تحول بزرگی در صنعت فلم سازی بوجود آورده و تمام کمپانیها را مجبور ساخت که دیگر از ساختن

فلم های صامت منصرف شده و بیهوده وقت و پول خود را در آن راه صرف نکنند. ۱۹۲۷ سال بر مصرفی برای کمپانی های فلم گیری بود زیرا همه مجبور شدند دستاویزهای جدیدی بسازند هنر پیشگان و آرتستها نیز خود را برای این تحول جدید آماده نمودند چنانچه درین سال قلم های بزرگی از گیری تا گار و هنریشه معروف چارلی چپلین، مارلین دتیریش، گلوریا سون سن، رزبرت تایلور که همه اکنون نیز در جهان سینما وجود دارند ساخته شد و تمام فلم ها با موفقیت های بیهم در معرض نمایش قرار گرفت.

فلم های ناطق

در سال ۱۹۲۶ در شهر هالیوود ستودیوهای بزرگی بنا یافته و فلم های تماماً ناطق به شکل امروزی عرض انعام کرد اگرچه عموم فلم های که درین سال ساخته شد خوب نبودند اما چون مردم جدیداً با فلم های صدا دار آشنا شده بودند کمتر تنقید میکردند ولی یکسال بعد از آن کرتیک مردم آغاز گردیده و کمپانیها را متوجه ساخت که اکنون موقع آن رسیده تا با تحولاتی

که صورت گرفته است در ساختن فلم های عالی نیز توجه خاصی بعمل آورده کوشش کند فلم های شان بیشتر طبیعی بود و فوخته ریالیستی داشته باشد چنانچه با اثر آن فلم های بزرگی به وجود

آوردند. مثلا بهترین فلم های که از سال ۱۹۲۹ به بعد ساخته شده و هر کدام جایزه های اوسکار و غیره را حاصل نموده فرار ذیل اند.

در سال ۱۹۲۹ فلم (میلوی براندوی) از میتر و گولدن مایر.

در سال ۱۹۳۰ فلم (در جبهه غرب خپری نیست) از کمپانی پونیورسل.

در سال ۱۹۳۱ فلم (کیمارون) از کمپانی آرکی او.

در سال ۱۹۳۲ فلم معروف (گر اند هو تل) از میتر و گولدن مایر.

در سال ۱۹۳۳ فلم (کامپانی فاکس بنام (کا دال کو د))

در سال ۱۹۳۴ فلم

در سال ۱۹۳۴-آر، کی، اومینام «اپاروت بشر» کولومبیا بنام (همه در یک شب واقع شد).

در سال ۱۹۳۵ فلم میتر و گولدن مایر بنام (ماتینگ آند دی پوتی).

در سال ۱۹۳۶ فلم (زیبکفیلد بزرگ) از میتر و گولدن مایر.

در سال ۱۹۳۷ فلم معروف (حیات امیل زولای) وارنر برادرز.

در سال ۱۹۳۸ فلم زیبای کولومبیا بنام (توانمی توانی با خود بیری ۱)

در سال ۱۹۳۹ فلم مشهور میتر و گولدن مایر بنام (همه بر باد رفتند).

در سال ۱۹۴۰ فلم (ریسکا) از کمپنی سیلین نیک،

در سال ۱۹۴۱ فلم فاکس بنام (دهم کدره هن چگونه سینه است)

در سال ۱۹۴۱ فلم میتر و گولدن مایر بنام (خانم مینویر)

در سال ۱۹۴۳ (کازابلانکا) از وارنر برادرز

در سال ۱۹۴۴ (در راه هن برزو) از بارامونت

در سال ۱۹۴۵ (آخرین هفته) این بار امونت
 در سال ۱۹۴۶ معروفترین فیلم آر. کی. او بنام (بهترین سال های حیات ما)
 در سال ۱۹۴۷ (معاهده شریفانه) از فاکتی

در سال ۱۹۴۷

فلم معروف

(هملت) از آر

کینگ

در سال ۱۹۴۸

(تمام سیاهان شگافه)

از کولو مینا این

فلمها هر کدام

بذات خود غوغای

بزرگی در جهان

سینما برپا کرده

و تا کنون تماشا

چی های زیاد

دارد.

فلم های رنگه

- اصلاحات این فیلم

فلم های رنگه در سال

۱۹۴۴ از

مینا بدزیرا درین

سال از این

گیرا توری رنگه

«ایوان دو کارلو» این ستاره زینا درها بود بنام ملکه فیلم های

رنگه شهرت جهانی دارد.

آمیزی در «باستون» شروع به کار نموده ولی با وجود اینکه فلمی بنام «درین گرداب» آمیزی نمود معینان موفق نبوده و کوشش زیاد برای تکمیل آن ادامه داشت. در سال ۱۹۳۰ فلم دیگری بنام (باچ گیری در بحار) بصورت رنگه ظاهر گردید و این فلم تا اندازه توجه مردم را جلب کرد.

در سال ۱۹۳۲ فلم های رنگه بصورت تکنیکی که با رنگهای مختلف ساخته شده و از آن به بعد در آن پیشرفت زیادی صورت گرفته است فلم های رنگه در صنعت سینما با روی کار آوردن صحنه های طبیعی و تماشایی و تماشایی داشتند و تماشای آنها بیشتر جلب میکند مگر اکثر کمپنی ها از عهده آن بدر شده نمیتوانند چه فلم های رنگی مصارف گزاف و کمر شکنی را

ايجاب ميکند. با آنهم که يانې يونيورسل تصميم گرفته است بعد ازین ۹۰ درصد فلم های خود را رنگه تهیه کند.

پک عده متخصصین که در فلم های رنگه جایزه اوسکار گرفته اند.

د رسال ۱۹۳۶

ارنسټ هیلر، وری رنجان
در فلم (همه بر باد رفتند)

در سال ۱۹۴۰ چارلس
پریبال در فلم (دزد بندان)

در سال ۱۹۴۱ - ارنست
بالروری رنجان در فلم
(خون در ریگ)

در سال ۱۹۴۲ - ایون
شامرای در فلم (فاز سیاه)

در سال ۱۹۴۳ - مال مار
و هیوارد گرین در فلم
(انقلاب اوپرا)

در سال ۱۹۴۴ - ایون
شامرای در فلم (ویلین)

در سال ۱۹۴۵ - ایون
شامرای در فلم (اوپرا
به آسمان واگذار شو)

در سال ۱۹۴۶ - چارلس
مروشر، لیونار دسیت
و آترار لیسکه در فلم
(یکساله)

مارتا تورین ملکه چشم ها ستاره زیبای سوئدی

د رسال ۱۹۴۱ - جیک کلارک در فلم (نرگس سیاه)

» » ۱۹۴۸ - جوزف والانتین در فلم (ژاندراک)

» » ۱۹۴۹ - ونیتی هود در فلم (اوقیته زرد به سر کرده)

ستاره گانی که از سال ۱۹۲۸ تا ۱۹۵۰ جایزه اوسکار گرفته اند.

در سال ۱۹۵۰ جودی هالیدی در فلم (دیروز تولد شده)

» ۱۹۴۹ - اولیوادی هیولنده در فلم (هالیوود)

در سال ۱۹۴۸ ژین ویمن در فلم (جانن بلیندل) ^{۱۸۶۲}
 « ۱۹۴۷ لورتیانیک در فلم (دختر دهقان) ^{۱۸۶۱} ^{۱۸۶۰} ^{۱۸۵۹}
 « ۱۹۴۶ اولیوادی هولاند در فلم (هر کبریا قسمتی است)

در سال ۱۹۴۵ ژون
 کیر او فور در فلم
 (میلدر دیورس)
 در سال ۱۹۴۴ انگرید
 برگن در فلم (جراخ
 پشترین)
 در سال ۱۹۴۳ ژنی
 فرجرز در فلم (نغمه
 برنادیت)
 در سال ۱۹۴۲ کریر
 کاسرین در فلم (خانم
 مینیور)
 ۱۹۴۱ ژون فانتین
 در فلم (سوظن)
 ۱۹۴۰ جنجرز و جرس
 در فلم (کیتی فابل)
 در سال ۱۹۳۹ ویون لای
 در فلم (همه بر باد رفتند)
 در سال ۱۹۳۸ پیتی
 دایویس در فلم (ژوزابل)
 در سال ۱۹۳۷ لویزرینر
 در فلم (دنیای خوب)

شادی بیکی از ستاره های زیبای مصری ^{۱۸۶۱}
 در سال ۱۹۳۶ لویزرینر در فلم (زیگفالد بزرگیت)
 در سال ۱۹۳۵ پیتی دایویس در فلم (مخوف)
 « ۱۹۳۴ کلمودت کولبرت در فلم (همه دریاك شب وایع شد) ^{۱۸۶۱}
 « ۱۹۳۳ کاترین هپبورن در فلم (زیبایی صبح) ^{۱۸۶۱}
 « ۱۹۳۲ هالین هی در فلم (قصورمادالین کلمودت) ^{۱۸۶۱}
 « ۱۹۳۱ مارین درس لر در فلم (مین ویتل) ^{۱۸۶۱}
 « ۱۹۳۰ نورما شریر در فلم (مطلقه) ^{۱۸۶۱}
 « ۱۹۲۹ ماری بیسگفورد در فلم (کو کویوت) ^{۱۸۶۱}

در سال ۱۹۲۸ ژنيت چيننگ در فلم (آسمان هفتم) ۱۹۳۱-۱۹۳۰
هنر پيشگانېکه از سال ۱۹۲۸ تا ۱۹۵۰ جايزه گرفته اند.

در سال ۱۹۵۰ جوز فيرر در فلم (سيرانو دو بېرگراک)

در سال ۱۹۴۹ پرود ريک کر او فور

در فلم (همه مردان شاه)

در سال ۱۹۴۸ اورينس اوليور در فلم

(مليت)

در سال ۱۹۴۷ رونالد کو امن در فلم

(حيات مضاعف)

در سال ۱۹۴۶ فريد ريک مارچ در فلم

(بهترين سال های حيات ما)

در سال ۱۹۴۵ ري ميلاند در فلم

(آخرين دفاع)

در سال ۱۹۴۴ چيننگ گراسبي در فلم

(بهره من هرود)

در سال ۱۹۴۳ ياولو کاس در فلم (راين را

محافظت کنيد)

در سال ۱۹۴۲ جيمز کيگني در فلم (يانکي

دوگلي آدندي)

در سال ۱۹۴۱ گاري کوپر در فلم (سرچنت يارک)

» ۱۹۴۰ جيمز ستيوارت در فلم (افسانه فيلادلفيا)

» ۱۹۳۹ روبرت دونات در فلم (خدا حافظ آقای سون)

» ۱۹۳۸ سيمين سرتريسي در فلم (شهر پسران)

» ۱۹۳۷ سيمين سرتريسي در فلم (کاپيتان کو را جيوز)

» ۱۹۳۶ ياولو ميوني در فلم (داستان لويز پاستور)

» ۱۹۳۵ ويکتور ميک او کيلين در فلم (خبر دهندگان)

» ۱۹۳۴ کلارک گيبل در فلم (همه در يک شب واقع شد)

» ۱۹۳۳ چارس لاتان در فلم (هائري هشتم)

» ۱۹۳۲ فريد ريک مارچ در فلم (دکتور جيکيل و آقای هيد)

» ۱۹۳۱ ليوئل بري هورد در فلم (ياک روح آزانه)

» ۱۹۳۰ چارچ ار لیس در فلم (ديزرائيلي)

» ۱۹۲۹ وانر باکستر در فلم (در آريز و نای پل هستان)

» ۱۹۲۸ اميل چيننگ در فلم (راهيکه همه تازم هستند)

احصائیه سینماهای جهان

بمطابق احصائیه منتشره سال ۱۹۵۴ آمریکا بر مبنای آمار بین المللی که در تمام جهان به عمل آمده است هر سال نزدیکاً ۱۲۰ کشورهای جهان جزایر کوچک

بزرگ و کوچک و غیره ۸۷
 ۱۹۳۶-۱۷ سینما
 وجود داشته و نسبت
 به احصائیه سال
 ۱۹۴۹ - ۸۰۰۰۰
 سینما افزوده گردیده
 است ظرفیت ویا چوکی
 سینماهای مذکور
 ۱۰۷۰۰۰ : ۵۰
 چوکی در مقابل
 ۱۸۹۶۹۱ : ۵۶۰
 چوکی سال ۱۹۴۹
 برسد در افزودنی
 ۸۰۰۰۰ سینما
 اروپا با ساختن
 ۱۸۰۰۰ سینما در
 دو سال مذکور
 مقام اول را دارا
 است و ملی از چین
 تعداد ۲۰ سینما و
 چوکی آمریکای
 شمالی از تمام
 سالک جهان پیش

یکی از ستاره های زیبای هالیوود

قدم بوده و در کشور مذکور ۱۹۰۷۹۷ سینمای سقف دار با ظرفیت
 ۱۴۳۸۱۵۰ چوکی و ۳۰۲۲۳ سینمای سر باز با ۲۰۳۰۰۰ چوکی وجود دارد
 پس از آن مملکت اتحاد شوروی با ۲۳۰۰۰ سینما مقام دوم داشته و سایر کشورهای اروپا
 بر این قبیل در احصائیه مذکور سهم دارند
 فرانسه ۷۵۰۰۰ سینما، ایتالیا ۷۳۰۰۰ سینما، انگلستان ۱۰۰۰۰ سینما، جرمنی ۳۷۰۰۰

سینما. اسپانیا ۳۱۴۳ سینما - سویډن ۲۵۰۰ سینما. چکوسلواکیا ۲۹۲۲ سینما بلجیم
 ۱۲۰۸ سینما. آسټریا ۷۹۰ سینما. پولینډ ۵۰۵ سینما دنمارک ۴۹۲ سینما هنگری ۷۲۶
 سینما یوگوسلاویا ۴۲۵ سینما. هولانډ ۳۷۵ سینما. ووظایا ۳۷۱ سینما. سویټس ۳۵۰

سینما پر تښتال ۲۹۸ سینما. ایر ۳۹۰
 سینما. ناروی ۲۸۰ سینما. بلغاریا
 ۲۶۴ سینما. ترکیه ۲۲۹ سینما.
 یونان ۱۶۷ سینما لوکسمبورک ۱۳۰
 سینما. مالټا ۲۹ سینما. دیر ۱۰۰
 جزیره قبرس ولېشټن ۸۰ سینما
 در کشور های لاهور ښکای جنوبی

روپم ۶۴۳۷ سینما وجود داشته
 و کشور مکسیکو با داشتن ۱۶۷۴
 سینما مقام اول را داراست. در آفریقا
 یقیناً بصورت مجموعی ۴۳۳ سینما
 وجود داشته مملکت اتیوپی ۱۰۰
 آفریقای جنوبی با داشتن ۴۵۲ سینما
 مقام اول. الجیریا با ۲۲۴ سینما مقام
 دوم و مصر با ۱۸۴ سینما مقام سوم داراست.
 در آسیا و مالک باسپیک ۳۳۷ سینما
 وجود داشته و کشور پهنلور ۱۰۰
 با ۲۰۵۸ سینما مقام اول و جاپان
 با ۱۶۰۳ سینما مقام دوم را داراست.
 در استرالیا زیلانډ جدید جزایر
 فیجی و غیره روپم ۲۸۸۳ سینما
 وجود دارد.

برطبق احصایه فوق امروز در سر

تاسر جهان برای هر ۴۴ نفر یک چوکي
 سینما وجود داشته و این حساب بر روی تعداد عمومی چوکي های سینما
 و نفوس جهان بعمل آمده است و این تعداد چوکي های سینما برای هر ۳۵ نفر هر مملکت
 متفاوت است. مثلاً در تمام ایالات کشور امریکای شمالی نظر به تعداد چوکي
 و نفوس برای هر ۴ نفر یک چوکي سینما وجود دارد در انگلستان این احصایه به ۱۲ نفر
 قرآنیه به ۱۷ نفر ایتالیا به ۱۳ رسیده و روپم ۲۸۸۳ سینما برای ۳۱ نفر یک

نی کوله یو بیچ ستاره فرانسوی
 سینما وجود داشته و این حساب بر روی تعداد عمومی چوکي های سینما
 و نفوس جهان بعمل آمده است و این تعداد چوکي های سینما برای هر ۳۵ نفر هر مملکت
 متفاوت است. مثلاً در تمام ایالات کشور امریکای شمالی نظر به تعداد چوکي
 و نفوس برای هر ۴ نفر یک چوکي سینما وجود دارد در انگلستان این احصایه به ۱۲ نفر
 قرآنیه به ۱۷ نفر ایتالیا به ۱۳ رسیده و روپم ۲۸۸۳ سینما برای ۳۱ نفر یک

چوکی سینما وجود ندارد. اگرچه آمریکا از جهت تعداد سینما در جهان مقلد اول را داراست ولی معدالت نظریه تعداد چوکی و نفوس استرالیا و نیوزیلند از کشور مذکور بیش قدم بوده و در ممالک مذکور برای هر ۷۴ نفر یک چوکی سینما وجود دارد در کبانا دا برای

هر ۱۳ نفر یک چوکی سینما و آمریکا برای هر ۲۵ نفر یک چوکی سینما دارد. کشورهای
آفریقای جنوبی و مصر با داشتن یک چوکی برای هر ده نفر در جمله ممالک درجه اول قرار میگیرند.

د اېر لمر ویا ماسفاته پانر خرابکاری های جنسک جهانسوز دوم تعداد چو کی بسنمابه تناسب نفوس آن خیلې پائین آمده چنانچه شهر کو چک مو تاك (Monnac) با ۴ سینمای خود ۱۹۰ چو کی برای هر ۱۰۰۰ نفر دارد در باقی ممالک استرالیا ۳۰ چو کی برای هر ۱۰۰۰ نفر بلجیم ۸ چو کی برای هر ۱۰۰۰ نفر فرانسه ۶۴ چو کی برای هر ۱۰۰۰ نفر جرمنی ۴۵ چو کی برای هر ۱۰۰۰ نفر برطانیة ۸۳ چو کی هولانده ۲۶ چو کی سویس ۳۰ چو کی برای هر هزار نفر داند. در آسیا هندوستان ۴ چو کی برای هر ۱۰۰۰ نفر جاپان ۹ ترکیه ۹ چین ۱ چو کی برای هر ۱۰۰۰ نفر دارا هستند.

تولیدات فلم

در صنعت تولید فلم نیز کشور امریکاه گوی سبقت را از سایر کشورها ربوده و ریکارد ۴۳۳ فلم در سال ۱۹۵۰ مقام بزرگی در تولید فلم بدست دارد. پس از آن مملکت هند با ۷۵۰

فلم در سال

پروردیف دوم

قرار میگیرد.

ولی بد بختانه

فلم های هندی

کیتر جنبه

ریالستی داشته

و از همین رهگذر

جز در کشور

خودش و یکی

دو مملکت شرقی

در سایر ممالک

بازاری نداشته

سوزان هوارد از ستاره های زیبای هالیوود

و چون سو کسه جهانی ندارد لهذا هندی ها نتوانسته اند صنعت فلم خود را طور لازم انکشاف بخشند. چیزی که بیشتر این صنعت را دزهد تهدید میکند عدم سرمایه کافی نبودن دایر کترهای لایق و هنر پیشگان ماهر بهایها اگر چه چند ستاره معروف در هند وجود دارند ولی تعداد آن ها از شمار انکشتان خارج نشده و بد بختانه اکثر وقت کسانی که درین راه استعداد کافی در اندیشه به عدم موفقیت و بلوغ می رسند یا از جوانان که در این علمه تاك به ترتیب ذیل شالانه فلم تولید می کنند که در این علمه تاك به ترتیب ذیل شالانه

ژین تیرنی یکی از ستاره‌های زیبای‌ها بود

مادهو بالا ستاره عزيبياي هندوستان بار فاصه معروف آن کشور کو کو

میدی لامار زیبا ترین ستاره هالیوود

ایوا گاردنر که در جهان سماعتاً بنام زیبا ترین زن عصر حاضر معروف است

تاریخچه سینما در ایران از سال ۱۳۰۵ تا ۱۳۲۰

بیتی هوتون ستاره زیبای هالیوود که شهرت جهانی دارد

جاپان ۲۲۳ برنامه، فرانسه ۱۰۶ برنامه، مکزیکو ۸۴ برنامه، انگستان ۱۷ برنامه، جرمني ۵۸ برنامه، ايطاليا ۵۴ برنامه، چین ۵۰ برنامه، مصر، اسپانيا، وسويډن، هريک از ۳۱ الی ۴۰ برنامه، آستراليا ۲۱ الی ۳۰ برنامه، برازيل، چکوسلواکيا، دنمارک، فنلند، کوریا، جنوبی ترکیه، واتحادیه جماهیر اشتراکيه شوروی، هر کدام ۱۱ الی ۲۰ برنامه، هم چنین سایر کشورها مثل هولاند، بلجیم، کاناډا، چلي، مراکوي، فرانسوي، يونان، هنگري، اسرائيل، ناروي، سويډن، سويس، ونيزويلا، وغيره، هر کدام تقريباً، کده برنامه، فلم، درېک سال.

سینما در افغانستان

صنعت سینما در افغانستان با ۱۳ میلیون نفوس آن ریکارد ۲۸ ساله دار یعنی اولین سینما بنام نمایشات عرفانی در سال ۱۳۰۳ در کابل در قصر سلام خانه شاهي امير عبدالرحمن خان مرحوم که اکنون بنام سینمای کابل معروف است تاسیس گردیده و فام‌های صامت مروج آن وقت نمایش داده می شد تقریباً پس از یک سال سینمای با شکوه دیگری در یغمان شهر پینلانی کابل تاسیس گردیده.

مارلین دیتریش یکی از زیباترین ستاره هالیوود و تا سال ۱۳۰۷ در حالیکه یک بار سینمای کابل طعمه حریق گردید و مجدداً بکار آغاز گرد جاری بود. اما با وجود آن سینما بصورت اساسی و ناطق بازم در همان عمارت سابقه سلام خانه در سال ۱۳۱۰ جاری گردیده و درین مرحله اساس سینما بصورت هایداری گذاشته شد که تا امروز دوام داشته و در هر سال تحول بزرگ و انکشاف قابل ملاحظه نظر به مقتضیات محیط مانوده است مخصوصاً در چهار سال اخیر بر تعداد سینماها درین جا افزود گردیده و امروز سینماهای ذیل در کابل و ولایات افغانستان وجود دارد.

الف: در کابل

سینمای کابل. این سینما در همان عمارت سلام خانه سابق امیر عبدالرحمن خان مرحوم سابقه تئیراتی بنام سینمای کابل وجود داشته و قلم‌های امریکائی، هندی، انگلیسی، جرمني، فرانسوی، مصری، روسی و ایتالیوی در این روز چهار نمایش نشان داده و دارای

۸۲۵ چوکی میباشد اوقات نمایش آن در تابستان ساعت ۱۰ قبل از ظهر ۲-۵ و نیم بعد از ظهر بوده و در زمستان ساعت ۱۰ قبل از ظهر - نیم ۴-۶ نیم بعد از ظهر میباشد . سینمای کابل اگرچه تعمیر نسبتاً قدیمی دارد معذالک نظریه تاریخ ۲۸ ساله خود و نمایش فلم‌های متنوع از بهترین سینماهای افغانستان میباشد .

۲- سینمای بهرام

این سینما با شکل زیبایی سه سال قبل در نفس شهر کابل تاسیس شده و برای ۷۵۰ نفر چوکی داشته در تابستان چهار نمایش در روز ساعت ۱۰ قبل از ظهر - نیم ۵-۸ بعد از ظهر و در زمستان سه نمایش ساعت ۱۰ قبل از ظهر ۲- و پنج نیم بعد از ظهر دارد .

۳- سینمای پامیر

سینمای پامیر در جاده جدید میوند از طرف ریاست‌نهاروالی کابل دو سال قبل تاسیس گردیده برای ۱۲۰۰ نفر چوکی داشته فلم‌های امریکائی هندی و مصری را نمایش میدهد و اوقات نمایش آن مثل سینمای کابل میباشد .

۴- سینمای انجمن خیریه نسوان

انجمن خیریه نسوان در جوار عمارت بزرگه خود در شیرپور سینمای جدید و زیبایی تعمیر نموده که هنوز بپایه تکمیل نرسیده است و کنار آن جاری میباشد گنجایش سینمای مذکور غالباً برای شش صد نفر خواهد بود عجالاً انجمن مذکور در محل حاضر خود سینمای موفقی دارد که روزانه يك نمایش داشته و تقریباً برای ۲۰۰ نفر چوکی دارد . سینمای مذکور از فلم‌های سینمای کابل و پامیر استفاده میکند .

ب- ولایات

در قندهار هرات زمرار شرف سینماهایی مانند سینمای بهرام وجود داشته هر يك برای ۷۵۰ نفر ظرفیت دارد و روزانه يك نمایش میدهد . در جلال‌آباد نیز يك سینمای موفقی به گنجایش ۲۰۰ چوکی به‌کار آغاز کرده است .

سینماهای کابل - بهرام و ولایات مربوط به مدیریت عمومی سینمای ریاست مستقل مطبوعات بوده تمام امور آن به وسیله مدیریت مذکور اداره میشود و طوریکه اطلاع داریم مدیریت موصوف در نظر دارد از بول‌عایدات سینماهای خود صنعت سینما را در کشور ترقی داده و حتی به تاسیس يك انولیه (ستودیوی کوچک فلم‌گیری) نیز شروع نماید .

فلم‌ها عموماً از طرف کمیته سانسور ریاست مستقل مطبوعات بر طبق قانون مطبوعات سانسور گردیده و پس از اجازه و تصدیق کمیته مذکور در معرض نمایش قرار می‌گیرد . سالانه در حدود ۴۰۰ برنامه فلم وارد کابل گردیده و بیشتر آن را فلم‌های امریکائی و هندی تشکیل میدهد .

سینما هائی سیار هنوز در افغانستان راه نیافته ولی مدیریت عمومی سینما چند دستگاه پروژیکتور ۱۶ میلی موجود دارد که عنداللزوم به ولایات ارسال مبادرود در کابل نیز کسانیکه مایل باشند می توانند یک برنامه فلم ماکمل را با پروژیکتور ۱۶ میلی برای یک نمایش به مقابل اجرت نازلی در منازل خود تماشا کنند .

فلم های تربیوی و صحی

وزارت معارف از چند سال به این طرف نظر به اهمیت بارز فلم های تربیوی به خریداری پروژیکتور ۱۶ میلی و فلم های فرهنگی اقدام نموده است چنانچه امروز در لیسه ملالی (برای دختران) و لیسه های حبیبیه - استقلال - غازی - دارالمعلمین تخنیک عالی بی پروژیکتور مذکور موجود بوده و در ضمن درس عنداللزوم فلم های مربوطه همین شق نمایش داده میشود. بر علاوه وزارت موصوف برای خریداری یک دستگاه سینما سیار نیز اقدام نموده است تا ساحه فلم های فرهنگی را که در بلند بردن سویه متعلمین تاثیر بررگی دارد وسعت داده و از دستگاه مذکور در مدارس ولایات خود استفاده نمایند .

وزارت معارف بر علاوه اینکه خودش در خریداری فلم های فرهنگی اقدام نموده است از موسسه یونسکو نیز درین زمینه معاونت های لازمه میگردد .

هم چنین وزارت صحیه در شمبات مربوطه خود پروژیکتور های ۱۶ میلی سینما تهیه نموده و عنداللزوم برای بلند بردن سویه بعضی دانش آموزان و دکتوران تازه ترین فلم های صحی بهمان را در زمینه های تداوی امراض ساری - زهروی - ملاریا و برای بهبود صحت عامه نمایش میدهد .

در تحریر این مقاله از کتاب های ذیل استفاده شده است :-

۱- تاریخ مصور سینما طبع امریکاه

۲- راهنمای فام در آسیا چاپ بعضی

۳- هالود چاپ امریکاه

(انتهی)

(بقیه صفحه ۲۰۰)

فصل ۳ و ۸	پل خمیری	
» ۱۹۵	لغمان مرکزی	۱۳۳۰
» ۳۲۶	قندز	
» ۴۱	خان آباد	
» ۸۵۴	پل خمیری	
» ۱۰۹۳	لغمان مرکزی	۱۳۳۱
» ۱۲	قندز	
» ۱۷۰۶	خان آباد	

از ملاحظه احصائیه های فوق انکشاف و توسعه تدریجی امور مجادلوئی در مناطق مختلف مملکت معلوم شده می تواند . کامیابی های اقدامات موسسه از احصائیه های نزول مشعر طحان بعضی مناطق که سه الی چهار سال تحت مجادله قرار دارد واضح می گردد، وهم از تقلیل تعداد مراجعه کنندگان مریشان ملاریائی پولی کلینیک و شفاخانه پل خمیری که از شدیدترین مناطق ملاریائی کشور بشمار میرفت ، کامیابی مسرت بخش درین مرام مامجمسم است .

چون مجادله ملاریا و اجراء آن فنی و مسلکی است ، در هر روز زمان یکتعداد کافی پرسونل فنی از قبیل دکتوران طب و سنانس و مستحضران و مفتشین ملاریا (چه در موسسات خارجی و چه در کورس های منعقد خود موسسه) تربیه و بکار انداخته شده اند ، و نظر به توسعه اجراءات همساله اشخاص جدید بدست آورده و تربیه می شوند .

از حیث فقدان جای رهائش لازمه چون پرسونل و مالزومه دست داشته موسسه در عمارات کرائی موجوده گنجایش نداشت برای تاسیس لابراتوار های اساسی در نظر است ریاست مجادله ملاریا عمارت اساسی و عصری تهیه شود .

تشکیلات فنی و اداری ریاست مجادله ملاریا در ۱۳۳۱

رئیس مجادله ملاریا از جمله دکتوران طب — یکنفر .

۱ تشکیلات فنی

الف : مدیریت مجادله ملاریای فطعن :

- ۱ — دکتور متخصص ملاریا به حیث مدیر ۱ نفر
- ۲ — « « « « عضو ۱ »
- ۳ — ضابط خریطه و نقشه کشی ۱ د
- ۴ — سر لاتب محاسبه و اجرائیه ۱ »
- ۵ — مستحضر و مفتش فنی ملاریا ۱۱ »
- ۶ — تحویلدار ۱ »
- ۷ — درایور ۳ »

ب : مدیریت مجادلۀ ملاریای مشرقی

- ۱ — د کتور متخصص ملاریا بهرتبه ۵
 ۲ — مستحضر ومفتش فنی ملاریا
 ۳ — سر کاتب اجرائیه ومحاسبه
 ۴ — تجویلدار
 ۵ — درایور

۱ نفر
 » ۶
 » ۱
 » ۱
 » ۲

ج مدیریت شعبۀ سیار مجادلۀ ملاریا :

- ۱ — د کتور متخصص ملاریا بحیث مدیر
 ۲ — مستحضر ومفتش ملاریا
 ۳ — درایور

۱ نفر
 » ۶
 » ۲

د : مدیریت مجادلۀ ملاریای کابل

- ۱ — د کتور متخصص ملاریا بحیث مدیر
 ۲ — د کتوران تو مولو جست
 ۳ — ضابط خریطه ونقشه کشی
 ۴ — مستحضر ومفتش ملاریا
 ۵ — کاتب اجرائیه
 ۶ — درایور

۱ نفر
 » ۱
 » ۱
 » ۱۴
 » ۱
 » ۳

۲ — تشکیلات اداری

- مدیر اداری برتبه ۴
 الف شعبۀ کنترول :
 ۱ — مامور کنترول
 ۲ — سر کاتب
 ۳ — کاتب
 ب شعبۀ اجرائیه واوراق

۱ نفر
 » ۱
 » ۴
 » ۱

- ۱ — مامور اجرائیه
 ۲ — سر کاتب
 ۳ — کاتب
 ج شعبۀ تحریر
 ۱ — کاتب

۱ نفر
 » ۱
 » ۳
 » ۱

نوټ : مامورین حسابی که در مدیریت های مجادلۀ قطغن ، مشرقی و کابل موظف شده اند از بست مامورین اداری طور خدمتی در ایام مجادلۀ ملاریا مقرر میشوند .

مدیران جرائد کوز

شیخاغلی زوایی مدیر جریده ملی آئینه

شیخاغلی غلاممحمد الماسک مدیر
جریده ملی یامیر

شیخاغلی عبداللہ بخٹانی مدیر جریده زبیری

ترفیع و تقدیر نامه درجه ۲

ع، ص غلام محمد خان بابری رئیس ارتباطات
تخنیککی یونو که امسال برتبه (۱) ع، ص احمد علی شاه خان معصومی که امسال
ترفیع نموده اند برتبه (۲) ترفیع نموده اند

ع غلام محی الدین خان مدیر عمومی
تفتیش ریاست زراعت که در سال
۳۱ برتبه ۳ ترفیع نموده اند

بناغلی محمد قاسم خان عقاب کفیل
مدیریت شعبه اول نشریات داخلی
ریاست مطبوعات که باخذ تقدیر
نامه درجه دوم موفق شده اند

ع مسجدی خان مدیر عمومی
مدافعه امراض زراعتی که در سال
۳۱ برتبه ۳ ترفیع نموده اند

امور وزارت اقتصاد

۱- اقدامات برای طرح و ترتیب پلان عمومی اقتصادی و اجتماعی کشور از طرف وزارت اقتصاد ملی .

۲- اجراآت و فعالیت دواير مربوطه وزارت اقتصاد ملی در ظرف سال

الف پلان عمومی اقتصادی و اجتماعی

در جمله جریانات اقتصادی سال ۱۳۳۱ چیزیکه از همه بیشتر قابل تذکر است همانا تعقیب سیرانکشاف طرح پلان عمومی اقتصادی و اجتماعی مملکت میباشد . اگرچه تصمیم و تجویز طرح پلان عمومی اقتصادی و اجتماعی از طرف حکومت به موجب پیشنهاد وزارت اقتصاد یک سال قبل بعمل آمده بود ولی فعالیت های جندي کمیسیونهای مربوط به پلان عمومی در سال ۱۳۳۱ - آغاز شد و حتی بعضی از کمیسیونها مانند کمیسیون تجارت داخلی ، خارجی و گمرکات که یکی از کمیسیونهای مهم پلان عمومی و اقتصادی میباشد یک حصه پلان عمومی را تکمیل کرده است .

در سال ۱۳۳۰ به تاسی از نظریات حکومت برای تثبیت هدف فعالیت های اقتصادی و بهتری وضع اجتماعی مردم و استفاده از امکانات و وسایلی که دولت در اختیار دارد وزارت اقتصاد ملی به طرح یک پلان اقتصادی و اجتماعی اقدام و ذریعۀ معروضۀ موضوع را به مجلس عالی وزراء عرض و صورت عملی آن را بمواد آتی خاطر نشان کرد

۱- وزارت اقتصاد ملی با همکاری هیئت امداد تخنیکي یونو و دیگر نمایندگانهای اختصاصی مربوطه آن و دائره ارتباطیه جدیدیکه برای امور هیئت های موصوف در نظر گرفته شده است بدواً عناوین مسائل و پروبلم های موجوده اقتصادی مملکت را طرح و بعد مشوره نمایندگان وزارت خانها و دوائر و موسسات ذی علاقه از جمله آن پروبلم ها نیرا که در حال حاضر و با شرائط و وسائل موجوده میتواند اساس پروگرام اقتصادی ابتدائی را تشکیل نماید انتخاب و تثبیت کنند .

۲- بعد از تثبیت عناوین مسائل مذکور وزارت اقتصاد ملی با همکاری امداد تخنیکي یونو و تمام دوائر و موسسات ذی علاقه تمام سوابق و معلومات و احصائیهها و دیگر تحقیقات را که برای مطالعه عمیق مسائل تثبیت شده مذکور لازم باشد فراهم نماید و درین جنا دوائر و موسسات مربوطه تا آخرین حد امکان با وزارت اقتصاد و هیئت ترتیب پروگرام همکاری نمایند .

۳- زمانیکه هریک از پروبلم‌های شامل پروگرام به قدر کفای مطالعه و تمام جنبه‌های آن تدقیق و فهمید، شد و جزء پروگرام قرار گرفت مجموع پروگرام به همین صورت ابتدائی جهت غور و بحث و انعقاد بیک کمیسیون مرکب از یک یا دو نفر اشخاص باصلاحیت از هر وزارت خانه و اداره و یا موسسه مربوطه که ثانی به مشوره وزراء و روسای محترم تعیین میگردد سپرده شود تا از نقطه نظر عمومی و عملی تدقیق آخری بعمل آرند. در این مجلس عندالوقوع از متخصصین داخلی و خارجی نیز دعوت بعمل خواهد آمد.

۴- وقتیکه این کمیسیون طرح پروگرام اقتصادی را تصویب کرد پروگرام مذکور به مجلس عالی وزراء تقدیم میشود و از آن پس در صورت تصویب مراتب اصولی خود را طی و هر حصه آن جهت عملیات به خود وزارت یا اداره و یا موسسه مربوطه تفویض میشود و در آن صورت البته اگر مجلس عالی وزراء لازم میدانستند که کدام مرجع برای نظارت و مراقبت عملیات پروگرام مذکور تعیین گردد مرجع و مقام مذکور را تعیین خواهند فرمود و الاخیر؛ یعنی عملی کردن پروگرام مذکور که نمایندگان باصلاحیت وزارت‌خانهها و دوائر و موسسات ذی‌علاقه یک بار طرح آنرا تدقیق و تصدیق و بعد خود وزراء و روسای محترم در مجلس و زرا تصویب فرمودند کنترول عملی شدن آن به استثنای آنچه از وظائف اصلی خود وزارت اقتصاد باشد بوزارت اقتصاد اساساً کدام ربطی نخواهد داشت.

در اثر پیشنهاد فوق الذکر وزارت اقتصاد ملی مجلس عالی وزراء چنین تصویب نمود: «مجلس بموضوع موافقت تام دارد و پلان عمومی اقتصادی حتمی است بنا بر آن ع.ج وزیر خارجه معاون صدارت عظمی بحیث رئیس پلان و ع.ج وزیر اقتصاد بحیث منشی عمومی پلان تعیین گردند که دارالانشای پلان، کمیته‌ها و هیئت‌ها را تشکیل و برای تهیه پلان ترتیبات لازمه بکیرند و پروگرام ترتیب آنرا مهیا و پلان مطلوب را روی کار بیاورند.»
مصوبه فوق از صحنه اعلی حضرت همایونی گزارش یافته و بحکم ۶۸۱۹/۴۵۱۳-۱۵ دلو به صدارت عظمی ابلاغ شده.

کمیته‌های ذیل بموجب تصویب فوق مجلس عالی وزراء تعیین گردیده

پلان عمومی اقتصادی

حامی پلان: ع.ج، ل. انشان و الاحضرت سیه سالار غازی صدراعظم.
رئیس عمومی پلان: ع.ج، س. ا. وزیر امور خارجه معاون صدارت عظمی.
منشی عمومی پلان: ع.ج، وزیر اقتصاد ملی.

شورای عالی

رئیس ع ج س امعاون صدارت عظمی

منشی : ع ج وزیر اقتصاد ملی

اعضاً

ع ج وزیر دولت	ع ج وزیر صحیہ
ع ج وزیر داخلہ	ع ج وزیر فوائد عامہ
ع ج وزیر مالیہ	ع ج رئیس مستقل زراعت
ع ج وزیر معارف	ع ص کفیل د افغانستان بانک
ع ج وزیر معادن	شاغلی محمد کبیر خان لودین
ع ج وزیر مخابرات	شاغلی کفیل بانک ملی افغان

دارالانشأ

رئیس ع ج وزیر اقتصاد ملی

معاون اول ع ص کفیل د افغانستان بانک

معاون دوم ع ص رئیس امداد تخنیک کی یونو

اعضاً

ع ص عبدالوهاب خان رئیس تجارتی	ع ص سید احمد علیشاه خان معصومی
وزارت اقتصاد ملی	رئیس صنایع وزارت اقتصاد ملی
ع ص احمد الله خان کریمی رئیس دیو	ع ص محمد آصف خان مدیر عمومی مالیات
	ومحصولات .

کمیسیون مرکزی

اعضاً

ع ج میر محمد یوسف خان مشاور ریاست زراعت	
ع ص غلام محمد خان رئیس اداری امداد تخنیک کی یونو	
متخصصین اداره تخنیک کی یونو	
کمیسیون تجارت خارجی و داخلی و گمرکات	کمیسیون مالی
رئیس ع ص معین وزارت اقتصاد ملی	((رئیس ع ج وزیر مالیه))

اعضاء کوميسيون مالي اعضا کوميسيون تجارتي خارجي و داخلي گمر کات

ع ج وزير دولت	ع ص کفيل د افغانستان بانک
ع ج وزير اقتصاد ملي	ع ص فقير محمد خان بختياري
ع ص کفيل د افغانستان بانک	ع ص سيد احمد علي شاخاڼ رئيس صنايع
ع ص معين وزارت اقتصاد ملي	ع ص عبدالوهاب خان رئيس تجارتي
ع ص فقير محمد خان بختياري	شاغلي کفيل بانک ملي افغان
شاغلي کفيل بانک ملي افغان	ع ص عبدالغفور خان آتسه اقتصادي در کراچي
ع ص محمد آصف خان مدير عمومي ماليات و محصولات	ع ص محمد اکبر خان پامير کفيل رياست اداري
ع ص مختار لوي مدير تشخيصه ماليات بر عائدات	و گمر کات وزارت اقتصاد ملي
ع ص مختار لوي مدير تشخيصه ماليات بر عائدات	ع حبيب الله خان مدير همومي شرکتهای وزارت اقتصاد
ع ص غلام محمد خان رئيس اداره يونو	شاغلي عبداللطيف خان رئيس حجاري و نجاري
ع ص عبدالوهاب خان رئيس تجارتي	شاغلي محمد عمر خان کفيل شرکت نساجي
	شاغلي مهتاب الدين خان رئيس شرکت سرويس
	شاغلي محمد يعقوب خان رئيس توزيع برق
	» مختار لوي معاون رياست ماليات بر عائدات

کوميسيون صنايع

رئيس شاغلي کفيل بانک ملي افغان
اعضاً

- ع ص معين وزارت اقتصاد ملي
ع ص کفيل د افغانستان بانک
- ع ص عبد الوهاب خان رئيس تجارتي
ع ص محمد اکبر خان پامير کفيل رياست اداري و گمر کات وزارت اقتصاد ملي
- ع ص احمد الله خان کريمي رئيس ديپو
شاغلي محمد عمر خان کفيل شرکت نساجي
- شاغلي عبداللطيف خان رئيس شرکت حجاري و نجاري
- شاغلي عبدالغفور خان اميني معاون نساجي
شاغلي محمد يعقوب خان رئيس شرکت توزيع برق
- شاغلي عبدالحکيم خان نوري معاون شرکت عمومي برق
- شاغلي عبد الرحيم خان مجيد معاون صنايعي بانک ملي
شاغلي محمد سرور خان معاون نساجي

کوميسيون بانکي

رئيس ع ج وزير اقتصاد ملي
اعضاً

- ع ص کفيل د افغانستان بانک
- ع ص غلام سخي خان حسابي معاون بانک
- ع ص عبد الله خان رئيس انحصارات دولتي
- ع ص احمد الله خان کريمي رئيس ديپو
- ع ص عبدالوهاب خان رئيس تجارتي
- شاغلي کفيل بانک ملي افغان
- شاغلي محمد عمر خان کفيل نساجي
- شاغلي محمد يعقوب خان رئيس توزيع برق
- شاغلي عبدالغني خان رئيس کسه هراني
- شاغلي حکم چند مدير عمومي بانک ملي افغان

کمیسیون زراعت

رئیس : ج رئیس مستقل زراعت

اعضاً

ع ص معین ریاست مستقل زراعت

ع ص میر محمد یوسف خان مشاور زراعت

ع ص غلام صدیق خان

ع ص محمد زمان خان

ع ص محمد کریم خان

ع ص نور محمد خان

کمیسیون معارف

رئیس : ع ج وزیر معارف

اعضاً

ج رئیس مستقل مطبوعات

ع ص دکتور محمد یوسف خان معین تدریسی

ع ص دکتور محمد انس خان رئیس پوهنتون

ع ص محمد اصغر خان رئیس پوهنځی حقوق

ع ص عبدالاحمد خان معین اداری

ع ص دکتور محمد ابوبکر خان

ع ص دکتور علی احمد خان

ع ص میر نجم الدین خان انصاری

ع ص عبدالقیوم خان .

ع ص عبدالشکور خان .

کمیسیون بهره برداری هلمند

رئیس : ع ج س، معاون صدارت

اعضاً

ع ج وزیر اقتصاد ملی

ع ج وزیر مالیه

ع ج وزیر فواید عامه

ج رئیس مستقل زراعت

ج رئیس بهره برداری هلمند

ج رئیس کمپنی مورین کنودسن

شاغلی محمد کبیر خان لودین

کمیسیون صحیبه

رئیس - ع ج وزیر صحیبه

اعضاً

ع ج وزیر معارف

ع ص دکتور عبدالظاهر خان معین صحیبه

ع ص فقیر محمد خان شفا

ع ص سید محمد اسحق خان

ع ص دکتور صفر علی خان

ع ص دکتور عبدالقیوم خان رسول

ع ص دکتور عبدالرحیم خان رئیس مجادله ملازیا

ع ص دکتور عبدالرحمن خان حکیمی

کمیسیون داخله و ناقلین

رئیس : ع ج وزیر داخله

اعضاً

و، ج والی ولایت کابل

کمیسیون معادن

رئیس : ع ج وزیر معادن

اعضاً

ع ج وزیر اقتصاد ملی

اعضای کمیسیون داخله و ناقلین

ع ص عبدالوهاب خان معین داخله
ع ش سید اکبر خان قوماندان عمومی ژاندارم
ع خداداد خان مدیر عمومی ناقلین

کمیسیون مخابرات

رئیس ع ج وزیر مخابرات
اعضاً

ع ص غلام صغدر خان معین
ع س محمد حسین خان مشاور
ع ص علی گل خان مشاور
ع ص غلام فاروق خان

اعضای کمیسیون معادن

ع ص کفیل دافغانستان بانک
ع ص سید عبدالاحد خان معین
ع ص دکتور سلطان احمد خان پولزائی
ع محمد احسان خان

کمیسیون راه سازی

رئیس ع ج وزیر فواید عامه
اعضاً

ع ج وزیر اقتصاد ملی
ع ج وزیر معادن
ع ص محمد کبیر خان رئیس تعمیرات وزارت دفاع ملی
ع ص عبدالرحیم خان رئیس تعمیرات فواید عامه
ع ص رئیس معابر وزارت فواید عامه

کمیسیون حمل و نقل

رئیس ع ج وزیر معادن
اعضاً

ع ص معین وزارت اقتصاد ملی
ع ص عبدالوهاب خان رئیس تجارتی
ع ص مدیر ترا نسپورت اقتصاد ملی

پس از تثبیت کمیسیون ها و تصدیق آن از طرف حکومت تمام اعضای کمیسیونها باشمول
اعضای شورای عالی بتاریخ هوت ۱۳۳۰ در قفسر صدارت عظمی اجتماع ونطق موعود والاحضرت
سپهسالار غازی صدر اعظم حامی پلان اقتصادی را استماع نمودند .

والاحضرت بان توضیح اقدامات دولت برای بهتری وضع اقتصاد اجتماعی مملکت از قبیل
لرزم تنظیم وتنسيق بیشتر امور اقتصادی راجتاج بمیان آمدن دستگاہی برای مطالعه وترتیب
یک پلان مکمل اقتصادی واجتماعی وانمود وعلاوه کردند که لازم است کمیسیونهای مربوطه
در ترتیب پروژه های خود نکات ذیلرا که برای افغانستان اهمیت حیاتی دارد در نظر
بگیرند . و با ید برای رسیدن بمنظور ر از مشوره متخصصین نقطه ۴ کمک امریکا ودیگر
متخصصین داخلی استفاده شود .

- ۱- استخراج بطرول .
  - ۲- انكشاف واستفاده كامل از وادی هلمند وار غنډاب
  - ۳- اصلاح طرق وشوارع مخصوصاً سرکهای (کابل قندهار) (قندهار - فراه) (فراه هرات) وسرک تورخم جلال آباد (جلال آباد کابل)(کابل-قطغن-مزارشریف) (مزارشریف میمنه ومیمنه هرات)
  - ۴- تاسیس فابریکه سمنت سازی.
  - ۵- ازدیاد تولیدات بطور عمومی وانتظام توزیع آن وتكثیر فرم فل که جنس عمده صادرات مملکت است مخصوصاً ازدیاد تولیدات زراعتی وعصری ساختن طرز زراعت وبهتر ساختن وضع دهاقین ومالداران .
  - ۶- ازدیاد تولیدات صنعتی ماشینی ومخصوصاً از دیاد مواد صنعتی ما یحتاج اولی عامه وتشویق وتكثیر صنایع دستی .
  - ۷- انكشاف معادن مخصوصاً معادن بطرول وزغال سنگ ونمک وکرم وگوگرد وغیره
  - ۸- ساختمان بندها از قبیل بند دریای کوه کچه بندپاشتان هرات بند غزنی بند فراه رود وغیره
  - ۹- مطالعه آبهای زیر زمینی .
  - ۱۰- بهبودی وضع حمل ونقل .
  - ۱۱- تنظیم کریدت وتنظیم پول ودوران آن .
  - ۱۲- بلند بردن سوبه عرفانی .
  - ۱۳- بهبود وضع صحی عمومی .
  - ۱۴- بهبود وضع عمومی مخابرات .
- انكشاف وادی هلمند حكومت که در انكشاف وادی مذکور زحماتی را متحمل شده وبار سنگین مالی رابدوش گرفته برای این بوده است که از آب هلمند وار غنډاب که حق مشروع مملکت است استفاده بسزاء شده بتواند ویک حصه مملکت که وقتی سر سبز بوده ودراثر تحولات روزگار خشک وخاره مانده بود آباد وسرسبز گردد ویک حصه اهالی ما که کوچی وخانه بدوش مانده اند صاحب مسکن وماوا ودارای وسایل آرام زندگی گردند وبرفاهیت زندگانی نمایند . انكشاف وادی هلمند وار غنډاب با نیست از نقاط نظر زراعتی عصری وصنعتی مدنظر گرفته شود وبه پیمانة وسیع بهره برداری گردد یعنی نه تنها زراعت عادی بلکه لازم است زراعت ماشینی روی کار بیاید وزراعت صنعتی وزراعت صادراتی از قبیل پنبه ، لنبو ، انگور انار در آن وادی انكشاف نماید ومالدارای تقویه گردد وعلاوة توسعه صنعت در آن وادی ضروری است که فابریکاتی از قبیل برق نساجی قند سازی، سمنت سازی ، پارو سازی وغیره بانیست تاسیس شوند

تاخدا بخواهد از نقطه نظر زراعت و صنعت وادی هلمند بتواند همه اهالی مسکونه خویش رامرغه بسازد. وهم به اقتصاد عمومی مملکت خدمت به سزائی کرده باشد. وفرمودند که در ترتیب پلان باید دقت شود تا احتیاجات ضروری مملکت از لحاظ اهمیت و تناسب توان مالی درجه بندی گردد و معلوم شود که مملکت برای سالهای آینده کدام کارها را باید انجام دهد. و چون حدود کارهای پلان و عملیات آن از طرف متخصصین داخلی و خارجی از لحاظ فنی را اقتصادی مطالعه میشود و مخارج و مدت انجام آن تعیین میشود اطمینان است که تعمیم پلان تا همین شده خواهد توانست انشاء الله و تعالی. در آخر والا حضرت متذکر شدند که مندرجه عمرم بخدمت این مملکت گذشته جز آبادی و سرسبزی این خاک پاک و سرافرازی و رفاهیت اهالی وطن آرزو و هدف دیگری نداشته و ندارم بشما وعده میدهم که خود من و کابینه من از آنچه در اقتدار ما باشد در راه بهبودی و پیشرفت وطن مضایقه نخواهیم کرد و در روی کار آمدن پلان اقتصادی و تعمیم و انجام آن حتی المقدور صرف مساعی خواهیم نمود.

کمیسیونهای پلان عمومی اقتصادی در سال ۱۳۳۱ یکی بعد دیگری شروع بکار کردند در جمله این کمیسیونها ضوریکه فوقالتد کار یافت کمیسیون تجارت داخلی و خارجی و گمرکات با سایر کمیسیونها به فعالیت آغاز و در مدت کوتاهی وظیفه خود را انجام داد اینک خلاصه اجراءات آن فرارذیلست:

۱- کمیسیون تجارت داخلی و خارجی و گمرکات:

کمیسیون تجارت داخلی و خارجی و گمرکات تحت ریاست بیاغلی غلام غوث خان معین وزارت اقتصادی برای بار اول بتاريخ ۱۸ حمل در وزارت اقتصاد اجتماع و جلسه از طرف رئیس مجلس بانک به نطق مختصر و جامعی در اطراف مشکلات موجوده تجارت داخلی و خارجی و گمرکات افتتاح شد.

بیاغلی غلام غوث خان که یتیم از اشخاص مجرب مملکت در امور اقتصادی بوده زاید از بیست سال باینطرف باسیستم تجارت و گمرکات افغانستان از نزدیک در تماس و آشنا میباشند. در نطق افتتاحیه خویش تمام مشکلات تجارتی و گمرکی را که باید از طرف اعضای کمیسیون حین طرح پلان تجارتی و گمرکی در نظر گرفته شود شرح و چنین وانمود داشتند که بارفع این مشکلات در حقیقت میتوان بزرگترین هدف تجارتی و گمرکی را بدست آورد و علاوه بر آن که خطوط اساسی و وظیفه که بموجب ترتیب پلان عمومی اقتصادی و اجتماعی کشور باین کمیسیون محول گردیده است عبارت ازین خواهد بود که وضعیت تجارت داخلی و خارجی و گمرکات موجوده مورد مطالعه قرار گیرد و در صورتیکه مشکلات و نواقصی در آن وجود داشته باشد تدقیق گردد که آیا چنان میتوان آنرا رفع و باصلاح آن پرداخت بیاغلی موصوف علل ضعف بنیه اقتصادی مملکت را محدودیت

منابع طبیعی، نامساعد بودن وضعیت جغرافیائی ازماده وحتی توسعه دائمی اعمال امپربالیستی اجانب وبالاخره خانه جنگی ها واغتشاشات داخلی وانمود ساختند. وگفتند وقتی سیاست کمرکات را بحیث وسیله پیشبرد تجارت خارجی وداخلی مدنظر قرار دهیم می بینیم که امروز درین رشته مهم مشکلات مازید است کمرکات امروزی مازید از جنبه مالی دارد تا جنبه حامی. وآن هم مستند باین دلیل که دولت به آسانی نتوانسته است در ایجاد منابع مالی جدیدی موفق گردد.

از همین جهت است که برخلاف معمول اکثر ممالک جهان محصول صادراتی بایک مبلغ معتناهی در بودجه عایدات دولت جای گرفته علاوه بر آن موجودیت سرحدات طولانی که بهزاران کیلومتر بالغ گردیده زمینه مساعدی را برای ورود اموال بی محصول و قاچاق بسه مملکت فراهم ساخته است.

بنابر همین جهت است که تعداد بنا در گمرکی نقاط مختلفه مملکت بسه بیمان وسیعی زیاد شده واین خود باعث ظهور مشکلات تداول وتبادل اموال تجارتی در مملکت گردیده است. در صورتیکه نامساعد بودن موقعیت کمرکات مملکت نیز در نظر قرار داده شود معلوم میگردد که اصلاح تمام این نواقص مساعی وزحمت فوق العاده را استلزام میکنند بعد از تایید بیانات شاعلی غلام غوث خان از طرف اعضای کمیسیون موضوع طرز مساعی کمیسیون مطرح بحث قرار گرفت بالاخره چندین تجویز شد که کمیسیون در هفته دوروز در روزهای دوشنبه و چهارشنبه بعد از ظهر در وزارت اقتصاد ملی تشکیل جلسه نماید.

در جلسه دوم کمیسیون که بتاريخ ۲۴ حمل ۱۳۳۱ در وزارت اقتصاد ملی منعقد گردید پس از مذاکرات طولانی درباره تثبیت وتعقیب یک سیستم اقتصادی معین که مطابق با وضعیت اجتماعی مملکت باشد فیصله شد که کمیته چهار نفری مرکب از شاعلی عبدالواهبخان رئیس تجارتی، شاعلی سید احمد علی شاه خان معصومی رئیس صنایع شاعلی عبدالغفور خان سراج سابق رئیس اداری وزارت اقتصاد ملی (که فعلاً بیبحث آنسسه اقتصادی در کراچی وظیفه دارند) شاعلی مختار لوی معاون ریاست مالیات بر عایدات وزارت مالیه تعیین شود تا وضعیت تجارت داخلی وخارجی وگمرکات را از نزدیک به اساس ارقام واحصائیه ها مطالعه ومشکلاتی را که شاعلی رئیس کمیسیون در نطق افتتاحیه خود توضیح نموده بودند با سایر مشکلات تدقیق وتدابیری را که برای رفع واصلاح آن لازم دانند تثبیت ونظریات خود را طور رایج به کمیسیون بسیارند تا کمیسیون نسبتا بسهولت وبدون ضیاع وقت در آن رسیدگی کنند.

کمیته پس از تدقیقات وتبیینات طولانی در اطراف وظیفه که از طرف کمیسیون برایش سبیده شده بود رایج مفصلی مستند به احصائیه های تجارتی وگمرکی با تمام جزئیات آن

از نظر کمیسیون گزشتان دو کمیسیون از زحمات کمیته اظهار قدردانی و امتنان نمود و در عین زمان چون قسمت کلی راپور برای اصلاح امور تجارت و گمرکات چنان تدابیری را پیشبینی کرده بود که کمیسیون نیز بآن موافقت داشت لهذا نظریات کمیته و مندرجات راپور بدون جرح و تردید از طرف کمیسیون تایید گردید. تنها در آن قسمت های که کمیسیون عقیده متفاوتی نسبت به نظریات کمیته داشت نظریات کمیته را تعدیلا قبول کردند. چون شرح نظریات مفصل کمیته و کمیسیون در این جا نسبت به طوالت موضوع بی مورد به نظر میخورد برای اینکه قارئین محترم و علاقمندان امور اقتصادی بصورت عموم از تجاويز و تصمیمات کمیسیون تجارت داخلی و خارجی و گمرکات مطلع گردیده باشند اینک خلاصه آن تجاويز و تصمیمات ذیلا تذکار میگردد:

۱- تجارت خارجی

توصیه ها و پیشنهاد های کمیسیون تجارت داخلی و خارجی و گمرکات در مورد اصلاح امور تجارت خارجی نظر به نوع تجارت متفاوت است یعنی برای تجارت واردات علیحده و تجارت صادرات تدابیر جداگانه در نظر گرفته شده است. در قسمت اصلاح تجارت واردات کمیسیون چنین پیشبینی نموده است

الف تجارت واردات

۱- سهمیه بندی اموال- باید اموال وارداتی نظر به اندازه احتیاج و ضرورت جمعیت تفریق شود. روی این اساس اموال وارداتی به گروپ ها تقسیم گردیده است

الف- اموال درجه اول   ب- اموال درجه دوم   ج- اموال درجه سوم

تفریق اموال باین ترتیب به سه گروپ بدین جهت بعمل آمد که از یک طرف اهمیت اموال برای احتیاج عمومی تثبیت و از جانب دیگر از منابع اسعاری موجوده مملکت نظر به اهمیت اموال استفاده شده بتواند.

۲- مرکز خرید

یکی از تجاويز کمیسیون در قسمت اصلاح تجارت واردات تاسیس مراکز خرید میباشد تاسیس مراکز خرید از طرف کمیسیون باین منظور پیشنهاد گردیده است که باید اموال طرف ضرورت مملکت حتی الامکان از منابع تولیدی تهیه و وارد گردد تا به اینصورت اموال استهلاکی و تولیداتی از لحاظ از بین رفتن دست های متعدد به نرخیهای نازلتری بدسترس عموم گذاشته شود و هم کمیسیون های هنگفتی که تا کنون به جیب کمیسیون کاران خارجی میریخت به تصرف و اختیار مراکز خرید که به صفت کمیسیون کار فعالیت خواهد کرد در آید به موجب تجویز کمیسیون مراکز خرید در سال اول و دوم پلان در پاکستان (کراچی) و هندستان (بمبئی و دهلی) و در سال سوم چهارم و پنجم پلان درجا پان امریکا و اروپا تشکیل خواهد گردید خرید و توريد اموال وارداتی

ذریعه این نمایندگیها طور آزاد میباشد یعنی تجار مجبور نیستند براینکه حتما اموال طرف ضرورت خود را ذریعه این مراکز خریداری و وارد نمایند. نمایندگیهای خرید که از طرف تجار معتمد و فعال اداره خواهد شد مستحق يك اندازه کمیشنی خواهد بود که از طرف وزارت اقتصاد ملی تعیین خواهد شد.

۳- کنترل و واردات

کمیسیون تجارت داخلی و خارجی و گمرکات در تصمیمات خود به کنترل اموال وارداتی نیز اهمیت خصوصی علیحده رای را قایل شده است. ولی چون واضح است که کنترل تمام اموال وارداتی از لحاظ قیمت در افغانستان نظر به دلایل متعدد مشکل و حتی ناممکن است لهذا کمیسیون چنین تجویز نمود که باید این کنترل مختص در احوال فوق العاده باشد و آن هم در مورد اموالی که ماهیت حیاتی را دارا باشد نظر به فیصله کمیسیون کنترل اموال مهم باشد ضروری از طرف وزارت اقتصاد ملی نظر به مقررات علیحده که در وقت تدوین خواهد گردید. بعمل خواهد آمد.

ب- تجارت صادراتی

در مورد اصلاح و تشویق صادرات تجارین ذیل در نظر گرفته شده است.

۱- تخفیف و با معافی محصول اموال صادراتی

برای اینکه اموال صادراتی افغانستان بتواند در بازارهای خارج با اموال مشابه معالک رقابت کند چنین فیصله شد که باید نظر به نوعیت مال و قابلیت رقابت آن در خارج محصول گمرکی آن تخفیف گردد و با کاملاً از بین برداشته شود نظر به سنجشیکه از طرف کمیسیون شده است باید در ظرف چهار سال تمام اموال صادراتی که اکنون تابع محصول صادراتی می باشد از محصول معاف گردد. کسراتیکه از این مدرک در حدود (سی و پنج ملیون افغانی) در ظرف چهار سال متوجه بودجه دولت می گردد به اساس تجدید نظر در نرخهای مستقل گمرکی از طرف کمیسیون قابل جبران محسوب گردیده است.

۲- اصلاح صادرات از نظر جنسیت

چون صدور اموال صادراتی بخارج با اساس نمونهها و اوصاف معین و شرایط باربندی مخصوص زیاد تر مورد تقاضای بازار فروش واقع میگردد کمیسیون چنین تصمیم اتخاذ نمود که باید در امتداد مدت پلان اصول سنتدر در مورد تمام اموال صادراتی عملی گردد. برای اجرای این امر بر علاوه تدوین مقررات لازمه تریبه متخصصین نیز در پلان در نظر گرفته شده است.

۳- شرکت های صادراتی

بر طرف ساختن تشمت و پراگندگی موجود در رژیم تجارت صادرات و تولید روح تعاون و همکاری متقابله بین تجار صادر کننده به موجب تشکیل شرکتهای صادراتی پیش بینی و چنین تجویز شده است که از تاریخ عملی شدن پلان عمومی اقتصادی شرکتهای پشم و پنبه

(که در حقیقت ماهیت شرکت‌های تعاونی را دارد) تشکیل گردد. این اتحادیه‌ها به موجب اساسنامه جداگانه که از طرف وزارت اقتصاد منظور گردد اداره خواهد شد. در طول مدت پلان شرکت‌های تعاونی میوه خشک و تازه نیز (در سال سوم و چهارم) پلان دایر خواهد شد. در سال پنجم پلان شرکت‌های مرکزی (که از اشتراک شرکت‌های تعاونی بوجود می‌آید) روی کار خواهد آمد.

۴- تشویق صادرات با اساس دادن کربدت

کمیسیون تجارت گمرکات در پیشنهادهای خود لزوم اعتبارات فراوان و ارزان را برای تشویق صادرات وسیله مهم و مؤثری قلمداد و به کمیسیون بانکی توصیه کرده است تا اندازه طرف ضرورت صادرات را با حدتکت پولی آن در پلان بانکی و پولی که جزء پلان اعتبار عمومی اقتصادی میباشد پیش‌بینی نماید.

۲- تجارت داخلی:

الف قوانین تجارتنی

پیشنهاد کمیسیون تجارت و گمرکات در قسمت اصلاحات تجارت داخلی زیاد تر برای برطرف نمودن بی نظمی‌ها و پراگندگی‌های موجود در امور تجارت داخلی باشد که انجام این امر از طرف کمیسیون وابسته به اصلاح سیستم قانون و روی کار آوردن قوانین مفید جدید پنداشته شده است. بقیده کمیسیون باید در تدوین و عملی ساختن قوانین ذیل اقدام ورزید.

۱- قانون عمومی تجارت

۲- قانون اصول مجاکم تجارتنی

۳- قانون ورشکست و افلاس.

۴- قانون تشکیلات مجاکم تجارتنی.

۵- قانون بانکها.

۶- قانون دلایم تجارتنی.

۷- قانون اوزان و مقیاسات.

ب- تعلیمات تجارتنی

برای اینکه اساسات تجارت عصری در مملکت قایم گردد تا تجار افغانی بتوانند با تجار ممالک سایره داخل معامله شوند کمیسیون توصیه نه کرده است که باید تعلیم تجارتنی در مملکت پهن گردد روی این مفکوره بر علاوه تاسیس کورسهای وقتنی تشکیل دو باب مکتب تجارتنی در قندهار و هرات در ظرف مدت پلان پیش‌بینی گردیده است.

ج - موسسات بیمه

برای اصلاح تجارت داخلی که با تجارت خارجی نیز ارتباط قوی و نزدیکی دارد ضرورت روی کار آمدن موسسات بیمه که یکی از موسسات مهم اقتصادی بشمار میرود از طرف کمیسیون نیز توصیه شده است برای مطالعه این موضوع و تطبیق آن به اساس جلب متخصص خارجی تریه متخصص داخلی و وضع مقررات به وزارت اقتصاد ملی صلاحیت داده شده است هم چنین مطالعه امر در بوسهها و تطبیق آن در پنج سال دوم پلان به وزارت اقتصاد محول گردیده است.

د - اصلاحات تشکیلاتی

کمیسیون تحت این عنوان از لزوم تقویة تشکیلات احصای نوبی وزارت اقتصاد ملی متذکر گردیده و برای این کار نیز فرستادن مامورین راجحیت فیلوشپ بخارج و تریه دونفر متعلم راجح در شق احصایه عمومی و عالی یکی از هدف های پلان وانهود کرده است .

۳ - گمرکات:

الف - تعرفه جدید

کمیسیون نظریه دلایل مختلفی ترک نرخهای مستقل را توصیه و لزوم وضع تعرفه جدید گمرکی را به اساس قسمت پیشنهاد کرده است. بعقیده کمیسیون تا سال دوم پلان میتوان از نرخهای مستقل گمرکی استفاده کرد ولی باید در سال دوم پلان تعرفه جدید عملی گردد .

ب - لغو بنادر گمرکات داخلی

چون سرحدات مملکت خیلی طولانی میباشد چنین ایجاب مینماید که در مرکز شهرهای مهم گمرکات محلی وجود داشته و در بین شهرها نیز بنادر متعدد گمرکی برقرار گردد تا از توسعه فعالیت های قاچاقی بتوان جلوگیری نمود چون بنادر موجوده گمرکی نسبت به فایده که از آن تصور میشد برای معطلی دوران تجارت خسارات بیشتری را بوجود می آورد لهذا کمیسیون تجویز کرد که باید این بنادر مطابق است علیحده در سال اول و دوم پلان لغو شود.

ج - تشکیل گمرکات سرحدی

نظر به فواید و علل مختلفی که از طرف کمیسیون در راپور ذکر شده است کمیسیون تجویز نموده است که باید گمرکات موجوده را بصورت تدریجی بسرحدات منتقل نمود در پنج سال اول پلان انتقال گمرکات فندهار به سبب بولدک، گمرک جلال آباد به داکو، گمرک هرات به تورغندی پیش بینی شده است . بعد از اینکه در پنج سال اول پلان مراتب انتقال این گمرکات کاملاً تکمیل و این انتقال اطمینان بخش واقع گردید در پنج سال دوم پلان (در سال هفتم و هشتم پلان) انتقال سایر گمرکات سرحدی نیز عملی خواهد شد .

د - ترویج متخصص

برای اینکه اصلاحات مربوط به امور گمرکی عملی شده و نتایج مطلوبه از تجاوز نیز متخذه بدست آید. کمیسیون پیشنهاد کرده است که در پنج سال اول سالانه یک نفر و در پنجسال دوم سالانه دو نفر متعلم بخارج اعزام گردد .

ه - جلو گیری از فعالیت های قاچاق

برای خنثی ساختن فعالیت های قاچاقی کمیسیون توصیه کرده است که باید اسکان کوچی ها مطابق پلان ناقلمین صورت بگیرد و از طرف دیگر طوریکه در راپور کمیسیون تذکر داده شده دستگاه مجادله با قاچاق برهانبز تقویه گردد .

و - مصارف پلان اصلاحات تجارتي و گمرکی

مجموع مصارفیکه برای اجرای اصلاحات فوق الذکر تجارتي و گمرکی درده سال مدت پلان پیش بینی شده است بالغ به بیست و دو ملیون افغانی میگردد که مصرف سالانه پلان بیست و دو لک میباشد و البته هرگاه اصلاحات فوق الذکر بتواند عملی شود این مصرف خیلی ناچیز و جزئی خواهد بود .

مطالبی که در بالا تذکر داده شده خلاصه از تجاویز تصمیمات کمیسیون تجارتي داخلی و خارجی و گمرکات در مورد اصلاح امور تجارتي و گمرکی بوده نظر یات و پیشنهادات کمیسیون بصورت یک راپور مفصل به دارالانشای پلان عمومی اقتصاد دی ارسال شده است تا مراحل عملی شدن خود را طی کند .

جریانات مفصل مربوط کمیسیون تجارتي داخلی و خارجی و گمرکات از طرف مدیریت عمومی تدقیق و مطالعات وزارت اقتصاد ملی بصورت یک کتاب علیحده نیز طبع شده است که علاقمندان امور اقتصادی میتوانند آن را مطالعه نمایند .

اجرا آت دوایر وزارت

ریاست اداری و گمرکات

خلاصه اقدامات نسبتاً قابل تذکر سال ۱۳۳۱ ریاست اداری و گمرکات وزارت اقتصاد ملی در امور اداری و گمرکات حسب ذیل است :

الف - در شق گمرکات

اقدامات ریاست اداری و گمرکات در شق گمرکی دو جنبه دارد یکی جلو گیری از تنقیص عوائد گمرکی، نظربه تاثیر این عوائد در بودجه دولت، دیگر مراعات پرنسیب های گمرکی باتقلیل و تخفیف دادن نبدی از تعرفه های گمرکی و معافیت های محصول برخی از آلات و ادوات صناعتی و زراعتی به منظور کمک و معاونت در امور صناعتی و زراعتی مملکت که تقریباً این روش در هر سال از طرف گمرکات مملکت بعمل آمده و ریاست اداری

و گمرکات وزارت اقتصاد ملی با تقلیل و تخفیف محصول این نوع آلات و یا معافیت محصول آن در توسعه، تعمیم و تحسین امور صنعتی، زراعتی و فلاحتی کشور سهیم بارزی داشته است مثلاً در شق صنایع و تزئینات تولیدات داخلی و توسعه مواد صادراتی معافیت های ذیل بعمل آمده .

الف- معافیت ها

۱- بمنظور تزئینات و تولیدات و بهتر ساختن جنسیت پنبه محصول توریس پنبه دانه را از خارج معاف فرار داده شده تا از یک طرف زارعین از زرع مزید پنبه مستفید شوند و از جانب دیگر جنسیت پنبه اصلاح شده اصلاح جنسیت و تزئینات تولید در صادرات و تولیدات صنعتی پنبه مفید ثابت گردد .

۲- به منظور انکشاف امور زراعتی و تحول سیستم زراعت از آلات و ادوات پارینه زراعتی ماشین و آلات جدید محصول گمرکی ترا کبور های زراعتی که ملامعاف گردیده تا مردم تشویق شوند سیستم زراعتی خود را کم کم به سیستم جدید زراعتی تحول دهند .

۳- هکذا به منظور تولید مزید مواد خام زراعتی و تقویه صنایع قند و شکر در داخل مملکت از اخذ محصول گمرکی نغم لبلبو صرف نظر شده است .

۴- همچنان در سلسله تشویق امور صادراتی محصول گمرکی گشنیز (که در سرتاسر مملکت پیدایش دارد و تمام تجار صادر کننده میتوانند از صدور آن استفاده نمایند) معاف شده .

ب- تثبیت محصول گمرکی و نرخهای مستقل

در سلسله تثبیت محصول گمرکی و تعیین نرخهای مستقل مواد وارداتی و صادراتی و تخفیف یا تزئین نرخهای مستقل برخی از مواد مذکور بپیشنهادها و نظریاتی به مقامات صلاحیت دار تقدیم شده که روی هم رفته در خلال سال به (۹۰) فقره بالغ میشود و هم از آنجا نیکه نرخهای مستقل گمرکی علی العموم مقراری قیمت های بازار بوده و در تمام ممالک دوش به دوش نرخهای فروش جنس در بازارها سیر می نمایند لهذا در نرخ مستقل برخی از اجناس (نظریه به قسمت فروش آن در بازار) تعدد نظر به عمل آمده است که منجمله بالای رخت باب سندی جایانی پارچه های ملمعی گندار، اور تیل، کریپ و چیری و ایل، چتری های مردانه و زنانه هندی و برخی از انواع بیاله های چای خوری و یک نوع مواد صادراتی را بنام «لایسنس قبیل» نرخهای مستقل تعیین گردیده

ج- ترقیب لوايح

هکذا در سلسله ترتیب و تدوین لوايح و مقررات گمرکی بمنظور فراهم شدن تسهیلات لازمه گمرکی برای مستخدمین- خارجی و محصلین داخلی که جهت فرا گرفتن تسهیلات از مملکت خارج میشود و یا مستخدمین خارجی که برای انجام امور مملکت استخدام میگرددند و یک مقدار مال با خود میداشته باشند لایحه حاوی معافیت اموال مذکور و فراهم نمودن تسهیلات

ممکنه برای این نوع مسافریین ترتیب گردیده و جهت طی مراتب اصولی بمقامات مربوطه تقدیم شده است اکنون برای اینکه نقش گمرکات افغانستان را در سال ۱۳۳۱ در تحصیل عواید ملی و کمک بر بودجه دولتی از نظر قارئین گرامی بگذرانیم عواید گمرکی سال ۱۳۳۱ را با سال ۱۳۳۰ در ذیل مقایسه مینمائیم.

۱-	عوایدات گمرکات ولایت کابل فیصد	۱۲	تزیید
۲-	عوایدات گمرکات ولایت قندهار فیصد	۱۷	»
۳-	» » » قطعین »	۱۰۲	»
۴-	» » » مشرقی »	۲۳	»
۵-	» » » حکومت اعلیٰ فراه »	۵۴	»
۶-	» » » میمنه و اندخوی فیصد »	۵۷	»
۷-	» » » بدخشان فیصد »	۱۸	»
۸-	» » » غزنی »	۹۸	»
۹-	» » » پروان »	۷۳	»
۱۰-	عوایدات گمرکات ولایت هرات فیصد	۲۴	تنقیص
۱۱-	» » » مزار شریف »	۵	»
۱۲-	» » » جنوبی »	۱۹	»

نظر بحساب فوق در سال ۱۳۳۱ عواید گمرکی مملکت نسبت بسال ۱۳۳۰ روی هم رفته (۱۱) فیصد بلند رفته و سهم عواید گمرکی در تثبیت بودجه دولت و تعقیب سیاست مالی مملکت بهمین پیمانه بوده است.

د- امور انسداد گریزی

اقداماتی که در امور گریزی روی دست گرفته شده و از آن نتایج نسبتاً مطلوبی بدست آمده است شامل تمام نقاط سرحدی و مخصوصاً راهای گریزی مرکز و ولایات افغانستان بوده و اقدامات قابل تذکره مربوط ولایت کابل ذیلاً خلاصه میشود.

- ۱- در ولایت کابل برای اینکه توسعه و تقویه در تشکیلات قوه سیار انسداد گریزی بعمل آید و ضمناً مشکلات اداری و مراجعه وی محصول دهندگان از بنا در محصولی رفع شده و مراجعات عمومی در مراکز عمده گمرکی صورت بگیرد اکثر از بنا در فرعی گمرکی ولایت کابل مثل بندر دروازه لاهوری ده افغان و پل سوخته بتخاک لغوشده و بودجه آن برای تقویه تشکیل مامورین سیار گریزی مرکز بکار برده شده است.
- ۲- برای اینکه مامورین سیار گریزی بتوانند بصورت صحیح بوظائف معینه رسیدگی و وسائل سریع نقلیه بدسترس آنها قرار داده شده است.

۲- ولایت قندهار

ولایت قندهار که سرحد مشترک و وسیع به پاکستان دارد لازم است اقدامات موثرتری برای جلوگیری از قاچاق عملی شود اقدامات ذیل بعمل آمده .

الف - تعمیر مراکز متعدد در خطوط سرحدی و نقاط حاکماتی کنترول قاچاق در نظر گرفته شده که بعضی آن تعمیر و برخی تحت تعمیر میباشد .

ب- هکذا وسائل نقلیه سریع و مخصوصا موترهای استیشن و آگون بدسترس استفاده مامورین سیار گریزی ولایت مذکور قرار داده شده که این اقدامات در امر جلوگیری از قاچاق ولایت قندهار اثر مثبتی نسبت به سالهای گذشته وارد نموده .

همچنان اقداماتی نظیر این در سایر ولایات مملکت نیز گرفته شده که در هر جا از اقدامات قاچاق بران جدا جلوگیری شده و حتی الامکان اعمال قاچاقی آنها خنثی گردیده است چنانچه روی گرفته مامورین گریزی در سال ۱۳۳۱ به (۴۶) فقره از اقدامات گریزی اطلاع یافته و آنرا کشف کرده اند و در عائدات گریزی (۲۰۷ فیصد) نسبت بسال گذشته ترزید بعمل آمده است .

ب- امور اداری

ریاست اداری و گمرکات در مورد امور اداری و اجرایی طبق معمول همساله مطابق قوانین و لوائح موجوده و وظایف خود را انجام داده و در تبدیلی و مقررری و غیره مامورین مطابق مقررات موضوعه رفتار و در سال جاری تصمیم گرفته شد تا مامورین اطراف و ماهورینکه در مالک خارجه بجهت مامورین وزارت اقتصاد ملی ایفای وظیفه مینمایند بعد از سه سال تبدیل شده و عوض شان اشخاص مستحق دیگر فرستاده شوند . و این تسویب وزارت جامه عمل پوشیده و تبدلات لازمه صورت گرفته است .

مامورینکه امسال در وزارت اقتصاد ملی بیکرتبه ترفیع نائل و یا تبدیل شده اند قرار ذیل میباشد .

الف - ترفیعات

- ۱- ع ص غلام محمد خان رئیس ارتباط امداد تخنیک یوانو از رتبه (۲) به رتبه (۱)
- ۲- ع ص سید احمد علی شاه خان معصومی مامور رتبه سه برتبه (۲) بجهت رئیس صنایع
- ۳- ع ص عبدالاحد خان رئیس گمرکات قندهار مامور رتبه (۲) برع معاش رتبه (۱)
- ۴- ع ص میر غلام فاروق خان مامور رتبه (۵) برتبه (۴) بجهت وکیل تجار چمن
- ۵- ع ص محمد صادق خان مامور رتبه (۶) برتبه (۵) عضو ریاست فیصله منازعات قندهار .
- ۶- ع ص غلام صدفرد خان مامور رتبه (۶) برتبه (۵) عضو ریاست تفتیش .
- ۷- ع ص محمد رفیق خان مامور رتبه (۶) برتبه (۵) گمرک قطغن .
- ۸- مامورین رتبه (۶) الی رتبه (۱۱) که بیکرتبه ترفیع نموده (۴۸) نفر

ب- تبدلات -

- ۱- ع ص عبدالغفور خان سراج سابق رئیس اداری و گمرکات بحیث اتاشة اقتصادی در کراچی
- ۲- ع ص محمد اکبر خان یا میر سابق رئیس صنایع بحیث کفیل ریاست اداری و گمرکات
- ۳- بناغلی (صالحی) سابق معاون گمرک کابل بحیث مدیر گمرک مزار شریف
- ۴- « نظر محمد خان سابق مدیر صنایع دستی بمدریت گمرک ولایت جنوبی
- ۵- « محمد علی خان سابق مدیر گمرک جنوبی بمدریت صنایع دستی مرکز
- ۶- « صدرالدین خان سابق مدیر گمرک مبعنه بحیث عضو تفتیش مرکز
- ۷- « غلام فاروق خان عضو تفتیش بحیث مدیر گمرک مبعنه
- ۸- « میر حلیم الدین خان سابق عضو تفتیش بحیث رئیس فیصله منازعات هرات
- ۹- « علی احمد خان سابق مدیر گمرک مزار شریف بحیث معاون گمرک کابل
- ۱۰- بر علاوه اشخاص فوق در وکالت التجاری های پشاور و چمن نیز نظر به تصمیمی که اتخاذ گردید، تبدلات لازمه عملی گردیده است.
- ۱۱- فقرات مقرری و اداری و حسابی که در مجلس فیصله شده (۲۸۷) فقره میباشد.

ریاست تجارتی

ریاست تجارتی وزارت اقتصاد ملی که در توسعه تجارت، و وسایل انکشاف تجارتی افغانستان در داخل و خارج مملکت و عقد قرارداد های تجارتی با ممالک خارجه بغرض تحکیم روابط تجارتی مملکت با سایر ممالک جهان و تنظیم امور تجارت داخلی که تا حد امکان اقدام و فعالیت باین منظور وظیفه آنست در سال ۱۳۳۱ وظایف محوله را حسب ذیل ایفا نموده است

اول قسمت خارجی

۱- بسلسله برقرار نمودن روابط تجارتی با ممالک خارجه و پیدا کردن راهای انکشاف تجارت خارجی افغانستان در مقابل پروژه قرارداد تجارتی که از طرف امریکا موصلت نموده بود « کونتر پروژه » از طرف ریاست تجارتی وزارت اقتصاد ملی ترتیب و آنرا جبهه غور و معالجه مزید بیک کمیسیون باصلاحیت تجارتی و اقتصادی مملکت که متشکل از متخصصین اقتصادی و کارکنان باصلاحیت تجارتی بود رویست و پس از تصویب و موافقه کمیسیون مذکور (کونتر پروژه) مرتبه را بغرض ملاحظه به مجلس عالی و زرا تقدم نمود. چنانچه مجلس عالی و زرا نیز پس از غور و تعدیلات لازمه پروژه مقدماتی مذکور را منظور کردند که از طرف ریاست تجارتی به سلسله وزارت امور خارجه به سفارت کبری امریکا در افغانستان سپرده شد تا بالنوبه از طرف حکومت اتانونی نیز مورد مطالعه قرار گرفته و پس از موافقه جانبین بحیث یک قرارداد تجارتی عقد گردد امید می رود این پروژه که بانبات حسنه متقابله ترتیب گردیده باعث استقرار روابط مزید تجارتی مملکتین افغانستان و امریکا شود. هکذا در سلسله تحکیم روابط تجارتی و بازرگانی پروژه قرارداد نهائی تجارتی بین افغانستان و ایران که

موضع آن از دو سال باینطرف مورد غور و مطالعه مملکتین قرار گرفته است از طرف مقامات صالحه به سلسله ریاست تجارتی افغانستان تصویب و به مقامات صلاحیت دار حکومت دوست و برادر ما ایران تقدیم شده است تا در اطراف عقد قرارداد اساسی تجارتی اقداماتی بعمل آید انتظار می رود عقد قرار داد تجارتی مملکتین افغانستان و ایران نیز باعث تحلیم مزید روابط تجارتی شده و ببال تجارت هر دو مملکت مفید ثابت شود.

همچنان در سال ۱۳۳۱ نظر به عقد قرارداد چهار ساله تجارتی که قبلاً بین مملکتین افغانستان و اتحاد شوروی منعقد گردیده بود و به اساس آن باید قراردادهای فرعی تبادل اجناس هر سال منعقد گردد قرارداد فرعی تبادل اجناس برای سال ۱۹۵۲ - ۱۹۵۳ به امضاء رسید که به اساس امضای این قرارداد فرعی یک مقدار مواد خام زارعتی افغانستان بـ اساس اجناس صنعتی روسیه شوروی ذریعه تجار افغانی تبادل میشود.

بهمین صورت قراردادیکه پروژہ آن قبلاً بین حکومت شاهی افغانستان و حکومت آلمان غربی تبادل شده بود بعد منظوری مقامات صالحه از طرف ریاست تجارتی وزارت اقتصاد ملی ترتیب و قرار داد مذکور نیز از طرف بنیاد ملی دو کتور عبدالرؤف خان نماینده تجارتی افغانستان در آلمان غربی امضاء شده است که به اساس این قرارداد افغانستان یک مقدار مال التجاره صا درانی و مواد خام را به آلمان غربی داده و در مقابل آن ماشین و آلات صنعتی و غیره اشیای طرف ضرورت خود را وارد خواهد نمود.

ب- به منظور فراهم نمودن تسهیلات تجارتی و انکشاف تجارت صادراتی افغانستان در خارج مخصوصاً هندوستان که یکی از بازارهای عمده استهلاك مواد صادراتی افغانستان می باشد مذاکراتی بین ریاست تجارتی افغانستان و مقامات تجارتی هند بعمل آمده تا محصول مال التجاره صادراتی افغانستان را در هند تقبل و یا کافی السابق معاف قرار دهند تا از یک طرف تجار افغانی موقع یافتن مال التجاره مزید خود را به هند صادر نموده باعث توسعه و انکشاف تجارت مملکتین گردد و از جانب دیگر تجار هندی بتوانند مال التجاره مزید پیدا و از هند را بر تجار افغانی بفروش رسانند. چنانچه مراجعات پیهم و مدلل ریاست تجارتی تاحدی منتهج به نتایج شده مقامات تجارتی هند قبول کرده اند که بالفعل از محصول ۳۶ فیصد محصول برخی از انواع میوه ۱۱۵ فیصد آنرا تخفیف داده و در نرخ مستقل بعضی از آنها نیز تنزیلی را قائل شوند. هکذا ریاست تجارتی سعی دارد و موافقه حکومت هند را راجع به معاف قراردادن محصول گمرکی انگور که یکی از مواد عمده صادراتی افغانستان به هند میباشد حاصل نماید چنانچه درین باره هنوز هم اقدام و مذاکره جریان داشته انتظار میرود نظر به حسن روابط تجارتی و موجود بودن قرارداد کامله الوداد تجارتی بین افغانستان و حکومت جمهوری هند این گونه همکاری های تجارتی بین مملکتین بعمل آمده باعث تحکیم و تقویہ روابط مزید تجاربتی گردد.

ج. اقدامات دیگر بیکه امسال ریاست تجارتي وزارت اقتصاد ملي را بنود مشغول نموده موضوع اخذ قروض خارجي بغرض تکميل ساختمانهای وادي هلمند و بکار انداختن بند هلمند و نهرهای مذکور زمین های زراعتي ساحه وسیع هلمند و هچنان قرضه خریداری غله از امریکا میباشد چنانچه در قسمت قرضه اولیه که بحدود (۲۰ ملیون) دالر تخمین شده نخست مذاکرات با اساس فیصله مقامات صالحه از طرف وزارت اقتصاد ملي به هیئت (اکرم بانک امریکا) بعمل آمده و متعاقباً سوالات بانک مذکور دائر بصورت احتیاج قرضه، طرز استفاده، از قرضه نتایج حاصله از آن و موعد تادیه و غیره آن در حصه مربوط آن از طرف ریاست تجارتي پاسخ داده شد و همکذا حین مراجعه، نمایندگان (اکرم بانک) در افغانستان معلومات کافی درباره این موضوع به مطالبه افغانستان از بانک مذکور بدسترس استفاده هیئت قرارداد شده که در نتیجه نظر به موافقه هیئت مذکور فیصله شده است تا درخواست نامه از طرف موسسه مربوطه ترتیب و به بانک مذکور فرستاده شود.

در قسمت قرضه دومی چون امسال بنا بر فلت آب و خرابی فیصدی زراعتي خطر قحطی وقت غله در مملکت محسوس بوده و روز بروز نرخ آن روبه صعود نهاده بود برای رفع صعود نرخ و پیش بینی از مخاطره قحطی غله نظر به ارشاد و هدایت والا حضرت سپهسالار غازی صدراعظم وزارت اقتصاد ملي مطالبه کمک برای بدست آوردن «ده هزار تن» غله را از شق امداد تخنیکي نقطه چهار ترو من نموده و در نتیجه حکومت امریکا با اساس مراجعه دولت افغانستان دادن قرضه یک نیم ملیون دالر برای خریداری تخمین ده هزار تن غله از طرف (اکرم بانک) موافقه نمود و پروژه قرار داد تادیه و حصول آن از طرف والا حضرت سردار محمد نعیم خان سفیر کبیر اعلی حضرت همایونی در واشنگتن امضاء شد چنانچه یکجوبه از غله خریداری شده نیز ب طرف افغانستان ارسال گردید که نظر به پیشنهاد وزارت اقتصاد ملي و موافقه مقامات صلاحیت دار توریله و توزیع آن بر ریاست کوپراتیف مأمورین تفویض شده.

دوم قسمت داخلی

اقداماتی که در سال ۱۳۳۱ برای تنظیم تجارت در داخل مملکت و تقویه بنیه تجارتي مملکت و توسعه انکشاف امور تجارتي در داخل کشور از طرف ریاست تجارتي وزارت اقتصاد ملي بعمل آمده شامل مواد آتی میباشد.

۱. برای اینکه بنیه تجارتي مملکت و طبقات تجار صادره کنند به تبعه افغانی از فروش و تجارت برخی از مواد عمده پیداوار صادراتی مملکت تا اندازه مستفید شده و بیلاسن تادیه های مملکت نسبتاً بهتر گردد. و ضمناً عوائد اسماعاری کشور نیز تزئید و بهبودی رخ بد هد به اساس پیشنهاد ریاست تجارتي و منظوری مقامات صالحه تصمیم گرفته شد تا تجارت و صادرات پشم و پنبه افغانستان را که از اقلام عمده صادراتی مملکت بوده و علاوه به ارزش عمده صادراتی در خارج مقدار تولیدات آن هم در داخل مملکت بنا بر اخذ ترتیبات لازمه سال بسال روبه از دیاد است به تجار تبعه افغانی اختصاص داده و از امتیاز تبعه

افغانسان بشناسد ، تاياين وسيله ازيك طرف تجارتي تبعه افغاني دروازه انكشاف صادراتي اين متاع مصدر فعاليت كيافي شوند و از جانب ديگر بنده تجارتي مملكت براي اقدامات عمده تجارتي تقويه شده سرمايه هاي كيافي و بزرگي در داخل مملكت ريدست تبعه افغاني تهيه كردد و ضمناً بر مقدار ارقام عمده صادراتي مملكت و توليد مواد صادراتي افزايشي بعمل آيد .

۲- هكدا براي اينكه توليدات قره قل در مملكت افزون كردد و از ضيق مستحصل قره قل حمايت بعمل آيد انتظام مزبدي در تجارت داخلی و خارجی آن صورت گيرد امسال پروژه تاسيس كوپراتيف مالداري كه قبلاً از طرف رياست تجارتي وزارت اقتصاد ملي به همكاري بانك ملي طرح و ترتيب گرديده بود به سلسله رياست مستقل زراعت و بانك ملي افغان مورد تطبيق و عمل قرار داده شده موسسه ي بنام كوپراتيف مالداري در ولايت شمال تاسيس و شروع به فعاليت نموده است و علاوه مطالعات مزبدي در باره سيستم حاضر تجارتي قره قل مشكلات مالداري ، راهها و طرق انكشاف توليدات قره قل حمايت مالداران و امثال آن از طرف رياست تجارتي وزارت اقتصاد ملي بعمل آمده رايور مفصلي از چگونگي وضع موجود قره قل افغانستان و مخاطرات تجارتي آن در خارج و راه حل مشكلات و معضلات موجوده اين تجارت ترتيب و به مجلس عالي وزراء تقديم گرديد تا نظر اولياي امور در مورد اصلاح و بهبود وضع قره قل حاصل شده پيشنهادها و مشوره هاي اصلاحی وزارت اقتصاد ملي مورد تطبيق و عملی قرار داده شود تا به زودي ممكنه ازيك طرف به مقدار توليدات و حاصلات پوست قره قل در داخل مملكت افزوني بعمل آيد و از جانب ديگر طبقات مستحصل تجارت پيشه مالداري قره قل بطور بهتر و خويشتر مستفيد شوند .

۳- براي اينكه به تجار و موسسات تجارتي و ساير طبقات از رهگذر اخذ كريدت ها كمك ها و معاوضت هاي تجارتي بعمل آيد و ضمناً از بلند رفتن روز افزون تكت پولی های كريدت و قرضه های مفرقه كه كاسته شود و طبقات تجار وغيره بتوانند با فراهم شدن كمك های مزبدي بيش از پيش با امور تجارتي و غيره خود بپردازند اخيراً لايحه بنام لايحه تعيين تكت پولی از طرف رياست تجارتي وزارت اقتصاد ملي بر اساس لوايح و مقررات موضوعه ساير ممالك و بادر نظر گرفتن امكان تطبيق آن در افغانستان ترتيب شده و جهت طی مراحل اصولی به مقامات ذي صلاحيت تقديم شده است لايحه مذکور طوريكه ذكر شد بغير فراهم شدن تسهيلات لازمه در داد و ستد تجارتي و انتظام تكت پولیهاي متداوله بين (داين و مديون) حاوی تصريح شرايط كريدت (قرضه) به اعتبار اموال صادراتي و به اعتبار اسناد سهم شركتها ، و يا بانكها ، به اعتبار ضمانت جايدادهاي غير منقول (و وثايق شرعی) ، به اعتبار قباله های عرفی و بينجاتي و با حجت شرعی كريدت ، به اعتبار اشيای منقول و كريدت های عمرانی و امثال آن بوده سعی شده است در مواد موضوعه طرفين (داين و مديون) از تسهيلات مزبدي عملی برخوردار شده و بتوانند با كمال اطمینان

خاطر و رفع مشکلات موجوده گریډتی به معاملات خود بیردازند البته لایحه مذکور
پس از طی مراتب اصولی جهة معلومات عامه درجرايد و مطبوعات داخلی نشر خواهد شد .
۴- امسال برای اصلاح و ترمیم سرکها و راهای تجارتي و شوسه ها ترتیبی از طرف
وزارت جلیله مالیه اتخاذ شده تا کلیه افراد ملت . موسسات تجارتي و تجار انفرادی
مملکت به فرضه های ملی سپیم شده در آبادی سرکها هم-کاری نمایند ، ریاست تجارتي
وزارت اقتصاد ملی نیز به نوبه خود برای جمع آوری این فرضه و سپیم ساختن موسسات
و تجار انفرادی بقرضه مذکور اقدامات مفید و موثری نموده و یک مقدار پول کافی ازین
زاد بدست آورده است که پس از تکمیل شدن مقدار اصلی قرضه (که از طرف وزارت مالیه
اعلان شده است) پول های جمع شده به هم-کاری شعبات مربوطه وزارت مالیه مطابق
پروژه معینه وزارت فوائد عامه در راه ترمیم و اصلاح سرکهای عمده مملکت ، شوسه ها
و راه های عمده تجارتي و غیره مصرف خواهد شد .

۵- مدتی بود بین موسسات تجارتي و تجار انفرادی دوائر مالیات بر عائدات دولت
اختلافاتی از ناحیه حسابات مربوطه مالیات بر عائدات بوجود می یوست که از یک طرف
باعث تضییع وقت جانین و از جانب دیگر موجب نارضا ایتی و شکایات
طبقات مذکور میشد ریاست تجارتي برای رفع این اختلاف و بوجود آوردن هم آهنگی
ادارهای و موسسات متذکره موضوع را طرف غور و توجه قرار داده و در نتیجه بمشوره
اعضای اطاق های تجارت و ریاست مالیات بر عائدات پیشنهادی به مقامات صلاحیت دار
تقدیم نمود تا موضوع تشکیل یک کمیسیون قضاوتی را که متشکل از سه نفر عضو اطاق های
تجارت و سه نفر نمایندگان دولت باشد منظور نماید که در باره رفع اختلافات تجارتي بین
موسسات و تجار انفرادی دوائر مالیات بر عائدات حکمیت نمایند چنانچه از طرف دولت
برای اجرای این موضوع شباغلی حبیب الله خان کفیل دافغانستان بانک بحیث رئیس کمیسیون
و شباغلی عزیز الله خان رئیس مالیات بر عائدات و شباغلی مختار لری معاون ریاست مالیات
بر عائدات بحیث عضو انتخاب شده و از طرف اطاق تجارت نیز سه نفر انتخاب گردیده که البته
قبضه هیئت حکمیت و قضاوت در این باره قاطع بوده مورد تطبیق واقع خواهد شد .
با تشکیل این کمیسیون مختلط امیدوارست در آینده اختلافات حسابی که باعث تضییع وقت
جانین و شکایت طبقه تاجر میشد و یا بنا بر وقوع اختلاف تحصیل مالیه مدتی به تعویق می افتاد
از بین رفته تسهیلات لازمه در این باره بوجود آید .

۶- برای اینکه در امور حمل و نقل از سرویس های فضائی استفاده های لازمه
بمحل آید علاوه بر اقداماتی که در سال گذشته در شق تاسیس موسسات هوایی روی
دست گرفته شده و اطلاع آن در سالنامه ۱۳۳۰ و سایر مطبوعات کشور انتشار یافته
امسال نیز در باره تاسیس یک لاین هوایی ملکی اقداماتی از طرف ریاست تجارتي اتخاذ گردیده
و مقدمات تاسیس موسسه هوا نوردی ملکی روی دست گرفته شده و موسسه

مذکور تحت رهنمائی و اداره يك شوری عالی هوا یمائی تاسیس یافت که عجله تحت اثر قوماندانی فضائی وزارت دفاع ملی ابراز فعالیت نموده در نظر است بآ تاسیس این موسسه در سال های آتی لین های هوائی داخلی افغانستان بصورت ذیل تاسیس و تمهید گردد .

الف - در سال اول لین کابل و قندهار ، ب در سال دوم لین کابل و هرات

ج - در سال سوم لین کابل و مزار شریف د - در سال چهارم لین کابل و دکه تاسیس و امتداد یافته و در نظر است در سال دوم تاسیس این موسسه که در صورت مهیا شدن مواد و خریداری طیارات لازمه لین خارجی بین کابل و هندوستان نیز باز خواهد شد . و هـ کذا در صورت مساعد شدن کامل وضعیت در سال سوم لین دوم خارجی بطرف طهران نیز باز خواهد گردید البته در صورتیکه وضعیت پیش از پیش مساعد گردد امکان تکمیل چهار لین بالین های خارجی در ظرف دو سال نیز انتظار میرود .

۷ - برای اینکه دفاتر احصائیه وی شعبات تجارتي ممالک که شاخه عمده فعالیت های تجارتي و بازرگانی شناخته میشود با سیستم موجود دفاتر احصائیه وی ممالک راقیه جهان مطابقت بهم رسانند مطالعاتی درین زمینه از طرف دوائر و متصدیان امور احصائیه ریاست تجارتي به کمک متخصصین خارجی و مشوره متخصصین هیئت اعداد تخنیکي یونو بعمل آمده و اخیراً تعلیمات نامه بنام تعلیماتنامه احصائیه وی شامل ۳۰ ماده از طرف شعبه احصائیه ترتیب و بغرض تطبیق بشعبات مربوطه ارسال شده است که در تعلیمات نامه مذکور ترتیب ثبت تمام احصائیه از قبیل واردات و صادرات قیمت های اندکس اموال گریزی کوچی به نمونه های جداول و احصائیه قیمت اموال احصائیه وی اسعار و افغانی نشان داده شده انتظار میرود تطبیق و تعمیل مواد تعلیمات نامه مذکور به زود ترین فرصت اصلاحات لازمه را در دفاتر احصائیه تجارتي افغانستان بوجود آورده و مطابقتی را با سیستم احصائیه وی سایر ممالک حاصل گردد هـ کذا برای اینکه مطالعات مزید در شق احصائیه بعمل آمده و سیستم های عملی احصائیه سایر ممالک در افغانستان تطبیق شود اخیراً ریاست تجارتي وزارت اقتصاد ملی در زمره دیگر متعلمین سه نفر از مامورین وزارت اقتصاد ملی را بغرض فرا گرفتن تعلیمات نهائی احصائیه بجهت سکالر شپ بخارج اعزام نموده و تشکیلات اداری مدیریت احصائیه را به مدیریت عمومی احصائیه ارتقا بخشیده است که از طرف مقامات صلاحیت دار نیز تصویب شده است .

ریاست صنایع

اقدامات ریاست صنایع وزارت اقتصاد ملی در مورد تشبث در تاسیس رشته های صنایع جدید و فراهم آوردن تسهیلات لازمه برای موسسات صنعتی موجوده در جریان سال ۱۳۳۱ که وظیفه اساسی ریاست صنایع را تشکیل میدهد ذیلاً خلاصه میشود :

۱- فابریکه سمند :

یکی از اقدامات مهم و برجسته که در راه تاسیس صنایع جدید در سال ۱۳۳۱ در مملکت برداشته شده تثبیت و فیصله موضوع تاسیس فابریکه سمند میباشد. اگر چه فیکر تاسیس فابریکه سمند در افغانستان از سالهای طولانی مراجع صالحه اقتصادی را بسخود مشغول نموده و حتی در قسمت فینانسمان آن نیز اقداماتی بعمل آمده است ولی علی الرغم این سابقه طولانی فابریکه سمند مراحل تاسیس آن در افغانستان بنا بر بعضی عملی تکمیل شده نتوانسته است. خوشبختانه در سال ۱۳۳۱ در اثر اقدامات وزارت اقتصاد ملی زمینه های مساعدی برای تدقیق و تثبیت موضوع فابریکه سمند فراهم گردیده یکی از فرصت های که در سال ۱۳۳۱ امکانات فیصله تاسیس فابریکه سمند را فراهم ساخت و وصول نظریات مشورتی متخصصین هیئت امداد تکنیکی یونو در کابل بود. یناغلی کور وازیه که بنا بر تقاضای وزارت اقتصاد ملی برای مشوره در امور صنایع از طرف هیئت امداد تکنیکی یونو به افغانستان اعزام شده و در اثر مطالبه وزارت اقتصاد ملی راپور مفصلی درباره امکانات تاسیس صنایع سمند تحریر کرد علاوه بر آن در سال ۱۳۳۱ مطالعات و تدقیقات عمیقی به اساس راپورهای علیجده که از طرف هیئت خریداری افغانی در آلمان غربی که ریاست آن را یناغلی عبدالعجید خان زابلی رئیس بانک ملی بهمه دارد به وزارت اقتصاد ملی توصل ورزیده و راپورهای یناغلی کور وازیه و رئیس بانک ملی افغان تا اندازه زیادی قضیه تاسیس فابریکه سمند را روشن ساخت.

از جانب دیگر کمیسیون صنایع که یکی از کمیسیونهای پلان عمومی اقتصادی میباشد در قسمت تاسیس فابریکه سمند نیز معاونت قابل قدری نموده است بعد از اینکه راپورهای یناغلی کور وازیه و یناغلی رئیس بانک ملی در کمیسیون صنایع مطالعه گردید کمیسیون فیصله نمود که باید فابریکه سمند فوری تاسیس گردد. زیرا سمند که یکی از مواد اولیه امور تعمیرات میباشد در همین زمان متمم حیات صنعتی بشمار میرود در صورتیکه مملکت محتاج به تاسیس موسسات صنعتی میباشد هیچ چاره اقتصادی موجود شده نمیتواند مگر اینکه صنایع سمند در مملکت دایر گردد.

بالاخره از طرف مجلس عالی وزرا منظوری تاسیس فابریکه سمند داده شد. نظر به سنجشیکه بعمل آمده است سرمایه فابریکه سمند در حدود (۳۰) ملیون افغانی تعیین گردیده که از آنجمله ۱۰ ملیون افغانی دافغانستان بانک در آن موسسه سهیم می باشد تولید روزانه فابریکه یک صد تن سمند میباشد امر خریداری ماشین ها و سایر لوازم فابریکه سمند به هیئت خریداری افغانی در آلمان صادر گردیده است. از جانب دیگر اساننامه شرکت سمند تنظیم و هیئت مدیره آن نیز تعیین شده و امید است در ابتدای سال ۱۳۳۲ فوراً بکار آغاز نماید.

۲- دستگاه نساجی گلپههار:

چنانچه قارئین محترم اطلاع دارند پروژه فابریکه نساجی گلپههار که قبلا در سال ۱۳۲۹ از طرف حکومت منظور شده بود بعد از دو سال قسمت ابتدائی کار تاسیس آن خاتمه یافته و سر از سال ۱۳۳۲ کار تعمیر فابریکه آغاز میگردد. کار تعمیر فابریکه با کمپانی هوخ تیف المانی قرارداد شده است نظر به مطالعاتیکه از طرف هیئت خریداری فابریکه در المان بعمل آمده است باید بعضی تعدیلاتی در این فابریکه صورت میگرفت. کارخانه نساجی گلپههار به سه حصه تقسیم میشود:

۱- دستگاه ریشتن

۲- دستگاه بافت

۳- دستگاه رنگریزی

دستگاه ریشتن اگر چه برای ۶۰ هزار دوک در نظر گرفته شده است ولی در آینده میتوان

آن را به (۷۵) هزار دوک نیز توسعه داد.

دستگاه بافت دارای دو هزار دستگاه میباشد و مجموع تولیدات آن به ۴۰ لیون متریکه

بالغ می شود.

دستگاه رنگریزی نیز دارای قوه تولیدی ۵۰ میلیون متریکه میباشد که از جمله ۵۰ میلیون متریکه ۴۰ میلیون آن از دستگاه نساجی گلپههار و ده میلیون متر آن از فابریکه پلغمری خواهد بود.

علاوه بر تعدیلاتیکه از حیث قوه تولید در فابریکه نساجی گلپههار صورت گرفته است بعضی

ضمایم دیگری نیز برای تکمیل آن در سال جاری پیش بینی شده است مثلا:

الف- کارخانه پنبه ردی و پشم ردی: برای استفاده از پنبه های ردی کارخانه نساجی گلپههار

(که در عین زمان پنبه های ردی کارخانه پلغمری و فابریکه نساجی مزار شریف نیز مورد

استفاده قرار خواهد گرفت) تاسیس چنین دستگاه خیلی ضروری بود طوریکه سنجد شده

است در این کارخانه یک صد و شصت پایه ماشین نخایی را که از پنبه های ردی ریخته میشود بدتکه

تبدیل خواهد کرد. قرار نقشه مرتبه فی ساعت ۱۶۰ کیلومتر در این کارخانه ریخته میشود این

کارخانه دارای یک دستگاه رنگریزی میباشد. باین صورت از پنبه های ردی که تاکنون

بیفایده میماند نیز استفاده میشود.

ب- دستگاه مکتب نساجی:

برای اینکه کارخانه نساجی گلپههار دارای کارگران لایق و ماهر شده دستگاه های

تعلیمی در یک جام مترکز گردد چنین سنجد شده است که باید موسسای دایر گردد و بنا

کارگرانیکه داخل کارخانه نساجی گلپههار میگردند بدو آشنایی در این موسسه کار کنند

علاوه بر آن برای تربیه کارگران در این مکتب تجویز شده است که فارغ التحصیلان

صنف نهم برای مدت سه سال در آن مشغول تعلیم شوند. این مکتب نساجی دارای صد پایه

ماشین بافت و سه هزار دوک ریشتن و یک شعبه رنگریزی میباشد.

اینک کارخانه نساجی گلپهار با تعدیلات فوق از طرف این وزارت منظور و اجازه خریداری ماشین‌ها و سایر لوازم آن به هیئت خریداری افغانی در آلمان غربی صادر شده است.

۳- فابریکات د بگر مر برط پروژه صنعتی .

از جمله فابریکا تیکه بر حسب پروژه صنعتی بانک ملی قبلا از طرف حکومت منظور شده بود فابریکه نساجی مزار شریف کارخانه دوم برق بلخمیری فابریکه ریخته گری و فلز سازی کابل فابریکه تیل کشی و ریغابری قندز، کارخانه بنه پاک کئی بعد از عزیمت هیئت خریداری افغانی در آلمان و وصول مطالعات شان درباره اصلاح و توسعه این فابریکات حسب پیشنهاد وزارت اقتصاد ملی و منظوری مجلس عالی وزرا اجازه خریداری فابریکات مذکور به هیئت خریداری افغانی در آلمان صادر گردیده است نظر به معلوما تیکه به وزارت اقتصاد ملی توصل ورزیده است قرارداد تعمیراتی فابریکه دوم برق بلخمیری با کمپانی هوخ ترف آلمان و قرارداد تعمیراتی فابریکه نساجی مزار شریف کارخانه تیل کشی و ریغابری و فابریکه بنه پاک کئی و کارخانه ریخته گری و فلز سازی با کمپانی تعمیراتی اطریشی موسوم به (یونیور سال واکولان) عقد گردیده است .

۴- شرکت صنعتی میمنه :

یکی از موسسات صنعتی که در سال ۱۳۳۱ تأسیس گردیده است موسسه صنعتی میمنه میباشد این شرکت سرمایه دولت افغانی از طرف یکعهده موسسین تشکیل شده است. مقصد از تأسیس این شرکت که بیش از پیش در ترقی صنایع مملکت و مخصوصاً صنایع قالین بافی مؤثر واقع گردد نظر به پروژه که از طرف موسسین شرکت ترتیب و از ملاحظه وزارت اقتصاد ملی گزارش یافته است شرکت قسمت عمده فعالیت خود را در راه حمایه و ترقی صنایع قالین بافی متمرکز ساخته و برای این منظور نیز کوشش خواهد کرد تا راندهای یخته در صنعت قالین بافی ترویج و هم رنگ آمیزی و تزئین قالین مطابق ضرورت و پسند بازار خارج تهیه گردد . شرکت بر علاوه مقصد فوق هدف های دیگری از قبیل تهیه برق برای میمنه تأسیس فابریکه پشم شویی و غیره را پیشروی دارد .

۵- فابریکه آهن جامه :

یناغلی محمد علی خان شبرزی که در قسمت اهمیت حیات صنعتی معلومات و تجارب مفیدی در خارج اندوخته است به منظور تلافی کمبودی یک رشته مهم صنایع کشور که عبارت از صنایع فلز سازی بوده و در پیشرفت امور عمرانی مملکت اهمیت بسزائی دارد پیشنهادی دایر بر استحصال اجازه تأسیس یک موسسه فلز سازی سرمایه بانزده لک افغانی باین وزارت تقدیم داشت .

وزارت اقتصاد ملی پس از غور و مطالعه در این موضوع به اساس منظوری مجلس عالی و رراء اجازه تأسیس فابریکه را به مشارالیه اعطا کرد فرمایش خریداری ماشین های فابریکه از طرف موسس آن بخارج داده شده و تعمیر فابریکه نیز تحت کار میباشد. تولیدات فابریکه عبارت از فلک دستگیر چپر است بایسکل و میچ میباشد

۶- فابریکه بادی سازی :

نبودن دستگاه بادی سازی نه تنها سیستم ترانسپورت ممالک را از لحاظ حمل و نقل اشیاء و اموال بلکه از حیث نقل مسافرین نیز تکمیل میکند تهیه بادی در خارج علاوه بر مشکلات بین المللی نواقص اقتصادی و مالی را نیز دارد زیرا مراجعه کردن به کمپانی‌ها برای بادی موثرخواهی نخواهی باعث صرف یکمقدار اسعار خارجی میگردد خالانکه در صورت تهیه بادی در داخل از ضیاع این اسعار جلوگیری شده میتواند روی این ملاحظات و اقدامات وزارت اقتصاد شرکت سرویس حاضر شد یک اندازه سرمایه خود را برای این کار تخصیص و به سرمایه (۴۰) چهل ک افغانی دستگاه بادی سازی را تاسیس کرد اکنون اقدامات شرکت در مورد تکمیل این موسسه بشدت وجدیت ادامه دارد .

۷- معافیات :

ریاست صنایع و وزارت اقتصادی ملی به منظور فراهم آوردن تسهیلات لازمه در مورد پیشرفت حیات صنعتی در مملکت در سال ۱۳۳۱ کوششی نموده است تا موسسات صنعتی بتوانند خوب تر از معافیات قانونی مستفید شوند و بعضی موادیکه بصورت غیر مستقیم در نشو و نموی صنعت اعم از صنایع زراعتی و غیره موثر است تحت معافی بیاید روی هم رفته اموال ذیل از محصول گمرک معاف شده است .

الف- تراکتور های زراعتی :

به منظور تقویه بنیه زراعت به اساس استعمال ماشین در آن که اثرات مستقیمی بالای صنعت دارد توريد تراکتور های زراعتی به موجب پیشنهاد وزارت اقتصاد و منظوری مجلس عالی وزرا از محصول گمرک معاف شده است .

ب- بنبه دانه و تخم لبلبو :

برای توسعه زراعت یخته و انکشاف صنایع نساجی و هم چنین به مقصد توسعه زراعت و صنایع قند سازی توريد بنبه دانه و تخم لبلبو با اساس پیشنهاد وزارت اقتصاد ملی و تصویب مجلس عالی وزرا از محصول گمرک معاف شده است .

ج- ماشین ها و آلات صنعتی :

برای تقویه صنعتکاران کوچک ماشین و آلات ذیل بصورت عموم مطابق احکام اصولنامه تشویق صنایع و تصویب انجمن وزارت اقتصاد ملی از محصول گمرک معافی معاف گردیده است .

۱ - ماشین های جن یخته

۲ - ماشین های خردی

۳ - ماشین های بور ینگت

۴ - ماشین های پرس

۵ - ماشین های ویلدینک

۶ - ماشین های جزاتور

د - مجموع معافیات

مجموع معافیاتی که در ظرف سال ۱۳۳۱ با اساس مراجعه موسسات صنعتی و به موجب احکام اصولنامه تشویق صنایع داده شده است بدین قرار است .

الف - سمت ۱۱۵۳۴ تن

ب - ماشین و آلات وسایر .

مواد صنعتی . ۶۰۰۳ صندوق

۸ - دستگاہای کوچک صنعتی :

در ظرف سال جاری دستگاہای کوچک صنعتی که هر کدام آن ماهیت تولیدی داشته و در رشته جدا گانه صنعت مونر میباشد تشکیل گردیده است بدین قرار :

الف - موسسه صنعتی برادران مختار زاده بسر مایه دولت افغانی برای پرس پخته واستخراج روغنیات نباتی .

ب - موسسه صنعتی شهاب الدین بسر مایه دولت افغانی برای پرس پخته و تیلکشی در پیل خمیری .

ج - موسسه ترمیم موتور عبد الغفار خان ومحمد صدیق خان قند هاری بسر مایه یک لک افغانی در قندهار .

د - موسسه صنعتی بنا غلی احمد موسی خان قند هاری بسر مایه سه لک افغانی برای پرس پشم و پنبه .

۹ - توريد رنگهای جوهری :

برای اینکه صنایع قالین باقی در افغانستان به اساس رنگهای جوهری انکشاف کرده و از استعمال رنگهای خام حتی الامکان جلو گیری شده باشد ریاست صنایع مطابق احکام اصول موضوعه ومقررات جاریه در مورد توريد رنگهای جوهری مراقبات لازم را بعمل آورده است و به موجب مراجعات تجار واقدمات ریاست صنایع مقدار رنگهای جوهری که در سال ۱۳۳۱ وارد شده است به ۵۶۸۷۸ یوند بالغ گردیده است .

ریاست تفتیش :

ریاست تفتیش وزارت اقتصاد ملی که وظائف اساسی آن در امور اداری وزارت عبارت از کنترول ومراقبت امور اداری تفتیش وتحقیق در اطراف طرز اجرای امور معوله شعبات اداری تفتیش موسسات تجارتي گمرکات شعبات اقتصادی صنعتی وهلم آوری از جریان

عمومی کارهای تفتیش و تحقیق طلب شعبات مذکور می باشد و عنداللزوم به تفتیش و تحقیق در این موارد می پردازد و نظریات و پیشنهادهای راجع به اصلاح برخی از امور بشعبات مربوطه می دهد امسال نیز علاوه بر اقدام و تشبث در امور معجوله به انجام و ایفای (۴۲) فقره از کارهای نظیر وظائف معجوله فوق پرداخته و نتایج تحقیق و تفتیش خود را به شعبات مربوطه سپرده و در امور مجامعه مامورین افراد مسئول اداری سهم گرفته و هم بسلسله انجام این وظائف راجع به تصفیه حسابات لایسنس اموال و ارداتی بعضی از تجار داخلی که (از چند سال باینطرف يك مشغولیت و مصرفیت طولانی را برای اعضای این شعبه بوجود آورده) داخل اقدام گردیده و ضمناً راجع به تصفیه حسابات طلبات و کالت التجاری پشاور و بعضی از موسسات تجارتي به اقداماتی پرداخته است که ذکر تمام این فقرات اداری شعبه مذکور صفحات زیادی را اشغال خواهند نمود.

در ختم این راپور باید تکرار نمود که امسال وزارت اقتصاد ملی طوریکه در مقدمه این راپور تذکر یافت قسمت زیاد مصروفیت و انهماک خود را در موضوع پلان عمومی اقتصادی و اجتماعی کشور معطوف نموده و از آنجائیکه طرح و ترتیب این پلان و اقدام در اطراف تطبیق و تعمیل آن برای کشور عزیز تاثیر بارز داشته و انتظاری می رود با عملی شدن پلان مذکور نتایج عمده اقتصادی بعمل آید و بر احوال اقتصادی مملکت بیش از پیش مفید ثابت گردد و وقت زیادی را باین کار به صرف رسانیده و توقع دارد از این پلان در مدت کوتاهی استفاده های زیادی بعمل آید.

امور وزارت فواید عامه

ساختمان سرک و پل ها و معبرها آبروهای جدید به متر مکعب

الف موضع ماهیرونیغمان

مربوط وزارت فواید عامه

فرش روی سرک	پخته کاری	خام کاری	
۴۲۴۵۰	۲۱۵/۴۰	۱۶۲۹۰	۱ سرنگیرانی سنگ کاری
	۳۳/۷۵	۴۸۹۹/۰۳	۲ جبل کاری خشت کاری
	۱۲/۳۰	۲۰۰	۳ سنگ کاری خشکه
	۱۸۰۴	۳۵۰۲	۴ کندن کندن
	۵۲۴۲	۴۴۸۹۱/۰۳	میزان پر کاری
۳۶۴۴۳/۴۸	۷۳۰۷/۵		میزان جمع کل کار
.....	.....	.....	ولایت کابل
.....	.....	.....	حکومت اعلیٰ غزنی
.....	.....	.....	ولایت فندهار
.....	.....	.....	ولایت هرات
.....	.....	.....	حکومت اعلیٰ فراه
.....	.....	.....	حکومت اعلیٰ میمنه
.....	.....	.....	.....

فرش روی سرک	پخته کاری	خام کاری	ب-ولایت مزار شریف
۲۸۸۰۰	۲۴/۸۰	.....	..... سنگ کاری
۵۲۱۹۴/۱۲	۱۶۴/۱۹	.....	..... خشت کاری «جغله وریگه»
۸۰۹۹۴/۱۲	۱۲۱/۷۲	.....	..... پلستر کاری
	۱۲۳/۶۰	.....	..... کندن
۸۱۴۲۸/۴۳	۴۳۴/۳۱	.....	..... میزان جمع کل کار
.....	.....	.....	..... ولایت فطغن

حکومت اعلیٰ پروان

فرش روی سرک	یخته کاری	سنگ کاری	۹۶/۰	خام کاری
.....	۳۵۷/۵	پلستر کاری	۴۲۲/۵	سرننگیرانی
.....	۳۵	میزان	۱۰۴۵/۵	سنگ کاری
.....	۳۹۲/۵		۸۲۸/۲۵	کندن
۲۷۸۴/۷۵	جمع کل کار		۲۳۹۲/۲۵	پرکاری
				میزان
				ولایت مشرقی
				جنوبی

جمله

۱۶۸۴/۱۹	یخته کاری	خام کاری	۷۲۰/۱۲	سرننگ برانی
۷۴۶/۹.	سنگ کاری و خشت کاری	پلستر کاری	۲۲۵۹/۵۰	سنگ کاری
۶۱/۶۶	سنگ کاری خشکه	کندن و پرکاری	۱۹۴۷۸/۹۰	کندن
۱۲۸/۱۵	میزان	۴۳۴۷۲/۸۳	۲۱۰۱۴/۳۱	پرکاری
۲۷۲۰/۹۰	فرش روی سرک			میزان

فرش جمله و ریگ
جمع کل کار

۴۵۲۱۴/۶۶
۹۱۴۰۸/۳۹

جمع کل کار جدید و ترمیم کاری

- ۱- وزارت : ماهییر و پغمان
- ۲- ولایت کابل
- ۳- ولایت مزار شریف
- ۴- ولایت قطنن
- ۵- حکومت اعلیٰ بدخشان
- ۶- حکومت اعلیٰ پروان
- ۷- ولایت مشرقی
- ۸- ولایت جنوبی
- جمله عموم

۳۶۴۴۳/۴۸
۴۰۸۱/۴۵
۸۴۷۷۳/۷۰
۸۱۱۹۶/۹۲
۱۰۳۳۴/۳۹
۲۷۸۴/۷۵
۵۳۲۴۲/۳۵
۳۲۷۶۲/۹۵
۲۹۵۶۲۰/۹۹

مدیریت بندوانهار وزارت فوائد عامه

۱ کارهای که در نهر خواجه کوهستان اجرا شده قرار ذیل است .

الف - سرنگیرانی

تعداد فیر سرنگ

۶۸۱۱ فیر

حجم

۲۶۷۶/۳۵ مکعب متر

روز کار

۶۶۵۵ مرد کار

ب - کار کنندن نهر

حجم

۳۴۸۲۳/۶۹ مکعب متر

روز کار

۴۹۳۱

ج - سنگ بازوی راست نهر

حجم

۴۰۰ مکعب متر

روز کار

۲۲۰ مرد کار

چم کاری

۵۰ مکعب متر

روز کار

۱۰۰ مرد کار

۲ - کارهای که از تاریخ ۲۵ سرطان الی ۲۹ عقرب ۱۳۳۱ در بند سراج غزنی اجرا

شده است قرار ذیل است

الف - کمانکریت دیوار بند .

روز کار

۲۲۰۰ مرد کار

حجم کار

۵۰۰ مکعب متر

ب سرنگ پیرانی تهداب غربی و پرچابه بند .

روز کار

۱۱۴۰ مرد کار

امور وزارت معادن

وزارت معادن در سال ۱۳۳۱ در توسعه و بهتر ساختن تولیدات ذغال و نمک مصروف و انتظام اساسی ترانسپورت مواد متذکره را در مرکز و ولایت مختلفه مملکت عملی و نیز در اثر مساعی سال ۱۳۳۰ وزارت معادن، راجع به اصدار کرومیت مذاکره فروش یکصد هزار تن کرومیت به اتحادیه کاربن و کار بید امریکا آغاز گردید تا بعد موافقه جانبین و قبول شرایط وزارت معادن از طرف اتحادیه مذکور کار استخراج و ارسال مقدار فوق بامریکا که تخمیناً موعده سه و نیم سال را دربر خواهد گرفت عملاً آغاز گردد علاوه برین در جریان سال ۱۳۳۱ برای اساسی ساختن تولیدات مواد معدنی روی دست داشته سامان و لوازم قابل خریداری را مدنظر و بتفصیل ذیل اقدام نموده .

۱- پلان عصری ساختن معادن بروی شرائط طبیعی و موقعیت جغرافیائی معادن ایشیته و کر که رجهه بلند بردن پیمانۀ استخراج روزمره ذریعۀ انجنیران نقطه چهار کمک امریکا پلان استخراجی را طرح کرده و بعد تکمیل آن اقدام به خریداری ماشین و آلات و ادوات استخراج از خارج نمود تا پیمانۀ استخراج روزمره ذغال بلند رفته احتیاجات روز افزون مملکت را تکافو و در قیمت تمام شد آن تنزیل وارد گردد و هم عمر معادن در اثر استخراج اصولی درازتر گشته و مشقت استخراج تا اندازه از شانۀ معدنی برداشته شده در عوض دستگاه میخانیکی بکار انداخته شود . چنانچه دستگاه ماشینی و میخانیکی ضرورت دو معدن فوق از امریکا، انگلستان و جرمنی خریداری شده و تا اندازه زیاد آن بمرکز رسیده و حتی بعضاً بمعادن مربوطه نیز ارسال گردیده و امید قوی میرود که در جریان سال ۱۳۳۲ همچه دستگاهها و آلات تا اندازه زیادی در راه میکا نیزیشن معادن خدمت بسزائی بتواند .

۲- استحصال نمک از معادن : با اینکه نظر به شرائط مساعد طبیعی ذخائر و سهولت کار استحصال آن نسبت به استخراج ذغال چندان مورد تشویش نبوده ولی باز هم بصورت تجربه وی یک عدد ماشین نمک بری از امریکا خریداری و به مرکز رسیده و عملاً طور تجربه در سال ۱۳۳۲ بکار انداخته خواهد شد . البته بعد تثبیت راتسیونل بودن آن با در نظر گرفتن جنبه های اقتصادی در تعداد آن افزود خواهد شد متیقنیم که در تاریخ قدیمه استخراج یک نواخت و طرز ابتدائی معادن نمک هم نهضت ماشینی بروی کار آمده بتواند .

۳ - عامل دیگر بلند بردن پیمانۀ استخراج ذغال و نمک و توزیع آن به مراکز استهلاک عبارت از مهیا کردن قوه کافی کار گرو داشتن دستگاه نقلیه کافی و منظم است برای امکان وجود شق اول پیش از پیش تعمیر زیست گاه و دیگر ضروریات حیاتی لازم است که تحت نظارت مستقیم وزارت بصورت عاجل بناء گردد برای انجام اینکار و دیگر تعمیرات

وسرك های خاصه معادن يك نفر مهندس تعمیر وسرك امسال از آلمان غربی استخدام شد چنانچه نفر مذکور بعد از رسیدن به مرکز جهت نقشه برداری و برآورد سرك بین پل خمیری ومعدن کر کر که تا حال اساساً وجود نداشت نقشه و برآورد پل اشپشته که در اثر عبور ومرور لاری های حامل ذغال مشرف به سقوط بود و غیره گماریده شد که البته با ساس نقشه و برآورد مهندس مذکور در سال ۱۳۳۲ اقدام به تعمیر آن خواهد کرد. از طرفی برای آسوده حالسی کسارگران معادن ذغال در نقاطیکه ضرورت به آن احساس میشود تهیه مواد ارتزاقی و پوشاکه وغیره بقیمت تمام شد اجراء گردید که فعلاً افراد مذکور از آن مستفید میشوند .

وزارت معادن ترتیبات مقدماتی را برای تدویر شعبه ترا نسپورت در سال ۱۳۳۱ پیش بینی و تا اندازه زیاد آنرا عملی نموده چنانچه در اثر اقدامات مثبت قیمت فی سیر نمک در مندوی کابل از ۱۷ افغانی به ۲۴ افغانی تنزیل نموده و نیز مقدار ذغال در زمستان سال ۳۱ برای احتیاجات محروفتی زیاد گردید علاوه برین تاسیس وتدویر دستگاه ترمیم و کارج ها را وزارت معادن برای سال ۱۳۳۰ در نظر گرفته وفرمایش ماشین ها وافزار های ترمیم مواتر را صادر داشته و امید قوی می رود که در ظرف سال ۱۳۳۲ تمام آن تکمیل گردیده بحکار افتد .

۴- سرمایه دستگاه ترا نسپورت وزارت معادن بصورت قرضه قصیر المده از دافغانستان بانک گرفته شده وزارت معادن علاوه برین از عایدات خویش موازنه بودجه مملکتی را در وزارت مالیه نگاه داشته قرضه خویش را نیز در موعد چهار سال به دافغانستان بانک تادیه خواهد نمود مصارف این دستگاه قطعاً در بودجه مملکتی تاثیر واردی نمیکنند. احصایه کار

- (۱) ذغالی که از اشپشته امسال بکابل رسانیده شده ۵۵۳۹۴۴۰ کیلو
- (۲) شوره نمک اشتر شهر غور بند بکابل رسانیده شده ۵۰۰۰ سیر
- (۳) چوب دستک از بامیان به اشپشته رسانیده شده - ۱۰۶ لاری
- (۴) چوب دستک از بامیان به کر کر رسانیده شده ۶۳ لاری
- (۵) نمک از خان آباد به کابل رسانیده شده ۱۹۳۰۷۳ سیر
- (۶) نمک از نمکسارانده خوی به اندخوی ومیمنه رسانیده شده ۱۲۰۷۵۳ سیر
- (۷) میلاس از بغلان بکابل رسانیده شده ۱۳۳۰۰ سیر
- (۸) نمک از کابل به بهسود رسانیده شده ۹۵۰۰ سیر

در حال تکمیل تدریجی لاری های شقی ترا نسپورت تا اخیر سال جاری در حدود یازده هزار خروار ذغال از اشپشته ومقدار يك لک ونود هزار سیر نمک از خان آباد به مرکز رسانیده شده و امید است که برای سال ۱۳۳۲ این اعداد مضاعف گردیده و علاوه بولایت مشرقی وولایت جنوبی وغزنی و بهسود وچهار ریکار ، غور بند ، بامیان ومواضع لازمه دیگر برای سال ۱۳۳۲ نیز مقدار نمک ضرورت نقل داده خواهد شد .

وزارت معادن برای تعمیر کاراژها و ترمیم خانه گدام پرزه جات نقشه تعمیرات آنرا تکمیل نموده که در سال ۱۳۳۲ تعمیر مذکور مطابق پروگرام وزارت معادن آباد خواهد شد. در آن موقع در نتیجه بدست داشتن يك ترمیم خانه مکمل ترمیمات و اصلاح لاری های وزارت معادن بصورت منظم عملی گردیده و وزارت معادن موفق خواهد شد که لاری های خود را با تجدید ماشین تایسیج سال طرف استفاده قرار دهد و درین ترمیم خانه علاوه بر ترمیم لاری های وزارت معادن لاری های اشخاص و غیره دوائر هم بمقابل اجرت ترمیم خواهد گردید.

مقادیر استخراج و عائدات معادن ذغال و نمک در دوره امسال در ذیل نشان داده میشود درین احصائیة اعداد یازده ماهه اول سال قرار راپورت های واصله ترتیب گردیده.

ذغال معدن اشپشته :

در سال ۱۳۳۱

- ۱- مقدار ذغال استخراج شده (۱۱) ماهه مطابق راپورت های واصله ۶۹۵۵ تن
- ۲- مقدار استخراج در یک ماه اخیر سال ۱۰۰۰ تن
- مجموع ۷۹۵۵ تن

۳- مقدار ذغال که از معدن اشپشته به فابریکه بریکت سازی رسید

تن ۶۵۶۲/۷

تن ۵۴۵۶/۹۴۵

۲۱۲۳۷۷۵/۶ — افغانی

۴- از فابریکه بریکت پرداخته شده

پول فروش آن

ذغال معدن کرکر

در سال ۱۳۳۱

- ۱- مقدار ذغال مستخرجه (۱۱) ماهه تا اخیر جدی طبق راپورت های واصله ۷۰۱۳/۵۰ تن
- ۲- مقدار استخراج تخمینی يك ماهه اخیر سال ۵۰۰ تن
- مجموع ۷۵۱۳/۵۰ تن

تن ۲۵۶۷/۲۱۹

۵۶۷۶۸۷/۴۸ — افغانی

تن ۳۸۳۳/۲۴۵

۸۴۷۶۴۷/۹ — افغانی

۳- تادیه شده دروجه شرکت نساجی

که قیمت آن معادل

۴- برای شرکت قند سازی تا اخیر جدی تادیه شده

قیمت آن معادل به

نمک معدن تالقان

سال ۱۳۳۱

سیر ۱۲۲۶۰۶۱/۸

۱- مقدار نمک استخراج شده و بفروش رسیده (۱۱) ماهه

۵۰۵۷۲۹۲ — افغاني

۸۸۸۴۹ سیر

۳۹۷۹۷۴ — افغاني

۱۲۱۴۹۱۰/۸ سیر

۵۴۵۰۲۶۶ افغاني

قیمت

۲- مقدار نمک استخراج شده، قابل فروش یک ماهه اخیر سال

قیمت

مجموع

بقیمت

عائدات سال ۱۳۳۱ معدن نمک تالقان نسبت به سال ۱۳۳۰ زیاد شده

نمک اندخوی

سال ۱۳۳۱ بمقتضای مساعدت اوضاع جوی در نمک سارا اندخوی موسم نمک گیری از او آخر سنبله الی چند روز میزان است که امسال از آن تعداد ۲۰۷۰۷۶ تخته نمک استحصال گردیده

مقدار فروش شده تا اخیر دلو

۲۷۳۲۷۹۳/۹۳ افغاني

قیمت آن

مقدار فروش یک ماه اخیر سال با ساس سال گذشته طور تخمین ۱۰۶۴۳۸ سیر

۴۹۷۰۶۵/۴۶ افغاني

قیمت آن معادل

به نمایندگی های فروش میمنه و اندخوی که در امسال تاسیس گردیده و نمک ضرورت آن ذریعه نقلیه وزارت صورت گرفته به تفریق ذیل نمک تحویل داده شده .

۵۳۲۰۰ سیر

به نمایندگی میمنه نقل داده شده

۸۹۶۵۳ سیر

به نمایندگی اندخوی نقل داده شده

از ۴۸۸۷۹۸۲/۹۲ افغاني

مجموع قیمت نمک فروش شده و تحت فروش عبارت

معدن نمک گلفگان

سال ۱۳۳۱

۱۲۸۰۱۱ سیر

۱- مقدار استخراج شده و فروش شده یا زده ماه

۵۷۲۰۱۰ - افغاني

بقیمت

۶۸۵ سیر

۲- مقدار فروش در یک ماه اخیر سال

۲۷۴۰ سیر

قیمت آن معادل به

۱۲۸۶۹۶ سیر

مجموع

۵۷۴۷۵۰ افغاني

مجموع قیمت

۳- معدن نمک خلم مربوط ولایت مزار شریف

در سال ۱۳۳۱

۷۰۱۳۹ سیر

۱- مقدار نمک مستخرجه و فروش شده تا اخیر دلو

۲۸۷۰۹۹/۲۵ افغاني

بقیمت

۴۳۱۶ سیر

مقدار فروش در یک ماه اخیر سال

(۲۴۱۷۰ افغاني

بپول قیمت آن

که مجموع دو قلم بالا عبارت از
 و قیمت آن عبارت از
 عمل سان تمام معدن مزار شریف نظر به عمل سال ۳۰ زیاد میباشد .

واردات سال تمام معادن متفرقه در سال ۱۳۳۱

۱- واردات نمکسار غوریان که اهالی آنجا قیمت نمک را بالای محصولات خود قبول و در جماعت محصولات مستقیماً بحساب وزارت مالیه پرداخته اند.

۲- واردات شوره زارهای ولایت قندهار که سالانه به اجاره داده شده ۲۰۴۰۰۰ - افغانی

۳- واردات شوره زارهای ملک دین خیل مقر که به اجاره داده شده ۴۲۵۰۰ -

۴- واردات شوره زارهای اشترشهر غوربند که به اجاره داده شده ۴۳۲۰۰ -

۵- واردات گل سفید ایرانی عمل اجاره یک ساله ۱۵۳۱۰ -

۶- واردات گل فروغی سرخ و سیاه عمل اجاره یک ساله ۴۰۰۰ -

۷- واردات گل سرشوی عمل اجاره یک ساله ۴۰۰۰ -

جمله ۲۴۱۸۸۰۰ / ۶۰ -

علاوه بر اجراآت فوقیکه درباره نمک و ذغال در دوره امسال صورت گرفته اعمال مقدماتی لازمه بر مه کاری بطرول و پروژه تحقیقات آبهای تحت الارضی قرار تفصیلات ذیل انجام یافته .

الف در شوق استیخراج بطرول وزارت معادن در سال ۱۳۳۱ الی ماه اسد تمام اجراآت مقدماتی لازمه امور برمه کاری بطرول را به کمترین فرصت و بحسن صورت انجام داده است که به مجرد مساعدت وقت عملاً کار آن آغاز گردد . دوم پروژه تحقیقات آب های تحت الارضی .

بر حسب موافقه که بین حکومت متبوعه افغانستان و نمایندگی امداد تخنیککی یونو راجع به تحقیقات آبهای تحت الارضی به غرض یافتن مقادیر کافی آبهای زیر زمینی در نطقا طبیکه برای زراعت خورا که مواشی تهیه آب خورا که کار یگران معادن وغیره ضرورت زیاد آن حس میگردد پروژه از طرف متخصصین یونو ترتیب و بنام پروژه آب تحت الارضی طرف منظوری مقامات رفیعیه قرار گرفته و پروگرام کار هیئت مذکور نیز تعیین و منظور گردید .

چنانچه باساس آن بتاريخ ۲۲ عقرب بناغلی دکاتور ترومپ رئیس پروژه تحت الارضی بناغلی کلبوس سر برمه کار پروژه مذکور باماشین برمه و سامان و لوازم مکمل پروژه مذکور با پنج عراده لاری و چهار عراده جیب بتاريخ ۲۶ عقرب به کابل رسید هیئت مذکور قبل از حلول زمستان برمه کاری امتحانی خویش را بر ای تعلیم عملی و بلد ساختن هشت نفر میخانیک های جوان افغان که بحیث عمله برمه کاری انتخاب شده اند در گرد

و نواح کابل آغاز نموده و بعد از سپری شدن فصل زمستان قرار پروگرام ذیل اجراءات می‌کنند .

- (۱) برمه کاری در کرکر معدن ذغال سنگ
- (۲) برمه کاری در ایبک (سمنگان)
- (۳) برمه کاری در آبدان میرعلم
- (۴) برمه کاری در وردک
- (۵) برمه کاری شمال غزنی (دشت توپ)
- (۶) برمه کاری در مقر
- (۷) برمه کاری در قلات
- (۸) برمه کاری در دهله
- (۹) برمه کاری در نوزاد قندهار
- (۱۰) برمه کاری در فراه
- (۱۱) برمه کاری در لغمان
- (۱۲) برمه کاری در غنی خیل شنوار
- (۱۳) برمه کاری در ده دادی
- (۱۴) برمه کاری حضرت امام
- (۱۵) برمه کاری خلم
- (۱۶) برمه کارر دولت آباد مزار
- (۱۷) برمه کاری قرقین
- (۱۸) برمه کاری اندخوی
- (۱۹) برمه کاری میمنه
- (۲۰) برمه کاری قیصار

نوت : بعد از ختم برمه کاری کرکر و سمنگان و آبدان میرعلم اگر لازم دیده شد مسلسل برمه کاری ده دادی و حضرت امام و خلم و دولت آباد مزار و قرقین و اندخوی و میمنه و قیصار اولاً سردست گرفته خواهد شد در عدم آن مطابق پروگرام فوق تعبیل خواهد گردید .

صاحب‌منصبانی که ا‌مسال به سلسله ترفیعات سنویه در وزارت دفاع ملی ترفیع کرده اند

ع ، سید عالم‌شاه خان فرقه مشر اول

ع، غلام دستگیر خان فرقه مشر اول

ع، عبدالکریم خان فرقه مشر اول

ساجده حميد قضيبياني كه امسال به سائمه ترفيمات سنويه در وزارت دفاع ملي ترفيع كرده اند

ح اسد الله خان غنيمتر اول

ح عبداللطيف خان غنيمتر اول

ح غلام دستگير خان غنيد مشر اول

ح محمد عمر خان غنيد مشر اول

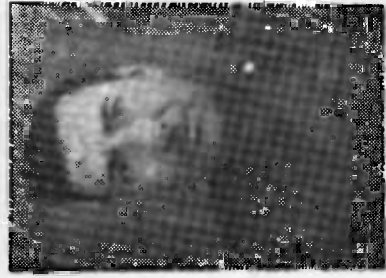
ح خان محمد خان غنيمتر اول

ح عبد الهالك خان غنيمتر اول

ح عبد الواحد خان غنيد مشر اول

ح محمد اسحق خان غنيد مشر اول

صاحبمضیباتی کہ امسال بہ سلسلہٴ ترفیحات سنویہ در وزارت دفاع ملی ترفیہ کردہ اند

ح محمد آداف خان غندمشر اول

ح شیرعلی خان غندمشر اول

ح عبدالرزاق خان غندمشر اول

ح مرادعلی خان غندمشر اول

ح میرمحمد یعقوب خان غندمشر اول

ح فقیرمحمد خان غندمشر اول

ح سیدمحمد خان غندمشر اول

ح فقیرمحمد خان غندمشر اول

صاحبخانه‌هایی که امسال به مسابقات سربو به دروازت دفاع ملی ترفیع کرده اند

ح محمد اکبر خان غنبد

ح محمد تقی خان غنبد مشر اول

ح عبد الاحد خان غنبد مشر اول

ح سید منصور خان غنبد مشر اول

ح عبدالنور خان غنبد مشر ثانی

ح عبدالحمید خان غنبد مشر ثانی

ح محمد حسن خان غنبد مشر اول

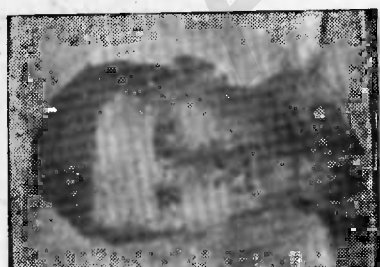

ح محمد هاشم خان غنبد مشر اول

صاحبان و صاحبان که امسال به اسناد توفیقات سزویه در وزارت دفاع ملی ترفیع کرده اند

ح. محمد عیسی خان غنیمت نانی

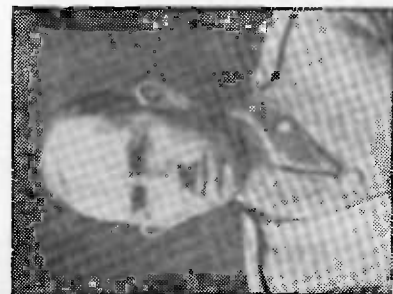
ح. غلام حیدر خان غنیمت نانی

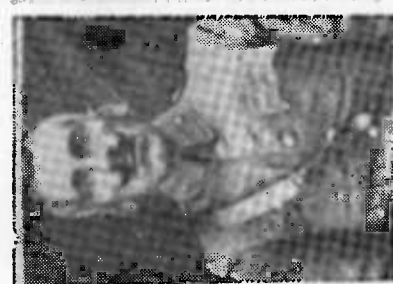
ح. سرور محمد خان غنیمت نانی

ح. غلام حیدر خان غنیمت نانی

ح. آغا دل خان غنیمت نانی

ح. عبدالاحمد خان غنیمت نانی

ح. میر عبدالدین خان غنیمت نانی

ح. صاحب دل خان غنیمت نانی

صاحب‌مسئولیت که امسال به سلسله ترفیحات بیژنیه در وزارت دفاع ملی ترفیحات کرده است

ح محمد علم خان غندمش ثانی

ح گل آفرخان غندمش ثانی

ح محمد هاشم خان غندمش ثانی

ح محمد حسن خان غندمش ثانی

ح یاقوت شاه خان غندمش ثانی

ح محمد شریف خان غندمش ثانی

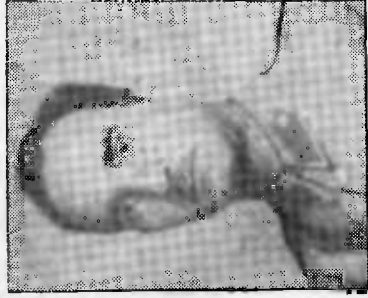
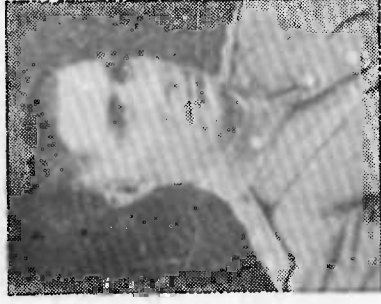

ح فضل حق خان غندمش ثانی

ح سلیمان علی خان غندمش ثانی

صاحبمنصبانی که امسال به سلسله ترفیحات سنویه در وزارت دفاع ملی ترفیع کرده اند

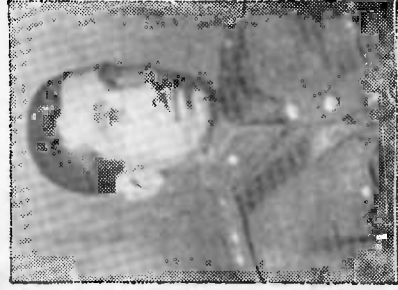

ح محمد حکیم خان فندمشر ثانی

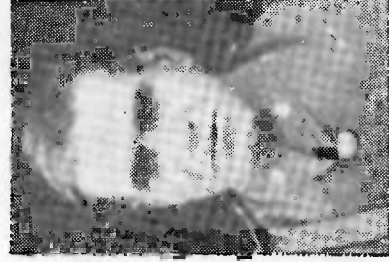
ح دبد اولی خان فندمشر ثانی

ح کیکاو خان فندمشر ثانی

ح امیر جانخان فندمشر ثانی

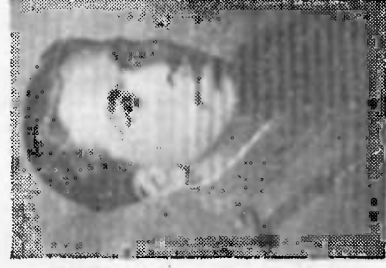
ح امین الله خان فندمشر ثانی

ح محمد انور خان فندمشر ثانی

ح غلام حسین خان فندمشر ثانی

ح فقیر محمد خان فندمشر ثانی

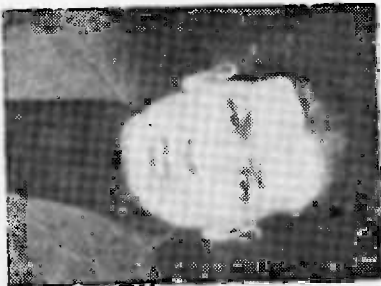
صاحب‌مجبانی که امسال به‌سلسله ترفیحات سنویه در وزارت دفاع ملی ترفیع کرده‌اند

س: محمد اصغر خان غنیمش ثانی

س: عزیز الدین خان غنیمش ثانی

س: امل محمد خان غنیمش ثانی

امور وزارت محابرات

ریاست پست

تأسیس دوی پسته خانه شهری در مرکز که عبارت از پسته خانه جاده میوند پسته خانه شهر آراست و هکذا تا سیس پسته خانه در حکومت مجلی و ولایات و حکومت اعلی و کلان .

در ولایت سرایخواجه، پسته خانه میدان، پسته خانه سروبی، پسته خانه بهسود، دایزنکی در حکومت اعلی پروان پسته خانه جبل السراج، پسته خانه باهمیان، پسته خانه گل بهار، در حکومت اعلای غزنی، پسته خانه قر

در حکومت اعلی بدخشان پسته خانه کشم، پسته خانه کلفگان .

در حکومت اعلی میمنه پسته خانه شرین تگاب پسته خانه قیصار .

در حکومت اعلی فراه پسته خانه گلستان، پسته خانه بکوا

در ولایت جنوبی پسته خانه زرمتم مربوط ولایت مزار شریف، پسته خانه دولت آباد، در ولایت قندهار پسته خانه کجکی و کشک نخود.

در ولایت هرات پسته خانه شین دند، پسته خانه مرغاب پسته خانه انجیل،

در ولایت قطغن پسته خانه دوشی، پسته خانه بغلان قدیم،

در ولایت مشرقی پسته خانه دکه، پسته خانه چهارباغ لغمان، پسته خانه دره بیچ، تأسیس پسته خانه در قشله های عسکری یکی از نقاط جلال آباد.

در ولایت قندهار در ولایت مشرقی در ولایت جنوبی در ولایت قطغن در ولایت هرات

اعمار یک ایارتمان جدید جهت پسته خانه شهری در جاده میوند .

نشرواستعمال تکت های فوق العاده در مراسلات پستی بروز های معینه از قبیل تکت جشن

استقلال، تکت حمایه اطفال، تکت سالگره ابوعلی سینا، تکت فاکولته طبی و هلال احمر.

جریان موتر های پسته بخطوط پیاده رو از غزنی الی زرغون شهر .

اجراآت و توزیع پارسل های کوچک از طریق گهرک و باز کردن یک چشمه جدید

واردات از درک محصول آن و اعزام یک نفر طلبه جهت تحصیل امور پستی در پاریس .

تقسیم یک تعداد فارغ التحصلان کورس پستی بدوائر پستی

ارسال و مرسل پسته هوایی ذریعه طیاره هندی در هفته یک مرتبه از طریق قندهار،

هرات به هند و ترتیب و تو رید و توزیع پسته های سر بسته از فرانسه تهیه و فرستادن

دو تخته فالین ساخت وطن طور تحفه از طرف افغانستان بدفتر اتحادیه پستی بین المللی

آغاز یک تعمیر اساسی برای پسته خانه مرکز قابل عمارت وزارت محابرات

افتتاح مدیریت موزیم پستی .

ریاست تیلگراف و تیلیفون

شق تیلگراف

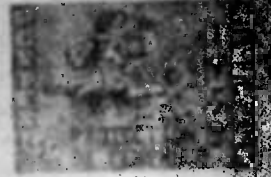
- ۱- قرار داد خریداری يك دستگاہ (۲۰) كلواته جدید بی سیم برای مخابراته رادیو تیلگرافی و رادیو تیلیفونی بین المللی و هفت دستگاہ كوچك بیسیم برای مخابراته رادیو تیلگرافی و رادیو تیلیفونی داخلی بولایات از كمیٹی (اس، اف، آر) فرانسه.
- ۲- تاسیس يك تیلگرافخانه و نصب سامان مخابراتی در حكومتی آقچه مزار شریف
- ۳- تعمیر يك عمارت الحاقیه به تیلگرافخانه یكه توت و مهتاب قلعه جهت نصب دستگاہ جدید (۲۰) كلواته و آخذنه های رابطه آن
- ۴- تعمیر دو ایارتمان جهت رهایش تیلگرافی ها در یكه توت و يك ایارتمان به تیلگرافخانه مهتاب قلعه
- ۵- تاسیس و افتتاح يك مكتب جدید مخابراتی
- ۶- اعزام يك نفر متعلم در یاریس برای تحصیل انجنیری رادیو تیلگراف

شق تیلیفون

- ۱- لین های ولایتی کابل و قندهار، هرات و کابل، مزار شریف و کابل و مشرقی که ترمیم طلب شده بودند بصورت فنی و اساسی ترمیم گردیده و اصلاح شده است و همچنان لین جنوبی که پایه های آن قابل تجدید بود از حصه چهار آسیاب الی بل علم تجدید گردید.
- ۲- لین هزاره جات از سوچ بورد پغمان که بخوبی مخابراته بره نمی شد قطع و يك لین جدید راساً از خود کابل الی چوکی ارغنده تمديد و پایهای جدید نصب و به لین سابقه وصل شد.
- ۳- حسب الخواش فابریکه نساجی بل خمری يك سوچ بورد ۵۰ لینه نصب و بسكار انداخته شده.
- ۴- در ولایت قندهار يك سوچ بورد يكصد لینه برهلا و سوچ بورد های سابقه نسبت به تزئید مخابراته شهری برای رفع ضرورت اهالی نصب گردید
- ۵- نسبت وسعت كار ریاست انكشاف زراعتی وادی هلمند يك لین تیلیفون از مرکز كرشنگ الی نادعلی تمديد و مخابراته آن جاریست.
- ۶- مخابراته بین کابل و مزار شریف که يك لین موجوده کافی نیست يك قرارداد با كمیٹی بل بلیچك امضاء نموده و عنقریب فرمایش آن صادر خواهد شد که از اثر آن در آن درحد چهار مخابراته تیلیفونی و سه مخابراته بیسیم بین کابل، مزار شریف جریان یبدها مینماید.

نمونه تارکتهای پستی

۷ — پایه های لاین نهرین تجدید و لاین اساسی از مرکز بغلان الی نهرین
تمدید یافته است .

حکومت درجه اول ولایت جنوبی ، حکومت اعلی پروان ، ولایت مشرقی سوچ
بود های جدید ۳۰ لینه ، ۲۰ لینه ، ۱۰ لینه نصب گردیده .

مدیریت عمومی چک افسس و ارتباط خارجه .

- ۱ — ترتیب نرخنامه جدید پارسلهای صادره از راهند به ممالک خارجه
- ۲ — ارسال پسته های سر بسته زمینی از دفتر جینوا برای دفتر کابل
- ۳ — ترتیب نقشه خطوط تیگرافی سیمدار افغانستان وارسال آن بدفتر اتجا ديه
تلیگرافی بین المللی جینوا .

امور ریاست مطبوعات

مدیریت عمومی نشریات داخلی

شعبه اول

۱- مساعد ساختن زمینه تأسیس و نشریات جدید هفته و اردو در حکومت اعلیٰ غزنی بنام ستانی

و یک جریده هفته و اردو در حکومت اعلیٰ پروان .

۲- جزو بهای مهم و تاریخی و بین المللی از قبیل

روز، ملل متحد و روز حقوق بشر و روز صحت و امثال

آن بتمام نامه ها و جراید و مجلات یاد آوری

شده تا درین روزها طوریکه لازم میدانند

نشریات نمایند .

۳- تهیه مواد از قبیل فوتوهای مناظر

و معلومات برای نوشتن رساله های کوچک

بمقصد معرفی شقوق و شئون مختلفه مملکت .

۴- تهیه ( ) ورق معلومات را جمع

بخصوصیات و مميزات مملکت و اسما و سوانح

رجال بزرگ داخلی و مامورین عالی رتبه

و پیشرفت های امور مملکت .

۵- تدوین مواد قابل نشر برای سالنامه

و طبع و نشر سالنامه افغانستان .

۶- تقدیم (۱۸۵) فقره پیشنهاد دوائر

مربوط ریاست مستقل مطبوعات به انجمن مسلکی ریاست مطبوعات و ابلاغ تصاویر مجلس

مسلکی بدوائر و شعبات مربوطه .

۷- وضع یک قرارنامه جامع حاوی (۹) ماده برای کتبی که بفرض اخذ جایزه مطبوعاتی باین

اداره میرسد و جلب توجه مؤلفین و مترجمین توسط اعلانات مکرر در رادیو و روزنامه

های مرکز و ولایات و تعیین کمیسیون های جدید تدقیق و مطالعه کتب جوایز

کتابی مرآت مقدماتی (۳۵) جلد کتاب که برای اخذ جایزه مطبوعاتی وارد شده .

۸- کوشش برای فروش کتب و اوراقیکه از سایر کتب گدشته در تسجیلخانه های

ریاست مطبوعات بلا استفاده مانده بود و تهیه زمینه برای فروش آن در مرکز توسط

افتتاح یک مغازه جداگانه بر علاوه یانو نحای در مقابل سینمای کابل و هم مکاتبه با ولایات

شباغلی عبدالصبور خان نسیمی معاون

ریاست مستقل مطبوعات

و ارسال يك تعداد كتب كافي بولایات توسط مدیریت اجرائیه ریاست بمقصد فروش :

۱۰- خریداری يك تعداد مناظر و گراورها برای شعبه اول نشرات دلیخانه .

۱۱- طي مراتب مقدماتی خریداری (۱۵۸) جلد كتب

كه برای فروش بكتابخانه ریاست مطبوعات رسیده .

۱۲- برای بهترې وضع صوري و معنو ي یعنی

بلند بردن وضع (صحافتی و ثقافتی) تمام جراید

و مجلات مملكت در طول سال بتمام جراید هدایات

لازمه صادر شده است .

۱۳- تهیه يك تعداد كافي خبر و راپور تراز

دوایر مملكت توسط آژانس های مطبوعاتی و نشر

آن در رادیو و جراید و مجلات مملكت .

۱۴- كمك باریاست شاروالی در اسم گذاری

جادها و چار راهالی شهر .

عبدالوهاب خان طرزی مدیر عمومی نشریات داخله

۱۵- تهیه معلومات مربوط خواننده ها و نوازنده های مشهور تمام نقاط مملكت .

۱۶- تهیه يك تعداد فوتو ها باوكتاین مملكت و لرسال آن برای استفاده جراید و مجلات كشور

۱۷- نشر بكتهدا اعلامیه ها و اعلاناتی كه بخدمت عامه بوده و جراید مجلات و رادیو طوی و الیگن

- فرار نامه ای كه برای جوایز مطبوعاتی وضع شده بقراری ذیل است :

جوایز مطبوعاتی سه نوع است جائزه آریانا، جائزه علمی خوشحال بخان، جائزه ابن سینا .

۱- جائزه آریانا

این جائزه برای بهترین اثر سال داده میشود بکدر چه دارد و مبلغ آن پانزده هزار افغانی

است كه از حضور اعلیحضرت همایونی اعطا میگردد .

۲- جائزه خوشحال خان

این جائزه سه درجه دارد و به تناسب ذیل است :

جائزه درجه اول خوشحال خان ۷۰۰۰/- افغانی

جائزه درجه دوم خوشحال خان ۵۰۰۰/- افغانی

جائزه درجه سوم خوشحال خان ۳۰۰۰/- افغانی

جائزه ابن سینا برای ترجمه

این جائزه منوط بدارای سه درجه ذیل میباشد :

جائزه درجه اول ابن سینا ۷۰۰۰/- افغانی

جائزه درجه دوم ابن سینا ۵۰۰۰/- افغانی

- جایزه در چه سوم ابن سینا / ۰۰ - ۲۰۰۰ - افغانی
- ۴- وقت توزیع جوایز مطبوعاتی ۱۵ جوزا تعیین گردیده
  - ۵- اشخاصیکه ادعا میکنند کتاب شان مستحق اخذ جایزه مطبوعاتی است باید تا اخیر حوت کتاب خود را به شعبه اول نشرات داخله بسیارند و رسید بقید تاریخ بگیرند
  - ۶- کتبی که برای اخذ جایزه وارد میشود الی اخیر حوت پذیرفته میشود و همه ساله دره ۱۵ دلو اعلانی از شعبه اول برای جلب توجه نویسند ها نشر میگردد و بعد از گذشتن برج حوت هیچ کتابی برای اخذ جایزه پذیرفته نمیشود
  - ۷- کتبی که برای اخذ جایزه مطبوعاتی آریانا، خوشحال خان و ابن سینا می رسد نظر به اکثریت آراء قبول یارد میگرد
  - ۸- کتبی که بگرفتن جایزه آریانا، خوشحال خان و ابن سینا موفق میگردد هرچه زودتر بوسایل ممکنه از طرف شعبه اول نشرات داخله طبع و بدسترس شایقین گذاشته میشود
  - ۹- چون جوایز خوشحال خان و ابن سینا جوایز علمی است از جمله کتب وارده کتابهایی بیشتر ترجیح داده میشود که در آن احتیاج مملکت و ملت و مقتضیات وقت و زمان بدرجه اهلی در نظر گرفته شده و با وجود مطالعات علمی جنبه اجتماعی قویتر باشد تا بتواند در بیداری مردم و آشنائی آنها بر موز زندگی و پیشرفت مملکت اثر خوبی وارد نماید

شعبه دوم نشریات داخله

رساله های که در سال ۱۳۳۱ از طرف این شعبه طبع شده

- ۱- بپتونستان در جراید جهان .
- ۲- پاکستان دختر رشید انگلستان .
- ۳- بپتو او بپتونواله .
- ۴- امیر عبدالرحمن خان و خط دیورند .
- ۵- حقایق راجع به قوم بپتون .
- ۶- شیر شاه سوری یا مملکت افغانیت .
- ۷- لویه تاریخی جرگه .
- ۸- جنرال سر ابراهم رابرتس .
- ۹- دپنتنو مجاهدی .
- ۱۰- دپنتونستان د آزادی جرگه .

شعبه سوم

- الف- به جرائد و مجلاتیکه طبق اصولنامه مطبوعات اجازه نشر داده شده است .
- ۱- جریده نیلاب تاریخ صدور اجازه تاسیس ۱۳۳۱/۲/۲۳
- ۲- به جریده آئینه اجازه صدور داده شده .

- ۳ — نشریه پانزده روزه وزارت معارف تاریخ صدور اجازه تاسیس ۱۳۳۱/۲/۲۷
- ۴ — مجله ادبی هرات .
- ۵ — مجله کره نه (ریاست زراعت)
- ۶ — مجله صحیه (وزارت صحیه)
- ب — برای سفارت‌ها و نمایندگی های خارجی در کابل قرار ذیل طبق اصولنامه مطبوعات اجازه نشر و تلتن داده شده است:
- ۱ — سفارت کبری امریکا .
- ۲ — سفارت کبری انگلیس .
- ۳ — سفارت کبری هندوستان .
- ۴ — سفارت کبری پاکستان
- (ج) به مطابعی که حسب اصول اجازه تدویر داده شده است
- ۱ — ماشین گستتور شرکت یووالی مشرفی .
- ۲ — ماشین گستتور مکتب میخانیک .
- ۳ — ماشین گستتور لیسه غازی .
- ۴ — ماشین گستتور لیسه استقلال .
- (د) به سینماها و کتاب فروشی هائیکه اجازه تدویر و افتتاح داده شده است .
- ۱ — سینمای بانک ملی .
- ۲ — کتاب فروشی بناغلی نجیب الله خان و سید عبدالله خان .
- ۳ — درخواست آژانس تاس شوری که تاسیس نمایندگی خود را در کابل نمود
- بندیرفته شده است .
- (ه) به جرایدیکه خواهش طبع آن در مطبعه عمومی کابل شده اجازه طبع داده شده است .
- ۱ — جردیده نیلاب
- ۲ — جردیده یامیر
- ۳ — جردیده آینه

مدیریت عمومی نشریات خارجی

شعبه اول

- ۱- بغرض آگاهی نمایندگان محترم افغانی در خارج اخبار داخلی کشور که هفته وار ذریعه پست هوائی فرستاده شده و جراید و مجلات منطبقه کشور مرتباً بایست عادی به آنها فرستاده میشود .
- ۲- رایورسالانه حقوق بشر از سال ۱۳۳۱ بعد در این شعبه مرتب و بشعبات مربوط سازمان ملل متحد ارسال شده

۴- تا باید آگان آزما نسهای خیر سانی پیرس تیرست اف اندیا (هندی) یوناس شیور وی نا هر کابل پذیرفته و با آنها در تماس می باشد. مذاکرات برای پذیرفتن نماینده فرانس پرسه در جریان است.

۵- جواب مراجعات موسسات بین المللی، کلتوری، سیاحی و اشخاص خار جی که درباره افغانستان معلوماتی خواسته اند، تهیه و فرستاده است.

۶- تهیه موادو نشریاتن ریاست مطبوعات به السنه خار جی.

۷- امور انتشاره های مطبوعاتی که در واشنگتن و در هلی بدید اخبار آتین و تجدید شده لندس و آتیشه های مطبوعات در قاهره و لندن مربوط به این شعبه است که همواره مواصو و تبلیات لازمه را از مر آکر برایشان تهیه کرده و با آنها در تماس می باشد.

۸- سیاحین و نمایندگان کاروانها در کابل گردیده اند حتی لواسع وسائل رفاهیت شان در کابل تامین و تسهیلات لازمه اختلافی برایشان فراهم آورده است که

بنیادنی عبدالروف خان بنیوا آتیشه مطبوعاتی افغانستان در دهلی جدید

احصایته نشان حسب ذیل است
امریکائی ۲۴ نفر انگلیسی ۱۳ نفر هندی ۸ نفر آلمانی ۶ نفر سویدن ۶ نفر
سویدی ۵ نفر جاپانی ۴ نفر هونگ کونگ ۴ نفر فرانسوی ۳ نفر بلژیکی ۳ نفر
ایتالوی ۲ نفر دنمارکی ۲ نفر مصری یک نفر.

شعبه دوم

اجراآت و فعالیت این شعبه اغلبا در اطراف مطالعه و ملاحظه مطبوعات خار جی بوده این مدیریت تمام کتنگ نشریات مهم ملل همسا به و دیگر مالک را که نسبت به افغانستان شایعات می نمایند و ارسنی و مطالعه و ترجمه می نمایند و آنچه را که جهت استحضاریت اولیای امور لازم بدانند به ایشان ارسال میدارد و آن حصه که برای نشریات جراید داخلی مفید باشد به جراید داخلی میفرستد. ساجه فعالیت این مدیریت در داخل و خارج نیز وسعت داشته و نشریات مطبوعاتی خار جی که حاوی موضوعات مختلفه اقتصادی، طبیعی، زراعتی، معارفی و سرری و غیره باشد حین وصول جهت استفاده به شعبات مربوطه آن گسیل می شود. این مدیریت از وضع امور و کلی جراید مالکی که بین ما و آنها علایق مثبت و یا منفی موجود است معلومات حاصل می کند.

و از آن دوائر مربوطه را واقف می سازید و هم حتی آلامکان به ماهیت و مسلک جراید و شخصیت ارباب آن غور کرده مقطوعات نشریات شان را به دوسیه های مخصوص آن ترتیب و تنظیم میبندد این مدیریت شایعات خلاف حقیقت جراید خارجی را که علیه مملکت عزیز ما میبکنند بواسیل مختلفه تردید می نماید

و به تحکیم روابط دو نسقی به جراید کسلاز اظهار حقیقت خود داری نه کند میبکوشد و بدین لحاظ با سفرا و نمایندگان افغانی مقیم خارج پیوسته در تماس است مضامینیکه در سالی سال از این مدیریت به مقاسات ارسال شده متجاوز از پنچ صد هزار نسخه بوده و مسکاتیبی که ازین مدیریت در ظرف سال رد و بدل گردیده با اضافه از دو هزار قطعه و مقطوعاتیکه باین مدیریت واصل شده و مورد استفاده و مطالعه قرار گرفته است زیادده از بیچاه هزار میباشند

شعبه سوم

وظیفه اداره سوم (مجله افغانستان) نشر مجله

منابعی نیز به جلد پنجم آورده کی آمده مطبوعات افغانستان درواشنگتن هشتمین سال نشریاتی خویش را آغاز می نماید

این مجله از بدو تا همس تا امروز در حدود صد مقاله در موضوعات مختلف راجع به معرفی افغانستان بزبان های فرانسه انگلیسی و حتی آلمانی و ایتالیایی نشر نموده است هم چنان بر علاوه مقالاتیکه راجع به موضوع پیشوستان در خود مجله بچاپ رسیده است نشریه های جدا گانه هم بزبان فرانسه یا انگلیسی از طرف اداره مجله افغانستان در معرض استفاده عامه گذاشته شده این مجله توجه محافل علمی اروپایی و امریکایی را بخود جلب نموده زاده مجله وقت دقت از ایشان مسکاتیبی دریافت نموده است که حاکی از تحسین و تمجیدشان بوده و در صفحات مجله بچاپ رسیده است عمده ترین مقالاتیکه در طول این سال در مجله افغانستان بزبانهای فرانسه و انگلیسی بجهت معرفی کشور در زمینه های مختلف نشر شده است:

در امتداد کوه بابا و هریرود

پاکستان مسلم لیگ

افغانستان در فرانسه

چهار ماه گردش در موزه های ایالات متحده

آبده است و من اراحت تبار پختی بخونی

تحقیقات طبقات الارضی راجع به لیدیا نیک

مسجد لشکر گاه

شهر های آریانا

ملکه گوهر شاد

کشور و پیشوستان

دوران اعراض افغان

پروتی

فندهار ، شیر شاه	نفوذ صنعتی افغانستان قدیم در چین نمایش
سوری مندی	تسکت پوست در افغانستان تحقیقات
گیک افغانستان سمنگان	تسکتو نیک در افغانستان تحقیقات راجع
امیر شیر علی خان	به نام و نشان یفتلی ها لیدران امروزی
احمد شاه بابا بتکده	پښتو نستان بکفرانس مطبوعاتی
سکا وند کو های	دکتور نجیب الله خان بیانیه بنا علی کهزاد
افغانستان گردش	رئیس موزه کابل بزبان فرانسه
در صفحات شمال	در موضوع هزارمین سالگرمه بو علی سینا

مدیریت عمومی آژانس باخترا

شعبه داخلی

- ۱- مخابره خبرهای داخلی و خارجی ذریعه رادیو به تمام روزنامه ها و جراید ولایات مملکت .
- ۲- ارسال خبرهای داخلی به روزنامه ها جراید و مجلات مرکز و کابل رادیو همه روزه
- ۳- اخذ تمام خبرهای داخلی در مرکز توسط نمایندگان باخترا و در اطراف از نزدیکان باخترا توسط تلیفون و تلگراف در شب و روز .

شعبه خارجی

- ۱- اخذ و تعقیب تمام خبرهای خارجی از سراسر و بیسهای مختلف دنیا به اسننه مختلف ذریعه رادیو ها
- ۲- ترجمه تمام خبرهایی که توسط آخذهای تلگرافی به اسننه مختلف گرفته شده و روزمره باین شعبه سپرده میشود .

شباغلی محمدنبی خان کهزاد مدیر

عمومی آژانس باخترا

- ۳- تایپ و ترتیب خبرهای مذکور و آماده ساختن آن جهت ارسال به جراید مرکز و ولایات و کابل رادیو برای انتشار که بصورت متوسط ماهانه به (۴۵۰۰) شقه یا (۱۲۰۰) خبر معادل (۶۰ هزار کلمه) بالغ می گردد

شعبه تلگراف - ف - خا نه

- ۱ - اخذ خبر های خارجی تلگرافی بطور مورس توسط بکار انداختن سه پایه ماشین آخذ که برای ۲۴ ساعت مسلسل از اسننه مختلف و از تمام سر ویس های تلگرافی دنیا اخذ می کند .
برعلاوه خبر های تمام سرویس های مهمه خارجی اخذ و به مقامات لازمه ارسال شده است .

شعبه دارا لمر جمه پشتو

- ۱ - ترجمه تمام خبر های داخله از فارسی به پشتو و از پشتو به فارسی و از سال آن به جرائد مرکز و کابل رادیو .
- ۲ - ترجمه تمام خبر های خارجی به پشتو و از سال آن در هر روز سه مرتبه به جرائد مرکز و کابل رادیو .

مدیریت عمومی آریانا دائره المعارف آریانا

- ۱- مدیریت عمومی دائره المعارف در هذا سنه مواد مطلوبه به آریانا دائره المعارف را از منابع معتبره و ماخذ جدیده فارسی ، عربی ، انگلیسی ، اردو ، فرانسوی و غیره ذریعه متخصصین و اهل فن در حدود دوهزار و سه صد و پنجاه صفحه مقننه گرد آورده است
  - ۲- موضوع افغانستان و عناوین فرعی آن که موضوع حساسی است نیز ذریعه اشخاص باصلاحیت گرد آورده و در اداره پس از تطبیق ، تحقیق ، تعدیل و تصحیح تایپ و آماده شده است که عند الموقع بطبع میرسد .
  - ۳- يك مقدار مواد مردفه کافی در خود اداره و توسط کمیسیون های مربوطه تدقیق و تصفیه و برای طبع آماده گردیده است
  - ۴- يك مقدار معلومات محلی نیز ذریعه ارباب صلاحیت تهیه و جمع آوری گردیده است
  - ۵- موضوعاتی که از ماخذ نسبتاً قدیم تر گرفته شده بود با ماخذ جدید مقابله و بعد از باره ای تزیید و تنقیص تصفیه گردیده است .
  - ۶- يك مقدار از مضامین را به ایجاب و تقاضای وقت و وفق و تعدیل نموده است .
  - ۷- باقمانده موضوعات (الف) نیز غالباً تدقیق و باره نیز تایپ و برای تحقیق ثانوی آماده گردیده است .
  - ۸- ارتیکل های (ب) نیز دزسته جاری کاملاً تایپ و رسم های آن هم غالباً تهیه و بدوسییه حفظ و آماده است .
  - ۹- رسم ها ، فارمول ها ، گراف های (الف) و (ب) که در حدود ششصد عدد میشود نیز تهیه و به موضوعات مربوطه اش منضم شده .
- چون آریانا دائره المعارف پشتو تحت طبع و مطبعه برای چاپ فارسی آن مساعد نبود لذا طبع آریانا دائره المعارف فارسی درین سال بتاخیر افتاد .

د پښتو ټولنی لوی هدیریت

۱- په دې خانګه کېنې له خارجی مطبوعاتو څخه (۴۰۰) تصفیې مضامین له کتابل مجلې او زری جزیدی دانشر دپاره ترجمه شوی دی.

۲- په دې خانګه کېنې بدرسمی لوملی دالر و راغلی چندولونو ته او سر او جې په پښتو ترجمه شوی او دیا کنویس په ټول اخیلو لخواونو ته لېزل شوی دی چې ټولې (۴۳) نمونې کېنې.
۳- له ترجمه شوی و ټولانو څخه ردیف وپار یو ورو کی کتاب جوړ شوی دی.

۴- د جبران خلیل جبران (اس نی کہا) ادبی او اجتماعی اثر د ښاغلی مېنې له خوا په (۳۰۰) مخونو کېنې ترجمه شوی دی.
۵- د پښتو دائرة المعارف د ترجمه شویو مضامینو تصدیح او کتنه.

ښاغلی صدیق الله خان رشتین

کله اوسال برتبه ۳۰ تر فیح کرده اند

۶- د پښتو دائرة المعارف د پرو فونو تصدیح

کېنې کومک او مرسته شوی دی.

د پښتو دائرة المعارف خانګه

دې خانګې د اوروسته کارونه کړی دی

۱- له شخړې گڼې نه تر اسمې گڼې پورې د فارسی آر یا نا دا دائرة المعارف ټول مضامین چه د پیاوړو لیکوالو له خوا ترجمه شوی دی او بیا د موظفونو کسانو له خوا تصدیح او په دوهم محل کتل شوی دی.

۲- د پښتو دائرة المعارف ترجمې تر کتنې او تصدیح وروسته بیا پیا کتنوس شوی دی

۳- د پښتو دائرة المعارف د دوهم جلد په چاپو لوییل شوی دی او په دې کال کېنې شپږم ټوک، اوم ټوک اتم ټوک هر یو په دوره سوه مخونو کېنې چېل شوی دی او په نهم ټوک په چاپو او هم لاسی پورې شوی دی

۴- د پښتو دائرة المعارف چاپ شوی ټوکونه لازمو لخواونو او خلیکو ته توزیع شوی دی

دزیری خانکه

دزیری جریده چه دپښتو ژبې دپرمختګ دپاره پخوا هم نشرید له او یو څو موده له نشر څخه پاتې وه ۱۳۳۱ کال داسد په ۸ نیټه بیا د نشر د ګرته راووتله دا جریده په هفته کې یې یو ځل هره یکشنبې د پښتو ټولنې دزیری د څانګې له خوا په (۴) مخونو کې یې خپریږي او د پښتو ژبې دلغاتو، ګرامری څېړنو، پښتني ځویونو، پښتو ادب او اشعارو په شاوخوا کې یې ښه نشریات کوي .

دلغاتو او قواعدو څانګه

۱- د ثور له میاشتې څخه د پښتو قاموس د دوهم ټوک د تصحیح او کتنې دپاره د پښتو پوهانو یو مجلس جوړ شو چه په هفته کې یې یوه ورځ یې ددغه قاموس د تصحیح وظیفه اجرا کړې ده . په دې مجلس کې یې دا وروسته کسان شامل دي .

ښاغلی بیوا، ښاغلی ممد نور خان، ښاغلی رشتین، ښاغلی نور محمد تره کی، ښاغلی گل پاچا االف ښاغلی عالی جان خان . په مای شوری کې یې د څو سټو کیل ښاغلی سیفی، ښاغلی مولوی محمد شیر گل، ښاغلی عبدالغني خان

۲- پښتو ټولنې اراده وکړه چه د ښاغلي عبدالله خان افغاني نویس لوی قاموس چه د فارسی او عربی په مقابل کې یې په پښتو لیکل شوی دی چاپ او نشر کړي . د دې قاموس د کتنې دپاره هم داسد له میاشتې څخه یو مجلس جوړ شو چه په هفته کې یې یوه ورځ یې غونډه کوله او سرپېره په پورته کسانو ښاغلی سید احمد شاه شمی او ښاغلی عبدالله افغاني نویس هم پکښې شامل وو .

۳- د پښتو قاموس د دوهم ټوک د چاپولو کار شروع شوی او یوه برخه یې چاپ شوی ده او پرله پسې چاپېږي .

۴- ښاغلی پاینده محمد روهیلې دلغاتو د څانګې په مدیریت ټاکل شوی دی .

دا د بیاتو څانګه

۱- دې څانګې چه د پښتو قصو او ټکونو یوه مجموعه غونډه کړې وه هغه دیو وړو کی کتاب په شکل په (۱۶۴) مخونو کې یې له چاپ څخه راووت . دا کتاب دوه برخې دی یوه برخه یې د ښاغلي رشتین او بله برخه یې د ښاغلي جرارده .

۲- په دې څانګه کې د پېانې جان صاحب زاده صاحب د اشعارو یو کلیات دده له جلا جلا دیوانونو څخه نقل او په بېلو بېلو بابونو ووېشل شو او د چاپ دپاره تیار کړی شو .

۳- دې څانګې د پښتو دمتلونو، انډیو، چاربیټو او نورو اشعارو دراغونډولو دپاره یو اقدام وکړ او یو څه ذخیره یې راټوله کړه . ښاغلی محمد ابراهیم خان ثابت د دې څانګې په کفالت مقرر شوی دی .

د کابل مجلې خانګه

- ۱- دې خانګې د کابل مجله پرله پسې بهرو پنځلسو ورځو کېې نشر کړې ده. او غوره علمي او ادبي، تاريخي مضامينو ئې خپلواو ستونګوته وړاندې کړې دى .
- ۲- د کابل مجله کېې علاوه په مفيدو مضامينو دا وروسته کتابونه هم چاپ شوى دى
- ۱- د پښتو قصې-۲- د پښتو نولړۍ کتاب-۳- د کاظم شيدا د ديوان يوه برخه .

د تحرير او توزيع خانګه

- ۱- د کابل مجله، دهيواد اود زيرى جريدې ئې پرله پسې توزيع کړى دى .
- ۲- د پښتو قيصې، پښتونيار، پښتون مجاهدې، د حميد ديوان ئې توزيع کړى دى
- ۳- د مکتوبونو ليکلو، وړاندې اوصادري او نور کارونه ئې اجرا کړى دى .

د کورسونو خانګه

- ۱- د ټولو دواړو داستلاميو اومامورينو دعرايضو جواو نه ليکل .
- ۲- د مرکز او ولاياتو د کورسونو د نفثيش، امتحانونو اونتايجو لوست مېچونو او د کورس د غاښينو په باب اجراء آت کول.
- ۳- د دواړو دمهمو مکتوبونو او کارونو په باره کېې مکتوبونه ليکل اود هغو اجرا کول.
- ۴- د کورسويه تعليمي پروگرام او په نورو مهمو شيا نو کېې له مفتشانو اومعلمانو سره همکاري کول.
- ۵- د مرکز او ولاياتو د کورسونو دشاملينود باره د پښتو کتابونه ور کول .
- ۶- د کتابونو دوه ټوټيز اودرى ټوټيز ليکل اوترتيبول .
- ۷- د مرکز او ولاياتو د شپږم سمستر دشهادتنامو توزيع اوترتيبول اورسماء مراجعوته مکتوباً لېږل .
- ۸- د مرکز او ولاياتو د کورسونو نتيجهي په کتابونو کېې معامله کول اومراجعوته ئې رسماً اطلاع ور کول .
- ۹- د مرکز د پښتو کورسونو دشپږ سمستر و امتحانونه ديوهيت له خوا دميزان اوعقرب په مياشتو کېې واخيستى شول او کاميابانوته شهادتنامې ور کړې شوې .
- ۱۰- د ملي دفاع د کورسونو دامتحانونو داخيستلو د باره د ضرورت په وخت کېې يو يو نماينده لېږل شوى دى او تخيني معلمين هم د کورسونو په ډول ور کړ شوى دى .
- ۱۱- د معارف د وزارت دامتحانونو په اخيستلو کېې کومک شوى دى اونماينده ور لېږل شوى دى .

د پښتو ټولني دلوى مديريت نور کارونه

- ۱- د پښتو ټولني له خوا د سنبلې په نهم د پښتونستان دورخې په ياد گارد «پښتونيار» په

نامه به (۱۳۵) صفحه کتبی و کتاب چاپ و نشر شوی دی. دا کتاب دیناغلی رینتین له خوا تدوین شوی دی او دینتو نستان اوینتون دزور تاریخ به باب کتبی شنه مضامین نشر شوی دی به دې کتاب کتبی دیناغلی سیفی، ننگرهاری، سیال، یسکتیانی، ننگ، فضل احمد خان مقالې هم خیرې شوی دی.

۲- دینتو ټولني له خوا « دینتو نولسې » کتاب چه دیناغلی خادم اثر دی هم به مجله کتبی او هم لخاله طبع او نشر شوی دی .

۳- دینتو مجاهدې او دینتو دتېرو مجاهدو په باب دیناغلی رینتین یو نوی اثر دی چه به (۹۵) مخو کتبی به پښتو او فارسی لیکل شوی او داصلاح په ورلخواپانه کتبی خپور شوی دی دا کتاب هم دینتو ټولني به آنا رو کتبی گڼل کېږي .

۴- دینتو ټولني له خوا دینتو نستان دورځي په مناسبت دسنبلې په نهم په کابل رادیو کتبی یوه خوزه مشاعره وشوه چه د کابل مجلې په (۲۲۰) گڼه کتبی چاپ شوې ده .

۵- دمتحده مللوه خوا چه « د انسانی حقوقو پښتو شوی اعلامیه » دکتبی دپاره پښتو ټولني ته رالېږلې شوې وه دینتو ټولني له خوا تصحیح او بېرته خپلې مرجع ته ورکړی شوه چه چاپ او نشر شی .

۶- دیناغلی دا کتر اوسکار چاوا ریه چه له امر یسکې نه دینتو دزد ده کړې دتکمیل دپاره کابل ته راغلی وه دینتو ټولني له خوا ورته یو معلم وټاکل شو او دوه میاشتی به پښتو ټولنه کتبی په خپله زده کړه او مطالعه بوخت و .

سرپرته پردغو کارونو دینتو ټولني له خوا خار جی ټولنو او اشخا صوته دپښتو کتابونه لېږلې شوی دی اود پښتو په باب معلومات ورکړی شوی دی . پښتو ټولني دکال په منځ کتبی داد باؤ ډېر مجلسونه هم جوړ کړی دی او په دې صورت ئې خپله ملی او وجدانی وظیفه دخپل وس او وسایلو سره سم په ښه شان اجرا کړې ده .

مدیریت عمومی انجمن تاریخ

انجمن تاریخ که مرام اساسی آن تتبع و تحقیق در اطراف تاریخ وادبیات وثقافت مملکت میباشد بحيث يك موسسه تاریخی و فرهنگی و ادبی در مملکت شناخته شده و برای عملی ساختن مرام خویش لاینقطع مصروف فعالیت است و خلاصه کار روائی آن در طی سال ۱۳۳۱ قرار آتی است .

(۱) نشر مجله آریانا : ارگان نشراتی انجمن تاریخ مجله معروف آریانا است که در اوز هرامه شمسی نشر میشود و سال ۱۳۳۱ معصاف با سال دهم نشراتی آن بود . در طی سال ۱۳۳۱ مانند سالهای گذشته يك سلسله مقالات بسیار مفید تاریخی و ادبی

بقلم اعضای مسلکي و افتخاري انجمن درین مجله نشر شده است. قسمت های ادبی مجله دوحصه دارد اشعار شعرای معاصر و انتخابات ازمتقدمین ۱۲ شماره مجله شهادت میدهد که بهترین پارچه های منظوم شعرای معاصر افغانستان و بهترین پارچه های انتخابی به معرض انتشار قرار داده شده است.

(۲) کتاب نوای معارک یا تازه نوای معارک: انجمن تاریخ علاوه بر نشر مجله ماهواره به نشر کتب و ماخذ و نسخ قلمی اهتمام زیاد دارد و هر سال به انتشار یک عده کتب معتبر موفق گردیده است. یکی از کتاب هائیکه در ظرف سال ۱۳۳۱ به سعی و اهتمام انجمن تاریخ نشر شد نوای معارک است که آنرا بنام تازه نوای معارک هم می شناسند و یکی از نسخ قیمتدار موزه کابل بشمار میرفت

این اثر تالیف میرزا عظامحمد میباشد که به حث پیشکار سردار رحمدل خان مدتی در شکارپور میزیست و مسافرت های در سائر شهرهای افغانستان بعمل آورده و چون چشم دید خویش را بصورت کتابی تالیف و تدوین نموده است برای تاریخ قرون ۱۸ و ۱۹ افغانستان نهایت مفید بود. این اثر در انجمن تاریخ نقل و باصل مقابله شد و در هزار نسخه طبع گردید

(۳) درزویای تاریخ معاصر افغانستان: در سال ۱۳۳۱ کتاب دیگری بنام (درزویای تاریخ معاصر افغانستان) بقلم شباغلی احمدعلی خان کهزاد رئیس انجمن تاریخ و موزه کابل و به اهتمام کارکنان انجمن تاریخ نشر شد. این اثر زبنا و مفید اولین اثر تاریخی است که مستند بر متون، اسناد (ارشیف خانوادگی) تحریر شده و بیشتر مندرجات آن به جنگ های اول افغان و انگلیس ارتباط دارد و بگوشه های بسیار تاریک تاریخ معاصر افغانستان روشنی می اندازد و تصاویر رجال و متون تاریخی هم در آن گرفته شده و هزار نسخه از آن بچاپ رسیده است.

(۴) کتاب پرده نشینان سخنگو: این کتاب تألیف پیغله ما که رحمانی است و شرح حال تمام شاعر هائیکه بزبان شیرین دری شعر سروده اند محتوی میباشد. مؤلف در تدوین کتاب فوق به کتب متعدده رجوع کرده و از این رهگذر رنج فراوان بر خود هموار کرده و برای شایقین و دوستداران ادب مجموعه نفیسی عرضه داشته این کتاب بر علاوه نشر در مجله آریانا که حصه حصه صورت گرفته و پنجمین نسخه علیحدده هم چاپ و بدسترس علاقه مندان گذاشته شده! اداره در تصحیح و سواد و مقابله این کتاب زحمت فوق العاده را متحمل شده

(۵) رساله فوق العاده بمناسبت هزارمین سال تولد شیخ الرئیس ابوعلی سینا: حین برگزار شدن جشن تولدی هزارمین سال بوعلی سینای بلخی انجمن تاریخ رساله ی که حاوی مقالات مفصل راجع به حیات و گذارشات و مؤلفات شیخ بود بقلم استادان و نویسندگان مبرز بر نشر رسانیده و در شب جشن برای هر کدام از مدعوین برسم هدیه تقدیم شد.

(۶) گلدسته عشق: در احتفال هفتمین سال وفات حضرت مولینای بلخی که در کاخ وزارت خارجه برپا شد چون وقت بسیار تنگ بود برای اینکه انجمن تاریخ در آن خفله بی حصه نمانده باشد شباغلی احمدعلی خان کهزاد دانشمند نامی معاصر معجلاً شروع به تدوین

رساله گلدسته عشق کرده و از لابلای شش دفتر مثنوی معنوی عصاره ابیات مولینا را که راجع به عشق سروده شده بود جمع آوری و با نوشتن مقدمه و سوانح مختصر مولینا بشکل مرغوب بچاپ رسانیده و در حلقه متذکره برای فرد فرد مهمانان اهدا کردند .

مدیریت عمومی اداری

مدیریت اجرائیه و مامورین

این مدیریت امور حاضری سچل و سوانح غری و نصب ترفیع و تقاعد معاش و مصرف و امور وارداتی و غیره امور اداری را طبق سالیهای گذشته تنظیم نموده و برای پیشبرد کارها تسهیلات زیادی فراهم کرده است.

مدیریت کنترول

این مدیریت امور معاش و مصارف و غیر امور محاسباتی را کنترول و مراقبت نموده و دفاتر کنترول را طبق معمول ترتیب و تنظیم کرده است .

مدیریت اوراق

این مدیریت تمام اوراق مکاتیب دفاتر مربوط شعبات ریاست را به ترتیبی که معمول است حفظ و نگهداری نموده و مکاتیب دوایر را به مراجع آن رسانیده و مکاتیب وارد را به شعبات آن تفویض کرده است .

مدیریت عمومی نشریات رادیو

ورود سال جاری با وصول سیزدهمین سال نشراتی کابل رادیو مصادف است . کابل رادیو در سال گذشته نیز مانند سالهای قبل سعی ورزید با نشر مضامین مفید دینی، سیاسی، صحی، تربیوی، علمی، داستانیها، رادیو در امپا، دیالوگها (به السنه پیشه و فارسی) و هکذا با شنواندن موزیک و خواندن نهایی ملی و وطنی و موزیک و خواندن نهایی ممالک خارجه از یک طرف خدمتی به تنویر اذهان عامه انجام و از طرف دیگر با در نظر گرفتن اذواق مختلفه رضائیت همه را حاصل نماید .

در ظرف سال گذشته کابل رادیو روزانه شش ساعت نشرات با این ترتیب که یکساعت از طرف صبح یکساعت از طرف چاشت و چارساعت از طرف شب . اینکه از جمله این شش ساعت چه قدر وقت به شنواندن مضامین و اخبار و غیره و چند ساعت آن به نشر موزیک و خواندن صرف شده است در ذیل از نظر خوانندگان گرامی خواهد گذشت . در سال گذشته کابل رادیو از خوانندگان وطن یک تعداد زیاد ریکارد در خود استودیوی کابل رادیو اخذ نموده که این رقم نسبت به سالهای گذشته به مراتب بیشتر و افزون تر بود .

از جانب دیگر قدم بزرگی که در راه ترویج مزید موسیقی داخلی برداشته شد این بود که در سال گذشته کابل رادیو موفق گردید یک تعداد ریکارد از خوانندهای

شوغی کابل رادیو رابه تعداد کافی تهیه و بدسترس استفاده هموطنان عزیز بگذارند .
 قدم بزرگی که برای تنویر ازمزید افکار عامه از طرف کابل رادیو برداشته شد این بود که
 در سال گذشته بر خلاف سابق تفسیر قران کریم که بیشتر صرف در روزهای جمعه
 بخش میشد همه روزه در پروگرام کابل رادیو داخل گردید ادخال تفسیر شریف در
 پروگرام روزمره کابل رادیو دارای اهمیت و فوائد زیادی است . و طوریکه معلوم
 است شنوندگان عزیز ما ازین حصه استفاده به سزائی نموده و مینمایند .

مجموع نشرات کابل رادیو در ظرف سال ۱۳۳۱ ۲۱۹۰ ساعت

۱۲۱	ساعت و ۳۰ دقیقه	نشرات اردو
۱۶۵	» و ۵۰ »	» پشتونستان
۱۴۲	» و ۲۰ »	» انگلیسی
۸	» و ۴۰ »	» اجمال سیاسی
۱۲۲	» و ۴۰ »	» خبرها بزبان فارسی
۱۶۳	» و ۳۵ »	» » » پشتو
۶۰	» و ۵۰ »	» اعلانات
۱۹	» و ۴۶ »	» رادیو درام دوازده درام
۶	»	» درس پشتو
۳۴	» و ۴۵ دقیقه	» تلاوت قران کریم
۶۵	»	» تفسیر شریف
۱۳	»	» افسانه اطفال
۸	» و ۴۰ دقیقه	» کنفرانس خانمها
۱۴۱	ساعت	مضامین مختلف از قبیل پروگرام عادی صحی سیاسی تریبوی در ظرف شب و روز
۴۰	دقیقه	بر علاوه باقی اوقات که از به شنوا ندن موسیقی صرف شده است .
۶۰	ساعت و ۵۰ دقیقه	دیگر به نشر اخبار و رولیک برای جرائد ولایات به مصرف رسیده است .

مدیریت عمومی تخنیکي رادیو

۱ - امسال يك موتور جنریتر بطرولی مولد برق يك استیشن اخذ رادیو در غزنی نصب
 و دو عدد لود سپیکر بجای مناسب نصب و به کار انداخته شده تا اهالی غزنی از
 تبلیغات کابل رادیو استفاده نمایند

۲ - استیشن رادیوی میمنه قبلا از برق ترانسفارمر شرکت استفده نموده چالان بود
 در سنه ۱۳۳۱ حکومت اعلی میمنه اطلاع نمود که ترانسفارمر شرکت برق خراب و از
 کار مانده برق وجود ندارد يك پایه موتور جنریتر بطرولی که مدیریت تخنیکي
 رادیو قبلا از نیویارک خریداری و وارد کرده بود به میمنه ارسال و متعاقب آن بنا علی

عطاء الله خان آمر تخنیک کی رادیو به میمنه رفته موتر جزر یتر مطلوبه رانصب وبکار انداخت که اکنون از برق آن دراستیشن رادیو اخذ میمنه استفاده میشود .

۳- برای ده موضع دور دست که برق آبی وجود ندارد مدیریت عمومی تخنیک کی را دیو نظریات فنی خود را به مقام ریاست مستقل مطبوعات تقدیم و ریاست مطبوعات بعد از منظوری مقامات ۳ صالجه ۱ ر به خریداری ده عدد توربین آبی مولد برق صادر و توربین های مذکور در اثر اقدام این مدیریت خریداری وارد کابل گردید تنها دو عدد جزر یتر و دو عدد سوچ بورد آن نرسیده .

۴- در برج عقرب برای تعیین جای نصب توربین های خریداری شده آمر تخنیک کی رادیو به منظوری مقام ریاست به سمت شمال عازم صوب مطلوب گردیده و جای آنرا نیز به ترتیبی که يك عدد توربین در خان آباد و دیگری در حکومت خلم سو مین در میمنه نصب شود نظریات فنی و مشاهدات خود را در یته مورد بمجلس مسلكی ریاست تقدیم نمودند . مجلس ریاست نظریه مدیریت عمومی تخنیک کی را تأیید نمود و با اثر آن اقدام لازمه آغاز شده امور اداری در دوره اصولی در جریان میباشد .

مدیریت عمومی تربیه افکار

این مدیریت تقریباً مدینت صحیحه را بادیانت جامع اسلامی واستحکام پایه اخلاقی وهم آهنگی ملی وهم آغوشی سیر معنویات این توده اسلامی (افغانستان) و بانهست های مادی هدف حقیقی خود شناخته در ظرف سال ۱۳۳۱ بفعالیت بیشتری در راه انجام این ایدال پرداخته است . تبلیغات و تشبثات این مدیریت در ساحه های مختلفه دینی، اجتماعی و اخلاقی نسبت بسال گذشته افزونی پیدا کرده و توا نسته مطابق دستور العمل و پرنسپ های لائحه وظائف اصلی و اساسی خود در انجام وظیفه محوله جدیت نموده است که خالص اجراء آن و اقدامات او را بطور نمونه در طی مواد (۱۰) گانه آتی ملاحظه می فرمائید :

مدیریت تربیه افکار ترتیبی اتخاذ نموده است که با در نظر داشتن اوقات و فضا یا يك ركوع و یا چند آیه کریمه گوناومی يك روز بیشتر برای برود کاست در رادیو کابل انتخاب خالص مطالب آیات مثلوه را عام فهم گردانیده بجهت يك مضمون مستقل دارای نکات واضحه تحت عنوان نتایج مضمون هم روزه از طرف صبح مطابق پروگرام نشرات رادیو بسم شنوندگان عزیز می رساند این ترتیب مورد دلچسپی مزید علاقه مندان موضوعات دینی شده تبلیغات دینی مملکت را رونق خوبی بخشیده است و هر طبقه بسوی علمای خود از تفسیر آیات معظمه استفاده میکند .

(۲) در ظرف سال ۳۱ (۵۴) کو نفرانس در رادیو کابل تحت عنوان تربیه افکار به صبر و روزهای سه شبانه برود کاست شده است این مضامین در اطراف مسائل دینی، اخلاقی، اجتماعی و استفاده از جنبه های مفید مدینت و دوری از پهلوهای که از مدینت فاسده متصور میباشد ایراد گردیده در تنویر افکار توده خدمت خوبی نموده است . در روزهای میلاد النبی (ص)، صحت، تاسیس

سازمان ملل متحده، ایام جشن، اعیاد مذهبی، امداد بفقراء، اهمیت زراعت، وغیره نیز کونفرانس های مدلل بارشا دات دینی از طرف این اداره ترتیب و بکابل رادیو برود کاست گردیده است (۳) در سال (۳۱) رساله بقطع تخته ۴ کاغذ معمولی دارای یکصد صفحه از طرف این مدیریت بنام دستوره های دائمی دین محمدی ص تالیف شده و طور رایگان توزیع شده است این رساله مشتمل به تفصیل تمام موضوعات حیات بشری از نظر دین اسلامی بوده فرمایشات اساس دین بر حق اسلام را که به مرور ایام خللی در آن ها بوقوع نمیرسد گوش گذار نموده است. مؤلف این رساله شباغلی شاه محمد (رشاد) که کوشش زیادی به خرج داده است تا ساحه اختلافی را که بین اساس های دینی و ایجابات مدنیت صحیحیه امروزه بنظر میرسد از بین برداشته وحدت آمال دیانت اسلامی ومدنیت مقبدرادر راه تامین سعادت بشر تثبیت نماید همچنان رساله کوچک تر دیگری بقطع خود تر از رساله اول بنام اصول خطابه در این سال از طبع برآمده راجع به ضرورت خطابه، دوره های خطابه، اجزاء وارکان خطابه، چگونگی استفاده از خطابه و نتایج خطابه شرح میدهد و در فن خطابه به بهترین اثر تازه بنظر میرسد. (۴) در سال ۱۳۳۱ در سلسله کنفرانس های مطبوعاتی نیز از طرف این مدیریت پروگرام های طرح شده اقدامات خوبی بعمل آمده است چنانچه بعد از هر (۱۵) روز اعلامیه مبنی بدعوت عموم به شنیدن کونفرانس وتعیین موضوع وموضع کونفرانس دهنده در کابل رادیو نشر شده وعلاقه مندان جوقة جوقة بشنیدن کونفرانس ها حاضر شدند اغلب سائر کونفرانس هائیکه ایراد شده اند در موضوعات حقوقی، علمی، اجتماعی میباشد مضامین کونفرانس بعد از ایراد شفاهی به جرائد و روزنامه های مرکز نیز نشر شده اند تا استفاده از آن ها عام تر وبیشتر شود.

۵- در طول سال ۱۳۳۱ به تعداد پنجاه هزار جلد خطبه های نماز جمعه مشتمل به ترجمه یک آیت قرآن کریم یا حدیث شریف نبوی (ص) وموعظه بزبان فارسی وپهتو تالیف ودز تمام ولایات افغانستان فرستاده شده است تادر مساجد جامع مملکت قرائت و طرف استفاده قرار گیرد.

۶- مضامین تربیه افکار حاوی مطالب عمده واساسی این شعبه برای استوار داشتن بنایه معنویات ودوش بدوش بودن پیشرفت های تربیه روحی توده اسلامی باترقیات مادی شان همه وقته در جرائد وطن (اصلاح وانیس) نشر شده و طرف استفاده عامه قرار داده شده است که مجموعه این مضامین به (۱۵۰) مضمون بالغ می گردد ضمناً در نظر است که مجموعه این مضامین بصورت رساله علیحده نیز جمع وطبع شده عنقریب به دسترس مطالعه علاقه مندان گذاشته شود.

۷- حکومت دیانت پرووریشنهاد این مدیریت راجع به توزیع خطبه ها و رسائل تبلیغی بصورت رایگان ومنظوری پول مصارف آن از بودجه دولت السطفا نموده

هدایت فرموده اند که خطبه ها و رسائل تبلیغی این شعبه بدون اخذ پول قیمت و حق الطبع از مستقیمین بمعرض استفاده گذاشته شود .

۸- در اواخر سال ۱۳۳۱ که استاد (خلیلی) عهده ریاست مستقل مطبوعات را بدوش گرفته اند تبلیغات این شعبه رونق خوبی پیدا کرده علاوه از وسائل نشرات سابقه تا سیس و نشریات جدید هفته وار بنام (پیام حق) منظور نموده اند که جریده مطلوبی بجای مضافین دینی اخلاقی و تربیتی اجتماعی خواهد بود .

۹- بلا حظه و ابراز نظریه در اطراف مضامین دینی خرائد که از طرف مدیریت های اصلاح انیس این مدیریت ارجاع گردیده است و مجموعه آن ها تقریباً (۶۰) مضمون می باشد .
۹- کتاب مقدمه علم اخلاق تالیف علامه دانشمند وطن صلاح الدین خان (سلجوقی) و هم چنان کتاب اخلاق از سید که از طرف آن علامه افغان ترجمه می شود بلا حظه ۲ این شعبه رسانیده شده بعد از ابراز نظر این اداره بطبع رسیده است .

مدیریت عمومی سینما

الف- در ایام جشن استقلال علاوه اینکه سینماهای مزار شریف، قندهار و هرات جاری بود سه پایه ماشین های کیو چک ۱۶ میلیمتری سینما به غزنی ، جلال آباد و بغلان فرستاده شده بود و قلمها نمایش داده شده

ب- چون تورید منظم های هندی و امریکایی روسی و غیره یرو بلم اولی و اساسی سینما را تشکیل میداد مدیریت عمومی سینما درین زمینه با کمپنی های ذیل جهت تورید فیلم قرار داد های منعقد نموده است .

۱- با کمپنی سوا کسپورت فیلم مسکرو به توسط نمایندگی و ستوک انتورک در کابل
۲- با کمپانی سوند فیلم دستری بیو تر بمبئی فیلم (هندی)

۳- با اندیا فیلم سرویس بمبئی فیلم هندی
۴- با کمپانی معروف یونیورسل (امریکایی)

۵- پارامونت
۶- آر. کی. پلوه

(۴ امریکایی) متقه
۷- سلز نیک

بناعلی یار محمد خان نظامی مدیر عمومی سینما

۷- با کمپانی مونو گرام

۸- سلز نیک

تذکره:

از جمله کارهای قابل ذکر که مدیریت اجرائیه و مامورین ریاست مستقل مطبوعات در سال ۱۳۳۱ با اجرای آن موفق گردیده است ترتیب دفتر احصائیه مامورین مربوط ریاست مطبوعات است قبل ازین از حیث معلوم نبودن سوابق و سوانح مامورین و عدم ترتیب سوانح بصورتی که سهولت بتوان به آن مراجعه و حل مطلب نمود این مدیریت خیلی دچار مشکلات بود اما در سال ۱۳۳۱ مدیریت مامورین و اجرائیه توانست تمام اوراق و اسناد سوانح مامورین را جمع و ترتیب و نقایص آنرا حتی الامکان تکمیل نموده و با ساس اوراق اسناد و دفاتر مذکور دفتری را ترتیب نماید که در آن اسم، ولد، سکونت، تاریخ تولد، عمر، تاریخ شمول بماموریت، رتبه و ماموریت فعلی، تاریخ ترفیع برتبه فعلی، میعاد خدمت برتبه موجوده هر مامور، تاریخ تقرر بماموریت موجوده تمام دوره خدمت، دوره وقفه و تعطیل در وظیفه، میعاد ترفیع تمام مامورین را به ترتیب رتبه شان نشان داده شده است و در صورت ضرورت هر کس می تواند بمراجعه فوری بمکاتب مذکور از دوره کار کردگی و سوابق بیک نفر مامور مربوطه ریاست مطبوعات اطلاعات مکمل بدست آورد همچنین دفاتر سوانح مامورین نیز به ترتیب رتبه هر مامور به پاکت ها و کاورتن های علیحده مرتب گردیده است

امور ریاست زراعت

کارهای عمده که در سنه ۱۳۳۱ در ریاست زراعت بعمل آمده است تماماً کارهای فنی بوده و زمینها را برای توسعه مزید زراعت در مملکت مساعد ساخته است و این کارها تحت اثر اشخاص فنی، متخصصین خارجی و داخلی مطابق مقتضیات فنی بعمل آمده است.

تنها فرقی که نسبت به سنوات سابق دیده میشود اینست که در سنه ۱۳۳۱ بر تعداد متخصصین Faو افزوده شده است و بر عکس از تعداد متخصصین خارجی دیلر که قرارداد اکثر آنها در سنه ۱۳۳۱ با تمام رسیده بود خپلی کاسته شده چنانچه در سنه ۱۳۳۰ تعداد متخصصین خارجی اطریشی شش نفر و از متخصصین Faو سه نفر بوده است و اینک در سنه ۱۳۳۱ صرف یک نفر متخصصین اطریشی باقیمانده و بر عکس آن تعداد متخصصین Faو از سه به نه نفر بالغ شده است و باین قسم ریاست زراعت از معاونت های تکنیکی یونو استفاده زیادی نموده است و فشار را از بودجه حکومتی برداشته است در سنه ۱۳۳۱ علاوه بر متخصصین Faو که در سنه ۱۳۳۰ در زمینهای مختلف فنی داخل فعالیت بوده اند شش نفر دیگر داخل کار شده که مراد از اشخاص ذیل میباشد:

۱- یک نفر متخصص اصلاح و توسعه زرع ایلو که در قطن کار میکند. این متخصص (مستریتی سن) در شروع ۱۳۳۱ وارد افغانستان شده است و بعد از مذاکرات مقدماتی با ریاست زراعت به شرکت قند بار تباط گذاشته شده است.

۲- یک نفر متخصص تربیه قره قل مستر لوریج که در اوائل ۱۳۳۱ وارد افغانستان شده و بعد از مذاکرات مقدماتی با ریاست زراعت به شرکت قره قل بار تباط گذاشته شده است.

۳- یک نفر متخصص تربیه کرم پبله مستر کی که دارای سابقه و معلومات علمی وسیعی درباره تربیه پبله است بعد از مذاکرات لازمه با شرکت پبله وری بار تباط گذاشته شده است.

۴- یک نفر متخصص امراض گوسفند مستر مک فرسن که از طرف ریاست زراعت با شرکت قره قل برابطه گذاشته شده است.

۵- یک نفر متخصص حشره شناسی مستر کاترل که با ریاست دفع آفات در تماس بوده و درباره دفع و جلوگیری از اضرار حشرات مضره داخل مطالعات و تحقیقات است.

۶- یک نفر متخصص اصلاح حبوب مستر اگر برگ که آن نیز با دواتر فنی مر بوطه بار تباط مانده شده و کارهای خود را درباره اصلاح حبوب بسلسله کارهای که قبل برین

در این باره ذریعه مستر یو فر متخصص استر لیا ئی بعمل آمده شروع نموده است تمام کارهای فنی که در سنه ۱۳۳۱ بعمل آمده تحت نگرانی و علمی العموم در اثر پیشنهادات متخصصین زراعتی Faو بوده است بنابراین اگر ما مختصری در باره مطالعات و اقدامات سنه ۱۳۳۱ متخصصین مذکور معلومات بدهیم بر نکات مجهول روشنی انداخته و مفکوره تخمینی در باره کارهای ۱۳۳۱ ریاست زراعت برای قارئین و شا یقین موضوع حاصل خواهد شد اینک در باره کارهای هر یک از متخصصین Faو در ذیل طور اختصار معلومات میدهم .

کارهای مستر یتیمی سن متخصص اصلاح و توسعه زرع لبلبو

در بغلان هر سال در حدود ۲۵۰۰۰ تا ۳۰۰۰۰ جریب زمین زرع لبلبو میشود و محصول آن در فابریکه فند بغلان نقل داده و از آن فند استخراج میگردد لیکن فندیکه سالانه حاصل میشود ثلث حوایج مردم را جواب گفته و اندک در باره دو ثلث دیگر مجبوریم که بذرایع فنی لا زمه دیگر متشبث گردیم قرار معلوم تولید سالانه ۳۰۰۰۰ تا ۳۵۰۰۰ تن لبلبو که از اراضی بغلان حوایج کمین یعنی مدت چالانی فابریکه فند را بپوره نمی کند زیرا فابریکه می تواند در حدود ۷۰۰۰۰ تا ۸۰۰۰۰ تن لبلبو را در مدت دوام کار خود مصرف نموده و تقریباً ۱۰۰۰۰ تن شکر بماندهد یعنی دو چند حاصلی را که فعلاً سالانه بدست می آید تهیه کند .

در بغلان در یک مساحت وسیع لبلبو کاشته میشود لیکن حاصلی که بدست می آید برع حاصل دیگر ممالک است و از طرف دیگر لبلبوی که فعلاً بدست می آید شیرینی خود را نسبت به سابق باخته و به عوشر ۱۸ فیصد فند مصرف ۱۲ فیصد فند دارد در نتیجه بسیار زمین مصروف زرع لبلبو میشود بسیار مردم مجبور اند کار کنند و طبعاً در این صورت قیمت لبلبو بلند تمام میشود و در نتیجه نتنها کمتر فند بدست می آید بلکه همان مقدار کم هم بقیمت خیلی ها بلند تمام میشود . پس بایست به دو اقدام مهم متشبث گردیم یکی اینکه بتوان بصرف و زحمت کم حاصل زیاد از زمین بدست آورده و دیگر در شیرینی حاصلات افزوده شود .

به این دو آرزو میتوان در اثر تطبیق قوانین فنی و اصلاح اصولی زرع و تخم لبلبو رسید چون اصول زرع لبلبو در بغلان ناقص و بدون رعایت قوانین فنی است و هم از فو و استعداد زمین خیلی ها کاشته شده لذا لازم است بذرایع مناسب زمین تقویه گردد برای حصول همچو مقاصد یک نفر متخصص در اثر در خواست ریاست زراعت از شق Faو به افغانستان آمده و در بغلان داخل و تحقیقات و تجارب فنی میباشد .

مستر یتیمی سن که در اوائل ۱۳۳۱ وارد افغانستان شده و از طرف ریاست زراعت به شرکت فند معرفی شده است یک قطعه زمین را در فارم بغلان بطریق فنی برای تجارب خود تعیین نموده و علاوه بر آن یک مقدار تخم های لبلبوی اصلاح شده خارجی را تحت تجربه قرار داده است یک یک مقدار پارو های کمیابوی را نیز بر قطعه زمین تجاربی خود تطبیق خواهد نمود و هم چون قلبه های عمیق در بلند بردن حاصلات زمین رول مهمی را بازی

میکنند و تطبیق ماشین های رزاعتی جدید که از طرف ریاست زراعت با تراکتورهای آن تهیه شده است در توسعه و اصلاح زرع لبلبو خیلی موثر خواهد بود متخصص مذکور ترتیبات گرفته است تا در تجربه گاه خود علی الخصوص از ماشین های زراعتی جدید کار بگیرد. مستر یتی سن با توافق افکار مستر مک فرسن متخصص امراض گوسفند و مستر لو ریج متخصص قره قل که آنها نیز از طرف I.F.A.O بدسترس حکومت افغانستان گذاشته شده اند پلانی را در باره تفاله های لبلبو ی بغلان برای خورا که حیوانات میخوانند عملی نمایند و باین قسم در حدود بیست تاسی هزار تن تفاله که تا اکنون بدون مورد بوده از آن هیچ گونه استفاده نمی شد برای خورا که حیوانات بکار رفته و از آن مالدارها فواید زیادی خواهند گرفت. همچنین در باره اینکه تخم لبلبو ذریعه آله مخصوصی (پلانتر (Planter) به قطارها و به فاصله ها و عذق های منظم کاشته شود مستر یتی سن تجارب لازم نموده و باین نتیجه رسیده است که شاندن تخم ذریعه پلانتر (آله تخم شانی) نه تنها در مقدار تخم اقتصاد بعمل می آورد و (۵۰) فیصد و کمتر زرع و مصرف میشود بلکه مقدار فیصدی قند نیز بلند می رود چنانچه در زرع دستی فیصدی قند از (۱۰) تا (۱۲) بوده است لیکن در زرع ذریعه آله مذکور (۱۵) فیصد بوده است علاوه بر آن قراریکه مستر یتی سن نظریه دارد برای سال آینده از جمله (۱۵۰۰) جریب زمینی که شرکت قند در بغلان دارد یک حصه مهم آن ذریعه تراکتور و ماشین های جدید لبلبو کاری خواهد شد و در این زمین تمام عملیات باصول فنی بوده و زارعین به تقلید آن لبلبو کاری خود را اصلاح خواهند نمود. برای اینکه زارعین لبلبو های خود را باصول فنی کاشته و از زمین خود طور مطلوب استفاده نمایند و هم در محصول لبلبو زیادتی بعمل آید قرار نظریه مستر یتی سن یکمده طلبه فارغ التحصیل مکتب زراعت بقسم مامورین فنی در نقاط مختلف بغلان مقرر خواهد شد اساس تمام این کارها از قبیل مطالعات و تحقیقات و غیره در ۱۳۳۱ گذاشته شده است

مستر کی متخصص پیلهوری و کارهایی که ذریعه هومی آیه در سنه ۱۳۳۱ بعمل آمده است.

مساعدت های مملکت ما برای انکشافات زراعتی و دریافت نمودن ذرایع جدید تقویه بنیان اقتصادی بدرجه زیاد است که نمی توان تمام آنها را داخل چوکات محدود و معینی نمود باستاننای حصص مرتفعه سنگلاخی مرکزی (هزاره جات) در تمام نقاط مملکت درخت توت که مادر پیله است با انتهای وسعت و قوت خود میروید و زمینه را برای تربیه پیله مساعد می سازد. از همین جهت است که از مدت های طویلی است که در قلعن، مزار شریف، میمنه، هرات، حصص مرتفعه مشرقی و جنوبی و حصص هموار بدخشان اهالی خود به خود به همان طرز ابتدائی وساده که دارند به تربیه کرم پیله می پردازند و با وجودیکه تخم های شان ناقص و اصول کار و سامان دسترس شان نامکمل است ازین پیشه خود نفعی مهم می بردانند. لیکن آنچه اهالی مملکت از پیله بدست می آورند نسبت به مساعدت محیط مملکت خیلی قلیل است تمام ابریشمی که سالانه بدست می آوریم برابر به یک ملیون دالر نخواهد بود و اگر این مبلغ بامبلغ یکصد و پنجا ملیون دالریکه از تربیه پیله سالانه

در جاپان که نسبت به افغانستان کوچک تر است بدست می آید مقایسه شود دیده میشود که چه تفاوتی دارد و چون همیشه پیش رفت ها تنها از راه تطبیقات تکنیکی حاصل میشود . برای ترقی پیله وری در مملکت باید متشبهت بذرایع فنی شد که باین منظور اولتر بسه متخصصین پیله وری ضرورت است. باین اساس ریاست زراعت درباره آمدن یلانقر متخصص پیله وری با FAO داخل مذاکره شده و در نتیجه از طرف FAO مستر کی که در پیله وری دارای سابقه و معلومات زیاد است در اوائل ۱۳۳۱ وارد افغانستان شده و بعد از مذاکرات ابتدائی با ریاست زراعت به شرکت جدید التاسیس پیله وری در بغلان معرفی و شرکت تا حد امکان لوازم تجارب و مطالعات متخصص پیله را فراهم نموده پروفسر نظریه دارد که در افغانستان باید از یک طرف درخت توت مخصوص خود پیله که از جنس علیحده است و برگ های فراوانتر و مغذی تر و نازک تر دارد تکثیر داده شود و از طرف دیگر تخم های پیله اصلاح شده خرجی در افغانستان وارد و جنس آن زیاد گردد و برای این دو مرام داخل اقدام نیز شده چنانچه تخم و نهال های توت مخصوص پیله را بجایان فرمایش داده که عنقریب وارد افغانستان خواهد شد و هم تخم پیله اصلاح شده را از جاپان و غیره نقاط در خواست نموده تا جنس آنرا تکثیر بخشیده و در بین پیله وران تقسیم نماید .

لیکن چیز بیکه در کار های فنی پروفسر کی از همه مهم تر و با قیمت تر است همانا تربیه تابستانی و تیر ماهی کرم پیله است یعنی پیله وران خواهند توانست بعوض اینکه تنها در بهار به تربیه پیله پردازند در تیر ماه و تابستان نیز بتوانند دفعه دوم و سوم تربیه پیله را نموده و از آن سه بار حاصل بردارند باین طریق طبیعت که حاصلات ابریشم مملکت سه چند شده و منابع استفاده نیز توسعه می یابد .

از طرف دیگر گرچه دو سال قبل یعنی در ۱۳۲۹ برای تاسیس شرکت پیله از طرف بانک ملی اقدام شده بود در سنه ۱۳۳۱ در توسعه کارها فعالیت زیادی به خرج داده است در تشکیل و پیش رفت شرکت پیله وری شرکت نساجی و شرکت قند همدرد و سهم بوده اند چنانچه ریاست شرکت نساجی از دارائی خود بمقابل اسعار خارجی تخم پیله خریداری و بدون اخذ مفاد آنرا بشرکت پیله تحویل داده است و باین صورت در تقویه پیله وران و توسعه پیله وری سهم بارزی گرفته است .

باساس نظریات مستر کی در نظر است دستگاہای بافندگی توسعه داده شده و از کابل، مشرفی، هرات و غیره نقاط نفر ما هر خواسته و کار انداخته شود چنانچه در جاپان و چین معمول و متداول است باساس پروگرام و تجارب مستر کی تربیبات گرفته شده است که اهالی در آئینده بتوانند سه دفعه از پیله حاصل بردارند (حاصل بهاری، تابستانی و تیر ماهی) .

در سنه ۱۳۳۱ مستر کی برای شرکت پیله وری به سرمایه امداد تکنیکی یونو سامان و لوازم و نهال های توت پیله را خواسته است .

سهم ابتدائی شرکت نساجی در تشکیل شرکت پیلهوری یک میلیون وهم بهمان اندازه از آن شرکت قند میباشد متبافی اسهام را برای اهالی آزاد گذاشته است و تاحال در بغلان و قندوز اهالی بیش از یک میلیون و دولک افغانی اسهام پیلهورا خریده اند معلوم است که تجارب مستمر کی ورا های جدیدی که برای تعلیم و تشویق اهالی پیدا کرده است در این جنبش های جدید پیلهوری دارای اهمیت زیادی بوده است ۳۷ جریب زمین در بغلان صناعتی از بهترین زمین های حکومت از طرف ریاست زراعت برای قوریه توت داده شده است وهم شرکت برای پیشرفت کار پیلهوری مساعی ممکنه به خرج داده در قوریه مذکور در حدود ۶۰۰۰۰ نهال توت غرس گردیده و دو جریب دیگر هم تخم توت بذر شده و از آن هم یک تعداد زیاد نهال بدست آورده خواهد شد .

علاوه بر آن پنجاه جریب زمین دیگر نیز از زمین های حکومتی به اختیار شرکت پیلهوری گذاشته شده است تا مساحه قوریه توت وسعت داده شود .

چون شرکت در نظر دارد که در نقاط مختلف ولایت قطغن به تاسیس مراکز مهم پیلهوری بپردازد از ریاست زراعت مطالبه یک انداز زمین وسیع را در هر نقطه نموده است و در باره اینکه اراضی مذکور از روی قیمت از املاک سرکاری بدسترس شرکت گذاشته شود از طرف ریاست زراعت احکام و هدایات لازمه از مقامات عالی حاصل شده است تا نظربه ضرورت بعد از معلومات لازمه فنی بدسترس شرکت به اندازه لزوم گذاشته شود. قرا ریکه اطلاع داریم با وجودیکه توسعه پیلهوری در قطغن در مراحل ابتدائی خود میباشد شرکت پیلهوری توانسته است در حدود ۱۵۰۰ قطی تخم پیلهورا در بین اهالی تقسیم نماید و این خود سبب شده است که اهالی در حدود چهار میلیون افغانی از درک فروش محصول ابریشم مفاد بگیرد قیاس کنید که اگر در سنوات آینده از یک طرف تربیه پیلهوری وسعت داده شود و از طرف دیگر به عوض یک حاصل در سال سه حاصل از پیلهوری خود بردارند این منافع چقدر در بلند بردن سوبه زندگی اهالی و تقویه بنیه اقتصادی مملکت موثر خواهد بود .

چیزیکه در توسعه پیلهوری دارای اهمیت است اینست که این کار مفیدرا میتوان ذریعه زنان و حتی اطفال عملی نمود و در این صورت یک عده زیاد افراد بیکار را که بار دوش دیگران میباشد بکار انداخت. این کار خیلی پر منفعت است و فرریکه مستمر کی عقیده دارد اگر یک نفر دهقان ده جریب زمین زراعتی داشته و در یک جریب آن دو هزار چهار درخت توت غرس نماید می تواند به اندازه هفت هزار و دو صد کیلو برگ توت بدست آورد که برای بدست آوردن شصت سیر غوزه ابریشم کفایت کند قیمت ۶۰ سیر غوزه مزبور ده هزار افغانی خواهد شد .

ازین نکته معلوم میشود که تربیه کرم پیلهوری تا بکدام درجه مفید و تا چه حد توسعه آن دارای اهمیت است معلوم میشود که آینده این صنعت در اثر تطبیق شرایط فنی در افغانستان درخشان خواهد بود و با توریید ماشین های بافت کساری ابریشم که شرکت نساجی در نظر دارد نه تنها

احتیاجات البسه لوکس داخلی مارفم خواهد گردید بلکه تولیدات ابریشمی مارول مهمی را در صادرات مملکت بازی خواهد کرد .

مستمر لوریج متخصص تربیه و اصلاح قره گل

از حیث اینکه صفحات شمال مملکت ما برای تربیه گوسفند قره قل مساعد است و عده پوست قره گل که هر سال بدست می آید از دو میلیون تجاوز میکند موضوع تکثیر و اصلاح قره قل از آن گونه موضوعات مهم اقتصاد است که میتوان توسعه و تقویه آنرا در وضع اقتصادی مملکت خیلی موثر پنداشت خصوصاً که پوست قره گلی افغانستان بادیگر مالک تولید کننده پوست قره گل مثلاً ممالک افریقای جنوبی و روسیه در معرض رقابت قرار گرفته است و دول مذکور برای بهبودی کمیت و کیفیت تولیدات خود مراحل مهمی را پیموده اند و نه تنها کمیت تولیدات خود را به پیمان تولیدات ماعرضه می نماید بلکه از لحاظ کیفیت نیز پیشرفت محسوسی نموده اند و ما باید از راهای فنی برای تکثیر و اصلاح جنس گوسفندان قره گل بچاره های اساسی متوسل شویم. ریاست مستقل زراعت متوجه این امر بوده و برای بهتری کمیت و کیفیت تولیدات پوست قره گل مملکت بمطالعات فنی پرداخته و باتخاذ تدابیر فنی کوشیده و از مدتی است که متخصصین F.a.o که در فن تربیه قره گل مهارت دارد شیاطرت و جدیت ابراز و نقاط تربیه قره گل را معاینه نموده و برای توریید اصلاحات در این زمینه پروگرام معین و عملی را ترتیب داده است که باساز آن از طرف شعبات ذی علاقه اجراءات لازمه بعمل آمده و هنوز هم دامنه اجراءات رو به توسعه است .

مستمر لوریج از مطالعه در اطراف شرایط محیط زندگی گوسفند قره قل در صفحات شمال (قطن مزار شریف مینه) باین نتیجه رسیده که برای اینکه از تقلیل عده و تنزیل صفات گوسفند قره گل جلوگیری شود و آئینده آنها تامین گردد بایست برای آنها خورا که مغذی و مسکفی تهیه شود و خصوصاً آنها را از قلت خورا که زمستان که قوت و استعداد و صحت شانرا تهدید مینماید نجات دهیم و علاوه بر آن نقاط آبخوره شان یعنی تعداد جاهای نوشیدن آب را که فعلاً محدود است باید تکثیر بخشید زیرا این محدودیت آبخوره ها مورد استفاده از چراگاهها را نیز محدود ساخته و بسا چراگاهائی است که نسبت باینکه از آبخوره ها دور میباشد مورد استفاده نیست و در نتیجه مالدارها مجبورند که حیوانات خود را همیشه به چراگاههای آبخوره دار بچرا برده و سبب نه گردند که چراگاه از ازدیاد چرا و تراکم حیوانات وضعیت طبیعی خود را باخته و علفها وقت نیابند که از زیر دندان حیوان رهائی یافته و رو به تنمیه بگذارد .

سوم عاملی که در اصلاح و تکثیر گوسفندان قره قل بنظر مستمر لوریج اهمیت دارد اصلاح جنسیت است برای حصول این منظور تاسیس تربیه گاهها لازم است چنانچه یکی از آن باساز فنی در شهرغان تاسیس شده که در آن یکمده گوسفند نر و ماده طور مطلوب برای بدست آوردن جنس بهتر تحت تربیه و عملیات فنی گرفته شده و کویر اتیف مالدار برای تهیه نمودن لوازم تربیه گاه مذکور مسئول قرار داده شده است. به تقلید آنچه در موسسه تربیه قره گل

بعل می آید البته مالدارهای گردونواح نیز باصلاح جنسیت گوسفندهای خودخواهد پرداخت و تدریجاً تربیه گلهائی در نقاط دیگر مزارشریف ومیمنه وقطغن تاسیس خواهد شد .

موضوع مهم دیگری که مستر اورویچ در راپور خود مهم نشان داده جلو گیری از شیوع امراض مسری ومعالجه گوسفند های مریض است چنانچه در این باره نیز ذریعه متخصصین F.S.O مطالعاتی بعمل آمده وحتى در باره فراهم آوری بعضی ادویه ضد بعضی امراض از قبیل مرض کرم جگر و کتله گوسفند وغيره تهیه شده و آنچه در مرکز فراهم شده نمیتوانست ذریعه کوپراتیف مالداري از خارج فراهم خواهد شد درین موارد از حیث نداشتن سابقه در مراحل ابتدائی میباشیم که طبعاً با مشکلاتی باین اقدام روبرو خواهیم شد مراتب فنی مجادله علیه امراض مذکور بریاست زراعت از تباط داشته و کارهای دیگر آن که جنبه مالی واداری دارد مربوط به کوپراتیف مالداريست که در سنه ۱۳۳۱ تاسیس شده والیته دراوانل کار مشکلات متعددی پیش روست لیکن با اینهمه در تمام موارد فوق الذکر اجراءات لازمه شده ویا مراتب عملی کردن آن روی دست است مثلاً در باره فراهم آوری خورا که زمستانی در اثر پیشنهاد متخصصین از طرف کوپراتیف مالداري به ترتیب نمودن بعضی گلهای کوچک خورا که در نقاط مختلف ولایت مزارشریف پرداخته وهم برای اینکه کسب چاره پنبه دانه های شریکت پنبه قند ز به خورا که گوسفند ها برسد ترتیبات حمل ونقل ومصرف رسانیدن آن از طرف کوپراتیف مالداري گرفته شده .

همچنین برای جلو گیری از امراض يك اندازه ادویه مختلفه به خارج فرمایش داده شده است . ومقداری هم توسط ریاست زراعت بدسترس متخصصین گذاشته شده که برضد امراض گوسفند مورد استفاده قرار دهد امید است این اساس بهرور زمان وسعت مزیدی یافته وبتوانیم گوسفندان قره قل خود را از تقلیل کمیت وتنقیص کیفیت که آینده آنها را تهدید می کنند نجات بدهیم مقام اولیته را که پوست قره گلی مادر مار کیتهای دنیا دارد با توجه به مسائل فنی از دست ندهیم.

مسترمك فرسن متخصص امراض گوسفند

مالداري از مزایای برجسته مملکت ماست مردم با اینکه از تربیه فنی وشرايطه صحیح دفع امراض مسری بیخبرند با اینهم آنچه در خورامسکانست نسبت به حیوانات دریغ نمی نمایند وحتى از کوچکترین برگ سبزی روی زمین استفاده وحیوانات خود را در زمستان در نقاط گرم در شروع سال در نقاط معتدل ودر تابستان در نقاط مرتفع سرد که هنوز علف آن به پژمردگی نرسیده نقل میدهند وهم از منابع آب استفاده میکنند بعمل می آورند . این زندگی متحرک زیاد تر مخصوص گوسفند وبز است زیرا این حیوانات میتوانند از خورد ترین علف روی زمین استفاده کنند وماذریعه همین حیوانات میتوانیم از علوفه خود روی دشتها ومیدان های خاره مملکت استفاده نماییم ازین حیث است که تعداد گوسفندوبز در مملکت مانسبت به دیگر حیوانات زیادترست ودر زمینه مالداري مقام اول را اخذ نموده لیکن معالاسف متجاوز از نصف

این حیوانات مفید هر سال از اثر امراض مختلف تلف میشوند و از این راه به ملیون ها افغانی خساره متوجه به مالدارى ما میگردد .

لهذا برای جلوگیری از هر چه خساره مدعش است که يك نفر متخصص معالجه امراض گوسفند در اثر مطالبه ریاست زراعت بواسطه شق FAO در اوائل ۱۳۳۱ وارد افغانستان شده و چون در زمینه امراض حیوانی قبلاً مطالعاتی بعمل نیامده است لهذا اولین کاریکه مستر مک فرسن متخصص امراض گوسفند بعمل آورد و معاینه مفصل مملکت است .

مستر مک فرسن با بناغلی محمداسلم متخصص که بعیت معاون و ترجمان کار میکند حصص مختلف قطغن ، مزار شریف میمنه ، هرات ، فراه ، قندها ، غزنی را معاینه نمود و انواع امراض گوسفند را در هر منطقه طور علیحده معلوم نموده قرار معاینات مستر مک فرسن مهم ترین امراض گوسفند در افغانستان امراض پرازیتی است که عمده ترین شان کرم جگر Live Blue و بعد از آن کینه . از جمله امراض مسری چیچک و سیاه زخم و سیاه لنگی Footrat است کرم امعاو کرم شش و مرض سقط جنین Abortion نیز در بعض نقاط بملاحظه میرسد . اندازه تلفات سالانه قرار معلومات مستر مک فرسن طور تخمین از ۲۰ تا ۲۵ فیصد میباشد .

قرار یک متخصص اظهار میدارد همچو امراض که از مدت های مدید در حیوانات مملکت صدمه رساننده بصورت فوری و آسان از بین برده نخواهد شد لیکن درباره کرم جگر و آفات جلدی میتوان در مدت کمی نتایج بسیار خوبی بدست آورد چنانچه خود متخصص برای معالجه کرم جگر یک نوع دوارا موسوم به کاربن تیرا کلو را بدست Tetrachloride رایش بین شده است و برای دفع انواع کینه ها و خشک ها نظریه اش چنین است که بایست در نقاط مخصوص در هر منطقه حمام ها (حوض های شستوشو) ترتیب داده شود و از محلولات مخصوص مثل گامکسین Gammexaue و دی دی تی T.D.D کار گرفته شود .

قرار نظریه متخصص اکنون نقاطیکه بایست در آن اولتر به ترتیب نمودن حوض های شستوشو برداشته شود فیض آباد ، بقلان ، قندها ، مزار شریف ، شبرغان ، اندخوی ، سرپل ، میمنه بصورت امکان هرات فراه و گرشک و غزنی مدنظر باشد . فیض آباد از لحاظ اینکه بدشت های وسیع چرا و میدان های مهم علف مجاورت دارد و از راهانقر مالدار با گوسفند های خود از فیض آباد بطرف چراگا های معلوب عبور میدهند دارای اهمیت زیادست . در این صورت اگر در فیض آباد یک یا دو عدد حوض شستوشوی گوسفندان ترتیب داده شود یک عدد زیاد گوسفندان مملکت که از نقاط مختلف می آیند تحت تدابیر گرفته شده و بصورت سالم بطرف چراگاها سوق داده خواهد شد همچنین وقتیکه گوسفند از این چراگاهاى بهاری و تابستانی

واپس به نقاط چراگاهای زمستانی سوق داده میشوند دغه دیگر شستوشو خواهد شد و به این قسم دریکسال دو دغه شستو شوی شان بعمل خواهد آمد دواز حشرات و آفات نجات یافته و در نتیجه درصقات محصولات شان نیز اصلاحات زیادی وارد خواهد گردید .

در باره تداوی امراض دیگر نظریه متخصص اینست که این معلومات نظری بایست ذریعه تحقیقات لابرا توار تکمیل گردد و بعد از آن مراکز بیضاری در نقاط لازمه تاسیس گردد و حیوانات هر منطقه تحت تداوی گرفته شود مستمرک فرسن در لابراتوارهای مربوطه ریاست مشغول تحقیقاتست و نمونه های اعضای مریض گوسفندان را مطالعه نموده است تا از حصص مختلف جمع آوری و جهت تحقیقات بدسترسش گذاشته شوند . چون برای بیکار انداختن مراکز بیضاری ولایات و اطراف به یک عده اشخاص فنی ضرورت است در ریاست زراعت کورسی بنام کورس امراض حیوانی افتتاح شده و فعلاً به تعداد ۱۸ نفر از فارغ التحصیلان مکتب زراعت داخل کورس گردیده و تعلیم شان ذریعه متخصصین و متخصصین وطنی بعمل می آید با بدافزود که اقدامات فنی در باره تداوی امراض گوسفند در مراحل ابتدائی خود است و در آینده توسعه زیادی پذیرفته و از آن نتایج خوبی بدست خواهد آمد .

مستمر اگر برگ متخصص تربیه حبوب و کارهای آن در سنه ۱۳۳۱ :-
 هر قدریکه از ذرایع بهتری در زراعت کار گرفته شود اگر تخم های قوی و خوب بدسترس نباشد محصولاتیکه بدست می آید ناقص میباشد زیرا تنها زمین قوی، آب فراوان، کار خوب هوای مساعد برای بدست آوردن حاصلات معلوب، کافی نیست بایست تخمی که کاشته میشود نیز اصلاح شود در دنیای کنونی برای اصلاح حبوب موسسات فنی بزرگی مشغول کار بوده که از هر نوع تخم بهزار هاتن بدست می آورند و عرسال در آن اصلاحات مزیدی را وارد می آورند ریاست زراعت مسئله اصلاح حبوبات داخل پروگرام خود نموده و برای عملی نمودن این حصه مهم پروگرام یک نفر متخصص اصلاح حبوب مستر اکبر برگر از شعبه تحت قوانین موضوعه تعاون تخنیککی یونو مطالبه بود که در اوائل ۱۳۳۱ وارد افغانستان شده و در باره اصلاح حبوب گندم جواری و غیره داخل اقدامات شده است و در یک قطعه زمین تجاری واقع گذرگاه عملیات خود را شروع نموده و بعضی آلات زراعتی عصری را نیز بیکار انداخته است که از آن جمله ماشین تصفیه است که تخم ها را از هم جدا و تفریق و از نا پاکیه تصفیه می نماید یک عده نفر فنی وطنی نیز بریر دستی مستر اکبر برگ گماشته شده تا هر یقه کار را آماده و در غیاب متخصص بتوانند کارهای فنی را ادامه دهند .

مسترد گندم متخصص تربیه و اصلاح ینبه

از محصولات صنعتی نباتی یکی از مهم ترین آن ینبه است در سنه ۱۳۱۶ حاصل این ماده صنعتی مهم در تمام مملکت زیاده از ینج لک سهرن بوده لیکن در اثر توجه حکومت اکنون حاصل سالانه چندین برابر شده در بلند بر دن حاصل ینبه اقدامات مقیدی

بعمل آمده چنانچه متخصصین طریقه‌های فنی زرع پنبه بمعاونت مامورین فنی ریاست زراعت هزارعین پنبه تلقین و تبلیغ نموده و تخم‌های جدید پنبه‌های امریکائی و مصری را وارد و زرع آنها را ترویج بخشیدند اکنون بهمان اساس است که مستردکنسن متخصص پنبه را ریاست زراعت به وساطت FAO در سنه ۱۳۳۰ خواسته و اینک نامبرده دومین سالست که در تربیه جنس و بلند بردن حاصلات پنبه در قطغن مشغول تجارب و عملیات فنی مختلفه میباشد قرار راپورت‌های متخصص مذکور پلان کار مستردکنسن بااساس فقرات ذیل است.

۱- اصلاحات مزید در اصول کار و کاشت پنبه و ترویج و توسعه اصولهای عصری تر

در بین زارعین .
۲- بدست آوردن پنبه دانه‌های اصلاح شده و برحاصل و تورید پنبه‌های امریکایی به غرض حاصل نمودن جنس پنبه پر حاصل و زود رس .

۳- بلند بردن حاصلات پنبه ذریعه به کار انداختن ماشین‌های زراعتی .
۴- بلند بردن حاصلات پنبه ذریعه پاشیدن باروهای کمیابوی .
قراریکه از راپورت‌های مستردکنسن بر می‌آید در شقوق فوق تجارب و عملیات مفیدی به عمل آمده است .

در حصه اصلاح اصول کار و کشت پنبه و ترویج و توسعه اصول عصری تر در بین زار عین تجربه‌گاہای علیحده در نقاط مختلف قلعه زال ، خواجه غار ، تالقان ، حضرت امام تاسیس شده است و در آن ذریعه مستردکنسن و نفر فنی زبرد ستش زراعت پنبه با اصول جدید زرع شده است تا دهافین بعد از اینککه نتیجه رابه چشم خود ببینند به دریافت نمودن مواجب به بلند رفتن حاصلات پنبه و ترویج اصول زرع فنی خود به خود متشبث گردند .

در حصه بدست آوردن پنبه دانه‌های اصلاح شده یک مقدار تخم‌های پنبه امریکایی از قبیل دلتا یا این Delta ۱۱۱ و کالاکا a و کوکر Coar از امریکاسته خواسته شده و تحت تجربه گرفته شده است خصوصیت مهم این انواع پنبه زودرسی شان است و این خاصیت در زرع پنبه قطغن دارای اهمیت زیاد است زیرا که در ماهای میزان و عقرب که هنوز موسم برداشت حاصلات پنبه‌های قطغن از سر ماصدمه می‌یابند و لهذا اگر انواعیکه زودرسی شان زیادتر باشد در قطغن تحت زرع گرفته شود از گزند سرما جلو گیری بعمل می‌آید و حاصل پنبه بلندتر خواهدرفت .

در حصه بلند بردن حاصلات ذریعه ترویج ماشین‌های عصری زرع پنبه نیز قراریکه از راپورت‌های مستردکنسن معلوم می‌شود یککعبه تراکتور هاو یککعبه ماشین‌های مختلف زراعتی در زمین‌های فارم قندز و زمین‌های مربوط شرکت بکار انداخته شده است و یککعبه نفر که از طرف شرکت تهیه شده نیز به آموختن و چالان کردن ماشین‌های مذکور گماشته شده که در آینده از آنها برای بکار انداختن ماشین‌های زراعتی استفاده زیادی بعمل خواهد آمد.

در حصه پاروهای کیمیاوی نیز تجاری ذریعه مستردکنن بعمل آمده که برای آینده امکانات استفاده از پاروهای کیمیاوی را توسعه خواهد بخشید .

مسترد پیرسن متخصص مرض گاو مرگی

در سنه ۱۳۳۱ مجادله بر ضد مرض گاو مرگی در حصص مختلف مملکت ادامه داشته و یکعده زیاده گاو هادر نواحی کابل و نقاط قریبه آن و در بگرام و پغمان وار غنده و چارده و چار آسیاب و غزنی ولو گر و بعضی نقاط هزاره جات از قبیل بهسود و غیره ادویه ضد مرض مذکور پیچکاری شده و حیوانات معافیت حاصل نمودند و روی هم رفته در سنه ۱۳۳۱ از یاد از ۳۰۰۰۰ گاو در نقاط مختلف برضه رض پیچکاری شده و درین شق موفقیت ها مهمی بدست آمده چیزیکه از همه مهمتر است بکار انداختن ماشین خشک نمودن و اکسین است Dvy Freesev که در وقت محفوظ بودن سیروم را خیلی ها زیاد ساخته و موارد استفاده از او اکسین را خیلی توسعه می بخشد. ماشین مذکور از ماشین های با قیمت بوده و از جدید ترین مودل است که در لابراتوار دایرة نسلگیری مربوط ریاست مستقل زراعت چالان شده و بکار شروع نموده است . علاوه مجادله ضد مرض گاو مرگی بر ضد مرغ مرگی Rankhet نیز در سنه ۱۳۳۱ اجرا آت مفیدی بعمل آمده و یک مقدار مزید و اکسین ضد مرض درمو سسه سیروم سازی بینی حصار بدست آورده شده و زیاده از ۳۰۸۰۰ مرغ در سنه ۱۳۳۱ در نواحی کابل و مربوطات آن پیچکاری شده و برضه مرض معافیت حاصل کرده اند .

مسترد هاووزر متخصص کیمیاى زراعتی

مسترد هاووزر متخصص کیمیاى زراعتی که در سنه ۱۳۲۷ از طرف ریاست زراعت از طریش استخدام شده است در سنه ۱۳۳۱ علاوه بر اینکه در لابراتوار کیمیاى زراعتی نمونه های خاک حصص مختلفه افغانستان (خصوصاً نواحی کابل و قطنن) را تحت تجربه قرار داده است بالای لبلبوی قندی و پنبه و کتان نیز تجاری بعمل آورده است که در توسعه زرع و اصلاح جنسیت نباتات مذکور دارای اهمیت فنی خاصی خواهد بود . در لبلبوی قندی که زراعت آن در (بغلان) بصورت پلوان می شود در اثر تجارب سه ساله خود عملاً با ثبات رسانیده است که اگر زراعت لبلبو در کرد های هموار بعمل آید هم حاصل فراوان تر بدست خواهد آمد و هم لبلبو دارای خواص بهتری خواهد بود. باساس این تجارب مسترد هاووزر هدایت نامه های چاپی از طرف ریاست زراعت چاپ شده و در بین زارمین لبلبو تقسیم کرده شده است تا مطابق بان در طریق لبلبو کاری خود اصلاحات لازمه را وارد نمایند .

تطبیق مواد کیمیاوی نایتروجنی و فسفوری و تطبیق پاروهای عضوی مثل کنجاره و تفاله لبلبو بر مزارع تجاری لبلبو نیز از تجارب مهم متخصص است. متخصص مذکور در فنی جریب ۸۰ کیلوگرا نایتروجن و ۶۰- کیلوگرام فسفور و ۷۰ سیر کنجاره و ۷۰ سیر تفاله لبلبو را تطبیق نموده است و لبلبوها را در کردهای هموار به فاصله ۳۰ سانتی متر کاشته حاصل

بسیار خوبی برداشته است و همچنین در پنبه نیز انواع مختلف پاروهارا تطبیق نموده است در زمینی که قطعا پارویان نداده است فی جرب ۶۳ و نیم سیر پنبه حاصل گرفته از زمینی که بان آزوت داده است ۹۷/۸ سیر و از زمینی فسفور به آن داده است ۷۹/۶- و لیکن در صورت تطبیق آزوت و فسفور ۱۲۶/۸ سیر پنبه بدست آورده و ثابت است که اگر بزمین آزوت و فسفور هر دو تطبیق می شود حاصل فراوان تر بدست آورده می شود.

علاوه بر تجارب بر لبلبو و پنبه بر کتان و سند نیز تجارب لازم نموده و شش نوع کتان و دو نوع سند را که از آلمان رسیده بود تحت زرع گرفته است اگرچه از سندها نتیجه مطلوبه گرفته نشده است لیکن از انواع کتان نتیجه خوبی بدست آورده و هم متخصص مذکور الیاف آنرا حاصل نموده و بر ریاست زراعت نمود تا تقدیم داشته است. این تجارب ثابت میکند که زراعت کتان در قطن نتیجه خوبی میدهند و بایست مانند پنبه به توسعه زرع آن پرداخته شود

ریاست مدافعه امراض زراعتی

۱- ریاست مدافعه امراض زراعتی ریاست زراعت با اساس بان مدافعه وی اشجار مبتلا به مرض درختان غور بند یکدسته مامورین فنی خویش را با ادویه و سامان لازمه بغرض ادویه پاشی به غور بند اعزام نموده و هیئت مذکور قراریکه رایور میدهد با وجود باریدن باران های متواتر که در وقت اجرای عملیات ادویه پاشی در مربوطات غور بند واقع گردیده بود حسب اصول و ایجاب فن (۱۵۳۳۹۴) اصله درخت بادام و غیره را در مناطق مختلفه غور بند که در سال های ماضی ادویه پاشی نشده بود تحت عملیات قرار داده و بوسیله ادویه ای. اف. نمبر ۶۰۵ ادویه پاشی نموده اند و قرار معلوم از عملیات متذکره فوق نتیجه اطمینان بخش بدست آمده است.

۲- ریاست مدافعه امراض زراعتی جهت اینکه بر علاوه درختان مربوطه غور بند اشجار مربوطات قریب مرکز رانیز تحت مطالعه و مجادله قرار داده بتواند یک هیئت چهار نفری را وظیفه دار نمود که در حصص قریب مرکز از قبیل بینی حصار و بنمان و قسمتی از کوهدا من و شیوکی و اکثر باغچه های شخصی اهالی را در شهر نو و شیرپور و کارته چهار گردش و نظریه بدرخواست مراجعین اشجارشان را تحت مدافعه قرار داده و بصورت عموم موازی (۴۳۲۴۰) اصله درخت را در ناحیه های فوق بوسیله ادویه ای. اف. نمبر ۶۰۵ و غیره ادویه های پودری اوکاپر سلفات و غیره ادویه پاشی نموده اند و هم در مقابل مرض آتشک تاك از مواد پودر کبریت کار گرفته شده.

۳- چون اطلاعات و رایورهای مدیریت های زراعت و ولایات و متخصصین داخلی و خارجی اعزامی مرکز نشان میداد که در سال های ۱۳۳۰ و ۱۳۳۱ نسبت به سال های ماضی تکثیر ملخ مراکشی و ایضا لوی در ولایات شمال ممکت از قبیل قطن و مزار شریف و میمنه و هرات زیاد و خطری را بزراعت مملکت پیش نموده بود ریاست مدافعه امراض زراعتی برای اینکه در مقابل حشره مضره مذکور بر علاوه عملیات تکنیکی (ملی) از عملیات کمیابوی که

په پخوانه وسیله اساسی مدافعه ملیخ محسوب و نتیجه مثبت میدهد اقدام بشوایند بخیریداری يك مقدار ادویه لازم از خارج اقدام وبالاخر وموفق گردید که مقدار (۷۰) تن ادویه ایکزیدول که بصورت بود راستعمال میشود با (۳۰۴) دانه ماشین بود ریاشی مخصوص ادویه مذکور بمرکز توریید و بقدر لزوم بولایت مربوطه مزار شریف و قطن و بدخشان و میمنه و هرات قندهار و فراه و جنوبی و مشرقی ارسال داشته در سال ۱۳۳۱ در عملیات کمیایوی بر علیه حشره مضره ملیخ از استعمال مخلوط فلو سیلیکات دوسبب دیم و کنجیاره کار گرفته شده و اراضی که از نقطه نظر ملیخ در ولایات شمال افغانستان مدافعه گردیده است عبارت از (۲۵۷۵۴۵) جریب که (۳۴۵۶۲) جریب آن بصورت کمیایوی و (۲۲۲۹۸۳) جریب بوسیله عملیات تکنیکی (ملی) مدافعه شده .

۴- چون تکثیر ملیخ ایطالوی و مراکشی در نقاط مختلفه ولایت مزار شریف، قطن، میمنه، هرات در سال ۱۳۳۱ زیاد و مامورین مربوطه ولایات مزبور جهت مدافعه آن کافی نبوده برای تقویه مامورین مذکور وسرعت امور مدافعه از مامورین فنی مرکز يك دسته مامورین فنی مرکزی طور خدمتی بولایات مذکور اعزام شده تا در مدافعه با مامورین محلی کمک نمایند .

۵- برای اینکه در مقابل حشره مضره ملیخ پروازی شیسوسر که گریگاریه که از ممالک همجواری (ایران و پاکستان) همه ساله بداخل خاک افغانی در نقاط مختلفه قندهار و فراه وارد میگردد ترتیبات مدافعه وی اتخاذ شود ریاست مدافعه امراض زراعتی طبق سال های گذشته بولایات موصوف يك يك دسته مامورین فنی مرکزی خویش را اعزام و هدایت داده بود که در صورت ورود ملیخ موصوف عملیات مدافعه وی را اجراء و هکنذا چون خطریر و از این حشره مضره مختلفه ولایات مشرقی جنوبی نیز موجود بود بولایات متذکره نیز يك دسته مامورین فنی خویش را اعزام نمود هیت مذکور الی تا زیخ های ۳۱/۴/۲۴ و ۳۱/۵/۱۱ و ۳۱/۷/۱ داخل وظیفه بودند در ولایات مشرقی و جنوبی قندهار در سال ۱۳۳۱ پرواز ملیخ مذکور صورت ننگرفته و تنها يك پرواز آن در ولایت فراه به تاریخ ۳۱/۹/۲۴ صورت گرفته که دسته وارده محدود و از طرف مامورین موظف فوراً تحت مدافعه قرار داده و از بین برده شده و کدام خساره بزراعت وارد نکرده است .

۶- مطابق موافقه نامه که بین افغانستان و اتحاد شوروی موجود بوده با اساس مذکور در ماه میزان ۱۳۳۱ کنفرانس مشترک بین متخصصین افغانی و شوروی در کابل انعقاد یافته و در آن بر مسائل فنی مربوطه مدافعه ملیخ و حشرات امراض قرانطینی و غیر قرانطینی پنبه و غیره نباتات بحث و تبادل نظر فنی بعمل آمده است .

۷- زراعت پنبه سمت شمال مملکت در قسمت قطن و مزار شریف و غیره مواضع لازمه بوسیله متخصصین شوروی معاینه بعمل آمده است و رایور مذکور ریاست مدافعه امراض زراعتی مواصلت نموده .

۸- برای اینکه راجع به حشرات مضره زراعتی ریاست مدافعه امراض زراعتی معلومات درست بدست داشته باشد و جبهه مجادله آن اقدامات لازمه را اجرا نموده بتواند برای ورود یکنفر متخصص حشرات مضره از موسسه امداد تخنکی یونو Faو داخل اقدامات گردیده و در نتیجه یکنفر متخصص حشرات مضره بتاريخ ۲۲ جوزا از موسسه مذکور بریاست زراعت آمده و متخصص مذکور با ما مورین فنی مربوطه ریاست مدافعه امراض زراعتی حصص مختلفه مملکت را در مرکز ولایات - مطالعه و نتیجه آنرا از بعضی حصص متذکره بریاست مدافعه امراض زراعتی راپور داده و قسمی از آن از طرف مذکور تحت ترتیب گرفته شده .

۹- برای اینکه از چگونگی وضعیت ملخ و غیره حشرات مضره زراعتی و طرز مجادله و غیره آنها ریاست مدافعه امراض زراعتی معلومات درستی در دست داشته باشد در این نزدیکی ها یکنفر متخصص حشرات را که از طلاب افغانی و محصل هند بوده و بوطن تازه وارد و بریاست مدافعه امراض زراعتی معرفی گردیده بود جهت مطالعات علمی بایک دسته ما مورین فنی بولایات اعزام کرده که در آنجا طبق ایجابات فن در اطراف ملخ و غیره حشرات مضره زراعتی مطالعات نموده و در حین بازگشت خویش راپور بدهد. متخصص مذکور بایست معینی خویش تمام ولایات مملکت را مطالعه و در ختم مطالعات خویش راپورت خود را بریاست مدافعه امراض زراعتی تسلیم داده است .

ریاست نسلگیری

۱- در مدت ده ماه بیست و هفت روزهیست های مجادله وی در نقاط مختلف مملکت اعزام و دو صد و سی روز با مجادله دوام نموده اند .

۲- ماشین خشک کردن و پروس که در مجادله امراض حیوانی اهمیت مخصوصی دارد و از طرف ریاست نسلگیری داده شده در برج جدی امسال بکار انداخته شده و بتاريخ ۲۲ جدی کورس مستعجله بیطاری در ریاست نسلگیری افتتاح شده که بیست و پنج نفر متعلم در آن شامل است .

۳- در شفاخانه حیوانی مربوطه ریاست نسلگیری در ده ماه امسال که از حمل شروع و به جدی ختم میشود به تعداد ۲۳۳ حیوان رعیتی را با اصول فنی اخته نموده و هم در همین مدت به تعداد ۱۶۲۷ حیوان از قبیل گاو و اسب و مرکب و غیره حیوانات رعیتی عملیات و تدای گردیده .

۴- در شق تریه خانه در مدت ده ماه هذاسنه ۳۱ فرد گوساله های دورک فریز جرنی و وطنی بدست آورده شده .

ریاست تخنکی در سال

از آنجا که کارهای ریاست تخنکی اکثرا با امور کارهای سائر دوائر ریاست زراعت توأم می چرخد و بصورت مجزی و علیحده آنرا بسیار کم می توان به قید تحریر آورد . با آن تاجای ممکن بصورت مختصر از امور این شعبه ذیلامتذکر می شویم .

۱- این اداره در طول سال برای امور مدافعه ملخ . تا کوی گاو و امراض گوسفند و مرغ و غیره موثرهای تیز رفتار و لاری تهیه و هر گونه تسهیلاتی در راه رساندن متخصصین مربوطه عمله مدافعه حشرات و واکسین ضد امراض حیوانی و غیره چیزهای ضروری به مواضع آفت دار فراهم داشته است .

۲- یک اندازه سامان لایراتواری کیمیای زراعتی و امراض نباتی از خارج وارد و بدسترس نفری مربوطه گذاشته شده .

۳- سامان اخذ کریم و مسکه از خارج وارد و بدسترس شعبه مربوطه گذاشته شده است .

۴- بسته کاری دوعراده ماشین تخم پاکی ثابت و سیار و بکار انداختن آنها طور امتحانی در امور تصفیه جنوب در بعضی نقاط .

۵- جمع آوری معلومات در اطراف بعضی ماشینهای طرف ضرورت مملکت و مفاهمه در اطراف مزایا و کار آنها .

۶- در ظرف سال ۱۳۳۱ یک تعداد آلات دستی از قسم داسهای دسته دراز و دسته کوتاه و ماشین کوچک تخم باشی . قلبه آهنی . شانه . پنجه و غیره بایک نفر متخصص ماشین و آلات زراعتی از طرف یونو فرستاده شده بود که با همکاری ریاست تخنیک زراعت و استفاده از سامان مذکور در تمام مرکز زراعتی ولایات و مرکز فارم ها و غیره جاها به معرض نمایش قرار داده شده و نفری نقاط مذکور که برای دیدن و استعمال آلات مذکور گرد آمده بودند استعمال آلات مذکور را مشاهده و بیشتر طرف دلچسپی اهالی و توده زراعت پیشه واقع شد داسهای کلان به طول ۷۵ سانتی و ۶۵ سانتی بود . برای درو گندم . جور شقه کار خوبی داده است و اشخاصیکه در وقت نمایش بیشتر به استعمال آلات موصوفه دلچسپی و مهارت در کار نشان داده و دندیک یک دانه داس بایک دانه دسته داس سنگدان و چکش برای تیز کاری آن طور نمونه در هر قریه که سامان نمایش داده شده است مجانی در نقاط مختلف مملکت به اشخاص داده شده است فرار ذیل است .

ولایت کابل : اقسام داس ، حلقه و کلیک ، دسته چوبی ، چکش ، و سنگدان ، باو سنگ و پوش آن و مریوطات کابل . ۱۳۲ دانه - ۱۲۴ - جوره - ۱۶ دانه ۳۵ جوره - ۱۵۱ جوره

حکومت اعلیٰ غزنی

و مریوطات آن . ۱۳ دانه - ۱۳ جوره - ۲ دانه - ۳ جوره - ۱۳ جوره

۳ حکومت اعلیٰ پروان

مریوطات آن . ۳۷ دانه - ۳۷ جوره - ۶ دانه - ۹ جوره - ۳۷ جوره

۴ در صفحات شمال

قطن مزار شریف میمنه . ۱۹۹ دانه - ۱۷۵ جوره - ۲۳ دانه - ۳۴ جوره - ۱۳۴ جوره

۵ در قندهار و فراه . ۵۳ دانه - ۴۸ جوره - ۵ دانه - ۹ جوره - ۵۳ جوره

۶ ولایت هرات . ۴۹ دانه - ۴۵ جوره - ۶ دانه - ۸ جوره - ۵۰ جوره

۷ ولایت مشرقی . ۱۷ دانه - ۱۲ جوره - ۲ دانه - ۲ جوره - ۱۵ جوره

مدیریت عمومی تبلیغات

یکی از کارهای مفید و بی سابقه مدیریت عمومی تبلیغات نشر یک مجله زراعتی موسوم به کرهنه است که سه ماه در سه ماه از شق نشریات آن باشاعه گذاشته شده است این مجله در انتشار معلومات زراعتی و تشویق مردم بطرف زراعت و ترزیق مفکوره های مفید در اذهان عامه و خصوصاً آشنا ساختن روستایان و صاحبان زمین به آنچه ها نیکه نزدشان موز و مجهول است رول مهمی را بازی خواهد کرد .

در جریان ۱۳۳۱ کارهای متخصصین F. O. که در شقوق مختلف اصلاحات زراعتی کار میکنند از شعبه یونوی مدیریت عمومی تبلیغات و ارسی شده و راپور کارهای هر یک از آنها بعد از اینکه ترجمه شده است مراتب ابتدائی اجراآت خود را پیموده به شعبات مربوطه سپرده شده و هم در باره اینکه شعبات مربوطه با ساس راپورهای متخصصین چه اجرائاتی بعمل آورده اند مراتب بعمل آمده است . فراردا د های متخصصین جدید F. O. برای ۱۳۳۱ و برای ۱۳۳۲ نیز از همین شعبه اجرا شده است از شعبه فارم های مدیریت عمومی تبلیغات در باره توسعه مزید تجربه گاه خوست و نگرانی از تجربه گاه گذر گاه و فرام آوری ضروریات تجربه گاه های بغلان و قندز و تهیه نمودن بعضی جنوب برای مدیریت های زراعت ولایات اجراآت مفیدی بعمل آمده است .

تجربه گاه خوست برای ترویج و توسعه زرع نباتات مختلفه خصوصاً اشجار منطقه گرم (نارنج، مته، مالته وغیره) در خوست که زمین های وسیع و مستعد و آب فراوان و هوای مساعد دارد رول مهمی را بازی خواهد کرد یارو های کیمیای که ذریعه مدیریت عمومی تبلیغات برای تجارب متخصصین لیلیو وینیه قبلا تهیه شده بود در قندز و بغلان از طرف متخصصین تحت تجربه قرار داده شده است .

در جریان سال ۱۳۳۱ پنج نفر از متعلمین زراعت طبور سکالرشیب به امریکا سوئیس هند و ایران برای تکمیل تعلیمات در شقوق ینیه کیمیای زراعتی احصائیه زراعتی وامراض حیوانی فرستاده شده اند .

امور ولایت کابل

در سال جاری اجرا و انجام دو کار در معارف ولایت کابل خیلی اهمیت دارد. اول - تاسیس مکاتب دهاتی با اساس پلان و پروژه توسیعی وزارت معارف و صلاحیتی که بمدیريت عمومي داده شده بود در برج حمل بتاسیس مکاتب دهاتی پرداخته سه باب مکاتب دهاتی در بگرامی، یک باب در سروبی، دو باب در کوهدامن سه باب در میدان، دو باب در کلنگار و دو مکاتب در علاقه موسسهی مربوط حکومت چاردهی تاسیس نمود که بعضی ازین مکاتب یک صنفی و برخی دارای صنف دوم نیز می باشد.

در فرصتی که هیئت عرفانی اعزامی هزاره جات مکاتب اساسی آنجا را تفتیش مینمودند یادآورده باب مکاتب در حصص مختلف دایزنگی به ترتیب ذیل افتتاح کردند.

۱ - در حکومت بهسود - ۵ مکاتب

۲ - « لعل و سر جنگل - ۱ »

۳ - « دایکندی - ۳ »

۴ - مرکز دایزنگی - ۳ »

۵ - یکا و لنگ - ۱ »

۶ - در حکومت شهرستان - ۲ دو مکاتب

دوم - تعمیر هفت بنا برای مکاتب رسمی هزاره جات

دو عمارت در بهسود (یکی در مرکز بهسود دیگری در راقول)

دو « دایزنگی » پنجاب « تگاو بزرگ »

دو « یکا و لنگ » فزیه نیک « چارده »

یک عمارت در مرکز حکومت لعل و سر جنگل خواه مغواه در این نقشه ایجا بات

مجبوطی هزاره جات واحد امکان مد نظر گرفته شده.

و با اساس آن هر عمارت دارای شش اطاق تدریسی، یک اطاق برای اداره، یک

اطاق نحو بلخانه سامان مکاتب می باشد، الحاقیه تعمیر نیز یک اطاق شب باش برای معلمین

مسافر، و یک اطاق مطبخ و یک تشناب بر علاوه چند اطاق بیت الخلا دارد عمارت مذکور

در ظرف کمتر از سه ماه آباد گردیده طلاب همه مکاتب بعمارات جدید شان نقل داده شدند

بر علاوه امسال در ۴۰ مکاتب اساسی مجالات مربوط ولایت کابل به تعداد ۱۱۱۵ نفر

طلبه جدید شامل شده و ۶۷۶ نفر فارغ التحصیل گردیده است.

احصائیه مکاتب دھاتی جدیدالتاسیس معارف ولایت کابل در سال ۳۱

منطقه پیتوزبان	مجموعه تعداد معلمان-موقعیت	تعداد طلاب	صنف صنف	اول دوم سوم	تاریخ تاسیس	اسم مکتب	شماره
حکومت مریو	۱	۴۳	۰	۴۳	۳۰ حمل ۱۳۳۱	بتخاک	۱
فارسی زبان	فربه بتخاک	۱	۰	۴۳	»	خورد کابل	۲
پیتوزبان	»	۱	۰	۴۰	»	ملنگک	۳
»	ملنگک	۱	۶۲	۰	»	سروبی	۴
»	»	۱	۵۴	۰	»	کلیکان	۵
فارسی زبان	اودخیل	۱	۷۵	۰	»	فرزه	۶
»	کلیکان	۱	۴۰	۰	»	چلریز	۷
»	کلیکان	۱	۴۰	۰	»	نرخ	۸
پیتوزبان	دہ میانہ فرزه	۱	۳۴	۰	»	بل سرخ	۹
»	»	۱	۴۰	۰	»	یورک	۱۰
پیتوزبان	چلریز میدان	۱	۴۰	۰	»	سرخاب	۱۱
»	»	۱	۴۰	۰	»	دہ کلان موسی	۱۲
فارسی زبان	نرخ	۱	۷۴	۰	»	قلعہ روف موسی	۱۳
»	شہاب الدین	۱	۴۰	۰	»		
فارسی زبان	»	۱	۴۰	۰	»		
پیتوزبان	ہارونخیل کلیکار	۱	۴۰	۰	»		
»	»	۱	۴۰	۰	»		
فارسی زبان	سرخاب	۱	۶۰	۰	»		
پیتوزبان	»	۱	۶۰	۰	»		
فارسی زبان	دہ کلان موسی چار دہی	۱	۶۰	۰	»		
پیتوزبان	»	۱	۶۰	۰	»		

مکاتب دهاتی هرازجات

ملا-حطان	فارسى زبان	حکومت مربوطه	معلمین موقعیت	مجموعه سوم	اول دوم	تاریخ تاسیس	اسم مکاتب	شماره
			تعداد	صنف	صنف			
»	»	بهسود	۱	سرچشمه	۲۲	۰	سرچشمه	۱۴
»	»	مرکز علاقه داری	»	۱۶	۰	۱۶	حصفه اول بهسود	۱۵
»	»	مرکز بهسود	»	۲۸	۱۰	۱۵	مرکز بهسود	۱۶
»	»	تنگاب رموز	»	۱۶	۰	۱۶	تنگاب رموز بهسود	۱۷
»	»	مینکسکت	»	۲۴	۰	۲۴	شاداب	۱۸
»	»	گر ماب	»	۴۷	۰	۲۷	گر ماب اول	۱۹
»	»	لول و سرچنگیل	»	۳۰	۰	۳۰	مرکز دای کندی ۴	۲۰
»	»	دای کندی	»	»	»	»	شیخ بهران	۲۱
»	»	»	»	»	»	»	اشترلی	۲۲
»	»	دهن بودینه	»	»	»	»	تر بلاق	۲۳
»	»	دایزنگی	»	»	»	»	خوردک تخته	۲۴
»	»	»	»	»	»	»	زرسنگ	۲۵
»	»	شهرستان	»	»	»	»	القان	۲۶
»	»	»	»	»	»	»	غاف	۲۷
»	»	بیکاولیکه	»	»	»	»	زارین	۲۸
			۲۶	۱۰۶۶	۱۰۵۴-۹۰۲	—	۲۸ مکاتب	مجموعه

ریاست صناعتی مجلس

این ریاست بمنظور تربیه و رهنمایی افراد یکه برای اصلاح اخلاق و اوضاع شان دور از جامعه نگهداشته میشوند کار نموده و میکوشد افراد را که محتاج تا مین وسایل زندگی آبرومندان بصورت صحیح تربیه و اعضای مفیدی بار آورده بجامعه تقدیم نماید امسال قسمت بزرگ مجبوسین را بکار های صناعتی از قبیل شقوق مختلفه نساجی بوت دوزی، بافندگی، سمت سازی نجاری، وغیره شقوق صنعتی تربیه نموده و امیدوارست وقتی اشخاص مذکور بار دیگر وارد جا معه میشوند بحیث اعضای صالح و مفیدی زندگی سعادت مندی را نصیب شوند.

مدیریت زراعت

مدیریت باغها

- ۱ در گل باغ ۳۰۰۰ - قلمه نهال عرعر غرس گردیده .
- ۲ » » ۲۰۰۰ » بیخ جوش نیله غرس گردیده
- ۳ » » ۵۰۰۰ » نهال زرد آلو که از بندر خسته در سال ۲۹ قوریه گردیده و نهال شده است .
- ۴ در گل باغ ۱۰۰۰ بته یا سمن در سر کهای غرس و یک اندازم دیگر نیز جدیداً بذر شده که احصائیة آن تخمین شده نمیتواند
- ۵ در گل باغ یک تعداد بته موربان و دولانه و غیره بته ها بقسم قوریه بندر شده حینیکه نهال شده بجا های لازمه انتقال داده میشود .
- ۶ یک گلخانه خیلی وسیع که ظرفیت ده هزار گلدان گل را داراست بوسیله مامورین مربوطه تعمیر گردیده که از هر حیث قابل تعریف است و در آن اقسام گلها مثل پتونیه های چیه، صدر برگ و افشان، انواع جریبن های و شبوهای هر رقم و سنبل و غیره اقسام گلهای زینتی تحت تربیه گرفته شده و علاوه بزمین صحن گلخانه انواع مختلفه گلها بطور قوریه زرع گردیده که در اوایل بهار بموضع لازمه نهال کرده خواهد شد .
- ۷ هفت جریب و ده بسوه در قوریه معروف شیشه سازی مستعد به تعداد شش هزار اشجار مثمر و غیر مثمر متنوع مثل زرد آلو، بادام کتال یا و شننگ بذر و قوریه ترتیب کرده شده

۹ درباغهای استالف يك اندازه زیاد تخم اشجار متمر وغير متمر بندر گردیده
۱۰ درباغ بگرامی هر نوع گلهای زینتی مثل انواع جریب، بتونی های مختلفه شبوهای
رنگه و اقسام سنبل به تعداد (۱۰۰۰) گلدان تربیه و يك تعداد گلدان های متنوعه زینتی که قبلا
به گلخانه مذکور وجود نداشت اکنون تهیه شده است که در شروع بهار هنداسنه بمعرض
نمایش گذاشته میشود

۱۱ يك تعداد نهال ناك وغيره در بگرامی بصورت فوری به ترتیب کرده شده که در نظر
است در سال آینده بیجا های لازمه نقل داده شود .

۱۲ در حکومتی سروبی به تعداد (۹۸۰۰ هزار اصله) بید، توت، چنار، زرد آلو، تاک،
نارنج، لوكات، ناچو، انار، سرو، سیب، ناك، بادام غرس گردیده است .

امور و لایست قندهار

مدیریت معارف

بیست و شش باب مکاتب دهاتی که در جریان امسال در مناطق مختلف این ولایت تاسیس گردیده به تفصیل ذیلند

(۹) باب مکاتب دهاتی در حکومت کلان و سه باب مکتب در حکومت موسی قلعه و سه باب در علائقاری سنگین مربوط حکومت نهر سراج و دو باب در علائقاری قلعه بست مربوط نهر سراج و یک باب در قریه رحیم خیل مربوط مرکز گرشک تاسیس گردیده که تعداد طلبه آن (۱۵۵) نفر و دارای نه صنف و نه نفر معلم میباشد.

۴ باب مکتب دهاتی در حکومت ارغنداب بنام شوئین علیاء، وسطی مرانجان و خواجه ملک تاسیس و تعداد طلاب آن فعلاً به (۷۵) نفر میرسد که چهار معلم دارد.

۵ باب مکاتب دهاتی یکی در مرکز قلات و دو باب در ارغنداب قلات و یک باب در علائقاری اطفرو یک باب در علائقاری شاه جوی که تعداد طلاب آن بیکصد و سی نفر میرسد و پنج نفر معلم دارد.

دو باب مکتب در حکومت کلان ارزگان تاسیس شده که تعداد آن به پنجاه نفر بالغ و صنف دو نفر معلم دارد یک باب مکتب دهاتی در قریه ارگان مربوط حکومت دند کاد از ای (۱۵) نفر طلبه بوده یک صنف و یک معلم دارد.

پنج باب مکتب دهاتی در حکومت کشک نخودا افتتاح گردیده که دارای پنج صنف و پنج نفر معلم میباشد مجموع مکاتب دهاتی به (۲۶) باب میرسد که در هدا سنه تاسیس و افتتاح گردیده تعداد طلاب ابتدائی معارف ولایت قندهار بدو حصه منقسم است.

الف - منطقه گرم سیر

ب - منطقه سرد سیر

الف - تعداد طلاب فارغ التحصیلان صنف شش مکاتب ابتدائی منطقه گرم سیر (۹۰) نفر معلم

ب - تعداد طلابی که فارغ التحصیلان صنف شش مکاتب ابتدائی منطقه گرم سیر (۳۵) نفر.

طلاب جدید الشمول سال جاری مکاتب قرار ذیل است در مکاتب گرم سیر (۵۸۰) نفر طلبه

از جمله (۱۲۵) نفر فارغ التحصیلان صنف شش مناطق سرد سیر و گرم سیر (۶۴) طلبه برای حربی بیونخی و ۵۲ نفر طلبه برای مکاتب مسلکی تعیین شده.

۵- مکاتب مربوطه ریاست معارف در سال جاری ۳ بار توسط مفتشین تفتیش گردیده.

شفاخانه ملکي قندهار

۶۰ بستره مربوط شفاخانه قرار ذیل ودر معرض استفا ده مریضان گذاشته شده .

۱- امراض داخله- ۱۰ بستره

۳ « جراحی ۱۵ »

۳ « جلدی ۵ »

۴ « چشم ۵ »

۵ « ساری غیر استیلائی ۴ »

۶ « استیلائی ۱۰ »

۷ اطاق فرانتین ۴

۸ « سرویس داخله ۱ »

۹ « جراحی ۱ »

یک پولیکلینیک امراض داخله برای همیشه در شفاخانه مستورات در جریان بوده و پولیکلینیک های ذیل در شفاخانه مذکور جدیداً بکار انداخته شده.

۱- یک پولیکلینیک دائمی داخله

۲ « » اطفال

۳- یک پولیکلینیک دائمی امراض جراحی در هفته دوروز

۴ « » « » چشم « » وهم مریضه های اناتاز بستره

۵ « » « » جلدی « » های شفاخانه در طول سال

استفاده نموده اند

دو کتوران مربوطه متفوق بالا بصورت دائمی و هفته وار در شفاخانه مستورات از مریضان واری نموده اند، سبزده جریب زمین قریب شفاخانه ملکي قندهار برای تعمیر شفاخانه مستورات خریداری شده است که انشاء الله عنقریب از طرف وزارت جلیله صحیح به تعمیر آن آغاز خواهد شد.

۱- مریضانیکه از شفاخانه ادویه برده و تداوی شده اند- ۲۹۴۹۸ نفر

۲- « » « » و زخم های شان بانسمان شده- ۱۲۳۰۲ نفر

۳- « » « » و بداخل بستره تداوی شده - ۲۵۵

۴- « » « » جراحی و عملیات گردیده - ۱۱۰

۵- « » « » که عملیات چشم و ملحقیات آن شده- ۱۴۰

۶- اشخاصی که در « و اکسین چیچک و حمای لکه دار شده ۶۲۸۹۴ نفر

۷- « خورد و کلان که بودر پاشی دی دی، تی شده - ۹۳۲۰۰ نفر

۸- به پارچه های خورد و کلان بودر پاشی دی دی، تی شده - ۲۴۲۱۶۰ پارچه

۹- خانه های که در شهر قندهار و اطراف بودر پاشی دی دی تی شده ۵۲۸۷۴ خانه

مدیریت مطبوعات

اداره کورس‌ها در طول سال از امور تعلیمی و اداری ۲۸ که رس‌بصورت مستقیم و ارسائی نموده در مطبعه بر علاوه طبع روزنامه طلوع افغان ۴ کتاب طبع و ۴ کتاب دیگر تحت طبع است. در سینما بجز از ده روز ده محرم و یکروز مواد شریف و بانزده روزی که نسبت معا ذیر تخنیک سینما پرچا و بوده در تمام روزها فلم‌های مختلف نشان داده شده.

مدیریت عمومی مختبرات

- ۱- نصب یکپایه سوچبور دینچا ه لینه تیلفون در شهر نو.
- ۲- نصب یکپایه سوچبور د صد لینه کیبلی در مرکز قندهار.
- ۳- تجدید و تعدیل تیلفو نه‌ای مرکز و شهر نو به سیستم کیبلی علاوه. به مسافه هفتاد کیلومتر در دوازده موضع ولایت قندهار لاین دوانی شده و تیلفون نصب گردیده.

امور و استحضارات

مدیریت عمومی معارف

- اجراآت قابل ذکر مدیریت عمومی معارف هرات ذیلآ خلاصه میگردد :
- ۱- در اوایل سال ۱۳۳۰ و اوائل سال جاری در معارف اینولا کلوب و کتابخانه افتتاح و به تعداد ۷۰۰ جلد کتب علمی، تاریخی، اخلاقی، اجتماعی نظر بسوا بدید مقامات صالحه جدیدآ خریداری و با ۸۰۰ جلد کتب علمی و فلسفی که از سابق موجود بود یکتعداد کتب قابل استفاده دیگر از کتابخانه وزارت معارف رسیده و کتابخانه خوبی ترتیب شده .
  - مبل، سامان و لوازم تزئینی و تفریحی کلوب تا حد ممکنه تهیه گردیده است درین کلوب هر کس آزا دانه رفت آمد نوده و میتوانند از مطالعه کتب و غیره وسایل تفریحی استفاده کنند .
  - ۲- دانش ختن کنفرانسها و مجالس عرفانی یکی از اقدامات مهمه درین ولایت است در طول سال مجالس بزرگی چندین بار از طرف مدیریت عمومی معارف بشمول اعزه، اشراف، اولیای طلاب نسبت تشویق و ترغیب و تعمیم معارف صورت گرفته که منتیج بنتائج مفیده گردیده است .
  - گذشته ازین کنفرانسهای علمی، اخلاقی، اجتماعی در ایسه هاتحت مراقبت مدیریت عمومی معارف بادر نظر داشتن میل و سویه طبقات صورت گرفته .
  - ۳- کتب درسی و لوازم تحصیل در شروع وقت تعلیمی ۱۳۳۱ قرار مقررات توزیع شده .
  - ۴- برای تهیه و تکمیل مفروضات مکاتب اقدام شده است .
  - ۵- آنچه از کتب اداری و دفتر داری مکاتب که طبق محتویات ماده ۱۲۵ و ۸۱ تعلیمات نامه بطبع نرسیده و بدسترس معلمین مکاتب گذارده نشده بود باول وقت ذریعه ماشین کستندز چاپ و در معرض استفاده گذاشته شده .
  - ۷- در طول سال سه سه بار امور اداری و تدریسی عموم مکاتب هرات ذریعه مفتشین مربوطه تقنیش و اوراق تقنیش آن بعد از تصویب کمیسیون معارف هرات بهقات صالحه ارائه گردیده .
  - ۸- علاوه بر معاینه و تقنیش مفتشین تمام مکاتب مربوطه یکمرا تبه ذریعه مدیر عمومی معارف و ص معاون معارف معاینه شده است .
  - ۹- تشکیل ماموریت معارف غوریان نیز یکی از اجراآت قابل ذکر امسال است پنج باب مکاتب حوزه شین دنه و شش باب مکاتب سمت غوریان مربوطه ماموریت غوریان که اعضای این ماموریت جدیدآ تعیین شده و شروع بکار نموده اند .

- ۱۰- در آغاز سال تعلیمی (۳۰) نفر فارغ التحصیل صنف ۹ لیلیه هرات عوض آنانی که سوویه تعلیمی شان ضعیف بود مقرر و شروع بکار نموده اند .
- ۱۱- (۲۲) باب مکاتب دهاتی در نقاط پرنفوس که تراکم جمعیت داشت جدیداً تاسیس و افتتاح گردیده کتب درسی و لوازم تحصیل نیز بطلاب مکاتب مذکور قرار بست معینه توزیع و معلمین آن باساس انتخاب مردم مقرر گردیدند این مکاتب فعلاً دارای دو شعبه بوده عده شامل آن رو به ازدیاد است .
- ۱۲- تعداد طلاب کمبود مکاتب با قبول طلبه جدید تکمیل گردیده .
- ۱۳- تجویلخانه های جدید و نسبتاً منظم برای حفاظت کتب و سامان درسی و سپورت ترتیب شده .
- ۱۴- بکتهعداد کتب خارج پروگرام درسی که به تجویلخانه موجود بوده بمکاتب ارسال و توسط مفتشین قرارلیات و سوویه و تعلیمی بشاگردان مکاتب توزیع شده تا از مطالعه کتب متذکره استفاده و بدخائر علمی خویش بیفزایند .
- ۱۵- مکتب نسوان که در سال ۲۴ افتتاح شده در سال ۳۰ و ۳۱ تعلیمی بشکل متوسط در آمده فعلاً دارای صنف ۸ بوده و سال آینده بکدوره از صنف نهم فارغ التحصیل خواهد داد عمارت مکتب جبلی که برای این موسسه موزون شمرده میشد برای مکتب مذکور اختصاص داده شده که اکنون مکتب مذکور در آن مسکن دارد .
- ۱۶- ۴ کورس اکابر در نفوس ولایت تاسیس و شاملین مشغول تعلیم و تربیه میباشند .
- ۱۷- سامان و لوازم سپورتی در آغاز سال تعلیمی بقدر احتیاج بهمه موسسات عرفانی اینولاد داده شده و انواع سپورت ها طبق مقررات در مکاتب معمول و شاگردان بلااستثنا در آن سهم میگیرند .
- ۱۸- مدرسه عربیه فخر المدارس امسال شکلی لیلیه اختیار و فعلاً به تعداد چهار نفر از متعلمین صنوف عالی این مدرسه لیلیه میباشند سامان و لوازم ضروری آن قبلاً تدارک و در معرض استفاده گذاشته شده پروگرام تعلیمی و تقسیم اوقات این موسسه باساس دارالعلوم عربیه مرکز می باشد .
- ۱۹- بکتهعداد از کتب علوم دینی، صرف، منطق، حکمت و غیره که در سال ۱۳۰۹ از طرف بناغلی عبدالرحیم خان سابق نائب الحکمه هرات و غیره افراد خریداری و بنام اوقاف بدون استغاده مانده بود با اثر پیشنها د این مدیرت ذریعه يك هیئت مهر و نشانی شده بقرض استفاده معلمین و متعلمین مدرسه جزء کتابخانه مدرسه عربیه جامع شریف گردیده .
- ۲۰- منظوری افتتاح یکباب مکتب ابتدائیه نسوان در مرکز ولایت حاصل و ترتیبات مقدماتی تاسیس آن گرفته شده در آغاز سال تعلیمی آینده افتتاح میشود .

معلمیني که در مکاتب دهه تی هرات مقرر شده اند

محمد صدیق خان	۱	مکتب دهه تی مرغاب
محمد یوسف خان	۲	مکتب بیکه درخت مربوط حکومت کشک
ملارمضان خان	۳	» باغچه » »
ملا عبیدالله خان	۴	» کشک کهنه جوی سلطانی
محمد عظیم خان	۵	» مرکز کشک »
حاجی نعیم الله خان	۶	» تورغندی »
محمد اسحق خان	۷	» گلران مربوط حکومت گلران
عبدالرحیم خان	۸	» میران زائی های مرغاب
محمد رضا خان	۹	» کهسان مربوط حکومت کهسان
محمد رسول خان	۱۰	» لکه مزار دولت یار چقچران
ملا عبید الغفور خان	۱۱	» کاسی
ملا یار محمد خان	۱۲	» سرمشکان یرچمن
محمد اکرم خان	۱۳	» تحت یرچمن
ضیاء الدین خان	۱۴	» ناوه کا کری بسا بند
سید غیاث الدین خان	۱۵	» تحت تولک حکومت تولک
نیک محمد خان	۱۶	» دو آب فرسی »
ملا یحیی خان	۱۷	» کهنه شهرک حکومت شهرک
ملا محمد ودخان	۱۸	» دره تخت او به
عبداللہ خان	۱۹	» قوش آسیا کشک
محمد افضل خان	۲۰	» غورماج مرغاب
غلام حیدر خان	۲۱	» قرچغی قادس
ملا محمد خان	۲۲	» لاله بای جوند

مأموریني که به سلسله تریعات سنویه ترفیع نموده اند

۱ ص کاه کاه عبدالفتاح خان ولد عبدالصمد خان معلم برتبه پنج
 و ۳۷ نفر مأمورین و معلمین و معلمات که پایا نتر از رتبه ۵ میباشند .

مدیریت صحیه

الف مر یضان داخل بستر
 ۱- شفاء ۴۸۷ نفر
 ۲ فوت ۴۳۵ نفر
 » ۲۵

- ۳ باقی مانده داخل بستر > ۲۷
 ب- مریضا نیکی که از شفاخانه ادویه برده اند
- ۱ - سر ویس داخله ۸۴۰۰ نفر
 ۲ « جراحی ۱۳۰۲ »
 ۳ « جلدی ۱۸۹۰ »
 ۴ « سفلیس ۴۲۲ »
 ۵ « چشم ۱۷۶۴ »
 ۶ « معاینه خانه بازار فندهار ۸۲۶۱ »
- ج- اجراآت لابر اتوار
- ۱ - معاینه تعامل کان ۹۵۴ نفر
 ۲ معاینات ادرار و غیره ۸۰ »
- د - تعداد واکسین ناسیون شدگان:
- ۱ - تعداد واکسین ناسیون چیچک ۱۷۰۰ نفر
 ۲ « « تیفوس ۳۷۰ »
- ه- تعداد عملیات شدگان بد داخل شفاخانه ۹۵ نفر
- و- « یانسان شدگان » « ۵۳۵۶ نفر
 ز- « تداوی شده گان شعبه حمایه اطفال ۲۴۸۸ نفر
- ح- فعالیت های مدیریت صحیه در قسمت مجادله و غیره
- ۱ - یودریاشی و تزریق واکسین چیچک ذریعه هیئت صحیحی مدیریت صحیه در حکومتی کشک و گلران
- ۲ « « « « « گزده و جلکله
 ۳ یودریاشی سرای ها و هتل ها و سماوارها و حمام های داخل منطقه بلدیہ
 ۴ تمام فرقه عسکری ذریعه هیئت صحیحی مدیریت صحیه
- ۵ یودریاشی را کببن موترهای که از خارج منطقه ولایت از شروع یودریاشی الی حال وارد شهر گردیده اند توسط نماینده صحیه در شرکت سرویس و حمل و نقل اجرا گردیده .
- ۶ اطاقها و البسه تمام افراد و محافظ و مجوسین زن و مرد یودریاشی شده
 ۷ تکمیل تعمیر و ترمیمات اطاق های اکسریز و بیکار انداختن دستگاہ مذکور توسط متخصص اکسریز و هیئت فنی آن
- ط - تقرر اشخاص فنی
- ۱ - بناغلی دکتور فیسترر المانی بحیث متخصص اکسریز
 ۲ ص دکتور حافظ احمد علی خان دکتور بحیث دکتور و معاون اکسریز
 ۳ « « « « « میر آقا خان حسامی « « امراض جلدی و مجادله سفلیس

- ۴ « « فتح محمد خان معاون بحیث معاون دکتور شعبه لایراتوار
• « « عبدالباقي خان « « مستورات

مدیریت فوآئد عامه

الف ترمیم و تکمیل کار پل مالان

- ۱- سنگ کاری تاوه ویل به مخلوط ریگ و چونه وسنده » ۹۴/۸۷ متر مکعب
۲- کانکریت « « سمیت و ریگ « ۱۳۹/۹۶ »
۳- آستر کاری « « « « ۱۹۶۰/۷۴ » مربع
ب ترمیمات و سرنگ پرانی و ساختمان پلچک ها و غیر لبن بادغیساب

۱- ترمیم و توسعه سرک در حصه حدبخشی بلدیة هرات الی قلعه مستوفی اخیر بند سبزک
۵ فرلانگ ۶۹ میل

۲- سرنگ پرانی بند سبزک تعداد فیر سرنگ پرانی - ۱۶۰ فیر

۳- پلچک دره بوم کندن تهداب پایه های پلچک مذکور ۱۰۰/۴۰ متر مکعب

۴- سنگ کاری پایه به مخلوط ریگ و چونه وسنده ۶۰۱/۸۰ »

۵- سرسنگ پرانی ذریعه باروت به چهار موضع سرک دره بوم ۱۱۵۷/۰ فیر

۶- معبر خشکه تا اخیر رود دره بوم عرض ۴ متر ارتفاع ۸۰ سانتی طول ۴۹/۰ متر

۷- پخت سرداش برای پل مذکور چونه ۱۴۵ خروار کابل خشت پخته ۱۰۸۰۰۰/۰ متر

۸- سرک جدید که به حصه پل مذکور کشیده شده عرض ۷ متر طول ۸۰۰/۰ متر

۹- ترمیم و توسعه سرک از پل کهنه مرغاب الی سردره بوم بطول ۹ فرلانگ ۱۴ میل
ج- سرک اسلام قلعه

۱- ترمیمات سرک مذکور که با اثر بارندگی خراب شده بود ترمیم شد ۷۶ و نیم میل

۲- سنگ کاری حصه سرحد اسلام قلعه بدون ریگ و جغل به عرض ۵ متر و
ارتفاع ۲۵ سانتی طول ۲۵۷/۰ متر مربع

۳- سنگ کاری عرض ۵ متر ارتفاع ده سانتی جغل انداخته شده - ۵۰/۰ متر
د- سرک تورغندی

۱- ترمیمات سرک مذکور از مرکز الی تورغندی صورت گرفته ۷۵/۴ میل

۲- ریگ اندازی بندر باط به عرض ۳ متر ارتفاع ۵ سانتی طول سرک ۸۰۰/۰ متر
ه- ترمیمات و تمدید سرک جدید شین دند

۱- ترمیمات از مرکز الی حدبخشی فراه ۱۰۵/۰ میل

۲- تمدید سرک جدید از بازار شین الی شور داب خرما حصه حدبخشی فراه
وصل میشود خام کاری سرک مذکور عرض ۹ متر طول سرک ۲۴ و نیم کیلو متر

ز-سرك هزاره جات

- ۱- ترميمات سرك مذکور از مرکز الی او به ۶۳/۰ میل
- ۲- « عمومی الی چشمه او به ۶/۲ »
- ۳- سر ننگ پرانی ۴۰/۰ فیر
- ۴- توسعه سرك وسرننگ پرانی سرك حصه چشت شریف الی بل شیرخاج طول ۱۲ میل
تعداد قیر سرننگ ۲۱۳/۰ فیر
- ترمیم تخت صفر ۲/۰ میل
- ترميمات سرك تنگی آزو و خارزار ۱۲۲/۰ کیلو متر

اجراآت مدیریت عمومی مخابرات هرات

- ۱- دیوار احاطه سمت شمالی مخا برات بطول (۱۰۰) متر جدید اعمار گردیده
- ۲- لین های عمومی تیلفون سمت شین دند و تور غندی که قابل ترمیم بوده در مسافه (۲۸۲) کیلو متر ذریعه محافظین مربوطه فنی بانصب يك تعداد سلیتر جدید ترمیم شده
- ۳- به تعداد ۶ پایه سوچپورد جدید به تیلفو نخانه های سرحد تور غندی و اسلام قلعه و حکومات کلان قلعه نو و غورات و غوریان و مرغاب نصب شده
- ۴- لین های جدید برای اجرای مخا بره تیلفون های موسسات و منازل شخصی بمسافه (۱۵۰۵۰) متر امتداد یافته جدیداً مخا بره (۱۰) پایه تیلفون جاری شده

و موسسه عمرانات هرات

موسسه عمرانات که در برج دلو سال ۱۳۲۹ تاسیس واز اوائل سال ۱۳۳۰ شروع به کار نموده و به پرداخت يك مبلغی طور فرضه از طرف دافغانستان بانك تقویه شده است اجراآت اداری و دفتر داری به سیستم بانکی صورت میگیرد و دارای هیئت مدیره می باشد ریاست این موسسه حسب تصویب هیئت مدیره به عهده بشاغلی عبدالغفور خان رنیا گذاشته شده و غرض از تاسیس این موسسه پیشرفت امور عمرانی شهر هرات است تا برای مردم خانه های عصری میسر و هم شهر جدید هرات دارای نفوس، مارکیت مسجد دکان حمام نل، تنویر و غیره مظاهر مدنیت شده بتواند و طبق پلان مرتبه حوزه تعمیرات شرکت از حدود درب خوش قسمت شرقی شهر کهنه هرات است الی عمارت سینما به جانب یارک مرکز شهر جدید آغاز بهمین ترتیب خالی گاهها و اراضی مخروبه و این منطقه آباد شود به توجه حکومت يك اندازه زمین واقع مقابل دروازه شرقی جامع شریف که به بلندی و غیره تعلق داشت و هکذا يك قطعه زمین سمت شرقی تعمیر ارزاق سابقه مربوطه اداره فلاح و يك اندازه زمین که به اداره زراعت مربوط بود به شرکت عمرانات طور فروش داده شد این اراضی که مخروبه ترین زمین های شهر جدید

به شمار میرفت و بواسطه پستی و بلندی و نامزروعی آن کسی میل تعمیر در آن نداشت بصورت بسیار مرغوبی تعمیر شده است که خلاصه فعالیت شرکت عمرانات قرار ذیل است :

۱- در جنوب اداره زراعت جنوب شمالی جاده که از مقابل عمارت مخابرات طرف پارک میرود ۳ کوتی بزرگ و فشننگ طرح و تعمیر و تکمیل گردیده که از حیث آب و هوا و موقعیت تفوق و امتیاز فوق العاده دارد .

۲- در ناحیه جنوب شرقی مخا برات و شرق تعبیر ارزاق در زمین مربع و سیعی که بشرکت داده شده دو عمارت موزون و زیبای عصری نقشه واحداث گردیده تماماً پخته و طرزهای متنوع تکمیل شده است در شرق جاده که از مقابل عمارت سینما بدروازه خوش میرود مقابل پارک و دروازه شرقی جامع هرات که از اضی بلند و پست و دند آبی وجود داشت پنج عمارت عصری و یک کاروانسرای بزرگ دارای آپارتمان های فشننگ که واجدهفتاد اطاق و دکان میباشد نیز تعمیر و تکمیل شده است علاوه بر تعمیرات مذکور که از اراضی خریداری خود آن و به سرمایه شرکت بوجود آمده و بدسترس استفاده ضرورت مندان گذاشته شده تعمیرات ذیل دوائر دیگر را نیز موسسه عمرانات به پایه تکمیل رسانیده است .

- ۱- یکجوز آب بزرگ به پول بلد به در وسط پارک سینما تعمیر نموده .
- ۲- به پول اداره د برشنالوی شرکت احاطه که تقریباً ۲۵ متر عرض و یکصد متر طول و سی متر ارتفاع دارد برای نصب دیزل های جدید برق حفرو خاک برداری نموده که اکنون این موضع برای محراب اداره و عمارت رهایش مستخدمین خارجی برق تعیین شده در زمین مذکور یک عمارت دو طبقه بی بزرگ برای مستخدمین خارجی برق و یک عمارت دو طبقه بی دیگر برای مغازه های فروش سامان برق و غیره از طرف موسسه عمرانات مطابق نقشه عصری تعمیر و تکمیل شده و هم یک عمارت بزرگ سه طبقه دیگر برای اداره نمایندگی دبرشنالوی شرکت نقشه و مواد آن تهیه شده که عنقریب کار تعمیر شروع میشود .
- ۳- تعمیر بزرگ جای نصب دو دیزل ۵۰۰ کیلو وات برق که کاملاً پخته و به سمت کار شده توسط این موسسه به پول دبرشنالوی شرکت در شمال باغ شاهی تعمیر گردیده و همکذا یک عمارت دیگر برای بسته کاری کارخانه ورهایش مستخدمین دیزل های مذکور از طرف موسسه عمرانات در موضع فوق تعمیر شده .
- ۴- یک عمارت به پول مدیریت زراعت هرات برای دیوی ادویه های زراعتی توسط این موسسه در اواخر سال ۱۳۳۱ آباد شده است .

۵- تعمیر نیم کاره دار الحکومگی هرات که در هرات نظیر ندارد به اساس نظریه مقام دار الحکومگی در اواخر سال ۱۳۳۱ از فواید عامه منفق و کار تعمیر آن به موسسه عمرانات محول شده و یک حصه کار آن توسط شرکت عمرانات انجام شده .

۶- يك حصه تعمیر ریاست گمرک هرات که در اواخر سال ۱۳۳۱ حسب صوابد یدمقام دار الحکومت مگدی شرکت عمرانان محول شده و مواد لازمه آن تهیه شده و کار تعمیر آن عنقریب شروع می شود .

محکمه شرعیة ابتدائیه مرکز ولایت هرات

۱ -	صورت های دعوی فقرات حقوقی	۱۱۰ -	فقره
۲ -	فیصله جات دعاوی حقوقی	۱۰۹	»
۳ -	صورت های دعوی فقرات جزائی	۸۱	»
۴ -	فیصله جات جزائی	۸۱	»
۵ -	ابراء خط	۳۲۰	»
۶ -	وکالت بالمشهود	۶۰	»
۷ -	وکالت بالافرار	۵۲	»
۸ -	رسید خط شرعی	۳۱	»
۹ -	افراز خط	۱۰	»
۱۰ -	وصایت خط بالدعوی	۸	»
۱۱ -	صلح نامه	۱	»
	جمله	۸۵۳	فقره

مدیریت انحصارات دولتی

تشکیلات اداری که در سال گذشته منجیت ابتدائی بودن مؤسسه به پایت تکمیل نرسیده بود امان نظریه وضع کار-تجارتی که در طی اجراآت سال مذکور بدست آمد تکمیل و در مرکز علاوه بر شعبات محاسبه، کنترل، شکر، بطرول و دخانیات که در سال ۳۰ تشکیل شده بود (سه) شعبه دیگر بنام اجرائیه، تعمیر، ترانسپورت تشکیل علاوه بر نمایندگیهای بطرول و شکر یک نماینده گی فروش و ذخیره بطرول و فروش شکر در تورغندی و یک نماینده گی فروش بطرول و روغنیات در قلعه نو تشکیل شده است .

امور عمرانی و تخنیک

۱ به پیمانہ (۷۷۰۰۰) گیلن در میدان موای و (۲۵۴۰۰) گیلن در تورغندی و (۵۰۰۰) گیلن در قلعه نو تانکهای ذخیره و فروش به اصول فنی و اساسی ساخته شده و علاوه بر نصب تانکهای فوق نصب بعضی پمپها و غیره نیز صورت گرفته

۲ میدان نصب تانکهای ذخیره و فروش واقع بندر مولوی به ساحه (چهار) جریب ازدوسمت به دیوار بخته کاری و از دو طرف دیگر که مقابل سرک تورغندی و اسلام قلعه واقع شده به کتاره بسیار زیبا و جالبی احاطه گردیده و به داخل احاطه مذکور به منظور حفاظه

موتره‌های تا نیکدار شش باب گاراج تعمیر و تکمیل شده که فعلاً قابل استفاده است و کنده برای ره‌ایش و دفتر ماموریت و گددام روغنیات یک عمارت دو طبقه مکفی طبق نقشه اساسی تحت اعمار گرفته شده .

۳- محل نصب تانکهای ذخیره و فروش نمایندگی تورغندی به مساحه (پنج) جریب دیوار احاطه آن به صورت پخته کاری تکمیل و چهار باب گاراج نیز برای نگهداشت موتره‌های انحصارات در شرف تکمیل است و برای ره‌ایش ماموریت و محل دفتر آن یک عمارت عصری نیز به عین نقشه نمایندگی مولوی شروع به تعمیر شده .

۴- برای تأمین احتیاجات نمایندگی قلعه نو نیز یک باب عمارت که از هر حیث مکفی گفته میشود حسب لاسر مقام ایالت کار ساختمان آن شروع و در ظرف ۲۵ روزه پایه تکمیل رسیده و اکنون در معرض استفاده نمایندگی موصوف فرار گرفته است .

۵- علاوه بر تعمیرات فوق در هر نمایندگی یک یک الیقا قیه بنام بهره خانه بعضی ساخته شده و بعضی در نظر است که تعمیر شود

۶- در نمایندگی بطرول پل ریگینه یک عمارت نیم کاره به جمله جایداد شرکت قند سازی به انحصارات دولتی سپرده شده بود که انحصارات هرات برای اكمال آن مواد عمرانی تهیه و نظر به دارد که امسال آنرا تکمیل کند امور اقتصادی

۱- در سال ۱۳۳۱ مقدار (۱۸۵۱۳۱/۶۲۵ کیلو) پشم خریداری و عدل بندی شده به کشکی حمل و عوض قرارداد نمبر ۲۵ ستمبر ۱۹۵۰ به دولت شوروی تحویل داده شده .
۲- در سال ۱۳۴۱ به تعداد (۷۷۰۰۰) رشته روده ذریعه تجار هرات به وساطت مدیریت انحصارات هرات از گمرک محصول و به خارج صادر شده است .

واردات

۱- در سال ۱۳۳۰ توسط مدیریت انحصارات هرات (۴۷۷۰۲۸) گیلن بطرول از شوروی توسط لاری های انحصارات وارد شده
شکر

در سال ۱۳۳۱ مقدار (۵۴۹۴۵) سیر شکر روسی با اساس قرار داد ۲۵ نومبر ۱۹۵۲ وارد شده همچنان (۲۴۸۷۳) سیر شکر امریکائی از طریق قندهار وارد و تحویل گددام هرات شده است .

قند خشتی

از جمله قرار داد نمبر ۲۵ نو مبر ۱۹۵۲ روسیه مقدار (۱۳۸۳۵) قند خشتی وارد هرات شده است .

۴- توريد روغنيات :

يك مقدار مكفی از هر نوع روغنيات موثر از قبيل اقسام مباليل وسيايل و گريس باب كه مورد ضرورت عامه است از مركز توريد و در معرض استفاده عمومى قرار داده شده است .
واردات متفرقه

در هفتمه اول سال ۱۳۳۱ به تعداد نه عراده موثر تيز رفتار ريو و مبداء روسى و پنج پايه ترازوى كيلو گرامه از شوروى وارد شده

چون در اين او خرفلت سگرت در بازارهاى هرات محسوس مى شد انحصارات هرات بارياست مركزى داخل اقدام و بالنتيجه در حدود پنج هزار پاكٲ سكر تهائى هر رقم امريكايى وارد و در معرض استفاده گذاشته شده
سه عراده موثر رقم زيس روسى معه واگون جهة بطرول رسانى از شوروى خريدارى شده
ج- فروش

۱- فروش شكر: در هذامنه در مقدار فروش شكر افزودى به عمل آمده و بدون هيچ گونه محدوديتى علاوه بر مغازه هاى مفتوحه انحصارات بهر كس و بهر پيمانه كه مورد ضرورت باشد داده ميشود و كذا در فرانيز در فروش شكر تسهيلات زيادى فراهم شده كه اكنون در هرات ونواحى آن و حكومتى اعلى فراه در تورغندى نيز يك نمايندگى فروش شكر افتتاح شده

۲- از برج اسداسال به اينطرف فروش بطرول در هرات به صورت آزاد به مراجعين به هر پيمانه كه خواهش ميكرند راساً از تانكهاى مربوطه داده شده فروش ديگر نمايندگىها فراه تورغندى، قلعه نو، از برج ميزان به بعد بصورت آزاد جريان داده شده كه به ترتيب فوق از ابتدا سال ۱۳۳۱ الى اخير فروش بطرول (۱۷۵۶۸۴) گيلن است
۳- روغنيات لازمه موثر نيز به هريك از ضرورت مندان بدون قيد از تانكك هاى مربوطه پرداخته شده

د- امور ترانسپورتى:

امسال شش عراده لارى تانكدار به منظور توريد بطرول تحت نظارت مد پيريت انحصارات هرات به كار انداخته شد كه به هريك نمايندگىهاى مربوطه در وقت و زمان على الفور از كشكى و يا ذخاير تورغندى بطرول زميرسانند نتيجه كار حمل و نقل بطرول رضائيت بخش است

امور ولایت مزار شریف

مدیریت صناعتی مجلس

در مدیریت صناعتی در شقوق مختلفه از قبیل نساجی سطرنجی بافی قالین بافی فختابی ورنسک ریزی سمنت سازی ، نجاری ، آهنگری ، خیاطی ، خبازی محبوسین کار نموده و برای کارهای صنعتی وادامه حیات آبرومند تربیه شده و نتایج کار آن خیلی رضا ئیت بخش است و می شود زمانیکه از مجلس خارج شوند حیات خود را بدرستی تأمین نمایند و عضو مفید و نافع جامعه بحساب روند .

مدیریت زراعت

مدیریت زراعت در سال ۱۳۳۱ جهت سرسبزی و غرس اشجار اقدامات لازمه نموده بر علاوه که در باغهای مربوطه نهال شانی و قوریه ها را ترتیب گرفته به تمام محالات اوامر لازمه داده که در کنار نهرها و شاخ جوی های که آب دایمی دارند نهال های متمر و غیر متمر از قبیل توت و عرعر و بید غرس نمایند که از طرف زمین دارها تحت نظر حکام و علاقه دارها عملی گردیده و هم برای اینکه زارعین مفاد بیشتر بدست آرند اهالی تشویق شدند که به دقت کشت کبود زراعت بخته را در نظر بگیرند چنانچه درین سال مقدار حاصل بخته نسبت به سالهای سابق دو نیم چند گردیده که در صادرات مملکت افزوده و هم دائره زراعت جداً جلو گیری نموده که زارعین چگت سیاه (تخم سیاه بخته) رازرع نکنند و به عوض از تخم های خوب و سفید که حاصل بیشتر بار می آورد زرع نمایند و ما بقی اجراءات مدیریت زراعت مزار شریف قرار آتی است

الف- در اوائل سال جاری مدیریت زراعت برای مجادله ملخ اقدام و (۱۴۳۱۹۷) جریب زمین ملخ دار ذریعه خمچه طور کیمیاوی و محلی جرکنی و خاک پوشی مدافعه گردیده و ملخ های آن محو و نابود شده اند .

ب- پس از اقدام برای مدافعه ملخ ذریعه مامورین فنی مجادله راجع به کشف مواضع زه گذاری ملخ اقدامات شده و نظریه راپورهای که مامورین مجادله ملخ ب مدیریت زراعت داده اند (۵۳۴۵۸) جریب زمین که ملخها زه گذاری نموده بودند تحت کشفیات قرار گرفته است
ج - تعمیر دیووی ادویه ضد حشرات مضره قریب اختتام است

د - در هدا سنه برای متقاعدین و نوافل و غیره در مر بوطات ولایت مزار شریف به تعداد (۳۹۳۱۷) جریب زمین اعطاء گردیده است

شق تعمیرات

تعمیر سینما اساسی بصورت بخته کاری از سال ۳۰ شروع منزل اول
دوم آن بخصه پوشش رسیده تعمیر گدام بلخ هم بصورت بخته کاری بوده در سال
جاری تقریباً به پایه تکمیل رسیده يك تعمیر گدام سنگ چهارك الی کرسی بخته کاری
ودیوارها خامکاری گنبد ها وتدر ازخشت بخته معه گل در سال جاری کار
مذکور بیایه تکمیل رسیده مورد استفاده قرار دارد

تعمیر گدام دره صوف تعمیر گدام دولت آباد تعمیر گدام خلم تعمیر گدام شولگر .
» « سنگان بصورت عمومی بخته کاری بوده یک بخصه یعنی يك سمت آرز تکمیل

و سمت دیگر آن نزدیک است تکمیل شود

ترمیم و تعمیر الحاقیه مکتب نمره ۳ مطابق نقشه مرتبه تکمیل شده است

مکتب نمره ۴ چهار صنف آن مطابق نقشه تکمیل گردیده است

تعمیر حکومتی نهر شاهی بصورت بخته کاری به پوشش رسیده

ترمیمات عمارت دوائر مرکز

۱- ترمیمات

۰۳ / ۱۱۴۶ متر مربع

۲۱ / ۸۹ مکتب

۲- »

شق معا بر

سرك كلفت به طول ۱۹ کیلومتر عرض ۶ متر بخته کاری شده سرك دروازه قم آخچه وتنگی خلم
که بنا بر سیلاب خراب شده بود به طول ۱۳۰۰/۰ متر و عرض ۶ متر سنگ کاری شده

سرکهای امام صاحب و آخچه حصه حکومتی شبرغان و گورمار مربوط حکومتی نهر شاهی
طول ۱۴۵ کیلومتر عرض ۶ متر ریگ اندازی شده .

بلچکش آخچه بصورت عمومی بخته کاری بوده دارای دو کمان و پنج متر طول میباشد
کارمند کور در سال جاری تکمیل ومورد استفاده قرار گرفته

بلچر نماز گاه بخته کاری يك کمانه شش متره امسال تکمیل ومورد استفاده قرار گرفته
در حکومتی خلم پنج پایه پلچک های سرك كلفت بصورت بخته کاری تکمیل شده .

پلچک های سرك كلفت ساخته شده » » » دو پایه

مدیریت احصائیه

مدیریت احصائیه در سال ۱۳۳۱ مطابق تعلیمات نامه جدید داخل اقدامات گردیده در تمام محالات اشخاصیکه داخل احصائیه نشده بودند داخل احصائیه گردیده و بایشان تذکره داده شده و هکذا در شهر مزار شریف و حکومت نهرشاهی و علاقه داری دهادی بصورت عموم جدیداً نفوس شماری توسط هیئت ها بعمل آمده و مطابق اصول احصائیه ثبت سچل تذکره معکس با افراد توزیع شده و قرار معلوم در تعداد نفوس دو نیم چند نسبت سابق افزودی بعمل آمده است

ریاست بلدییه

امسال بر علاوه ۱۶ باب عمارت که از طرف اشخاص ساخته شده عمارات ذیل از طرف بلدییه آباد گردیده یک مسجد در گندر چگری جدید، یک مسجد واقع جاده جنوبی روضه شریف، یک مسجد مفتی طوره قل خان واقع جاده شرقی بازار شاهی، یک مسجد واقع بالا حصار سرک شرقی روضه مبارکه تعمیر شده و مسجد خانقای حوض سر پوشیده و مسجد تحت طاق معه حوض آب واقع سرک غربی روضه شریف و مسجد نور دیوال بیکی ترمیم و سرک بازار شاهی ۶۰۰۰ مربع متر سرک شرقی ۳۵۰۰ مربع متر و سرک غربی ۱۲۰۰ مربع ریگ اندازی شده و هم برای موقع پولیس ۴ باب جدیداً تعمیر گردیده

مدیریت مخابرات

لین های داخل شهر و دوائر که علی العموم از سیم لچ تمديد شده بود بصورت فنی جدیداً از سیم فیلد وائر تمديد شده است از مرکز مزار شریف الی بلخ بفاصله (۶) کروه لین جدید تمديد یافته است لین تیلیفون دهادی که بمور زمان پایه های آن کوتاه و از کار بر آمده بود تجدید و بصورت اساسی لین آن تمديد گردیده برای تسهیلات امور مخا براتی دهادی و پسته خانه جدید در دهادی تاسیس گردیده از سال و مرسل پسته دهادی که در هفته سه روز بروزهای یکشنبه و سه شنبه و پنجشنبه بود باستثناء ایام جمعه به هفته (۶) روز تعدیل شده برای تسهیلات امور مخا بروی آنچه یک تلگرافخانه سیمدار جدیداً در آنچه تاسیس گردیده

مدیریت صحییه

اول - بشفا خانه مستور رات یک نفر فابله ماهر بحیث مامور مقرر شده چنانچه وضع حمل های غیر طبیعی در طول سال تماماً بشفاخانه صورت گرفته است کذا عملیات

جراحی نسائی که قبلاً صورت پذیر نبود اکنون چندین عملیات‌های مهمه نسائی در شفاخانه مذکور موفقتانہ صورت گرفته ومی گیرد همینقسم عملیات‌های مهمه گوش و گلو و بینی که سابقاً در شفاخانه ملکی بعمل نمی آمد در سال ۱۳۳۱ با پرسونل جدید موفقتانہ صورت می گیرد در ابتدای سال ۱۳۳۱ یک شفاخانه بصورت معاینه خانه در سرپل تاسیس گردید که اکنون کار آن جاری است. درین اواخر یک معاینه خانه در خلم منظوری گرفته شده و پرسونل آنهم مقرر گردیده و عنقریب شروع بکار مینمایند تهیه یک دستگاه اکسریز بوزارت صحیه پیشنهاد وار آنجا آردر داده شده که عنقریب وارد خواهد شد که دستگاه مذکور احتیاجات معاینوی مدیریت صحیه رارفع خواهد نمود برای موسسه حمایه اطفال ومداران جای تهیه شده در هذالسنه متجاوز از سی هزار نفر در هر دوشفاخانه معاینه شده اند

اشخاص موظف مرکز مزار شریف

سرطیب	دکتور محمد آصف فقیری
دکتوری جراحی	» عبدالله خان حلیم
دکتور شفاخانه مستورات	» غلام علی خان رشیدی
ماموره	خدیجه بیگم

مدیریت معارف

- ۱- تمام مکاتب مربوطه از طرف مقتضین معارف معاینه و نتیجه معاینه‌ها بمدیریت رسیده و تحت اجراء قرار گرفته
- ۲- اکثر مکاتب ذریعه داکتران مدیریت صحیه معاینه گردیده و کسانیکه بسلامت مرض مبتلابوده و به غرض علاج به شفاخانه محول و تحت علاج قرار داده شده اند. بر علاوه تمام طلاب مکاتب مربوطه آبله کوبی و اکسناسیون ضد محرقة و تیفوئید و حمای ابله دار و غیره تطبیق و در اکثر مکاتب بودریاشی صورت گرفته است
- ۳- طبق پلان مرتبه نسبت به سال گذشته با ترتیبات مکمل تری در حصه اخذ جدید الشمول اقدامات و در سال جاری به تعداد (۲۱۵۷) طفل بمکاتب مربوطه جدیداً اخذ و شامل گردیده که در آن جمله صنف اول مکاتب دهاتی نیز شامل میباشند نظر به سال گذشته در هر مکتب صنف اول دارای دوسه، چهار، حتی پنج شعبه نیز میباشند. علت این ازدیاد همانا ترتیب و انتظام که هیئت‌های جدید الشمول برقرار ساخته اند میباشند.
- ۴- در طی سال جاری مدیریت معارف توانست سی باب مکاتب دهاتی پس از اینکه در تعیین مواضع آن از وکلای مجلس مشوره و حکام کلان نظریه گرفت در سرتاسر ولایت تاسیس و افتتاح نماید اکتب و سامان تعلیمی توزیع و معلمین صحیح به انتخاب خود اهل‌المقرر و از طرف مقام دارالحکومتگی منظور گردید این مکاتب اکثر از طرف اهل‌المحسن صورت استقبال در آن بکتهداد اطفال شامل گردیده است

۵ - در اثر تفتشین امتحانات در ختم سال تعلیمی به (۲۵) نفر از معلمین مکافات داده شد .

۶ - پس از ختم امتحانات سالانه وغور و تحقیق نتایج عمومی مکاتب مزار شریف (۳۲۸) نفر فارغ التحصیل صنف ششم گردیده که از آن جمله یکتعداد به غرض شمول بمکاتب مسلکی بمرکز اعزام شدند که در آن جمله یک تعداد فارغ التحصیلان صنف نهم ایسه نیز شامل میباشد .

۷ - مکتب نسوان نظر به سال گذشته پیشرفت شایانی نموده مخصوصاً به تعداد آن افزوده شده و تخمیناً در چند گردیده که مدیریت معارف مجبور است برای سال آینده در تعداد اطاق های درسی و تعداد معلمات آن بیفزاید در طی دو سال اخیر آن مکتب دارای (۷) صنف و شعبه گردیده و بمرحله سال چهارم تعلیمی قدم گذاشته است .

۸ - در طی سال جاری تعمیر تمام مکاتب مربوطه مدیریت معارف ترمیم و تعمیر گردیده . به عمارت مکتب نمبر ۴ و نمبر ۳ الحاقیه تعمیر و ایسه مزار شریف ترمیم و رنگمالی شده و کتارهای باغ آن تخریب و دوباره تعمیر گردیده .

۹ - به تاسیس و افتتاح کورس اکابر اقدام چنانچه فعلاً در عمارت مکتب نمبر ۱ واقع عزیز آباد کورس مذکور در جریان است .

همچنان کورس لسان افتتاح شده که دارای (۲۵) شاگرد بوده به سرعت پیش میرود .

۱۰ - امسال (۲۹) نفر معلم جدید بمکاتب مربوطه مقرر شده .

امور ولایت قطن

مدیریت عمومی معارف

امور تدریسی

- ۱ - تعمیر یککتاب مکتب نسوان در بغلان صنعتی
  - ۲ - مکتب مربوطه سه بار ذریعه مفتشین تفتیش و نیز ذریعه مدیر معارف اکثر مکتب معاینه برای بهبود امور هدایات مفصل به معلمین و سر معلمین داده شده
  - ۳ - رویه مرفته در سال تعلیمی جاری نهد و شش نفر طلبه در مکتب ولایت قطن جدید داخل و در نتیجه امتحان سالانه دو صد و بیست و هفت نفر شاگرد از مکتب ابتدائی فارغ التحصیل شده اند و هم یک تعداد طلبه جدید شمول برای مکتب نسوان پل خمی و بغلان صنعتی اخذ گردیده است .
  - ۴ - از شروع سال ۱۳۳۱ در حکومت کلان تالقان ده باب و در حکومت کلان قندوز ۸ باب و در مربوطات حکومت کلان یلخیری چهار باب مکتب دهاتی تاسیس و سامان و لوازم تحصیل چهار مکتب دهاتی دیگر نیز به حکومت مزبور فرستاده شده که حکومت مزبور به تاسیس آن در مواضع لازمه داخل اقدامات میباشند و عقرب افتتاح خواهد شد .
  - ۵ - در اثر تفتیش و معاینه مکتب در سال ۱۳۳۱ از جمله ۱۹۴ نفر معلمین و سر معلمین ۳۱ نفر مجازات داده و ۴۶ نفر مکافات دیده اند .
- مکتب متوسطه بغلان در سال جاری به لیسه تبدیل و مکتب ابتدائی خان آباد مکتب متوسطه شده است .

امور اداری

نظریه عدم گنجایش طلاب در عمارات مکتب خان آباد و قندز یک یک عمارت الحاقیه برای مکتب مذکور ساخته شده که هر کدام دارای چندین اطاق درسی و تحویل خانه میباشد با مهای اطافهای مکتب رستاق و قسمتی از دیوارهای آن که خراب و قابل ترمیم و تجدید گردیده بود ترمیم و تجدید شده

عمارت عصری لیسه بغلان به پوشش رسیده و کار آهن پوش آن جاریست که در سال آینده به خواست خداوند قابل استفاده میگردد

عمارت مکتب ینگی قلعه دروازه های آن ساخته شده و ترمیم گردیده است .

تمام مکتب قابل ترمیم و یکمده از مکتب که کلسکین های آن آئینه نداشت و یا بهرور زمان شکسته بود ترمیم و آئینه های آن نصب شده است

چون مکتب ده صلاح اندر آب عمارت موزون و موافق نداشت لذا نقشه عمارت مکتب مذکور ترتیب و به تهیه مواد آن پر داخته شده که در سال آینده کار تعمیر آن آغاز خواهد شد .

برای ویناغلی غلام قادر خان حاکم کلان تالقان و ویناغلی سراج الدین خان حاکم کلان قندز و ویناغلی حبیب الله خان حاکم کلان پل خوری و ویناغلی محمد ایوب خان حاکم خان آباد و ویناغلی غلام محی الدین خان حاکم رستاق که در پیشرفت امور معارف فعالیت و جدیت نموده بودند از طرف مدیریت معارف بامضای مقام ولایت تشکر نامه داده شده .

۱- در حصه اسلام قلعه ناحیه ۲ از طرف اهالی و در حصه دروازه کن از طرف شرکت نساجی تعمیرات جدید طبق نقشه آباد گردیده است .

ب مدیریت بلدیہ خان آباد

در مندوی باصو ل عصری مطابق نقشه از طرف بلدیہ هفتاد باب و از طرف اهالی یکصد و پنجاه باب دکان جدید تعمیر و به معرض استفاده گذاشته شده که تماماً رو اقدار دارای مارکیت و پخته کاریست

در حصه چوک خان آباد از طرف بلدیہ ۴۸ باب دکان های عصری پخته کاری تعمیر شده است و هکذا در رسته مسگری خان آباد هفتاد و شش دکان بصورت پخته کاری تعمیر گردیده است

در حصه جنوب شوراب از طرف اهالی پنجاه باب دکان پخته کاری تعمیر شده است در وسط شهر مسجد جامعی که قبلاً بنام مدرسه محب الله خان مرحوم آباد گردیده بود چون سال های زیادی گذشته و مسجد خراب گردیده ذریعۀ پول اعانه از طرف اهالی و غیره سرازرو بصورت موزون و پخته کاری تعمیر گردیده است که با اندازه پنج هزار نفر در آن گنجایش دارد

ج بلدیہ حکومت کلان قندز

۱- تعمیر بزرگ دو منزله بلدیہ پخته کاری که منزل اول اکمال و منزل دوم آن در شرف تکمیل است

۲- کافی عصری مطابق نقشه پخته کاری ۳ باب .

۳- دکان های پخته کاری که مطابق نقشه در بین شهر آباد شده ۲۸۰ باب

۴- حمام عصری کلان مطابق نقشه یک دربند

۵- سرای پخته کاری » » یک دربند

۶- بیت الخلا در دوره های شهر مطابق نقشه ۵ باب

۷- پل های پخته کاری در بین شهر ۲۱ باب

۸- تعمیر استدیوم کلان بالای دوره شهر مطابق نقشه یک باب .

۹- محصول بلدیہ که در سال های گذشته اخذ نشده بود از شرکت پخته از سال ۱۳۳۰ و ۱۳۳۱ اخذ گردیده است .

اجراآت بلديه بغلان صنعتی

بلديه بغلان صنعتی برای ۱۲۴ خانوار مامورین و کسبه کار که خانه و جای رهایش نداشت يك اندازه زمین در بغلان صنعتی خریداری و با اساس نقشه بداخل شهر بدسترس آنها گذاشته که برای خود جای رهایش تعمیر کنند باین ترتیب بلديه هم ازدرك محصول صفائی آن مالک يك چشمه جدید وارداتی شود به تعداد شصت دکان جدید بصورت پخته کاری که ملکیت بلديه گفته می شود تعمیر بدسترس اهالی گذاشته شده بر علاوه ۵۰ باب دکان توسط اهالی بصورت پخته کاری ساخته شده است .

يك سرای گاراج و يك مارکیت نیز برای استسگاه موتر و گادی و غیره مطابق نقشه توسط اهالی ساخته شده است .

يك مسجد جامع به عرض و طول ۵۷۰ متر مربع در بغلان صنعتی بصورت پخته کاری و خیل فشنگ تحت تعمیر گرفته شده که به یوشش رسیده است .
دو سرای ذریعہ اهالی در بازار برای استفادۀ مردم تعمیر شده است .

مدیریت معدن قالقان

ازدرك نمک که بفروش رسیده تا آخر سال قیمت آن بالغ بر ۴۳۰ - ۵۲۰ افغانی گردیده است

مدیریت معدن سکر کر

فروش ذغال سنگ - ۱۰۸۳۸۵۹ - افغانی

الف بلديه پل خمري .

تعمیر ۱۶ باب دکان در حصه مندوی پل خمري که يك رسته آن تماماً آباد و رسته دوم نیمکاره است و هکذا يك رسته دکان های جدید به لین کابل از طرف بلديه پل خمري تحت تعمیر است .

يك حمام پخته کاری که اطاق های انفرادی عصری نیز دارد در بازار پل خمري بملکیت حاجی محمد یعقوب خان آباد گردیده

امور ریاست تنظیم جنوبی

مدیریت صحیحہ

- ۱- تعداد مریضان مراجعین مدیریت صحیحہ از آغاز سال ۱۳۳۱ الی اخیر «۱۸۶» نفر
صحت فوت داخل بستر ۱۸۶ نفر
۱۶۷ نفر ۱۳ نفر ۶ نفر
۲- بمریضانیکہ دواء داده شدہ ۱۴۶۱۶ نفر
۳- اطفالیکہ ابلہ کو بی شدہ اند ۲۰۰۰ »
۴- بمواضع مختلفہ مربوطہ ریاست بلدیہ پودر پاشی دی دی تی شدہ

مدیریت گمرک

- ۱- از شروع سال ۱۳۳۱ الی اخیر فوس محصول وارداتی ۲۹۵۳۹۸/۸۹ افغانسی
ومحصول صادراتی آن ۲۰۱۴۶/۵۶ افغانسی تحویل خزانه گردیدہ است

مدیریت مطبوعات

- ۱- جریدہ ویرانگہ کہ از سال (۱۳۲۱) بولایت جنوبی افتتاح گردیدہ بود درہفتہ
یکمراتبہ نشر میگردد از آغاز ۱۳۳۱ طور روز نامہ نشرات می نماید .
۲- بمناسبت دومین سالگرہ پښتونستان یک رسالہ بنام «ملی یووالی» در مطبعہ گردیز
چاپ وتوزیع گردیدہ است .
۳- امتحانات کورسہای پښتو از مسستراول الی پنج ذریعہ ہیئت منتخبہ اخذ نتیجہ آن
بمدیریت عمومی پښتو قولنہ فرستادہ شدہ است .
۴- از شروع سال ۱۳۳۱ الی اخیر برج جدی نظر بہ پروگرام منظور شدہ ۲۰ دقیقہ
۱۶۲۹ ساعت لود سپیکرہا چالان بود

مدیریت عمومی معارف

- ۱- نتیجہ امتحانات سالانہ طلاب مکاتب مربوطہ ولایت جنوبی
تعداد طلاب شامل مکاتب ولایت جنوبی (۴۴۴۰) نفر
شامل امتحان (۳۰۳۷) »
کامیاب (۳۲۰) »

نا کام

(۸۵) نفر

محروم

(۸۹۳) »

۲- یک باب مکتب دہاتی علاوہ بر ۲۲ باب مکتب های رسمی جدیداً بحکومت جانی خیل تاسیس گردیدہ است :

مدیریت مخابرات

۱- امسال لین های تیلیفون بین حکومت جدران و حکومت کلان خوست و علاقہ داری های مربوطہ آن ولین های تیلیفون و سوچورد حکومت کلان خوست و حکومت تنی و علاقہ داری های مربوطہ آن ولین های بین حکومت کلان خوست و حکومت چمکنی حکومت جاجی و حکومت از رو و مواضع مربوطہ آن ترمیم و بہ اندازہ سیزدہ ہزار پایہ چوب ۹ مترہ الی ۵ مترہ جدیداً دستیاب و عوس پایہ های سابقہ نصب گردیدہ است

۲- لین تیلیفون کابل الی کوتل تیرہ و از سوچورد مرکزی درہ جدران و از مرکز الی رود احمدزائی و از مرکز الی حکومت زرم ت پایہ های تیلیفون و نواقص لین های مذکور توسط اشخاص فنی مدیریت مخابرات اصلاح و علاوہ بر آن یک نفر میخانیک کہ از وزارت مخابرات جہت اصلاحات تیلیفون ہا بولایت جنوبی فرستادہ شدہ بود ترمیم سوچورد مرکزی وغیرہ تیلیفون های مربوطہ ولایت جنوبی را ا کمال نمودہ است :

مدیریت فواید عامہ

۱ اصلاحاتیکہ بین سرک جدید گردیز و سید خیل جدران توسط یک تعداد نفر از تاریخ ۱۹ سنبلہ الی ۲۱ فوس بعمل آمدہ و ازدوراهی سرک خوست الی درہ ملا قدرت خط سیر سرک تسطیح و ترمیم گردیدہ طول آن ۱۲۰۰ کیلومتر

۲ از درہ ملا قدرت الی بالای کوتل کہ بعضاً پرکاری ہم شدہ ۹۰۰ کیلو متر

۳ از بالای کوتل الی اخیر کوتل سرنگ پرانی بعمل آمدہ ۲۶۴۰۰ فیر سرنگ

۴ از پائین کوتل الی شبک خیل علاوہ بر تسطیح سطح سرک بمواضع لازمہ سرنگ پرانی بعمل آمدہ «۸۲» فیر

۵ از شبک خیل الی آسمانی ترمیم و یک اندازہ جفل کاری ہم شدہ است

۶ از آسمانی الی حکومت وزی جدران علاوہ بر آن کہ در عرض سرک توسعہ دادہ شدہ بہ تعداد (۲۸) فیر سرنگ پرانی شدہ

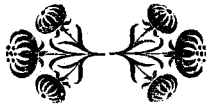
۷ از وزی جدران الی لیکہ تیگہ سنگک کاری کنارہای سرک ترمیم شدہ است

۸ از لیکہ تیگہ الی سید خیل علاوہ از غلطیدگی های کنارہ های سرک نسبت

خرابی بل سید خیل راه موقتی برای عبور عراده ها به تعداد (۸۲) فیر سر ننگ پرانده شده
وسنگ کاری و تسطیح نیز ترمیم گردیده است

- ۹ تمام حصص سرک تمدید شده ترمیم و اندازه کار آن حسب ذیل است
۱	سر ننگ های فیر شده	(۵۱۰)	فیر ۲ فوته
۲	سر ننگ یرانی	(۱۷۰)	متر میکعب
۳	جبل کاری	۵۵۹/۱۰	متر میکعب
۴	کندن کاری	۵۹۲/۷۵	متر میکعب
۵	پرکاری و تسطیح سرک	۱۴۷۲/۳۵	متر میکعب
۶	سر ننگ کاری کناره ها	۱۶۶۲/۲۵	متر میکعب
- ۱۰ یک قسمت کار تعمیر دارالحکومه گی و تعمیر مکتب عبدالجی از قبیل معماری
ونجاری آن بکلی تکمیل گردیده است.
- ۱۱ کار ترمیمات حرم سرای ورنگمالی هتل و فرش سنگ سمتی اطافهای مدیریت
مخابرات اکمال شده است.

امور ریاست تنظیم مشرقی

مدیریت فوائد عامہ مشرقی
کارہرانی کہ ذریعہ عملہ کارمدیریت فوائد عامہ در سال ۱۳۳۱ انجام گر دیده است

الف شق معا بر

اولین تورخم الی آب درگہ

- ۱ — اعمار و پختہ کاری آبروهای سرک جدید تورخم و درگہ جمعاً ہفت پلچک .
- ۲ — اعمار پل سراچہ .
- ۳ — اعمار پل سرخیکان .
- ۴ — اعمار پل کھتر خانہ .
- ۵ — اعمار پل پستہ خور .
- ۶ — اعمار چہار پل کھنہ قلعہ (واقع فرمان خیل)

دوم — لین قدیم از جلال آباد الی کلالہ

۱ اعمار پل کربادہ .

۲ — اعمار پل نویان .

۳ — اعمار پل گندمک .

۴ — اعمار پل ختہ .

سوم — لین لغمان

اول — اعمار وترمیم شش پل واقع لین مند کور .

چہارم — سرک ہا

۱ — کار تسطیح و سرنگی پرانی و پرانہ سرک جدید کہ و تورخم از کیلومتر ۳ الی

کیلومتر ۱۰ .

۲ — اعمار ناغہ لغمان بطول ۲ کیلومتر

عمر اناټ پلها و تعمیراتیکه تحت کاراست
اول — پلهای لین تورخم الی آب درگه

۱ — پل خیر و خیل

۲ — معبر وره گله

۳ — ۴ معبر بین فرمان خیل و سر کندو .

۴ — پل آب درگی

دوم تعمیرات

۱ — تعمیر مستوفیت .

۲ — الحاقیه گمرک جلال آباد .

۳ - گدام قرغه لغمان .

۴- گدام مار کو .

ترمیمات عمارات و پلها .

اول پلها

۱- ترمیم ۲ پل ختاک گمبد

۲- ترمیم تاوه پل سراچه

۳- ترمیم پل عمر خیل

۴- ترمیم پل شیله نا قی

۵- ترمیم پل شیله گمبو

۶- ترمیم پل شیله سرخ آب

۷- ترمیم پل شیله هاشم خیل واقع لین قدیم

دوم عمارات

۱- ترمیم شفاخانه

۲- ترمیم کوکب

۳- ترمیم مقبره امیر شهید (رح)

۴- ترمیم پنج دربند آبار تما نها .

حکومت اعلیٰ غزنی

امور داخله

- ۱- در طول سال (۱۳۰۰۰) عریضه اهالی که بحکومت اعلیٰ رسیده و ارسی شده
- ۲- (۲۴۴) فقره جزائی و (۲۰) فقره اداری و (۱۱) فقره مجازاتی در مجلس مشوره فیصله گردیده و از طرف مراجع مربوطه اجرا شده و نمبر مسکتاب وارده و صادره (۱۸۰۰۰) رسیده
- ۳- به تعداد (۲۴۶) واقعه جزائی که در مرکز و مربوطات ولایت واقع شده فیصد (۸۰) فیصله و فیصد (۲۰) باقیمانده
- ۴- به تعداد (۴۴۶) نفر که برای احقاق حقوق خود به حکومت اعلیٰ و قوماندانی امنیه مراجعه کرده اند فیصد (۷۰) معاملات حقوقی شان فیصله و فیصد (۲۰) تحت دوران است

امور معارف

- ۱- يك باب مکتب ابتدائیه در قریه آئین قره باغ جدید تاسیس شده
- ۲- ۹ مکتب دهائی جدیداً تاسیس شده
- ۳- ۲۱ نفر معلم از مکتب متوسطه سنائی فارغ التحصیل شده
- ۴- کنفرانس های پانزده روزه در موقع جریان مکتب جریان داشته

امور فوائد عامه

- ۱- آب آبی یلها ، یل کنگ ، یل بدر ، یل اول اچو ، یل دوم اچو ، و سرك عمومی مقر
- ۲- تعمیر بند سراج و کانسکرت آن از بهاداب باندازه چهار متر بلند شده
- ۳- ریگ اندازی سرك عمومی توسط لاری های فواید عامه
- ۴- نقشه و کروکی سرك زرد آتوبین قره باغ و جاغوری
- ۵- تعمیر سر رشته داری اعلیٰ غزنی
- ۶- يك اندازه کسارهای عمرانی باقی مانده شفاخانه مرکز و گندام مرکز و گندام چقنو و گندام قره باغ و حکومتی اندر تکمیل شده

امور صحی

- ۱- مر یضا نیکه به شفا خانه مراجه کړ ده اند پولی کلینک (۱۵۰۹۱) پانسمان شدگان (۲۰۱۰) بستری (۸۰) واکسین شدگان چیچک (۹۶۶۲) واکسین شدگان مجرقه (۴۴۸) نفر
- ۲- پاشیدن دی دی تی ، درمکاتب ، مساجد ، بازارها ، محبس و منازل اهالی ۱۵۰۰ کیلو
- ۵- امور مطبوعاتی
- ۱- تاسیس جریده سنائی
- ۲- دوام کنفرانس های مطبوعاتی

مامورینیکه امسال تغیر و تبدیل و ترفیع نموده اند

- ع، عبدالاحد خان حاکم مقر از رتبه ۶ برتبه ۵ ترفیع نموده
- ف، ملا محمد علی خان قاضی محکمه مرافعه دایزنگی ما مور رتبه ۵ در هدا سنه بقضای محکمه مرافعه تبدیل شده .
- ع، اختر محمد خان حاکم شرن بحکومت جغتو تبدیل
- ع، اختر محمد خان حاکم جغتو به حکومت شرن تبدیل شده :

حکومت اعلیٰ میمنہ

- ۱ تعمیر يك عمارت الحاقیہ درجوار عمارت حكومت اعلیٰ
- ۲ پنج باب مسكاتب دہاتی در قریہ جات كهنہ قلعه، دہ نو، صحرائی قلعه و خواجہ سبزیوش مربوط حكومت شیرین تگاب افتتاح شدہ است .
- ۳ دو باب مسكاتب دہاتی یسلی درمرکز حكومت بلچراغ و دیگر در قریہ كولیان حكومت مذکور افتتاح شدہ
- ۴ جادہ جدید ظاہر شاهی کہ كار تعمیر آن خاتمہ یافته بود در ہذا سنہ افتتاح ودكانداران و مغازہ داران از بازار سابقہ بجادہ جدید منتقل شدند .
- ۵ برعلیہ هجوم ملخ در ہذا سنہ اقدامات بعمل آمدہ و ہم برای سال آیندہ تصمیمات لازمہ گرفتہ شدہ است .
- ۶ جریدہ ستوری کہ در سال گذشتہ با قطع نسبتاً كوچك ہفتہ دو بار نشر میشد در ہذا سنہ قطع ان بزرگ گردید .
- ۷ پل خشت پل واقع راہ بین میمنہ و بلچراغ کہ نسبت بعدم ترمیمات لازمہ اسباب تسكلیف عرادہا و عابریں را فراہم مینمود، اصلاح و اطمینان بخش گردانیدہ شدہ .
- ۸ در سال گذشتہ يك عدہ دكانین عصری در حكومت تگابشیرین تعمیر گردیدہ بود در سال ۱۳۳۱ بہ تعداد آنها افزودہ شد .
- ۹ گمرک اندخوی کہ جای مناسبی برای رہایش خود نداشت، در ہذا سنہ برای ادارہ گمرک يك عمارت عصری مطابق بہ نقشہ مرتبہ بالحقاقیہ ہای آن تعمیر گردید .
- ۱۰ از جملہ (۱۹۵ نفر) مرضی کہ در شفاخانہ ملكی بستری شدہ اند (۱۸۳ نفر) آنها صحت و (۱۲ نفر) فوت گردیدہ اند .
- ۱۱ تعداد مرضیانی کہ ہر روزہ بہ شفاخانہ مراجعہ و ادویہ رایگان بردہ اند (۵۹۵۱) ذکور و ۱۴۷۵ اناث و ۲۲۹ اطفال
- ۱۲ از طرف ہیئت ہای شفاخانہ ملكی در ظرف سال در مجاہس و توقیف خانہ ہا و مسكاتب و فسلہ ہای پولیس و ژاندارم بودر پاشی دی، دی، تی بعمل آمدہ است .
- ۱۳ سرك ہای عمومی میمنہ از خواجہ دو كو الی غورماج کہ تخمیناً بہ (۸۰) كروہ بالغ میگردد ترمیم ریگ اندازی شدہ .
- ۱۴ سركیكہ از میمنہ الی مرزا اولنگك فورچی و سرپل امتداد داشت و در اثر عبور و مرور وسیل ہای آب برای تردد عرادہ ہا مسا عد نبود اما سال ترمیم و ریگ اندازی سرك مذکور بصورت صحیح تكمیل و عرادہا بخوبی رفت و آمد میتوانند .
- ۱۱ يك رسالہ تحت عنوان (مشاعرہ) از طرف مدیریت مطبوعات تحت طبع گرفتہ شدہ و ممكن عنقریب از طبع فارغ و بمعرض استفادہ ذوقمندان گراشتہ شود .
- ۱۸ زیارت بابا ولی علیہ رحمہ واقع اندخوی کہ قابل ترمیم بود ترمیم گردید .

حکومت اعلیٰ بدخشان

تعمیرات جدید

- ۱- یک عمارت عصری مرکب از سالون، اجاق ناهخوری، اجاق کنار اجاق انتظار و غیره برای حکومت اعلیٰ تعمیر شده.
- ۲- تعمیر یک هتل کوچک و عصری در تپه محدودیه.
- ۳- تعمیر یولی کلینیک مربوطه مدیریت صحیه.

افتتاح مکاتب دهاتی

دریست فریه (سهم در کشم، درایم، ارکو، شیرچنگک یفتل و ختی، دیوراغ، حوض شاه، خواهان، کوف، فریه سبزغور، ماه نو، نسی، یاچور، آهنگرده، اشکاشم، خندوده، پیچه، زیباک شهران منجان، بجوج زردیو، شهر بزرگک

روزنامه شدن جریده بدخشان

نامه هفتگی بدخشان که در سال ۱۳۲۵ شمسی افتتاح شده و قطع تیخته یک مروجی در ۴ صفحه نشر میشد از آغاز سال هفتم یعنی از شروع سال ۱۳۳۱ با اثر مراجعه مدیریت مطبوعات و منظوری ریاست مستقل مطبوعات بروزنامه (در دو صفحه قطع سابق) تبدیل گردید.

حکومت اعلیٰ پروان

تاسیس و افتتاح جریده پروان

ریاست مستقل مطبوعات بفرض تنویر افسکار تودتہ و تعمیم علم و معارف در سال ۱۳۳۱ در حکومت اعلیٰ پروان جریده بنام پروان تاسیس و دستگاہ طباعتی آن نسبت گردید ساعت ۱۰ قبل از ظهر روز دسنبله رسالون حکومت اعلیٰ محفلی باین تقریب تشکیل و در آن بناغلی محمد هماشم خان میوند وال رئیس مستقل مطبوعات آنوقت و بناغلی سید شمس الدین خان مجروح رئیس مستقل قبایل و بناغلی حاکم اعلیٰ مامورین واعزه و معارف پروان اشتراک نموده بودند محفل به بیانیه بناغلی رئیس مستقل مطبوعات افتتاح و هم بیانیه های از طرف حضار در راه اهمیت علم و عرفان و سهم مطبوعات در تعمیم آن ایراد و یک یک شماره اولین جریده پروان بحضور توزیع گردید و این جریده در هفته دوبار بر روزهای یکشنبه و چهارشنبه نشر میشود.

احصائیه مکاتب دهاتی حکومت اعلیٰ پروان

اسم مکتب	محل	تعداد داخله	تاریخ تاسیس
افغانیہ نجراپ	حیدرخیل	۴۰ نفر	اول حمل سنہ ۱۳۳۱
درہ پچگان	ابراہیم خیل	۴۳ نفر	»
درہ کلان	شیفری	۴۲	دوم ثور
» فرخشاہ	فرخشاخیل	۴۱	اول حمل
محمود عراقی کوهستان	آستورخیل	۲۶	»
جمال آغہ	مسجد جامع جمالاغہ	۸۴	۱۵ حوت ۱۳۳۰
چار قریہ پنجشیر حصہ اول	چار قریہ	۵۱	اول حمل ۱۳۳۱
سنگی خان حصہ دوم پنجشیر	مزارہ سنگی خان	۱۰	»
قریہ کرمان حصہ دوم پنجشیر	کرمان	۴۰	۲۰ سنبله
اعنابہ پنجشیر	اعنابہ	۵۰	اول حمل
سنگوٹہ پنجشیر	آستانہ	۴۰	۲۰ اسد
سالنگک	مسجد جامع	۴۰	۲۰ حمل
اینجو سید خیل	مسجد جامع	۷۰	۱۰ حوت ۱۳۳۰
دہ قاضی	دہ قاضی	۴۲	اول حمل ۱۳۳۱
چیسکل	چیسکل	۳۰	اول حمل
رباط	چوب بخش	۴۵	اول حمل
فہچاق غور بند	فہچاق	۴۰	۱۲ سنبله

حکومت اعلیٰ پروان

اسم مکتب	محل	تعداد داخله	تاریخ تاسیس
کپمرد	کپمرد	۸۳	حمل ۱۳۳۱
سرخ	سرخ	۴۰	حمل ۱۳۳۰
لولنج	لولنج	۵۰	»
بولغین	مسجد جامع	۴۴	اول حمل ۱۳۳۱
ساجن	مسجد جامع	۴۳	»

مدیریت صحیحہ پروان

- ۱- بصورت یومی مجموع تعداد ذکور، اناث، اطفال در شفاخانه معاینه و ادویہ بردہ اند
۱۱۵۲ نفر
- ۲- اشخاصی کہ بامراض مختلفہ مصاب و داخل بستر گردیدہ صحت شدہ اند ۲۱۵ نفر
- ۳- مریضانی کہ در شفاخانہ پانسمان شدہ ۳۷۵۴ نفر
- ۴- تعداد مراجعین کرم خوردگی و غیرہ امراض دندان معاینہ و معالجه شدہ ۱۱۲۷ نفر
- ۵- تصریقات مختلفہ جراحی مغبقر گردیدہ اند . ۳۷۱ نفر

مدیریت فواید عامہ

- ۱- در حصہ شیلہ گنجشکان در ہذا سنہ یک معبر خشک بطول ۳۰ متر و عرض دہ متر ساختہ شدہ
- ۲- قنداقہای پل جبل السراج کہ در سنہ گذشتہ با اثر آمد سیلاب خراب گردیدہ و در وسط دریایک تپہ بزرگ سنگ زار سیلاب تشکیل دادہ ہونہ در ہذا سنہ تپہ مذکور کہ بطول ۸۲ متر و بعرض اوسط ۸ و نیم بار ارتفاع اوسط ۱ و نیم متر بقنداقہای سمت شرقی پل ہای جبل السراج صدمہ رسانیدہ بود قرار نقشہ تراش شدہ کہ عرض ان حاوی از ۱۱۸۵/۷۵ متر مکعب میشود از زمین دریاء برداشتہ شدہ و بکنارہ شرقی دریاسہ د کہ ضد آب کہ طول پل ان ۱۳ X ۳ و نیم X ۲ و دیسگر آن ۱۵ X ۱۱۴ و سویمی آن ۱۸ و نیم X ۶ یک و نیم میباشد ساختہ شدہ و مواد مذکور از بین دریای برداشتہ شدہ علاوہ بر آن پایہ سمت شرقی پل کہ از صدمہ سیلاب ترمیم طلب گردیدہ بود با سمت ترمیم کاری شدہ
- ۳- پل جوی دختر غور بند جدیداً بصورت پختہ کاری بطول ۱۶ متر و عرض ۱۰ X ۹ متر ارتفاع ۵ متر تعمیر شدہ کہ دارای دو فراخنا و ہر فراخنا ۳/۴۰ متر میباشد .
- پایہ ہا و قنداقہا از چونہ و سندلہ و ریگ کار شدہ کمانی ہا با سمت ہنگاف شدہ
- ۴- پل چہاردہی غور بند امسال بصورت پختہ کاری بطول ۸ متر و عرض ۹/۵۰ متر و ارتفاع ۴ متر ساختہ شدہ و دارای یک فراخنای ۵ متر بودہ قنداقہای مذکور از چونہ و سندلہ و ریگ کار شدہ کمانی پل از سمت ہنگاف شدہ تنہا یکطرف کنارہ آن باقیماندہ کہ نسبت بزودت ہوا کار نشدہ و بہ سال آیندہ تمام خواہد شد

امور ریاست شورای ملی

باساس تصویب ۱۳۳۱/۳/۱۱ مجلس عمومی و نظر بماده ۲۶ اصول انتخابات و کلاهی شوری ملی در اثر مذاکره و کلاء بناغلی مولوی غلام حیدر خان و کیل مرکز مزار شریف بصفت مسن ترین و کیل بحیث رئیس موقتی انتخاب گردید و همچنان طبق تصویب ۱۳۳۱/۳/۱۱ مجلس عمومی از هر ولایت سه نفر و کیل و از هر حکومت اعلیٰ دو نفر و کیل که جمله ۳۲ نفر شوند بنام کمیسیون تدقیق و ثایق و کلاهی دوره هشتم انتخاب شدند همین قسم نظر فیصله ۳۱/۳/۱۲ بناغلی مولوی غلام حیدر خان بحیث رئیس این کمیسیون و بنا علی عبد الرشید خان و کیل نهرسراج قندهار بحیث معاون رئیس، بناغلی میرعلی اصغر خان شعاع و کیل کابل بحیث منشی اول و بناغلی محمد صدیق خان و کیل مرکز حکومت کلان کندهار بحیث منشی دوم کمیسیون تعیین شدند این کمیسیون در اجلاس های بی دربی خود از تاریخ ۳۱/۳/۱۲ الی ۳۱/۸/۳ باصدار ۸۵ فیصله را جمع به مسایل ذات البینی و کلاء و عرایض و کلاهی معارض و مسایل معاش و مصارف و کلاء موفق گردید.

مجلس عمومی شوری از تاریخ ۳۱/۳/۱۹ الی تاریخ ۳۱/۵/۲۶ سی و پنج فیصله راجع به تثبیت اعتبار نامه ها و وثایق و کلاء و غیره مسایل مربوط بو کلاء صهارو به فیصله ۳۱/۶/۲۲ یک هیئت دوازده نفری برای تدوین موادی چند جهت انتخاب هیئت رئیسه دائمی شوری تعیین شد و هم مجلس عمومی دوازده نفر و کلا را بحیث هیئت نظار انتخاب هیئت رئیسه بتاريخ ۳۱/۶/۲۶ تصویب نمود و بتاريخ ۳۱/۶/۲۶ در حالیکه از جمله ۱۵۴ نفر و کلا ۱۴۲ نفر حاضر بودند بحضور هیئت نظار برای انتخاب رئیس دائمی رای گیری بعمل آمد و در نتیجه بناغلی عبد الرشید خان و کیل نهرسراج قندهار با کثرت آراء بحیث رئیس دائمی انتخاب و مجلس عمومی انتخاب موصوف را تصویب کرد و همچنان طبق چهار تصویب مجلس عمومی باساس رای گیری و بادر نظر داشتن اصول انتخابات در اثر اکثریت آراء از جمله کاندید های معین ها و منشی های شوری و کلاهی ذیل بحیث معین و منشی شوری شناخته شدند

- ۱ بناغلی محمد کبیر خان و کیل غور بند بحیث معین اول شوری
  - ۲ محمد عثمان خان و کیل رودات مشرقی معین دوم شوری
  - ۳ محمد علی خان قاضی زاده و کیل بنبتون زرغون بحیث منشی اول
  - ۴ لعل گل خان فریاد و کیل آرزو ولایت جنوبی بحیث منشی دوم
- پس از انتخاب و تعیین هیئت رئیسه شوری ملی مجلس عمومی در اطراف مسایل ذیل تصاو ب آتی را اصدار نمود
- ۱ تصویب مورخه ۲۱ و ۱۳۳۱/۷/۲۲ مجلس عمومی راجع به تحلیل نامه که طبق ماده ۳۷ اصول اساسی بعمل آمده است
  - ۲ تصویب مورخه ۲۵ و ۱۳۳۱/۷/۲۵ مجلس عمومی تصویب دوره هفتم شوری ملی را راجع بالقای قره قول ها تایید نمود

۳ تصویب مورخه ۲۶ و ۲۷/۷/۱۳۳۱ تصویب دوره هفتم شورى ملی راجع به خریداری غله بقید هفت ماده تایید نمود

۴ تصویب مورخه ۲۸/۷/۱۳۳۱ مجلس عمومی راجع به تبصره برنطق افتتاحیه دوره هفتم شورى ملی اعلیحضرت معظم همایونی بعمل آمده

۵ نظر به پیشنهاد و کلازا اینکه بودجه سال ۱۳۳۲ چرا مطابق تصویب دوره هفتم شورى ترتیب نشده و در اوائل شروع کار سال اول دوره هشتم شورى تقدیم نگردیده بتاريخ ۲۹/۷/۳۱ تصویب بعمل آمد تصویب مورخه ۴/۸/۳۱ مجلس عمومی را اطراف بودجه عمومی و اینکه نوبت تدقیق بودجه چون در برج عقرب که مصادف به تعطیل سنو به شورا بود صورت گرفته لذا تصویبی که در آنباره از طرف مجلس در برج عقرب بعمل می آید دارای همان اعتبار و تمسک قانونی است که سایر تصویب متخذ شورى در ایام غیر تعطیل بعمل آمده دازا میباشد .

تصویب مورخه ۶/۸/۳۱ مجلس عمومی راجع به تعیین يك کمیسیون از هر ولایت و حکومت اعلی يك نفر به نسبت تسوید تصویب بودجه سال ۱۳۳۲ مملکت .

۵۲ - تصویب مورخه ۷/۸/۳۱ مجلس عمومی شورا در مورد بودجه سال ۱۳۳۱ مملکت

امور مجلس عالی اعیان

لست لوازمیکه در سنه ۱۳۳۱ به مجلس عالی اعیان بتصویب رسیده :

۱ تصویب لایحه ترمیمات سركها از موضع استخراج بطرول از حدود سرپل ولایت مزار شریف الی تورخم

۲ تصویب تصمیم نامه اقتصادی و اجتماعی یونو .

۳ : کنوانسیون های چهارگانه نسبت زخمیان و مریضان بری، و مجروحین

و مریضان و مغرورین بحری و حمایه افراد مملکتی، و رویه با اسیران جنگه

۴ تصویب لایحه ادامه وظایف و کلازی فعلیه بلدییه برای يك سال خور موقت .

۵ » دو پروژه قانون مربوط ضابطان احتیاط وزارت دفاع ملی .

۶ » موافقه نامه هیئت مشترك تحقیقات باستان شناسی موزه کابل و موزه

پنسلوانیای امریکا .

امور ریاست بیماروالی

احصائیه مریضان سرطبابت بیماروالی

الف شفاخانه امین سینا

مریضانیکه به امراض مختلفه مصاب بوده اند و در کلینیک و پولیکلینیک مجاناً تداوی شده اند

۱- ذکور و اناث	۱۸۰۰۰ نفر
۲- طفل	۸۶۰۰
۳- مریضانیکه در سرویس جراحی یا نسمنان و عملیات شده	۳۶۷۰
۴- واکسین ضد چیچک تطبیق شده	۴۳۲۵
۵- ذکور و اناثیکه به امراض مختلفه دندان به پولیکلینیک دندان مراجعه و تداوی شده اند	۳۰۰ نفر

ب شفاخانه شهر آرا مراجعین پولیکلینیک

۱- اناث	۲۰۶۰۰
۲- اطفال	۶۰۱۷
۳- پانسمان شدگان	۱۹۲۰
۴- آبله کوبی	۱۹۱۲
۵- پیچکاری پنسلین ها	۱۳۵۰
ادویه مریضان کلینیک	
۱- عملیات	۱۹۰
۲- ولادت	۱۳۰
۳- غیره امراض نسائی تداوی شده	۵۶

ج معاینه خانه چمن

۱- مریضانیکه در معاینه خانه مراجعه و ادویه برده اند	۱۴۳۳۸ نفر
۲- مریضان که پانسمان شده اند	۹۴۳
۳- اطفالیکه آبله کوبی شده اند	۱۵۵۵

مدیریت عمومی تنظیفات

تخریب خانه های گذر علیرضا خان و یک حصه شور بازار واقع جاده نادر پشتون نصب یکپایه چهار چراغه بجای ده جدیداً احداث نادر پشتون نصب یکپایه چهار چراغه در آخیر جاده میوند واقع چمن حضوری، تمدید لین و روشن ساختن چراغهای هر دو سمت

سرك حصه جاده نادر پشتون، تعمیر يك قسمت باغ عمومی شهرنو، تمدید و تنویر حصه وسطی قسمت اول و دوم جاده میوند تعمیر پل هوائی اندرابی، رینگ اندازی سرك های كوچك و سرك عمومی كارته شاه شهید علیه الرحمه از حد تانگك شاه شهید الی كوتل بگرامی تعمیر سرك شهداء از حد تانگك شاه شهید علیه الرحمه الی باغچه لطیف، ساختن و ترمیم و رینگ اندازی سرك دهكك از حد شفاخانه قوای مركز الی كوتل، رینگ اندازی سرك قوای مركز رینگ اندازی و ترمیم سرك عقب مندوی آرد فروشی، تسطیح سرك مقابل قلعه هزاره های چنداول رینگ اندازی سرك های شهر نور رینگ اندازی سرك بکه توت رینگ اندازی سرك ده خداداد رینگ اندازی سرك دروازه لاهوری از حد موقع پولیس دروازه لاهوری الی مقابل بالا حصار رینگ اندازی كوچه كرنیل لطیف از حد مسجد الی اخیر حمام موضع مذکور رینگ اندازی سرك فعلچه و بینی حصار از حد تانگك شاه شهید علیه الرحمه الی اخیر بینی حصار و ترمیم محل مبله قلبه كشی ترتیبات و تزئینات و تنویرات جشن استقلال ترتیبات و تزئینات و تنویرات جشن اطفال.

مدیریت عمومی تعمیرات

شعبه مهندسی

ناحیه اول

۱۳	قطعه	۱	اجازه تعمیر فرار نقشه در خانه های قدیمه
»	۱۵	۲	» » » شهرنو و شیرپور
»	۲	۳	» » » كارته آریانا
»	۱۱	۴	» ترمیمات در خانه های قدیمه و غیره
»	۱۲	۵	فیصله دعاوی تعمیراتی

ناحیه ۲

»	۱۰	۱	اجازه تعمیر فرار نقشه در خانه های قدیمه
»	- ۱۰	۲	» » ترمیمات
»	- ۵	۳	فیصله دعاوی تعمیراتی

ناحیه ۳

»	۵	قطعه	۱	اجازه تعمیر فرار نقشه در خانه های قدیمه
»	۵	»	۲	» ترمیمات
»	۴	»	۳	فیصله دعاوی تعمیراتی

ناحیه ۴

- ۱ اجازه تعمیر قرار نقشه در خانه های قدیمه
- ۲ » » » دکان » » » ۲
- ۳ » » در کارته شش درک ۳
- ۴ ترمیمات ۸
- ۵ فیصله دعاوی تعمیراتی ۴

ناحیه ۵

- ۱ اجازه تعمیر قرار نقشه در خانه های قدیمه ۱۶
- ۲ » » » در شاه شهید علیه الرحمه ۲۳
- ۳ » » » در جاده نادر پشتون ۱۸
- ۴ » » دکان » ۱
- ۵ » ترمیمات ۱۳
- ۶ فیصله دعاوی تعمیراتی ۱۱

ناحیه ۶

- ۱ اجازه تعمیر قرار نقشه در خانه های قدیمه ۴ قطعه
- ۲ » ترمیمات ۱۵
- ۳ فیصله دعاوی تعمیراتی ۳

ناحیه ۷

- ۱ اجازه تعمیر قرار نقشه در خانه های قدیمه ۷ قطعه
- ۲ » » در جاده میوند ۱
- ۳ » حمام ۱
- ۴ » ترمیمات ۱۲
- ۵ فیصله دعاوی تعمیراتی ۴

ناحیه ۸

- ۱ اجازه تعمیر قرار نقشه در خانه های قدیمه ۴
- ۲ » ترمیمات ۵
- ۳ » فیصله دعاوی تعمیراتی ۳
- ۴ تعمیر ایارتمان های جاده میوند ۹

امور ریاست شاروالی

ناحیه ۹

- ۱ - اجازه تعمیر قرار نقشه در خانه های قدیمه
۱ قطعه
- ۲ - « ترمیمات
۱۱۰ - قطعه
- ۳ - « فیصله دعاوی تعمیراتی
۱ »

ناحیه ۱۰

- ۱ - اجازه تعمیر قرار نقشه در خانه های قدیمه
۱۳ »
- ۲ - « ودکان
۱ »
- ۳ - « در شاه شهید علیه الرحمه
۱ »
- ۴ - « ترمیمات خانه های قدیمه
۲۷ »
- ۵ - « فیصله دعاوی تعمیراتی
۱ »

ناحیه ۱۱

- ۱ - اجازه تعمیر قرار نقشه در خانه های قدیمه
۵ قطعه
- ۲ - « ترمیمات
۶ قطعه
- ۳ - « فیصله دعاوی تعمیراتی
۴ »
- ۴ - تعمیر ایوان های جاده میوند
یک قطعه

ناحیه ۱۲

- ۱ - اجازه تعمیر قرار نقشه در خانه های قدیمه
۱۰ قطعه
- ۲ - « دکان
۲ »
- ۳ - « ترمیمات
۱۵ »
- ۴ - فیصله دعاوی تعمیراتی
۱۰ »
- ۵ - تعمیر ایوان های جاده میوند
۴ »

ناحیه ۱۳

- ۱ - اجازه تعمیر قرار نقشه در خانه های قدیمه
۳ قطعه
- ۲ - « ترمیمات
۷ »
- ۴ - فیصله دعاوی تعمیراتی
۳ »

ناحیه ۱۴

- ۱ - اجازه تعمیر قرار نقشه در خانه های قدیمه
۱ قطعه
- ۲ - ترمیمات
۲ »

مدیریت اجرائیہ تعمیرات

تعمیر الحاقیہ شفا خانہ زایشگاہ الحاقیہ سینما، پامیر منزل اول و دوم مسجد حصہ اول جادہ میوند منزل دوم و سوم مسجد حصہ دوم جادہ میوند برنده مندوی جدید برج برق نزدیک وزارت داخلہ دیوار کورس نعل بندی درشہر نو تعمیر سہ پایہ استگاہ پولیس از سنگ مرمر در جادہ نادریستون، جادہ میوند، شرق ارگ مبارکہ، کار باقی ماندہ کتارہ مکتب استقلال متصل سینما کابل، ساختمان بندہای سبیل گذر عاشقان و عارفان علیہ الرحمہ و گذر حضرت تعمیر آبرو عمومی باغ علیمردان پختہ کاری ۵۰۰ متر

پامہای ۱۴ باب ابارتمان جادہ میوند ملکیت بلدیہ نولہ پراہی سر کھای جادہ میوند و جادہ شاہی و باغ عمومی، مسجد پل خشتی مسجد گدیری مسجد شہرارا مسجد میانچی علیہ رحمہ مسجد بی بی مہرو علیہ رحمہ مسجد قلعہ فلی خان مسجد چوب فروشی زیارت جبر انصار علیہ رحمہ مسجد قلعہ فتح اللہ خان قلعہ خمدان عمارت رہایش بلدیہ ترمیم دیوار دریا از پل شاہ دوشمشیرہ الی بوت دوزی مسجد عبداللہ واقع قول چکان سرک های شیرپور باند از ۵۸۶۷۷ متر مربع خام کاری و پختہ کاری شدہ ۱۲۲۱۲ متر مربع ریک اندازی و ترمیم گردیدہ و یک قسمت سرک نزدیک مندوی تعمیر و ترمیم شدہ

رنکمالی و سفید کاری عمارت سینما پامیر

رنکمالی اکثر ابارتمان و دکا کین جادہ میوند

رنکمالی مسجد شاہ دوشمشیرہ علیہ رحمہ

پل چهل ستون بصورت پختہ کاری عبارت از ۴ پایہ و بالای آن خشت پختہ وسہ درک دارد جادید تعمیر شدہ سر کھای نہر درس در کار تہ ۶۰۰۰ مربع متر کار شدہ سرک کلان دھمزنگ از منار عبدالوکیل خان مرحوم الی کوتہ سنگی بقدر ۱۶۸۰۰ مربع متر ترمیم و رینگ اندازی شدہ مسجد کلان و جامع کار تہ ۴ یک حصہ مسطح سقف و آہن پوش آن و پلستر کاری دیوارها و شفته صحن و خشت کاری زیر فیچی کار شدہ دریا چہچہ مست راست شدہ دیوار کنار یک طرف آن سنگت کاری شدہ ۴ پل حویچہ درسک کلان دھمزنگ و سرک پل سوختہ طور پختہ تعمیر شدہ مسجد جدید در نہر درس کار تہ ۴ نزدیک تکمیل است در حدود ۲۰ نمرہ زمین در کار تہ ۳ و ۴ فروختہ شدہ آبرو باغ علیمردان بطول ۵۰۰ متر کار شدہ .

مدیریت ترافیک

احصائیه عراده ها جدید

۱۲۷۱ عراده	۱- لاری
» ۶۰۹	۲- تیزر فنتار
» ۳۱	۳- تیزر فنتار سیاسی
» ۲۳	۴- مو ترو سائیکل
» ۶۳۲	۵- گادی ها کرائی
» ۷۵	۶- » شخصی
» ۷۷	۷- کراچی دستی
» ۳	۸- » گاوی
» ۱۶	۹- » اسیبی
» ۳۰۳۵	۱۰- بایسکل

احصائیه عراده رانهای جدید

۶۵۲ قطعه	۱- جواز دربوری
» ۳۴۹	۲- » گادی رانها
» ۱۸۷	۳- » کلمینری
» ۵۵۴	۴- پاس لاری
» ۲۶۸۶	۵- عکس وفارم وغیره
» ۱	۶- موقتی خارجه

۴۸۰ - نفر

اشخاصی که در اثر خلاف ورزی جریمه شده اند

سینمای پامیر

الف فلم های که در سال ۱۳۳۱ در معرض نمایش قرار گرفته

۱	کرائی	۱	قلم هندی	درجه اول و دوم	۳۳	برنامه
»	۲	» عربی	»	»	۴	»
»	۳	» اروپائی	»	»	۲	»
»	۴	» روسی	»	»	۱	»
»	۵	» امریکائی رنگه	»	»	۱۶	»
»	۲	خریداری	»	»	۱	»
»	۲	» جرمنی	»	»	۷	»
»	۲	»	»	»	۲	»

- فلم‌های که برای سال ۱۳۳۲ فعلاً قرارداد شده
۱. فلم کرایه‌های هندی درجه اول و دوم ۱۵۲ برنامه
  ۲. « امریکائی رنگه » ۵۰ «
- فلم هندی خریداری درجه اول ۳ برنامه

از تمام فلم‌های وارد شده بدون اخذ کرایه طور مجانی به موسسه نسوان داده شده و قتی عزت مند هم کرنا تا کور استاذ موسیقی هندی دعوت شده بود سینمای پامیر از مشارالیه در سینما دعوتی ترتیب و اسناد بحضور عده زیاد علاقه‌مندان کنفرانس داده و از نعمات دلنواز خود شنوندگان را محظوظ نمود و باید این نمایش تماماً بسحاب هلال احمر تحویل داده شده در روز صحت و جشن اطفال فلم‌های تربیه وی طور مجانی بمعرض نمایش قرارداد داده شده است و بعلاوه صندوق حمایه اطفال بقدر توان کمک شده در پر و گرام نمایش‌های روز مره سینماها یک پروگرام افزود گردیده تا مردم در هر ساعتیکه خواسته باشند از تماشای فلم‌ها استفاده کنند برای اشاعه اعلانات مراجعین و علاقه‌مندان یک دست گاه جدیدی بیکار انداخته شده تا در بدل اخذ اجرت بسیار نازل اعلانات را ذریعه برده سینما اشاعه نماید

مدیریت کنترول

درین مدیریت تنظیم و ترتیب تمام امور حسابی و دفتر داری ریاست بملدیه طبق معمول جریان داشته است

معاونی تفتیش

۱- مراقبت و کنترول نرخ بازار که ذریعه یک هیئت یوماً فیوماً صورت گرفته و محسوسترین فرار مقررات جریمه شده اند.

۱۲۵۲۹۵ افغانی
۴۸ دکان

۱- جریمه نقدی
۲ مسدودی دکان بطور میعاد

برای جمع آوری کرایه شاهی سال جاری هیئتی از وکلاء اعضای تفتیش مأمورین شعبات عایدات و کنترول برای تحصیل کرایه شاهی معین شده بود لیکه از توزیع جو از نامه‌های صنفی در اثر فعالیت اعضای این شعبه تحصیل شده ۱۰۲۰۰۰ افغانی است که نسبت سال قبل افزودی زیادی نشان میدهد.

دعاوی مربوط بمسائل بلدی که بمعاونیت تفتیش موصلت کرده بود. برضائیت جانبین متنازع فیها شده ۵۶ فقره فیصله شده برای تعیین و ثبت صنفی هائیکه تا امروز وکیل نداشت از قبیل بوت رنگه‌ها و قبرکن‌ها که از مدتی بوده در حصه کنندن قبر طبق مقررات شرعی برای انان و ذکور و طفل اجرت معین نبود و قبرکن‌ها اضافه ستانی می نمودند اقدام شده. برای طواف هائیکه بابت سنگ نان می فروخته مقرراتی وضع شده برای نظیف و گرمی آب و لنگک و غیره حمام‌ها اقدام شده زمین‌های کارته‌ها و دهنو و شاه شهید علیه الرحمه جریمه شده و قیمت‌خانه‌های آن توسط اعضای تفتیش بعمل آمده و از امور سینما صحنه تمثیل و ترا فیک و ارسی شده برآورد ثانی تعمیر ایارتمان‌های جدید جاده میوند که توسط هیئت برآوردی به شمول اعضای تفتیش بعمل آمده به تفتیش تحویلخانه‌های جنسی و نقدی و اشجار مربوط شهر اقدام شده است.

د پښتونستان پيښی

په ۱۳۳۱ کښی

د پښتونستان په مملکت کښی دنورو کاوانو پشان په ۱۳۳۱ کښن هم ډېر واقعات پېښ شوی دی . په دی کال کښی هم د پښتونستان تحریک د پخوا په شان جاری ؤ او د ناملی نهضت په ښه شان مخ په وړاندی تللی دی . دا ټول واقعات د پښتونستان په تاریخ کښی ډېر اهمیت لری او د پښتونستان د جوړېدو اساس کفیل کښی .

پاکستان په تېر کال کښی هم د پښتون په مقابل کښی خپله پالیسی بدله نه کړه لاکن پښتونو هم ورته په پوره مرانه ملاتړلی ده او عزم ئی کړی دی چه له دی مرام څخه به لاس وانه خلی - دادی اوس په خپله د ۱۳۳۱ کال د واقعاتو په رڼا کښی دغه حقیقت وگوری دحمل میاشت :

د حمل په ۰۵ د منځنی پښتونستان مجاهدینو

دنياغلی آدم خان اوشاغلی پاچا خان په مشرۍ د (خجوری) په جونۍ حمله وکړه او د کپاچی له

دنياغلی صدیق الله خان رشتین

عسکرو سره ئی شپږ ساعته جگړه وکړه او توان ئی وروستاوه . خان عبدالغفار خان په بنديخانه کښی وویل چه زه آرزو ازم چه پښتانه یو آزاد ملي حکومت ولری او پښتانه له ظلم او تجاوز څخه خلاص شی .

د حمل ۱۳ - دوزیر دقوم یوی ډلی مجاهدینو د (سلم) په برخه کښی د پاکستان په یوه ټانه يرغل وکړ او د ډیوی د کار توسو ذخیره ئی وسو مخوله او نور تاوان ئی هم ورواواوه .

میا افتخارالدین د پاکستان له حکومت نه دخان عبدالغفار خان فوری خوشی کېدلې عوښتی دی دغه شان د کلمتې د مؤمنینو گوند هم دغه غوښتنه کړی ده .

د حمل ۶ - د منځنی پښتونستان یوه ټولگی مجاهدینو دنياغلی سید گل دین خان او سید ابراهیم او عمر خان په مشرۍ د ټل او کوهان په منځ کښی د (مېندوری) بل چه پاکستانی لښکری په یری تلی به بم والو زاوه

د حمل ۸ ، دوزیرو د ځلی خیلو د قوم یو خوتنو د شياغلی علی خان او ماما جان په مشرۍ

په (زاوه) نومي محای کښې د کراچي د حکومت په عسکرو حملہ وکړه او په جلد په کښې د کراچي له عسکرو څخه دري کسه ووژل شول .

د حمل ۲۹۰۲۵ - دسالارزو دقوم يوه لويه جرگه په (سري وڼي) کښې غونډه شوه او دغلمته ئي دپښتونستان بيرغ په ډېر احترام ودراره، بيا دجرگي خلک (ډونډکي بابا) ته ولاړل او دحمل په ۲۹ ئي (پشت) دخان عبدالسيحان په محای کښې يوه لويه جرگه وکړه په دې محای کښې دپښتونستان دآزادۍ په لار کښې ښي وينا گانې وشوي او (پشت) خان هم دپښتونستان دپاره خپله آماده گڼ ښکاره کړه دغه شان نورو مکلمانو هم په گډه وويل: چه مونږ په پوره قوت سره د پښتونستان آزادي اوله پاکستان څخه دپښتو خوشي لېدل غواړو او په دې لار کښې دسراومال قرباني ته تيار يو .

دحمل ۳۰ - دباجوړ (پشت) په کلي کښې د(پشت) دخان په کوشنښ يوه مدرسه جوړه شوه او ملک عبدالغني خان، ملک توريالي خان ملک محمدعلي خان ازملک مانو خان (۱۲۰۰) افغاني دغې مدرسي ته په اعانه کښې ورکړي .

دحمل ۲۰ - دمنځني پښتونستان عسکرو د بابو خان په مشرۍ د (عبدک) په علاقه کښې دپاکستان په عسکرو حملہ وکړه او دساعته جگړه ئي ورسره وکړه
دحمل ۲۱ - دمنځني پښتونستان مجاهدينو دښاغلي سديل خان څټک په مشرۍ د(سمو بيانات) په علاقه کښې دکراچي دليکرو سره پنځه ساعته جگړه او ډېر تاوان ئي ووزرساوه .

دثورمياشت :

دثور ۴ - منځني پښتونستان مجاهدينو د(کرمان) په برخه کښې دکراچي دممامو رينو يوه مانيه وسولخوله او ډېر تاوان ئي ورواړاوه .

دثور ۶ - دباجوړ په ډنډه وکي بابا کښې دقوم دمشرانو په خوښه يوه مدرسه جوړه شوه او مرزا بخت بيدار او نورو ملکانو پکښې وينا گانې او دپښتونستان دجوړېدو دعا گانې وکړي .

دثور ۱۱ - دمنځني پښتونستان غزيانو د(گل کڅ) په برخه کښې دکراچي له عسکرو سره څلور ساعته جگړه وکړه .

دثور ۱۹ - دباجوړ ټولو قامونو، سالارزو، مامونډو، آتمانخيلو دباجوړ دښار دنواب په محای کښې يوه تاريخي جرگه وکړه په دې جرگه کښې جناب محمدشعيب خان، جناب دناوگي خان او د(پشت) خان او جناب عبدالحکيم خان مامونډ هم شامل وو . دغې جرگه دپښتونستان بيرغ دښار دنواب په کاله ودراره، په دې وخت کښې دخوشالي توپونه وويشتي شول او دپښتونستان دژوندانه چيغې اوناري پورته شوي . په دې جرگه کښې دښار نواب دپښتونستان دآزادۍ په موضوع کښې وينا وکړه او وئې ويل چه نن پښتو اراده کړې ده چه په هره قرباني سره چه کيږي پښتونستان وگټي . مونږ دافغانستان له اخلاقي کومکونو څخه تشکر کوو ، بيا جناب محمدشعيب خان او محبوب خان او نورو کسانو هم وينا گانې وکړي دثور ۲۰ دگروېک دملي مجاهدينو يونولگي په (ميرزي) کښې دکراچي دعسکرو په يوه ودانۍ وروختل او څلور ساعته جگړه ئي ورسره وکړه او ډېر تاوان ئي ورواړاوه .

ښاغلی عالم زیپ خان او ښاغلی لاجورد خان د پېښور د علاقې او سیدونکی د پنا کستان د ظلمونو له لاسه د پښتونستان د مجاهدی د پاره افغانستان ته پناه راوړه .

ښاغلی محمد علی د کوهات د ښوونځی متعلم د پنا کستان د ناوړه روئی له کبله چه له د پښتنو سره ئی کوی (گرویک) ته پناه راوړه .

دمومندو په علاقہ کښی د (کمالی) بوی دلی غیرتمندو پښتنو د پنا کستان په یوه عسکری لاری- بلدی چه د نا قی) په سړک راغلی وه د زې و ک- رې او بیر ته ئی و ز غا- و له د فور ۳۱- جناب کی کاوس خان د ښار د نواب تره او جناب عبدالرؤف خان د دغه نواب ورور او جناب شیر محمد خان (د پښت) د خان وراره او محمد انور خان تحصیلدار د پښتنی شخصی کارونو د پاره جلال آباد ته راغلل او د قبایلو د مدیریت له خوایی په دیره مینه هر کلی وشو .

د جوزا میاشت : د جوزا ۶- د کورمی مجاهدینو د (پاره چنار) په برخه کښ د کراچی والو د تیلفون مزی و شلاوه .

سردار فتح خان سیمان خیل د پنا کستان حکومت ته اخطار ور کړ ترڅو چه د پښتنو آزادی او خپلواکی ونه منی ، د پښتنو فعالیت به ستاسی په خاوره کښی جاری وی .

د جوزا ۷- د شمالی او جنوبی پښتونستان یوه مهمه تاریخی جرگه چه له دغه لاندی کسانو څخه جوړه شوی وه (گرویک) ته لاړه .

- ۱ — جناب محمد ایوب خان د جنوبی پښتونستان رئیس
- ۲ — جناب ملانور دل خان د ایریدو د شوری رئیس
- ۳ — جناب حاجی محمد حسن خان دمومندو د شوری رئیس
- ۴ — جناب ملک میر اصغر خان د اورکزو د شوری رئیس
- ۵ — جناب محمد شعیب خان د باجوړ د شوری رئیس
- ۶ — جناب زرغون شاه خان د صافو د شوری رئیس
- ۷ — جناب محمد عثمان خان د چترال د صدر اعظم لخوا
- ۸ — جناب ملک ولی خان د ایریدو یو لوی ملک
- ۹ — جناب آب حیات خان د چترال شهزاده

۱۰ — د ایریدو ، او رکزو مومندو او باجوړ د شورا گانو پښنی و کیلان د دې جرگی د هر کلی د پاره په گرویک کښی د منځنی پښتونستان د رئیس جناب میرزا علیخان له خوا نهښه ترتیبات نیول شوی وو- د دې جرگی دوه ورځی په گرویک کښی تپړی کړی او د جوزا په ۸ او ۹ ئی د منځنی پښتونستان له مشرانو سره مهمی خبری او مذاکری او دا وروسته فیصلی و کړی:

۱ — که د پښتونستان په کومه علاقہ یا کستان یا بل خارجی قوت حمله و کړی نو مونږ به ټول د دغه تجاوز څخه نېسو او د محکوم پښتونستان د آزادی- د پاره به په گډه مجاهده کوو .

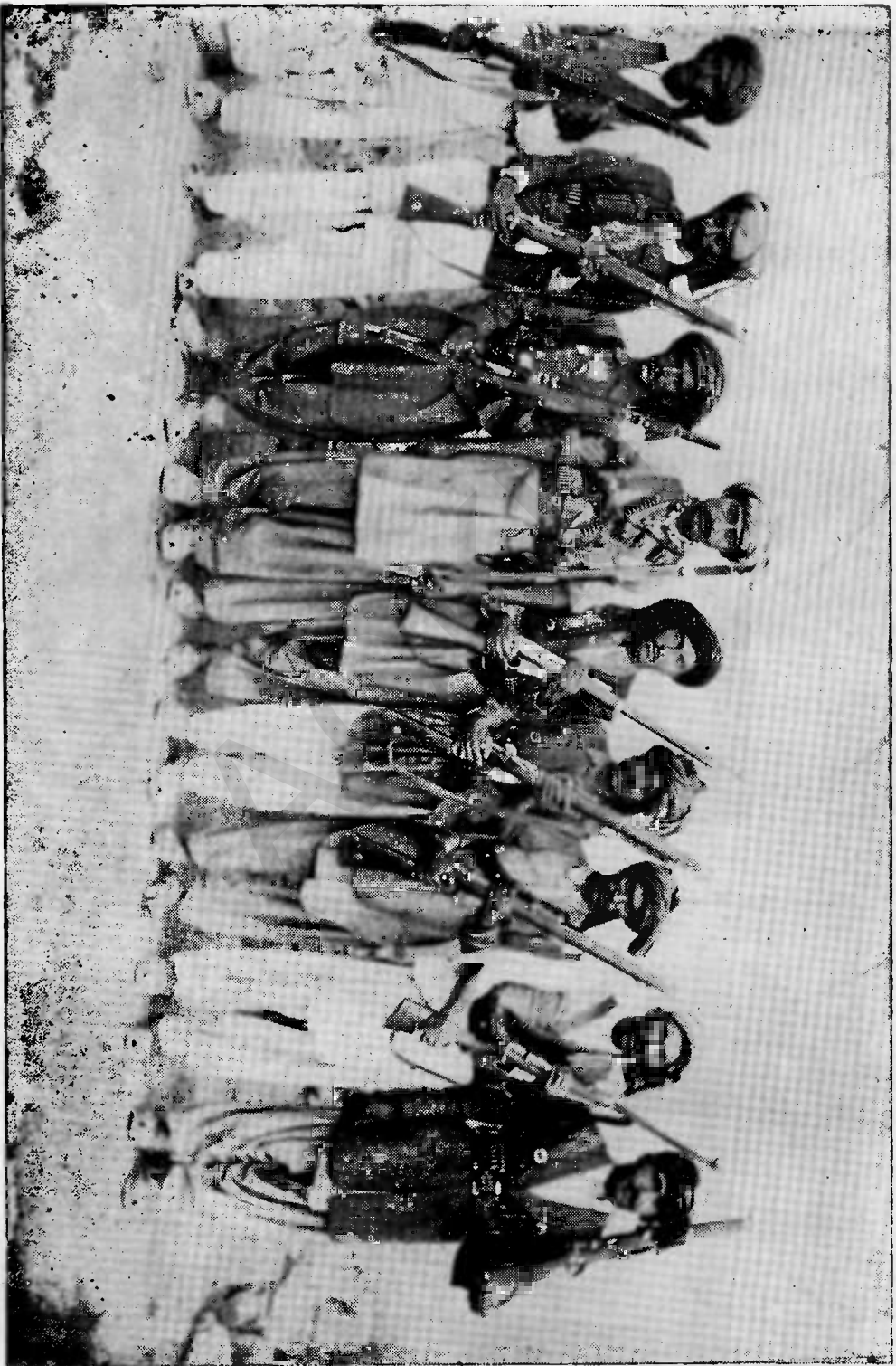
دو دوسمه مردان مسلح پښتو نسماني

اینها از مردمی که برای آزادی تام کشور خود مجاهده دارند نمایندگی میکنند .

دسته دیگری از مردان سلجشور و غفور بیشتر نستان

ملت بیشتر نستان برای تحصیل آزادی خود محض به حق و با زوری توانای مردان غفور کشور خود ایگیا میکنند

- ۲- مونږ له پاکستان نه کلکه مطالبه کووچه دېشتونستان آزادي ومني اود پښتو بنديان خوشي کړي .
- ۳- دغسي جرگي دېشتونستان ديوالي دپاره ضروري دي نو آينده به هم دغه شان جرگي جاري ساتو .
- ۴ - دافغانستان ملت او حکومت چه زمونږ سره د وروري له کبله کوم اخلاقي کومکونه کوي مونږ ورڅخه ډېر ممنون يو، نو لکه مونږ اعلان کوو چه دافغانستان او پښتونستان غم اوښادي شريکه اودوست او دشمن ئي يو دي .
- ۵ - مونږ دامريکي اوهند دپښتنو له کوششو نوڅخه هم خوشي کوو اود پښتونستان په لار کښې ددوي خدمتونه نه هېرېدو نځکي بولو .
- ۶ - دجنوبي پښتونستان دوه لوي سرداران (سردار سر فراز خان، دجوگي ز و دنواب محمدخان وراره اوسردار مير احمد خان دجنوبي پښتونستان مرکز ته راغلل او دپښتونستان دجوړولو دپاره ئي خپله پوره آمادگي ښکاره کړه د کراچي دحکومت دوه تنه عسکر ښاغلي ملاجان خټک او ښاغلي محمدباز ايرېدي دپاکستان له فوځ څخه را تښتيدلي او افغانستان ته ئي پناه راوړي ده .
- دجوړا ۲۷ - دسليمانخيلو دپوونده ټيوي لوي جرگي په کټواز کښې داخبر د نيابته اعلام کړ چه زمونږ دپښتونستان دآزادي سره پوره همدردی لرو په دې لار کښې دسراومان قرباني ته تيار يو، او دپاکستان پرويا گندونه چه زمونږ په باب ئي کوي ټول غلط دي .
- د جوړا ۲۹ - د کراچي دحکومت سپاهيانو د (وزيرو محمود خيلو) دانغز) کلي ته نژدې دپښتونستان په سرحدی ساتونکو حمله وکړه اود پاکستان دووالو تکو هم په دغه کلي بمباري وکړه مگر دپښتونستان لخوانانو ئي په مرانه لخوا ب ووايه .
- دسرطان مياشت :
- سردار شيرعلي خان کاکړ دپاکستان دظلمونو دلاسه تنگ شوی او کابل ته راغلی دی .
- د کراچي دحکومت عسکرو په لوي سلمان کښې دپښتنو په يوه کلاچياو راوړ چه په دې وجه ددوي او پښتنو په منځ کښې خوساعته سخته جگړه ونښته اود کراچي عسکرو ته تاوان ورسيد بيا د کراچي دحکومت مامورينو دشلمان ۱۶ تنه مشران دخبرواتر دپاره وغوښتل او په ټگسي سره ئي بنديان کړل . په دې کار باندي دخيبر شنواری او دشلمان مومند ډير خوابدي شول اود کراچي حکومت ته ئي سخت پروتست واستاوه .
- دسرطان ۱۰ - دتوچي د کلي مجاهدينو له دې کبله چه دپاکستان الوتکو د(نزه) په کلي بمباري کړې ده دبدلي به غرض د(ميرامشا) په چوڼي حمله وکړه اود کراچي د عسکرو په يوه ماڼي ئي لاسي بمونه وغورځول .

اوددوی له عسکر و سره ئې توده جگړه وکړه .
- دا حمد زيود قام خوتنو محو انا نو دپاکستان داوينا نو په يوه کاروان باندي چه عسکري
لجايونو ته ئې غله وړ له حمله وکړه او ۱۲ تنه عسکر او ۱۸ اوشان ئې ترې ووژل .
- د کورمې په (بوغکي) او (شکره) نومي لجا يونو گڼ دپاکستان د عسکرو او (پري)
قوم د لخوا اناو تر منځ خوشاعته جگړه وشوه .

د سرطان ۱۱- د پښتني قام خوتنو محو انا نو د پناغلي صورت خان په مشرۍ د (جمله ولي) په
جونۍ حمله وکړه او دپاکستان له عسکر و سره ئې شپږ ساعته جگړه وکړه .

- د سرطان ۱۲- د خمکښو د پښتني قوم لس زره مجاهدين د قومي جرگې د پاره د (سيد عالي ميلي)
منطقي ته لار ل او بيا (سړي چني) ته ورغلل . د غلته پري د کراچۍ زور گپرو عسکرو له
مورچلونه دزي وکړي او ۸ تنه مجاهدين ئې زخمايان کړل مسگر بيا مجاهدينو جوايي حمله وکړه
اوددوی ئې ماتي ته مجبور کړل . په دې جگړه کښي دپاکستان يو منصبدار او خلور تنه عسکر هم
زخمي شول . پس له دغه جرگه په کما ميا بي سره په خپله علاقه کښي وگر لږد له
او د پښتونستان مضا هرې و لږي

د سرطان ۱۹- د منځني پښتونستان يوه ټولگي مجاهدينو د (سيلتوي) په چو نۍ کښي
د کراچۍ د عسکرو سره ډېره توده جگړه وکړه .

د سرطان ۲۷- د مومند و د گنداو د علاقې ۶۴ تنو مشرانو د حاجي عبدالله خان په بنديتوب
چه پاکستاني حا کما نو بندي کړي دي ، سخت خيگان ښکاره کړ او پاکستاني ته ئې توب
اخطار ورکړ چه بايد له دغسي حر کاتو څخه لاس واخلي او پښتانه په بنديخانو کښي وانه چوي
- د پيښور گورنر چه پاره چنار ته روان ؤ . په لاره کښي ورته پښتانه مجاهدين د پښتونستان
پيرغونه په لاس راووتل او د پښتونستان زنده باد چيني ئې وو هلي ، گورنر حيران پاتي شو
او لجان ئې په ډېره چالا کي خلاص کړ -

داسد مياشت:

داسد ۸- د تيرا خانگي ملي مجاهدينو د کجوري د سورتوب په کمپ کښي د کراچۍ
په لښکرو بريد وکړ او قوله شپه ئې ورسره کله که جگړه وکړه .
داسد ۱۸- د منځني پښتونستان ملي مجاهدينو د بنو دښار په لمر ختيزه چو نۍ خو بونه
واچول او پاکستاني عسکرو ته ئې ډېر تاوان ورساوه .

د سنبلې مياشت:

د سنبلې په نهمه ورځ په کابل او ټول پښتونستان کښي د پښتونستان دورلخي مراسم په پوره
ډنگک ډونگک سره اجرا شول او ټولو پښتون ددي ورلخي په خو شمالي کښي گډون وکړ .
د منځني پښتونستان دملي عسکرو او د کراچۍ د عسکرو په منځ کښي د (اودونې) او (وانه)
د چو نۍ په خوا کښي سخته جگړه وشوه .

دمیرام شاه او(ده ته خیلو) په منځ کښی دینتو عسکرو او یا کستانی عسکرو په منځ کښی
سخته جگړه وشوه، په دې جگړه کښی مجاهدینو دپاکستان یو پوځ پل په بونو والوزاوه،
ښاغلی یردل خان دهند دپښتون جرگی یو غړی وویل: پاکستانی مشرانو دیو نومشور
ملت کړی دی اود ۸۵ ملیونو پښتو په حق ئی سترگی پټی کړی دی.

دمیزان میاشت:

دپاکستان دظلمونو له لاسه دجنوبی پښتونستان (۲۴) کډو دښاغلی محمد شاه خان اڅکزی
اوبښاغلی کوتان خان په مشرۍ دسپین بولدک په لار افغانستان ته پناه راوړی ده اوعزم ئی
کړی دی چه دپښتونستان په لار کښی هر ډول قربانی وکړی.

دمیزان ۲۰- دتیرایوی ډلې مجاهدینو د(تورس) نومی غونډی له سره دخیبر په لواړگی
کښی دکراچی په عسکرو دماشیندارو او ټوپکو نوډزی وکړی اود کراچی عسکرو ته ئی
ډېر زیان ورساوه.

دمیزان ۲۵- ښاغلی ملک عجب نور خان شلمانی د(حیدری کنډو) سره نر دی دلوا ډرگی
دتحصیلدار له خوا په گولی شهید کړی شو. ملک عجب نور خان دپښتونستان ټینگت ملگری و
نو محکه دده په شهادت ټول پښتانه او خصوصاً مومند او اږ پدی زیات خواشینۍ شول
په چترال کښی دملی آزادی- یوشه نهضت پیداشوی دی لکه چه دملی آزادی غوښتونکو او
دپاکستان د عسکرو ترمنځ په یوه جگړه کښی دپاکستان د لښکرو څخه لس تنه ووژلی شول.

دمیزان ۲۶- دمومندو قومونو په زیارت غاښی کښی یوه لویه جرگه وکړه دملک عجب
نور په شهادت ئی ډېر ځیگان ښکاره کړ او دده قومی خدمتونه ئی وسایل مولانا محمد اکبر
دهند پښتون جرگی رئیس د عربستان په دوره کښی وویل: دپښتونستان نهضت ښه پرمختللی دی،
پښتانه له پاکستان سره دښمنۍ نه لری بلکه خپل مشروع حق ترې غواړی نو ښایی چه اسلامی
دنیا په دی باب کښی دپښتونستان سره کومک وکړی.

دمیزان ۳۰- دمنځنی پښتونستان غازیا نو د بنو دسور و عسکرو په چونی، حمله وکړه او ډېر تاوان ئی
ورواړاوه.

- په گرویک کښی دښاغلی ملک عجب نور په شهادت باندی دفاتحی اخیستلو یو مجلس جوړ شو
چه دمنځنی پښتونستان ټولومشرانو پیکښی گاون کړی و. دوی دپاکستان دغه اقدام ته ډېر بد وویل.

دعقرب میاشت:

دمومندو دقلم ډېر و خلکو په (سالالا) کښی دحاجی محمد یوسف خان په ریاست یوه جرگه
وکړه اود پاکستان له ظلمونو څخه ئی چه په پښتو ئی کوی زیات نفرت ښکاره کړ
اود پښتونستان دجوړولو دپاره ئی خپله آمادگی څرگنده کړه.

- دپاکستان حکومت د(اسلم) دمجلی سپین زبری مدیر صنوبر حسین په دی جرم په جیل
کښی واچاوه چه دی یو پښتون و او دپښتو ژبی د ادب او ترقی دپاره ئی خدمت کاوه.

- د پېښور حکومت (۱۴) تنه پښتانه د ملي آزادۍ د آرزو لویو په گناه ونيول او په بنديخانو کښي ئي واچول.

د عقرب ۲۱ - د منځني پښتونستان د حکومت رئيس جناب ميرزا عليخان د قومي اصلاحاتو د پاره دخپلي علاقې په دوره ووت جناب ميرزا عليخان په (موسی نیکه) نومي محايکښي د قوټ قوم يوه لويه جرگه جوړه کړه دی جرگې د پښتونستان د آزادۍ د مجاهدي په باب کښي مهمې فيصلې وکړي. په دې شان ئي د عقرب په ۲۶ دوزيرو په خوچل خپلو کي هم يوه دغسې غونډه وکړه او د پښتونستان د جوړولو د پاره ټولو خلیکو خپله آمادگي ښکاره کړه. په دې ډول حاجي ميرزا عليخان محای په محای جرگې وکړي او د پاکستان له حکومت څخه ئي دخان عبدالغفار خان، عبدالصمد خان او داکتر خانصاحب د سمستې خوشي کولو غوښتنه وکړه.

دوزيرستان په دغه لويه جرگه کښي دا وروسته فيصلې وشوې:

- ۱- د پاکستان حکومت بايد د پښتنو محکمکه او خاوره خوشي کړي.
- ۲- بايد چه د کراچي ماورين د پښتونستان په علاقو کښي ونکړلځي که نه وي نو پښتانه به ئي په وژلو هېڅ ډيل ونکړي.
- ۳- د پاکستان په حکومت باندي د ملک عجب نورخان په بي گناه وژلو سخت پروتست کوو او غواړو چه دده قاتل د فصاص د پاره د پښتونستان ملت ته وسپاري.
- ۴- بايد د کراچي حکومت د پښتنو بنديان خوشي کړي.
- ۵- پښتانه د پاکستان په حکومت راځي ندي، نو بايد د بي طرفو ملکونو د نامايندگانو د وړاندې په محکوم پښتونستان کښي راي واخستل شي چه د پاکستان د پرويا گند دروغ او رښتيا معلوم شي.

د عقرب ۲۸ د منځني پښتونستان درئيس لويه اوتاريخي دوره دشوئي خپلو د قوم له کتلو څخه وروسته په پوره کاميابي خلاصه شوه او حاجي صاحب خپل مرکز گرونيک ته واپس راغي

د قوس مياشت:

د قوس ۵- دور کزو ملي شوري په خپل مرکز (موزو) کښي د جناب ملک مير اصغر خان په مشرۍ يوه غونډه وکړه او د پاکستان په هغو تجاوزونو چه په پښتو ئي کوي سخته ناراضی او خپگان ښکاره کړه او فيصله ئي وکړه چه بايد د پاکستان حکومت دور کزو (ټنډه) نومي محای خوي کړي، د پښتنو بنديان ايله کړي او په پښتونستان کښي د يوبي طرف هيئت د نظر لاندې پښتو ته د آزاد ورايو ور کولو اختيار ور کړي.

دور کزو د قوام دغې لويې جرگې بيا په خپله علاقه کښي دوره شروع کړه، او په ټوله منطقه کښي وگرځيده او د قوس په ۱۳ (بارکي) ته ورسیده چه د ملک عبدالحکيم خان ستوري خپل محای دی.

د قوس ۱۲- د مومندو ملي شوري په زیارت غاښي کښي د حاجي محمد يوسف خان په ریاست

یوه لویه غونډه وکړه او د پاکستان تجاوزونه خپله ځانته ښکاره کړل، دې جرګې په (کړپه) کښې د پاکستان په تانوجوډولو او بډې څرګنده کړه او د پاکستان د تجاوز په مقابل کښې ئې د مدافعی د پاره خپله تیاری اعلام کړه .

د فوس ۱۹۱۷- د ترادقو مونو، لویه جرګه په خپله علاقه کښې د دورې کولو په غرض ووتله او نچل ګزی او (بارکې) په حسه کښې د اور کزو له جرګې سره یوځای شوه . په دغه ورځ د پاکستان الوتکې په دوی وگرځیدې او د جرګې په ځانګوټې اته ساعته سخته ګوله پاری وکړه. ددی بمبارۍ په وجه (۲۴) تنه ایریدی شهیدان او (۱۰) تنه زخمیان شول او دور کزیو د فام څخه (۱۰) شهیدان، اوشینر کسه زخمیان شول. دغه شان د پاکستان الوتکو د ملک عبدالحکیم خان په کلاهم ګرلی واچولې او جناب ملانور دلخان د تیرا دملي شوری رئیس په کلا او د ملک ولیخان په کلا ئې هم بمونه وغورځول او ډېر تاوانونه ئې ور ورسول . ددی ظالمانه حملې په وجه د پېښور په ځانګوټې ډېر همچان پیداشو او په هرځای کښې د پاکستان دی ښکاره تجاوزونه په نفرت وکشل شول .

د فوس ۱۹- لجنو منی مجاهدينو د پېښور په هوائی میدان پر له پس حملې وکړې او ددوی او پاکستانی عسکرو ترمنځ سخته جګړه وشوه .

- د مومندو، صافو او اچوډ شوراګانو په ګډه سره د پاکستان د الوتکو د بمبارۍ له کبله چه د تیرا په جرګه ئې وکړه په دی مضمون یوه اعلامیه نشر کړه: د پاکستان د الوتکو د بمبارۍ او تجاوز چه دا پریږدو او اور کزو په جرګه ئې وکړو ظالمانه تجاوز او له انسانیت نه مخالف کار دی. د پاکستان دغه تجاوز د پښتو د آزادۍ غوښتلو حسن نشی مې کولای، بلکه لاددوی د انتقام جند په قوی کوی پښتانه د آزاد پښتو نستان د جوړولو په لار کښې هرې قربانۍ ته حاضر او چمتو دی.

د جدي میاشت :

د منځنی پښتو نستان یو ټولګی مجاهدينو د مسعودو د ښاغلی بهلول خان په مشرۍ د کراچۍ د عسکرو په چوڼۍ په (خلبرۍ) کښې حمله وکړه چه په دی وجه د دواړو خواو ترمنځ څو ساعته سخته جګړه وشوه او په نتیجه کښې ئې ددغې چوڼۍ ترڅنګه یو پوځ پیل په بم وړان او خراب کړ .

- دوزیرو د توری خیلو قوم څو تنو غایانو د میرا مشا په چوڼۍ باندې حمله وکړه او د دواړو خواو تر منځ کله جګړه ونښته چه د کراچۍ د عسکرو ته ډېر تاوان ورسیده د جدي ۲۷ ښاغلی باټل خان کمال زی د ځو و ملدروسره او ښاغلی حاجی کبیر خان البزی او ښاغلی تحمل خان کاکړ له ۲۲ کښو سره له بلوچستان څخه خپل ملی مرکز توبی ته راغلل او د پښتو نستان د آزادۍ په مجاهده کښې ئې لځاونه شریک کړل .

- ښاغلی گل محمد خان د محکرم پښتو نستان د (پښه بیری) اوسیدونکی چه د پښتو نستان د آزادۍ په لار کښې د مجاهدی د پاره له امریکې نه افغانستان ته راغلی ؤ په جلال آباد کښې په حق ورسید او د پښتو نستان د جوړېدو آرزو ئې له لځانه سره قبر ته یوړه .

ددلو میاشت :

بیاغلی موای غلام حیدر خان چه له خپلو قومی کسانو سره د پاکستان د ظالمونو له لاسه خپل ملی مرکز (توبی) ته راغلی ؤ ، په دی ورځو کښی فندهار ته راغی او دخلکو له خوائی ډېر ښه هر کلمی وشو .

- دمنځنی پښتونستان په جلا جلا لځایونو کښی ملی غازیانو د پاکستانیانو په چوڼو او لځایونو حملی وکړی او د تلفون مزی اوسړ کونه ئی ور له خراب کړل .

د هند اوسېدنکو پښتنو په بمبی کښی یوه جرگه وکړه په دی جرگه کښی مولانا محمدا کبر وویل: د پاکستان سره به د پښتنو - شجاعه هغه وخت خلاص شی چه پښتانه خپل سرنوشت په خپله تعیین کړی. ښای چه د ملاگرو ملتونو مؤسسه له پاکستان څخه دخان عبدالغفار خان دخوشی کواو مطالبه وکړی او پاکستان د پښتنو د آزادی د حق په ورکولو مجبور کړی.

د حوت میاشت :

د حوت ۷- د بلوڅو د قام یو څو تنه ننگیالی کسان د جنوبی پښتونستان مرکز توبی ته راغلل او د پښتونستان د آزادی په ایار کښی ئی خپله تباری ښکاره کړه او ئی ویل چه مونږ د پاکستان د حکومت له ظلم نه خپل ملی مرکز ته پناه راوړی ده او اراده مو کړی ده چه خپل وطن د پاکستانیانو له لاسه آزاد کړو .

د حوت ۲۴- د تبرا یوې ډلی مجاهدینو په لنډی کوتل کښی د پاکستان په عسکری چوڼی او د تحصیلدار داستوگنی په لځای د ټوپکو نو ډزی وکړی چه په دی وجه د دواړو خواؤ تر منځ توده جگړه وشوه او دښمن ته ډېر تاوان اوزیان ورسیده .

دوزیرو د توریڅیلو د قوم څو تنو غازیانو په (کرم گری) کښی د کراچی د متجاوزو عسکر وپه کمپ حمله وکړه او شپږ ساعته جگړه ئی ورسره وکړه .

د ۱۳۳۱ کال په شپو ورځو کښی چه د پښتونستان لځمیانو د پاکستان له زورگیر

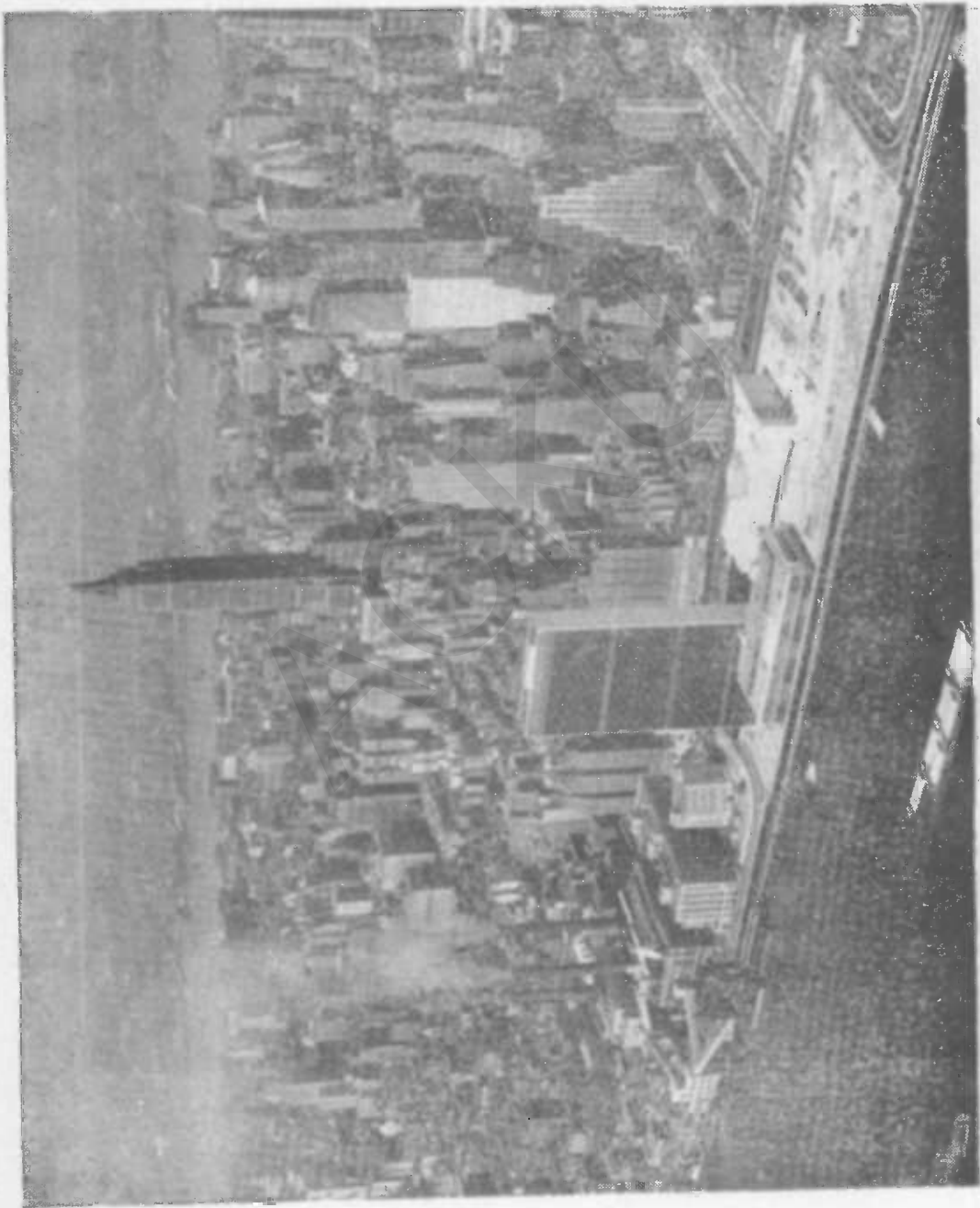
عسکر سره کومی جگړی کړی دی اود پښتونستان د آزادی دپاره ئی کومی سختی په لځان تپری کړی دی دهغو لنډیز تاسی ته وړاندی شو. ددی واقعاتو او پېښو په نتیجه کښی

مونږ په یقین و یسلاى شو چه د پښتونستان پښتانه د پښتونستان د جوړېدو نه پرته بله

آرزونه لری او ددی مشروعی آرزو د پوره کېدو دپاره دخپل سراو مال قربانی ته ده همیشه

دپاره آماده دی نوښائی چه د پاکستان حکومت حق ته غاړه کېږدی اوله جبر او تشدد

اوبی لاری څخه لاس واخلي .

این فتو منظره وسط شهر نیویارک از هوا برداشته شده است قرار گاه ملل متحد در کنار رودخانه در جلوه شعارات دیده میشود

شباغلی محمد کبیر خان لودین سفیر و نماینده داغی افغانستان در ملل متحد هنگامیکه اعتبارنامه خود را به شباغلی تریگولی سرمنشی ملل متحد تقدیم می نمایند

اجمال و قایح سیاسی دنیا

درسال ۱۳۳۱

نظر بوقایع مهم و برجسته‌ی که درسال ۱۳۳۱ در دنیا رخ داده است. بی‌شک این سال یکی از سالهای مهمی است که با مقایسه ۴۵ سال گذشته می‌توان با عمق آن ملامت کرد دید از جمله وقایع مهم امسال ز نظر کفایت سیاسی و علاقه‌مندان امور سیاسی اعم از شرقی و غربی رو به پررنگی و قایح ذیل اهمیت بیشتری داشته و اگر بدونیم در مساعد ساختن زمینه برای حل و فصل قضایای لاینحل سیاسی، جهانی، سهم بارزی دارد. مبالغه نخواهد بود. محترمین این وقایع عبارت است از: مقاومت و معادله دوامدار ایران برای تکمیل آزادی سیاسی و اقتصادی و قایم نمودن حاکمیت ملی آن مملکت بر منابع نفت ایران انقلاب سیاسی و خلبانی‌ها بی‌سابقه در مصر و رویکار آمدن جنرال نجیب، فیصله آینده سودان بین مصر و انگلستان، غلبه حزب جمهوری خواهان آزونی بر حزب دیموکرات بعد از ۲۰ سال و انتخاب جنرال آیزن‌هاور بحیث رئیس‌جمهور آن مملکت، وفات پیشوای بزرگ اتحاد جماهیر اشتراکی شوروی یعنی مارشال ستالین و تقرر مالانکوف بحیث جانشین مارشال ستالین و ادامه مجاهدات شدید مردم تونس و مراکش برای حصول آزادی و تمامیت خاکشان و امضای معاهده صلح جاپان از طرف ممالک غربی میباشد گذشته از اینها مسایلی دیگر از قبیل مسئله کوریا، هند چین، فلسطین پشتونستان، کشمیر و تبعیض نژادی افریقای جنوبی فعالیت ماو ماو در چینیا و مفکوره تشکیل پکت‌های دفاعی و دیگر مسایل ذات‌البینی ممالک همه وقایع است که اینک در اینجا در اطراف هر کدام آن نظر با اهمیت موضوع به ترتیب نوبت صحبت میشود.

انگلیس نمیگذارد ایران

بر عایدات نفت خود نظارت

داشته باشد و فشارهای مالی

و اقتصادی بر ایران وارد

می‌آورد. نصرالله انتظام

ایران در مجادله حیانت و ممان

موضوع نفوذ در دادگاه عدلی بن المملی

در اوایل امسال اختلافات و کشیدگی‌های انگلیس و ایران بر سر مسئله نفت با شدت هر چه تمامتر ادامه داشت و حکومت انگلیس علیه اقدام حکومت ایران (ملی ساختن صنایع نفت جنوب ایران) و اخراج تبعه انگلیس از خاک ایران و منقضی ساختن متخصصین و کارفرمایان و کارگران چاه‌ها و تصفیه خانه‌های نفت جنوب ایران شکایتی بمحکمه عدلی بین المملی‌هاک پیش و خواهان غور و فیصله محکمه مذکور

گردید حکومت ایران بمجرد اطلاع از این اقدام حکومت انگلیس از حیث اینکه این مسئله یک مسئله داخلی ایرانست بمحکمه عدلی بین المللی اخطار داد که محکمه صلاحیت بحث و مذاکره

فضات محکمه بین المللی ها که در سر فینکه اندیه نفت ایران ترا مور نه رسیدگی قرار می دهند و فیصله بر این مسئله را نداشته و اگر بچنین کاری اقدام می نماید ایران آنرا مداخله در امور داخلی خود تلقی میکند با وجودیکه حکومت انگلیس قبلاً اصل ملی شدن نفت ایران را پذیرفته و موضوع مورد تنازع در ولتین تمهات قیمت دستکاهای نفت ایران بود و با وجود مخالفت جدی حکومت ایران بمحکمه عدلی بین المللی شکایت حکومت انگلستان را استماع نموده و حاضر شد در اطراف موضوع غور و تدقیق و فیصله نماید. وقتی حکومت ایران ازین تصمیم محکمه عدلی بین المللی اطلاع یافت دکتور مصدق قرارداد تا بهاک رفته و در اجلاس محکمه بین المللی به نمایندگی کشور خود اظهاراتی محکمه بنماید چنانچه بتاريخ ۲۸ جوزا ۱۳۳۱ وقتی شکایت انگلیس در محکمه را سما دایر گردید دکتور مصدق که قبلاً به ها ک رفته بود اولین کسی بود که در اجلاس محکمه عدلی بین المللی شروع بصحبت کرد مصدق در ضمن شرح واقعاتی که ایران را مجبور کرده بود صنایع نفت کشور خود را ملی گرداند شکایت انگلیس را پمورد نمود و مجدداً تصریح کرد که او محکمه عدلی بین المللی را اصلاً به شنیدن این شکایت و صلاحیت و ذیحق نمیداند بعد از آن دکتور رولین بلزیکلی که یکی از قضات محکمه است و از طرف ایران بحیث وکیل دعواتمیین گردیده بود از حقانیت ایران مدافعه و در دفاع خود حق رسیدگی محکمه را به دلیل رد و شکایت ایران را بجا و انمود ساخت حکم توریولین باین اساس که قرارداد ۱۹۳۳ بین ایران و انگلیس بوده و محکمه بین المللی لزوی منشور ملل متحده و قانون خود محکمه حق رسیدگی برین شکایت را ندارد. انگلیس و توضیح نمود که ایران صلاحیت غور محکمه را باین موضوع برسمیت نشناخته و این قضیه جنبه بین المللی ندارد و نتیجه بدی که از اقدام محکمه در پنه برد پروم می کند برانگیختن حس تنفر

يك ملت بمقابل يك مرجع عدلی بین المللی است زیرا انگلیس باسناد فرمول هرین اصل ملی شدن نفت را پذیرفته و دیگر دعوی جز قیمت دستگای نفت بین مملکتین باقی نمانده است پس ارجحانه اظهارات دکتور رولین دانیل هیند بحیث نماینده دولت انگلیس دولت ایران را در اندام ملی ساختن صنایع نفت مشتم به نقض مقررات بین المللی ساخته اظهارات دکتور مصدق را مبنی بر اینکه شکایت انگلستان درین قسمت بی مورد است بی اساس خوانندو گفت که قرار داد ۱۳۳۱ بین ایران و انگلیس بوده و از ملاحظه هر دو دولت گذشته و بصفت قرار داد امتیازی بصیحه جامعه ملل رسیده و فقیه را از شکل مجلی بصورت بین المللی تبدیل و بین دو دولت ساخته است شکایت انگلیس و مدافعه ایران برای دو هفته در محکمه عدلی بین المللی تحت غور و مداقه قرار گرفت و پس از دو هفته محکمه موصوف فیصله خود را که (محکمه حق و صلاحیت اصدار فیصله را بر منازعه نفت ایران و انگلیس ندارد) اعلان نمود.

قطع روابط سیاسی ایران و انگلیس

از ماه اسد امسال نوته های بین حکومت ایران و انگلیس زد و بیدل شد که در نتیجه منجر به قطع روابط سیاسی مملکتین گردید اینک در اینجا بعضی از نوته های مذکور باو فایعی که از آن نشئت نموده است بصورت مختصر ذکر میشود.

نوته ایران مبنی بر اصل ملی شدن نفت: «ایران حاضرست خساره را که در اثر ملی شدن صنایع نفت بشرکت سابق عاید گردیده باین شرط بپردازد که شرکت اولاً مبلغ ۴۷ میلیون یوند قسط اخیر استحقاقیه ایران را بپردازد و از همه گونه اقدامات ضد ایران دست بردار گردیده مسایل متنازع خود را با ایران در محاکم ایران تعقیب کند.» با وجودیکه این نوته در حلقه های سیاسی انگلیس چندان با اهمیت تلقی نگردید اما پیشنهاد مشترک ذیل از طرف انگلیستان و امریکا راجع به نفت بحکومت ایران داده شد

۱- ایران موضوع تادیه غرامت را به شرکت سابق نفت انگلو ایران بحکومت بین المللی هاک بپذیرد.

۲- برای رسانیدن تیل به مارکت های جهان باید نمایندگان شرکت سابق و حکومت ایران داخل مذاکره شوند و هم شرکت سابق قیمت تیل ذخیره شده را به ایران بمحردیست که به تعیین نرخ آن موافقه بعمل آید می پردازد.

۳- حکومت امریکا مبلغ ده ملیون دالر را طور کمک برای تنظیم فوری اقتصادیات ایران بحکومت ایران میدهد» دا کتر محمد مصدق این پیشنهاد مشترک امریکا و انگلیس را بعد از ده ساعت طور شفاهی رد و متعاقب آن از هر دو مجلس پارلمان ایران با وجودیکه رخصت بودند دعوت بعمل آمد تا در اطراف آن غور کنند امضا شدن این پیشنهاد مشترک از طرف ترومن در ایران چندان خوب تلقی نشد و آرا را مداخله از طرف یک دولت جدید در امور نفت ایران خواندند دکتور مصدق و طرفداران ایران بر این پیشنهاد انتقاد گرفته گفتند بعد از فیصله محکمه بین المللی هاک که عدم صلاحیت رسیدگی بموضوع نفت ایران را اعلان نمود مسئله تادیه غرامت مسئله ایست که باید در خود محاکم ایران فیصله گردد و علاوه نمودند که انگلیسها باین ترتیب می خواهند ادعای غرامت شرکت سابق را شکل بین المللی بدهند پس اگر انگلیسها آرزوی فیصله موضوع را باین ترتیب دارند باید ۴ مسئله ذیل را قبول کنند:

۱- شرکت سابق تمام دیونی را که از سالهای گذشته بالای او مانده به ایران تادیه کند
۲- شرکت خساره ی را که در اثر اقدامات امتناعی او در فروش نفت ایران عاید شده بپردازد

۳- حقوق گمرکی سابقه را بایران بدهد

۴- مالیات بر عایداتی که از زمان جنگ نزد متحدین مانده تادیه کند .

و پیش گوئی کردند که از تماس نمایندگان برای فروش نفت چنین فهمیده می شود که انگلیسها می خواهند در نفت ایران باز خود را دخیل ساخته و فروش تیل ایران را انحصار کند در حالیکه ایران بحیث مالک نفت میخواهد نفت ایران را بهر کس و هر موسسای که خواهان آن باشد بدون امتیاز و ترجیح معامله کند چنانچه حکومت ایران با در نظر داشتن مطالب بالا پیشنهاد متقابلهی بجواب پیشنهاد مشترک انگلو امریک بمضمون ذیل ترتیب و بحکومت انگلستان تفویض نمود :

۱- قبل از همه چیز کمپنی سابق (۴۹) ملیون یوند را که از درک حسابات گذشته بایران مدیون است بپردازد .

۲- ایران به کمپنی سابق صرف از درک ماشین و آلات آبادان غرامت خواهد داد .

۳- هر منازعه که بین کمپنی و ایران از سنه ۱۹۳۳ الی سنه ۱۹۴۷ مود باشد مطابق قرار داد ۱۹۳۳ فیصله گردد .

۴- ادعاهای نیکه بین طرفین در مدت ۱۹۴۷-۱۹۵۱ موجود است موافق ضمیمه قرارداد ۱۹۴۹ فیصله گردد .

۵- بعد از تصویب و گذشتن قانون ملی ساختن صنایع تیل هیچگونه دعاوی شرکت سابق قابل سمع نیست . در این پیشنهاد علاوه شده که اگر شرایط فوق از جانب برطانوی ها مورد قبول واقع میگردد ایران راضی خواهد شد برای حل مسئله تادیه غرامت بانگلستان بمحکمه

بین‌المللی هاک برود وهم‌درین پیشنهاد حکومت ایران بحکومت انگلستان اخطار داد ه بود که اگر پیشنهاد مورد قبول واقع نمیشود ایران مناسبات سیاسی خود را با حکومت انگلیس قطع خواهد کرد. این پیشنهاد در محافل انگلیسی و امریکائی نگرانی زیاده‌ای تولید و امریکائی‌ها آنرا مشکل‌دیگری برای حل مسئله نفت خواندند بتاریخ ۱۵ میزان جواب انگلیس و امریکه به پیشنهاد ایران که منعی بر قبول اساس ملی شدن نفت و عدم انحصار در فروش تیل، آزادی در بکار انداختن تیل ایران و حمایت انگلیس راجع باینکه قیمت تیل بین فروشنده و خریدار تنبیت شود نه بین حکومت انگلیس و ایران نشر گردید و ضمناً منابع انگلیسی و امریکائی اظهار امیدواری کردند که این پیشنهاد از طرف حکومت ایران قبول شود خبری که بتاریخ ۲۲ میزان انتشار یافت مبرساند که حکومت ایران بعد از فوراً کامل بجواب پیشنهاد مذکور گفت باید در ظرف یک هفته یک هیئت ذی صلاحیت برای مذاکره بتهران آمده و قبل از حرکت هیئت مذکور از جمله ۴۹ میلیون پوند درک حق امتیاز ایران که بالای انگلیس مانده بیست میلیون آن فوری بصادر ایران پرداخته و بقیه را بعد از انجام مذاکرات بپردازد. و علاوه کردند که اگر از روز پنجشنبه (۲۳) میزان برای این پیشنهاد جواب داده نشود بر قطع روابط انگلیس و ایران فوراً خواهد شد منابع غیر رسمی انگلیس این جواب را بی انصافانه خواندند چون حکومت انگلیس مطابق خواهش حکومت ایران در موعد معین کاری نکرد لذا حکومت ایران یادداشتی بوزارت خارجه انگلیس ارسال داشت که در آن از قطع روابط سیاسی اطلاع شده بود و لذا فوراً به ۲۵۰۰ نفر از اتباع انگلیس در ایران امر شد تا از ایران خارج شوند همچنان به اتباع ایران در انگلیس که تعدادشان ۵۰۰ نفر است باستثنای ۸۰۰ نفر معلم که بمصرف شرکت سابق در انگلیس مشغول تحصیل اند و در آنجا باقی مانده‌اند امر اخراج از انگلستان داده شد با اساس مقاوله جداگانه سفارت دولت سوئیس تأمین منافع انگلیس را در ایران و سفارت سوئیدن حفظ منافع ایران را در انگلیس عهده‌دار گردید بتاریخ ۱۳ عقرب دکتور مصدق پیامی بنام ملت ایران صادر و گفت که در مدت یکنیم سال ایران کوشید در روابط انگلیس و ایران خللی وارد نشده و کدورتی را که از ناحیه نفت تولید شده رفع شود ولی رویه دشمنانه و اقدامات مخالف انگلیس منجر بقطع روابط سیاسی ایران و انگلیس گشت

مصدق وقوام السلطنه

مظاہرات بی سابقه در ایران

بازهم دکتور مصدق کامیاب میشود

در موقعیکه جریان وقایع در داخل و خارج ایران حتی در محکمه بین‌المللی هاک به فاد ایران در جریان دیده‌میشد دفعهٔ بتاریخ ۱۳ سرطان دکتور محمد مصدق استعفا داد ولی بزودی

یعنی یکروز بعد مجدداً از طرفی هر دو مجلس پارلمان ایران بحیث نخست وزیر ایران انتخاب گردیدند و انتخاب مجدد نه کتور محمد مصدق که حقیقتاً موضوع این اهمیت بود توجه عمیق مخالفان سیاسی به عالم را بر جاب بزهبر که نام حزب مخالف سیاسی انگلستان این انتخاب است که ما با این حزب یک ملت ما بزبان اطلاق یعنی ساختن یک صنایع نفت در آن مملکت خود را نباید و باید از آنکه مصدق با امیر شاه و پادشاهان به چشم کبلی که اینتی چندبار بر در داد طور به چشم که حقیقت آنست که یوره مولوم فکر در پیدا از کار پس که در آن کجایم و قوام السلطنه نام نهادی این اعتقاد ۹۰۵ نفر از اعضای پارلمان ایران به آتش کبلی که این حزب در داخل قوام السلطنه که سمیت که در سال ۱۳۲۶ موقیعتی بخوبی نخست وزیر این پارلمان (۶۲) و وظیفه میکردند که در باجگان و این فعالیت را با حکومت اتحاد جماهیر شوروی که در ایران شخصاً مقاومت کرد که امتیاز نفت شمال ایران را با ایشان بدهد ولی وقتی لایحه امتیاز نفت شمال را به مجلس شوروی پیش نمودند لایحه مذکور رد گردید و از همان وقت به بعد فکر ملی ساختن صنایع نفت جنوب آن مملکت بمیان آمد و منجر به سقوط کابینه قوام گردید در این وقت است که قوام السلطنه بعد از سال مجدداً موقع یافت برای بار چهارم مقام نخست وزیری ایران اشغال نماید قوام السلطنه عقیده داشت که باید زمینه مفاهمه با انگلیس در بهر جهت بین المللی مساعد گردد و متخصصین انگلیسی در بکار انداختن جاهای نفت استخدام و جهت خواه میخواست بکار انداخته روابط ایران با ممالک بزرگ اصلاح شود تعیین و روی کار آمدن قوام السلطنه با احساسات ملت ایران را علیه او تحریک نموده و مردم فوراً ضد حکومت قوام السلطنه به مظاهره خیلی شدید پرداختند آیت الله کاشانی زعیم روحانی ایران از مظاهره چنان ریاست میگرد در اثر شدت مظاهرات قوام السلطنه مجبور گردید تاریخ ۲۰ اسفند ۱۳۲۶ را بر سر امر فیرا بر مظاهره چنان صادر نماید با اثر این اقدام چند نفر مظاهره چی زخمی و چندی هم کشته شدند در این وقت حزب جبهه ملی از دولت جدا خواست و حتی تهدید کرد که قوام السلطنه باید بر طرف رود کتور مصدق حتماً رو بیکسو نگاه کرد این عود مثل سبب گردید که حکومت قوام السلطنه بیش از آنکه طرز دولت نمیکند قوام السلطنه بعد از اشغال مقام صدراعظم ایران برای معروض از اعلیحضرت شاه ایران بخبرها انجمن پارلمان ایران و یا استعفیای نمود و استعفايش منظور

گردید. او با اثر اکثریت آراء مجلس و منظوری شاه ایران با زهم دکتور مصدق بحیث نخست وزیر ایران انتخاب گردید و با انتخاب مجدد مصدق اضطرابها تا رفع و او ضاع بحال عادی برگشت و فواید بجرم اصدار امر فیر و کشته شدن عدۀ از افراد ملت مجبور گردید

ولکی فرار کرد دکتور مصدق بر ای نخل مشکلاتی که حکومت ایران پیش روداشت از قبیل حل مسئله پرداخت قیمت آلات و ادوات شرکت سابق، بستن کارخانه ختن منابع نفت و تنظیم وضع مالی ایران بدون عایدات نفت و تادیبه حقوق گذشته مامورین و مستخدمین و تموازن بودجه ایران و دیگر اصلاحات لازم بود و گر ام ۹ فقره ای وضع را برای تطبیق آن از مجلس خواهان و اختیارات فوق العاده گردید و مجلس بتاریخ ۳۰ لحد اختیارات فوق العاده مصدق را برای اعطاء تصویب کرد با این گفت بکه اختیارات فوق العاده مصدق شامل اصلاحات

سجکری و حتی سو قیات عسکر بود. قوام السلطنه صدر اعظم سابق ایران در عین زمان مجادف بهمین وقت مجلس شوری ملی ایران مامور ضبط دارائی قوام السلطنه را بسبب اصدار امر فیر برای تلافی خسارات وارده اشخاصی که در مظان جرم دیده بودند کشته شده اند تصویب نمود و بتاریخ ۲۲ عقرب اعلیحضرت شهنشاه ایران امر بد کور را امضا نمود متعاقباً بتاریخ ۲۴ عقرب مجلس شوری امر معاکمه و توقیف قوام السلطنه را بجرم و افعات کسیرطان تصویب کرد. و باین ترتیب دکتور مصدق غلبه کامابی بر قوام السلطنه حاصلی و بک قدم بدو حکومت موقفیت حکومت ایران در سیاست فعلی برداشته شد.

روز میسری و میسری بیلا

نفت ایران مشغری هارا جلب میسکمد معلوم نیست ایران در فروش نفت تا کجا موفق خواهد شد هوسکه حکومت دکتور مصدق صنایع نفت جنوب ایران را ملی گردانید این اقدام ایران توجه ممالک عالم مخصوصاً بازارهای خرید نفت را بچود جلب کرد و هر کدام برای اینکه با و سایر ممالک از نفت ایران استفاده نمایند مشغول مطالعه و تدقیق دیده میشدند ولی کمتر مشتری حاضر شد عملاً برای خریداری نفت اقدام موثری بشاید از جمله مشتریهای که بیشتر و سرپرست بحریه برای انتقال نفت اظهار تمایل نمودند

بعضی از شرکت های ایتالیائی، سویسی و امریکایی است. در موقعیکه بحران مناسبات سیاسی بینگلیس و ایران بروی مسئله نفت شکل تیره تری داشت چند شرکت بزرگ نفت امریکا ارای حصول پنج ملیون تن نفت خام ایران بشرکت ملی ایران پیشنهاد خریداری نفت داده و از یک شرکت ترا نیپورت بحری سویسی خواستار شدن تا تیل خریداری شده را از ایران نقل بدهد چنانچه با ساس موافقه شرکت های نفت امریکا و شرکت کشتیرانی بوین برگت یک کشتی سویسی موسوم بروز میری بایران آمده و بحمل و نقل نفت بصورت مخصوص اقدام نمود وقتی مقدار یک هزار تن نفت خام را از بندر معشور ایران برداشته و میخواست بخارج ببرد حکومت انگلیس از جریان واقعه اطلاع یافت (تا آنوقت این کشتی در حدود ۳۸۰۰ تن نفت خام را از ایران نقل داده بود) معین وزارت خارجه انگلستان اعلام نمود که نفت جنوب ایران مال شرکت انگلو ایران است و متعاقب آن حکومت انگلستان بدولت سویس یادداشتی به این مضمون تفویض نمود چون نفت جنوب ایران مال شرکت نفت انگلیس و ایران است و موضوع دعوی ایران و انگلیس تحت غور محکمه عدلی بین المللی میباشند لذا باید شرکت های سویس نفت جنوب ایران را خریداری نکرده و هم کمپنی های کشتیرانی سویس به انتقال نفت بممالک دیگر اقدام نکنند» بر علاوه اینکه حقایق حمل و نقل نفت از طرف ژان آرنی رئیس شرکت کشتیرانی بوین برگت توضیح شد دولت سویس بجواب حکومت انگلستان گفت سویس از جریان موضوع نفت در محکمه عدلی بین المللی باخبرست اما در مورد خریداری نفت و حمل و نقل آن توسط شرکت های کشتیرانی کاری نمیتواند بکند. اما مسئله با اینجا خاتمه نیافت بلکه وقتی روز میری محمول نفت را بصوبی که میخواست نقل مبداد در عرض راه در بندر عدن شرکت سابق نفت انگلو ایران شکایتی بمحکمه عدن نموده و ضمناً مقامات برتانوی امر توقیف کشتی مذکور را در عدن صادر نمود و محمول نفت روز میری زیر نظارت قرار گرفت محکمه عدلی عدن در اطراف شکایت شرکت نفت غور و اظها رات کیطان کشتی و شهادت چند نفر از اعضای کشتی را شنیده و بتاريخ ۹ جنوری مطابق ۱۹ جدی فیصله خود را اعلام داشت که (محمول نفت کشتی روز میری به شرکت سابق نفت انگلو ایران اعاده شود و مصرف کار چند روزه محکمه را هم کاپیتن کشتی و اعضای شرکت خریدار بپردازد.) شرکت ایتالیائی تقاضای مبنی بر به تعویق انداختن این فیصله از محکمه نمود و محکمه این تقاضا را نپذیرد کرد. هنوز مسئله نفت روز میری فراموش نشده بود که یک کشتی نفت کش ایتالوی موسوم به میری یلامنسوب بشرکت سیور ایتالیا ۵ هزار تن نفت ایران را از آبس دان برداشته و از بلوکاد برتانوی از خلیج فارس فرار و از راه مدیترانه به تاریخ ۲۵ دلو ۱۳۳۱ به بندر انکونا واقع ساحل ادریاتیک وارد گردید. متعاقب ورود میری یلا شرکت سابق نفت انگلو ایران شکایتی دایر بر اینکه محمول نفت کشتی میری یلامال شرکت نفت انگلو ایران است بمحکمه وینس پیش نمود و محکمه امر توقیف محمول نفت کشتی مذکور را برای موعد ۱۵ روز بمقصد غور به شکایت وارده صادر نمود. و بتاريخ ۲۱ حوت محکمه فیصله خود را مبنی بر اینکه محمول نفت میری یلامال شرکت نفت ملی ایران بوده و باصول

فانونی خریداری شده و لذا باید نفت مذکور از نظارت آزادشود صادر نمود پس از موعد مختصری مجدداً این کشتی ایتالوی (میری یلا) برای گرفتن ۵ هزار تن نفت دیدار از آبادان بتاريخ ۲۵ حوت به بندر مذکور وارد گردید و در آنجا از آن استقبال خیلی بحرارتی بعمل آمده و یکی از خبان های آبادان بنام کشتی موصوف مسمی گردید و بتاريخ ۲۷ حوت ۵ هزار تن نفت را حمل و در بین خوشی و مسرت و هلهله ساکنین و کارگران آبادان بطرف ایتالیا حرکت کرد و یک کشتی جنگی ایران موسوم به بیر آن رادر بحیره فارس تا مسافه مشایعت نمود و خبری که از تهران نشر گردید انتظار میرفت کشتی نفت کش دیگر ایتالوی مربوط بشرکت نفت (ایم) برای گرفتن نفت به آبادان بیاید نا گفته نماند که در مسئله خرید و فروش نفت اعلامیه که از طرف حکومت امریکا در ماه فوس صادر شده است قابل توجه میباشد درین اعلامیه توضیح شده که آنهایی که میخواهند نفت ایران را خریداری کنند طبعاً قضایای آن معامله بمیان خواهد آمد که بر مشکلات نفت خواهد افزود. خریداران نفت مربوط امریکا بدانند که خارج ساختن یک مقدار قلیل نفت از ایران مشکلات ایران را رفع نخواهد کرد.

آیت الله کاشانی

و مخالفت با تمدید اختیارات فوق العاده دکتور مصدق برای یکسال در ماه جدی که اختیارات فوق العاده دکتور مصدق برای ۶ ماه خاتمه می یافت نامبرده خواهان تمدید اختیارات فوق العاده برای یکسال از شوری ملی ایران گردید. آیت الله کاشانی در نامه که بمجلس شوری ایران فرستاد تمدید اختیارات فوق العاده مصدق را برای یکسال با قانون اساسی ایران متناقض خواند و به آن مخالفت نمود درین وقت همه مردم متوجه فیصله مجلس شوری ملی ایران بودند ۶۰ هزار کارگر نفت آبادان بظرفداری تمدید اختیارات مصدق مظاهره کردند مردم در تمام نقاط مملکت از کار دست کشید و در مقابل تلگرافخانه ها اجتماع و تصویب مجلس را برای منظوری اختیارات فوق العاده مصدق خواهان میگردیدند بالاخره مجلس شوری اختیارات فوق العاده دکتور محمد مصدق را برای یکسال تصویب نمود.

مسافرت شهنشاه ایران بخارج

بتاریخ ۱۰ حوت از بغداد خبری نشر شد که شهنشاه ایران در نامه به آیت الله کاشانی از فیصله خود که به نسبت اختلافی که بین ایشان و دکتور مصدق بر سرمایهات املاک سلطنتی و بعضی امورد دیگر رخ داده از ایران خارج میشوند اطلاع دادند و هم این خبر علاوه می کرد که مردم به اثر فیصله شاه بمظاهرات شدید علیه دکتور مصدق پرداخته و خواهش مینمودند که صدر اعظم ایران فوری به نزد شاه رفته و ارایشان عفو بخوانند. اعلامیه که از طرف دسته نهضت ملی ایران که از اعضای برجسته پارلمانی مرکب است و متعاقب این خبر نشر شد و انمود میساخت که اعلیحضرت شهنشاه ایران در نظر داشتند روز ۱۰ حوت بقرض معالجه بخارج سفر کنند این سفر خالی از هر گونه اغراض سیاسی از طرف

یک عده تحریک کنندگان بیگانه پرست برای ایجاد آشوب و فتنه طور دیگر بگوش ملت ایران رسانیده شد و سبب گردید که مردم علیه حکومت ملی برانگیزند و سوی خزانه دکتور مصدق حمله ببرند. بروز ۱۲ حوت ده هزار نفر در بازارهای تهران بمنظور حمایت از دکتور مصدق مظاهره و به شهنشاہ ایران و دکتور مصدق ابراز احساسات نمودند و هم یک تعداد منجبداران متقاعد که در مظاهره علیه مصدق دست داشتند گرفتار شدند.

انقلاب سیاسی بینظیر در مصر

پس از آنکه در ۱۲ حوت ۱۳۳۱ در مصر در تلاش نجات از تسریع کلمه میگیر (موت) برای ماه اول امسال با وجودیکه دوباره لالی پاشا و دیگر حسین سری پاشا هر دو از شخصیت های نامور مصر بحیث صدراعظم مصر از طرف ملک فاروق مامور شدند ولی موفق نشدند. مصر را از بحران سیاسی و خیمی نجات دهند و از پنجاست که در طول این ماه کدام تحول اساسی و پارزی در وضع سیاسی مصر بملاحظه نمیرسد. از جمله وقایع قابل ذکری که در یک ماه مذکور در مصر رخ داده است اصدار فرمان به تعویق انداختن وقت انتخابات تا اصلاح قانون انتخابات بتاریخ ۲۶ حمل و مذاکرات حکومت مصر و انگلیس و پیشنهاد انگلستان برای آغاز مذاکره در اطراف مسائل کانال سویز و سودان بصورت علیحده بتاریخ ۲۱ ثور و شناختن ملک فاروق بحیث پادشاه مصر و سودان از طرف بعضی ممالک و حاضر شدن بعضی ممالک دیگر از قبیل جاپان، برازیل، آلمان غربی، هسپانیا و یونان برای شناختن ملک فاروق بحیث پادشاه مصر و سودان است.

۱۰ سرطان هلالی پاشا به نسبت عدم موفقیت در رفع

بحران مصر استعفی و بنا بر پنج ۱۰ سرطان حسین

بهرای پاشا به تشکیل کابینه مصری مامور گردید و بروز

۳۰ سرطان مطبوعات عالم لثبر استعفی حسین سری را

نشر و بروز مذکور هلالی پاشا باردیگر پس از سه هفته

به تشکیل کابینه مامور گردید ولی دفعه بروز

۴ شنبه ۳۰ سرطان ۱۳۳۱ درین مملکت واقعه خیلی

بینظیری رخ داد باین ترتیب که درین روز همساکر

کاملاً مجهز و مسلح مصر که از طرف جنرال

محمد نجیب یکی از صاحبان عالیرتبه و بزرگ مصر

هدایت میشد به همکاری پلیس آنملک کوچه و بازار

قاهره را بشمول عمارات دولتی و عمارت برود کاست

رادیو اشغال نمود. جنرال نجیب با استعمال قوه

کودتائی بعمل آورد که از ۸۰ سال با بنظر طرف در مصر

هلالی پاشا صدراعظم استعفی مصر

سابقه ندارد متذکر میشویم که ۴ سال قبل یعنی در ۱۸۸۲ تحت قیادت عربی نام در اسکندریه کودتائی بعمل آمد که اثر آن خدیو مصر فرار و خونریزی زیادی صورت گرفت.

وقتی جنرال نجیب کودتا نمود کابینه مصر تحت ریاست هلالی پاشا در حال اجلاس در قصر تابستانی شاه فاروق بود کابینه بمجرد استماع این خبر فوری مستعفی گردید و جنرال نجیب بحیث رئیس کودتا در پیامی که بنام ملت مصر از رادیو برود کاست کرد ملت را به نظم و آرامش دعوت نمود و مقصد کودتارا از بین بردن خائنین ملی و عسکری و انمود ساخت ۷ ساعت بعد جنرال نجیب علی ماهر را که یک مرد روزبده و مشهور مصرست و به شاه فاروق معرفی و تقرر او را بحیث صدراعظم مصر به شاه توصیه نمود و از طرف شاه فوراً منظور گردید باید گفت که جنرال نجیب کسیست که حسین سری پاشا در کابینه خود نام برده را بحیث وزیر حربیه مصر به شاه معرفی نموده بود ولی شاه به تقرر او باین عهده بزرگ موافقت نکرد بلکه بعوض مند کور شوهر همشیره خورا تعیین کرده بود.

جنرال نجیب

نجیب بر علاوه تقرر علی ماهر فرمان سپه سالاری اردوی مصر را بعنوان خود از اعلی حضرت فاروق شاه مصر حاصل کرد در آنوقت بعضی مبصرین سیاسی از روی این ملاحظات حدس میزدند که شاید امتناع اعلی حضرت فاروق از تقرر جنرال نجیب بحیث وزیر حربیه مصر سبب شده است تا نجیب بکودتای متشبث شود و این مقام را با استعمال قوت بدست آورد و شاید بعد از چندی اقتدار حکومت مجدداً از جنرال نجیب رئیس کودتا بحکومت مصر و شاه مصر تقویض خواهد شد ولی این حدس ها شکل حقیقت را اختیار نکرد زیرا توصل جنرال نجیب در بعضی موارد شاه محض برای موفقیت در انقلاب بزرگ سیاسی که با اقدام

جنرال نجیب در مصر رو بیکار شده بود؛ و دو چنانچه نجیب توانست در عرصه چند روز هم انطوریکه میخواست سلطه و نفوذ کاملی در مملکت برقرار و موقعیت خود را بیش از پیش تحکیم و تقویه و بدون قتل و کشتار و خونریزی بمرام خود نایل آمد چون اوضاع بحال عادی برگشت دفعه آبتاریخ ۱۵ ارد مطابق ۲۹ جولائی نجیب مسوده استعفا نامه ای را بقصر تابستانی شاه در اسکندریه بشاه ارسال و امضای آنرا مطالبه نمود در عین زمان یک اندازه کافی قوای مسلح را در اطراف قصر تمرکز داد. گرچه محافظین شاه بنای مقاومت گذاشتند ولی شاه به تمایل مردم که در همان اثنا جلوس مصر بمظاهر پرداخته بودند امر قطع مقاومت را صادر کرد.

وورقه استعفی را امضاء وشش ساعت بعد از مصر خارج و در چین خروج از خاک مصر با کلمات مؤثر سعادت و آرامی ملت مصر و موفقیت جنرال نجیب را در چنین حالت مشکل آروز نمود کابینه مصر اجلاس و پسر ۶ ماهه فاروق را که (فواد احمد دوم) نام دارد بخت شاه مصر و سودان تعیین نمود و فیصله کرد تا زمانیکه اعلیحضرت فواد دوم بسن بلوغ میرسد امور نیابت شاه را شورری نیابت سلطنت که هر کس از ۴ نفر بشمول جنرال نجیب و علی ماهر خواهد بود اجراء نماید جنرال نجیب دو ساعت بعد از خروج فاروق از خاک مصر خطاب به موجزی بنام ملت مصر ایراد و در ضمن این خطاب به توضیح نمود که اکنون ملت مصر می تواند سر نوشت خود را خود تعیین نماید و علاوه کرد که یقیناً ملت مصر از بر آمدن ملک فاروق مسرورند

فاروق شاه مستعفی مصر

درین وقت جنرال محمد نجیب بحیث هیرو و منجی مصر ملقب گردید باید گفت که نجیب یا شارئیس حزب وفد بزرگترین حزب سیاسی وقت مصر که در آن وقت در اروپا بود با اثر استماع این واقعه بروز ۵ اسد وارد مصر گردیده و این اقدام جنرال نجیب را ستوده و او را نجات دهنده مصر خواند.

عده از مبصرین سیاسی مداخله مسلسل و پیهم شاه فاروق را در امور سیاسی مملکت و بی نظمی در دربار و قدرت حزب وفد و نیافتن موقع در امور مملکت، مخالفت (سیاستمدارانی را که به هیچ حزب تعلق نداشته با حزب وفد) و رونما شدن ضعف فاحش در انضباط و تا مین حیات عساکر بدنامی

عساکر مصر در جنگ فلسطین و تولید عدم رضایت

بمقابل حکومت را در اقدام نجیب و همکاران او در رو بکار آوردن انقلاب

سیاسی مصر زید خل وانمود کردند.

جنرال نجیب برای دو بار اعلام نمود که او رژیم موجود مصر را محترم شمرده و هر گونه اصلاحات را در داخل همین چوکات عملی کردن می خواهد دول غربی اقدام نجیب را برای حل اختلافات مصر و انگلیس مؤثر خوانند ولی دول شرق این اقدام را یک توطئه دول غربی برای تشکیل قوا مائیدانی شرق و وسطی گردانند همینکه جنرال نجیب از اخراج فاروق و تأمین اقتدار کامل اطمینان یافت پروگرام اصلاحی که شامل تعیین نیابت السلطنه طور موقت از طرف کابینه و اصدار اعلامیه درباره حزب وفد و اخوان المسلمین مصر و حبس رهائی شخصیتهای برجسته مصر به سلسله کودتا تعیین خطشی حکومت در داخل مشروطه و رفع حالت اضطرابی و تقویض مسایل لهنی از ارضیه پلیس آنجا تثبیت و توضیح

کرد و متعاقباً اعلامیه برای جلب مساعدت احزاب سیاسی بر جریانات و تحولات اخیر مصر، وحدت وادی نبل، اخراج فوای برطانیه و اصلاحات سیاسی و اقتصادی صا در کرد و هم جنرال نجیب به احزاب سیاسی مصر اتوصیه نمود که اشخاص نامطلوب را از حزب طرد کنند. بنا بر آن حزب و خود ۱۴ نفر از سران پارتنی خود را از حزب خارج کرد که سه نفر آن قبلاً عضویت کابینه را نیز داشتند و هم علی ماهر برای پارسوم بیهه احزاب اخطار داد که اگر عناصر نامطلوب را از احزاب خارج نه نمایند همان حزب منحل خواهد شد. بین روزهای ۱۳ اسد و ۱۰ سنبله مصر از دول غرب خواهان اسلحه عصری شد و بدعت شمول «درغوماناندانی شرق وسطی اظهار غورنه و دوهم جنرال نجیب بنمایندگان مطبوعات گفت که اخراج برطانوی ها از کانال سوئز و وحدت وادی نبل از آمال ملی مصر است» روزهای ۱۶ سنبله کابینه علی ماهر پاشا که از آغاز کودتا در مصر روی کار آمده و یکبار هم ترمیم شده بود مستعفی گردید علی ماهر در ضمن شرح علت استعفايش اظهار داشت که وی طرفدار اصلاحات اراضی و غیره اصلاحات بچنین سرعت نبوده و مخالف گرفتاری لیبران احزاب است وی علاوه کرد که اکنون وقت آن رسیده که تمام قدرت و قوت بدست فرد واحدی در آید. ناگفته نماند که فاروق وقتی از مصر خارج گردید بطرف ایتالیا روان شده و در جزیره کامپری مربوط ایتالیا مسکن گرفت. پس از استعفاي علی ماهر جنرال محمد نجیب شخصاً کابینه مصر را که دارای ۱۶ عضو بود تشکیل نمود درین کابینه اشخاص ملکئی و غیر حزبی اکثریت داشت نجیب در ضمن بیانیهی گفت که بزودی حکومت پارلمانی در مصر روی کار گردیده و خودش مستعفی خواهد شد. انعکاس اقدامات حکومت در داخل و خارج روز بروز بصورت و اضطر تبارز نمود چنانچه منابع سیاسی ممالک غربی خواهش حکومت

نحاس پاشا

مصر را برای بدست آوردن اسلحه عصری از منابع غربی نمونهای از حسن نیت حکومت مصر تلقی گردید و در داخل مصر تا ۱۰ سنبله اقدامات جدیدی برای تطبیق قوانین اصلاحات اراضی و تصفیه احزاب سیاسی جاری بود و در عین زمان کابینه مصر بمسئله الحاق سودان به مصر غور نمود در روز اول ماه میزان تمایل حکومت برای برطرفی نحاس پاشا بزرگترین شخصیت سیاسی مصر نظر خود و فله و تشکیل حزب جدید و خطر این حرکت اگر حزب سودان با این تمایل تن در ندهد در آن صورت حزب کویب منحل خواهد شد پیشتر شد و هم در عین زمان حزب اخوان المسلمین اثر حیث اینکه خود را یک حزب مذهبی میدانست از اهر تجمیع احزاب بر بیچی کرد و در ۱۵ نوم میزان نحاس پاشا بزرگترین شخصیت حزبی مصر از رئیس حزب فداکنان ره گیری نمود و حزب

و قدیر ریاست عبدالسلام فتحی تشکیل و قوانین حزبی جنرال نجیب را پذیرفته و اسمای اعضای خود را وزارت داخله مصریت نمود در همین تاریخ حکومت انگلیس و اگذاری یت پل قطار آهن را در کانال سویز به محافظین مصری و پرداخت پنج میلیون پوند را از حساب سترلینگ مصری برای تقویه اقتصادیات مصر نشانه حسن نیت حکومت خود بمقابل مصر خواند. در ۱۵ روز اول ماه عقرب جنرال نجیب با عبدالرحمن المهدی رئیس حزب آمای سودان قراردادی امضا نمود که با اساس آن سودان در ظرف سه سال بحکومت خود مختاری نایل شده و تا آنوقت

یک کمیته پنج عضوی مرکب از یک نماینده برطانیه یک نماینده مصر و دو نماینده سودان یک نماینده یکی از ممالک بطرف در اداره سودان با خاکم آن کشور معلومت خواهد کرد در ۲۵ دوم عقرب فرمایند عمومی تمام مهمین سیاسی از ۲۹۳۶ الی ۱۳۵۰ و ۵۲ بشمول دوره نجیب از طرف مدعی العموم مصر اعلان شد. و هم حزب و فید فیصله کرد تا مصطفی نجیب را بصفت رئیس اعزازی بطر تعیین نماید و در همین وقت حکومت گرفتار اختیارات فوق العاده را بر ای

رویکار آوردن اصلاحات تصویب عبدالرحمن المهدی رئیس حزب آمای سودان نمود شیشکلی با جنرال نجیب درباره روابط مصر و سوریه و مسئله فلسطین مذاکره کرد. در ماه قوس جنرال محمد نجیب در کابینه خود ترمیم نمود که با اساس آن محمود فوزی سابق سفير مصر در واشنگتن بحیث وزیر خارجه مصر تعیین گردید. در ۱۰ روز اول جدی جنرال نجیب در یک مصاحبه مطبوعاتی به نماینده اخبار الالهرام مصری گفت که اولین وظیفه دولت اوست بحکام بنیه اقتصادی مصر است و قتی اصلاحات اقتصادی به پایت تکمیل برسد و ریشه فساد از تمام امور مصر قلع و قمع گردد تمام مقررات و محدودیت های موجوده رفع خواهد شد او گفت که کمیته تسوید قانون اساسی جدید مصر بزودی بکار شروع خواهد کرد و بمردم موقع داده خواهد شد تا فیصله کنند که رژیم جمهوری را در مصر برقرار می سازند و یا می خواهند زیر اداره یک حکومت شاهی حیات بسر برند جنرال نجیب گفت مصر خواهان اخراج قوای برطانیه از منطقه کانال سویز و حل مسئله سودان طور مطلوب است نجیب در این بیانیه خود رویه دول غربی و آلمان غربی را در تادیبه غرامات به یهود و فلسطین نکوهش نمود همچنین کرنیل عبدالناصر یکی از افسران نهضت نظامی مصر بجواب سوالی گفت که اگر دولت کنونی مصر با این عقیده باشد که مسئله بین مصر و انگلیس به سهولت فیصله نمیشود نهضت نظامی مصر در صدد بر خواهد آمد که مردم مصر را جهت بر آوردن آرزوهای شان مجبور بمقاومت و مبارزه نماید.

در ۱۰ روز اخیر ماه جدی مصر و برطانیه قرار دادی اردرباره و جوهریکه برای ساختن چند بند چپته آبیاری بعضی نقاط مصر و تعمیر فابریکه های مولد برق که در مصر بمصرف خواهد رسید امضاء کردند. و هم کمیته که دارای ۵۰ عضو میباشد و علی ماهر صدراعظم سابق و صلاح الدین یکی از وزرای سابق و برجسته حزب و فدهم در آن شامل بود برای تسوید قانون اساسی مصر معین گردید بعلاوه در همین وقت دسیسهای کشف گردید که با نیان آن میخواستند عمارات مربوط فرانسوی ها را در قاهره آتش بزنند غرض از این اقدام ایجاد هرج و مرج و تفر مردم از حکومت بود مصادف بهمین تاریخ اعلان گردید که سراج الدین سابق منشی کل حزب و فدبا ۱۴ نفر مدسکی و یک عده افسران دیگر که بریاست (کرنیل رشاد محنا) خیال برهم زدن نهضت نظامی مصر را داشتند توفیف شدند درین تو طئه شهزاده حلیم پسر کای فاروق هم شامل بود جنرال نجیب راجع بگر فناری اشخاص مذکور گفت که آنها خیال کودتا نداشتند بلکه نظریه عواقب سوء اعمال شان گرفتار شدند هیئت ۵۰ نفری نمایندگان طبقات مختلفه برای تسوید قانون اساسی تشکیل جلسه کرد و کابینه مصر اختیارات فوق العاده جنرال نجیب را برای ۶ ماه نظر بمطالبه خودش تصویب و هم اقدام جنرال موصوف را که تمام احزاب سیاسی فوراً برای عرصه سه سال منحل و دارایی آن ها ضبط شود تصویب کرد و بعوض احزاب مذکور به تشکیل یک حزب بنام جبهه ملی اقدام شد در ۱۰ روز اول دلو حزب جبهه ملی که جدیداً تشکیل شده بود از طرف حکومت مصر مهم و انمود شد و پروگرام این حزب تأمین روابط بهتر بین ممالک عرب، اخراج قوای خارجه از وادی نیل و رسیدن سودان بحق آزادی اعلان گردید.

آزادی سودان

خبر خیلی مهمی که در ۱۰ روز اخیر ماه دلو انتشار یافت و در تاریخ سیاسی مصر قابل توجه ینداشته میشود مسئله امضای قرارداد است که بین مصر و انگلستان راجع به آینده سودان باین تفصیل که پس از مفاهمه و مذاکره طولانی بین هیئت انگلیس که از آن سفیر کبیر برطانیه در قاهره ریاست مینمود و هیئت مصر که تحت ریاست جنرال محمد نجیب صدراعظم مصر قرارداد است موافقه بعمل آمد و طبق آن قرار دادی امضاء رسید که در یک وقت یعنی شب ۲۵ دلو از لندن و قاهره اعلام شد. بموجب این قرارداد در سه سال آینده سودان مراحل آزادی کامل خود را طی خواهد کرد و تا وقتی که آزادی کامل سودان تأمین میگردد یعنی درین مدت سه سال اداره امور اجراییه سودان توسط حاکم اعلی انگلیسی سودان اجراء و پازلمان سودان از طرف مردم انتخاب شده و شروع بکار خواهد نمود درین دوره انتقالی

یک شوری پنج نفری که یک عضو برطانوی یک عضو مصری یک عضو پاکستانی و دو عضو سودانی در آن شامل خواهد بود برای رسیدن سودان با آزادی در تنظیم امور کمک میکنند پس از دوره سه سال مردم سودان میتوانند بارای گیری آزاد فیصله نمایند که بصورت آزادزندگی می کنند و یا بصیر ملحق میگردند بر علاوه دو کمیسیون دیگر نیز تشکیل می شود که یکی نظارت دوره انتقالی را بدوش می داشته باشد وهم موافقه شده که در کابینه دولت آزاد سودان ۲ وزیر از مردم جنوب سودان وهم چهارم حصه اعضای پارلمان از مردم آن منطقه باشد فردای آن روزیکه این قرارداد با مضاء رسید مردم سودان باین مناسبت جشن گرفتند و رابرت ها و حاکم اعلی انگلیسی سودان رسم گذشت قوای مصری برطانوی و سودانی را ملاحظه کرد و در ضمن بیانیه گفت که سیاستمداری و خردمندی جنرال محمد نجیب بود که توانست موافقت نظرا ایجاد کند و علاوه کرد که اکنون سودان در آستانه حیات نوین قدم گذاشته و باید تمام مردم سودان در انتخابات سهم بگیرند درین وقت در محافل انگلیسی اظهاراتی بعمل می آمد که بعد از عرضه انتقالی مردم سودان می توانند بارای خود بصیر و یا مملکت دیگری به شمول انگلستان کشور خود را الحاق نمایند جنرال محمد نجیب درین باره نطقی ایراد و توضیح نمود که مردم سودان بعد از ۶ سال محض میتوانند بصیر ملحق و یا آزاد شوند شمول سودان بیکامن ویلت برطانوی پیمان سودان و مصر را باطل میسازد خبری که بتاريخ ۲۲ حوت نشر گردید میرساند که جنرال نجیب از به تعویق انداختن انتخابات در سودان و عدم احضار انگلیس ها در باره تطبیق قانون آزادی سودان شاکمی بوده است و از خبر دیگر که در آخرین روزهای سال (۲۷ حوت) نشر گردید برمی آید که نجیب رویه حاکم انگلیسی سودان را نسبت امتناع از رفتن یک هیئت زعمای احزاب مصر بجنوب سودان مخالف مقررات پیمان مصر و انگلیس خواند اما حاکم اعلی انگلیس در سودان مدعی بود قرارداد مصر و انگلیس کاملاً در سودان رعایت شده است ازین مشاهدات برمی آید که مسئله سودان هنوز هم به شکل رضائیت بخشی تصفیه نشده تا دیده شود حوادث آینده چه می آورد.

مسئله کابال سوئز هنوز حل شده است

گرچه مصر و انگلیس توانستند در باره آینده سودان به موافقه برسند چنانچه بعضی مبصرین سیاسی رسیدن مملکتین را به موافقه در باره سودان برای حل مسئله مشکل کابال سوئز عامل موثر مینداشتند ولی با وجود آنهم چنان انکشاف محسوسی مطابق آرزوی مصر در روابط مصر و انگلیس برای رسیدن به موافقه در باره تخلیه کابال سوئز به نظر نمیرسید اگرچه مذاکرات بین مصر و انگلستان راجع به تخلیه کابال سوئز جاری بود و چنانچه بعد از ملاقاتی ریف سٹیون سن سفیر کبیر برطانیه با جنرال محمد نجیب در اواخر سال نمود جنرال نجیب در ختم توضیح کرد که

برطانیه هم می‌خواهد عساکر برطانوی هر چه زود تراز کانال سویز خارج شود ولی تاریخ آغاز مذاکرات رسمی درین قسمت هنوز معلوم نشده است کرنیل عبدالناصر مشاور نظامی جنرال محمد نجیب بملاحظه اوضاع مصر وانگلیس گفت مردم نباید باین زودی هانسیب به تخلیه کانال سویز بسبار خو شبین باشنند اگرچه اوعقیده وارد که این مذاکرات به نتیجه می‌رسد ولی باز هم لازم است ملت مصر برای تحمل هر نوع حوادث ناگوار آماده باشد. بتاريخ ۷ حوت خبری نشر گردید که قوای برطانوی کانال سویز قرار گرفته محافل برطانوی به اردنیه هاشمیہ تمرکز داده خواهد شد و هم افواهی بود که این عساکر در عراق نقل داده خواهد شد و باین اساس در هفته سوم ماه حوت نوری السعید صدراعظم عراق این افواه را تکذیب کرد. و جنرال نجیب در بیانیه که در روزهای اخیر سال ایران کرد تخلیه کامل و بلا شرط کانال سویز را هدف حکومت خود وانمود و یکبار استواری خود را برای برآوردن آمان ملی مصر ثابت ساخت با این وضع سال ۱۳۳۱ در مصر سپری گردید تا دیده شد در سال آینده مصر برای رسیدن با آرزوهای ملی خود تا کدام حد در صحنه سیاست با موفقیت روبرو خواهد شد.

امضاء معاهده صلح جاپان

امسال مهمترین واقعه مربوط بجاپان امضاء معاهده صلح جاپان و واجب الرعایه گردیدن آن بتاريخ ۲۷ اپریل ۱۹۴۲ مطابق (۸ ثور) ۱۳۳۱ است درین روز بعد مدت (۷) سال حالت اشغال جاپان خاتمه یافت و بر دیگر جاپان موقع یافت امور ملی و مملکتی خود را تنظیم نمایند درین روز از طرف حکومت جاپان کتاب سفیدی حاوی آمان جاپان در راه دیو و کراسی و اخطار به مقابل خطر کمونیزم و قیام روابط دیپلوماسی با ۱۹ مملکت و درخواست برای عضویت جاپان در یونو و اعلان رها شدن محبوسین جنگ نشر گردید.

متذکر میشویم که در معاهده صلح جاپان روسیه شوروی و دولت چین کمونست که از جمله معالک پنج گانه بزرگ اندامضان کرده اند زیرا روسیه شوروی متن قرار داد را که از طرف امریکا ترتیب شده بود نه پذیرفت و جاپان چین کمونست را با مضادر معاهده صلح موقع نداد و با مضای چین کوامنتانگ اکتفا کرد متعاقب امضای معاهده صلح جاپان در ماه جوزا جاپان بر روسیه شوروی یاد داشتی فرستاد که گویا با واجب الرعایه شدن معاهده صلح جاپان مجلس کنترول دول متحده خود بخود منحل شده و دیگر ضرورتی به بودن هیئت اتحاد شوروی در جاپان احساس نه میشود دولت شوروی جواز داد که کمیسیون کنترول متحده در جاپان که بر اساس پیمان ۱۹۴۵ دوزای خارجه دول ۴ گانه در مسکو بمضارسیده بود تشکیل و چون اتحاد شوروی و چین پیمان صلح امضا نکرده اند لذا اتحاد شوروی منشور کمیسیون مذکور را قابل اعتبار می‌دانند و لذا هیئت خود را نمی‌خواهد و هم تمایلاتی برای امضای معاهده

صلح پیدا گانه از طرف روسیه شوروی با جاپان بشو شرطه که په پیمان وین کور مطابق پیمان
 ستانفورتسکو باشد در محافل جاپانی به نظر میرسیا و وزیر خارجه جاپان در ضمن بیانیه که در مجلس
 ملی جاپان ایراد نمود عدم طرفداری حکومت خود را با قیام روابط تجارتنی بالچین کونست
 و روسیه شوروی با ساس دلا یلیکه داشت اعلام نمود و انچه مهم دیگری که در جاپان در
 ماه میزان رخ داد عبارت از انتخابات پارلمانی جاپان و اشتراک تقریباً ۸۵ فیصد نفوس هر
 انتخابات و کامیابی شایان حزب لیبرال جاپان که یوشیدا از آن حزب لیدری مینما بلیمیتا شد
 باید گفت که یوشیدا صدر اعظم موجوده جاپان و رئیس حزب لیبرال طرفدار مسلح شد
 مجدد جاپان میباشد بشرطیکه این امر تحت نگرانی اشخاص غیر نظامی صورت بگیرد در سایر
 وسایع در ماه عقرب اعلان شهزاده (با کی شی تو) بیعت و تبعید جاپان و برسمیت شناختن حکومت
 انگلیستان حق حاکمیت جاپان را بر جزیره اوکیناوا که تحت اداره امریکاست قابل ذکر است.

انتخابات امریکا

مهمترین واقعه سیاسی در امریکا تقریباً در ثلث ایام سال ترتیبات مقدماتی انتخابات
 ریاست جمهوری امریکاست که بالاخره بتاریخ نومبر مطابق ۱۳ عقرب نتیجه انتخابات
 این مملکت معلوم گردید و منجراً به غلبه حزب جمهوریخواه بر حزب دیموکرات انارونی
 بهمن ۲۱ سلی گردید.

از جمله شخصیت های برجسته ای که مردم
 بیشتر حدس میزدند به نمایندگی حزب جمهوریخواه
 خواه مقام ریاست جمهوری امریکارا ایشغال خواهد
 کرد یکی سناتور تافت بود بگر جنرال ایزن هاور
 بود اما هنوز هم معلوم نبود حزب جمهوریخواه
 چه کسی را باین منصب کاندید خواهد کرد
 در هفته اخیر به جای نام مسوطان ۱۲۰ نفر
 زعمای حزب جمهوریخواه تشکیلی جلسه دادند
 و بالاخره پس از ۴ روز اجلاس و بیخورد از نظر طرف
 انتخاب کاندید ریاست جمهوری از جمله دو نفر
 عضو برجسته حزب (تافت و ایزن هاور) با اکثریت
 آراء بصورت قطعی جنرال (ایزن هاور) را بحیث
 کاندید ریاست جمهوری انتخابتور (نیکسون) را
 نیز در مقابل نامزدی قرار دادند

کساند نایب مقام ریاست جمهوری انتخاب نمودند همچنان در هفته اول ماه اسد کوانسیون حزب دیموکرات امریکایس از سه باررای گیری (ستیونسن) گورنر النائس را بحیث داوطلب ریاست جمهوری وسپارک سن سناتور ریاست الباما را بحیث داوطلب نایب ریاست جمهوری انتخاب نمود مبصرین خبر چه در امریکا و چه در ممالک دیگر در همان وقتی که کاندید های احزاب دوگانه اضلاع متجده امریکا تعیین واسمای شان اعلام گردید حدس میزدند که درین انتخابات جنرال ایزن هاور گوی سبقت را از رقیب ر بوده و باین ترتیب حزب جمهوریت خواه بر حزب دیموکرات غلبه خواهد یافت چنانچه این حدس بتاریخ نومبر جامه حقیقت در بر کرد و جنرال ایزن هاور رئیس جمهوری ممالک امریکا انتخاب گردید وهم (ریچارد دنکسن) که از جمهوریت خواهان است با کثرت آراء بحیث معاون ریاست جمهوری انتخاب گردید و بالاخره معلوم گردید ایزن هاور که ۶۲ سال عمر دارد با ۳۱ ملیون رای یعنی ۶۰ ملیون رای بیشتر از رقیب خود رئیس جمهوری امریکا گردید و این اولین رئیس جمهوری امریکا است که باین اندازه آرای عامه را به پشتبانی خود حاصل داشته است متعاقب انتخاب جنرال ایزن هاور یعنی در اواخر ماه عقرب آیزن هاور پیش از تسلیم گرفتن امور ریاست جمهوری از ترومن که بتاریخ ۲۰ جنوری صورت میگرفت يك عده از اعضای کابینه خود را تعیین کرد که مهمترین آنها عبارتند از جان فاستر دلس بحیث وزیر امور خارجه چارلز ولسن رئیس شرکت جنرال موتور بحیث وزیر دفاع ملی دگلس میک کی بحیث وزیر داخله میباشد جنرال ایزن هاور پیش گرفتن زمام امور ریاست جمهوری بصورت رسمی تصمیم گرفت از کوریا دیدن نماید وهم از جنرال مکارتر خواهش نموده تا طرحی که درباره کوریا نزد خود دارد بوی بفرستد ولی وقت سفر او به کوریا تعیین نشد دفعه بتاریخ ۱۴ قوس اعلان شد که ایزن هاور مسافرت سه روزه خود در کوریا بیابان رسانیده و به امریکا برگشت او در موقع سفر در کور با سنگ منری ملاقات و از مجاز جنگ دیدن کرد .

ایزن هاور رئیس جمهوری امریکا

شب ۲ دلو حکومت ۲۰ ساله دیموکراتها در امریکا خاتمه یافت و جنرال ایزن هاور زمام امور آن مملکت را از ترومن رسماً تسلیم گرفت و حلف وفاداری یاد کرد. ایزن هاور در ضمن بیانه که باین مناسبت ایراد نمود گفت که امروز دوقوه متخاصم با تسلیحاتی که در تاریخ سابقه ندارد بمقابل همدیگر ایستاده اند ولی امید داریم آینده مردم آزاد

باشند مو صوف علاوه کرد که امر و ز توده های آسیا بیدار شده و میخو ا هند
زنجیر های زمان گذشته را از خود دور سازند آیزن هاور گفت برای اینکه وظفه خود
را بمقابل تاریخ انجام داده باشیم باید اصول ذیل را رعایت کنیم

۱- باید همه کوشش کنند

تا قوای ملل آزاد را تقویه
و با صورت ار وقوع تعرض
جلو گیری کنند

۲- باید در حل قضایای
متنازع فیها از متعرض هیچ
دلجویی بعمل نیاید.

۳- باید هر فرد اتازونی بداند
که اتازونی قوی و تولید کننده
می تواند در دفاع از آزادی
ملل آزاد با ملل آواد معاونت
بکند و باید آنها از آن نغه نظر
وظایف سچوله خود را انجام
بدهند.

۴- ما باید حقوق هر ملت دنیا
را احترام کنیم و بر حقوق آنها
تجاوز نه کنیم.

۵- ما باید با ملل دوست خود
در راه تامین دفاع و سعادت شان
معاونت کنیم و در مقابل در راه

جنرال ایزن هاور رئیس جمهوری امریکا

دفاع از آزادی آنها از منابع ثروتی آنها معاونت خواهیم گرفت.

۶- ما باید تولیدات خود را بالا ببریم و تجارت خود را توسعه بدهیم.

۷- ما باید در چوکات اقوام متحده در سر تا سر جهان از اتحادیه های محلی حمایه
و طرفداری کنیم.

۸- در راه دفاع از آزادی یایدیک قاره و ملت را از قاره و ملت دیگر جدا ندانیم.

۹- ما باید از ملل متحده بحیث علامه زنده امید مردم صلح جوی دنیا احترام و کوشش

کنیم که بحیث قوه موثری باقی بماند متعاقب این بنایه شب ۹ دلو جان فلستر دلس وزیر خارجه
اتازونی دریامی که واجه به سیاست خارجه اتازونی بنام ملت اتازونی نشر نمود از سیاست

شوروی درباره جنگ کوریا و هندچین صحبت کرد و گفت که اتازونی برای ختمی ساختن پلان شوروی بجنگ متوسل نخواهد شد بلکه با اقدامات موجوده خود از قبیل اقدام در کوریا ادامه خواهد داد. او گفت از دست رفتن شرق وسطی موازنه اقتصادی شرق و غرب را برهم خواهد زد و برای کانال سویز خطرا ایجاد خواهد کرد. دلس علاوه کرد که اگر انگلستان، آلمان غربی، فرانسه درباره اتحاد اروپا راه جدا گانه‌ی بینمایند اتازونی مجبور خواهد شد سیاست خود را درباره اروپا تعدیل نماید.

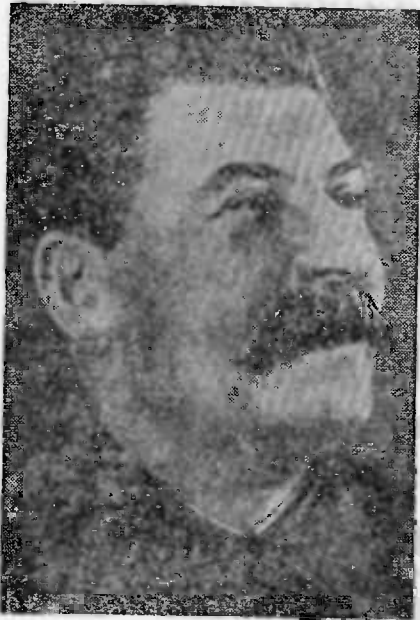
نظریه آیزن هاورد درباره فارموسا

در هفته دوم ماه دلو افواهایی نشر گردید که گویا حکومت آیزن هاورد در نظر دارد بدسته هفتم قوای بحری خود در فارموسا امر بدهد تا فارموسا را ترك و بحالت بیطرفی آن خاتمه بدهند بالاخره شب ۱۴ دلو آیزن هاورد در ضمن توضیحات به حضور هر دو مجلس کانگرس اتازونی درباره سیاست خارجی امریکا گفت « بعد از حمله بر کوریا در جون ۱۹۵۰ دولت اتازونی بدسته نمبر ۷ قوای بحری خویش هدایت داد که از حمله بر جزیر ه فارموسا جلو گیری بکنند و نگذارد که فارموسا بحیث مرکز عملیات علیه چین کمونست استعمال شود چون دیگر چنین اقدامی از طرف قوای بحری اتازونی لازم دیده نمیشود لندنا بدسته مذکور هدایت داده میشود که دیگر خود را بجلو گیری از تعرض ملیون کوامنتانگ بر خاک چین موظف ندانند و این هرگز معنی تعرضی را از طرف ما بخاک چین در بر ندارد » این فیصله جنرال آیزن هاورد در ممالک عالم عکس العمل بی سابقه تولید کرد و مبصرین سیاسی اکثر ممالک در اطراف آن تبصر های انتقاد آمیز نمودند ولی چین کوامنتانگ و ممالک طرفدار آن ازین فیصله رئیس جمهوری امریکا حسن استقبال نموده و در صدد تقویه و مجادله و حتی تعرض برخاک اصلی چین افتادند .

در دیگر واقعات مربوطه به امریکا فیصله کمیته فرعی نظامی مجلس سنای اتازونی راجع به تقلیل قوای اتازونی در اروپا و تجدید نظر بر قرار دادهای که اتازونی راجع به استفاده از مراکز ممالک اروپائی امضا نموده و توضیحاتی که آیزن هاورد راجع بقرارداد های سری که از طرف روزولت و ترومن با بعضی ممالک امضا شده بود وهم ابراز تمایل حکومت جدید اتازونی برای برقراری دوستی با ممالک عرب در اواخر این سال قسابل تذکر است

مرگ مارشال ستالین پیشوای تررگ

در ۶ ماه اول سال در روسیه شوروی نیز در آن اشتراك نمودند و آنچه جالب توجه

دیگری بملاحظه نمیرسد ولی در شش ماه
اخیر سال در آن کشور حوادث و وقایعی
رخ داده است که از هر جنبه قابل توجه
و اختتامی باشد هنوز تبصره های مختصرین
سیاسی عالم بر جویات مارشال ستالین که
بسوالات مخبر نیویارک تا به جمع به
نظریات سیاسی نامبرده در اطراف وقایع
جهانی خاتمه نیافته بود که در روسیه دسیسه
کشف گردید که از طرف یک عده متخصصین طب
ترتیب شده و برای از بین بردن تدریجی اشخاص
برجسته نظامی اتحاد شوروی مصروف کار
و با تراقدام شان از دانوف سکرتری جنرال حزب
کمونست تلف شده بود و هم در نظر داشتند مارشال
سواسی لفسکی وزیر حربیه مارشال کو بوروف

قوماندان قوای اتحاد شوروی در جنگ لین
گرا ده قوماندان قوای شوروی در آستریا انحصاری
لنچنکو معاون وزارت بحریه از به استمال ادویه از بین میزند اما بعد از آن تا به پنج موزار همه وقایع
واقعه مرگ مارشال ستالین در اتحاد شوروی قابل توجه است باین ترتیب که مارشال ستالین شب ۲
مارچ در نتیجه بیماری و فشار خون و تصلب شرائین خونریزی شدیدی در قسمت پای مغز ستالین رخ
داد و با تر آن مارشال ستالین بهوش گردید و دست راست و پای راستش فلج شد و پس از آن تا روز ۴
تاریخ (۱۵) خود ستالین در حالت بیهوشی و اغماء کماثل بسر برد و در جریان خواب و بیداری تنفسش
تدریجی نظمی و اختلال رخ داد و بالاخره ساعت ۹/۳۰ بعد از ظهر روز ۵ مارچ بوقت میهمان
از جهان در گذشت در اعلامیه که از طرف کمیته مرکزی حزب کمونیست شوروی و وزیران
و هیئت رئیسه شورای عالی اتحاد شوروی انتشار یافت خدمات برجسته و مهم مارشال ستالین
در بنای حزب کمونیست اتحاد شوروی و مملکت اتحاد شوروی توضیح وهم نشان داده شد
که چگونگی مارشال اتحاد شوروی را در جنگ علیه آلمان نازی به موفقیت رهبری کردید

مرکز مارشال ستالین در سر تا سر دنیا و هم در کشور ما با تاثر تلقی گردید. چنانچه از طرف اعلیحضرت معظم همایونی و والا حضرت سپه سالار غازی صدر اعظم و جلالتماب وزیر امور خارجه افغانستان تلگرام های تعزیت و همدردی عنوان ز عمای اتحاد جماهیر شوروی صادر گردید بیرق های دوایر دولتی مملکت باین مناسبت برای سه روز نیم افراشته بود و روز ۱۷ حوت

بناغلی علی محمد خان وزیر امور خارجه و معاون صدارت عظمی افغانستان بسفارت کبری دولت اتحاد جماهیر اشتراکیه شوروی رفته و از طرف دولت و حکومت افغانستان به شارژ دافیر سفارت ه و صوف ضمن اظهار تألم: شخصیت بزرگ مارشال ستالین راستوده گفتند «مخصوصاً در دور زمانه مداری مارشال ستالین فقید روابط مملکتین افغانستان و شوروی بر پایه صمیمیت و حسن نیت متقابل استوار تر بوده و امیدوارست در آینده نیز این روابط حسنه ادامه یابد» متعاقباً وزراء

مالنکوف جانشین ستالین فقید

رئیس شوروی ملی و مامورین عالیرتبه اعزازی و کشوری سفارت کبری دولت مذکور رفته اظهار تعزیت نمودند روزنامه ها و تمام جراید و مجلات مملکت و رادیوی افغانستان به مقصد همدردی با ملت همسایه و دوست (روسیه شوروی) نسبت به ضیاع این شخصیت بزرگ برای چند روز نشریات نمودند نمایندگان افغانستان والا حضرت سردار محمد داود خان و بناغلی عبدالحمید خان عزیز معین سیاسی وزارت خارجه افغانستان در مراسم تدفین ستالین فقید در مسکو حصه گرفتند. مالنکوف در ضمن بیانات خود راجع بحیات و شخصیت ستالین فقید گفت دولت اتحاد شوروی خواهان استقرار یک صلح باد و ام دردنیا بوده و میخواهد با تمام دول گیتی علایق دوستانه و همکاریانه داشته باشد چه وی معتقد است که کاپیتالیزم و سوشلزم می تواند

در کمال صلح در جوار همدیگر زندگی کنند. وراشیلوف رئیس جمهوری شوروی اعلامیه مشترکی که از طرف مجلس وزراء اتحاد شوروی و کمیته مرکزی و هیئت رئیسه حزب کمونیست

اتحاد شوروی نشر گر د یوه ا شمار د اشته که ما لنکوف که ۵۲ سال عمر دارد بحیث جانشین ستا لین فقید انتخاب گس د یوه مولو توف عوض و شنسکی

شور نیک رئیس تحریک اتحادیه کار گران شوروی

امور وزارت خارجه و مارشال ورا شیلوف عوض شور نیک امور ریاست جمهوری روسیه را انجام خواهد داد و شنسکی بحیث نماینده خایمی اتحاد شوروی در یونزو شور نیک بحیث رئیس تحریک اتحادیه های کار گران بیریا بحیث وزیر داخله و مارشال بولکانین بحیث وزیر حربه اتحاد شوروی تعیین شده اند بیریا، مولو توف و مارشال بولگانین و کسا گینا نو بیچ امور معاونی اول صدراعظم اتحاد شوروی را انجام خواهد داد سیکو یان هانگ سابق امور تجارت خارجه را پیش خواهد برد

جسد مارشال ستالین برآورده مارچ با تشریفات شاندار در میدان سرخ مسکو در جوار جسد لین فقید گذاشته شد و در آن وقت با احترام این زعیم فقید پنج دقیقه خاموشی رعایت گردید در مسکو دیگر شهرهای بزرگ اتحاد شوروی تمام ترافیک معطل بود و شلیک توپ برسم احترام بعمل آمد.

مرگ مارشال ستالین و روی کار آمدن مالنکوف جانشین او در دنیا انعکاس عجیبی نمود مردم دنیا با انتظار و اوقات ما بعد که سیاست آینده اتحاد شوروی و بلکه دنیا با آن سخت ارتباط دارد سال ۱۳۳۱ را بسر رسانیدند.

مردم مراکش و تونس در تلاش آزادی

ملت تونس و مراکش در ظرف سال ۱۳۳۱ برای تحصیل آزادی و تمامیت خاک خود خاتمه دادن استعمار مساعی و مجاهدات بلینی بخرج داده و هیچ وقت آرام نبودند طوری که در تمام سال نا آرامی کاملی در تونس و مراکش مشاهده شده و منجر بخرابکاری قتل و قتال زدو خورد و مظالمات زیادی گردید موضوع تونس به کمیته سپاهی اسمبله عمومی رفت و نمایندگان مالک عربی و آسیائی از آمال ملی تونس ها و مراکشی ها حمایت و طرفداری کردند و بالاخره فرانسوی ها ملتفت شدند که باید تا حدی بحقوق و اختیارات مردم مراکش و تونس تن در داده و بیک قسمت از حقوق شان تسلیم نمایند لاروا قعات مهمه در مراکش و تونس که دو ستاداران

آزادی را برای آینده این دو کشور مظلوم و مستحق امیدوار میسازد یکی قایل شدن حکومت فرانکو- تشکیلات آزادتری را برای مراکش هسپانوی و تفویض زمام اداره عسکر آن ملک به یکنفر مراکشی مسلمان است. و دیگر پیداشدن ذهنیت اعطای حق خودمختاری به تونس و مراکش از طرف فرانسه در اوایل سال ۱۳۳۱ است چنانچه هر نه ماه بر صدر اعظم فرانسه در سفری که در ماه حوت بالجزیره نمود تصمیم گرفت تا در باره آزادی تونس و مراکش با ملیون آن مملکت مذاکره کند. امید است فرانسه که خود را پیش قدم ترین مملکت آزادی خواه میدانند هرچه زودتر تا با مال ملی مردم تونس و مراکش تسلیم و آزادی شانرا اعتراف کنند.

در کوریا

در سال ۱۳۳۱ در وضع کوریا تحول فوق العاده که امید حل و فصل مسئله کوریا را تقویه نماید بمشاهده نرسیدم لذا کراة پانمونچام که در جولائی ۱۹۵۱ شروع گردیده بود برای رویکار آوردن متار که در کوریا و بر کشتاندن اسرای جنگ با وطن شان در طول ششماه اول سان ادامه داشت ولی در ماه میزان برای عرصه نامعلومی معطل گردید. بعضی ممالک عالم در طول سال برای حل این معضله مشکله مساعی ابراز نمودند ولی به نتیجه مطلوبی نرسیدند از جمله هند درین قسمت نسبت به ممالک دیگر سهم بیشتری گرفته و بکمیته سیاسی اسامبله عمومی پیشنهادی مینویسند که امیران جنگ جانین زیر نگرانی یک کمیسیون ۵ عضوی در یک منطقه غیر نظامی رها شوند و آنگاه که میخواهند با وطن شان مراجعت کنند با وطن شان نقل داده شوند و مسئله کسانی که با مراجعه با وطن شان مخالفتند به کنفرانس سیاسی شرق دور که در مسوده قرارداد کوریا با آن اشاره شده رویت داده شود این پیشنهاد برای چندی در کمیته سیاسی اسامبله عمومی تحت غور قرار گرفت و یک عده زیاد ممالک دنیا از آن طرفداری نمودند و انتظار میرفت نتیجه مثبتی از آن میان آید اما با اثر عدم قبول طرفین بی نتیجه ماند. ز دو خورد بین قوای ملل متحده و کوریای شمالی در تمام سال ادامه داشت که گاهی به غلبه یگطرف و زمانی به تفوق طرف دیگر منجر می شد احصائیه که در ماه جدی از طرف مقامات امریکائی راجع به تلفات قوای کمونست و امریکا نشر گردید نشان میداد که تلفات قوای کمونست ها از شروع جنگ کوریا تا آنوقت ده مرتبه بیشتر از تلفات قوای امریکائی بوده است یعنی قوای کمونست در مقابل ۱۲۷ هزار سرباز مقتول زخمی و اسیر امریکائی یک میلیون سه صد هزار مقتول، مجروح و اسیر از دست داده اند اما تلفات قوای هوائی امریکا دو برابر تلفات قوای هوائی کمونست ها میباشد در سایر وقایع کوریا کشف دسیسه علیه سنگ مری که بانیان آن میخواستند نامبرده را از بین ببرند و مخالفت اسامبله ملی کوریا جنوبی با رئیس جمهوری در اثر انتخابات آن مملکت و بیمار دمان موسسات مولد برق در کنار جنوبی دریای بالودر منتهای سرحد شمالی کوریا از جانب طیارات قوای دول متحده و خراب ساختن ۴ دستگاه بزرگ تولید برق و انعکاس منفی این اقدام در ممالک دیگر و انتخابات در کوریا

وکاندید شدن سنگ منری از طرف حزب لیبرال کوریا و انتخاب مجدد نامبرده با کثرت آراء بریاست جمهوری کوریای جنوبی در ماه اسد و قبول درخواست جنرال مارک کلارک از طرف جنرال هایزن هاور مبنی بر ارسال دو دویزیون دیگر از قوای امریکا بکوریا در ماه قوس و فیصله اسامبله عمومی برای شمول مسئله کشتن ۸۴ نفر اسیران جنگی که ونست و صد نفر زخمی شان در جزیره یانگام با سامبله عمومی و نظریات مختلفی برای حل و فصل مسئله کوریا از طرف اشخاص مسئول جانین قابل ذکرست .

آلمان شرقی و غربی

در ۶ ماه اول سال پیشنهادهای مبنی بر وحدت آلمان بین روسیه شوروی و دول غربی رد و بدل گردید . چنانچه دول سه گانه غربی با اثر پیشنهاد روسیه شوروی که در ماه حمل بدست آورده بودند در ماه ثور جوابی ترتیب و تفویض نمودند که وانمود می کرد دول غربی برای انتخابات سرتاسر آلمان و امضای معاهده صلح آن مملکت با اتحاد شوروی مذاکره بنماید مشروط بر اینکه اتحاد شوروی اطمینان بدهد که طرفدار استیک هیئت بیطرف راجع بامسکان انتخابات آزاد آلمان شرقی مطالعاتی بنماید دول غربی در جوابیه خود علاوه نموده که قبلاً هیئت بین المللی راجع بامسکان انتخابات آزاد سرتاسر آلمان در آلمان غربی و بر این غربی تحقیق کرده و لازم است اتحاد شوروی اجازه بدهد تا هیئت مذکور به تحقیق درباره امسکان انتخابات در آلمان شرقی بپردازد نا گفته نماند که در همین ماه کمسیون بین المللی که در ماه سپتمبر گذشته برای تحقیق درباره انتخابات آزاد در سرتاسر آلمان از طرف اسامبله عمومی ملل متحد تعیین شده بود در راهپور خود به سکرتری جنرال یونواظهار داشت که کمسیون در اثر عدم همکاری اتحاد شوروی موفق نشد در باره امسکان انتخابات در سرتاسر آلمان تحقیق کند گذشته ازین در دیگر وقایع مربوط به آلمان امضاء پیمانی بین دول سه گانه غربی که با اساس آن حمله بر برلین غربی را حمله بر خویشتن بدانند و تصویب قرارداد های بان و جامعه دفاعی اروپا از جانب هر دو مجلس پارلمان امریکا با امضاء ترومن و همچنین تصویب آن از طرف پارلمان انگلیس در ماه اسد که با اساس این قرار داد اشغال آلمان غربی از طرف انگلستان و امریکا عمداً خاتمه یافت و تادیه مبلغ (۲۵۰ میلیون) یوند در ۱۴ سال آینده از طرف آلمان غربی به اسرائیل علی الرغم مخالفت خیلی شدید و اظهار تنفر ممالک عرب و مسلمان و کوشش حکومت آلمان غربی برای جابجا ساختن پناه گزینانی که از آلمان شرقی به برلین غربی و آلمان غربی پناه می آوروند و اظهار البریخت صدراعظم آلمان شرقی مبنی بر اینکه در آینده قریب آلمان شرقی آنقدر قوی خواهد شد که هیچ دولت فکر تعرض بر آلمان شرقی را نخواهد کرد و خواهش نامبرده از دهاقین آلمان غربی برای براندختن حکومت ادناور قابل توجه و تذکرست .

مسئله فلسطین هنوز حل نشده است

آین شتاین از قبول ریاست جمهوری اسرائیل ابوزرید

تجارت و زات یهود در فلسطین بر مردم بید فاع عرب ادامه داشت طوریکه حکومت نام نهاد اسرائیل به تعهداتی که به موسسه ملل متحده نیز داده بود عمل نکرد حتی این موضوع چندین بار در موسسه ملل متحده طرف توجه قرار گرفته و ممالک عالم برای حل آن مذاکراتی نمودند اما نتایج این مذاکرات چندان رضایت بخش نبود مخصوصاً عدم فیصله مسئله (۹۰۰) هزار پنا گز ینان عرب بیشتر سبب تشویش ممالک حق جو و بخصوص ممالک اسلامی و عربی را بار آورد از جمله پیشنهادهای که ممالک عالم برای حل مسئله فلسطین در موسسه ملل متحده نمودند یکی پیشنهاد نماینده افغانستان، ایران، اندیزها و پاکستان است که توصیه می نمود یونو توصیه های خود را در باره فلسطین یکبار دیگر تثبیت کند و کمیسیون سه عضوی یونو به کمیسیون سه عضوی بالا بهرود تا خوبتر توصیه های یونو را در فلسطین تطبیق نماید

مسئله تادیبه غرامات جنگ از طرف حکومت آلمان غربی به اسرائیل هم از مسایلی است که به نظر ممالک عربی در تقویه اسرائیل برای تعرض و تجاوز بر حقوق اعراب خیلی موثر تلقی گردیده است چنانچه ممالک عربی عموماً این رویه حکومت آلمان غربی را نکوهش نموده و حتی بعضاً روابط اقتصادی و سیاسی خود را با حکومت مذکور قطع کردند با اثر آن حکومت آلمان غربی پیشنهادی بدول عربی فرستاد که حکومت آلمان حاضرست سامان ولوازمی را که به اسرائیل میدهد بعرب نیز بدهد این پیشنهاد طرف غور جامعه سیاسی اعراب واقع در ماه جدی کمیته سیاسی جامعه عرب بر این پیشنهاد غور و فیصله نمود تا این مسئله به موسسه ملل متحده رویت داده شود که آلمان غربی در جمله سامان ولوازمی که بنام غرامت به اسرائیل میدهد اسلحه و لوازم حربی نباشد از وقایع دیگر مربوط به فلسطین یکی امتناع آین اشتاین فیلسوف بزرگ از قبول مقام ریاست جمهوری اسرائیل و رد دعوت بن گورین درین باره و قطع مناسبات سیاسی اتحاد جماهیر اشتراکیه شوروی با حکومت نام نهاد اسرائیل است باین ترتیب که در ماه دلو بمی در وزارت مختاری روسیه در تل عقیف منقلق گردید که با اثر آن سه نفر از اعضای وزارت مختاری زخمی شدند حکومت روسیه شوروی بنام پروتست باین عمل مخالفانه اسرائیل وزارت مختاری خود را از تل عقیف خواسته و روابط سیاسی خود را با حکومت مذکور قطع کرد .

در آسيا : ساير وقايع

اتحاديه دفاعي شرق ميانه: امسال در آسيا فعاليت‌هاي براي تشكيل اتحاديه دفاعي و تشكيل اردوي شرق ميانه بنظر مبرسيد چنانچه حکومت انگلستان نظريه خود را براي تشكيل يك قومانداني در شرق ميانه که مرکز آن جزيره قبرس باشد در ماه اسد ابرار داشت و هم در ضمن مسافرتي که عدنان مندرس صدراعظم و فواد کپر ولو وزير خارجه ترکيه در ماه عقرب بلندن نمودند براي تشكيل چنين قومانداني موافقه و پس از ختم مذاکرات فيصله و اعلام شد که بدون معطلی قومانداني مذکور تکميل و حتی انتظار رفع اشباهات دول عربي و شمول آنها در آن قومانداني کشيده نشود در ماه جدی يك هيئت ۶ نفری پارلماني انگلستان مرکب از سه عضو حزب کارگر و سه عضو حزب محافظه کار بمالك شرق ميانه از قبيل سوریه، لبنان، عراق، اردنيه، هاشميه کويت و بحرين مسافرت نمودند پندت نهر و در ضمن بيانيه‌ی از تشكيل اتحاديه دفاعي شرق ميانه اظهار تشویش نموده گفت يکت مذکور توازن سياسي شرق ميانه را بر هم خواهد زد.

پښتونستان:

در طول اين سال مجاهدات ملت پښتونستان براي حصول آزادی و تماميت خاک شان عليه حکومت پاکستان بشدت ادامه داشت حکومت پاکستان تا آخرين روز های سال هم بر رویه خود نسبت مردم پښتونستان تغييری وارد نکرده و بر علاوه اینکه بحق آزادی پښتونها تسليم نه نمود به حبس و زجر ز عمای پښتون ادامه داد اين وضع بیشتر مردم را بمقاومت براي تحصيل آزادی و مجاهده بمقابل ظلم و استبداد واداشت چنانچه اين مقاومت های شديد سبب شد که حکومت پاکستان ذریعہ قواي هوایي و زميني خود چندین بار برملیون بيدفاع و حق بجانب پښتونستان تعرض مسلحانه نماید شرح اين واقعات در مقاله تحت عنوان وقايع پښتونستان در همین نامه مطالعه شود.

کشمير:

منازعه کشمير بين هند و پاکستان در طول سال به فيصله نرسيد با وجود يک هردو مملکت براي حل اين مسئله ابراز تمايل مينمودند اما باز هم نتوانستند بحل اين مشکل موفق گردند.

پاکستان:

در تمام سال ۱۳۳۱ ملت مسلمان پاکستان براي نجات مردم از تاثير و نفوذ عقیده باطل قادياني جدا در مجاهده و مجادله دیده ميشدند چنانچه در ماه جوزا تمام احزاب سياسي پاکستان اجتماع و تقاضا کردند که سر ظفر الله وزير خارجه پاکستان از کابينه خارج شود. بر علاوه در تمام سال مظاهرات بسيار شديدی عليه حکومت قاديانيها در تمام شهرهای پاکستان بخصوص کراچي لاهور سيالکوٹ گجران والی و لالپور بعمل آمد هزارها نفر گرفتار صدها نفر زخمی و کشته شدند گذشته از اين مظاهرات عليه قاديانيها در مظاهراتی که در اواخر ماه قوس و اوایل ماه جدی از طرف متعلمين مکتب بمنظور وارد ساختن

تقلیل در فیهن تعلیمی شان از طرف حکومت بعمل آمد در اکثر شهرهای پاکستان نا آرامی مزید تولید گردید بعدی که اعضای کابینه ووزرای پاکستان از منازل خود برآمده نمیتوانستند و این مظاهرات بقتل چندین نفر متعلم منجر گردید اما بانهم حکومت پاکستان برویه خود تغییری وارد نکرد.

چین

در ماه سنبله بین صدراعظم و وزیر خارجه چین و ارباب امور حکومت اتحاد شوروی معا هدهی بامضار سید که باساس آن کنترل چانگ چون که از راه مانچوریا (دای رن) و (پورت آرتر) را با اتحاد شوروی وصل میکنند و این بندر چین در ۱۸۹۸ از طرف روسیه اشغال و در جنگ ۱۹۰۵ روس و جاپان بدست جاپان افتاده و در جنگ عمومی دوم مجدداً آنرا روسیه بدست آورد تا اخیر سال بحکومت چین تسلیم نماید، در ماه دلو رادیو بیکنگک با اثر تصمیم ایزنهور در باره کشیدن فارموسا از حالت بیطرفی اعلام کرد که هرگونه حمله بر یکی از جزایر ساحلی چین و یا خاک اصلی چین با ضربه فیصله کنی عقیم ساخته خواهد شد باید متذکر شد که بندت نهر و صدراعظم هند در بیانیه که در ماه جدی ایراد کرد با اهمیت چین در دنیا تماس و از اینکه دنیا تا کون با اهمیت این مسئله ملتفت نشده اند اظهار تاسف کرد.

در هند :

مهمترین خبر در سال ۱۳۳۱
انتخابات سر تاسر هند و انتخاب رئیس
جمهوری هند است بتاريخ ۱۲ ثور ۴۰۰ نفر
اعضای شوراهای ریاست مختلفه در ۲۴
موضع از ۵۰ نفر کاندید ریاست جمهوری
هند یعنی راجند رایشاد کی، تی، شاه -
هری رام - ال جی تپات کرشنا کمار چترچی
دکتور (راجند رایشاد) را با اکثریت آراء
بجای رئیس جمهوری هند انتخاب نمودند.

در هند چین :

در وضع سیاسی این منطقه در سال

۱۳۳۱ تحول با رزی، بمشاهه نرسینه

جنگک های بین ویت من ویتنام در تمام سال

راجند رایشاد رئیس جمهوری هند

ادامه داشت گاهی بموفقیت بکطرف و زمانی بموفقیت طرف دیگر منجر میگردد و هم تمایلاتی برای انتخابات بلدی ویت نام دیده میشد

مجادله متمرکبین علیه حکومت اجنبی در برمانا رضی در اثر زد و خورد

اغتشاشیون و حکومت بیشتر دیده میشد و هم مفکوره قایل شدن بحق خود مختاری به

کرنها در محافل حکومتی بر ماقویه کردید در رنگون کنفرانس بین المللی سوسیالیست

های آسیائی بریاست (اوپاسویکا) سابق وزیر دفاع برما واشتراک مستراتلی بحیث
نماینده سو سیالست های دول غربی از و قایع قبل مطالعه است

جمهوری آزاد مالدیو :

جزایر مالدیو واقع ۶۴۰ کیلو متری جنوب غرب سیلون در او فیافوش همد که ۸۰۰ سال
سلطان نشین و از ۱۶۰ سال باینطرف یکی از مستعمرات برطانیه بود در ۱۵ اول ماه جدی
بحیث یک جمهوریت آزاد اعلام گردید سال گذشته

در رای گیری که جهت تعیین آینده مالدیو
بعمل آمده ۹۰ فیصد اهالی آن بطرف داری
جمهوری شدن آن مملکت رای داده بودند
درینوقت قرارداد رسیدن مالدیو به جمهوریت
آزاد از طرف کمشنر عالی انگلستان در سیلون
امضاء شد و وزیر خارجه اسبق آن بحیث اولین
رئیس جمهوری مالدیو انتخاب گردید دولت
جمهوری مالدیو در امور داخلی خود آزاد بوده
اما امور خارجی و امور دفاع آن بدوش حکومت
برطانیه است .

استعفی شاه طلال :

پس از سه ماه کشمکش بین پارانمان
اردنیه هاشمیه در باربان شاه طلال بالاخره در
ماه اسد شاه طلال به طرفداری پسر ۱۷ ساله اش
شهنزاده حسین استعفی داد و شهنزاده حسین بحیث
پادشاه اردنیه هاشمیه اعلان گردید

اعلیحضرت حسین پادشاه اردنیه هاشمیه

در اروپا

یوگوسلاویا ترکیه و یونان :

در سال ۱۳۳۱ بین ممالک ترکیه ، یوگوسلاویا و یونان مناسبات خوبی برقرار گردید
چنانچه مذاکراتی که در اوایل سال برای نزدیک ساختن روابط مملکتین شروع شده بود
در آخر سال به نتایج مطلوب رسید و مسافرت های زعمای ترکیه بممالک مذکور بیشتر در رسیدن
بمنظور کمک کرد خبری که در ماه دلو نشر گردید مشعر است که در محافل
سیاسی یوگوسلاویا از موافقه تشکیل (۶۰ فرقه) اردوی مشترک یونان ترکیه و یوگوسلاویا
اظهاراتی بعمل آمد ولی اینکه زمان این اردو را چه کسی بدست داشته باشد
معلوم نشده است . متذکر باید باشد که انتخاب مارشال تیتو به ۵۶۸ مقابل یک رای بحیث

در نهمین جمهوری یوگوسلاویا در ماه جدی و تعیین شورای مجریه فدرالی یوگوسلاویا از طرف اسامبله ملی یوگوسلاویا و فیصله اینکه حکومت یوگوسلاویا به یازدهمان مسئول بوده و مارشال تیتو بحیثیت رئیس قوم مجریه و فرماندهان اعلی کل قوای مسلح یوگوسلاویا و قطع روابط یوگوسلاویا با یاپ نسبت مداخله در امور مذهبی و انتخاب و اعلان مارشال یا یا کوس با اکثریت آراء بحیثیت صدر ۲۰ عظیم یونان از وقایع مهم این منطقه دنیا در سال ۱۳۳۱ است

چکوسلواکیا: امسال چکوسلواکیا یک زمدار بزرگ خود یعنی کلیمنت کوئوالدرا از دست داد کوئوالدرا در ۲۴ حوت با اثر مرض نمونیا و ذات‌الجنب بعمر ۶۵ سالگی وفات کرد.

در غرب یورپ: از جمله وقایع جالب توجه غرب یورپ در سه ماه اول سال امضا مسوده قرارداد تشکیل اردوی اروپا از طرف فرانسه، آلمان غربی، ایتالیا، هلند و لکسمبرگ قابل توجه است از اعلامیه که نشر گردید معلوم شد که قرارداد مذکور تشکیل اردوی اروپا

مارشال تیتو رئیس جمهوری یوگوسلاویا تا اخیر سال (۱۹۵۴) ۴۳ فرقه عسکر بنام اردوی اروپا تشکیل خواهد شد که از آن جمله فرانسه، چین، اردو، ۱۵ فرقه، آلمان غربی، دوازده فرقه، ایتالیا، یازده فرقه، و ممالک بلژیک، هلند و لکسمبرگ ۶ فرقه عسکر خواهند داشت اردوی اروپا دارای یک کمیسیون اجراییه یک کمیته وزراء یک اسامبله بوده و با مریخ نمکی از فرماندهان عمومی پیمان ناتلس در موقع ضرورت استقاره خواهد نمود و هم در طول این سال مذاکراتی برای تشکیل جامعه سیاسی اروپا از طرف اتحادیه

صنایع ممالک شامل پلان شومان و امریکا و غیره که کوئوالد رئیس جمهوری متوفی چکوسلواکیا از وقایع مهم و قابل ذکر امسال است و پلان شو مان: از وقایع قابل تذکر است که میتوالد رئیس فرانسه نسبت داد بروی این پلان بعد از سه و نیم سال مذاکراته بود

آهن و فولاد شش

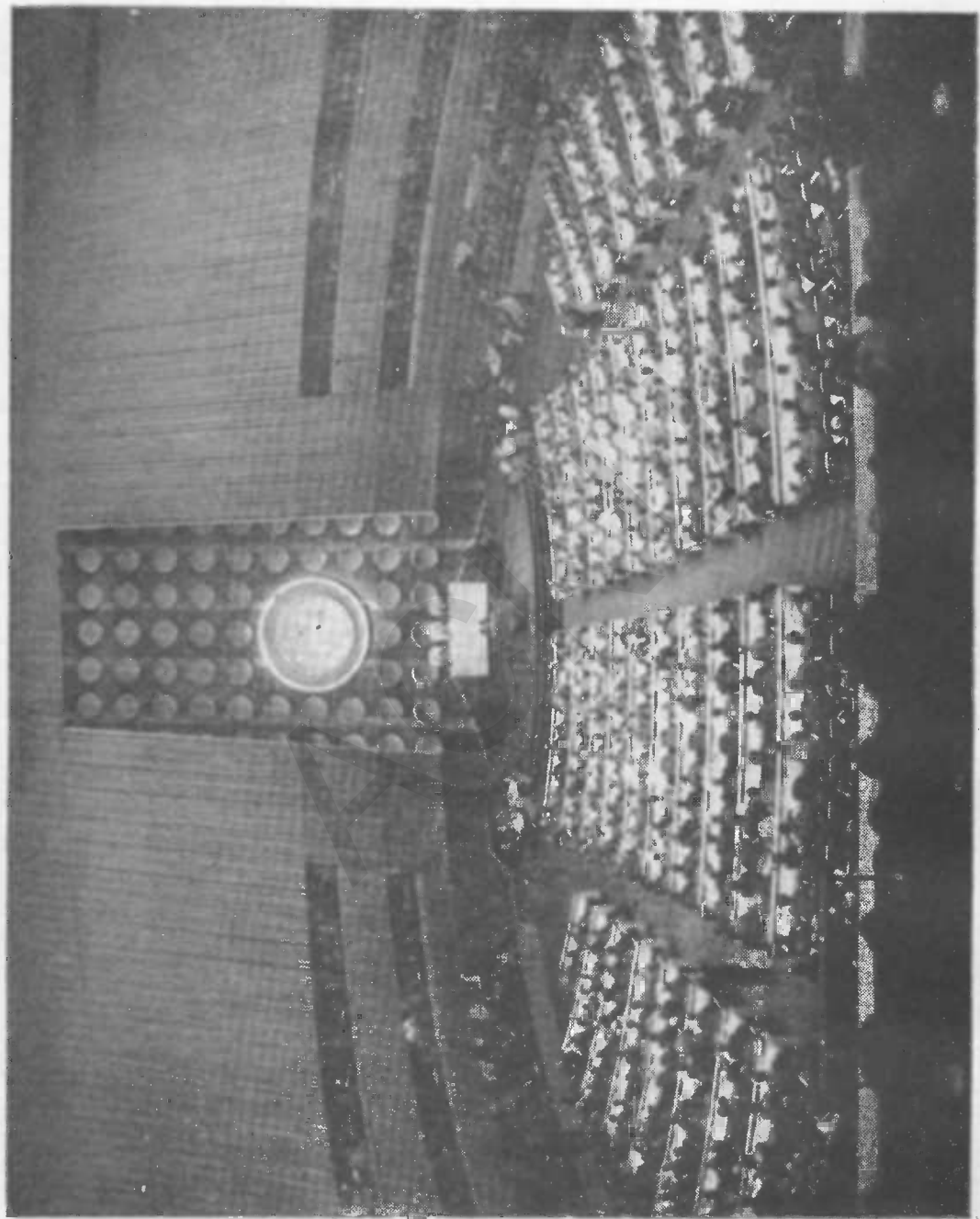
مملکت اروپائی در ماه سنبله امسال به نتیجه رسیده و برای عملی نمودن آن نمایندگان ممالک شش گانه فرانسه، آلمان غربی، بلژیک، هلند، دانمارک، لکسمبرگ که اجتماع و سیاک وزیر خارجه بلژیک یکی رئیس اسامبله انتخاب گردید مطابق این پلان معالک ۶ گانه بصورت مساوی از منابع آهن و فولاد خود استفاده خواهند کرد. نمایندگان ممالک مذکور در اولین جلسه لزوم تشکیل جامعه سیاسی اروپا را که شامل اتحاد اقتصادی یا سیاسی و دفاعی اروپا خواهد بود پیشبینی نمودند باید گفت که انگلستان مخالف تشکیل چنین یک اتحادیه است و آنرا عامل از بین رفتن حق حاکمیت ملی ممالک آزاد میدانند.

تر بیست: دھوی تربیست بین ایطالیایو و کوسلاویا همچنان لاینحل باقی ماند و فیصله نرسید.

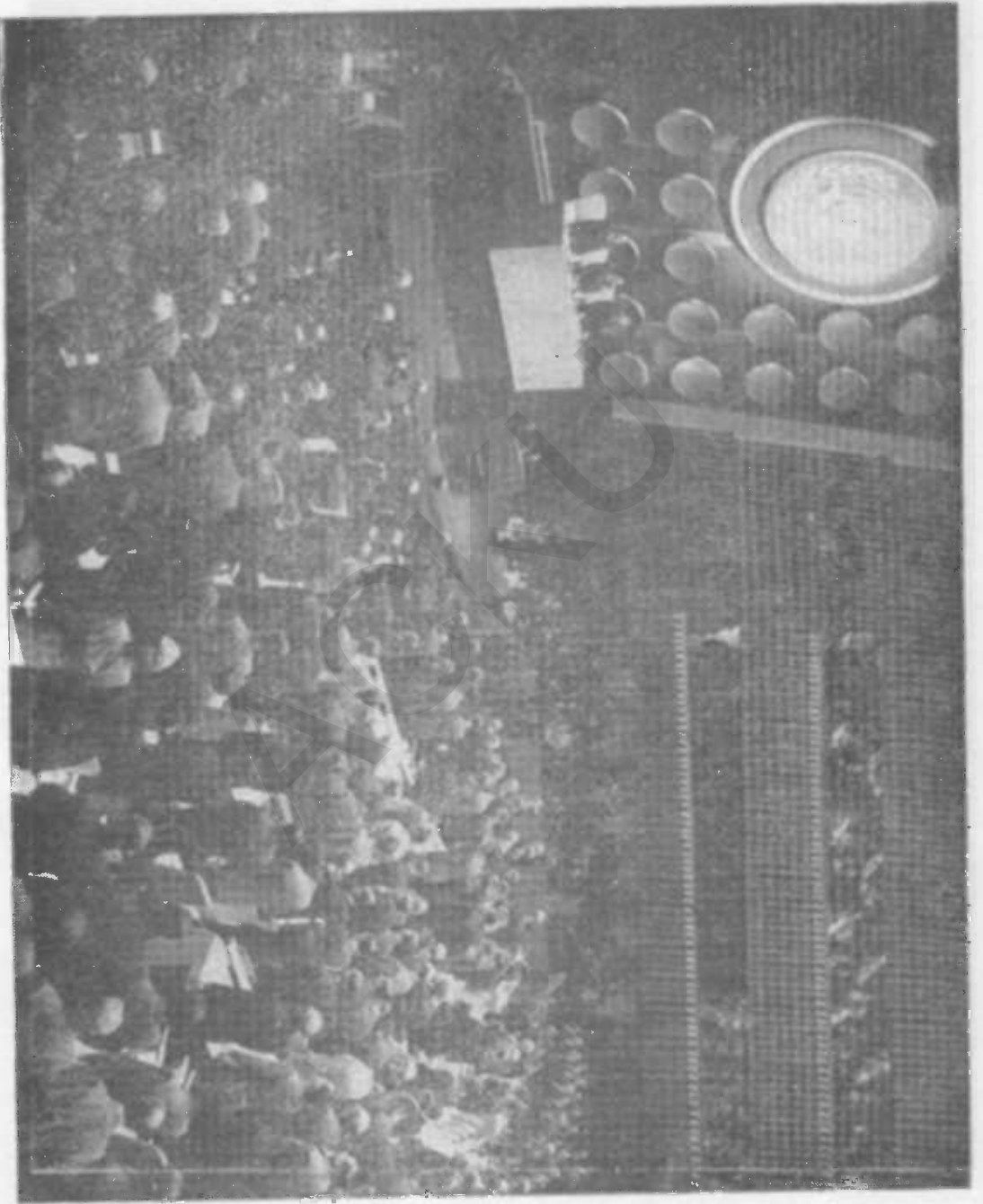
در افریقا

افریقای جنوبی - سیاست تبعیض نژادی دکتور مالان در افریقای جنوبی امسال بیشتر در اسامبله عمومی توجه نمایندگان مملکت عربی و آسیائی را جلب کرد و با مقاومت ممالک مذکور مواجه گردید چنانچه در ماه عقرب نمایندگان ۱۸ مملکت گروپ آسیائی عربی و امریکای جنوبی در کمیته سیاسی اسامبله عمومی پیشنهاد کردند که باید یک کمیسیون تشکیل شود تا بر عواقب و اشکالات بین المللی قانون امتیاز نژادی افریقای جنوبی غور کند کمیته سیاسی مخصوص اسامبله عمومی به ۲۵ رای موافق و ۸ رای مخالف و ۱۶ رای متمنع این پیشنهاد را تصویب و هم . اسامبله عمومی در ماه قوس پیشنهاد کمیته سیاسی خود را دایر بر تعیین دو کمیته برای حل مسایل افریقای جنوبی تصویب کرد کمیته اول سه عضو دارد و برای بررسی بمقصد رفع سیاست تبعیض نژادی افریقای جنوبی و دومی که سه عضو دارد درباره مسئله هندی های مقیم افریقای جنوبی بین دول هند و پاکستان و افریقای جنوبی توافق نظر حاصل کند متذکر میشویم که پیشنهاد حل مسئله افریقای جنوبی قبلاً از طرف ۲۶ مملکت عرب آسیائی و ممالک امریکای لاتینی به کمیته مذکور رسیده بود . ناگفته نماند که شاغلی انصاری نماینده افغانستان در کمیته سیاسی در موضوع تبعیض نژادی گفت که بنیه اقتصاد افریقای جنوبی بر اساس رنج و زحمت مردم غیر اروپائی افریقا استوار است و هر جامعه که بخواهد بر اساس تبعیض نژادی خود را مستقر گرداند یقیناً نمی تواند پایدار بماند .

الحاق اریتریا به اتویپا - اریتریا منطقه که دارای ۶۵۰ هزار نفوس بوده و در کنار غربی دریای سرخم افریقا واقع است و قبلاً یکی از مستعمرات ایطالیایا بود و در سال ۱۹۴۰ از طرف اسکلیسها اشغال گردید چون ایطالیایا از مستعمرات افریقای خود صرف نظر کرد لذا اریتریا اساس فیصله ماه دسمبر ۱۹۵۰ یونو بصورت فدراسیون به اتویپا ملحق گرد

تختین جلسه اسمبلی عمومی در تالار جدید آن در نیویارک آغاز ہفتین دورہ اجلاس اسمبلی ۱۴- اکتوبر ۱۹۴۲

با احترام آقا رفیقین دورۂ اجلاسۂ اسلامی نمایندگی ن ملل جهان برای رفیقۂ بغاوشی ودعا بیابانستاده اند

کینیا: در طول سال مجاهدات ماوما و پیروان آن علیه اروپائینی که بر مردم کینیا حکومت میکنند شدیدتر بوده و وقایع زدو خورد و قتل و قتل و دهشت افگنی و خونریزی در آن سامان همه روزه به پیمانہ زیادی بملاحظہ میرسد و تا آخرین روزهای سال اقدام موثری برای تأمین رضانیت عامہ مردم کینیا و رفع این حوادث و وقایع از راه معقول و مثبت بملاحظہ نرسید.

اسامبله عمومی ملل متحدہ

دورہ ہفتم اسامبله عمومی ملل متحدہ طبق معمول ہمہ سالہ در عمارت جدید موسسہ ملل متحدہ تحت ریاست لستر پیرسن وزیر خارجه کانادا تشکیل جلسہ داد. گفتند امسال در کمیٹہ عراق اسامبله عمومی بیش از ۷۰ موضوع بشمول موضوع تونس مراکش و تبعیض نژادی افریقای جنوبی و مسئلہ کوریای پیش شد باسناد فیصلہ کمیٹہ بموضوع کوریای برای درج پروگرام حق اولیت داده شد چنانچہ اسامبله عمومی ہم او لتر آن موضوع را مورد بررسی قرار داد و پس از ۲ ماہ و ہفت روز یعنی بتاريخ ۲۱ دسامبر جلسات اسامبله عمومی خاتمہ یافت در دورہ ہفتم اسامبله بناغلی جلال الدخان طرزی، بناغلی عطاء اللہ خان ناصر ضیاء بناغلی عبداللہ خان یفتلی، بناغلی عبدالرحمن خان پژواک، بناغلی میرنجم الدین خان انصاری و بناغلی عبدالحکیم خان طیبی ریاست بناغلی لودین نمایندہ دایمی افغانستان در سازمان ملل متحدہ از افغانستان نمایندگی نمودند.

استعفی تریگولی: بناغلی تریگولی کہ در ۱۹۴۶ بحیث منشی عمومی ملل متحدہ تعیین شدہ بود و در سال ۱۹۵۰ اتحاد شوروی انتخاب مجدد او را و یقیناً و لسی اسامبله عمومی ملل متحدہ موعد خدمت او را الی فروری ۱۹۵۳ تمدید نظر بمعاضرت شخص شپ ۱۹ عقرب دست از کار کشید و استعفی خود را با اسامبله عمومی تقدیم کرد نامبرده در ضمن تقدیم استعفی توضیح نمود کہ او در ۱۹۵۰ خیال داشت دست از کار بکشد اما نسبت تعرض کوریا موفق نشد.

تا اخیر سال ۱۳۳۱ معلوم نشد عوض نامبرده چه کسی مقام او را در موسسہ ملل اشغال خواهد کرد ولی در محافل ملل متحدہ راجع بانتخاب پادیلان نمایندہ مکسیکو و نصر اللہ انتظام نمایندہ ایران و پیرسن نمایندہ کانادا صحبت میشود. و اما بعضی مبصرین خیر پیش بینی میکنند کہ ممکن است هیچ یک از اشخاص مذکور بعوض تریگولی با اشغال مقام او موفق نشود.

وقایع مهم داخلې سال ۱۳۳۱

- ۲ حمل آغاز سر شماری به سیستم جدید، افتتاح یک بولیکلینیک جدید مجانی امراض زهروی بنام (کاینیک وی دی) در کابل، اعزام هیئت سه نفری از ریاست زراعت جهت تدقیق امور زراعتی فطعن، روزنامه شدن جریده هفتگی بدخشان در فیض آباد، نشر روزنامه بیدار در ۴ صفر، و نشر جریده ستوری به قطع بزرگتر.
- ۷ حمل تهداب گذاری شهر جدید قلات.
- ۹ حمل افتتاح پل جدید بالای دریایین قند زو چاردره که نقطه اتصال بین ولایت مزار شریف و فطعن میباشد.
- ۱۶ حمل شروع کار هیئت مجادله ملاریا بشمول اعضای فنی سازمان صحتی جهان در شهر کابل و نواحی مربوط ریاست بلدیة
- ۲۴ حمل شروع کار کمیسیون صنایع، پلان عمومی اقتصادی.
- ۲۸ حمل ترتیب پروژه مطالعوی واستخراج نفت و ترتیب خطوط بزرگ پروژه انکشاف معادن ذی اهمیت توسط کمیسیون پلان عمومی اقتصادی.
- ۳۱ حمل انتخاب ښاغلی دوکتور محمدانس خان از طرف شوری پوهنتون به اکثریت آراء بحیث رئیس پوهنتون افغانستان، شروع انتخابات دوره هشتم و کلاسی شورای ملی در کابل و ولایات و نشر خبر پروژه قانون نفت که چندی قبل از آن تاریخ ترتیب و به بمقام صلاحیت دار تقدیم گردیده بود به صحنه ذات شاهانه رسید.
- اول ثور انعقاد محفل یادبود علامه اقبال در سالون ریاست مستقل مطبوعات.
- ۱۴ ثور ورود یک هیئت از طرف بانک صادراتی و وار دانی امریکا مرکب از ښاغلی (کولر) انجینر و ښاغلی (گیتس) متخصص اقتصاد تحت ریاست ښاغلی (شیرود) برای مذاکره در اطراف وضع مالی و اقتصادی افغانستان بکابل، اعزام هیئت ۹ نفری با سامان و آلات لازمه دوایاشی و ادویه ضد جولانگ به غور بند، تکمیل و بکار انداختن دستگاه موقتی تولید برق بقوه (۵۰) کلبوات جهت تدویر جریان ماشینها و آلات تکنیکی و تنویر رهایشکا ها و غیره مواضع مربوط سروبی مجادله ضد ملخ در منطقه شاداب زراعتی واقع در شمال غرب دشت مرگوله، اشتراک نماینده افغانی بحیث مشاهده در کنفرانس کشورهای آسیائی امراض و بوائی حیوانات در کراچی
- ۱۸ ثور انعقاد محفل مناسب یادبود استاد سخن حضرت سعدی (رح) در سفار تکبرای ایران مقیم کابل
- ۲۴ ثور ایراد کنفرانسها درباره نهضت آزادی تونس و اظهار همدردی به آمال ملی شان در سالون ریاست مستقل مطبوعات.

اعزام يك دستگاہ مسكمل اكسپرز باهيئت فني ويك نفر دكتور به هرات .
۷. جوزا انعقاد مجلس بمناسبت توزیع جوايز ، ناليفات و تراجم سال ۱۳۳۰ در قصر
صدارت عظمی .

۱۳. جوزا گرفتاری اشرار يک که در حصه آب در که يك عده لاری ها رامتوف و غارت
نموده ويك نفر محافظ راشهيد کرده بودند . انفيكاك مدیریت عمومی سينما از وزارت
داخله و ارتباط آن رياست مطبوعات تجاوز دو طياره يا کستاني بنگافغانی در حدود
سمت مشرقی که يك طياره آن در میدان هوایی شيرپور مجبور به فرود آمدن گردانیده
شدو طياره ديگر آن در علاقه سرخورد مشرقی از نظر غایب گردید .

۲۱. جوزا ورود و د و نفر متخصصين زراعت مربوط اداره (اف، ای، او) برای پیشبرد
امور زراعتی به کابل . ختم کار حفريات لشکر گام که از ه سال به این طرف جریان
داشت ، اعطای نشان سردار اعلى از حضور اعلیحضرت همايونی برای (مارسل برتو)
سفیر کبیر فرانسه که دوره ماموریتش در افغانستان خاتمه یافته بود .

۲۶. جوزا ورود د و نفر متخصصين تربيه گوسفند قره قلی مربوط اف. ای. او ،
ورود قسمتی از ماشین های ترمیم موتر و بادی سازی که از طرف شرکت سرویس به امریکا
فرمایش داده شده بود به کابل .

۲۰. سرطان مراسم یاد بود هزارمین سالگه تولدی بوعلی سینای بلخی از طرف
ریاست مستقل مطبوعات .

۷. اسد گذاشتن اولین سنگ تهادت تعمیر سب استیشن برق سروبی در دامنه واصل
آباد کابل و تبدیل اسم موضع مذکور به (برشنا کوٹ) .

۱۰. اسد آغاز کار بند سراج غزنی .

۱۵. اسد آغاز کار نصب مطبوعه غزنی .

۱۹. اسد طبع و نشر اولین جریده سنائی در غزنی .

اول سنبله آغاز جشن سی و چهارمین سالگه استقلال و افتتاح مراسم جشن به نطق
اعلیحضرت معظم همايونی و اجرای رسم گذشت عسکری .

متن نطق اعلیحضرت معظم همايونی

بنام ایزد يک سی و چهارمین جشن استقلال وطن را افتتاح می نمائیم و این موقع مسعود را
به ملت عزیزم تبریک می گوئیم .

شاد مانی امروز محصول سربازی های نیکان و نتیجه قربا نهای متدای ملت ماست
که برای حفظ استقلال و شرافت ملی خود بسی محرومیت ها و مشکلات را متحمل شده اند .
افغانستان در اثر همین عشق فطری خویش آزادی راحق طبیعی کشته های بشری

دانسته و بحقوق و آمال مشروع شان در راه حریت هم نامی باشد تا مطابق آرزوی هواخواهان
موسسه ملی متحده دنباي آرام و مسعودی بمیان آید . دولت افغانستان بهمین اساس مدعیات
مشروع ملت پندوستان را احترام و تائید می نماید . آرزو مندیم که این قوم شریف در دائره

صلح بحق مشروع خویش نائل گردد چه متیقنیم که بر آوردن این مرام شان علاوه بر حصول يك
حق در تامين صلح و آرامش این گوشه آسیا عامل بزرگ محسوب خواهد شد اکنون که به لطف
خداوند نعمت استقلال را در دست داریم بامسئولیت های بزرگتری که ضامن حفظ آنست

روبرو هستیم باید رموز بقای این سعادت را درک نموده متیقن باشیم که در سایه سعی و عمل
و حقیقت جوئی از ادامه نعمت آزادی متمتع بوده می توانیم .

هر عملیکه امروز انجام میدهم فردا در معرض قضاوت فرزندان آینده این کشور ز
آشکار خواهد بود من برای ملت عزیز خود و حکومت توفیق می خواهم که اعمال امروزه
شان موجب سرورو سرفرازی آیندگان باشد .

یمنکی از علائم بزرگ سعادت ملل آشنائی با منافع ملی است هر ملتیکه حسن فدار کای
را تقویه و مقاصد اجنبیه را تشخیص می نماید کامیاب می شود .

بار دیگر این روزهای خوش را بشما تبریک می گوئیم و بروح مجاهد بزرگ
(اعلیحضرت شهید) و سائر شهدای راه آزادی درود می فرستیم .

۸ سنبله : استقبال عید سعید اضحی و ایراد نطق تبریکه از طرف اعلیحضرت همایونی
با مناسبت

۹ سنبله : استقبال روز آزادی پشتونستان با گرمجوشی تام از طرف عموم طبقات در
مرکز ولایات مخاربه تلگرام تبریکه از طرف وکلای دوره شورای ملی عنوان تمام
شوراهای ملی حکومت ایالتی پشتونستان

۱۱ سنبله : توريد آلات ترمیم موتر و بادی سازی به مرکز نصب و بکار انداختن آنها .

۱۳ سنبله : ورود یناغلی کلنل شاه سفیر دو مینون پاکستان از تورخم و استقبال شان در
بگرامی از طرف نماینده وزارت خارجه .

۱۸ سنبله : استقبال روز تاسیس شورای ملی افغانستان و ورود یناغلی دن رئیس امور
شرق کمپنی مورین کنودسن جهت مذاکره در اطراف انکشاف امور وادی هیر منند
لین دوانی جدید تلفون بین سین بولدک و شورابک قندهار و نصب پایه های آن؛ معاینه ۲۰ نفر
وکلای شورای ملی از امور سرربی . آغاز کار تمدید سرك غلغه بست .

۲۱ سنبله : انعقاد مجلس بفرض بحث در اطراف پروگرام کارهای آیند وزارتعی در
ریاست زراعت بشمول متخصصین امداد تغذیگی یونو .

تقسیم غلغه طور تقاوی بین اهالی مناطق سرحدی قندهار که نظر به قلت باران دچار
پریشانی شده بودند .

انعقاد محفل شب نشینی به افتخار شاغلی (هز) نماینده نقطه (۴) ترو من درسالون
وزارت خارجه از طرف یناغلی وزیر اقتصاد . شروع کار تعمیر قصبه جدید در (ناوه
بار کزائی) قندهار ملاقات یناغلی (دن) با والا حضرت صدراعظم .

۲۴ - سنبله توريد يك پايه ماشين ورك شاپ بمرکز .

۲۵ سنبله افتتاح کتابخانه در جلال آباد بنام (دننگر هار یوهنی کتابخانه) اعزام
هیئت برای جلوگیری از مرض گاو مری بطرف مشرقی ورود مستمر کاریل متخصص حشرات
مضره زراعتی (اف - ای - او) به مینه معاینه سرك تنگ غارو از طرف اعلیحضرت همایونی .

۲۶ سنبله یناغلی (کی) متخصص پبله وری پلان ینجسالة را برای استفا ده از اموریله وری
در ولایت قططن ترتیب و به سرك کت پبله وری سیرد در پلان مذکور (۲۰۰۰) جریب زمین
برای فوریه توت که سالیا نه بسرای (۹۰۰) جمبه تخم کافی است پیشها د شده قیمت
ایریشم خامیکه از آن بدست می آید بر ۲۴ میلیون افغانی بالغ می گردد .

انتخابات هیئت رئیس شورای ملی و تعیین یناغلی عبدالرشید خان وکیل نهر سراج بحیث
رئیس دائمی دوره هشتم شورا از طرف وکلا به اکثریت آراء .

وفایع مهم داخلی

- ۲۸ سنبله بیگار افتادن آله جدید ا کسریز در شفاخانه ابن سینا - اعضای قرارداد تورید فلم بین مدیر عمومی سینماها و ویناغلی (کلاد کوف) مستشار تجارتي سفارت شوروی - ورود مارشال مارتن مل هر درند فونسل امریکا بکابل.
- ۳۱ سنبله عزیمت مستر (دولازی) سرانجنیر معایر برای مطالعه در اطراف امکان تمديد سرك سالنگك به آنصوب تهیه لباس های مخصوص برای کارگران معادن ذغال.
- ۲ میزان - تهداب گذاری آ را مگاه سلطان شهاب الدین غوری در غزنی .
- ۵ میزان. معاینه تعمیر قصر چهلستون از طرف اعلیحضرت همایونی آغاز کار تعمیر شفاخانه شوار. اعزام هیئت جهت اصلاحات سرك بین حكومات تكاب شیرین و دولت آباد میمنه .
- ۱۲ میزان گذاشتن سنگ تهداب تعمیر حكومتی سین بولدك فندهار. آغاز کار تمديد سرك جدید بین حكومت بخجال و قلعه بست .
- ۱۳ میزان. تهداب گذاری تعمیر شفاخانه فیض آباد. آغاز کار تمديد سرك سین بولدك و شوزابك فندهار تهداب گذاری تعمیر جدید شهر صفادر فندهار .
- ۲۰ میزان. برقراری مناسبات سیاسی بین مملکتین افغانستان و برزیل . ورود ۲۴ خانوادهٔ اچکزانی بلك افغانستان .
- ۲۲ میزان: نصب يك باب به ماشین جنریتر جهت آخذة استیشن راد یو در غزنی - معاینه دره خنجان از طرف کونسل سالنگك از طرف اعلیحضرت همایونی.
- ۲۸ میزان: معاینه لیسها وفا کولتهها از طرف هیئت عرفانی بر ما که در راه عزیمت بروسیه وارد کابل شده بود ند.
- ۱ عقرب ایراد نطق والاحضرت سیه سالارغازی بمناسبت روز تأمیس مرسه ملل متحد والاحضرت در نطق شان فرمودند.
- «چیزیکه ملل دنیا ازین موصسه امید دارند ومن نیز بحیث رئیس دولت آزادی پسند وصلح دوست افغانستان آنرا قابل تذکر میدانم عبارت است از تطبیق کما مل و صخبیح مناشیر ملل متحد واعلامیه حقوق بشر و رفیع تمام انواع استعمار واستعمار از دنیای بشری و رسانیدن ملل واقوام بحق طبیعی وفطری آزادی شان وعقیده دارم که یگانه وسیله تأمین صلح وحفظ آرامش گیتی همین است وبس.»
- بازدید والاحضرت شهزاده احمد شاه خان از امور فابریکه برق سروبی ایراد خطا به ها به استقبال روز ملل متحد در لیسه های زر گونه وملا لی.
- ۳ عقرب: افتتاح نمایشگاه رسامی در وزارت معارف
- ۴ عقرب: آغاز کار تمديد لین تیلفون دولینه جدید بین دایزنگی و کابل؛ آغاز کار ۳۰ برج برق قرار نقشه در بیننا لوی شرکت در تمام نقاط شهر برای تقسیم وتوزیع برق سروبی به صورت عصری و اساسی فزیک حصه نهر همت در فراه که از فراه رود سرچشمه می گیرد.
- ۷ عقرب: تصویب بودجه واردات ومصارفات مملکتی به اکثریت آراء در شورای ملی افتتاح ۲۵ باب مکتب دهاتی در مربوطات حكومت اعلاى بدخشان.
- ۱۰ عقرب: معاودت ذات ماو کانه از دره اشرف بر کر. تکمیل عمارت جدید زیر تون برای رفع احتیاجات مادران واطفال بی بضاعت. آغاز کار نقوس شماری در مزار شریف.
- ۱۶ عقرب: ورود مستر لایمن مدیر اداره معاونت تخنیکى یونو در (سیگلور) بکابل اعزام يك هیئت از وزارت معارف جهت بازدید امور عرفانی بدخشان .
- ۱۷ عقرب: اعزام متخصص رادیو لوژی المانی جهت بکار انداختن آله ا کسریز در هرات

د افغانستان کالنی

ارسال البسه ولو ازم خواب به شفاخانه های ولایات شمالی و از سال پنجصد کیلو بودردی-دی-تی سفید به حکومت غزنی.

۱۹ عقرب: نشر خبر توزیع ۲۵ هزار جریب زمین برای یک هزار خانه وار دروادی هیرمند اعزام هیئت عرفانی جهت تفتیش امور تعلیمی و اداری معارف مزار شریف نصب یک پایه سوچ بودرد جدید ۵۰ لینه در شرکت نساجی خریداری دو فابریکه ریخته گری.

۲۲ عقرب: شروع کار تمدید سړک جدید بین شنکی و علی خیل مربوط ولایت قندهاره.

۲۳ عقرب: بازدید اعلیحضرت همایونی از امور عمرانی ه-وتل کابل و موسسه نسو ان تو رید یک دستگاہ کوچک تیل کشی از جویبات روغن دارصنجات هرات و مینه توریید و تأسیس فابریکه کوچک آهن جامه سازی.

۲۵ عقرب: آغاز کار احداث یک سړک جدید در قندهاره جهت اتصال قریه های حکومت دند.

۱ اول قوس: شروع کار متخصص رادیو سکو بی اکسریز در هرات و ختم پر کاری بند کجکی ۲ قوس: اختتام کار نفوس شماری مزار شریف و آغاز کار تعمیر جدید حکومتی کشک نخود.

۳- قوس تشکیل کمیسیون مالی تحت ریاست شیاغلی وزیر مالیه بغرض غور در اطراف نظریات شیاغلی (کمان) متخصص و مشاور مالی عضو هیئت تخنکی یونودرو وزارت مذکور و تعیین ۳ نفر برای سنجش راه عمومی موضوع تمرکز عایدات مملکت

۴- قوس: افتتاح مطبوعه وزارت حریبه از طرف والا حضرت سیه سالار غازی صدراعظم آغاز کار تمدید سړک جدید قندهاره الی قلعه بست

۱۸ قوس: اعزام یک هیئت فنی وزارت فو ائد عامه برای مطالعات و اخذ تصمیمات جهت تعمیر بل جدید دریای بین جلال آباد و بهسود.

۸ قوس: اجرای مراسم روز میلاد حضرت فخر کائنات (ص) در کابل و ولایات مملکت

۹ قوس: حرکت نمایندگان افغانی بغرض اشتراک در مراسم تاج پوشی علیا حضرت ملکه انگلستان

۱۰ قوس: بیکار افتادن یک سوچ بودرد (۲۰) لینه تیلغون در بغلان صنعتی نشر خبر موافقه نمایندگان تجار تی افغانستان و اتحاد شوروی درباره توریید ۱۱ لک وسی و شش هزار سربشکر به افغانستان

۱۸ قوس: استقبال روز حقوق بشر در مرکز ولایات مملکت با مراسم خاص

۲۰ قوس: نصب یک تعداد ماشین های گندم پاکی در ریاست کوپراتیف

۲۳ قوس: آغاز کار تمدید بلین تیلغون بین بغلان و حکومت نهرین، آغاز سروی مجادله ملاریا در قندهاره

۲۸ قوس: ختم کار حفر نهر همت در فراه ختم کار تعمیر کتابخانه مطبوعات قندهاره

ختم کار تعمیر بل های اساسی بین قندهاره و حکومت کلان قلات.

اول - جدی اختتام کار تعمیر دکانهای جاده جنوب گمربک قندهاره.

۱۴ جدی: موافقه توریید ده هزار تن غله امریکائی بین افغانستان و تازونی.

۱۸ جدی: امضای قرارداد توریید غله طور قرضه بین امریکا و افغانستان به نمایندگی والا حضرت

سردار محمد نعیم خان سفیر کبیر اعلیحضرت در دانشگتن و رئیس هیئت مدیره (اسپورت امپورت) بانک امریکا به قرضه یکسینم ملیون دلار بقسط (۳۵) سال و تکتک پولی دونیم فی صد.

۲۸ جدی: نصب پایه های جدید و ختم کار ترمیم لین های عمومی تیلغون بین کابل و گردیز.

۱۰ دلو: بیکار انداختن سوچ بودرد ۲۰ لینه در ناد علی قندهاره.

۱۶ دلو: حرکت اعلیحضرت همایونی برای ملاحظه مفصل دستگا های برق سرو بی

به آنصوب ختم تونل سوم راه تنگ غارو.

۱۸ دلو: مواصلت اعلیحضرت همایونی از سرو بی به مرکز.

۲۳ دلو: حرکت سیه سالار غازی صدراعظم به صوت جلال آباد.

۲۷ دلو: ورود مارشال شاولی خان سفیر کبیر افغانستان در لندن ذریعه طیاره بکابل.

- ۷ حوت اعطای هدایت والا حضرت سپهسالار غازی صدراعظم برای استفاده از آب دریای لعمان برای آبیاری صحاری و رگله .
- ۱۰ حوت اعزام مسترهاورز متخصص زراعت از طرف ریاست زراعت با سامان و لوازم بهزار شریف
- ۱۲ حوت توزیع تند کره های جدید به نواحی شهر، وفات حاجی محمدخان اخکزی ساکن پشتونستان محکوم در قند هار .
- ۱۴ حوت اعزام یک هیئت به مشرقی به غرض گرد آوردن آهنک های ملی .
- ۲۲ حوت بازگشت والا حضرت سپهسالار غازی صدر اعظم از مشرقی بکابل
- ۲۵ حوت تقرر شاعلی سلطان احمد خان سفیر کبیر افغانستان در مسکو بحیث وزیر امور خارجه .
- ۲۹ حوت تشریف فرمائی اعلیحضرت معظم همایونی به سمت غربی مملکت به غرض معاینه پیشرفت های عمرانی و اقتصادی و باز جوئی از احوال رعایای شاهانه

محمد ابراهیم عباسی

مصاحبه با وزیراعلی

به اتکاء نظریه اکثر علما و دانشمندان بخصوص علمای حقوق و دیگر علوم اجتماعی یکی از مهمترین وظایف دولت ایفای خدمات عامه است که توسط قوای ثلاثه دولت یعنی قوه تقنینیه، قضائیه و اجرائیه صورت میگیرد بطوریکه اگر گفته شود اساس تشکیل دولت بر روی خدمات عامه استوار است شاید قابل تردید نباشد.

باید ملتفت بود که افراد نظریه معاذیریکه دارند نمی توانند تمام امور انفرادی و اجتماعی را مستقیماً تنظیم و احتیاجات ضروری را تأمین نمایند اگر لزوم انفرادی که خارج از این مبحث است منصرف شویم اجرای امور اجتماعی و یا کارهای جامعه چیزی نیست که افراد بتوانند به تنهایی از عهده آن بدر آیند لذا دولت که نماینده ملت و حافظ حقوق، اختیارات، منافع و ضامن تأمین سعادت و رفاه ملت است مجبور و ملزم میباشد تا با تشبیه وسایل ممکنه مشکلات و موانعی را که در جلو افراد فرار دارد رفع و وسایل آسایش و راحت افراد را مهیا گرداند و ازینجاست که دولت همیشه باید نظر داشتن انواع

یغالی محمد ابراهیم عباسی

احتیاجات مردم و تکثیر روز افزون آن و با تشکیل دوائر و موسسات جداگانه در هر رشته میگوید و خدمات عامه را بصورت خوب و مطلوب ایفا و باین ترتیب گذشته از ایفای وظیفه محوله مردم را کمک موثری نماید مسلماً مردم از حیث اینکه تشکیلات دولت برای رفع حوائج و ایفای خدمات شایسته خیلی مایلند بدانند آنانی که در سازمان دولت مشغول کارند تا کجا وظایف محوله را انجام داده و برای راحت و آرامی آنها چه کرده و چه میکنند و آینده چه نظریاتی دارند یعنی چطور و با چه ترتیب مطابق آرزوی مردم کار خواهند کرد؟

نگارنده بحیث یک فرد ملت با توجه با احتیاج روز افزون مردم (ندانستن نظریات و خدمات از باب امور مملکت) تصمیم گرفتم از اینراه برای تنویر اذهان عامه کاری کرده و بر نقاط حساسی که نزد اکثر طبقات جامعه پوشیده است روشنی اندازم چنانچه از مصاحبه های

که بوزرای مسئول مملکت در اطراف سوالات مردم نمودم معلومات نسبتاً خوبی بدست آوردم اینک متن آنرا که بصورت سوال و جواب ترتیب شده جداگانه تقدیم خوانندگان گرامی مینمایم:

سیاست خارجه افغانستان

مصاحبه باوزیر امور خارجه

س- سیاست خارجه مملکت ما به کدام اساس متکی بوده و مشی سیاسی حکومت ما در امور بین المللی کدام است

ج- سیاست ملی و دیپلوماسی بین المللی حکومت افغانستان با اساس رویه متقابله با تمام دول جهان دوستانه است.

س- فعلاً دولت افغانستان در مورد ادعای ملت پښتونستان برای آزادی پښتو نستان از چه اساسی پیروی مینماید و به نظر رجالات ما بی چه طور ممکن است اختلافات موجوده بین افغانستان و پاکستان مرفوع گردد؟

ج- حکومت افغانستان در مورد پښتونستان از اساس حق و عدالت پیروی میکند مابین دعوی را بر این اساس خیلی متین اقامه نموده و پیش میبریم تاریخ سرزمین (پښتونستان) و حیات مردم پښتون نشان میدهد که این ملت از زمان لشکر کشی سکندر کبیر تا کنون همیشه برای حفظ آزادی خود با هر متعرضی بجنگ و مجادله پرداخته و حتی امپراطور های بزرگ هند خواهم مسلمان بود ندیانه نتوانسته اند ملت پښتونستان را مطیع خویش گردانند چنانچه مقاومت های خوشحال خان خټک و پیرروشان مجاهدین بزرگ ما از زمان مغل و بعد از آن نشان میدهد که این قوم دلیر بی حکمرانی هیچ مملکتی سر فرو نکرده و با طاعت آن تن در نداده است و هر حکومتی که خواسته است به نحوی از انجا در امور آن مداخله کند بر علاوه اینکه به آن به نبرد و مجادله جدی آغاز نموده اسباب تشویش ما را نیز فراهم کرده است.

امپراطور بزرگ بریطانیا با وجودیکه با مساعی خیلی زیاد توانست سرزمین پښتونستان را رسماً از بیکر افغانستان بزرگ مجزا گرداند معذک هیچ وقت نتوانست برین ملت سلحشور و آزاده حکمرانی کند.

ملت افغانستان نظریه اشتراک عرق، لسان، خون و نژاد همیشه از بد بختی ها و زحماتی که فہراً از طرف اجانب بر ملت پښتونستان وارد میشود متألم و متأثر میگردد و دولت افغانستان از دعوی آزادی پښتونستان مرام دیگری جز آزادی پښتونستان ندارد و ما از حکومت پاکستان انتظار و توقع داریم که با ما حاضر شود تا بمنظور حفظ مصالح افغانستان، پاکستان و دیگر ممالک دوست مملکتین مسئله را طوری فیصله نماییم که ملت پښتونستان آینده اسباب زحمت خود و هیچ ملت و مملکتی را فراهم ننماید.

واين ملت بچيت يك مملت آزاد ويك عضو مفيد جامعه بشرى در تأمين صلح وسلام و ايفاي خدمات جهاني حصه گرفته بتواند مايقين داريم كه اگر حكومت برادر ما يا لستان حاضر ميشود اندكې از حسن نيت كار گرفته و بحق و عدالت تن در دهد اختلافات موجوده مملكتين بيكلى رفع گردد يده وسه مملت مسلمان و دوست يعنى افغانستان پشتونستان و پاكستان با كمال صميميت و آرامش با هم زندگي خواهند كرد .

س - طور يكه ديده ميشود بعضى ممالك عالم برآي پيش بردمقاصدى به تشكيل اتحاديه هاى بين المللى تمايل نشان ميدهند در صورت يكه از افغانستان بشمول چنين يك اتحاديه نئي دعوت بعمل آيد خواهش منديم بدانيم حلقه هاى سياسي كشور ما درين باره چه نظريه دارند ؟

ج - حكومت افغانستان تا هنوز در هيچ بلاكي داخل نيست افغانستان در موسسه ملل متحده اشترك داشته نماينده مادر آن موسسه شامل است و حكومت افغانستان با اساس پاليسي مستقلانه خود كوشش مينمايد ر وابط دوستانه بين المللى خود را تحكيم نمايد .

نظري با امور داخله

مصاحبه با وزير داخله

س - شمارا چ به تشكيلات ملكيه مملكت چطور فكر ميكنيد آيا تشكيلات موجوده كه هبارت از هفت نائب الحكومگي و شش حكومت اعلى است به نظر شما برآي تنظيم امور ملكي مملكت بصورت صحيح كافيت يا خير ؟

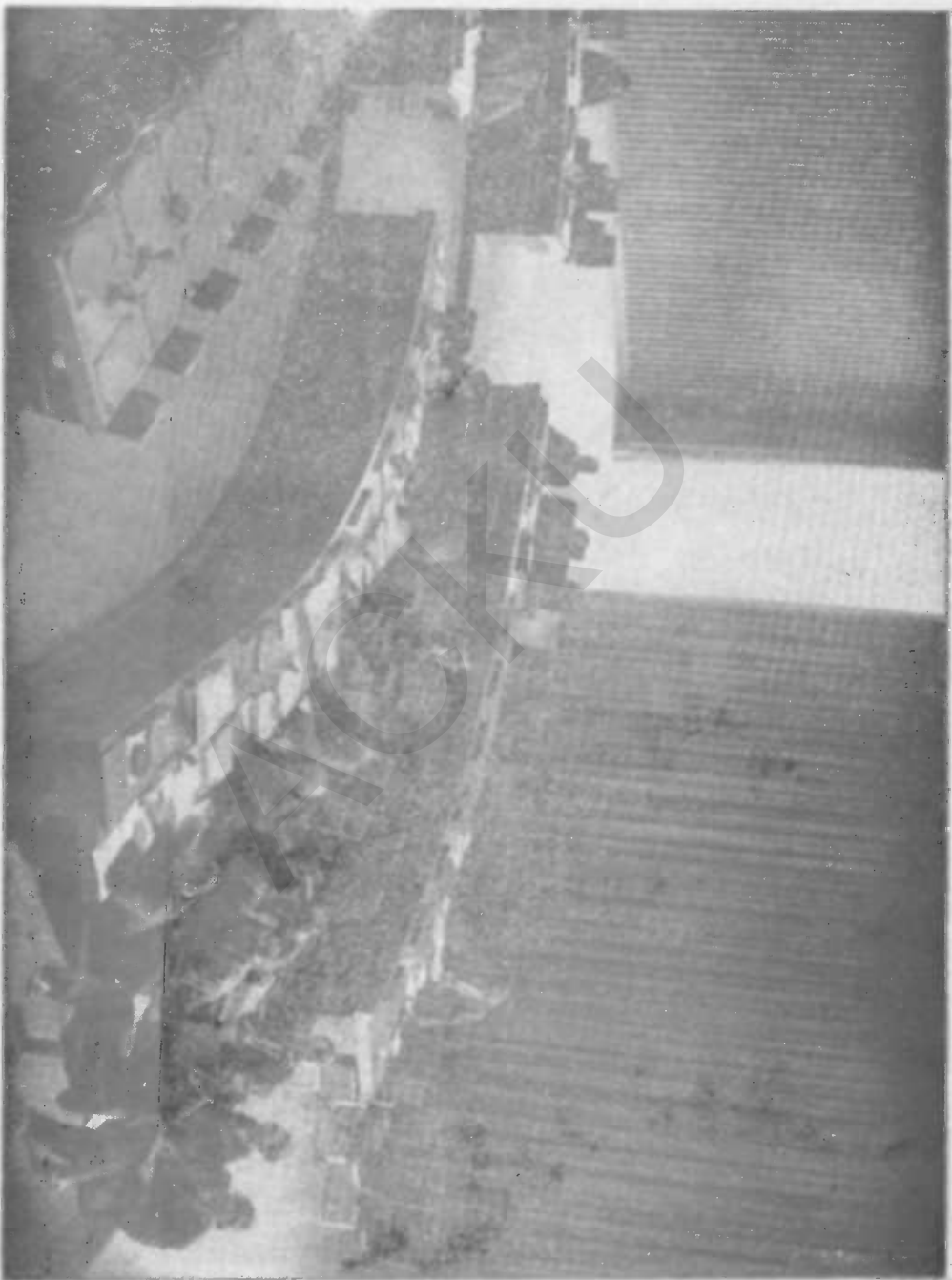
ج - تشكيلات ملكيه مملكت بايد با تكثير نفوس و افزوني انواع كارها و انكشاف امور اقتصادي از زياد معاملات و ديگر عواملې كه برآي ترفي و تعالي يك مملكت لازمې است توسعه يابد چنانچه باين اساس چند سال قبل در افغانستان پنج نائب الحكومگي و چهار حكومت اعلى وجود داشت ولي امروز نائب الحكومگي ها از ۷۹ و حكومت اعلى از ۴۶ ترفي نموده است وزارت داخله باين مسئله متوجه است و البته نظر به شرايط وقت و زمان و تدقيق و مطالعه كامل در اطراف عوامل فوق به تعداد نائب الحكومگي ها و حكومت اعلى افزوده ميشود .

س - آيا ترتيبې كه مديريت عمومي احصائيه وزارت داخله برآي نفوس شماری و تثبيت نفوس حقيقي افغانستان اتخاذ نموده قناعت بخش است و هم معلومات ميخواهم كه چطور مديريت عمومي نافلين وزارت داخله ميتواند همانطور يكه لازم است نفوس مملكت را با حفظ مصالح و منافع مملكت در مناطقي كه قبلا تعيين شده ساكن گرداند ؟

ج - با وجود يكه برآي بدست آوردن احصائيه نفوس مملكت از چندين سال است وزارت داخله مصروف فعاليت ميباشد ولي احصائيه جديد كه بطرز بهتر و عمري تر گرفته ميشود كار آن از اول سال آغاز و اكنون هم در ولايت كابل - قندهار - و مزار شريف جريان دارد و مملتان است در ديگر ولايات مملكت نيز باين منظور اقدام شود اين احصائيه

میت افغانی در دورهٔ هفتم اسامبلهٔ عمومی ملل متحد به‌سمت دانی و رئیس هیئت راج محمد کبیر خان لودین و دل‌ک‌های دانی بیک-بیون اسامبله : تاغلی هیدالله خان بقتلی (کمیته دوم) عبدالرحمن خان پژواک (کمیته سوم) جلال الدین خان طرزی (کمیته چهارم) عهلاءالله خان ناصر ضیاء (کمیته پنجم) ، عبدالعزیز خان طیبی (کمیته ششم) میرنجم الدین خان انصاری (کمیته ادعوی) دوتغر نزدیک کامر ، تاغلو ، محمد اسبابا علی خان عثمان و هیدالعزیز خان سکر ترهای نمایندگان دانی افغانستان

افتتاح دوره هفتم کمپتون پنجم که بهنگی از کمپوتوهای اساسی ملل متحده است .
مهستان، اقله شان ناصر خسرو، درین کمیته از طرف افغانستان نماینده گی دارند .

برای نفوس شماری و تثبیت نفوس افغانستان نسبت باحصائیه های سابق قناعت بخشتر است امید داریم در حال تکمیل احصائیه موجوده که به سیتسم عصری مثل- ممالک دیگر عملی شده برای تثبیت نفوس حقیقی مملکت موفقیت بیشتر و بهتری حاصل شود نظریه نفوس شماری جدید تا جائیکه معلوم شده در تعداد نفوس از ۵۰ الی صد فیصد افزودی بعمل آمده است.

در قسمت ناقلین از چند سال است که حکومت برای شاداب ساختن و بسکار انداختن اراضی بایرو لامزروع و اسکان ناقلین مخصوصاً کوچی ها که به نسبت نداشتن وسایل تولید و کار نمیتوانند در یک منطقه زیست کنند لذا بهار در یک منطقه وزمستان بمنطقه دیگر سفر نموده و بصورت کوچی حیات بسر می برند و هم برای نقل افراد از مناطق پر نفوس مملکت که در آنجا کار و وسایل کارهای مفید تولیدی کمتر است ترتیبی اتخاذ نموده است تا اشخاصی را که مایل باشند با کار خود زندگی بهتری داشته و بتوانند از وسایل آسایش بسهولت - استفاده کنند بمناطقی که با اثر مساعی حکومت جدید آسوداب شده است بتدریج نقل و اسکان نماید چنانچه تا کنون یک تعداد نفوس مملکت در ولایت قندهار و حکومت اعلی گرشک و یک عده بولایت قطغن و مزار شریف و حکومت اعلی پروان نقل داده شده و اینها اکنون از انواع و وسایل آسایش برخوردارند و از محصول کارشان خودشان و دیگران استفاده میکنند مدیریت عمومی ناقلین وزارت داخله خیلی کوشش می کند حتی الامکان برای ناقلین جای سکونت و دیگر وسایل آسایش تهیه کند.

س - جلالتمابی برای اصلاح امور مملکتی مملکت و تربیه مامورین مملکتی و حکام چه نظریه دارند ؟

ج - در تمام شعب و شقوق وزارت داخله تعلیمات نامه های موجود است که مامورین باساس آن کار میکنند و هم در نظر است این تعلیمات نامه ها تدوین و بصورت یک کتاب مستقل مرتب و طبع گردیده بدسترس عموم مامورین گذاشته شود البته در بعضی قسمت های این تعلیمات نامه ها که نظریه ایجابات وقت لازم است اصلاحاتی وارد آید تجدید نظر بعمل خواهد آمد و امید میرود باین ترتیب روز بروز امور مملکتیه مملکت بصورت خوبیتری تنظیم و خدمات عامه بشکل رضائیت بخشتری ایفا شود.

راجع به تربیه مامورین وزارت داخله قبلاً نیز یک تعداد جوانان مملکت را در عسکارت حکام تربیه کرده که از آنها امروز کار گرفته میشود حالاهم من آرزو دارم بمساعدت وزارت معارف بیشتر بتوانم از تعلیم یافته های - معکاتب عالی و فاکولته ها بخصوص فاکولته حقوق در شعبات وزارت داخله کار بگیرم البته حفظ حقوق مامورین مطابق قانون در موقع عزل و نصب و ترفیع شان در نظر گرفته میشود.

در اطراف امور مالی

مصاحبه با وزیر مالیه

س- آیا واردات و مصارفات بودجه دولت موازنه دارد اگرند اردعت آن چیست و چون بودجه شکل تخمینی داشته میباشد. لایحه قطعی بودجه که باید در اخیر هر سال مالی طبق ماده (۹۹) قانون اساسی ترتیب و از نظر مقامات صالحه دولت گذرانیده شود ترتیب میشود یا نه؟

ج- بودجه در تمام ممالک دنیا طور یقین و تخمین ترتیب میشود یعنی مصارف در بودجه پیشبینی و واردات طور تخمین و یقین میباشد وزارت مالیه اطمینان میدهد که بودجه مملکت تا کنون موازنه دارد و هم طبق معمول همه ساله لایحه قطعی بودجه ترتیب و از نظر مقامات صالحه گذر شتایده شده است.

س- به نظر شما سیستم موجوده مالیات و محصولات مملکت رضائیت بخش است یا نه و نظریه جلالتمای برای وارد ساختن اصلاحات در سیستم مالی مملکت و تریبه ماورین مسلکی چیست؟

ج- هر نوع مالیات مستقیم و غیره مستقیم و محصولات دارای خواص و مميزات بوده و در هر مملکت نظریه مقتضیات و ایجابات آن مملکت و وضع اقتصادی، مالی، اجتماعی و اداری آن تطبیق میگردد بروی این اصل سیستم های مالیات و محصولات که تا کنون در مملکت ما تطبیق گردیده است البته در وقت آن رضائیت بخش بوده ولی به آنها در قسمت مالیه و محصول نمیتوان برای دائم بیک نقطه توقف نمود زیرا مالیه و محصول طوریکه روابط کاملی با تحولات اقتصادی و رشد اجتماعی و معیار احتیاجات و خدمات عامه دارد چون خدمات عامه در مملکت روز بروز بیشتر میگردد و حکومت باین منظور پلان های نافع برای انکشاف امور اقتصادی، اجتماعی، زراعتی، عرفانی و غیره طرح نموده و البته تطبیق پلانها مصارف هنگفتی را ایجاب میکند و افزونی مصارف و سیرقیم اجازه نمیدهد که مالیات و محصولات مملکت دست نخورد و ثابت بماند پس ازین قرار وزارت مالیه با اساس ایجابات وقت برای اصلاح سیستم های مالیات و محصولات موجوده و موافق ساختن سیستم های آن با پرنسپ های علمی و حفظ و تأمین عدالت اجتماعی و هکذا تنظیم وضع دست گاه اداره مالی و انکشاف واردات دولت تصمیمات سودمند اتخاذ نموده و مینماید چنانچه در پلان عمومی اقتصادی مملکت نیز این مطلب پیشبینی و یک کمیسیون مقرر و موظف شده که تصمیمات دولت را راجع به امکان اصلاحات و انکشافات مالی و همچنان کلیه مسایل مربوط به پیشرفت آنرا در داخل پلان عمومی اقتصادی و اجتماعی تثبیت کند و بموجب این تصمیم وزارت مالیه دایره ری فارم و اصلاحات همه امور مالی و اداری را بپورهای مفصلی به کمیسیون مذکور تقدیم و کمیسیون مذکور در اواسط سال ۱۳۳۱ شروع بکار نموده و هنوز هم مشغول کار است بملاوه وزارت مالیه در سال ۱۳۳۰ از موسسه امداد تخنیک ملل متحد خواهان بکنفر متخص مالی

و اداری گردید که با اثر آن در اواخر سال ۱۳۳۰ شاغلی کلیمان فرانسوی متخصص مالی و اداری وارد کابل گردیده و پس از مطالعه و تدقیق در اطراف وضع مالی مملکت نظریات خود را به وزارت مالیه حاضر و نظریات مذکور تحت غور است. ممکن است بزودی عملی شود امید میرود با تطبیق نظریات شاهلی کولمان و تکمیل کار کمیسیون مالی، بلان مکملی برای تنظیم امور مالی و انکشاف و ازدیاد عواید دولت تا حد ممکن و همکذا اصلاح دستگاه اداری مالی و تریبه مامورین مسلکی طرح گردد و جریان امور مالی را شکل بهتری بدهد در قسمت تریبه مامورین مسلکی دولت قبلیترین نیز متوجه بوده چنانچه چند سال قبل از طرف وزارت معارف کورسی بعنوان کورس مالی و اداری در فاکولته حقوق و علوم سیاسی تشکیل و تاکنون يك عده زیادی از آن فارغ التحصیل گردیده و از ایشان در شقوق مالی و اداری در دوائر مملکت کار گرفته میشود بر علاوه وزارت مالیه در نظر دارد که بمشوره ریاست یوهنتون امسال يك کورس مالی دیگری در فاکولته حقوق تشکیل نماید تا مامورین وزارت مالیه در این کورس شامل شده و با اساسات علم مالیه، بودجه، و دیگر علوم اقتصادی و اجتماعی تا اندازه آشنا و در آینده از ایشان کار گرفته شود امید است این کورس عنقریب افتتاح شود برای تشویق اشخاصیکه درین کورس شامل میشوند و بعد از وقت رسمی بدرس ادامه میدهند بر علاوه دیگر امتیازات يك اندازه معاش طور کمک نیز منظور شده است انتظار میرود که باین ترتیب وزارت مالیه بتواند مامورین نسبتاً لایقی تریبه و از ایشان کار بگیرد. متذکر باید شد که از چند سال باینطرف وزارت مالیه يك عده فارغ التحصیلان مکتب را بغرض تحصیل در شقوق مالی بخارج اعزام نموده که تعداد شان (۱۴) نفر است و امید است در سال ۱۳۳۲ يك عده از متعلمین مذکور که دوره تحصیلات خود را بیابان رسانیده اند وارد مملکت شوند اینک اسمای کسانی که از طرف وزارت مالیه بخارج تحصیل میکنند باشقوق تحصیل شان معلومات داده میشود.

۱- شاغلی عبدالرزاق خان به شق اخصائیه در امریکاء

۲- « عبدالکریم خان به شق محاسبه در امریکاء

۳- « محمدیونس خان به شق مالیه عامه در فرانسه

۴- « محمدیوسف خان به شق محاسبه

۵- « محمداسلام خان به شق مالیه عامه در امریکاء

۶- « محمد رفیق خان به شق مالیات بر عایدات سوئیس

۷- « سلطان عزیز خان به شق مالیه عامه در سوئیس

۸- « محمد کریم خان نصرتی به شق دفتر داری محاسبه در امریکاء

۹- « محمد انور خان به شق مالیه آلمان غربی

۱۰- « محمد اسمعیل خان به شق اخصائیه در آلمان غربی

۱۱- « عبدالرحمن خان

- ۱۲- عبدالعزیز خان به شق مالیه عامه در امریکه
  - ۱۳- سید مروت الله خان به شق مالیات بر عایدات به امریکه
  - ۱۴- عبدالجبار خان به شق احصائیه در امریکه
- (این دو نفر اخیر عنقریب اعزام میشوند)

بر علاوه چهار نفر از مامورین وزارت مالیه به صورت فیلو شیب بخارج اعزام گردیده است که اسمای آنها قرار ذیل میباشد:

- ۱- شاغلی میرضیاء الدین خان معاون تفتیش به شق تفتیش محاسبه به ترکیه
  - ۲- شاغلی محمد نبی خان مامور مالیات بر عایدات به شق مالیات بر عایدات به ترکیه
  - ۳- شاغلی صالح محمد خان مامور مالیات بر عایدات به شق مالیات بر عایدات به فرانسه
  - ۴- شاغلی عبدالقاهر خان به شق احصائیه به سیلون
- س- در سال ۱۳۳۱ کدام مالیه جدید وضع شده و مالیه مترقی بر عایدات که تازه در مملکت رواج یافته و معمول شده بچه ترتیب بوده و این نوع مالیه در کدام کدام ممالک رواج داشته و آیا این مالیه همان طوریکه لازم است در افغانستان قابل تطبیق میباشد یا نه و هم خواهش میکنم راجع باینکه آیا نتیجه فعالیت های ریاست انحصارات دولتی مطابق منظور دولت رضائیت بخش است یا خیر توضیحات لطف نمائید.

ج- در سال ۱۳۳۱ کدام مالیه جدید وضع نگردیده است مالیات بر عایدات در سال ۱۳۲۹ از سیستم متناسب به سیستم مترقی تعدیل گردید مراجعه بتاریخ مالیه دنیا نشان میدهد که مالیه مترقی در بسا ممالک بدون عکس العمل های شدید تطبیق نگردیده و اینکه مالیات بر عایدات در مملکت ما بیش از چند سال سابقه ندارد معذک مردم تا کنون به پرداخت این مالیه بکلی راضی میباشد در وضع و تطبیق مالیات بر عایدات قاعده عدالت که یکی از قواعد عمده مالیه است در نظر گرفته شده و ازین ناحیه روز بروز در عواید آن انکشاف محسوسی بملاحظه میرسد با آنهم طوریکه در ماده (۲) توضیح شده به سلسله اصلاحات امور مالی برای تنظیم امور اداری و غیره مسایل مربوط باین مالیه از قبیل تدوین تعلیماتنامه ها و امثال آن اصلاحاتی وارد خواهد شد. متذکر میشویم که مالیات بر عایدات در ممالک دنیا سابقه طولانی داشته و امروز کمتر مملکتی در دنیا وجود دارد که در ذمه دیگر مالیات مروجه آن مملکت مالیات بر عایدات وجود نداشته باشد اگر اصولنامه مالیات بر عایدات افغانستان با ممالک دیگر مقایسه شود ثابت میشود که نسبت مالیه در مملکت ما خیلی نازل بوده و طبقاتی هم موجودند که در ممالک دیگر مالیات بر عایدات می پردازند ولی در مملکت ما از پرداخت این مالیه معاف هستند از نتایج اقدامات ریاست مالیات بر عایدات در ظرف چند سالی که از تاسیس آن میگردد بر می آید که این مالیه در افغانستان بکلی قابل تطبیق بوده و نتایج حاصله آن رضائیت بخش است

راجع به سوال شما در خصوص فعالیت های ریاست انحصارات دولتی از دو ناحیه جواب داده میشود یکی تأمین رفاه عامه از لحاظ عرضه موادیکه دولت آنرا انحصار نموده و دیگری از ناحیه واردات دولت .

در قسمت اول قراریکه معلوم است ریاست انحصارات دولتی باتیبه و عرضه مقدار کافی شکر و بهارول و غیره مواد انحصاری تقاضای بازاررفع و با فراهم نمودن تسهیلات زیاد برای مردم و تاء مین رضائیت عامه در تقویه بنیه اقتصادی مملکت خدمت موثری نموده است در حصه دوم هم قراریکه بیلانس سال ۱۳۳۰ ریاست انحصارات نشان میدهد با اینیکه ریاست مذکور جدیدالتاسیس بوده و این بیلانس سال اول فعالیت شان میباشد بازهم دوران سرمایه ریاست انحصارات نفع مناسبی بار آورده است .

س - جلاطلبی برای اصلاح وضع فعلی دفتر داری و رفع مشکلات اداری و حساسی و فورمالیته بازی که باعث ضیاع وقت و معطلی کارها میگردد چه نظریه دارند آیا ممکن است برای اصلاح تقاضایییکه درین قسمت موجود است اقدام موثری صورت بگیرد .

ج - وزارتنامه درین قسمت عملاً داخل اقدام بوده چنانچه پروژه های اصولنامه بودجه و خزانه ترتیب یافته و با عملی شدن این دو اصولنامه در امور اداری حساسی - بودجوی - و خزائن اصلاحات لازمه علمی میشود همین قسم در اصولنامه های متعلق ب واردات دولت که توسط اشغالی کولمان متخصص مالی و اداری تجدید نظر میشود امید می رود باتکمیل شدن این اقدامات وضع مالی و اداری بشمول مسایل حساسی و دفتر داری مامکت به شکل بهتری در آمده و نواقص موجوده بکلی رفع گردد .

امور معادن کشور

مصاحبه باوزیر معادن

س - از جمله معادن مملکت ما غیر از معادن ذغال سنگ لاچورد و نمک کدام کدام بکار افتاده و فعلاً از آن استفاده میشود و لطفاً معلومات بدهید که کار استخراج نفت چه وقت آغاز خواهد شد و ذخیره معادن ذغال کر کر و اشپشته برای چند سال دیگر قابل استفا ده خواهد بود .

ج - غیر از معادن ذغال و لاچورد تا کنون اساساً کدام معدن دیگر طوریکه باید بکار نیافتاده ولی امید می رود عنقریب یک عده معادن دیگر مملکت بکار افتد بطور مثال معدن کروم واقع محمداغه لوگر که یکی از معادن مهمه مملکت است و وزارت معادن در نظر دارد آنرا بکار اندازد چنانچه در اواخر سال ۱۳۳۰ و اوایل سال ۱۳۳۱ هزار تن کروم طور امتحانی به اتحادیه کاربن و کاربیت امریکا فرستاده شده و مقامات امریکایی بعد

از استفاده از آن در فابریکات امریکا خوانان خریداری صد هزار تن کروم از افغانستان شده اند حکومت افغانستان پیشنهاد خریداری این مقدار کروم را بشرطی منظور کرده اند که عجلتاً از درت خریداری این ماده مبلغ یک ملیون دولار ضرورتی داده و بعداً از قیمت کروم این بول را وضع کنند فعلاً برای عملی نمودن این معامله مذاکره جاری بوده و تا کنون به نتیجه فاطعی نرسیده ایم از وقتیکه کار استخراج این معدن آغاز شود ماده مذکور در ظرف ۳ و نیم سال توسط وزارت معادن الی کراچی رسانیده خواهد شد مبلغ این معامله در حدود چهار ملیون دولار بوده باقی سه ملیون دولار آن طور اسعار وارد مملکت میگردد باید متذکر شد از یک ملیون دولاری که طور پیشگی گرفته میشود حصه زیاد آن و سایل ترانسپورت و حصه جزئی آن بعضی از آلات و افزار و ماشین های که برای همین معدن ضرورت است خریداری میشود و البته این آلات و افزار مال مملکت بوده و در سرمایه تخنیک مملکت می افزاید این معامله ظاهراً مفاد زیادی ندارد اما بخساره مملکت نیز نیست ولی معنای دارای فوایدی میباشد که از هر نقطه نظر قابل مطالعه است مثلاً از آن جمله پیداشدن کار برای بیکاران و تهیه در حدود سه ملیون اسعار برای مملکت و فایده نمودن اعتبار دادوستد مواد معدنی باموسسات خارجی مصارف تخمینی استخراج و حمل و نقل کروم الی کراچی فی لانگ تن در حدود ۳۵ دلار بوده و از معامله هزار تن فی تن ۴۱ دلار و ۸۰ سنت گرفته شده که فایده خالص افغانستان در فی لانگ تن ۶ دلار و ۸۰ سنت است استخراج این معدن فعلاً با وسایلی که وزارت در دست دارد صورت میگردد ذخیره معدن کروم در سر وی اول یکصد و هشتاد هزار تن تخمین شده ولی وزارت امیدوار است ذخیره این معدن در جریان استخراج بیشتر از این مقدار تثبیت گردد. از جمله معادن مهمه دیگری که وزارت معادن برای معلوم نمودن مفاد و جنسیت آن مصروف مطالعات ابتدائی است یکی معدن بیریل است که وزارت معادن ده تن این ماده معدنی را استخراج و بموجب استیضاتی که از مقامات صالحه گرفته شده عنقریب آن مقدار بفرض امتحان به اتحادیه بیریلوم پنسلوانیا فرستاده میشود با اساس اطلاعاتی که وزارت معادن در دست دارد این ماده معدنی اکنون در بازارهای دنیا قیمت فوق العاده خوبی دارد و ما اطمینان داریم که مشتری های خوبی برای این ماده معدنی پیدا خواهیم نمود قیمت بیریل فعلاً در امریکا فی لانگ تن در حدود ۴۵۰ دلار است ذخیره این معدن تا کنون معلوم نشده و امید می رود با استخراج و عرضه این معدن در بازارهای فروش منافع زیادی ازین درک بدست آید. بر علاوه این برای معلوم نمودن ذخیره مس کهنه خمار میدان که مقدار فیصدی آن ۲۳۱۱ است و معدن مس و کروم معدن بزرگ گوگرد و افریچمتال مزارشرف که ذخیره آن نظر بملاحظات ظاهری خیلی کافیت مطالعات مقدماتی جریان خواهد یافت.

وزارت معادن برای استخراج نفت از دو سال باین طرف مساعی بلیغی بخرج داده و پلان های

مقدماتی استخراج نفت را تکمیل نموده است و هنوز هم مطالعات متمم در اطراف آن جاریست پس از تکمیل آن وزارت معادن فوراً برای استخراج این ماده مهمه معدنی بکار آغاز خواهد کرد باید گفت که وزارت معادن برای اجراء و انجام این کار از هر نقطه نظر آماده است سرمایه ابتدائی که برای اینکار تخصیص داده شده ۱۶۰ ملیون افغانی است که این سرمایه از دارائی دیپوی تعارنی گرفته شده ولی تا وقت اختتام کار دیپو تعاونی از این سرمایه استفاده نمیکند اما وزارت مالیه باعتبار همان سرمایه از دافغانستان بانک قرضه میگیرد و با اختیار وزارت معادن میبگردد و وقتی دیپو لغو گردد سرمایه آن تماماً مال مال موسسه ملی نفت افغانستان خواهد بود. و حکومت اینکار را مستقیماً پیش خواهد برد ذخیره معدن ذغال کرکر نظر به سروی ابتدائی ۵ ملیون تن تخمین گردیده و ذخیره معدن ذغال ایشیته ۴۰ هزار تن معین شده و امید است در واقع استخراج بیشتر از این باشد البته عمر استفاده از این معادن مربوط به صرفیات و متناسب افزونی و کمی احتیاجات خواهد بود و این امر در طول موعده استفاده معادن مذکور ذیدخل مییابد

س — آیا تولیدات مواد معدنی افغانستان بخارج هم صادر میشود یا نه اگر صادر میشود بچه پیمانها بوده و از عواید آن چه استفاده میشود .

ج — تاکنون جزممان مقدار معدن کروم که بخارج صادر شده ماده معدنی دیگری صادر نشده و امید مبرود عنقریب مواد معدنی مملکت در بازارهای دنیا عرضه شود
س — معاش و مصارف سالانه وزارت معادن چند و عواید آن چقدر است آیا تشکیل موجوده وزارت معادن برای انجام این خدمت متناسب است ؟

ج — بودجه معاش و مصارف وزارت معادن سالانه ۴۵ لک افغانیست گرچه بیلابسی منظم عواید وزارت تا حال ترتیب نشده لیکن بحیثیت مجموعی و تخمین نزدیک به یقین تاکنون در حدود یک کرور افغانی بخزانة حکومت داده شده در ظرف سال ۱۳۳۱ پنجاه و پنج لک و چهل و شش هزار و هشت صد و بیست و شش افغانی بدافغانستان بانک برای توسعه کار استخراج و استفاده از معادن و تادیه قرضه که از دافغانستان بانک برای خریداری آلات و افزار و ماشینها و غیره لوازم و پیشبرد کارها گرفته شده و در حدود یک کرور و بیست و هفت لک و بیست و شش هزار و چارصد و پنجاه افغانی سرمایه گذاری فعلی وزارت معادن است ولی اگر از روی حساب دارائی وزارت معادن را بسنجیم خیلی بیش از این است زیرا اکنون بیش از ۴۵۰۰ خسروار ذغال سنگ و در حدود ۷۲۳۷۳۰/۰ سیر نمک در گدامهای مرکز و ولایات وزارت معادن موجود است تشکیلات موجوده وزارت معادن رویهمرفته با کار موجوده وزارت معادن متناسب است س — به نظر شخص جالتمایی کدام کدام معادن مملکت قابل استفاده بوده و حکومت چطور می تواند با امکانات موجوده از آنکار گرفته استفاده کافی نماید .

ج- به نظر من درمر حله اول معدن نفت و معدن ذغال سنگ و نمک و غیره معادنی که از آن ذکر بعمل آمد معادنست که برای تقویه بنیه اقتصادی مملکت فوق العاده مهم است و بامکانات موجوده یعنی استفاده از کمک تکنیکی موسسه ملل متحده و نقطه ۴ کمک امریکا و پروآف منر امریکا می توانیم بالتدریج از معادن مذکور استفاده کنیم .

س- در استخراج معادن مملکت تاکنون از معاونت های تکنیکی موسسه ملل متحده چه استفاده شده و آینده برای استفاده ازین مساعدت چه نظر به دارید .

ج- تاکنون از معاونت های تکنیکی موسسه ملل متحده در مطالعات مقدماتی و ابتدائی معادن نفت مملکت استفاده شده چنانچه دکتور ترومپ و انجنیردولف تا تکمیل دوره مطالعات ابتدائی منابع نفت مملکت با ما مساعدت کرده اند و در آینده هم امید است از کمک تکنیکی موسسه مذکور در استخراج نفت مملکت استفاده شود و نیز در استخراج و تجسس آبهای تحت الارضی موسسه ملل متحده تصمیم گرفته تا بحکومت و ملت افغانستان کمک های قابل قدری نماید .

مخابرات افغانستان

مصاحبه باوزیر مخابرات

س- دربار ممالک متمدن که حکومت طرفدار آزادی کار هاستند امور مخابرات توسط موسسات غیر رسمی اداره میشود به نظر شما در مملکت ما برای اداره و تنظیم امور مخابرات ترتیب موجوده مفیدتر است یا تفویض این خدمت به موسسات غیر رسمی .

ج- امور مخابراتی به شقوق مختلفه که ذیلاً تفصیلات داده میشود منقسم می گردد .

الف- قسمت بدست

ب- تیلیگراف و برود کاست (اگرچه فعلاً بصورت موقت برود کاست را ریاست مستقل مطبوعات تحت تاثیر خود گرفته .)

ج- تیلیفون

طوریکه در تمام ممالک دنیا معمول است نسبت به اهمیت امور بدستی و نظر بمقررات کنوانسیون بدستی بین المللی و صوابدید و مقتضیات محیطی امور بدستی را سناً از طرف حکومت مربوطه اداره میشود و هیچ یک از موسسات غیررسمی و یا شرکت های انفرادی قطعاً حق مداخله را در امور بدستی ندارند چنانچه بهمان اساس در افغانستان هم این امتیاز حق حکومت و از طرف حکومت اداره میشود .

بهمین ترتیب امور تیلیگراف بیسیم و سیمدار و برود کاست در یک قسمت کم ممالک از طرف کپنی های انفرادی ولی بالعموم در اکثر ممالک دنیا از طرف حکومت اداره میشود در افغانستان هم شقوق مذکور بدست حکومت بوده و بدیگر موسسات غیررسمی حق

مداخله داده نشده ولی اگر وقت و زمان ایجاب کند از جمله سه شق مذکور تیلیگراف سیمدار و تیلیفون با اختیار موسسات غیر رسمی تحت نظارت و کنترل حکومت گذاشته شده می تواند به نظریه اینجانب در مملکت عزیز ما برای تنظیم امور مخابراتی ترتیب موجوده بهتر و مفید تر است زیرا موسسات غیر رسمی و شرکت های انفرادی طوریکه مشاهده میشود هنوز هم برای تدبیر و تنظیم این امور بیک دسپلین صحیح مقتدر نیستند.

س- شما برای بهتری وضع مخابرات مملکت اعم از تیلیفون - تیلیگراف و پوسته چه نظریه

دارید ؟

ج- برای بهبود و تنظیم وضع مخابراتی مملکت نظریه اینجانب کدام رولی مهم بازی نمی کند البته من و هر فرد مملکت در هر قسمتی که وظیفه دار است برای ترقی و تعالی مملکت آرزوها و نظریاتی داریم که باید در داخل صلاحیت بر تیبیکه در دنیای متمدن معمول است. تعقیب و تطبیق شود تا امور مربوطه صورت بهتری بخود بگیرد باین اساس طوریکه مامورین بیشتر از من در این شعبه زحمت کشیده و عرقریزی کرده امور مربوطه را بصورت بهتر در آورده اند اینجانب هم کوشش میکنم آنچه را که قابل اصلاح است اصلاح و بقیه را بر تیب بهتر بروی یک بلان و پروژه تاجا میبکده وضع اقتصادی مملکت جواز بدهد دنبال نمایم البته این مفید است که روی کاغذ نماند بلکه به کمک خداوند بادر نظر داشتن بنیه مالی مملکت از قوه بفعل آورده خواهد شد.

س- عواید سالانه وزارت مخابرات چند و مصارف آن چقدر است به نظر شما وزارت مخابرات چطور خواهد توانست با حفظ منافع عامه عواید بیشتری حاصل و ازین راه دولت کمک نماید

ج- در امور مخابراتی بهر اندازه که شقوق مختلفه آن توسعه پیدا نموده و تنظیم میگردد بهمان اندازه با حفظ منافع عامه عواید بیشتری حاصل و ازین ناحیه بدولت کمک شایانی می رسد البته ترتیبات عملی آن را بقره دوم تحت مطالعه قرار خواهید داد. در حال حاضر طوریکه ملاحظه میشود بین عواید و مصارف وزارت مخابرات کدام تفرقی معنایه موجود نیست.

س- وضع وسایل مخابراتی مملکت ما با وضع کدام مملکت دنیا قابل مقایسه خواهد بود و وزارت مخابرات چطور و با چقدر وقت خواهد توانست مثل یکی از ممالک مترقی شرق امور مخابراتی را به انتظام مخصوصی پیش برده و مملکت را دارای وسایل عصری مخابرات گرداند؟

ج- این امر بهم روشن معلوم است که وضع وسایل مخابراتی ممالک متمدن با اندازه و ترقی و تکامل است که تطبیق آن با ممالک پس مانده هیچ قابل مقایسه نیست اما در بعضی ممالک شرقی وضع وسایل مخابراتی مربوط بوضع جغرافیائی و تشکیلات محیطی و سیاست خارجه آن مملکت بوده و هر کدام بنوبه خویش در قسمت های مختلفه مخابراتی پیشگی بدیگر بر تری و برخی شکل مساوی دارد چنانچه مملکت عزیز ما باینکه وضعیت جغرافیائی

آن خپلی مشکلات دارد با آن هم سلسله ارسال و مرسل پستی حتی الی علاقه داری ها بیک ترتیب خاص در جریان است نظیر آن بهمین ترتیب مغابرات تیلفونی در سر تاسر مملکت جریان داشته و بان مطالب رسمی و شخصی حل میشود علی هذا الفاس تیلگراف سیمدار در بسا مناطق عمده داخل مملکت و هم دول همسایه تماس بین المللی داشته و جاریست نا گفته نماند که تیلگراف و تیلفون بیسیم علاوه از دستگا های بزرگی که با امر یگانه اروپا و ممالک اشیا در تماس است بداخل مملکت در جریان است اینکه وسایل مغنا برانی مملکت به چقدر وقت مثل یکی از ممالک مترقی شرق خواهد شد موضوعی است که مربوط بوضع مالی مملکت است چنانچه قبلاً هم تذکر داده شده .

وضع صحیحی مملکت

مصاحبه با وزیر صحیه

س - به نظر شما وضع صحیحی مردم ما اکنون چطورست و نظریه احصائیه های که در آن وزارت موجود خواهد بود آیا وضع صحیحی مملکت نسبت بده سال قبل بهتر است یا نه ؟

ج - طور یکه ثابت است وضع صحیحی اهالی کورما نظر بسا لهای گذشته اکنون بهتر گردیده و حتی فرق فاحشی نموده است زیرا وزارت صحیه در طول این سالهای اخیر از یک طرف برای آشنایی مردم با اساسات حفظ الصحه نشریات و تبلیغات زیادی نموده و اهالی هم از حیث اینکه ساحه دانش و معرفت روز بروز توسعه می یابد تا اندازه با حصول حفظ الصحه و طرز و قایه و جلوگیری از امراض ساری کم و بیش صاحب معلومات گردیده اند عامل دیگری که در بهتری وضع صحیحی اهالی کشور موثر ثابت گردیده اندامه مجادلات عملی مقابل ملاریا، حمای لیکه دار، چیچک، سل و امراض ذهر ویست .

ده سال قبل تکثیر امراض مدهش که در بالا از آن ذکر نمودیم بخصه مرض ملاریا به دی بود که صدمه بزرگی به پیشکر اقتصادی مملکت وارد و بر علاوه تلفات جانی که سالانه ازین ناحیه وارد میشد تلفات خیلی زیاد مالی را نیز متحمل میگردد و هم خوشبختانه در اثر اقدامات وزارت اکنون وضع صحیحی مملکت شکل بهتری بنمود گرفته و نتایج آن نیز در تمام نقاط مملکت محسوس است و امید میرود وزارت صحیه با مساعی زیادی بتواند بیش از پیش برای تأمین صحت عامه خدمات خوبتری انجام بدهد .

س - مانعی نخواهد داشت اگر تعداد شفاخانه ها در افغانستان واحصائیه مریضان و صحت یافتگان را لطف کنند

ج - بر علاوه شش شفاخانه سیار ۶۶ شفاخانه در مرکز و ولایات افغانستان وجود دارد تعداد بسترهای شفاخانه های مملکت ۱۱۵۲۹ واحصائیه مریضان و تداوی شدگان سال ۱۳۳۰ موسسات صحیحی مملکت قرار ذیل است :

تعداد شفایا فستگان ۹۵۸۹ نفر وفات ۴۵۹ نفر داخل بستتر ۱۴۸۱ نفر مریضا نیچکه تنها معاینه شده اند ۶۷۷ ۵۵۰ نفر تعداد وا کسین شدگان - ۲۸۵۵۷ نفر

س - آیا وزارت صحبه در نظر دارد بتعداد شفاخانهها و معاینه خانههای ساکن وسیار در تمام مناطق مملکت افزونی بعمل آید و یا نه و نیز خواهش مندیم راجع به نتایجی که وزارت صحبه از مجادله علیه امراض ساری گرفته است توضیحات بدهید .

ج - وزارت صحبه وظیفه دارد برای بهداشت عمومی تا حد ممکن اقدامات موثری نماید خدمت باین منظور بدو صورت ممکن است یکی بصورت معالجه ووقایه و این امر بدون تاسیس شفاخانهها و پولکلینیکهای متعدد امکان ندارد. باید دانست که تاسیس شفاخانهها و پولکلینیک بیولوژی و پرسنل فنی احتیاج شدید دارد بودجه وزارت صحبه و تعداد پرسنل فنی که وزارت در اختیار دارد حدودی را تعیین میکند که از آن نمیتوان تجاوز کرد البته برای گرفتن بودجه کافی و تهیه پرسنل فنی وزارت صحبه همیشه باوزارت مالیه و وزارت معارف در تماس بوده و کوشش میشود بودجه و پرسنل کافی تهیه شود ولی تاوقتی وضع مالی مملکت بهتر نشده و فارغالتحصیلان طب انزود نگردد رسیدن باین مرام خالی از مشکلات نیست البته وزارت صحبه آرزو دارد به تعداد شفاخانهها افزوده شود. ولی ما اکنون تکمیل و تقویه شفاخانه های موجود را تاسیس شفاخانههای جدید و ناقص ترجیح میدهیم زیرا اگر وزارت صحبه بامشکلات موجوده به تاسیس شفاخانههای جدید اقدام میکند ممکن است از این اقدام نتیجه ممتنی بدست نیاید . وزارت صحبه وقتی بنا تاسیس شفاخانههای جدید اقدام خواهد کرد که شفاخانههای موجود را تکمیل و وسایل تشخیص و تدوی را از قبیل لابراتوار ماشینهای اکسریز و غیره تهیه کند تاوقتی وسایل مذکور مهیا نمیشود اقدام باینکار از نظر منطق و سنجش طب نیز چندان مفید نخواهد بود .

نتیجه مجادله علیه امراض ساری قرار ذیلست :

مجادله علیه ملاریا: همه میدانند که مرض ملاریا در تمام نقاط مملکت موجود بوده و سالانه هزاران نفوس این خاک را تلف و یا از فعالیت بازمانده و ملیونها افغانی خساره مالی به بنیه اقتصادی کشور میرسانند خوشبختانه از وقتیکه موسسه مجادله ملاریا تشکیل و علیه ملاریا در ولایت فظن (پل خمری) و ولایت مشرفی (لغمان) مجادله بعمل آمده راپورهای واصله کامیابی زیاد ریاست مجادله ملاریا را نشان میدهد و ازین جاست که چندا کثرا افرادی که در مناطق مجادله شده زندگی میکنند اکنون دارای صحت و تندرستی گردیده و هم در محاصیل زراعتی از قبیل بنبیه و قند افزایش زیادی بعمل آمده از مطالعه اند کس طحال در موسسه ملاریا می توان به نتیجه مثبت مجادله علیه ملاریا ملتفت شد .

حمای لکه دار: تلفات مدهش حمای لکه دار در زمستان های گذشته فراموش ناشدنی است وزارت صحبه برای امحای این مرض با تطبیق پودر (دی، دی، تی) به پیمانان و وسیع در مرکز

وسائر ولايات اقدام وازائر فعاليت عليه مرض مذکور در زمستان ۱۳۳۱ در شهر کابل تنها
پنځه واقعه حمای لکه دار ظاهر و آنهم در اثر تداوی شفایافت .

چیچک: برای مجادله علیه این مرض در سال ۱۳۳۱ به تعداد ۲۳۸۵۵۰ نفر از مرض چیچک
بر اسطه آبله کوبی وقایه شده اند .

در قسمت مرض مجرقه و بایرا تیفو و امراض ذهروی سل سفلیس و سوزاک وزارت صحیه
به مجادله دوامداد ادامه داده و مردم تا اندازه زیادی نسبت بسال های گذشته از خطر امراض
مذکور مصئون و محفوظ گردیده است .

س- طوریکه گفته میشود مواد اولیه اکثر ادویه های طبی در کشور ما بوفرت وجود دارد
به نظر جالاتمابی آیاتولید و تهیه یک قسمت ادویه های طبی در داخل مملکت امکان دارد
یا نه؟ اگر چنین امکانی موجود باشد وزارت صحیه درین باره چه ترتیبی اتخاذ کرده و یا خواهد کرد

ج- البته بعضی مواد اولیه استخراج ادویه در مملکت موجود است لیکن ساختن ادویه
موسسات بزرگ و لا براتوار ها و ترویج صنعت دواسازی را ایجاب میکند که قدرت مفعلا
برای اینکار مساعد نیست و لذا تا حال به آن اقدام نشده البته بعضی ادویه ها که بشکل ابتدایی
از خارج وارد میگردد در داخل بشکل امپول و تبلت در آورده میشود لیکن تشکیل موسسه
که از مواد خام پیداوار وطن ادویه استخراج نماید از وظایف وزارت صحیه نیست در ممالک
دیگر در ینموارد افراد پیش قدم میشوند و ازین راه به مقصد جلب منفعت مصدر خدمات
خوبی بمملکت میگردند اگر موسسات و یا اشخاصی برای اینکار حاضر میشود وزارت صحیه
حاضرست بوسایل ممکنه آنها را تشویق و رهنمایی نموده و از هر گو نه کمک اخلاقی
خوداری نه نماید

س- مردم آرزو دارند بدانند وزارت صحیه بجه پیمانہ خواهد توانست از کمک
ها و مساعدتهای یونسف در تنظیم امور صحی مملکت استفاده و یونسف تا چه اندازه بموسسات
صحی مملکت مساعدت خواهد کرد لطفاً درین باره توضیحات بدهید؟

ج- از وقت بمیان آمدن موسسه امداد تخنیکي یونودر افغانستان یعنی از دو سال باینطرف
تا کنون یونسف ۳۸۸۰۰۰ دالر برای حمایه مادران و اطفال و کنترول امراض (زهروی)
کنترول تیفوس (حمای لکه دار) مالاریا ، شیر، و یتامین و صابون برای اطفال و غیره سامان
و لوازم طبی بوزارت صحیه تخصیص و معاونت تخنیکي نموده و برای سال ۱۹۵۳- ۱۵۵۰۰۰
دالر تخصیص داده است از آن استفاده می شود متخصصینی که از طرف یونسف در موسسات صحی
افغانستان کار می کنند معاش و مصرف و دیگر لوازم شان از طرف یونسف پرداخته میشود
و تنها مصارف حمل و نقل کرایه خانه و مفروش و بدوش وزارت صحیه است و البته این مصارف
همه به افغانی صورت گرفته و ضرورت به اسعار خارجه ندارد . باید ملتفت بود که کمک مادی

موسسه ملل متحده نزديما آنقدر اهميت ندارد ولي كهك معنوي موسسه از قبيل تربيه نفر به سيستم جديد در موسسات صحي مملكت تحت نظر متخصصين به سويۀ بلند و ارسال نقر بخارج بمصرف يونسف خيلي مهم است و اينكه افراد ما كه درين موسسات تربيه ميشوند در آينده وقتي متخصصين يونسف از مملكت ميروند خواهند توانست امور موسسات صحي را همانطور بيه كه لازم است بسystem عصري اداره نمايند تجربه ثابت كرده است كه افراد تربيه شده ما نسبت با افراد همه ممالك قابل مقايسه بوده و ميتوانند در دايره صلاحيت خود كاري را در موسسات صحي مملكت از پيش ببرند .

تفصيل كهك تخنيكي يونسف از اين فرار است

در نوامبر ۱۹۴۹ ۵۵ هزار دالر آلات و ادوات براي امراض زهروى و حمايه مادران و اطفال و شير .

در نوامبر ۱۹۵۱ ۱۰ هزار دالر ادوات مكتب قابله گي امراض زهروى حماي لكه دار و ماريا كه دران ۱۶ تن دي دي تي نيز شامل است

اكتوير ۱۹۵۲ ۱۰۷ هزار دالر هفت هزار براي حماي لكه دار ۵۴ هزار براي حمايه مادران و اطفال امراض زهروى ۳ هزار براي ملاريا .

مارچ ۱۹۵۳ ۶۰ هزار دالر براي حمايه مادران و اطفال و امراض زهروى .

۶۶ * در « ملاريا

از جمله بودجه امراض زهروى (۲۴۱) هزار ۱۷۵ هزار تهيه و چيزي آمدني است پروگرام خورا كه از قبيل شير و غيره براي ۱۹۴۹ - ۵ هزار دالر بود كه تكميل شده و در آينده ادامه دارد

جمله بودجه حماي لكه دار ۱۶ هزار دالر

« » مجادله ملاريا ۱۲۲ هزار دالر از ان جمله ۵۴ هزار دالردى، دي، تي و گي و چيب و غيره سامان تهيه شده

كه بصورت عمومي بقيمت ۲۵۰ هزار آلات و ادوات و غيره تكميل و تهيه شده باقى تاخير سال ۱۹۵۴ تكميل خواهد شد و پروگرام سال ۱۹۵۴ البته درين روزها ترتيب ميشود و سازمان صحي جهان داكثرها و پرستاره و غيره اعضاى فني را تهيه مي نمايد كه براي آن در حدود ۱۰۰ هزار دالر تخصيص دارد .

معارف ما

مصاحبه با وزیر معارف

س- آیا اقدامات موجوده وزارت معارف برای تعمیم علم و عرفان در مملکت رضایت بخش

است یا چطور ؟

ج- تعمیم معارف در تمام نقاط مملکت در شهرها، دهات، قشله‌ها و بیشه‌های دور و نزدیک امر حتمی و ضروریست و بایست تحت نظارت و اهتمام حکومت و وزارت معارف جامعه عمل پیوشد زیرا معلوم است که سویه‌مادی و معنوی جامعه تنها در سایه معارف و برتو علم و عرفان می‌تواند بهتر شود حکومت و وزارت معارف این ضرورت مبرم را در رأس وظایف مهمه و اولیة خود قرار داده بجهت تعمیم مسکاتیب و توسعه معارف صرف مساعی مینماید چنانکه حین تدوین قانون اساسی مملکت مطابق ماده (۲۰)، تعلیم ابتدائی برای تمام اولاد مملکت اجباری و مجانی قرار داده شده تا تمام باشندگان افغانستان بدون امتیاز و فرقی عرق و عشیره یا ثروت و غربت بتوانند از این حق مشروع استفاده نموده و بتحصیل علم و کمال بپردازند در ابتداء اولیای معارف در تاسیس مکاتب و تعمیم آن بمشکلاتی از حیث بی‌علاقگی اهالی روستا و روستاها و کمبود امکانات و از ولایات بشهرها، قصبه‌ها و دهات توسعه یافته و در اثر مساعی حکومت بسیاری از مشکلات رفع و مردم بسوی علم و معارف رجوع نمودند که اینک هر سال در تعداد مراجعین مکاتب افزایش قابل ملاحظه بنظر میرسد و از تمام طبقات در شهرها و دهات اهالی اطفال خود را برای شمول بمدارس حاضر مینمایند گویا وزارت معارف و حکومت به هدف و غایه اصلی خود که عبارت از برانگیختن ذوق تحصیل و علم و معارف در تمام مملکت و تزیین افکار و اذهان جامعه است فایز گردیده و امروز اهالی در تمام نقاط افغانستان از حکومت بیش از پیش خواهش و تقاضای تاسیس مکاتب را دارند تا هر چه زودتر اطفالشان اعم از سر و دختر شامل مکاتب شده و بتحصیل علم بپردازند بنا بر آن با اطمینان میتوان اظهار کرد که وزارت معارف در حصه تشویق توده بطرف علم معارف و در بیدار ساختن مردم بخدمت الله توفیق یافته است وزارت معارف باین صدای توده تاحدممکن هموائی نموده تا جائیکه قوه مالی دولت مساعدت میکند با افتتاح مکاتب ابتدائی و توسعه مسکاتیب متوسطه و مسلکی برداشته و می‌پردازد اما این نکته را نباید ناگفته گذاشت که وزارت معارف در قسمت تعمیم معارف محتاج فعالیت بیشتری بوده و برای تسکین عطشیکه توده در تحصیل علم و عرفان دارند باید هنوز دامنه معارف و مسکاتیب توسعه یابد وزارت معارف متوجه این نکته بوده در داخل قدرت مادی و معنوی خود در تعمیم معارف مصروف مجاهدت است.

س- آیا تعداد فارغ التحصیلان سالانه لیسسه‌ها، فاکولته‌ها و مکاتب مسلکی با احتیاج مملکت متناسب است ؟ اگر تعداد فارغ التحصیلان کافی نیست آیا برای افزونی آن چه ترتیبی اتخاذ

وجه نظریه موجود است و همچنان قرار معلوم احتیاج مملکت با ارسال طلبه بخارج خیلی شدید است چون مؤسسه ملل متحده باین منظور بمالك عالم مساعدت میکند آیا افغانستان از این مساعدت مؤسسه مذکور به پیمانۀ کافی استفاده کرده یا نه و آیا نظریه موجود است که از این مساعدت هر چه بیشتر استفاده شود؟ اگر چنین نظریه موجود باشد چون تعداد متخصصین و اشخاصیکه دارای شهادت نامه بکلوریا، لیسانس و بلندتر از آن اند خیلی فلیل است پس چطور ممکن خواهد بود، طوری که لازم است از این کمک با اندازه لازم استفاده نمایم شما درین باره چه نظریه دارید؟

ج- لیسۀ ها، مکاتب مسلکی و فاکولتهها بروی دو اساس میتواند افتتاح شود اول تاسیس لیسۀ ها و درجات بلندتر از آن، موجودیت طلبه یعنی فارغ التحصیلان مکاتب متوسطه و ابتدائی و عامل دیگر در افتتاح و تزیید مکاتب مسلکی عالی تقاضا و ضرورت محیط است که شعبات مختلفه مملکت از قبیل کارخانه ها موسسات صنعتی، مالی، اقتصادی و غیره بروی پلانهای خود از وزارت معارف اشخاص کار میخوانند فعلاً فارغ التحصیلان ابتدائیه و متوسطه های موجوده برای تاسیس لیسۀ ها و مکاتب مسلکی برای ضرورت موجوده کافی دیده میشود اما تحول جدیدیکه در طرز حیات و زندگی اجتماعی، اقتصادی، صنعتی، زراعتی اهالی در اثر انکشاف موسسات عامه رخ داده است وزارت معارف مجبور شده بتاسیس مکاتب بیشتر مسلکی و عالی اقدام کند چنانچه حکومت پلان مفصل مالی و اقتصادی را روی دست گرفته پلانهای صنعتی از قبیل کارخانه های برق- نساجی- فندسازی- سمنت سازی- ترمیم ماشین انکشاف امور زراعتی- اعمار بندهای آب- معادن- احداث راهها، پروژههای صحی- توریذ دستگاہای تیلیفون- تلگراف و غیره تا حدی مراحل ابتدائی خود را پیموده که برای همه این شقوق کارگر و متخصصین- ضرورت است وزارت معارف تاکنون بتناسب ضرورت این شقوق از فارغ التحصیلان داخل و خارج پرسنل تهیه دیده و در حصه تعلیمات مسلکی تجدید نظر نموده است مخصوصاً مکاتب تخنیک و زراعت را توسعه بخشیده و برای آینده که اشخاص بیشتر ضرورت میشود منتظر تنظیم پلانهای دیگر شقوق و تقاضای سایر موسسات است که پلان توسعه مکاتب مسلکی و تهیه متخصصین جدید را بروی پلان عمومی مالی و اقتصادی مملکت طرح نماید تا مطابق ضرورت و وسعت ساحه کار، اشخاص کار عرضه نماید،

در حصه اعزام طلبه بخارج وزارت معارف چنین ترتیب گرفته است که از فارغ التحصیلان بکلوریا آنها نیکه بدرجه اعلی در مکاتب افغانستان موفق شوند برای احراز درجه تخصص بخارج فرستاده شوند و تقسیم طلبه اعزامی بخارج از روی احتیاجات موجوده سایر شقوق- دوائر حکومتی و موسسات اقتصادی میشود چنانکه در موقع اعزام طلاب و تعیین شقوق تحصیل شان بادوائر حکومتی و موسسات مفاهمه شده و مطابق احتیاج مملکت طلبه برای تحصیل اعزام میشود.

موسسه ملل متحده نیز در حصه پذیرفتن طلاب بغرض تحصیل در یونیورسٹیهای ممالک عضو افغانستان معاونت مینماید استفاده ما از امداد یونیورسیتی بقریب فوق بوده و برای شقوق طرف ضرورت خود طلبه اعزام مینمائیم و تا حال با اندازه و پیمانہ که از طرف ملل متحده برای استفاده ازین کمک بموقع داده شده استفاده نموده ایم و برای استفاده از فیلو شیب و سکالر شیب هائیکه امکان دارد از موسسه ملل متحده بگیریم. فارغ التحصیل بدرجه لیسانسه و بالاتر از آن موجود داریم عده ماء ذونین ما از فاکولتهای داخل و خارج رو باز دیاد است و فعلاً صد هانفر لیسانسه در دوائر مملکت مصروف کار اند تا کنون ضرورت حس نسکره ایم که برای استفاده از سکالر شیب های ملل متحده غیر از ارسال فارغ التحصیلان فاکولته ها چاره دیگری هم بسنجیم اما برای کارهای عملی شقوق تخنیک که صاحبان درجه تحصیل عالی ضرورت نیست از طلاب پایا نتر از درجه لیسانسه نیز برای استفاده از امداد تخنیک یونیورسیتی بممالک خارج اعزام شده است .

س — چندی قبل وزارت معارف برای مجادله با بیسوادی و تعلیم کلان سالان در مرکز ، کورسهای اکابر را افتتاح نموده بود آیا این اقدام تنها در مرکز عملی شده یا در تمام نقاط مملکت نتیجه که بدست آمده رضایت بخش است یا نه ؟ و هم چالانما آبی برای باسواد ساختن کلان سالان بمعیار کافی چه نظریه دارند ؟

ج — برای بلند بردن سویه علمی و مدنی توده او لین عنصر یکه با آن احتیاج حس میشود خط و سواد است تا حصه زیاد جمعیت خواننده و نویسنده نباشد در هیچ یک از شقوق حیاتی و تهذیبی راه پیشرفت و انکشاف هموار و روشن نمیشود برای تطبیق و اجرای هر گونه پلان اصلاحی اعم از اجتماعی ، زراعتی ، صنعتی ، صحتی و اقتصادی برهنمانی توده احتیاج حس میشود و باید ضرورت ، فائده ، طریق تطبیق و استفاده ، هر پلان اصلاحی اولتر با توده فهمانیده شود اگر در توده سواد نباشد در اصلاح حال و بلند بردن سویه حیاتیات شان مواضع و مشکلات بزرگ تو لید میشود وزارت معارف از این نقطه نظر مجادله با بیسوادی را بنظر اهمیت نگریسته و در قطار و وظائف اولی خود فرار داده است مخصوصاً از دو سال با این طرف بو سائل ممکنه در این حصه تثبیت نموده و جدا آنرا تعقیب مینماید .

مجادله با بیسوادی از آغاز سال ۱۳۳۰ با شکل تازه تری شروع شده و پلان توسعه آن با دو تشبث عملی روی دست گرفته شد .

اول مکاتب دهاتی : مکاتب دهاتی عبارت از آن موسسات تعلیمی ابتدائی است که بمقصد تعمیم خط و سواد و تعلیم و تربیه اطفال دنا تی در نقاط دور دست مملکت و جاهائیکه شرائط تاسیس مکاتب اساسی نمیتواند موجود شود افتتاح شده است این مکاتب دارای تشکیلات بسیط بوده و دوره تحصیل آن سه سال است درین مکاتب به صنف اول اطفالیکه سن شان تاده یازده سالگی هم رسیده باشد قبول

میشود پروگرام تعلیم آن عبارت است از خط و سواد زبان، مآدیری معلومات ضروری دینی و یک اندازه هم حساب و در نقاط دور از شهرها جاهائیکه جمعیت آن پاشان و متفرق بوده مکتب اساسی تاسیس شده نمیتواند افتتاح میشود.

در سال ۱۳۳۰ بمقدادی بکصد باب مکتب از این نوع در نقاط مختلفه افتتاح وهمچنان در سال ۱۳۳۱ نیز یکصد باب دیگر که جمله دوصد باب مکتب شود بر آن اضافه شد و در نظر است مکتب دهاتی که یک راه عملی تنویر توده است به پیمانۀ کفایتی وسعت داده شود.

دوم کورسهای اکابر: وزار تعارف برای اینکه در تعلیم اکابر راه آسان و کوتاهرا که باینر نسبی های علمی موافق باشد پیدا کنند در شروع سال ۱۳۳۰ هیئتی را که سالها درین رشته کار کرده بودند برای تعلیم اکابر در اکثر السنه شرقی متد و اصول وضع نموده و بهمین مقصد بممالک آسیائی می آمدند دعوت نمود تادر وضع و اصول بهتری در تعلیم اکابر به لسان فارسی و پشتو باوزارت معارف معاونت نمایند رئیس هیئت مذکور داكثر لا باک امریکائی مرد با تجربه بود که راجع به کار آن درین حصه فیلاً مطالب مفصلی نشر شده است.

هیئت مذکور برای تعلیم اکابر در لسان فارسی و پشتو اصولی وضع نمود که مطابق هدایات آنها لوچه ها و کتابهای درسی آن از طرف کارکنان وزارت معارف ترتیب و تدوین شده در مدت کوتاهی طبع و بدسترس استفاده گذاشته شد و یکصد معلمین را نیز تحت تعلیم گرفته طرز تطبیق اصول و کتب را به آنها تدریس نمودند.

در اواخر جوزای سال ۱۳۳۰ اولین کورس آن در مکتب حبیبیه برای اهالی شهر افتتاح شده مردم از هر طبقه برای شول در کورس مذکور حاضر شدند و تعداد شهاب و کورسها بتناسب مراجعین اضافه گردید کورسهای مذکور بصورت آزاد بوده عده آن قید و شرطی ندارد بهر اندازه که اشخاص مراجعت میکنند کتاب و لوازم تحصیل برایشان داده و صنوف جدید تاسیس میشود و بعد از آموختن سواد مبرخس میگرددند.

همچنان برای طبقه نسوان نیز با همکار ری مؤسسه خیریه نسوان چندین کورس باصو ل مذکور در مؤسسه نسوان افتتاح گردیده که زنان و دوشیزگان در آن شامل و بعد از آموختن خط و سواد فارغ میشوند و دیگر نفر عوض شان شامل میشود.

بعد از آنکه اصول تدریس کورسهای مذکور در مرکز مراحل تجربی خود را پیمود و مفید ثابت شد در تعمیم آن بولایات نیز اقدام گردید کتب و لواحق آن بمدیریتها ی معارف ارسال شد تا در تاسیس کورسهای اکابر مسارعت نمایند قرار اطلاعاتیکه از ولایات رسیده است در ولایت هرات، مزار شریف، و بعضی جاهای دیگر کورسهای مذکور پیشرفت خوبی کرده و وزارت معارف متوجه است که این کورسها در ولایات به پیمانۀ بزرگتری وسعت یابد.

برای انکشاف امور فواید عامه

مصاحبه با وزیر فواید عامه

س- افغانستان دارای چند کیلومتر سړک موټر رو بوده و آیا این سړکها برای تردد عرادها اطمینان بخش است یا نه؟ فعلاً در کدام مناطق افغانستان سړک موټر رو وجود ندارد. و وزارت فواید عامه برای قیرریزی جادهای بزرگ مملکت و انشای خطوط آهن چه نظریه دارد آیا وزارت فواید عامه برای پیشبرد امور فواید عامه تا کنون از کمکهای موسسه ملل متحده و نقطه ۴ امریکا استفاده نموده و یا در آینده خواهد نمود؟

ج- در افغانستان در حدود ۵۰۰۰ کیلومتر سړک درجه اول یا خط عمومی (متصد از سړکهای عمومی آن سړکهای است که مراکز مهم مملکت را بهم وصل میکنند) و ۱۰۰۰ کیلومتر سړک درجه دوم و تخمین ۳۰۰۰۰ کیلومتر سړکهای محلی و راههای کاروانی وجود دارد. اکثر سړکهای افغانستان برای ترافیک و تردد در تمام سال هنوز کاملاً اطمینان بخش نیست. علل عمده آن اینست که:

۱- احداث اکثر این سړکها بدو اساس فن سړک سازی از طرف مهندسين ورزید بعمل نیامده و موقعیت بسی قطعاً آن در اراضی درست تشکیل و تثبیت نشده چنانچه بسیاری از قطعات سړکها حتی بسیار قسمت های سړکهای درجه اول در مواضعی واقعست که از لحاظ فن سړک سازی نباید واقع میبود این موضوع بذات خود عامل تولید مشکلات و خطرات عدیده میباشد از قبیل تهدید خط سړک و ساختمانهای متعلقه آن ذریعه سیلاب سنگریزه برف کویه ریگ کویه یخبندی در سرما و وجود کوتلهای شخ و امثال آن.

خطراتیکه از نارسائی در طرز ساختمان سړک متوجه عابرين و عرادها میباشد زیاد است مثلاً کم عرض بودن سړک گولائیهای تنگ و بد. از همه بدتر و خطرناک تر عدم چشم انداز است یعنی راننده عرادجات اکثراً در گولائیها و کوتلهها و برجستگیهای سړک که شکل قبه را دارد نمیتوانند یک مسافه کافی را زیر نگاه خود قرار داده بغا طر جمعی مو تر براند. این عدم مطلق یا نا کافی بودن چشم انداز بسا اوقات سبب تصادمات یا دیگر واقعات اسف انگیز میگردد. مهم تر اینکه و اوسر کههارا بتوانیم در این چنین اراضی بخته هم بکنیم باز هم ترمیم و نگهداری آنها طور مستدام نیاز مند به سنگ و چغل است که رسانیدن آن بالای موضع کار مشکل و گران است این وضع مخصوصاً در اکثر مناطق ولایات مزار شریف، فغان و میمنه دیده میشود.

۳- در بسی جاها بدن سړک از اراضی همجوار است تراست. علت بزرگ آن اینست که هنگام ساختمان این قطعات سړک فقط بهر دو طرف آن یک جویچه کنده شده و حتی مواد کشیده شده از جویچه نیز بالای خود سړک انداخته نشده تا بدن سړک را بلند تر بسازند. در مرور زمان زیر تاثیر گردش عرادها زمین سړک متراکم سائیده و پرت

شده که در وقت باران و وفرت آب سرك شكل جوى را بخود ميگردد بعضاً در اثر پست بو دن موقعيت بدن سرك زه آب اراضى همچو ارسرك نيز بالاي سرك جريان پيدا کرده موجب گل ولاى ميشود. وجود آب زياد در سرك هيچ وقت خوش سرك سازها و مردمانيكه بسرك علاقه دارند نمى آيد .

۴- عدم پلها و ديگر سا ختما نهاى صنعتى كه در مواضع لازمه بايد موجود باشد نيز سبب مشكلات و شكايات عابرين و مال كين عراد ها ميگردد طبعاً نبودن اين پلها يا معبرها بالخاصه در مواقع بارانى و سيلاب بر مشكلات ترافيكى ميا افزايد فعلاً در مناطق بدخشان نورستان و هزار جات كمتر سرك وجود دارد البته وقتيكه قدرت و توان مالى مملكت اجازه بدهد واضح است درين ولايات در آنجاهاييكه احداث سرك لازم ديده شود سرك ساخته خواهد شد درينجا ميخواهم تد كردهم كه ساختن سرك و داشتن يك شبكه كلان سرك بدنيست اما بايد همان سركها كه اقتصادى باشند اول ساخته شوند زيرا ساختن يك سرك يكبار يك مصرف دارد و نگهدارى و ترميم دايمي آن مستلزم يك مصرف دائمي ميباشد . اگر در ساختن سركها غور صحيح و اقتصادى نشود بدبهي است كه خساره آن زياد و دائمي خواهد بود .

فبريزى سركهاى مهم مملكت و انشاي خط آهن البته چيز مفيد و پسنديده است ولي هر دو كار مستلزم مصارف خيلى زياد است واضح است كه اين چنين اقدامات مربوط و منوط بقدرت مالى و اقتصادى مملكت است كه در وقت داشتن توان ملى در اطراف اقدام بچنين كارها غور خواهد شد در موضوع خط آهن تا كنون كدام نظريه مثبتى نزد وزارت فو ائد عامه موجود نيست وزارت فو ائد عامه از نقطه ۴ ترومن تا حال استفا ده نتوانسته اما مسو سسه امداد تخنيكى ملل متحده بكنفر متخصم سرك سازى را حسب درخواست فو ائد عامه بكا بل خواسته است و ممكن در آينده كمكهاى بيشترى بوزارت فو ائد عامه بكنند. فو ائد عامه امسال از موسسه مذكور براى دو نفر فيلوشيب خواهش نموده شايد منظور گردد. البته از مساعدت ها و كمك ها نيكه بوزارت فو ائد عامه بكنند حسن استقبال بعمل خواهد آمد .

س- از جمله كارها نيكه وزارت فو ائد عامه در سال ۱۳۳۱ انجام داده كدام يك از نظر شما داراى اهميت بيشتر است؟ لطفاً معلومات بدهيد كه سرك تنگى غار و چه وقت قابل استفاده خواهد شد ؟

ج . بنظر من از جمله كارهاى ۱۳۳۱ وزارت فو ائد عامه كار سرك تنگى غار و مطالعه مقدماتى سرك سالنگ و كار ساختن بند سراج غزنى نسبت بديگر كارهاى مربوط فو ائد عامه داراى اهميت بيشتر است. سرك تنگى غار و انشاء الله در اواخر ۱۳۳۳ در صورت داشتن پول بترافيك سيرده خواهد شد . بايد گفت كه گذشتان يك مو تر تيز رفتار يا يك لارى از راه تنگى غار و حالا آنقدر مشكل نيست اما وزارت فو ائد عامه در نظر دارد يك سرك بهتر از سركهاى موجوده بسازد و بترافيك عامه تقديم نمايد بايد علاوه نمود كه علت

عمده بس افتادن کارهای فواید عامه مشکلات بودجوی و نداشتن سامان عصری کار است و هم ملتفت باید بود که کار سرک تنگی غار و قبل از ۱۳۳۰ برای ۶ سال معطل بود و در سال ۱۳۳۰ مجدداً شروع شده است. بعقیده من در این مدت کوتاه و با این نافرهمی و ناریمائی آلات و مواد طرف ضرورت در تطبیق چنین پروژه بسیار کار شده است.

س- امسان دولت برای انشاء و ترمیم سرکهای مملکت بگرفتن فرض ملی اقدام نموده است وزارت فواید عامه از این پول چطور و در کدام سرکها استفاده خواهد کرد ؟

ج- نزد وزارت فواید عامه از روی شمار ترافیک ثابت است که شریان مهم ترافیکی مملکت سرک عمومی تورخم، جلال آباد، کابل، چاریکار، پل خمی، مزار شریف و کلفت میباشد لذا اصلاح این سرک حق اولیت دارد و از واجبات است. چنانچه یک قسمت زیاد سرک بین بلخ و کلفت که در جبهه زار واقع بود متدرجاً در سه سال اخیر بخته کاری و پل های آن تعمیر شد و در سرک بین بلخ و پل خمی و چاریکار اصلاحاتی بعمل آمد (ساختن یک تعداد پلها و پلچک ها تبدیل خط سرک بغرض رفع مشکلات یا کوتاه ساختن راه مثلاً احداث یک سرک نو بین پل خمی و چشمه شیر اصلاح کوتلها و پیوزه ها مخصوصاً اصلاح لردا د علی بدک که بسیار خوفناک بود) از پول فرض عامه اصلاح مزید این شریان مهم بعمل میاید و سرک تنگی غار و که یک قطعه با اهمیت این شاهراه است ساخته میشود.

افغانستان زراعتی

مصاحبه با رئیس مستقل زراعت

س- شما برای بهتری وضع زراعتی و فلاحتی مملکت و بلند بردن معیار تولیدات زراعتی و فلاحتی افغانستان چه نظریه دارید ؟

ج- برای بهتری وضع زراعتی و فلاحتی و بلند بردن معیار تولیدات زراعتی و فلاحتی مملکت پروگرام و نظریه ریاست زراعت اینست که اول ترازمه دهقان بتواند از اراضی خویش حاصلات فراوان تری بردارد و مالدار محصول بیشتر و بهتری از حیوانات خود بدست آورد تا از بلند رفتن تولیدات زراعتی مملکت بردارائی و ثروت و استمداد اقتصادی اش افزوده از وفور مصالح زراعتی بهبود و اصلاحی در سویه زندگی اهالی مملکت پدید آید از جانب دیگر از تجارت مواد و پیداوار زراعتی، بنیه اقتصادی مملکت که اساس آن بتجارت مواد زراعتی استوار است تقویه گردد.

رسیدن این مرام وابسته به مراعات وطنی بعضی مراتبی است که اول ترازمه به فن و تحقیقات تکنیکی رابطه مستقیمی دارد، یعنی پیشرفت مرام همیشه با یک سلسله تحقیقات فنی ارتباط دارد که متوالیاً بایست در تمام شقوق زراعتی که توسعه و انکشاف آن مدنظر باشد مراعات شود.

مراتب فنی فوق بتواند ر وازروی اهمیتی که دارند مراد از مجادله با امراض حیوانی و مجادله با امراض نباتی و توسعه و اصلاح ذرع نباتات خصوصاً نباتات صنعتی و تربیه و اصلاح حیوانات خصوصاً گوسفند قره قلی و اصلاح و تقویه اراضی زراعتی و استواری برخی از صنایع قدیمه زراعتی به اساس فن و تکنیک جدید از قبیل تربیه کرم پیله و امثال آن و توریید و ترویج آلات زراعتی عصری و فراهم آوری اشخاص فنی میباشد .

س- آیا برای اصلاح سیستم موجوده تولیدات زراعتی و توریید و بکار انداختن ماشین ها و تراکتور های عصری زراعتی ضرورتی احساس می شود یا نه و اگر چنین ضرورتی احساس می شود ریاست زراعت برای رفع آن چه اقدامی نموده و در آینده چه خواهد نمود ج- جای شبهه نیست که در تمام نقاط افغانستان باستانی دره ها مثل دره غور بندتا

شیخ علی و بامیان و بعضی دره های دیگر که اراضی کم و نفوس بسیار می باشد و سیستم موجوده زراعت تا حدی خیلی خوب به نظر میرسد به نحویکه قطعات کوچک زمین را برای زراعت خوب آماده ساخته یارو داده خیشاوه کرده مواظبت خوب نموده و حاصل کافی میبردارند اما در سایر نقاط مملکت که اراضی زراعتی آن وسیع است سیستم زراعت اصلاحات زیاد میخواهد اگر چه ریاست مستقل زراعت همیشه در فکر این است که در سیستم موجوده زراعت مملکت اصلاحاتی بعمل بیاورد لیکن این اصلاحات وقت و مطالعات دقیق بکار دارد مطالعات مذکور بسا مسائل و پرابلم ها رادر بر میگیرد از قبیل وضعیت اراضی و زراعت در حصص مختلف مملکت .

(چه در تمام اراضی و مو اضبع رو بکار آوردن یک سیستم متحد الشکل ممکن نیست) وضعیت اقتصادی زارعین - وضعیت مالی دولت، امکان توریید آلات و ماشین های عصری و غیره را محدود ساخته است، اگر مملکت بدون مطالعه ماشین و آلایرا که در بازارهای تجاری ممالک مختلف دنیا موجود بوده و صنعت گران با تبلیغات تشویق آمیز آنرا عرضه میدارند وارد و بکار بیندازد معلوم نیست که چه نتیجه بدست خواهد گرفت . چنانچه دیده شده بعضی ممالک بدون مطالعه ماشین و آلات عصری رادر مملکت وارد و بعد از مدتی کار و نتیجه مثبت از آن گرفته نتوانسته و بلکه بضرار اقتصاد مملکت تمام گردیده به همین نسبت ریاست مستقل زراعت از سازمان امداد تغذیکی ملل متحد یک نفر متخصص آلات دستی زراعتی رادرخواست نمود که شعبه F.A.O سازمان مذکور سال گذشته متخصص مذکور را بدسترس ریاست زراعت گذاشت و ریاست مستقل زراعت و سایر سفرو غیره متخصص موصوفرا تهیه و او را به نقاط مختلف افغانستان مخصوصاً سمت شمال که زراعت آن از نقطه نظر اقتصادی مملکت اهمیت بیشتری دارد اعزام نمود و امسال قرار داد مذکور را برای یک سال دیگر با FAO تمدید داد تا نامبرده در این حصه و سایر حصص مملکت مطالعات خود را تکمیل نماید و هم شعبه FAO یک تعداد محدود آلات دستی زراعتی نیز طور کمک به افغانستان داد تا استعمال آن

در اراضی تطبیق شود البته وقتی که متخصص مذکور مطالعات خود را تکمیل و را پورت خود را بریاست مستقل زراعت تقدیم نمود ریاست مستقل زراعت بعد از مطالعه راپورت موصوف در صورتیکه مطالعات مذکور کافی و فنانعت بخش باشد و مطالعات بیشتری را ایجاد نه نماید برای اصلاح سیستم زراعتی توریید و بکار انداختن ماشین و آلات عصری پلانی طرح و به حکومت پیش خواهد نمود .

س- ریاست زراعت برای تقویه و حمایه زارعین بی بضاعت چه تدابیری اتخاذ کرده و تاکنون مصدر چه خدماتی باین طبقه گردیده اند وهم شخص جلالته آبی دربارہ بانك زراعتی که چندی است مردم جدا انظار تشکیل آنرا دارند چه نظریه دارند و چه وقت این بانك شروع بکار خواهد نمود .

ج- اقداماتی که ریاست زراعت برای دفع امراض حیوانی و نباتی و اصلاح حیوانات و نباتات و تقویه و اصلاح اراضی وغیره کارهاییکه منتج به بلند بودن حاصلات زمین و زیاد ساختن منافع زمیندارو دهقان است عملی نموده همه برای این است که زارعین و دهقانین برضد خسارات امراض حمایه و برای بدست آوردن حاصلات مزید از زمین های خود تقویه شوند. و تنها اینککه هر سال به لکها گاو دها فین از مرض گاو مرگی نجات داده می شود و مزروعات شان از حشرات مضره ملخ و جولا گک وغیره حمایه میگردد ثابت می سازد که اقدامات ریاست زراعت در حمایه و تقویه زارعین تا بکدام درجه اثربنک دارد. صرف نظر از شرح اقدامات فنی دیگری که نتایج آن بصورت فوری معلوم نمی شود ولی در بلند بردن حاصل زمین و توسعه دائره منافع زارعین در آینده رول مهمی را بازی خواهد نمود در ریاست زراعت هر گونه اقدام که بعمل می آید برای توسعه و اصلاح زراعت بوده و نفع آن مستقیماً بزمین دارو دهقان و مالدار تکیه خواهد کرد .

ترتیباً تکیه ضد امراض حیوانی دیگر از قبیل مرض کرم جگر گوسفند و توسعه و معالجه مرض مرغ مرگی و برضد چیچک گوسفند وغیره گرفته شده است و ترتیبات فنی که دربارہ توسعه زرع پنبه و لبلبو و برای توسعه و اصلاح پنبه وری ذریعه متخصص پنبه اتخاذ گردیده است و تاسیس تجربه گاهاولا بورتواری های تحقیقاتی که روی دست است همه باساس اینستکه زراعت توسعه و اصلاح پذیرفته و دهقان و مالدار بتوانند از زمین و مالدار ی خود حاصلات بهتر و فراوانتری بدست آورد و تحقیقات و مطالعات فنی در زمینه های مختلف زراعتی در مبادی احوال گرچه دارای کدام فائده مادی فوری معلوم نمی شود لیکن اولین مراحلی است که برای تأمین مفاد و بهبود حال زارعین بایست نیمه وده شود . یعنی در تمام اجرا آتی که بعمل می آید مطلوب و هدف اصلی همانا بهداشت زراعت و بهبود حال دها فین است .

درباره تاسیس بانك زراعتی از چندی است ریاست زراعت تاجاتییکه مربوط بریاست زراعت است داخل اقدام می باشد و قانون تاسیس يك بانك زراعتی ترتیب داده شده است لیکن چیزیکه در تاسیس يك بانك زراعتی از همه مهم تر است سرمایه آن است که ریاست

زراعت از بودجه عادی خود آنرا نمی‌تواند تأمین کنند و بایست برای آن مدرکی در اثر مفاهمه بین بانک ملی و ریاست زراعت پیدا شود که خود این موضوع تاحال حل نشده است اما ریاست زراعت این موضوع را همیشه طرف توجه قرار داده چنانچه بهمین مطلوب در اثر دعوت سفارت امریکا يك نفر فنی را برای شمول در کانسفرانس بین المللی تقاوی زراعتی کالیفورنیا در سرطان ۱۳۴۱ فرستاده است که بعد از اتمام دوره فیلوشیپ خود در همین زودی ها ریاست زراعت مراجعه خواهد نمود و با اساس راپورت و معلومات شخص مذکور درباره تاسیس يك بانک تقاوی زراعتی تا حد امکان اقدامات لازمه بعمل آورده خواهد شد بسیار ممکن است که درباره تاسیس همچون يك بانک با کمک هائی شود بهر صورت موضوع تاسیس بانک زراعتی مدنظر ریاست بوده و در مراحل ابتدائی خود میباشد و آنچه تا کنون حل نشده موضوع سرمایه آن است.

س - تا کنون ریاست زراعت از کمک تکنیکی ملل متحده در انکشاف امور زراعتی مملکت چه استفاده کرده است و آینده به چه پیمانہ استفاده خواهد کرد و شما مساعدت های تکنیکی ملل متحده را در پیشرفت های زراعتی تا چه حد موثر میدانید ؟

ج - ریاست زراعت از امداد تکنیکی زراعتی یونیورسیتات F. O. در شقوق مختلفه زراعتی استفاده زیادی نموده است و کوشش شده که حتی الامکان در زمینہ های مختلف زراعتی استفادہ های ممکنه و نهائی بعمل آید.

تا کنون استفاده که از معاونت های تکنیکی ملل متحده بعمل آمده است روی هم رفته نفر فنی و مقداری سامان و آلات لا بر اتوار بوده است که متخصصین در شقوق مختلف زراعتی مطالعات بعمل آورده اند و از مطالعات و نظریات شان در ترتیب پروگرام های ریاست زراعت استفاده بعمل آمده.

استفاده هاییکه از کمک تغذیه کی شده و در بعضی موارد آنی و بار زودر بعضی وارد شکل نظری و تجاری داشته است که نتیجه کامل آن در آینده به نظر خواهد رسید. مثلاً در حالیکه نتیجه کارهای متخصصین مرض تا کو و مرض مرغی صورت عملی و وسیعی داشته است نتایج کارهای متخصصین بلبلو و پنبه که سالهای متعددی را ایجاد میکنند تا هنوز به مراحل اخیر خود نرسیده است تا از آن حد فوائد حاصل شده را نتخمین بتوانیم.

در شق تربیه و اصلاح پبله نیز با وجود اینکه متخصص آن در مراحل ابتدائی تجارب خود میباشد تا جائیکه معلوم شده نتایج فعالیت متخصص مذکور بسیار خوب بوده و ممکن است در اثر ترویج اصول جدید پبله وری که در یک سال بعوض یک دفعه سه دفعه از پبله حاصل گرفته شود و در اثر اصلاح تخم پبله و توریید جنس اصلاح شده پبله و نهال های توت حاصل ابریشم خیلی ها بلند برود.

همچنین کارهای متخصصین مرض گاو مرغی و مرغ مرغی قراریکه تحت فقره اول سوال شرح داده شده است خطاصعودی داشته و در اثر به کار انداختن واکسین خشک گاو مرغی و از دیات واکسین مرغ مرغی ممکن است در سال ۱۳۴۲ بمقابل این امراض کامیابی های بی سابقه بدست آید.

در زمینه تحقیقات در اطراف امراض نباتی نیز نتایج خوبی بدست آمده است که برای مجادله ضدامراض نباتی خیلی مفید خواهد بود و هنوز تحقیقات و اقدامات در این زمینه که در مراحل ابتدائی است ادامه دارد همچنین متخصصین تربیه قره قلمی در مورد تکثیر و اصلاح جنس قره قل مطالعات مفیدی بعمل آورده اند که باساس آن میتوان در باره اصلاح و تربیه این گوسفندان اجراآت مفیدی بعمل آوریم و در باره معالجه امراض و تهیه خورا که و توسعه علف چر و غیره آنها باساس معاونت های فنی ریاست زراعت و معاونت های مالی کوپراتیف مالدارانی کارهای مفیدی صورت عملی را اختیار نماید .

در توسعه و اصلاح زراعت پنبه تجارب و مطالعات مفیدی ذریعه متخصصین آن بعمل آمده است و اجناس خوب پنبه تحت زرع گرفته شده و در نقاط مختلف قطغن تجارب زرع پنبه باساس قوانین فنی بعمل آمده است تا به تقلید آن زارعین در زرع پنبه خود از بهترین اصول کار گرفته و حاصلات و جنسیت پنبه خود را بلندبیرند متخصصین امراض گوسفند که نقاط مختلف مملکت را گردش نموده و مطالعات مفیدی در باره امراض گوسفند بعمل آورده است را پورت های خود را بریاست زراعت تقدیم داشته است تا ترتیبات لازمه برای عملی نمودن آن اتخاذ گردد
نوت: يك قسمت این مصاحبه در اصلاح نشر شده.

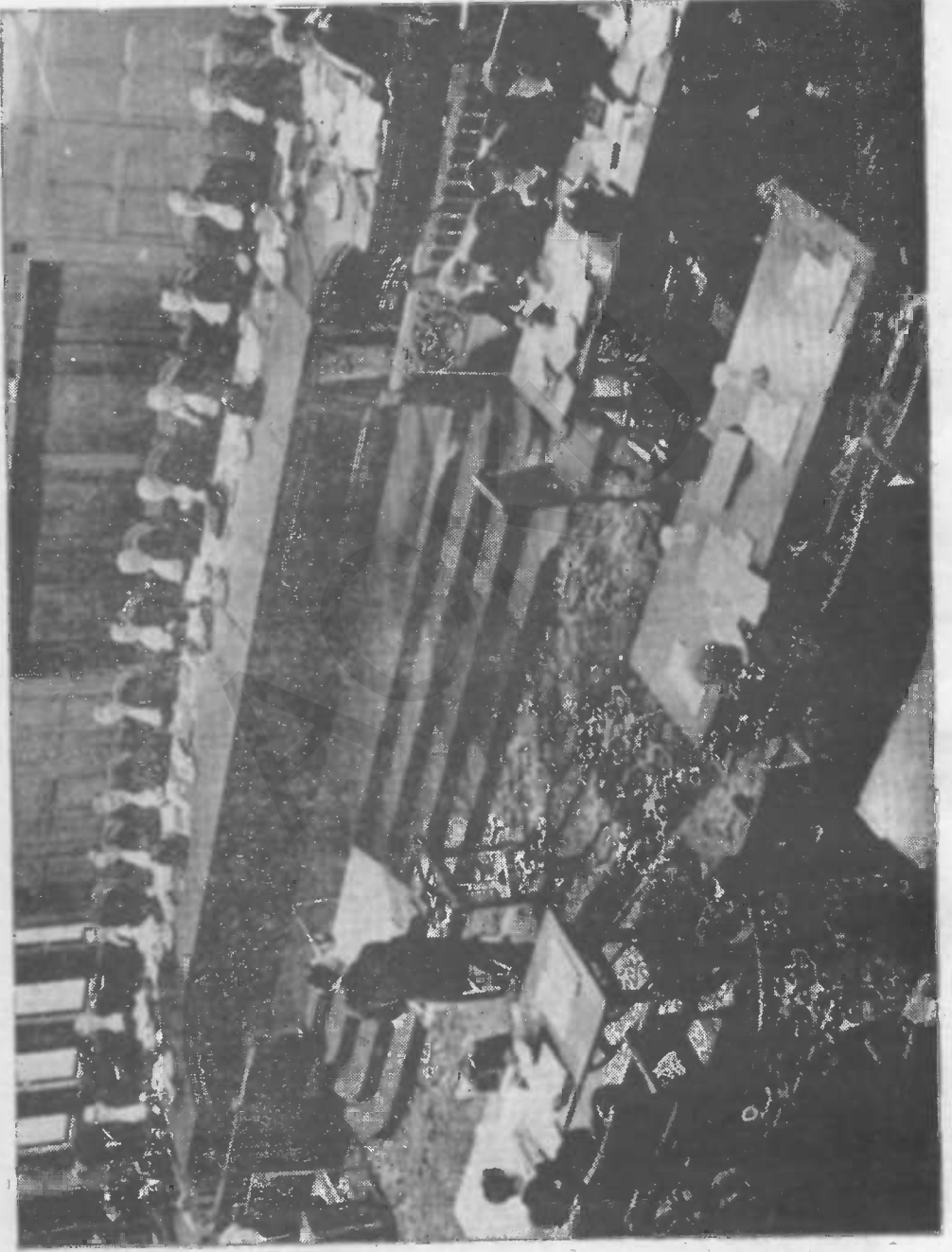
تأمین عدالت

مصاحبه با وزیر عدلیه

س- به نظر شما آیا تشکیلات وزارت عدلیه کافی، و وضع محاکم شرعی افغانستان از لحاظ اداره رضائیت بخش است یا نه و محاکم شرعی مملکت در وظائف خود که عبارت از تأمین عدالت است موفقند یا خیر؟

ج- يك تشکیل مدتی موزن و معقول به نظر میرسد. ولی وسعت احتیاجات و تجول در آن وقت دیگر ایجاد میکند که در آن تشکیل تعدیل و تغییر می وارد آید. وزارت عدلیه مطابق نظریه که فعلا دارد میخواهد در تشکیلات شعبات داخل وزارت تعدیلات تا جائیکه امکان تطبیق داشته باشد وارد آرد .

وضع محاکم عدلیه بجا حاضر با افراد و اشخاصیکه موجودند تا حدی رضائیت بخش است اما این هم چیزی نیست که در يك نقطه متوقف باشد. زیرا خواهشات و آمال با مرور زمان ایجاد میکند که اجراآت محاکم بیش از پیش مطلوب و رضائیت بخش تر گردد. وزارت عدلیه به این منظور به تأسیس مدرسه قضات اقدام نموده و کوشش می شود تا آنها نیکه ازین مدرسه فارغ می شوند و بخواجج و ضروریات عصر ملتفت و از معلومات جدید بهره ور باشند چنانچه از وقت تأسیس این مدرسه تا کنون نتیجه کار اشخاصیکه ازین مدرسه فارغ شده اند نسبتاً بهتر تر بنظر میرسد و امید است وقتی که تعلیمات مدرسه بجد نهائی خود برسد از فارغ التحصیلان

قصر سلج در ماه یکم دیوان عدالت بین المللی قضات در مشهد و مربوط به معاهدات سلج رسیدگی می کنند

منظره کرسیون اول که دران رؤسای هیئتها از طرف حکومت متبوعه خود شان نماینده گی میکنند . در رویف اول نماینده
اقوالستان عراج محمد کبیرخان لودین باغ، شاهان ناصرصبا و باغلی محمد اسماعیل خان عثمان بیگ از سکرترهای نماینده گی

مطبوعات و استاد خلیلی

مصاحبه بارئیس مستقل مطبوعات

- س- مردم بعض مواد اصولنامه مطبوعات را السټیکې دانسته و از آن شکایت دارند. جلالتمابی درینباره چه نظریه دارند آیا برای اصلاح این نقیصه اقدامی خواهند فرمود.
- ج- بلی بعض مواد اصولنامه مطبوعات السټیکې بوده و ضرورت به تفسیر دارد ریاست مطبوعات از چندی باینطرف متوجه این نقیصه بوده و در نظر دارد با حفظ آزادی قلم بر اساس دیو و کراسی به آن مواد قانون مطبوعات که از نظر ابهام و ابهام عبارت و یا از لحاظ عفت و صلاح قلم قابل اصلاح باشد تجدید نظر نماید.
- س- بعض هاز سیستم موجوده اقدامات پشتو تولنه در تعمیم و تقویسه لسان پشتو (مطابق آرزوی مردم) شکایت دارند شما برای پیشبرد این منظور چه نظریه دارید؟
- ج- زبان پشتو در سر تاسر مملکت عمومیت دارد و زبان مردم این سر زمین است تمام طبقات مردم در هر منطقه بقدر ضرورت و احتیاج (روزانه) بزبان پشتو تکلم میکنند ولی ریاست مطبوعات برای تعمیم ادبیات عالی پشتو و فراهم نمودن تالیفات مفیده و غنی ساختن این زبان از علوم و فرهنگ جدید جدا داخل اقدامات میباشد و انجام این غایه را یکی از فرایض ملی و علمی می شمارد چنانچه با اساس پیشنها در ریاست مستقل مطبوعات، وزراء و دانشمندان وطن که درین راه سر رشته دارند انجمنی تشکیل نموده و به منظوری حکومت این مجلس بحیثیک شورى عالی برای بر آوردن این فریضه ملی آغاز بیکار نموده است.
- س- عدهی اربهیخواهان ارتباط مدیریت عمومی پشتو تولنه، مدیریت عمومی انجمن تاریخ و مدیریت عمومی دائرة المعارف را بوزارت معارف نسبت بر ریاست مستقل مطبوعات مناسبتر میدانند جلالتمابی دزین باره چه نظریه دارند؟
- ج- فعلاً درین باره ریاست مستقل مطبوعات کدام نظریه ی ندارد و تشکیل موجوده را مناسب میدانند.
- س- نشریات کابل رادیو که بوج متوسط بخش میگردد از سرحداث افغانستان تجاوز نمیکند حتی بعضی ولایات دوردست مملکت هم در روز نمیتوانند چنانچه لازم است از نشریات کابل رادیو مستفید شوند، برای اینکه نشریات کابل رادیو در خارج مملکت به صورت صحیح بخش شود ریاست مستقل مطبوعات چه اقدام کرده یا خواهد کرد؟
- ج- دولت برای تهیه دستگناه موج کوتاه که میتواند آوزار به اکثر نقاط دنیا برساند داخل اقدامات است و این کار با مساعد شدن زمینه فوراً عملی میشود ریاست مستقل مطبوعات نیز درین مورد متوجه بوده و جدیانه فعالیت می کند.
- س- طبقه منور از تماشای اکثر فلم های خارجی که نمایش آن نتیجه مفیدی ندارد شکایت دارند و بیگناه راه موثر گردانیدن نمایش فلم ها را تهیه فلمهای وطنی میدانند خواهشمند است جلالتمابی درین باره از اقدامات ریاست مطبوعات معلوماتی لطف نمایند.
- ج- ریاست مستقل مطبوعات همچنانیکه امسال شعبه ی برای عکاسی تاسیس نموده است متوجه تهیه فلم های وطنی نیز بوده و برای وصول باین منظور داخل اقدامات است و بسیار احتمال میرود درین نزدیکی ها از نتیجه اقدامات و فعالیت های ریاست مطبوعات در حصه فلم گیری علاقمندان مستفید گردند.

وفات

شب (۹) قوس ساعت یک صبح وقت هند و الا حضرت سردار احمد شاه خان وزیر دربار سلطنتی و المد علیا حضرت ملکة افغانستان به اثر مرض سکته قلب در راه سفر بطرف امریکا جهت معالجه به عمر ۶۴ سالگی در بیهوشی وفات نمودند جنازه والا حضرت مرحوم تو مطیاره بوطن

وارد و با احترامات لازمه به قصر دلکشا نقل داده شد ساعت ده قبل از ظهر روز ۱۱ قوس جنازه والا حضرت با تشریفات شاندار یس از آنکه نماز جنازه در مسجد عبد گاه خوانده شد در آرامگاه شان واقع «تبه مر نجان» در جوار آرامگاه اعلی حضرت شهید سعید بخاک سپرده شد مجلس فاتحه خوانی والا حضرت مرحوم بر روزهای ۱۲ و ۱۳ قوس از ساعت ۱۰ الی ۱۲ قبل از ظهر بحضور اعلی حضرت معظم هما یونی در مسجدیل خشتی انعقاد یافته بود که در آن اعضای خاندان شاهی هیئت وزراء نمایندگان سیاسی دول متحابه اسلامی متعین کابل، اعضای مجلسین شوری و اعیان امورین ملک و عسکری اعزه و معارف شهر و طبقات

مختلف اهالی جهة اتحاف دعا بروح آن مرحوم والا حضرت سردار احمد شاه خان وزیر دربار مرحوم حضور بهم رسانیده عرض تعزیت نمودند زنا از ساعت ۳ الی ساعت ۵ روزهای مذکور بحضور علیا حضرت ملکة معظمه در ارگ شاهی نیز منعقد بود و همچنان مجالس فاتحه خوانی در ولایات مملکت و سفارت خانه های افغانی در خارج صورت گرفته و تعزیت نامه ها از طرف دول متحابه بحضور اعلی حضرت معظم هما یونی و علیا حضرت ملکة معظمه موصلت نمودند. داغ افغانستان کالیه بانشر این خیر از فقدان والا حضرت مرحوم که یکی از شخصیت های نیک و خیر خواه ملت و از مردان صادق مملکت بودند اظهار تأسف می کنند.

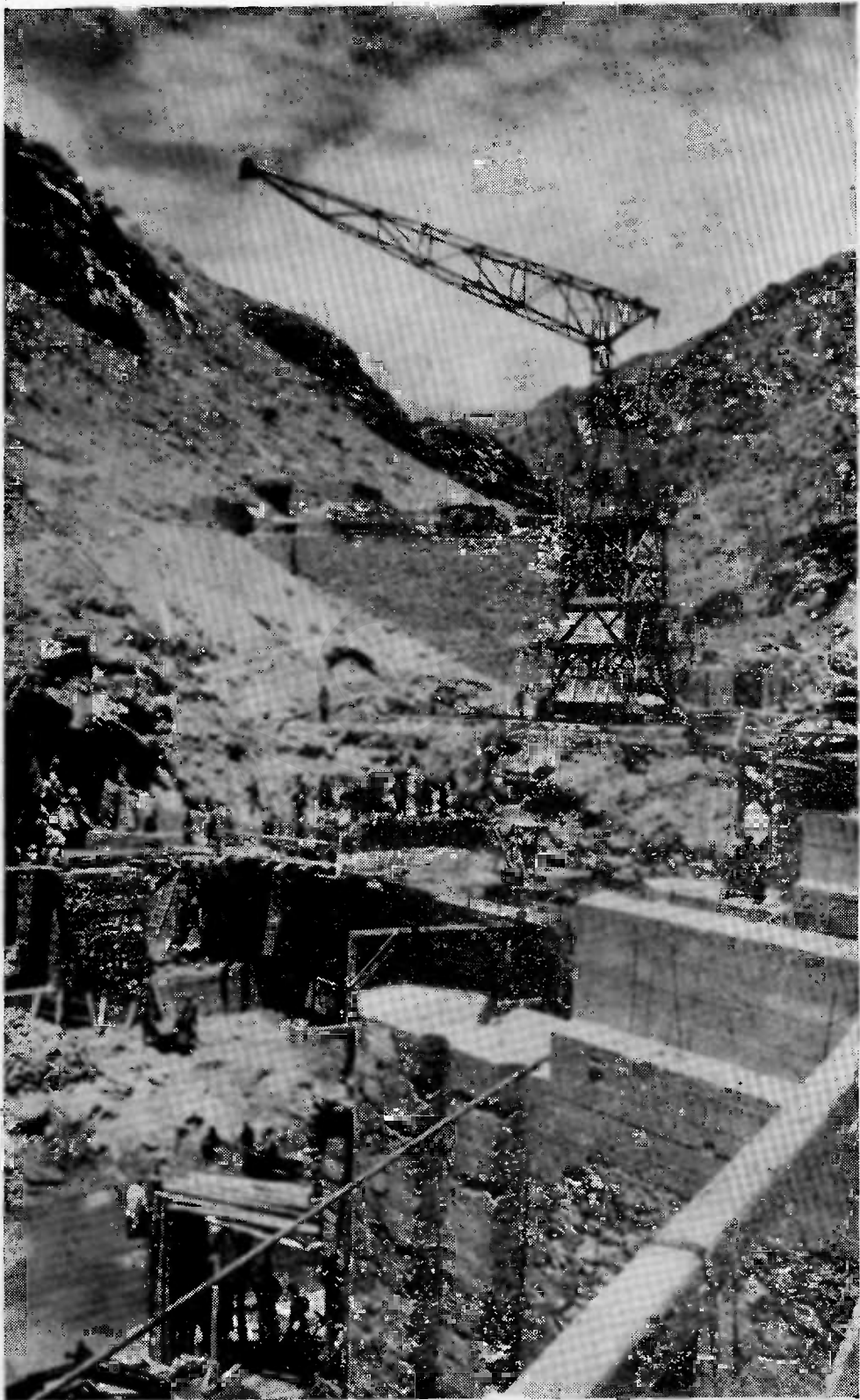
مرد دو صد و چهل ساله

فرار اطلاعاتیکه که اخیراً بدست آورده ایم شخصی بنام محمد رحیم ساکن دره بادیل کنترها ولایت مشرقی که ۱۸۰ کهنون ۱۹۴۳ سال دارد هنوز زنده است ولی متأسفانه از دست و پا افتاده . تعداد او را ده این مرد مسن بیش از ۴۰۰ نفر بوده و اهالی کنترها این امر را دایله تثبیت سن نامبرده وانمود میسازند اداره درین باره مشغول مطالعه و کسب معلومات بیشتر است اگرچه این واقعه یک واقعه بی سابقه و خیلی عجیب مینماید زیرا که ترشیده شده که شخصی در عصر حاضر با این سن رسیده باشد معذک امید است مساعی ما بروی تحقیقت این مسئله روشنی اندازد

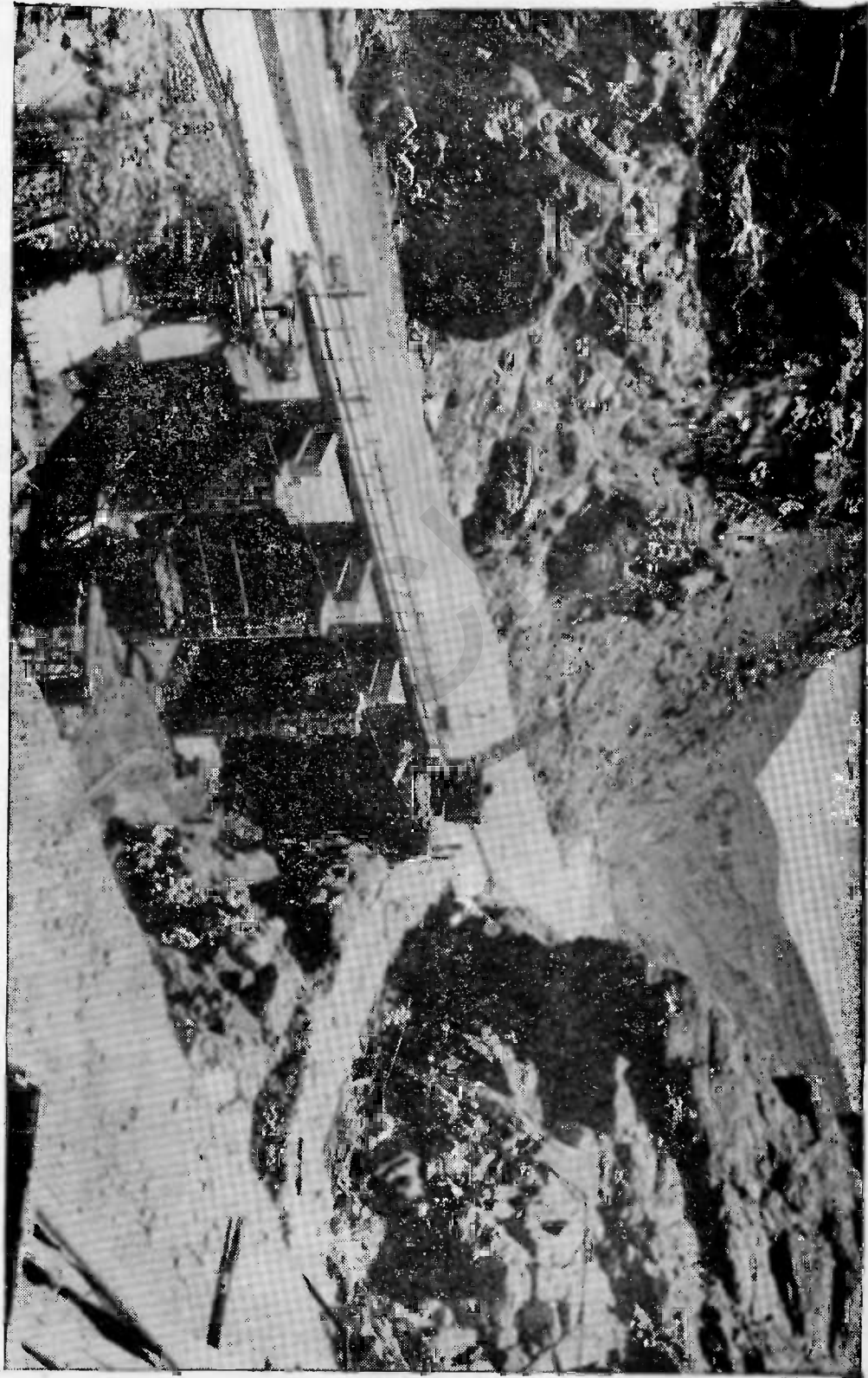
محمد رحیم ساکن دره بادیل کنترها مرد ۲۴۰ ساله

از مناظر کار در سروبی

یک نمونه از فعالیت‌های عمرانی

از مناظر عمرانی سرونی

پل آرمه که نزدیک فابریکه سرونی ساخته شده

۲۰۹

۱۳۳۹

۲

این فابریکه تیارایی کمانال بطول ۱۴۰۰ متر بوده و کمانال یایانی آن ۲۲۰ متر است
در این فابریکه دو پایه توزه بین یا جزیرتر های مربوط آن نصب گردیده که هر دوی آن به
یک مقدار آب ده متر مکعب فی ثانیه و سر کوب ۵۰ - ۷ متر ۶۴۰ کیلوات قوه تولید میکنند.

تول عمومی

کار اساسی کشیدن تونل عمومی که در سال ۱۳۳۱ آغاز و باید که ۳۷۰۰ متر بطول
و قطر ۷ متر شکافته و آب برای جریان و بیکار انداختن فابریکه در آن جاری میگردید
تا کنون در حدود یک هزار و پنجاه متر سوراخ کرده این تونل به استثنای یکصد و پنجاه
متر تونلیست که در سرک جدید کشیده شده.

سرک :

از آنجاء که سرک فعلی رفت و آمد عمومی مشرقی که با اتصال بند واقع است تحت آب
فی آید. لهنداء یک سرک جدید که از سطح بند ۲۰ متر بلندی دارد در حال تمهید است
این سرک که مجموعه ۶۳۵ متر طول دارد دارای دو تونل یکی بطول ۱۰۸ متر و دیگری
بطول ۴۳ متر که هر دو یکصد و پنجاه و یک متر میباشد. درین سرک بیست هزار متر مکعب
سرنیک برانی گردیده همچنان برای انتقال مواد از تونل عمومی و فوری یک تونل دیگر
بطول ۲۲۹ متر حفر و کشیده است.

ملك الشعراى افغانستان

پس از وفات جناب قارى عبدالله خان ملك الشعراى مرحوم، پيښى از ۹ نور ۱۳۲۲ (۹ بعد در اوایل امسال) مقام علمى و پایة بلند معنوى استاد بيتاب در شعر و ادب توجه وزارت معارف و زیاست مستقل مطبوعات را جلب نمود و حسب پیشنهاد وزارت معارف و موا قعه ریاست مستقل مطبوعات و فرمان اعلی حضرت معظم، همایونى در اوایل سال ۳۱ جناب استاد بیتاب بلقب ملك الشعراء مفتخر گردیدند.

مختصر سوانح ملك الشعراء

جناب صوفى عبدالحق

خان فرزند مرحوم ملا

عبد الاحد خان عطار

در سال ۱۳۰۶ قمرى در

قصاب كوچه بل خشتى

كابل بدنيا آمدند .

هشت ساله بودند كه پدر

شان از جهان گذشت

پس از فوت پدر زیر اداره

ولادۀ عبدالغفور آخوند

زاده و ملا عبدالله ملقب

به (مرشد) كه مردود از

علمای متبحر وقت بودند

ونسبت مامانى استاد را

دا شتند تربیه شده

مقدمات علوم عربى

و فارسی را از آنها

آموخته سپس به شعر

و شاعری پرداخته و درین جناب صوفى عبدالحق خان، بیتاب ملك الشعراى افغانستان

رشته از مرحوم قارى عبدالله خان ملك الشعراى فقیه، مستفید و مستفیض شده اند و بیتاب تخلص کردند

استاد از علوم تفسیر، حدیث، فقه، منطق، معانی، بدیع، بیان، صرف، نحو، عروض، قافیه و نجوم بهره

كافی دارند استاد از طرف جد مادری بقوم صافى پیوستگی دارند مذهب شان حنفى و در تصوف

بیرو طریقه نقشبندیه میباشد و مرتبه خلافت را درین طریقۀ دارا بهیستند استاد جز امور معنوی

به کارديگری ميل نکرده وساليان زندگي را وقف خدمت معارف کرده ودر تربيه اولاد معارف (ذکور واناث) همت گماشته درمکاتب وليسه هاستادريس و بالا خوره بحيث استاد فاکولته ادبيات دريوهنتون کابل تعيين شده اند. استاد علاوه بر مصروفيت خود (معلمي) در معارف مدت پنجسال در مجلس قرآن کریم که برای اولين بار در مطبعه عمومي کابل چاپ می شد ازارکان ترجمه وتصحيح بوده اند. تخیلات رنگين بيتاب گساهی آب وتاب از منطق وفلسفه گرفته وزمانی پیرامون عشق حقیقی وآسمانی دورزده در قالب غزل، قصیده مرثیه، قطعه، مثنوی، رباعی، مخمس، سدس ظهور میکنند اشعار استاد ساده وسلیس وتازگی دارد. مطول گوئی راخوش ندارند بلکه آنرا (اسهاب) یکی ازعيوب کلام می پندارند از صنایع بدیعه ایهام رامی پسندند ملک الشعرا به سبک هند شعری سراینده از شعرای هند (کلیم، سلیم، طالب، غنی، بیدل واقف) و از شعرای ایران شیخ سعیدی وخواجه شیرازرا پسندیده اند جناب شان مرد حلیم، قانع، راستکار، صادق بوده تظاهر، شهرت وتکلف را نیک نمی نگرند. چون استاد بیشتر اوقات شانرا به مصروفیت های تعلیمی میگذرانند وقت شعر گفتن وفرصت مطلوب برای تالیف ونوشتن کمتر دارند بانهم اثری چند از قبیل (رساله گفتار روان در موضوع علم بیان، مفتاح الغموض در عروض برای مبتدیان نوشته اند ترجمان شافیه شان طبع رسیده وبرخی از آثار دیگر را که از عربی، بفارسی آورده اند هنوز طبع نشده.

نمونه اشعار ملك الشعراء

غزل

ای وای که روی تو به پیش نظرم نیست	جز حسرت دیدار تو فکر دگرم نیست
آهی که به پیش تو کشم در جگرم نیست	دوری زمن ای آئینه رواز چه نمائی
آن قوت پرواز که در بال و پرم نیست	پیوسته هوادار سرکوی تو باشد
زان میروم از خویش که زاد سفرم نیست	دشوار بود قطع ره وادی الفت
جز دیده تر چاره دامان ترم نیست	ای کاش بدادم برسد اشک ندامت
سهل است اگر بالش بر زیر سرم نیست	ببریده تن من سرراحت طلبی را
اکنون که شده شیرمیسر شکرم نیست	در موسم پیری نبود ذوق جوانی
فریاد که آن چشم حقیقت نگرم نیست	دنیا چو حسابی سرآب است بنایش
چون بید نمود دارم ولیکن نمرم نیست	از زنگی خویش برو مند نگشتم
گرد ادرسی هست بجز گوش کرم نیست	از شور و شرد هر که درد سرفکر است
این وضع پسندیده ز نوع بشرم نیست	ایجاد اتوم است اگر از بی تجزیب
بی خود شکنی بر سر اهدا ظفرم نیست	چون گله بم آمده فتحم به هزیمت
کاین عاریتی جامه موافق برم نیست	زیباست اگر عادت تقلید ندارم
بیتاب پندار که زنگ خطرم نیست	در گوش طنین میکند اعلان فنایم

درد دل بیمار علاجش ز که جویم
بیتاب بجز لطف خدا چاره گرم نیست

تدابیر منزل

انسان هر قدر مدنی میگردد و مدارج ترقی و تکامل را می یابد به همان اندازه احتیاجات و ضروریات زندگی او بیشتر گردیده و مجبور میشود برای تأمین راحت و آسایش خود روز

بروز چیزهای نوی بیاموزد و راجع به آن چیزهاییکه ازدور و یا نزدیک با آن در تماس است یارم معلوماتی حاصل نماید و حق بجانب مهم است زیرا در غیر آن طوری که لازم است در بین اجتماع زندگی گمانی نتوانسته دستخوش رنج و اضطراب می گردد .

درین شکی نیست که هر فرد نمی تواند در تمام رشته های علوم مطالعات عمیقی نموده معلومات جامع و مطولی بیندرد اما اگر خواسته باشد راجع به مبایدی علوم اندک معلوماتی کسب نماید تا در موارد مختلف از آن استفاده بعمل آرد برای او میسر خواهد بود .

شیاغلی محمد نبی خان کهزاد

در حیات روزانه و براتیک چیزیکه بیش از بیش انسان به آن احتیاج احساس می نماید معلومات کوچکی است که یحتمل در وهله اول توجه شخص را هم بخود جلب نکند در حالیکه دانستن آن به هیچ وجه خالی از فایده نخواهد بود و ممکن برخی هم مورد استفا دیوشایانی قرار گیرد .

بسیار است که به همین منظور در ذیل به تشریح سلسله یاداشتهای سودمند و فتنه و عیبی می پردازیم که هم روزی در زندگی فردی و اجتماعی مورد احتیاج همگان بوده و هر کدام آنرا نمیتوان راز کوچک خوش بختی نامید :

یادداشت های سودمند :

اگر خواسته باشید نمکدانهای میز طعام خشک باقی مانده و نمک های آن در اثر رطوبت سخت نگرند و در موقع چهروربت اسباب آذیت شما نگردد یک قاشق کوچک برنج خام را در بین آن علاوه نماید خوب خواهد دید که هیچ وقت نمک در جدار نمکدانی نخواهد چسبید .

حفاظت گل

به منظور آنکه دسته گل در بین ظرف بیشتر دوام کند يك فاشق چای خوری نمک به آب آن علاوه نمایند.

لباس پشمی

لباس های پشمی را که زرد شده باشد در بین دولتر آبیکه عصاره دودانه لیمو با آن علاوه گردیده باشد برای ۲۴ ساعت بگذارید در نتیجه خواهید دید که بکلی سفید خواهند شد

لبکه های صورت

عصاره لیمو برای برطرف نمودن لبکه های صورت خیلی موثر است باین ترتیب که نصف لیمو را گرفته پس از آنکه صورت خود را با آب سرد و صابون شست و شو نمودید روی صورت خود بمالید این عمل را صبح و شام تکرار کنید

بوت و سایر لوازم براق

بوت، بکس، کمر بند و غیره. سامان براق را اگر هر سه و یا چهار ماه با نذک روغن زیتون چرب نمایند از خطر خشک شدن و ترکیدن مصئون میگردد.

بهترین کود برای گلها

یوست های تخم رامیده نموده در بین ظرف آبی چندین روز بگذارید و بعد با آب آن گلها را آبیاری کنید خواهید دید که در نشو و نمای آنها تفاوت بسیار زی بوجود خواهد پیوست

لبکه های تخم

لبکه های تخم که روی فاشق و پنجه و کارد و مخصوصاً فاشق و پنجه نقره ئی باقی می ماند بزحمت زایل میگردد برای اینکه دوچار تکلیف زیاد نگردید پارچه مرطوبی را گرفته با قدری نمک روی آن بمالید خواهید دید که باین ترتیب کار شما بسهولت انجام خواهد یافت

تخم های تازه

اگر خواسته باشید بدانید که تخم های مورد مصرف شما تازه هستند یا خیر در بین ظرفی آب شور تهیه نمایند تخم هارا در بین آب ها کنید تخم هائیکه هشت روز بیش از آن نگذشته باشد در ته ظرف و تخم های که چندین هفته از آن سیری شده باشد در وسط آب و آنهائیکه چندین ماه از آنها گذشته باشد روی آب قرار خواهند گرفت.

ساده ترین طریقه تشخیص الماس حقیقی .
 طریقه ساده که برای تشخیص الماس حقیقی و مصنوعی موجود است این است که آنها را
 در بین يك گیلان آب می اندازید همان پارچه هائیکه روشن و شفاف باقی میماند الماس اصلی
 سایر آن ساختگی می باشد .

لکه اتورا چطور از روی لباس زایل می سازید .
 اگر اتوی بسیار داغ روی لباس و ملبوسات لکه های زیاد عمیقی نگذاشته باشد یکدانه
 پیاز خام را گرفته آب آن را روی لکه ها بزنید و بعد با آب سرد آب جاری کنید خواهد دید
 که لکه ها زایل خواهد گردید .

گرد و خاک آرام چو کی هارا چطور باید برداشت
 قبل از آنکه روی چو کی ها بایرس و یا چیز دیگری بزنید تا گرد و خاک آن بلند گردد بهتر
 است پارچه را نم کرده روی آنها هموار نمایند و بعد بایرس بزنند تا گرد و خاک آن
 روی دیگر ااثا البیت نه نشیند .

گوشت خام را چطور قرمز و تازه نگه میدارید
 اگر روی گوشت خام قدری روغن زیتون بمالید از یک طرف گوشت رنگ خود را
 نه می بازد و از جانب دیگر تازه حفظ میگردد

بر علیه سبوسك موی
 اگر یکدانه پیاز را ورق ورق نموده در بین نیم لیتر الکل خالص برای مدت يك
 هفته اخته نمائید لوشن موثری از آن بدست می آید که بر علیه سبوسك موی خیلی مفید
 و سود مندی باشد .

لکه های عرق و ملبوسات سفید
 لکه های عرق را از روی ملبوسات سفید بوسیله آب و آمونیاك به بهترین وجه زایل
 کرده می توانید .

محافظت مسكه
 ساده ترین طریقه که برای نگهداری و محافظت مسكه موجود است این است که همیشه
 مسكه را خریداری می کنید فوراً آنرا پارچه پارچه نموده در بین صافه ببندازید و
 خوب فشار دهید تا آب و دوغ آن بکلی خارج گردد بعد آنرا در بین ظرف گلی و یا
 کاشی انداخته مجدداً فشار بدهید تا اگر چیزی باقی مانده باشد خارج گردد سپس روی
 آن آب نمك قوی بریزید و در محل سردی بگذارید . کوشش کنید ظرف زیاد بزرگت
 نباشد تا مسكه شما دیرتر دوام کند و محفوظ بماند

سوختگی و پوست نازک تخم
برده نازکی که در زیر پوست تخم قرار داشته وزردی و سفیدی را پوشانیده است در مورد
سوختگی های خفیف خیلی مفید ثابت می شود باین ترتیب که پوست را جدا نموده روی سوختگی
می چسباند و بعد روی آن را با پارچه می بندید .

حفاظت شیر خام
در موقع گرم کردن مقدار کمی پلی در بین شیر خام انداخته شود زود فاسد نمیگردد .

پلی و سوختگی
پلی سوختگی های کوچک و هم سوختگی های بزرگ که در اثر شمع آفتاب تولید گردیده
باشد تسکین می بخشد .

پارچه های نایلون
فراموش نباید کرد که باید پارچه های نایلون همیشه با آب سرد و سابون شسته شود .

بوت های سفید
هر وقت خواسته باشید بوت های سفید چرمی را پاک کنید پنسل یا کمی را که نه چندان نرم
باشد و نه زیاد سخت گرفته با آن مالش بدهید بوت ها به بهترین وجه پاک می شود .

سرخ و خسته گی چشم
سرخ و خسته گی چشم ها را با چند تکر چای گرم روی بلك هادر حالیکه چشم بسته باشد رفع
نموده می توانید .

لباس های پشمی
لباس های پشمی را که در اثر باران مرطوب گردیده باشد در سایه خشک نموده و هرگز
نزد يك منقل و یا بخاری نه نمائید .

لباس و ملبوسات سفید
اگر خواسته باشید لباس و ملبوسات سفید پس از شست و شو بیشتر سفید شوند در بین ظرف
کالاشویی باندازه يك فاشق آمونیاك علاوه نمائید .

سردردی
برای رفع سردردی بخار آب و نیاك مفید خوانده شده است .

رفع خسك
بغرض رفع خسك می توانید محلول موثری از بنزین و آسید فیتیک (زهر) تهیه نمائید به این
تناسب که مقدار هر دو مساوی باشد .

محللول جهت پالاش

اگر مقدار مساوی زالکال و روغن چارمغز را با هم مخلوط نمایند محللولی بدست می آید که اگر ماه دوسه مرتبه روی اثاث البیت چرمی مالیده شود آنها را درخشان و بی لکه محفوظ نگه میدارد .

پلی و عرق

بفرض رفع کثرت عرق دست و پا استعمال پلی خیلی موثر خوانده شده است .

لباس و ملبوسات ابریشمی

لباس و ملبوسات ابریشمی همان سفیدی و جلای اولی خود را مشروط بر اینست که در موقع شستن چند قطره آب اوکسیژنه علاوه نمایند بکلی حفظ خواهد کرد .

حشره کش

اگر خواسته باشید حشره کش ساده و ارزانی خود شما تهیه نمایند برگ های بادنجان رومی را گرفته خشک کنید و بعد آنرا میله از موقع حرارت بسکار برید .

عسل

به منظور آنکه عسل فاسد و خراب نگردد آنرا در بین ظرف شیشه و تار پلی و در محل تاریکی نگه دارید .

محافظه کپل ها

اگر در بین کپل های دو قطره آمونیاک علاوه گردد کل مدت درازتری دوام خواهد کرد .

سرما و رخت شوئی

اگر در موسم سرما قبل از هموار نمودن رخت ها آنها را با آب اندکی نمکی آب جاری نمایند به آسانی یخ بسته نخواهد نمود .

ظروف مسی

اگر خواسته باشید ظرف مسی را پاک و جلادار سازید پارچه نازک و ملایمی را گرفته در بن شیر خام آغشته سازید و بعد نمک میوه گرفته روی ظرف بمالید خواهید دید که ظرف مذکور خیلی درخشان خواهد شد .

درد لیمو

در بین آب شیر گرم چند قطره آب لیمو را علاوه نموده غرغره نمایند خواهد دید که تخیرش تانسل ها را آرام خواهد کرد .

لکه زنگ

لکه های زنگ را از روی لباس و ملبوسات سفید به ترتیب ذیل برطرف نموده می توانید آب چهاردانه لیمو را گرفته گرم کنید و بعد محل لکه را برای چند بن ساعت در بین آن قرار دهید و اگر ضرورت باشد این عمل را با تکرار کنید .

محافظت گوشت

اگر نیم دانه لیمو را روی گوشت مالش دهید و بعد روی آن اندکی نمک بپاشید گوشت تروتازه باقی می ماند .

لکه های تخم

لکه های تخم را بهتر است با آب سرد شست و شو نمود اگر برخلاف آب گرم بکار برده شود لکه ها همطور ثابت باقی می ماند .

ظروف المونیم

اگر ظرف المونیم از طرف داخل لکه دار شده باشد با جوشانیدن شیر در بین آن لکه ها را برطرف ساخته می توانید .

لکه رنگ

لکه های رنگ را از روی البسه سفید پس از شستن لکه با صابون و آب با استعمال آب اوکسیژن دار برطرف ساخته می توانید .

بوی ماهی

با آب اوکسیژن دار بوی ماهی را از دست های خود ذایل نموده می توانید .

برس لباس

اگر خواسته باشید موهای برس لباس خود را درست و سخت تر گردانید کافی است موی آنرا در بین محلول ضعیف زاج سفید تر کنید و بگذارید در هوا خشک شود .

رنگ قلم

اگر دوویاسه قطره رنگ قلم آبی را در بین آبی که البسه سفید را در آن آب جاری بکنند بریزید لباس های شمارا از لکه های زرد محفوظ می دارد مخصوصاً در مورد پارچه های ابریشمی سفید خیلی موثر است .

رطوبت منزل

به منظور تقلیل رطوبت منزل کافی است خاکه چونه آب نارسیده را در بین دو سه ظرف اندخته و در کنج های اتاق قرار داد .

چطور دوارا بلع نمود

بفرض آنکه حب و یا کیسولی را با سانی بلع نموده بتواند دوارا بلع نمود کور را در انجام داخلی زبان خود قرار داده و متقابلاً جرعه آب بنوشید .

لکه های کلاه شاپو

لکه های را که در اثر ریزش باران روی کلاه های شاپوی که رنگ روشن داشته باشند تولید گردیده باشد با بکار بردن و استعمال ریگ مال های نازک ذایل نموده می توانید و اما اگر لکه های چربی باشد بهتر است کاغذ سفید و ملایم بکار برید .

بهترین طریق اتو کردن جاکت و کرتی

اگر خواسته باشید کرتی ها و جاکت های خود را بصورت بهتری اتو نما کنید زیر آن لایرج نسبتاً سختی را قرار دهید و کوشش کنید اتو زیاد حرارت نداشته باشد.

پاك کردن لباس پس از اتو

پس از اتو کشیدن لباس مخصوصاً لباس مردانه بهتر است بخار آب آن کشیده شود برای این منظور کافی است چند دقیقه باشت برش روی لباس زده شود.

لکه برداری یخن لباس

جهت ذایل ساختن لکه های کالرو یخن لباس باشت کوچکی موئی تهیه نمائید سپس در موقع ضرورت این باشت را با محلولی که عبارت از نیم لیتر آب باشد با یک فاشق آمونیاک و قدری نمک مرطوب ساخته روی لباس را اتو نمائید.

حبوبات را چگونه محافظه نمود

اگر خوسته باشید حبوبات یعنی لوبیا، نخود باقلارا از گزند حشرات محفوظ دارید در هر کیلو گرام آن یک فاشق نمک بریزید.

لباس ابریشمی

بغرض لکه برداری البسه ابریشمی بهتر است تمام لباس را شست و شو نمود نه تنها لکه آنرا.

دفع مورچه

اگر مقداری کافی آمونیاک را در مورچه خانه بریزید مورچه های آنرا بصورت قطع از بین می برد.

شستن بوتل

بوتل هاییکه مواد روغنی داشته باشند و بخواهید آنها را شست و شو نمائید سهل ترین طریق برای اینکار این است که داخل بوتل آب گرم و ته نشین قهوه بیندازید و بعد بوتل را با آب سرد آبجاری کنید.

پاك کردن موم جامه

پارچه های روغنی و موم جامه و پلاستیکی را با محلولی که به مقدار مساوی از روغن زیتون و سرکه تهیه شده باشد تمیز و براق گردانیده می توانید.

دسته گارد

کارهای دسته سیاه را اگر خواسته باشید بحالت اولی خود بر گردد ۲ ساعت در بین محلول پرمنگنات بگذارید و بعد با موم سیاه پالش دهید.

ظروف مسی

اگر خواسته باشید ظروف مسی را پاک و براق سازید پارچه ملایمی را گرفته در شیر خام آغشته سازید و بعد روی ظرف بمالید خواهید دید که ظرف شما ناچاره اندازه رنگ و جلای خوبی پیدامی کنند.

انگشت وانگشتر

موقعیکه کدام انگشتر تنگ گردیده و از انگشت شما نبراید آسان ترین راه حل برای کشیدن آن این است که انگشت خود را برای چند دقیقه بلند گرفته بعد فدری واسلین و یاروغن روی آن بمالید و بعد انگشتر را دوسه مرتبه دور بد هید و جانب خارج بکشید.

خاکستر سگرت

خاکستر سگرت و سیگار بهترین و ساده ترین ماده است که بوسیله آن ظرف نقرئی را به بهترین وجه پاک و تمیز کرده می توانید.

سر بیع ترین طریق خشک نمودن لباس

جوراب، دستمال و یاسائر پارچه های خرد و ریزه را اگر خواسته باشند به سرعت خشک سازید روی مشکوله آب گرم هموار نمایند خواهید دید که بزودی خشک خواهند شد.

پارچه ابریشمی و سفید

قبل از آنکه پارچه های ابریشمی سفید را با آب و صابون شست و شو نمایند لحظه در بین شیر خام تر کنید تا از شست خیلی سفید برآید.

تابلوی رنگه

تابلوی رنگه را که برور ایام سیاه و کشف شده باشد بمالیدن نیم دانه پیاز روی آنها به بهترین وجه پاک و تمیز کرده می توانید.

قهوه

باته نشین که از قهوه درته بیاله باقی می ماند می توانید بوی بطرول و یا بنزین را از هر نوع ظرفی که خواسته باشید ذایل نمایند.

قاشق و پنجه نقره

بغرض آنکه قاشق و پنجه نقره درست محافظه گردد آنها را در بین کاغذ کاملاً سفید و پاک به پیچانید و دقت کنید که برای این منظور هرگز کاغذ اخبار را بکار نبرید.

پرده های پیمانو

اگر پرده های سفید پیمانو در اثر استعمال زرد و لکه دار شده باشد پارچه ملایمی را گرفته در بین اسپریت آغشته سازید و بعد لکه ها را مالش دهید در خاتمه با پارچه سفید و ملایم دیگر آنها را پاک کنید.

ظروف عاج

اگر روی ظروف عاجی با پارچه ...

غلامنامه

از خوانندگان گرامی خواهش می‌رود تا قبل از مطالعه اغلاط طباعتی این شماره را تصحیح و بعداً به طالعه بپردازند.

صفحه	سطر	غلط	تصحیح
۱۲	۱۵	سلمان	سلیمان
۱۷	۲۱	عبدالله خان	عبدالاحد خان
۱۹	۱۷	مستر	زاید است
۲۰	۷	میخانگی	میخانگی
۲۴	۱۴	غلام فروق	غلام فروق خان
۲۴	۱۹	دغاشو جوړولو ریاست	دغاشو جوړولو در ریاست کفیل
۲۵	۱۲	معادن	معاون
۲۵	۲۸	مشرکتو دمدير	دشرکتو مدير
۲۹	۱۱	عبدالعزيز خان	س عبدالعزیز خان
۳۱	۱۲	مدير	مدیر
۳۱	۱۴	رتبه	رتبه
۳۱	۲۰	ع	ص
۳۷	۱۱	تکدنتکی	تکدنتکی
۳۷	۱۴	ترکی	تره کی
۳۸	۱	مدیریت	مدیریت
۳۸	۶	دخو	دخوگیلو مدر
۳۹	۱۳	اعظمی	عظیمی
۴۰	۲۲	خا	خان
۴۱	۲۵	عبدالجلیم	عبدالحکیم
۴۳	۱	دولتی انحصاراتو	دولتی انحصاراتو مدیر
۴۸	۷	زاده	زاده
۴۸	۲۰	انمه	انمه
۴۸	۱۰	کلنگار	کلنگار
۵۰	۵	خاب	خان
۵۴	۱	غونهی سره سم	غونهی د تصویب سره سم
۵۵	۱۶	به شرف الدین خان	تصحیح شود
۵۷	۸	درسامی	درسامی
۵۹	۹	ان	خان

صفحه	سطر	غلط	صحیح
۵۹	۲۱	پنجمه	پنجمه
۶۰	۳۰	دفرا هفتگی	دفرا هفتگی
۶۶	۲۵	۳۲۹	۱۳۳۱
۷۰	۹	بریطانیا	بریطانیا
۷۰	۱۰	بیمود	بیمود
۷۰	۱۴	کال	کابل
۷۱	۴	۱۹۳۰	۱۹۳۴
۷۱	۱۳	فوسل	فونسل
۷۱	۱۰	۱۹۲	۱۹۴۲
۷۱	۱۴	۱۹۴	۱۹۴۴
۷۱	۱۵	ولیس	ولیس
۷۱	۲	جلالتماب	جلالتماب
۷۲	۲۲	بعوض	راعوض
۷۳	۱۵	طبقق وائقه	طبقق موافقه
۸۱	۲۳	ع ج	ج
۸۲	۲۴	ع	ع ج
۸۴	۱۸	مبطوعات	مبطوعات
۸۵	۵	برتبه ۴	برتبه ۳
۸۸	۲۹	۷۲۸۲۸ ۳۰	۷۲۶۸۲۸ ۳۰
۹۱	۵	قاضی محکمه نورستان لغمان	زاید است
۹۱	۲۷	نقص	نقص
۹۳	۱۵	۱۳۲۷	۱۳۲۷
۹۵	۳	نق	نقر
۹۸	۲	ده افغانستان	دافغانستان
۹۸	۱۵	زئید	تزئید
۹۸	۲۷	گریده	گردیده
۹۸	۲۸	موارد	مواد
۱۰۶	۱۶	دو کتب	دومسکتب
۱۰۸	۸	سا	زاید است
۱۰۸	۱۷	سگنذارد	بگنذارد
۱۱۳	۲۳	نقشی	نقشه
۱۱۵	۲۴	باس	باساس
۱۲۱	۲۹	وزارتمارق	وزارتمعارف

صفحه	سطر	غلط	صحیح
۱۳۰	۷	دائمی	زاید است
۱۵۲	۳۱	دو	ذر
۱۶۱	۱۰	عبدالشور	عبدالشکور
۱۷۲	۲	مجدرود	مجدود
۱۷۵	۲۹	تدرین	تدوین
۱۷۷	۸	راز جانب	زاید است
۱۷۷	۱۵	نسبت	را
۱۸۵	۱۸	که هنوز	زاید است
۱۹۷	۲۹	عوامل	عامل
۲۲۱	۱۳	هیچین	همچنین
۲۴۳	۲۵	بهمکاری	بهمکاری
۲۹۲	۱۶	ایرانی	اموال
۲۹۷	۲	صادراتی	صادراتی
۳۱۷	۴	تن	تن
۳۲۳	۷	خذه	خانه
۳۲۳	۲۹	قابل	مقابل
۳۲۳	۳۰	اختراع	افتتاح
۳۲۴	۲۹	درصد	حد
۳۲۴	۱۴	ولایتی	ولایات
۳۳۹	۶	غری	زاید است
۳۴۰	۲۹	ترانسفامر	ترانسفارمر
۳۴۳	۱۱	نظویه	نظریه
۳۴۵	۱۲	بمکاتب	بمفاتر
۴۱۹	اول	۱ ۱	۱۳۳۱
۴۱۹	۲۳	نف	نفت
۴۲۰	۱۰	بعد از اظهاراتی (به)	بعد از اظهاراتی (به) زیاد شود
۴۲۰	۱۵	بعد از شکایت (و)	بعد از شکایت (و) زاهد است
۴۲۱	۶	۱۳۳	
۴۲۸	۷	ز	
۴۲۸	۱۰	قبل از ماه (۴)	
۴۳۳	۳۲		

صفحه	سطر	غلط	صحیح
۴۳۲	۱۶	رئیس اعزازی مصر	رئیس اعزازی حزب وفد
۴۳۴	۱۴	بمداز	بعد از سه سال
۴۳۵	۴	وارد	دارد
۴۳۵	۱۱	یکسبار	یکسبار دیگر
۴۳۷	۸	بتاریخ نومبر	بتاریخ ۵ نومبر
۴۳۷	۱۱	یعنی ملبون	یعنی ۶ ملبون
۴۵۸	۱۰	کامه تنظیم قبل از کار های جامعه زیاد شود	
۴۵۸	۲۶	نداستن	بدانستن
۴۶۰	۱	مملت	مملکت
۴۶۰	۲۱	بعد از نواب الحکومگی ها از - (۵) زیاد شود	
۴۷۱	۲۳	ملارریا	ملاریا
۴۷۱	۳۰	مشبت	مثبت
۴۷۳	۱۱	۱۰۰۰ هزار	۱۰۰۰
۴۷۳	۱۴	۶۳	۴۶
۴۷۵	۱۲	فار التحصیلان	فارغ التحصیلان

